Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

អភិធម្មត្ថសង្គហោ

គន្ថារម្ភកថា

១។ សម្មាសម្ពុទ្ធមតុលំ , សសទ្ធម្មគណុត្តមំ។

អភិវាទិយ ភាសិស្សំ, អភិធម្មត្ថសង្គហំ។

ចតុបរមត្ថធម្មោ

២។ តត្ថ វុត្តាភិធម្មត្ថា, ចតុធា បរមត្ថតោ។

ចិត្តំ ចេតសិកំ រូបំ, និព្ពានមិតិ សព្ពថា។

១។ ចិត្តបរិច្ឆេទោ

ភូមិភេទចិត្តំ

៣។ តត្ថ ចិត្តំ តាវ ចតុព្ពិធំ ហោតិ កាមាវចរំ រូបាវចរំ អរូបាវចរំ លោកុត្តរញ្ចេតិ។

អកុសលចិត្តំ

៤។ តត្ថ កតមំ កាមាវចរំ? សោមនស្សសហគតំ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ, សោមនស្សសហគតំ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ , ឧបេក្ខាសហគតំ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ, ឧបេក្ខាសហគតំ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកន្តិ ឥមានិ អដ្ឋបិ លោភសហគតចិត្តានិ នាម។

៥។ ទោមនស្សសហគតំ បដិឃសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកន្តិ ឥមានិ ទ្វេបិ បដិឃសម្បយុត្តចិត្តានិ នាម។

៦។ ឧបេក្ខាសហគតំ វិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តមេកំ, ឧបេក្ខាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តមេកន្តិ ឥមានិ ទ្វេបិ មោមូហចិត្តានិ នាម។

៧។ ឥច្ចេវំ សព្វថាបិ ទ្វាទសាកុសលចិត្តានិ សមត្តានិ។

៨។ អដ្ឋធា លោភមូលានិ, ទោសមូលានិ ច ទ្វិធា។

មោហមូលានិ ច ទ្វេតិ, ទ្វាទសាកុសលា សិយុំ។

អហេតុកចិត្តំ

៩។ ឧបេក្ខាសហគតំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ, តថា សោតវិញ្ញាណំ, ឃានវិញ្ញាណំ, ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ , ទុក្ខសហគតំ កាយវិញ្ញាណំ, ឧបេក្ខាសហគតំ សម្បដិច្ឆនចិត្តំ, ឧបេក្ខាសហគតំ សន្តីរណចិត្តញ្ចេតិ ឥមានិ សត្តបិ អកុសលវិបាកចិត្តានិ នាម។

១០។ ឧបេក្ខាសហគតំ កុសលវិបាកំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ, តថា សោតវិញ្ញាណំ, ឃានវិញ្ញាណំ, ជិវ្ហាវិញ្ញាណំ, សុខសហគតំ កាយវិញ្ញាណំ, ឧបេក្ខាសហគតំ សម្បដិច្ឆនចិត្តំ, សោមនស្សសហគតំ សន្តីរណចិត្តំ, ឧបេក្ខាសហគតំ សន្តីរណចិត្តញ្ចេតិ ឥមានិ អដ្ឋបិ កុសលវិបាកាហេតុកចិត្តានិ នាម។

១១។ ឧបេក្ខាសហគតំ បញ្ចទ្វារាវជ្ជនចិត្តំ, តថា មនោទ្វារាវជ្ជនចិត្តំ, សោមនស្សសហគតំ ហសិតុប្បាទចិត្តញ្ចេតិ ឥមានិ តីណិបិ អហេតុកកិរិយចិត្តានិ នាម។

១២។ ឥច្ចេវំ សព្វថាបិ អដ្ឋារសាហេតុកចិត្តានិ សមត្តានិ។

១៣។ សត្តាកុសលបាកានិ, បុញ្ញបាកានិ អដ្ឋធា។

ក្រិយចិត្តានិ តីណីតិ, អដ្ឋារស អហេតុកា។

សោភនចិត្តំ

១៣។ បាបាហេតុកមុត្តានិ, សោភណានីតិ វុច្ចរេ។

ឯកូនសដ្ឋិ ចិត្តានិ, អថេកនវុតីបិ វា។

កាមាវចរសោភណចិត្តំ

១៤។ សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ, សោមនស្សសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ, ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ។ ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកន្តិ ឥមានិ អដ្ឋបិ កាមាវចរកុសលចិត្តានិ នាម។

១៥។ សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ, សោមនស្សសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ, ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ, ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកន្តិ ឥមានិ អដ្ឋបិ សហេតុកកាមាវចរវិបាកចិត្តានិ នាម។

១៦។ សោមស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ, សោមនស្សសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ , សសង្ខារិកមេកំ, ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកំ, ឧបេក្ខាសហគតំ ញាណវិប្បយុត្តំ អសង្ខារិកមេកំ, សសង្ខារិកមេកន្តិ ឥមានិ អដ្ឋបិ សហេតុកកាមាវចរកិរិយចិត្តានិ នាម។

១៧។ ឥច្ចេវំ សព្វថាបិ ចតុវីសតិ សហេតុកកាមាវចរកុសលវិបាកកិរិយចិត្តានិ សមត្តានិ។

១៨។ វេទនាញាណសង្ខារភេទេន ចតុវីសតិ។

សហេតុកាមាវចរបុញ្ញបាកក្រិយា មតា។

២០។ កាមេ តេវីស បាកានិ, បុញ្ញាបុញ្ញានិ វីសតិ។

ឯកាទស ក្រិយា ចេតិ, ចតុបញ្ញាស សព្វថា។

ຣູປາວຈຣຈິຕ຺ຕ

໑໘. ວິຕກ຺ກວິຈາຣປີຕິສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ປຐມຊ຺ຌານກຸສລຈິຕ຺ຕໍ, ວິຈາຣປີຕິສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ທຸຕິຍຊ຺ຌານກຸສລຈິຕ຺ຕໍ, ປີຕິສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ຕຕິຍຊ຺ຌານກຸສລຈິຕ຺ຕໍ, ສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌານກຸສລຈິຕ຺ຕໍ, ອຸເປກ຺ເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ປຎ຺ຈມຊ຺ຌານກຸສລຈິຕ຺ຕເຎ຺ຈຕິ ອິມານິ ປຎ຺ຈປິ ຣູປາວຈຣກຸສລຈິຕ຺ຕານິ ນາມ.

໑໙. ວິຕກ຺ກວິຈາຣປີຕິສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ປຐມຊ຺ຌານວິປາກຈິຕ຺ຕໍ, ວິຈາຣປີຕິສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ທຸຕິຍຊ຺ຌານວິປາກຈິຕ຺ຕໍ, ປີຕິສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ຕຕິຍຊ຺ຌານວິປາກຈິຕ຺ຕໍ, ສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌານວິປາກຈິຕ຺ຕໍ, ອຸເປກ຺ເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ປຎ຺ຈມຊ຺ຌານວິປາກຈິຕ຺ຕເຎ຺ຈຕິ ອິມານິ ປຎ຺ຈປິ ຣູປາວຈຣວິປາກຈິຕ຺ຕານິ ນາມ.

໒໐. ວິຕກ຺ກວິຈາຣປີຕິສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ປຐມຊ຺ຌານກິຣິຍຈິຕ຺ຕໍ, ວິຈາຣປີຕິສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ທຸຕິຍຊ຺ຌານກິຣິຍຈິຕ຺ຕໍ, ປີຕິສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ຕຕິຍຊ຺ຌານກິຣິຍຈິຕ຺ຕໍ , ສຸເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌານກິຣິຍຈິຕ຺ຕໍ, ອຸເປກ຺ເຂກຄ຺ຄຕາສຫິຕໍ ປຎ຺ຈມຊ຺ຌານກິຣິຍຈິຕ຺ຕເຎ຺ຈຕິ ອິມານິ ປຎ຺ຈປິ ຣູປາວຈຣກິຣິຍຈິຕ຺ຕານິ ນາມ.

໒໑. ອິຈ຺ເຈວໍ ສພ຺ພຖາປິ ປຓ຺ຓຣສ ຣູປາວຈຣກຸສລວິປາກກິຣິຍຈິຕ຺ຕານິ ສມຕ຺ຕານິ.

໒໒. ປຎ຺ຈຘາ ຌານເຠເທນ, ຣູປາວຈຣມານສໍ.

ປຸຎ຺ຎປາກກ຺ຣິຍາເຠທາ, ຕໍ ປຎ຺ຈທສຘາ ຠເວ.

ອຣູປາວຈຣຈິຕ຺ຕ

໒໓. ອາກາສານຎ຺ຈາຍຕນກຸສລຈິຕ຺ຕໍ, ວິຎ຺ຎາຓຎ຺ຈາຍຕນກຸສລຈິຕ຺ຕໍ, ອາກິຎ຺ຈຎ຺ຎາຍຕນກຸສລຈິຕ຺ຕໍ, ເນວສຎ຺ຎານາສຎ຺ຎາຍຕນກຸສລຈິຕ຺ຕເຎ຺ຈຕິ ອິມານິ ຈຕ຺ຕາຣິປິ ອຣູປາວຈຣກຸສລຈິຕ຺ຕານິ ນາມ.

໒໔. ອາກາສານຎ຺ຈາຍຕນວິປາກຈິຕ຺ຕໍ, ວິຎ຺ຎາຓຎ຺ຈາຍຕນວິປາກຈິຕ຺ຕໍ, ອາກິຎ຺ຈຎ຺ຎາຍຕນວິປາກຈິຕ຺ຕໍ, ເນວສຎ຺ຎານາສຎ຺ຎາຍຕນວິປາກຈິຕ຺ຕເຎ຺ຈຕິ ອິມານິ ຈຕ຺ຕາຣິປິ ອຣູປາວຈຣວິປາກຈິຕ຺ຕານິ ນາມ.

໒໕. ອາກາສານຎ຺ຈາຍຕນກິຣິຍຈິຕ຺ຕໍ, ວິຎ຺ຎາຓຎ຺ຈາຍຕນກິຣິຍຈິຕ຺ຕໍ, ອາກິຎ຺ຈຎ຺ຎາຍຕນກິຣິຍຈິຕ຺ຕໍ,

នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកិរិយចិត្តញ្ចេតិ ឥមានិ ចត្តារិបិ អរូបាវចរកិរិយចិត្តានិ នាម។

១៥។ ឥច្ចេវំ សព្វថាបិ ទ្វាទស អរូបាវចរកុសលវិបាកកិរិយចិត្តានិ សមត្តានិ។

១៦។ អាលម្ពនប្បភេទេន , ចតុធារុប្បមានសា។

បុញ្ញបាកក្រិយាភេទា, បុន ទ្វាទសធា ឋិតា។

លោកុត្តរចិត្តំ

១៧។ សោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ , សកទាគាមិមគ្គចិត្តំ, អនាគាមិមគ្គចិត្តំ, អរហត្តមគ្គចិត្តញ្ចេតិ ឥមានិ ចត្តារិបិ លោកុត្តរកុសលចិត្តានិ នាម។

១៨។ សោតាបត្តិផលចិត្តំ, សកទាគាមិផលចិត្តំ, អនាគាមិផលចិត្តំ, អរហត្តផលចិត្តញ្ចេតិ ឥមានិ ចត្តារិបិ លោកុត្តរវិបាកចិត្តានិ នាម។

១៩។ ឥច្ចេវំ សព្វថាបិ អដ្ឋ លោកុត្តរកុសលវិបាកចិត្តានិ សមត្តានិ។

២០។ ចតុមគ្គប្បភេទេន, ចតុធា កុសលំ តថា។

បាកំ តស្ស ផលត្តាតិ, អដ្ឋធានុត្តរំ មតំ។

ចិត្តគណនសង្គហោ

២១។ ទ្វាទសាកុសលានេវំ, កុសលានេកវីសតិ។

ឆត្តឹសេវ វិបាកានិ, ក្រិយចិត្តានិ វីសតិ។

២២។ ចតុបញ្ញាសធា កាមេ, រូបេ បន្នរសីរយេ។

ចិត្តានិ ទ្វាទសារុប្បេ, អដ្ឋធានុត្តរេ តថា។

១៧។ ឥត្ថមេកូននវុតិប្បភេទំ បន មានសំ។

ឯកវីសសតំ វាថ, វិភជន្តិ វិចក្ខណា។

វិត្ថារគណនា

១៨។ កថមេកូននវុតិវិធំ ចិត្តំ ឯកវីសសតំ ហោតិ? វិតក្កវិចារបីតិសុខេកគ្គតាសហិតំ បឋមជ្ឈានសោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ, វិចារបីតិសុខេកគ្គតាសហិតំ ទុតិយជ្ឈានសោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ, បីតិសុខេកគ្គតាសហិតំ តតិយជ្ឈានសោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ, សុខេកគ្គតាសហិតំ ចតុត្ថជ្ឈានសោតាបត្តិមគ្គចិត្តំ, ឧបេក្ខេកគ្គតាសហិតំ បញ្ចមជ្ឈានសោតាបត្តិមគ្គចិត្តញ្ចេតិ ឥមានិ បញ្ចបិ សោតាបត្តិមគ្គចិត្តានិ នាម។

១៩។ តថា សកទាគាមិមគ្គអនាគាមិមគ្គអរហត្តមគ្គចិត្តញ្ចេតិ សមវីសតិ មគ្គចិត្តានិ។

២០។ តថា ផលចិត្តានិ ចេតិ សមចត្តាលីស លោកុត្តរចិត្តានិ ភវន្តីតិ។

២១។ ឈានង្គយោគភេទេន, កត្វេកេកន្តុ បញ្ចធា។

វុច្ចតានុត្តរំ ចិត្តំ, ចត្តាលីសវិធន្តិ ច។

២២។ យថា ច រូបាវចរំ, គយ្ហតានុត្តរំ តថា។

បឋមាទិជ្ឈានភេទេ, អារុប្បញ្ចាបិ បញ្ចមេ។

ឯកាទសវិធំ តស្មា, បឋមាទិកមីរិតំ;

ឈានមេកេកមន្តេ តុ, តេវីសតិវិធំ ភវេ។

២៣។ សត្តតិំសវិធំ បុញ្ញំ, ទ្វិបញ្ញាសវិធំ តថា។

បាកយិន្នាហុ ចិត្តានិ, ឯកវីសសតំ ព្យុឆា

ឥតិ អភិធម្មត្ថសង្គហេ ចិត្តសង្គហវិភាគោ នាម

បឋមោ បរិច្ឆេទោ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

២។ ចេតសិកបរិច្ឆេទោ

សម្បយោគលក្ខណំ

១។ ឯកុប្បាទនិរោធា ច, ឯកាលម្ពណវត្ថុកា។

ចេតោយុត្តា ទ្វិបញ្ញាស, ធម្មា ចេតសិកា មតា។

អញ្ញសមានចេតសិកំ

២។ កថំ? ផស្សោ វេទនា សញ្ញា ចេតនា ឯកគ្គតា ជីវិតិន្ទ្រិយំ មនសិការោ ចេតិ សត្តិមេ ចេតសិកា សព្ពចិត្តសាធារណា នាម។

៣។ វិតក្កោ វិចារោ អធិមោក្ខោ វីរិយំ បីតិ ឆន្ទោ ចាតិ ឆ ឥមេ ចេតសិកា បកិណ្ណកា នាម។

៤។ ឯវមេតេ តេរស ចេតសិកា អញ្ញសមានាតិ វេទិតព្វា។

អកុសលចេតសិកំ

៥។ មោហោ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ឧទ្ធច្ចំ លោភោ ទិដ្ឋិ មានោ ទោសោ ឥស្សា មច្ឆរិយំ កុក្កុច្ចំ ថិនំ មិទ្ធំ វិចិកិច្ឆា ចេតិ ចុទ្ទសិមេ ចេតសិកា អកុសលា នាម។

សោភនចេតសិកំ

៦។ សទ្ធា សតិ ហិរី ឱត្តប្បំ អលោភោ អទោសោ តត្រមជ្ឈត្តតា កាយបស្សទ្ធិ ចិត្តបស្សទ្ធិ កាយលហុតា ចិត្តលហុតា កាយមុទុតា ចិត្តមុទុតា កាយកម្មញ្ញតា ចិត្តកម្មញ្ញតា កាយបាគុញ្ញតា ចិត្តបាគុញ្ញតា កាយុជុកតា ចិត្តុជុកតា ចេតិ ឯកូនវីសតិមេ ចេតសិកា សោភនសាធារណា នាម។

៧។ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ ចេតិ តិស្សោ វិរតិយោ នាម។

៨។ ករុណា មុទិតា អប្បមញ្ញាយោ នាមាតិ សព្វថាបិ បញ្ញិន្ទ្រិយេន សទ្ធិំ បញ្ចវីសតិមេ ចេតសិកា សោភណាតិ វេទិតព្វា។

៩។ ឯត្តាវតា ច –

តេរសញ្ញសមានា ច, ចុទ្ទសាកុសលា តថា;

សោភណា បញ្ចវីសាតិ, ទ្វិបញ្ញាស បវុច្ចរេ។

សម្បយោគនយោ

១០។ តេសំ ចិត្តាវិយុត្តានំ, យថាយោគមិតោ បរំ។

ចិត្តុប្បាទេសុ បច្ចេកំ, សម្បយោគោ បវុច្ចតិ។

១១។ សត្ត សព្វត្ថ យុជ្ជន្តិ, យថាយោគំ បកិណ្ណកា។

ចុទ្ទសាកុសលេស្វេវ, សោភណេស្វេវ សោភណា។

អញ្ញសមានចេតសិកសម្បយោគនយោ

១២។ កថំ? សព្វចិត្តសាធារណា តាវ សត្តិមេ ចេតសិកា សព្វេសុបិ ឯកូននវុតិចិត្តុប្បាទេសុ លព្ភន្តិ។

១២។ បកិណ្ណកេសុ បន វិតក្កោ តាវ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណវជ្ជិតកាមាវចរចិត្តេសុ ចេវ ឯកាទសសុ បឋមជ្ឈានចិត្តេសុ ចេតិ បញ្ចបញ្ញាសចិត្តេសុ ឧប្បជ្ជតិ។

១៣។ វិចារោ បន តេសុ ចេវ ឯកាទសសុ ទុតិយជ្ឈានចិត្តេសុ ចាតិ ឆសដ្ឋិចិត្តេសុ។

១៤។ អធិមោក្ខោ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណវិចិកិច្ឆាសហគតវជ្ជិតចិត្តេសុ។

១៦។ វីរិយំ បញ្ចទ្វារាវជ្ជនទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណសម្បដិច្ឆនសន្តីរណវជ្ជិតចិត្តេសុ។

១៧។ បីតិ ទោមនស្សុបេក្ខាសហគតកាយវិញ្ញាណចតុត្ថជ្ឈានវជ្ជិតចិត្តេសុ។

១៨។ ឆន្ទោ អហេតុកមោមូហវជ្ជិតចិត្តេសូតិ។

១៩។ តេ បន ចិត្តុប្បាទា យថាក្កមំ –

ឆសដ្ឋិ បញ្ចបញ្ញាស, ឯកាទស ច សោឡស;

សត្តតិ វីសតិ ចេវ, បកិណ្ណកវិវជ្ជិតា។

បញ្ចបញ្ញាស ឆសដ្ឋិដ្ឋសត្តតិ តិសត្តតិ;

ឯកបញ្ញាស ចេកូនសត្តតិ សបកិណ្ណកា។

អកុសលចេតសិកសម្បយោគនយោ

២០។ អកុសលេសុ បន មោហោ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ឧទ្ធច្ចញ្ចាតិ ចត្តារោមេ ចេតសិកា សព្ពាកុសលសាធារណា នាម, សព្ពេសុបិ ទ្វាទសាកុសលេសុ លព្ភន្តិ។

២១។ លោភោ អដ្ឋសុ លោភសហគតចិត្តេស្វេវ លព្ភតិ។

២២។ ទិដ្ឋិ ចតូសុ ទិដ្ឋិគតសម្បយុត្តេសុ។

២៣។ មានោ ចតូសុ ទិដ្ឋិគតវិប្បយុត្តេសុ។

២៤។ ទោសោ ឥស្សា មច្ឆរិយំ កុក្កុច្ចញ្ច ទ្វីសុ បដិឃសម្បយុត្តចិត្តេសុ។

᪑᪓᪨ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ᪨

᪑᪔᪨ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩉᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨿᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

᪑᪕᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨷᩩᨬ᩠ᨬᩮᩈᩩ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ,

ᩃᩮᩣᨽᨾᩪᩃᩮ ᨲᨿᩮᩣ ᨣᨲᩣ;

ᨴᩮᩣᩈᨾᩪᩃᩮᩈᩩ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ,

ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮ ᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᨲᨳᩣ᪨

ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣ-ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨴ᩠ᨴᩈ;

ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩣᨠᩩᩈᩃᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ, ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨵᩣ᪨

ᩈᩮᩣᨽᨶᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩈᨾ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᨶᨿᩮᩣ

᪑᪖᪨ᩈᩮᩣᨽᨶᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᩈᩮᩣᨽᨶᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ ᨲᩣᩅ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥᨾᩮ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩᨷᩥ ᩑᨠᩪᨶᩈᨭ᩠ᨮᩥᩈᩮᩣᨽᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩈᩴᩅᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪗᪨ ᩅᩥᩁᨲᩥᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᨲᩥᩔᩮᩣᨷᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨷᩥ ᨶᩥᨿᨲᩣ ᩑᨠᨲᩮᩣᩅ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᩈᨶ᩠ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ᪨

᪑᪘᪨ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨬ᩠ᨬᩣᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩈᩩ ᨷᨬ᩠ᨧᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨧᩮᩅ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᨧ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨶᩣᨶᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩮᩈᩩ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩁᩩᨱᩣᨾᩩᨴᩥᨲᩣ ᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪙᪨ ᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨶ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩈᩩ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨧᩮᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨲᩥᩴᩈᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨧᨲ᩠ᨲᩣᩊᩦᩈᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩮᩣᨣᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ᪨

១១។ ឯកូនវីសតិ ធម្មា, ជាយន្តេកូនសដ្ឋិសុ។

តយោ សោឡសចិត្តេសុ, អដ្ឋវីសតិយំ ទ្វយំ។

បញ្ញា បកាសិតា, សត្តចត្តាលីសវិធេសុបិ;

សម្បយុត្តា ចតុធេវំ, សោភនេស្វេវ សោភនា។

១២។ ឥស្សាមច្ឆេរកុក្កុច្ច-វិរតិករុណាទយោ។

នានា កទាចិ មានោ ច, ថិន មិទ្ធំ តថា សហ។

១៣។ យថាវុត្តានុសារេន, សេសា និយតយោគិនោ។

សង្គហញ្ច បវក្ខាមិ, តេសំ ទានិ យថារហំ។

សង្គហនយោ

១៤។ ឆត្តិំសានុត្តរេ ធម្មា, បញ្ចតិំស មហគ្គតេ។

អដ្ឋតិំសាបិ លព្ភន្តិ, កាមាវចរសោភនេ។

សត្តវីសតិបុញ្ញម្ហិ,ទ្វាទសាហេតុកេតិ ច;

យថាសម្ភវយោគេន, បញ្ចធា តត្ថ សង្គហោ។

លោកុត្តរចិត្តសង្គហនយោ

២៦។ កថំ? លោកុត្តរេសុ តាវ អដ្ឋសុ បឋមជ្ឈានិកចិត្តេសុ អញ្ញសមានា តេរស ចេតសិកា, អប្បមញ្ញាវជ្ជិតា តេវីសតិ សោភណចេតសិកា ចេតិ ឆត្តឹស ធម្មា សង្គហំ គច្ឆន្តិ, តថា ទុតិយជ្ឈានិកចិត្តេសុ វិតក្កវជ្ជា, តតិយជ្ឈានិកចិត្តេសុ វិតក្កវិចារវជ្ជា, ចតុត្ថជ្ឈានិកចិត្តេសុ វិតក្កវិចារបីតិវជ្ជា, បញ្ចមជ្ឈានិកចិត្តេសុបិ ឧបេក្ខាសហគតា តេ ឯវ សង្គយ្ហន្តីតិ សព្វថាបិ អដ្ឋសុ លោកុត្តរចិត្តេសុ បញ្ចកជ្ឈានវសេន បញ្ចធាវ សង្គហោ ហោតីតិ។

២៧។ ឆត្តឹស បញ្ចតឹស ច, ចតុត្តឹស យថាក្កមំ។

តេត្តឹសទ្វយមិច្ចេវំ, បញ្ចធានុត្តរេ ឋិតា។

មហគ្គតចិត្តសង្គហនយោ

២៨។ មហគ្គតេសុ បន តីសុ បឋមជ្ឈានិកចិត្តេសុ តាវ អញ្ញសមានា តេរស ចេតសិកា, វិរតិត្តយវជ្ជិតា ទ្វាវីសតិ សោភណចេតសិកា ចេតិ បញ្ចតឹស ធម្មា សង្គហំ គច្ឆន្តិ, ករុណាមុទិតា បនេត្ថ បច្ចេកមេវ យោជេតព្ពា, តថា ទុតិយជ្ឈានិកចិត្តេសុ វិតក្កវជ្ជា, តតិយជ្ឈានិកចិត្តេសុ វិតក្កវិចារវជ្ជា, ចតុត្ថជ្ឈានិកចិត្តេសុ វិតក្កវិចារបីតិវជ្ជា, បញ្ចមជ្ឈានិកចិត្តេសុ បន បន្នរសសុ អប្បមញ្ញាយោ ន លព្ភន្តីតិ សព្វថាបិ សត្តវីសតិមហគ្គតចិត្តេសុ បញ្ចកជ្ឈានវសេន បញ្ចធាវ សង្គហោ ហោតីតិ។

២៩។ បញ្ចតឹស ចតុត្តឹស, តេត្តឹស ច យថាក្កមំ។

ពាត្តឹស ចេវ តឹសេតិ, បញ្ចធាវ មហគ្គតេ។

កាមាវចរសោភណចិត្តសង្គហនយោ

៣០។ កាមាវចរសោភណេសុ បន កុសលេសុ តាវ បឋមទ្វយេ អញ្ញសមានា តេរស ចេតសិកា, បញ្ចវីសតិ សោភណចេតសិកា ចេតិ អដ្ឋតឹស ធម្មា សង្គហំ គច្ឆន្តិ, អប្បមញ្ញាវិរតិយោ បនេត្ថ បញ្ចបិ បច្ចេកមេវ យោជេតព្ពា, តថា ទុតិយទ្វយេ ញាណវជ្ជិតា, តតិយទ្វយេ ញាណសម្បយុត្តា បីតិវជ្ជិតា, ចតុត្ថទ្វយេ ញាណបីតិវជ្ជិតា តេ ឯវ សង្គយ្ហន្តិ។ កិរិយចិត្តេសុបិ វិរតិវជ្ជិតា តថេវ ចតូសុបិ ទុកេសុ ចតុធាវ សង្គយ្ហន្តិ។ តថា វិបាកេសុ ច អប្បមញ្ញាវិរតិវជ្ជិតា តេ ឯវ សង្គយ្ហន្តីតិ សព្វថាបិ ចតុវីសតិកាមាវចរសោភណចិត្តេសុ ទុកវសេន ទ្វាទសធាវ សង្គហោ ហោតីតិ។

៣១។ អដ្ឋតឹស សត្តតឹស, ទ្វយំ ឆត្តឹសកំ សុភេ។

បញ្ចតិំស ចតុត្តិំស, ឆព្ពីសំ តេត្តិំសកំ ក្រិយេ;

តេត្តិំស បាកេ ទ្វត្តិំស, ឆព្ពីសេកតិំសកំ កមេ;

សហេតុកាមាវចរបុញ្ញ-បាកក្រិយាមនេ។

៣១។ នវិជ្ជន្តេត្ថ វិរតី, ក្រិយេសុ ច មហគ្គតេ។

អនុត្តរេ អប្បមញ្ញា, កាមបាកេ ទ្វយំ តថា;

អនុត្តរេ ឈានធម្មា, អប្បមញ្ញា ច មជ្ឈិមេ;

វិរតី ញាណបីតី ច, បរិត្តេសុ វិសេសកា។

អកុសលចិត្តសង្គហនយោ

៣២។ អកុសលេសុ បន លោភមូលេសុ តាវ បឋមេ អសង្ខារិកេ អញ្ញសមានា តេរស ចេតសិកា, អកុសលសាធារណា ចត្តារោ ចាតិ សត្តរស លោភទិដ្ឋីហិ សទ្ធិំ ឯកូនវីសតិ ធម្មា សង្គហំ គច្ឆន្តិ។

៣៣។ តថេវ ទុតិយេ អសង្ខារិកេ លោភមានេន។

៣៤។ តតិយេ តថេវ បីតិវជ្ជិតា លោភទិដ្ឋីហិ សហ អដ្ឋារស។

៣៥។ ចតុត្ថេ តថេវ លោភមានេន។

៣៦។ បញ្ចមេ បន បដិឃសម្បយុត្តេ អសង្ខារិកេ ទោសោ ឥស្សា មច្ឆរិយំ កុក្កុច្ចញ្ចាតិ ចតូហិ សទ្ធិំ បីតិវជ្ជិតា តេ ឯវ វីសតិ ធម្មា សង្គយ្ហន្តិ, ឥស្សាមច្ឆរិយកុក្កុច្ចានិ បនេត្ថ បច្ចេកមេវ យោជេតព្ពានិ។

᪔᪘᪨ ᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩥᨠᨷᨬ᩠ᨧᨠᩮᨷᩥ ᨲᨳᩮᩅ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

᪔᪙᪨ ᨨᨶ᩠ᨴᨷᩦᨲᩥᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣ ᨷᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩈᨾᩣᨶᩣ ᩑᨠᩣᨴᩈ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨷᨶ᩠ᨶᩁᩈ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩈᩉᨣᨲᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪕᪐᪨ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩉᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨧ ᩋᨵᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩣ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩉᨣᨲᩣ ᨲᨳᩮᩅ ᨷᨶ᩠ᨶᩁᩈ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨾᩩᨷᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨷᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩣᨠᩩᩈᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩩ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨿᩮᩣᨩᩥᨿᨾᩣᨶᩣᨷᩥ ᨣᨱᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᨵᩣᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

᪕᪑᪨ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᩣᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ, ᩅᩦᩈᩮᨠᩅᩦᩈ ᩅᩦᩈᨲᩥ᪨

ᨴ᩠ᩅᩣᩅᩦᩈ ᨷᨶ᩠ᨶᩁᩈᩮᨲᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲᨵᩣ ᨠᩩᩈᩃᩮᨮᩥᨲᩣ᪨

᪕᪒᪨ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣ ᨧ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ, ᩈᨾᩣᨶᩣ ᨧ ᨴᩈᩣᨷᩁᩮ᪨

ᨧᩩᨴ᩠ᨴᩈᩮᨲᩮ ᨷᩅᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨠᩩᩈᩃᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ᪨

ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨣᩉᨶᨿᩮᩣ

᪕᪓᪨ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩈᩩ ᨷᨶ ᩉᩈᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨲᩣᩅ ᨨᨶ᩠ᨴᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩈᨾᩣᨶᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪕᪔᪨ ᨲᨳᩣ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᩮ ᨨᨶ᩠ᨴᨷᩦᨲᩥᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣ᪨

᪕᪕᪨ ᩈᩩᨡᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩮ ᨨᨶ᩠ᨴᩅᩦᩁᩥᨿᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣ᪨

᪕᪖᪨ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩩᨣᩊᩮ ᨨᨶ᩠ᨴᨷᩦᨲᩥᩅᩦᩁᩥᨿᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣ᪨

᪕᪗᪨ ᨴ᩠ᩅᩥᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᨷᨠᩥᨱ᩠ᨱᨠᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣ ᨲᩮᨿᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᨿ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨷᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩈᩩ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩈᩩ ᨣᨱᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧᨲᩩᨵᩣᩅ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ᪨

᪕᪘᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩮᨠᩣᨴᩈ ᨴᩈ, ᩈᨲ᩠ᨲ ᨧᩣᨲᩥ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᩣ᪨

អដ្ឋារសាហេតុកេសុ, ចិត្តុប្បាទេសុ សង្គហោ។

៨៩។ អហេតុកេសុ សព្វត្ថ, សត្ត សេសា យថារហំ។

ឥតិ វិត្ថារតោ វុត្តោ, តេត្តឹសវិធសង្គហោ។

៩០។ ឥត្ថំ ចិត្តាវិយុត្តានំ, សម្បយោគញ្ច សង្គហំ។

ញត្វា ភេទំ យថាយោគំ, ចិត្តេន សមមុទ្ទិសេ។

ឥតិ អភិធម្មត្ថសង្គហេ ចេតសិកសង្គហវិភាគោ នាម

ទុតិយោ បរិច្ឆេទោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣. បកិណ្ណកបរិច្ឆេទោ

១. សម្បយុត្តា យថាយោគំ, តេបញ្ញាស សភាវតោ។

ចិត្តចេតសិកា ធម្មា, តេសំ ទានិ យថារហំ។

២. វេទនាហេតុតោ កិច្ចទ្វារាលម្ពណវត្ថុតោ។

ចិត្តុប្បាទវសេនេត្ថ, សង្គហោ នាម នីយតេ។

វេទនាសង្គហោ

៣. តត្ថ វេទនាសង្គហេ តាវ តិវិធា វេទនា សុខា ទុក្ខា អទុក្ខមសុខា ចេតិ, សុខំ ទុក្ខំ សោមនស្សំ ទោមនស្សំ ឧបេក្ខាតិ ច ភេទេន បន បញ្ចធា ហោតិ។

៤. តត្ថ សុខសហគតំ កុសលវិបាកំ កាយវិញ្ញាណមេកមេវ, តថា ទុក្ខសហគតំ អកុសលវិបាកំ។

៥. សោមនស្សសហគតចិត្តានិ បន លោភមូលានិ ចត្តារិ, ទ្វាទស កាមាវចរសោភណានិ, សុខសន្តីរណហសនានិ ច ទ្វេតិ អដ្ឋារស កាមាវចរសោមនស្សសហគតចិត្តានិ ចេវ បឋមទុតិយតតិយចតុត្ថជ្ឈានសង្ខាតានិ ចតុចត្តាលីស មហគ្គតលោកុត្តរចិត្តានិ ចេតិ ទ្វាសដ្ឋិវិធានិ ភវន្តិ។

៦. ទោមនស្សសហគតចិត្តានិ បន ទ្វេ បដិឃសម្បយុត្តចិត្តានេវ។

៧. សេសានិ សព្វានិបិ បញ្ចបញ្ញាស ឧបេក្ខាសហគតចិត្តានេវាតិ។

៨. សុខំ ទុក្ខមុបេក្ខាតិ, តិវិធា តត្ថ វេទនា។

សោមនស្សំ ទោមនស្សមិតិ ភេទេន បញ្ចធា។

៩។ សុខមេកត្ថ ទុក្ខញ្ច, ទោមនស្សំ ទ្វយេ ឋិតា។

ទ្វាសដ្ឋីសុ សោមនស្សំ, បញ្ចបញ្ញាសកេវលា។

ហេតុសង្គហោ

១០។ ហេតុសង្គហេ ហេតូ នាម លោភោ ទោសោ មោហោ អលោភោ អទោសោ អមោហោ ចាតិ ឆព្ពិធា ភវន្តិ។

១១។ តត្ថ បញ្ចទ្វារាវជ្ជនទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណសម្បដិច្ឆនសន្តីរណវោដ្ឋព្វនហសនវសេន អហេតុកចិត្តានិ នាម។

១២។ សេសានិ សព្ពានិបិ ឯកសត្តតិ ចិត្តានិ សហេតុកានេវ។

១៣។ តត្ថាបិ ទ្វេ មោមូហចិត្តានិ ឯកហេតុកានិ។

១៤។ សេសានិ ទស អកុសលចិត្តានិ ចេវ ញាណវិប្បយុត្តានិ ទ្វាទស កាមាវចរសោភនានិ ចេតិ ទ្វាវីសតិ ទ្វិហេតុកចិត្តានិ។

១៥។ ទ្វាទស ញាណសម្បយុត្តកាមាវចរសោភនានិ ចេវ បញ្ចតិំស មហគ្គតលោកុត្តរចិត្តានិ ចេតិ សត្តចត្តាលីស តិហេតុកចិត្តានីតិ។

១៦។ លោភោ ទោសោ ច មោហោ ច,

ហេតូ អកុសលា តយោ;

អលោភាទោសាមោហោ ច,

កុសលាព្យាកតា តថា។

១៧។ អហេតុកាដ្ឋារសេកហេតុកា ទ្វេ ទ្វាវីសតិ។

ទ្វិហេតុកា យថា សត្តចត្តាលីសតិហេតុកា។

កិច្ចសង្គហោ

១៨។ កិច្ចសង្គហេ កិច្ចានិ នាម
បដិសន្ធិភវង្គាវជ្ជនទស្សនសវនឃាយនសាយនផុសនសម្បដិច្ឆនសន្តីរណវោដ្ឋព្ពនជវនតទារម្មណចុតិវសេន ចុទ្ទសវិធានិ ភវន្តិ។

១៩។ បដិសន្ធិភវង្គាវជ្ជនបញ្ចវិញ្ញាណដ្ឋានាទិវសេន បន តេសំ ទសធា ឋានភេទោ វេទិតព្វោ។

២០។ តត្ថ ទ្វេ ឧបេក្ខាសហគតសន្តីរណានិ ចេវ អដ្ឋ មហាវិបាកានិ ច នវ រូបារូបវិបាកានិ ចេតិ ឯកូនវីសតិ ចិត្តានិ
បដិសន្ធិភវង្គចុតិកិច្ចានិ នាម។

២១។ អាវជ្ជនកិច្ចានិ បន ទ្វេ។

២២។ តថា ទស្សនសវនឃាយនសាយនផុសនសម្បដិច្ឆនកិច្ចានិ ច។

២៣។ តីណិ សន្តីរណកិច្ចានិ។

២៤។ មនោទ្វារាវជ្ជនមេវ បញ្ចទ្វារេ វោដ្ឋព្ពនកិច្ចំ សាធេតិ។

២៥។ អាវជ្ជនទ្វយវជ្ជិតានិ កុសលាកុសលផលកិរិយចិត្តានិ បញ្ចបញ្ញាស ជវនកិច្ចានិ។

២៦។ អដ្ឋ មហាវិបាកានិ ចេវ សន្តីរណត្តយញ្ចាតិ ឯកាទស តទារម្មណកិច្ចានិ។

២៧។ តេសុ បន ទ្វេ ឧបេក្ខាសហគតសន្តីរណចិត្តានិ បដិសន្ធិភវង្គចុតិតទារម្មណសន្តីរណវសេន បញ្ចកិច្ចានិ នាម។

២៨។ មហាវិបាកានិ អដ្ឋ បដិសន្ធិភវង្គចុតិតទារម្មណវសេន ចតុកិច្ចានិ នាម។

២៩។ មហគ្គតវិបាកានិ នវ បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន តិកិច្ចានិ នាម។

᪁᪀᪨ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨴᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ᪨

᪁᪁᪨ ᨲᨳᩣ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᩴ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩮᨶ᪨

᪁᪂᪨ ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥᨷᩥ ᨩᩅᨶᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᨴ᩠ᩅᩥᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᨾᩮᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩦᨲᩥ᪨

᪁᪃᪨ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨽᩮᨴᩮᨶ ᨧᩩᨴ᩠ᨴᩈ᪨

ᨴᩈᨵᩣ ᨮᩣᨶᨽᩮᨴᩮᨶ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣ ᨷᨠᩣᩈᩥᨲᩣ᪨

᪁᪄᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨲᨳᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨧ, ᨶᩅᨭ᩠ᨮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ᪨

ᩑᨠᨴ᩠ᩅᩥᨲᩥᨧᨲᩩᨷᨬ᩠ᨧᨠᩥᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮ᪨

ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ

᪁᪅᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᩈᩮᩣᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᨥᩣᨶᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᨠᩣᨿᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᨬ᩠ᨧᩮᨲᩥ ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᩣᨶᩥ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪁᪆᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩮᩅ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ᪨

᪁᪇᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨴᩦᨶᩥ᪨

᪁᪈᪨ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩴ ᨷᨶ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

᪁᪉᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨩᩅᨶᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨨᨧᨲ᩠ᨲᩣᩊᩦᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᩮᩣᨲᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ ᨨᨧᨲ᩠ᨲᩣᩊᩦᩈᩮᩅ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨧᨲᩩᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᨶᩮᩅ᪨

៣០។ មនោទ្វារេ បន មនោទ្វារាវជ្ជនបញ្ចបញ្ញាសជវនតទារម្មណវសេន សត្តសដ្ឋិ ចិត្តានិ ភវន្តិ។

៣១។ ឯកូនវីសតិ បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន ទ្វារវិមុត្តានិ។

៣២។ តេសុ បន បញ្ចវិញ្ញាណានិ ចេវ មហគ្គតលោកុត្តរជវនានិ ចេតិ ឆត្តឹស យថារហមេកទ្វារិកចិត្តានិ នាម។

៣៣។ មនោធាតុត្តិកំ បន បញ្ចទ្វារិកំ។

៣៤។ សុខសន្តីរណវោដ្ឋព្វនកាមាវចរជវនានិ ឆទ្វារិកចិត្តានិ។

៣៥។ ឧបេក្ខាសហគតសន្តីរណមហាវិបាកានិ ឆទ្វារិកានិ ចេវ ទ្វារវិមុត្តានិ ច។

៣៦។ មហគ្គតវិបាកានិ ទ្វារវិមុត្តានេវាតិ។

៣៧។ ឯកទ្វារិកចិត្តានិ, បញ្ចឆទ្វារិកានិ ច។

ឆទ្វារិកវិមុត្តានិ, វិមុត្តានិ ច សព្វថា។

ឆត្តឹសតិ តថា តីណិ, ឯកតឹស យថាក្កមំ;

ទសធា នវធា ចេតិ, បញ្ចធា បរិទីបយេ។

អាលម្ពណសង្គហោ

៣៨។ អាលម្ពណសង្គហេ អារម្មណានិ នាម រូបារម្មណំ សទ្ទារម្មណំ គន្ធារម្មណំ រសារម្មណំ ផោដ្ឋព្វារម្មណំ ធម្មារម្មណញ្ចេតិ ឆព្វិធានិ ភវន្តិ។

៣៩។ តត្ថ រូបមេវ រូបារម្មណំ, តថា សទ្ទាទយោ សទ្ទារម្មណាទីនិ។

៤០។ ធម្មារម្មណំ បន បសាទសុខុមរូបចិត្តចេតសិកនិព្វានបញ្ញត្តិវសេន ឆធា សង្គយ្ហតិ។

៨១។ តត្ថ ចក្ខុទ្វារិកចិត្តានំ សព្ពេសម្បិ រូបមេវ អារម្មណំ, តញ្ច បច្ចុប្បន្នំ។ តថា សោតទ្វារិកចិត្តាទីនម្បិ សទ្ទាទីនិ, តានិ ច បច្ចុប្បន្នានិយេវ។

៨២។ មនោទ្វារិកចិត្តានំ បន ឆព្ពិធម្បិ បច្ចុប្បន្នមតីតំ អនាគតំ កាលវិមុត្តញ្ច យថារហមារម្មណំ ហោតិ។

៨៣។ ទ្វារវិមុត្តានញ្ច បន បដិសន្ធិភវង្គចុតិសង្ខាតានំ ឆព្ពិធម្បិ យថាសម្ភវំ យេភុយ្យេន ភវន្តរេ ឆទ្វារគ្គហិតំ បច្ចុប្បន្នមតីតំ បញ្ញត្តិភូតំ វា កម្មកម្មនិមិត្តគតិនិមិត្តសម្មតំ អារម្មណំ ហោតិ។

៨៤។ តេសុ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ យថាក្កមំ រូបាទិឯកេការម្មណានេវ។

៨៥។ មនោធាតុត្តិកំ បន រូបាទិបញ្ចារម្មណំ។

៨៦។ សេសានិ កាមាវចរវិបាកានិ ហសនចិត្តញ្ចាតិ សព្ពថាបិ កាមាវចរារម្មណានេវ។

៨៧។ អកុសលានិ ចេវ ញាណវិប្បយុត្តកាមាវចរជវនានិ ចេតិ លោកុត្តរវជ្ជិតសព្ពារម្មណានិ។

៨៨។ ញាណសម្បយុត្តកាមាវចរកុសលានិ ចេវ បញ្ចមជ្ឈានសង្ខាតំ អភិញ្ញាកុសលញ្ចេតិ អរហត្តមគ្គផលវជ្ជិតសព្ពារម្មណានិ។

៨៩។ ញាណសម្បយុត្តកាមាវចរកិរិយានិ ចេវ កិរិយាភិញ្ញាវោដ្ឋព្ពនញ្ចេតិ សព្ពថាបិ សព្ពារម្មណានិ។

៩០។ អារុប្បេសុ ទុតិយចតុត្ថានិ មហគ្គតារម្មណានិ។

៩១។ សេសានិ មហគ្គតចិត្តានិ សព្ពានិបិ បញ្ញត្តារម្មណានិ។

៩២។ លោកុត្តរចិត្តានិ និព្ពានារម្មណានីតិ។

៩៣។ បញ្ចវីស បរិត្តម្ហិ,ឆ ចិត្តានិ មហគ្គតេ។

ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨲᩥ ᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩮ, ᩋᨭ᩠ᨮ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨠᨵᩣ᪨

ᨡᩥᨿᩣᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᩥ ᩋᨠ᩠ᨠᨿᨠ᩠ᨠᨹᩃᩩᨬ᩠ᨬᩦᨲᩥ;

ᨷᩉᩪ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨲ᩠ᨳ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩘᨣᩉᩮᩣ᪨

ᨧᨲᩩᩈᩘᨣᩉᩮᩣ

᪙᪓᪨ ᨧᨲᩩᩈᩘᨣᩉᩮ ᨧᨲᩩᩁᩥ ᨶᩣᨿ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᨥᩣᨶᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨠᩣᨿᩉᨴᨿᨧᨲᩩ ᨧᩮᨲᩥ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨧᨲ᩠ᨲᩥ᪨

᪙᪔᪨ ᨲᩣᨶᩥ ᨠᩣᨾᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥᨸᩥ ᩃᨻ᩠ᨽᨲ᩠ᨲᩥ᪨

᪙᪕᪨ ᩁᩪᨸᩃᩮᩣᨠᩮ ᨸᨶ ᨫᩣᨶᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨

᪙᪖᪨ ᩋᩁᩪᨸᩃᩮᩣᨠᩮ ᨸᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥᨸᩥ ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

᪙᪗᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᨿᩮᩣ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨸᩈᩣᨴᨧᨲ᩠ᨳᩩᨠᩥ ᨶᩥᩔᩣᨿᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪙᪘᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᩈᩘᨡᩣᨲᩣ ᨸᨶ ᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩ ᨧ ᩉᨴᨿᩴ ᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨿᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪙᪙᪨ ᩋᩅᩈᩮᩈᩣ ᨸᨶ ᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᩈᩘᨡᩣᨲᩣ ᨧ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᨾᩉᩣᩅᩥᨸᩣᨠᨸᨭᩥᨥᨴ᩠ᩅᨿᨸᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩉᩈᩥᨲᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩅᩈᩮᨶ ᩉᨴᨿᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪑᪐᪐᪨ ᩋᩅᩈᩮᩈᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩅᩈᩮᨶ ᨸᨶ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩅᩣ ᩋᨶᩥᩔᩣᨿ ᩅᩣ᪨

᪑᪐᪑᪨ ᩋᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩅᩥᨸᩣᨠᩅᩈᩮᨶ ᩉᨴᨿᩴ ᩋᨶᩥᩔᩣᨿᩮᩅᩣᨲᩥ᪨

᪑᪐᪒᪨ ᨨᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨶᩥᩔᩥᨲᩣ ᨠᩣᨿᩮ, ᩈᨲ᩠ᨲ ᩁᩪᨸᩮ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩣ᪨

ពិចត្តុំ តិស្សិតាន្ទេប្យ, ឆាទេត្តកា តិស្សិតា យតា៍

លិះ៍ ទេពចត្តាលិស តិស្សាឃ, ទេទ្ចត្តាលិស ឌាឃទេះ៍

តិស្សាឃ ច អតិស្សាឃ, បាកាន្ទប្យា អតិស្សិតា៍

ញ្ញាតិ អភិឆយ្ទ្ធសង្គទេហ បកិណ្ណកសង្គហចិការទេកា តាយ

ពតិទេឃា បរិទេច្ឆទេធា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣៓ ឌីឌិបរិច្ឆេទោ

១៓ ចិត្តុប្បាទានមិច្ចេច, កត្វាសង្គហមុត្តរំ៓

ភូមិបុគ្គលភេទេន, បុព្ពាបរនិយាមិតំ៓

បចត្តិសង្គហំ នាម, បដិសន្ធិបចត្តិយំ;

បចក្ខាមិ សមាសេន, យថាសម្ភវតោ កថំ៓

៧៓៓ ឌីឌិមុត្តានំ បន កម្មកម្មនិមិត្តកតិនិមិត្តវសេន តិវិធា ហោតិ ចិសយប្បចត្តិ៓

៣៓ តត្ថ ចត្ថុទ្វារាឡម្ពណានិ បុព្វេ វុត្តនយានេវ៓

ចិញ្ញាណឆក្កំ

៥៓ ចក្ខុចិញ្ញាណំ សោតចិញ្ញាណំ ឃានចិញ្ញាណំ ជិច្ហាចិញ្ញាណំ កាយចិញ្ញាណំ មនោចិញ្ញាណញ្ចេតិ ឆ ចិញ្ញាណានិ៓

ឌីឌិឆក្កំ

៩៓ឆ ឌីឌិយោ បន ចក្ខុទ្វារឌីឌិ សោតទ្វារឌីឌិ ឃានទ្វារឌីឌិ ជិច្ហាទ្វារឌីឌិ កាយទ្វារឌីឌិ មនោទ្វារឌីឌិ ចេតិ ទ្វារវសេន ចា, ចក្ខុចិញ្ញាណឌីឌិ សោតចិញ្ញាណឌីឌិ ឃានចិញ្ញាណឌីឌិ ជិច្ហាចិញ្ញាណឌីឌិ កាយចិញ្ញាណឌីឌិ មនោចិញ្ញាណឌីឌិ ចេតិ ចិញ្ញាណវសេន ចា ទ្វារប្បចត្តា ចិត្តប្បចត្តិយោ យោជេតព្ពា៓

ឌីឌិភេទោ

៤៓ អតិមហន្តំ មហន្តំ បរិត្តំ អតិបរិត្តញ្ចេតិ បញ្ចទ្វារេ មនោទ្វារេ បន ចិភូតមចិភូតញ្ចេតិ ឆធា ចិសយប្បចត្តិ ចេទិតព្ពា៓

បញ្ចទ្វារវីថិ

៨. កថំ? ឧប្បាទដ្ឋិតិភង្គវសេន ខណត្តយំ ឯកចិត្តក្ខណំ នាម។

៩. តានិ បន សត្តរស ចិត្តក្ខណានិ រូបធម្មានមាយុ។

១០. ឯកចិត្តក្ខណាតីតានិ វា ពហុចិត្តក្ខណាតីតានិ វា ឋិតិប្បត្តានេវ បញ្ចារម្មណានិ បញ្ចទ្វារេ អាបាថមាគច្ឆន្តិ។ តស្មា យទិ ឯកចិត្តក្ខណាតីតកំ រូបារម្មណំ ចក្ខុស្ស អាបាថមាគច្ឆតិ, តតោ ទ្វិក្ខត្តុំ ភវង្គេ ចលិតេ ភវង្គសោតំ វោច្ឆិន្ទិត្វា តមេវ រូបារម្មណំ អាវជ្ជន្តំ បញ្ចទ្វារាវជ្ជនចិត្តំ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈតិ, តតោ តស្សានន្តរំ តមេវ រូបំ បស្សន្តំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ, សម្បដិច្ឆន្តំ សម្បដិច្ឆនចិត្តំ, សន្តីរយមានំ សន្តីរណចិត្តំ, វវត្ថបេន្តំ វោដ្ឋព្ពនចិត្តញ្ចេតិ យថាក្កមំ ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តិ, តតោ បរំ ឯកូនតិំស កាមាវចរជវនេសុ យំកិញ្ចិ លទ្ធបច្ចយំ យេភុយ្យេន សត្តក្ខត្តុំ ជវតិ, ជវនានុពន្ធានិ ច ទ្វេ តទារម្មណបាកានិ យថារហំ បវត្តន្តិ, តតោ បរំ ភវង្គបាតោ។

១១. ឯត្តាវតា ចុទ្ទស វីថិចិត្តុប្បាទា, ទ្វេ ភវង្គចលនានិ, បុព្វេវាតីតកមេកចិត្តក្ខណន្តិ កត្វា សត្តរស ចិត្តក្ខណានិ បរិបូរេន្តិ, តតោ បរំ និរុជ្ឈតិ, អារម្មណមេតំ អតិមហន្តំ នាម គោចរំ។

១២. យាវ តទារម្មណុប្បាទា បន អប្បហោន្តាតីតកមាបាថមាគតំ អារម្មណំ មហន្តំ នាម, តត្ថ ជវនាវសានេ ភវង្គបាតោវ ហោតិ, នត្ថិ តទារម្មណុប្បាទោ។

១៣. យាវ ជវនុប្បាទាបិ អប្បហោន្តាតីតកមាបាថមាគតំ អារម្មណំ បរិត្តំ នាម, តត្ថ ជវនម្បិ អនុប្បជ្ជិត្វា ទ្វត្តិក្ខត្តុំ វោដ្ឋព្ពនមេវ បវត្តតិ, តតោ បរំ ភវង្គបាតោវ ហោតិ។

១៤. យាវ វោដ្ឋព្ពនុប្បាទា ច បន អប្បហោន្តាតីតកមាបាថមាគតំ និរោធាសន្នមារម្មណំ អតិបរិត្តំ នាម, តត្ថ ភវង្គចលនមេវ ហោតិ, នត្ថិ វីថិចិត្តុប្បាទោ។

១៥. ឥច្ចេវំ ចក្ខុទ្វារេ, តថា សោតទ្វារាទីសុ ចេតិ សព្វថាបិ បញ្ចទ្វារេ តទារម្មណជវនវោដ្ឋព្ពនមោឃវារសង្ខាតានំ ចតុន្នំ វារានំ យថាក្កមំ អារម្មណភូតា វិសយប្បវត្តិ ចតុធា វេទិតព្ពា។

១៦. វីថិចិត្តានិ សត្តេវ, ចិត្តុប្បាទា ចតុទ្ទស។

ចត្យបញ្ញាឃ ចិត្តារា, បញ្ចទ្វារេ ឃធារហំ៑

អឃយេត្វ បញ្ចទ្វារេ ចីធិចិត្តប្បចត្តិគយោ៑

យតោទ្វារចីធិ បរិត្តជចគចារេរា

១៧៑យតោទ្វារេ បគ ឃដី ចិក្ខុតយារយុហំ អាបថយាកច្ឆតិ, តតោ បរំ កចក្កចលគយតោទ្វារាចជ្ជគជចតាចឃាតេគ តតារយុហបិកាតិ បចត្តត្តិ, តតោ បរំ កចក្កបិតោ៑

១៨៑អចិក្ខុតោ បភារយុណោ ជចតាចឃាតេគ កចក្កបិតោច ហោតិ, គត្តិ តតារយុហុប្បារតោតិ៑

១៩៑ ចីធិចិត្តានិ តីណេវ, ចិត្តុប្បាតា តសេវិតា៑

ចិត្តារេគ បតេត្វក-ចត្តាលីឃ ចិភាចយេ;

អឃយេត្វ បរិត្តជចគចារេរា៑

អប្បតាជចគចារេរា

១០៑អប្បតាជចគចារេ បគ ចិក្ខុតាចិក្ខុតភេតោ គត្តិ, តធា តតារយុហុប្បាតោ ច៑

១១៑ តត្វ ហិ តោលាឃយ្យយុត្តកាយាចចរជចតាគយជ្ជេត្តុំ អញ្ញតរស្មិំ បរិកម្មោបចារានុលោមគោត្រភុភាមេគ ចត្តុក្ខត្តុំ តិក្ខត្តុមេច ចា ឃធាក្កមំ ឧប្បជ្ជិត្វា តិរុទ្ធាគគ្គរមេច ឃធារហំ ចត្តុត្ថំ, បញ្ចមំ ចា ឈត្តឹឃតិយហក្កតលោកុត្តរជចតេឝុ ឃធាអិតីហារចឃេគ ឃំ កិញ្ចិ ជចតំ អប្បតាចីធិមោតរតិ, តតោ បរំ អប្បតាចឃាតេគ កចក្កបិតោច ហោតិ៑

១២៑ តត្វ សោមគឃ្សឃហកតជចតាគគ្គរំ អប្បតាបិ សោមគឃ្សឃហកតាច បាដិកង្ខិតព្វា, ឧបេក្ខាឃហកតជចតាគគ្គរំ ឧបេក្ខាឃហកតាច, តត្តាបិ កុឃលជចតាគគ្គរំ កុឃលជចតញ្ចេច ហេដ្ឋិមញ្ច ផលត្តឃមបេតិ, កិរិយជចតាគគ្គរំ កិរិយជចតំ អរហត្តផលញ្ចាតិ៑

១៦៉ ន្តត្តិស ឃុលបុញ្ញាយា ន្តាភសោរបញ្ញា បទ៌,

ឃុលិតក្រិឃសោ អដ្ឋ, ៧ សប្តទាត្តិ ឲ្យសបញ្ញា៉

១៣៉ បុត្តុជ្ជតាភ សេញ្ញាត៌, កាយបុញ្ញាតិទេហត្យសោ៉

តិទេហត្យកាយក្រិឃសោ, ឱតទាកាតយប្យតា៉

អឃសេត្តូ យសោតាន្តាសេ ឱឌិឱត្តប្យចត្តិតសេឃា៉

តភាទប្ផុលតិឃសេយា

១៤៉ សព្ពត្តាបិ បទេត្តូ អតិទេដ្ឋ អាទប្ផុលោ អក្យសលចិបិកាទេតច បញ្ចចិញ្ញាណសប្យដិឋ្ឋតសត្តិទណតភាទប្ផុលាតិ៉

១៩៉ ព្ពទេដ្ឋ ក្យសលចិបិកាតិ៉

១៧៉ អតិព្ពទេដ្ឋ បត សោយតស្សសហកតាទេតច សត្តិទណតភាទប្ផុលាតិ, តត្តាបិ សោយតស្សសហកតកិរិឃដចតាចសោទេត

សោយតស្សសហកតាទេតច តភាទប្ផុលាតិ កចត្តិ, ឲ្យសបញ្ញាសហកតកិរិឃដចតាចសោទេត ច ឲ្យសបញ្ញាសហកតាទេតច សោហត្តិ៉

១៥៉ សោយតស្សសហកតដចតាចសោទេត ច បត តភាទប្ផុលាតិចេច កចក្កាតិ ច ឲ្យសបញ្ញាសហកតាទេតច កចត្តិ, តស្មា ឃដិ

សោយតស្សបដិសន្ធិកស្ស សោយតស្សសហកតដចតាចសោទេត តភាទប្ផុលសប្តសោចា តត្តិ, តភា ឃំ កិត្តិ បរិចិតបុត្តា បរិត្តាទប្ផុលយាទព្ព

ឲ្យសបញ្ញាសហកតសត្តិទណ ឲ្យប្យជ្ជតិ, តយតត្តទិត្តា កចក្កបិទេតាច សោហាតីតិ ចភត្តិ អាចទិឃា៉

១៨៉ តឆា កាយាចឆទដចតាចសោទេត កាយាចឆទសត្តាត៌ កាយាចឆទឆសប្ផុស្តូច អាទប្ផុលក្ខុសោឃុ តភាទប្ផុណ ព្ពន្ធតិ៉

១០៉ កាសេយ ដចតសត្តាលប្ផុលាត៌ តិឃសេយ សតិ៉

ចិក្ខុសោតិយហសេត្ត ច, តភាទប្ផុលយីទិត៌៉

អឃេយត្ថ ពងារឫលតិឃយោ៕

ឌចតតិឃយោ

១៨៕ឌចតេសុ ឆ បរិត្តឌចតចិឆិឃំ កាឃាចឆរឌចតាតិ សត្តាក្ខត្យុំ លក្ខត្យុយេច ចា ឌចត្តិ៕

១៩៕ យត្ថប្បចត្តិឃំ បត ឃរលកាលិងឹសុ បញ្ចាចារយេច៕

១៩៕ ភកចតោ បត ឃយកបិឌិហារិឃកាលិងឹសុ លហុកប្បចត្តិឃំ ចត្តារិបញ្ចា ចា បច្ចចេក្ខលធិត្តាតិ កចត្តិតិបិ ចងត្តិ៕

១៣៕ អាឌិកយ្យិកស្ស បត បឆយកប្បតាឃំ យហក្កតឌចតាតិអកិញ្ញាឌចតាតិ ឆ សព្ពងាបិ ឲកចារយេច ឌចត្តិ, តតោ បរំ កចក្កបិតោ៕

១៣៕ ចត្តារោ បត យក្កប្បាងា ឲកចិត្តក្ខលិកា, តតោ បរំ ថេ្ច តឹលិ ថលចិត្តាតិ ឃឆារហំ ក្កប្បន្តត្តិ, តតោ បរំ កចក្កបិតោ៕

១៩៕ តិរោធសយាបត្តិកាលេ ឌិក្ខត្យុំ ចត្យុត្តារុប្បឌចតំ ឌចតិ, តតោ បរំ តិរោធំ ថ្យុសតិ៕

១៧៕ ចុង្គាតកាលេ ឆ អតាកាឃិថលំ ចា អរហត្តថលំ ចា ឃឆារហយកចារំ ក្កប្បន្តិត្វា តិរុទ្ធេ កចក្កបិតោច ហោតិ៕

១៨៕ សព្ពត្វាបិ សយាបត្តិចិឆិឃំ កចក្កសោតោ ចិឃ ចិឆិតិឃយោ តត្វិតិ កត្វា ពហុតិបិ លព្ភត្តិតិ៕

១៨៕ សត្តាក្ខត្យុំ បរិត្តាតិ, យក្កាកិញ្ញា សកិំ យតោ៕

អចសេសាតិ លព្ភត្តិ, ឌចតាតិ ពហុតិបិ៕

អឃេយត្ថ ឌចតតិឃយោ៕

ប្យុក្កលភេទោ

៣០៕ទុហេត្យុកាតយហេត្យុកាតញ្ចា បគេត្វ កិរិឃឌចតាតិ ចេច អប្បតាឌចតាតិ ឆ លព្ភត្តិ៕

᪃᪀᪨ ᨲᨳᩣ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᨧ ᩈᩩᨣᨲᩥᨿᩴ᪨

᪃᪁᪨ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᨿᩴ ᨷᨶ ᨬᩣᨱᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨾᩉᩣᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪃᪂᪨ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩈᩩ ᨧ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪃᪃᪨ ᨲᨳᩣ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨶᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᨩᩅᨶᩣᨶᩥ᪨

᪃᪄᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨧ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ᪨

᪃᪅᪨ ᩋᨶᩣᨣᩤᨾᩥᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᨷᨶ ᨷᨭᩥᨥᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨧ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪃᪆᪨ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨧ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩋᩁᩥᨿᩣᨶᨾᩮᩅ ᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨

᪃᪇᪨ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨧᨲᩩᨧᨲ᩠ᨲᩣᩃᩦᩈ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᨾᩩᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮ᪨

ᨨᨷ᩠ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᩣᩅᩈᩮᩈᩣᨶᩴ, ᨧᨲᩩᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩣ᪨

ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᨽᩮᨴᩮᩣ᪨

ᨽᩪᨾᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ

᪃᪈᪨ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᨷᨶᩮᨲᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥᨸᩥ ᩅᩦᨳᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᨾᩩᨷᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪃᪉᪨ ᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᨷᨭᩥᨥᨩᩅᨶᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣᨶᩥ᪨

᪄᪀᪨ ᩋᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᨽᩪᨾᩥᨿᩴ ᨷᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩁᩪᨷᩣᩅᨧᩁᩉᩈᨶᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣᩁᩩᨷ᩠ᨷᩅᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨

៩៧។ សព្វត្ថាបិ ច តំតំបសាទរហិតានំ តំតំទ្វារិកវីថិចិត្តានិ ន លព្ភន្តេវ។

៩៧។ អសញ្ញសត្តានំ បន សព្វថាបិ ចិត្តប្បវត្តិ នត្ថេវាតិ។

៩៨។ អសីតិ វីថិចិត្តានិ, កាមេ រូបេ យថារហំ។

ចតុសដ្ឋិ តថារុប្បេ, ទ្វេចត្តាលីស លព្ភរេ។

អយមេត្ថ វីថិសង្គហោ។

៩៩។ ឥច្ចេវំ ឆទ្វារិកចិត្តប្បវត្តិ យថាសម្ភវំ ភវង្គន្តរិតា យាវតាយុកមព្ពោច្ឆិន្នា បវត្តតិ។

ឥតិ អភិធម្មត្ថសង្គហេ វីថិសង្គហវិភាគោ នាម

ចតុត្ថោ បរិច្ឆេទោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៥។ វីថិមុត្តបរិច្ឆេទោ

១។ វីថិចិត្តវសេនេវំ, បវត្តិយមុទីរិតោ។

បវត្តិសង្គហោ នាម, សន្ធិយំ ទានិ វុច្ចតិ។

២។ ចតស្សោ ភូមិយោ, ចតុព្ពិធា បដិសន្ធិ, ចត្តារិ កម្មានិ, ចតុធា មរណុប្បត្តិ ចេតិ វីថិមុត្តសង្គហេ ចត្តារិ ចតុក្កានិ វេទិតព្ពានិ។

ភូមិចតុក្កំ

៣។ តត្ថ អបាយភូមិ កាមសុគតិភូមិ រូបាវចរភូមិ អរូបាវចរភូមិ ចេតិ ចតស្សោ ភូមិយោ នាម។

៤។ តាសុ និរយោ តិរច្ឆានយោនិ បេត្តិវិសយោ អសុរកាយោ ចេតិ អបាយភូមិ ចតុព្ពិធា ហោតិ។

៥។ មនុស្សា ចាតុមហារាជិកា តាវតិំសា យាមា តុសិតា និម្មានរតិ បរនិម្មិតវសវត្តី ចេតិ កាមសុគតិភូមិ សត្តវិធា ហោតិ។

៦។ សា បនាយមេកាទសវិធាបិ កាមាវចរភូមិច្ចេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

៧។ ព្រហ្មបារិសជ្ជា ព្រហ្មបុរោហិតា មហាព្រហ្មា ចេតិ បឋមជ្ឈានភូមិ។

៨។ បរិត្តាភា អប្បមាណាភា អាភស្សរា ចេតិ ទុតិយជ្ឈានភូមិ។

៩។ បរិត្តសុភា អប្បមាណសុភា សុភកិណ្ហា ចេតិ តតិយជ្ឈានភូមិ។

១០។ វេហប្ផលា អសញ្ញសត្តា សុទ្ធាវាសា ចេតិ ចតុត្ថជ្ឈានភូមីតិ រូបាវចរភូមិ សោឡសវិធា ហោតិ។

១១។ អវិហា អតប្បា សុទស្សា សុទស្សី អកនិដ្ឋា ចេតិ សុទ្ធាវាសភូមិ បញ្ចវិធា ហោតិ។

១១។ អាកាសានញ្ចាយតនកុសលំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនកុសលំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនកុសលំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសលំ ចេតិ អរូបកុសលំ ចតុព្វិធំ ហោតិ។

១២។ បុថុជ្ជនា ន លព្ភន្តិ, សុទ្ធាវាសេសុ សព្វថា។

សោតាបន្នា ច សកទាគាមិនោ ចាបិ បុគ្គលា។

១៣។ អរិយា នោបលព្ភន្តិ, អសញ្ញាបាយភូមិសុ។

សេសដ្ឋានេសុ លព្ភន្តិ, អរិយានរិយាបិ ច។

ឥតិ ភូមិចតុក្កំ។

បដិសន្ធិចតុក្កំ

១៤។ អបាយបដិសន្ធិ កាមសុគតិបដិសន្ធិ រូបាវចរបដិសន្ធិ អរូបាវចរបដិសន្ធិ ចេតិ ចតុព្វិធា បដិសន្ធិ នាម។

១៥។ តត្ថ អកុសលវិបាកោបេក្ខាសហគតសន្តីរណំ អបាយភូមិយំ ឱក្កន្តិក្ខណេ បដិសន្ធិ ហុត្វា តតោ បរំ ភវង្គំ បរិយោសានេ ចវនំ ហុត្វា វោច្ឆិជ្ជតិ, អយមេកាបាយបដិសន្ធិ នាម។

១៦។ កុសលវិបាកោបេក្ខាសហគតសន្តីរណំ បន កាមសុគតិយំ មនុស្សានញ្ចេវ ជច្ចន្ធាទីនំ ភុម្មស្សិតានញ្ច វិនិបាតិកាសុរានំ បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន បវត្តតិ។

១៧។ មហាវិបាកានិ បន អដ្ឋ សព្វត្ថាបិ កាមសុគតិយំ បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន បវត្តន្តិ។

១៨។ ឥមា នវ កាមសុគតិបដិសន្ធិយោ នាម។

១៩។ សា បនាយំ ទសវិធាបិ កាមាវចរបដិសន្ធិច្ចេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

១៨។ តេសុ ចតុន្នំ អបាយានំ មនុស្សានំ វិនិបាតិកាសុរានញ្ច អាយុប្បមាណគណនាយ និយមោ នត្ថិ។

១៩។ ចាតុមហារាជិកានំ បន ទេវានំ ទិព្វានិ បញ្ចវស្សសតានិ អាយុប្បមាណំ, មនុស្សគណនាយ នវុតិវស្សសតសហស្សប្បមាណំ ហោតិ, តតោ ចតុគ្គុណំ តាវតិំសានំ, តតោ ចតុគ្គុណំ យាមានំ, តតោ ចតុគ្គុណំ តុសិតានំ, តតោ ចតុគ្គុណំ និម្មានរតីនំ, តតោ ចតុគ្គុណំ បរនិម្មិតវសវត្តីនំ។

១៧។ នវសតញ្ចេកវីស-វស្សានំ កោដិយោ តថា។

វស្សសតសហស្សានិ, សដ្ឋិ ច វសវត្តិសុ។

១៣។ បឋមជ្ឈានវិបាកំ បឋមជ្ឈានភូមិយំ បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន បវត្តតិ។

១៣៍។ តថា ទុតិយជ្ឈានវិបាកំ តតិយជ្ឈានវិបាកញ្ច ទុតិយជ្ឈានភូមិយំ។

១៤។ ចតុត្ថជ្ឈានវិបាកំ តតិយជ្ឈានភូមិយំ។

១៥។ បញ្ចមជ្ឈានវិបាកំ ចតុត្ថជ្ឈានភូមិយំ។

១៦។ អសញ្ញសត្តានំ បន រូបមេវ បដិសន្ធិ ហោតិ។ តថា តតោ បរំ បវត្តិយំ ចវនកាលេ ច រូបមេវ បវត្តិត្វា និរុជ្ឈតិ, ឥមា ឆ រូបាវចរបដិសន្ធិយោ នាម។

១៧។ តេសុ ព្រហ្មបារិសជ្ជានំ ទេវានំ កប្បស្ស តតិយោ ភាគោ អាយុប្បមាណំ។

១០។ ព្រហ្មបុរោហិតានំ ឧបឌ្ឍកប្បោ។

១៨។ មហាព្រហ្មានំ ឯកោ កប្បោ។

១១។ បរិត្តាភានំ ទ្វេ កប្បានិ។

១៣។ អប្បមាណាភានំ ចត្តារិកប្បានិ។

១៤។ អាភស្សរានំ អដ្ឋ កប្បានិ។

១៥។ បរិត្តសុភានំ សោឡស កប្បានិ។

១៦។ អប្បមាណសុភានំ ទ្វត្តឹស កប្បានិ។

១៧។ សុភកិណ្ហានំ ចតុសដ្ឋិ កប្បានិ។

១៨។ វេហប្ផលានំ អសញ្ញសត្តានញ្ច បញ្ចកប្បសតានិ។

១៩។ អវិហានំ កប្បសហស្សានិ។

២០។ អតប្បានំ ទ្វេ កប្បសហស្សានិ។

២១។ សុទស្សានំ ចត្តារិ កប្បសហស្សានិ។

២២។ សុទស្សីនំ អដ្ឋ កប្បសហស្សានិ។

២៣។ អកនិដ្ឋានំ សោឡស កប្បសហស្សានិ។

២៤។ បឋមារុប្បាទិវិបាកានិ បឋមារុប្បាទិភូមីសុ យថាក្កមំ បដិសន្ធិភវង្គចុតិវសេន បវត្តន្តិ ឥមា ចតស្សោ អរូបបដិសន្ធិយោ នាម។

២៥។ តេសុ បន អាកាសានញ្ចាយតនូបគានំ ទេវានំ វីសតិកប្បសហស្សានិ អាយុប្បមាណំ។

២៦។ វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគានំ ទេវានំ ចត្តាលីសកប្បសហស្សានិ។

២៧។ អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគានំ ទេវានំ សដ្ឋិកប្បសហស្សានិ។

៣៨. នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនូបគានំ ទេវានំ ចតុរាសីតិ កប្បសហស្សានិ។

៣៩. បដិសន្ធិ ភវង្គញ្ច, តថា ចវនមានសំ។

ឯកមេវ តថេវ វិសយញ្ចេកជាតិយំ។

ឥតិ បដិសន្ធិចតុក្កំ។

កម្មចតុក្កំ

៤០. ជនកំ ឧបត្ថម្ភកំ ឧបបីឡកំ ឧបឃាតកញ្ចេតិ កិច្ចវសេន។

៤១. គរុកំ អាសន្នំ អាចិណ្ណំ កដត្តាកម្មញ្ចេតិ បាកទានបរិយាយេន។

៤២. ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ ឧបបជ្ជវេទនីយំ អបរាបរិយវេទនីយំ អហោសិកម្មញ្ចេតិ បាកកាលវសេន ចត្តារិ កម្មានិ នាម។

៤៣. តថា អកុសលំ កាមាវចរកុសលំ រូបាវចរកុសលំ អរូបាវចរកុសលញ្ចេតិ បាកឋានវសេន។

៤៤. តត្ថ អកុសលំ កាយកម្មំ វចីកម្មំ មនោកម្មញ្ចេតិ កម្មទ្វារវសេន តិវិធំ ហោតិ។

៤៥. កថំ? បាណាតិបាតោ អទិន្នាទានំ កាមេសុមិច្ឆាចារោ ចេតិ កាយវិញ្ញត្តិសង្ខាតេ កាយទ្វារេ ពាហុល្លវុត្តិតោ កាយកម្មំ នាម។

៤៦. មុសាវាទោ បិសុណវាចា ផរុសវាចា សម្ផប្បលាបោ ចេតិ វចីវិញ្ញត្តិសង្ខាតេ វចីទ្វារេ ពាហុល្លវុត្តិតោ វចីកម្មំ នាម។

៤៧. អភិជ្ឈា ព្យាបាទោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ចេតិ អញ្ញត្រាបិ វិញ្ញត្តិយា មនស្មិំយេវ ពាហុល្លវុត្តិតោ មនោកម្មំ នាម។

៤៨. តេសុ បាណាតិបាតោ ផរុសវាចា ព្យាបាទោ ច ទោសមូលេន ជាយន្តិ។

៨៩។ កាមេសុមិច្ឆាចារោ អភិជ្ឈា មិច្ឆាទិដ្ឋិ ច លោភមូលេន។

៩០។ សេសានិ ចត្តារិបិ ទ្វីហិ មូលេហិ សម្ភវន្តិ។

៩១។ ចិត្តុប្បាទវសេន បនេតំ អកុសលំ សព្វថាបិ ទ្វាទសវិធំ ហោតិ។

៩២។ កាមាវចរកុសលម្បិ កាយទ្វារេ បវត្តំ កាយកម្មំ, វចីទ្វារេ បវត្តំ វចីកម្មំ, មនោទ្វារេ បវត្តំ មនោកម្មញ្ចាតិ កម្មទ្វារវសេន តិវិធំ ហោតិ។

៩៣។ តថា ទានសីលភាវនាវសេន។

៩៤។ ចិត្តុប្បាទវសេន បនេតំ អដ្ឋវិធំ ហោតិ។

៩៥។ ទានសីលភាវនាបចាយនវេយ្យាវច្ចបត្តិទានបត្តានុមោទនធម្មស្សវនធម្មទេសនា ទិដ្ឋិជ្ជុកម្មវសេន ទសវិធំ ហោតិ។

៩៦។ តំ បនេតំ វីសតិវិធម្បិ កាមាវចរកម្មមិច្ចេវំ សង្ខំ គច្ឆតិ។

៩៧។ រូបាវចរកុសលំ បន មនោកម្មមេវ, តញ្ច ភាវនាមយំ អប្បនាប្បត្តំ, ឈានង្គភេទេន បញ្ចវិធំ ហោតិ។

៩៨។ តថា អរូបាវចរកុសលញ្ច មនោកម្មំ, តម្បិ ភាវនាមយំ អប្បនាប្បត្តំ។ អារម្មណភេទេន ចតុព្វិធំ ហោតិ។

៩៩។ ឯត្ថ អកុសលកម្មមុទ្ធច្ចរហិតំ អបាយភូមិយំ បដិសន្ធិំ ជនេតិ, បវត្តិយំ បន សព្វម្បិ ទ្វាទសវិធំ សត្តាកុសលបាកានិ សព្វត្ថាបិ កាមលោកេ រូបលោកេ ច យថារហំ វិបច្ចតិ។

១០០។ កាមាវចរកុសលម្បិ កាមសុគតិយមេវ បដិសន្ធិំ ជនេតិ, តថា បវត្តិយញ្ច មហាវិបាកានិ , អហេតុកវិបាកានិ បន អដ្ឋបិ សព្វត្ថាបិ កាមលោកេ រូបលោកេ ច យថារហំ វិបច្ចតិ។

១០១។ តត្ថាបិ តិហេតុកមុក្កដ្ឋំ កុសលំ តិហេតុកំ បដិសន្ធិំ ទត្វា បវត្តេ សោឡស វិបាកានិ វិបច្ចតិ។

៤២។ តិហេតុកមោមកំ ទ្វិហេតុកមុក្កដ្ឋញ្ច កុសលំ ទ្វិហេតុកំ បដិសន្ធឹ ទត្វា បវត្តេ តិហេតុករហិតានិ ទ្វាទស វិបាកានិ វិបច្ចតិ។

៤៣។ ទ្វិហេតុកមោមកំ បន កុសលំ អហេតុកមេវ បដិសន្ធឹ ទេតិ, បវត្តេ ច អហេតុកវិបាកានេវ វិបច្ចតិ។

៤៤។ អសង្ខារំ សសង្ខារ-វិបាកានិ ន បច្ចតិ។

សសង្ខារមសង្ខារ-វិបាកានីតិ កេចន។

តេសំ ទ្វាទស បាកានិ, ទសដ្ឋ ច យថាក្កមំ;

យថាវុត្តានុសារេន យថាសម្ភវមុទ្ទិសេ។

៤៥។ រូបាវចរកុសលំ បន បឋមជ្ឈានំ បរិត្តំ ភាវេត្វា ព្រហ្មបារិសជ្ជេសុ ឧប្បជ្ជន្តិ។

៤៦។ តទេវ មជ្ឈិមំ ភាវេត្វា ព្រហ្មបុរោហិតេសុ។

៤៧។ បណីតំ ភាវេត្វា មហាព្រហ្មេសុ។

៤៨។ តថា ទុតិយជ្ឈានំ តតិយជ្ឈានញ្ច បរិត្តំ ភាវេត្វា បរិត្តាភេសុ។

៤៩។ មជ្ឈិមំ ភាវេត្វា អប្បមាណាភេសុ។

៥០។ បណីតំ ភាវេត្វា អាភស្សរេសុ។

៥១។ ចតុត្ថជ្ឈានំ បរិត្តំ ភាវេត្វា បរិត្តសុភេសុ។

៥២។ មជ្ឈិមំ ភាវេត្វា អប្បមាណសុភេសុ។

៥៣។ បណីតំ ភាវេត្វា សុភកិណ្ហេសុ។

᭕᭑᭞ ᬧᬜ᭄ᬘᬫᬚ᭄ᬛᬵᬦᬂ ᬪᬵᬯᬾᬢ᭄ᬯᬵ ᬯᬾᬳᬧ᭄ᬨᬮᬾᬲᬸ᭞

᭕᭒᭞ ᬢᬤᬾᬯ ᬲᬜ᭄ᬜᬵᬯᬶᬭᬵᬕᬂ ᬪᬵᬯᬾᬢ᭄ᬯᬵ ᬅᬲᬜ᭄ᬜᬲᬢ᭄ᬢᬾᬲᬸ᭞

᭕᭓᭞ ᬅᬦᬵᬕᬵᬫᬶᬦᭀ ᬧᬦ ᬲᬸᬤ᭄ᬥᬵᬯᬵᬲᬾᬲᬸ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬦ᭄ᬢᬶ᭞

᭕᭔᭞ ᬅᬭᬹᬧᬵᬯᬘᬭᬓᬸᬲᬮᬜ᭄ᬘ ᬬᬣᬵᬓ᭄ᬓᬫᬂ ᬪᬵᬯᬾᬢ᭄ᬯᬵ ᬆᬭᬸᬧ᭄ᬧᬾᬲᬸ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬦ᭄ᬢᬶ᭞

᭕᭕᭞ ᬇᬢ᭄ᬣᬂ ᬫᬳᬕ᭄ᬕᬢᬂ ᬧᬸᬜ᭄ᬜᬂ, ᬬᬣᬵᬪᬹᬫᬶᬯᬯᬢ᭄ᬣᬶᬢᬂ᭞

ᬚᬦᬾᬢᬶ ᬲᬤᬶᬲᬂ ᬧᬵᬓᬂ, ᬧᬝᬶᬲᬦ᭄ᬥᬶᬧᬯᬢ᭄ᬢᬶᬬᬂ᭞

ᬇᬤᬫᬾᬢ᭄ᬣ ᬓᬫ᭄ᬫᬘᬢᬸᬓ᭄ᬓᬂ᭞

ᬘᬸᬢᬶᬧᬝᬶᬲᬦ᭄ᬥᬶᬓ᭄ᬓᬫᭀ

᭕᭖᭞ ᬆᬬᬸᬓ᭄ᬔᬬᬾᬦ ᬓᬫ᭄ᬫᬓ᭄ᬔᬬᬾᬦ ᬉᬪᬬᬓ᭄ᬔᬬᬾᬦ ᬉᬧᬘ᭄ᬙᬾᬤᬓᬓᬫ᭄ᬫᬸᬦᬵ ᬘᬾᬢᬶ ᬘᬢᬸᬥᬵ ᬫᬭᬡᬸᬧ᭄ᬧᬢ᭄ᬢᬶ ᬦᬵᬫ᭞

᭖᭐᭞ ᬢᬣᬵ ᬘ ᬫᬭᬦ᭄ᬢᬵᬦᬂ ᬧᬦ ᬫᬭᬡᬓᬵᬮᬾ ᬬᬣᬵᬭᬳᬂ ᬅᬪᬶᬫᬸᬔᬷᬪᬹᬢᬂ ᬪᬯᬦ᭄ᬢᬭᬾ ᬧᬝᬶᬲᬦ᭄ᬥᬶᬚᬦᬓᬂ ᬓᬫ᭄ᬫᬂ ᬯᬵ, ᬢᬂᬓᬫ᭄ᬫᬓᬭᬡᬓᬵᬮᬾ ᬭᬹᬧᬵᬤᬶᬓᬫᬸᬧᬮᬤ᭄ᬥᬧᬸᬩ᭄ᬩᬫᬸᬧᬓᬭᬡᬪᬹᬢᬜ᭄ᬘ ᬓᬫ᭄ᬫᬦᬶᬫᬶᬢ᭄ᬢᬂ ᬯᬵ, ᬅᬦᬦ᭄ᬢᬭᬫᬸᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬫᬵᬦᬪᬯᬾ ᬉᬧᬮᬪᬶᬢᬩ᭄ᬩᬫᬸᬧᬪᭀᬕᬪᬹᬢᬜ᭄ᬘ ᬕᬢᬶᬦᬶᬫᬶᬢ᭄ᬢᬂ ᬯᬵ ᬓᬫ᭄ᬫᬩᬮᬾᬦ ᬙᬦ᭄ᬦᬂ ᬤ᭄ᬯᬵᬭᬵᬦᬂ ᬅᬜ᭄ᬜᬢᬭᬲ᭄ᬫᬶᬂ ᬧᬘ᭄ᬘᬸᬧᬝ᭄ᬞᬵᬢᬶ, ᬢᬢᭀ ᬧᬭᬂ ᬢᬫᬾᬯ ᬢᬣᭀᬧᬝ᭄ᬞᬶᬢᬂ ᬆᬭᬫ᭄ᬫᬡᬂ ᬆᬭᬩ᭄ᬪ ᬯᬶᬧᬘ᭄ᬘᬫᬵᬦᬓᬓᬫ᭄ᬫᬵᬦᬸᬭᬹᬧᬂ ᬧᬭᬶᬲᬸᬤ᭄ᬥᬂ ᬉᬧᬓ᭄ᬓᬶᬮᬶᬝ᭄ᬞᬂ ᬯᬵ ᬉᬧᬮᬪᬶᬢᬩ᭄ᬩᬪᬯᬵᬦᬸᬭᬹᬧᬂ ᬢᬢ᭄ᬣᭀᬡᬢᬂᬯ ᬘᬶᬢ᭄ᬢᬲᬦ᭄ᬢᬵᬦᬂ ᬅᬪᬶᬡ᭄ᬳᬂᬧᬯᬢ᭄ᬢᬢᬶ ᬩᬵᬳᬸᬮ᭄ᬮᬾᬦ, ᬢᬫᬾᬯ ᬯᬵ ᬧᬦ ᬚᬦᬓᬪᬹᬢᬂ ᬓᬫ᭄ᬫᬂ ᬅᬪᬶᬦᬯᬓᬭᬡᬯᬲᬾᬦ ᬤ᭄ᬯᬵᬭᬧ᭄ᬧᬢ᭄ᬢᬂ ᬳᭀᬢᬶ᭞

᭖᭑᭞ ᬧᬘ᭄ᬘᬵᬲᬦ᭄ᬦᬫᬭᬡᬲ᭄ᬲ ᬢᬲ᭄ᬲ ᬯᬷᬣᬶᬘᬶᬢ᭄ᬢᬵᬯᬲᬵᬦᬾ ᬪᬯᬗ᭄ᬕᬓ᭄ᬔᬬᬾ ᬯᬵ ᬘᬯᬦᬯᬲᬾᬦ ᬧᬘ᭄ᬘᬸᬧ᭄ᬧᬦ᭄ᬦᬪᬯᬧᬭᬶᬬᭀᬲᬵᬦᬪᬹᬢᬂ ᬘᬸᬢᬶᬘᬶᬢ᭄ᬢᬂ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬶᬢ᭄ᬯᬵ ᬦᬶᬭᬸᬚ᭄ᬛᬢᬶ, ᬢᬲ᭄ᬫᬶᬂ ᬦᬶᬭᬸᬤ᭄ᬥᬵᬯᬲᬵᬦᬾ ᬢᬲ᭄ᬲᬵᬦᬦ᭄ᬢᬭᬫᬾᬯ ᬢᬣᬵᬕᬳᬶᬢᬂ ᬆᬭᬫ᭄ᬫᬡᬂ ᬆᬭᬩ᭄ᬪ ᬲᬯᬢ᭄ᬣᬸᬓᬂ ᬅᬯᬢ᭄ᬣᬸᬓᬫᬾᬯ ᬯᬵ ᬬᬣᬵᬭᬳᬂ ᬅᬯᬶᬚ᭄ᬚᬵᬦᬸᬲᬬᬧᬭᬶᬓ᭄ᬔᬶᬢ᭄ᬢᬾᬦ ᬢᬡ᭄ᬳᬵᬦᬸᬲᬬᬫᬹᬮᬓᬾᬦ ᬲᬗ᭄ᬔᬵᬭᬾᬦ ᬚᬦᬶᬬᬫᬵᬦᬂ ᬲᬫ᭄ᬧᬬᬸᬢ᭄ᬢᬾᬳᬶ ᬧᬭᬶᬕ᭄ᬕᬬ᭄ᬳᬫᬵᬦᬂ ᬲᬳᬚᬵᬢᬵᬦᬫᬥᬶᬝ᭄ᬞᬵᬦᬪᬵᬯᬾᬦ ᬧᬸᬩ᭄ᬩᬗ᭄ᬕᬫᬪᬹᬢᬂ ᬪᬯᬦ᭄ᬢᬭᬧᬝᬶᬲᬦ᭄ᬥᬵᬦᬯᬲᬾᬦ ᬧᬝᬶᬲᬦ᭄ᬥᬶᬲᬗ᭄ᬔᬵᬢᬂ ᬫᬵᬦᬲᬂ ᬉᬧ᭄ᬧᬚ᭄ᬚᬫᬵᬦᬫᬾᬯ ᬧᬢᬶᬝ᭄ᬞᬵᬢᬶ ᬪᬯᬦ᭄ᬢᬭᬾ᭞

៨១។ មរណាសន្នវីថិយំ បនេត្ថ មន្ទប្បវត្តត្តា បញ្ចេវ ជវនានិ បាដិកង្ខិតព្ពានិ, តស្មា យទិ បច្ចុប្បន្នារម្មណេសុ អាបាថគតេសុ ធរន្តេស្វេវ មរណំ ហោតិ, តទា បដិសន្ធិភវង្គានម្បិ បច្ចុប្បន្នារម្មណតា លព្ភតីតិ កត្វា កាមាវចរបដិសន្ធិយា ឆទ្វារគ្គហិតំ កម្មនិមិត្តំ គតិនិមិត្តញ្ច បច្ចុប្បន្នមតីតារម្មណំ ឧបលព្ភតិ, កម្មំ បន អតីតមេវ, តញ្ច មនោទ្វារគ្គហិតំ, តានិ បន សព្ពានិបិ បរិត្តធម្មភូតានេវារម្មណានិ។

៨២។ រូបាវចរបដិសន្ធិយា បន បញ្ញត្តិភូតំ កម្មនិមិត្តមេវារម្មណំ ហោតិ។

៨៣។ តថា អរូបបដិសន្ធិយា ច មហគ្គតភូតំ បញ្ញត្តិភូតញ្ច កម្មនិមិត្តមេវ យថារហមារម្មណំ ហោតិ។

៨៤។ អសញ្ញសត្តានំ បន ជីវិតនវកមេវ បដិសន្ធិភាវេន បតិដ្ឋាតិ, តស្មា តេ រូបបដិសន្ធិកា នាម។

៨៥។ អរូបា អរូបបដិសន្ធិកា។

៨៦។ សេសា រូបារូបបដិសន្ធិកា។

៨៧។ អារុប្បចុតិយា ហោន្តិ, ហេដ្ឋិមារុប្បវជ្ជិតា។

បរមារុប្បសន្ធី ច, តថា កាមតិហេតុកា។

រូបាវចរចុតិយា , អហេតុរហិតា សិយុំ;

សព្ពា កាមតិហេតុម្ហា, កាមេស្វេវ បនេតរា។

អយមេត្ថ ចុតិបដិសន្ធិក្កមោ។

៨៨។ ឥច្ចេវំ គហិតបដិសន្ធិកានំ បន បដិសន្ធិនិរោធានន្តរតោ បភុតិ តមេវារម្មណមារព្ភ តទេវ ចិត្តំ យាវ ចុតិចិត្តុប្បាទា អសតិ វីថិចិត្តុប្បាទេ ភវស្សង្គភាវេន ភវង្គសន្តតិសង្ខាតំ មានសំ អព្ពោច្ឆិន្នំ នទីសោតោ វិយ បវត្តតិ។

១០០៍ បរិយោយវាទេ ច ចេតចេសេត ភុមិភិត្តិ ហុត្វា តិវិញ្ញាតិ៍

១០១៍ ពេពា បទញ្ញា បដិសន្ធានេយា វឆចក្កយិច យឆាក្កយំ ៤ច បរិចត្តត្តា បចត្តត្តិ៍

១០១៍ បដិសន្ធិកចក្កបិធិយោយា, ភុមិចេហ ពឆា កចត្តទេ៍

បុត សន្ធិ កចក្កយិច្ចយំ, បរិចត្តមិ ចិត្តសត្តមិ៍

បដិសន្លាឃបទេតពយច្ចចំ , អឆិកត្តា បឆយច្ចពំ ញុឆា;

ស្មុសយុដ្ឋិក្កសិទេហពាន្ធតា, សយទេយស្សត្តិ ចិវាឃ ស្មុព្ពាពា៍

ព្ពាមិ អកិឆយុត្តសក្កទេហ ចិធិយុត្តសក្កហចិកាទេកា ភាយ

បញ្ញាទេយា បរិច្ឆេទោ៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៥។ រូបបរិច្ឆេទោ

១។ ឯត្តាវតា វិភត្តា ហិ, សប្បភេទប្បវត្តិកា។

ចិត្តចេតសិកា ធម្មា, រូបំ ទានិ បវុច្ចតិ។

២។ សមុទ្ទេសា វិភាគា ច, សមុដ្ឋានា កលាបតោ។

បវត្តិក្កមតោ ចេតិ, បញ្ចធា តត្ថ សង្គហោ។

រូបសមុទ្ទេសោ

២។ ចត្តារិ មហាភូតានិ, ចតុន្នញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទាយរូបន្តិ ទុវិធម្បេតំ រូបំ ឯកាទសវិធេន សង្គហំ គច្ឆតិ។

៣។ កថំ? បថវីធាតុ អាបោធាតុ តេជោធាតុ វាយោធាតុ ភូតរូបំ នាម។

៤។ ចក្ខុ សោតំ ឃានំ ជិវ្ហា កាយោ បសាទរូបំ នាម។

៥។ រូបំ សទ្ទោ គន្ធោ រសោ អាបោធាតុវិវជ្ជិតំ ភូតត្តយសង្ខាតំ ផោដ្ឋព្ពំ គោចររូបំ នាម។

៦។ ឥត្ថត្តំ បុរិសត្តំ ភាវរូបំ នាម។

៧។ ហទយវត្ថុ ហទយរូបំ នាម។

៨។ ជីវិតិន្ទ្រិយំ ជីវិតរូបំ នាម។

១០។ កពឡីការោ អាហារោ អាហាររូបំ នាម។

១១. ឥតិ ច អដ្ឋារសវិធម្បេតំ រូបំ សភាវរូបំ សលក្ខណរូបំ និប្ផន្នរូបំ រូបរូបំ សម្មសនរូបន្តិ ច សង្គហំ គច្ឆតិ.

១២. អាកាសធាតុ បរិច្ឆេទរូបំ នាម.

១៣. កាយវិញ្ញត្តិ វចីវិញ្ញត្តិ វិញ្ញត្តិរូបំ នាម.

១៤. រូបស្ស លហុតា មុទុតា កម្មញ្ញតា វិញ្ញត្តិទ្វយំ វិការរូបំ នាម.

១៥. រូបស្ស ឧបចយោ សន្តតិ ជរតា អនិច្ចតា លក្ខណរូបំ នាម.

១៦. ជាតិរូបមេវ បនេត្ថ ឧបចយសន្តតិនាមេន បវុច្ចតីតិ ឯកាទសវិធម្បេតំ រូបំ អដ្ឋវីសតិវិធំ ហោតិ សរូបវសេន.

១៧. កថំ –

ភូតប្បសាទវិសយា, ភាវោ ហទយមិច្ចបិ;

ជីវិតាហាររូបេហិ, អដ្ឋារសវិធំ តថា.

បរិច្ឆេទោ ច វិញ្ញត្តិ, វិការោ លក្ខណន្តិ ច;

អនិប្ផន្នា ទស ចេតិ, អដ្ឋវីសវិធំ ភវេ.

អយមេត្ថ រូបសមុទ្ទេសោ.

រូបវិភាគោ

១៨. សព្ពញ្ច បនេតំ រូបំ អហេតុកំ សប្បច្ចយំ សាសវំ សង្ខតំ លោកិយំ កាមាវចរំ អនារម្មណំ អប្បហាតព្ពមេវាតិ ឯកវិធម្បិ អជ្ឈត្តិកពាហិរាទិវសេន ពហុធា ភេទំ គច្ឆតិ.

᪑᪙᪨ ᨠᨳᩴ? ᨸᩈᩤᨴᩈᩘᨡᩣᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩁᩪᨸᩴ ᨶᩣᨾ, ᩍᨲᩁᩴ ᨻᩣᩉᩥᩁᩁᩪᨸᩴ᪨

᪑᪐᪨ ᨸᩈᩤᨴᩉᨴᨿᩈᩘᨡᩣᨲᩴ ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩪᨸᩴ ᨶᩣᨾ, ᩍᨲᩁᩴ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩩᩁᩪᨸᩴ᪨

᪑᪑᪨ ᨸᩈᩤᨴᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩈᩘᨡᩣᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩁᩪᨸᩴ ᨶᩣᨾ, ᩍᨲᩁᩴ ᩋᨴ᩠ᩅᩣᩁᩁᩪᨸᩴ᪨

᪑᪒᪨ ᨸᩈᩤᨴᨽᩣᩅᨩᩦᩅᩥᨲᩈᩘᨡᩣᨲᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩁᩪᨸᩴ ᨶᩣᨾ, ᩍᨲᩁᩴ ᩋᨶᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩁᩪᨸᩴ᪨

᪑᪓᪨ ᨸᩈᩤᨴᩅᩥᩈᨿᩈᩘᨡᩣᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩁᩪᨸᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮᩁᩪᨸᩴ, ᩈᨸ᩠ᨸᨭᩥᨥᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ, ᩍᨲᩁᩴ ᩈᩩᨡᩩᨾᩁᩪᨸᩴ ᨴᩪᩁᩮᩁᩪᨸᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨥᩁᩪᨸᨬ᩠ᨧ᪨

᪑᪔᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᨩᩴ ᩏᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᩁᩪᨸᩴ, ᩍᨲᩁᩴ ᩋᨶᩩᨸᩤᨴᩥᨶ᩠ᨶᩁᩪᨸᩴ᪨

᪑᪕᪨ ᩁᩪᨸᩣᨿᨲᨶᩴ ᩈᨶᩥᨴᩔᨶᩁᩪᨸᩴ, ᩍᨲᩁᩴ ᩋᨶᩥᨴᩔᨶᩁᩪᨸᩴ᪨

᪑᪖᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ, ᨥᩣᨶᩣᨴᩥᨲ᩠ᨲᨿᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨣᩮᩣᨧᩁᨣ᩠ᨣᩤᩉᩥᨠᩁᩪᨸᩴ, ᩍᨲᩁᩴ ᩋᨣᩮᩣᨧᩁᨣ᩠ᨣᩤᩉᩥᨠᩁᩪᨸᩴ᪨

᪑᪗᪨ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩁᩈᩮᩣ ᩒᨩᩣ ᨽᩪᨲᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩮᩣᨣᩁᩪᨸᩴ, ᩍᨲᩁᩴ ᩅᩥᨶᩥᨻ᩠ᨽᩮᩣᨣᩁᩪᨸᩴ᪨

᪑᪘᪨ ᩍᨧ᩠ᨧᩮᩅᨾᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥ-ᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᩅᩥᨧᨠ᩠ᨡᨱᩣ᪨

ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᨶ, ᩅᩥᨽᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ᪨

ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩁᩪᨸᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ᪨

ᩁᩪᨸᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶᨿᩮᩣ

᪑᪙᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨲᩩ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧᩮᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩁᩪᨸᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨶᩣᨾ᪨

᪑᪐᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩴ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨬ᩠ᨧᩮᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩥᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᨾᨽᩥᩈᩘᨡᨲᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩁᩪᨸᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨿ

ខណេ ខណេ សមុដ្ឋាបេតិ.

១១. អរូបវិបាកទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណវជ្ជិតំ បញ្ចសត្តតិវិធម្បិ ចិត្តំ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបំ បឋមភវង្គមុបាទាយ ជាយន្តមេវ សមុដ្ឋាបេតិ.

១២. តត្ថ អប្បនាជវនំ ឥរិយាបថម្បិ សន្នាមេតិ.

១៣. វោដ្ឋព្វនកាមាវចរជវនាភិញ្ញា បន វិញ្ញត្តិម្បិ សមុដ្ឋាបេន្តិ.

១៤. សោមនស្សជវនានិ បនេត្ថ តេរស ហសនម្បិ ជនេន្តិ.

១៥. សីតុណ្ហោតុសមញ្ញាតា តេជោធាតុ ឋិតិប្បត្តាវ ឧតុសមុដ្ឋានរូបំ អជ្ឈត្តញ្ច ពហិទ្ធា ច យថារហំ សមុដ្ឋាបេតិ.

១៦. ឱជាសង្ខាតោ អាហារោ អាហារសមុដ្ឋានរូបំ អជ្ឈោហរណកាលេ ឋានប្បត្តោវ សមុដ្ឋាបេតិ.

១៧. តត្ថ ហទយឥន្ទ្រិយរូបានិ កម្មជានេវ.

១៨. វិញ្ញត្តិទ្វយំ ចិត្តជមេវ.

១៩. សទ្ទោ ចិត្តោតុជោ.

២០. លហុតាទិត្តយំ ឧតុចិត្តាហារេហិ សម្ភោតិ.

២១. អវិនិព្ភោគរូបានិ ចេវ អាកាសធាតុ ច. ចតូហិ សម្ភូតានិ.

២២. លក្ខណរូបានិ ន កុតោចិ ជាយន្តិ.

២៣. អដ្ឋារស បន្នរស, តេរស ទ្វាទសាតិ ច.

កម្មចិត្តោតុកាហារ-ជានិ ហោន្តិ យថាក្កមំ.

៣៣។ ជាយមានាទិរូបានំ, សភាវត្តា ហិ កេវលំ។

លក្ខណានិ ន ជាយន្តិ, កេហិចិ បកាសិតំ។

អយមេត្ថ រូបសមុដ្ឋាននយោ។

កលាបយោជនា

៣៤។ ឯកុប្បាទា ឯកនិរោធា ឯកនិស្សយា សហវុត្តិនោ ឯកវីសតិ រូបកលាបា នាម។

៣៥។ តត្ថ ជីវិតំ អវិនិព្ភោគរូបញ្ច ចក្ខុនា សហ ចក្ខុទសកន្តិ បវុច្ចតិ។ តថា សោតាទីហិ សទ្ធិំ សោតទសកំ ឃានទសកំ ជិវ្ហាទសកំ កាយទសកំ ឥត្ថិភាវទសកំ បុម្ភាវទសកំ វត្ថុទសកញ្ចេតិ យថាក្កមំ យោជេតព្ពំ។ អវិនិព្ភោគរូបមេវ ជីវិតេន សហ ជីវិតនវកន្តិ បវុច្ចតិ។ ឥមេ នវ កម្មសមុដ្ឋានកលាបា។

៣៦។ អវិនិព្ភោគរូបំ បន សុទ្ធដ្ឋកំ, តទេវ កាយវិញ្ញត្តិយា សហ កាយវិញ្ញត្តិនវកំ, វចីវិញ្ញត្តិសទ្ទេហិ សហ វចីវិញ្ញត្តិទសកំ, លហុតាទីហិ សទ្ធិំ លហុតាទិឯកាទសកំ, កាយវិញ្ញត្តិលហុតាទិទ្វាទសកំ, វចីវិញ្ញត្តិសទ្ទលហុតាទិតេរសកញ្ចេតិ ឆ ចិត្តសមុដ្ឋានកលាបា។

៣៧។ សុទ្ធដ្ឋកំ សទ្ទនវកំ លហុតាទិឯកាទសកំ សទ្ទលហុតាទិទ្វាទសកញ្ចេតិ ចត្តារោ ឧតុសមុដ្ឋានកលាបា។

៣៨។ សុទ្ធដ្ឋកំ លហុតាទិឯកាទសកញ្ចេតិ ទ្វេ អាហារសមុដ្ឋានកលាបា។

៤០។ តត្ថ សុទ្ធដ្ឋកំ សទ្ទនវកញ្ចេតិ ទ្វេ ឧតុសមុដ្ឋានកលាបា ពហិទ្ធាបិ លព្ភន្តិ, អវសេសា បន សព្ពេបិ អជ្ឈត្តិកមេវ។

៤១។ កម្មចិត្តោតុកាហារ-សមុដ្ឋានា យថាក្កមំ។

នវ ឆ ចតុរោ ទ្វេតិ, កលាបា ឯកវីសតិ។

កលាបានំ បរិច្ឆេទ-លក្ខណត្តា វិចក្ខណា;

ន កលាបង្គមិច្ចាហុ, អាកាសំ លក្ខណានិ ច។

អយមេត្ថ កលាបយោជនា។

រូបបវត្តិក្កមោ

៤១។ សព្វានិបិ បនេតានិ រូបានិ កាមលោកេ យថារហំ អនូនានិ បវត្តិយំ ឧបលព្ភន្តិ។

៤២។ បដិសន្ធិយំ បន សំសេទជានញ្ចេវ ឱបបាតិកានញ្ច ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយភាវវត្ថុទសកសង្ខាតានិ សត្ត ទសកានិ បាតុភវន្តិ ឧក្កដ្ឋវសេន, ឱមកវសេន បន ចក្ខុសោតឃានភាវទសកានិ កទាចិបិ ន លព្ភន្តិ, តស្មា តេសំ វសេន កលាបហានិ វេទិតព្វា។

៤៣។ គព្ភសេយ្យកសត្តានំ បន កាយភាវវត្ថុទសកសង្ខាតានិ តីណិ ទសកានិ បាតុភវន្តិ, តត្ថាបិ ភាវទសកំ កទាចិ ន លព្ភតិ, តតោ បរំ បវត្តិកាលេ កមេន ចក្ខុទសកាទីនិ ច បាតុភវន្តិ។

៤៤។ ឥច្ចេវំ បដិសន្ធិមុបាទាយ កម្មសមុដ្ឋានា, ទុតិយចិត្តមុបាទាយ ចិត្តសមុដ្ឋានា, ឋិតិកាលមុបាទាយ ឧតុសមុដ្ឋានា, ឱជាផរណមុបាទាយ អាហារសមុដ្ឋានា ចេតិ ចតុសមុដ្ឋានរូបកលាបសន្តតិ កាមលោកេ ទីបជាលា វិយ, នទីសោតោ វិយ ច យាវតាយុកមព្ពោច្ឆិន្នា បវត្តតិ។

៤៥។ មរណកាលេ បន ចុតិចិត្តោបរិសត្តរសមចិត្តស្ស ឋិតិកាលមុបាទាយ កម្មជរូបានិ ន ឧប្បជ្ជន្តិ, បុរេតរមុប្បន្នានិ ច កម្មជរូបានិ ចុតិចិត្តសមកាលមេវ បវត្តិត្វា និរុជ្ឈន្តិ, តតោ បរំ ចិត្តជាហារជរូបញ្ច វោច្ឆិជ្ជតិ, តតោ បរំ ឧតុសមុដ្ឋានរូបបរម្បរា យាវ មតកឡេវរសង្ខាតា បវត្តន្តិ។

៤៦។ ឥច្ចេវំ មតសត្តានំ, បុនទេវ ភវន្តរេ។

បដិសន្ធិមុបាទាយ, តថា រូបំ បវត្តតិ។

៤៧។ រូបលោកេ បន ឃានជិវ្ហាកាយភាវទសកានិ ច អាហារជកលាបានិ ច ន លព្ភន្តិ, តស្មា តេសំ បដិសន្ធិកាលេ ចក្ខុសោតវត្ថុវសេន តីណិ ទសកានិ ជីវិតនវកញ្ចេតិ ចត្តារោ កម្មសមុដ្ឋានកលាបា, បវត្តិយំ ចិត្តោតុសមុដ្ឋានា ច លព្ភន្តិ។

៦៩។ អសញ្ញសត្តានំ បន ចក្ខុសោតវត្ថុសទ្ទាបិ ន លព្ភន្តិ, តថា សព្ពានិបិ ចិត្តជរូបានិ, តស្មា តេសំ បដិសន្ធិកាលេ ជីវិតនវកមេវ, បវត្តិយញ្ច សទ្ទវជ្ជិតំ ឧតុចិត្តជរូបំ អតិរិច្ឆតិ។

៧០។ ឥច្ចេវំ កាមរូបាសញ្ញីសង្ខាតេសុ តីសុ ឋានេសុ បដិសន្ធិបវត្តិវសេន ទុវិធា រូបប្បវត្តិ វេទិតព្វា។

៧១។ អដ្ឋវីសតិ កាមេសុ, ហោន្តិ តេវីស រូបិសុ។

សត្តរសេវ សញ្ញីនំ, អរូបេ នត្ថិ កិញ្ចិបិ។

សទ្ទោ វិការោ ជរតា, មរណញ្ចោបបត្តិយំ;

ន លព្ភន្តិ បវត្តេ តុ, ន កិញ្ចិបិ ន លព្ភតិ។

អយមេត្ថ រូបបវត្តិក្កមោ។

និព្វានភេទោ

៧២។និព្វានំ បន លោកុត្តរសង្ខាតំ ចតុមគ្គញាណេន សច្ឆិកាតព្វំ មគ្គផលានមាលម្ពណភូតំ វានសង្ខាតាយ តណ្ហាយ និក្ខន្តត្តា និព្វានន្តិ បវុច្ចតិ។

៧៣។ តទេតំ សភាវតោ ឯកវិធម្បិ សឧបាទិសេសនិព្វានធាតុ អនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ចេតិ ទុវិធំ ហោតិ ការណបរិយាយេន។

៧៤។ តថា សុញ្ញតំ អនិមិត្តំ អប្បណិហិតញ្ចេតិ តិវិធំ ហោតិ អាការភេទេន។

៧៥។ បទមច្ចុតមច្ចន្តំ, អសង្ខតមនុត្តរំ។

និព្វានមិតិ ភាសន្តិ, វានមុត្តា មហេសយោ។

ឥតិ ចិត្តំ ចេតសិកំ, រូបំ និព្ពានមិច្ចបិ;

បរមត្ថំ បកាសេន្តិ, ចតុធាវ តថាគតា

ឥតិ អភិធម្មត្ថសង្គហេ រូបសង្គហវិភាគោ នាម

ឆដ្ឋោ បរិច្ឆេទោ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᭗᭞ ᬲᬫᬸᬘ᭄ᬘᬬᬧᬭᬶᬘ᭄ᬙᬾᬤᭀ

᭑᭞ ᬤ᭄ᬯᬵᬲᬢ᭄ᬢᬢᬶᬯᬶᬥᬵ ᬯᬸᬢ᭄ᬢᬵ, ᬯᬢ᭄ᬣᬸᬥᬫ᭄ᬫᬵ ᬲᬮᬓ᭄ᬔᬡᬵ᭞

ᬢᬾᬲᬂ ᬤᬵᬦᬶ ᬬᬣᬵᬬᭀᬕᬂ, ᬧᬯᬓ᭄ᬔᬵᬫᬶ ᬲᬫᬸᬘ᭄ᬘᬬᬂ᭞

᭒᭞ ᬅᬓᬸᬲᬮᬲᬗ᭄ᬕᬳᭀ ᬫᬶᬲ᭄ᬲᬓᬲᬗ᭄ᬕᬳᭀ ᬩᭀᬥᬶᬧᬓ᭄ᬔᬶᬬᬲᬗ᭄ᬕᬳᭀ ᬲᬩ᭄ᬩᬲᬗ᭄ᬕᬳᭀ ᬘᬾᬢᬶ ᬲᬫᬸᬘ᭄ᬘᬬᬲᬗ᭄ᬕᬳᭀ ᬘᬢᬸᬩ᭄ᬩᬶᬥᭀ ᬯᬾᬤᬶᬢᬩ᭄ᬩᭀ᭞

ᬅᬓᬸᬲᬮᬲᬗ᭄ᬕᬳᭀ

᭓᭞ ᬓᬣᬂ? ᬅᬓᬸᬲᬮᬲᬗ᭄ᬕᬳᬾ ᬢᬵᬯ ᬘᬢ᭄ᬢᬵᬭᭀ ᬆᬲᬯᬵ – ᬓᬵᬫᬵᬲᬯᭀ ᬪᬯᬵᬲᬯᭀ ᬤᬶᬝ᭄ᬞᬵᬲᬯᭀ ᬅᬯᬶᬚ᭄ᬚᬵᬲᬯᭀ᭞

᭔᭞ ᬘᬢ᭄ᬢᬵᬭᭀ ᬑᬖᬵ – ᬓᬵᬫᭀᬖᭀ ᬪᬯᭀᬖᭀ ᬤᬶᬝ᭄ᬞᭀᬖᭀ ᬅᬯᬶᬚ᭄ᬚᭀᬖᭀ᭞

᭕᭞ ᬘᬢ᭄ᬢᬵᬭᭀ ᬬᭀᬕᬵ – ᬓᬵᬫᬬᭀᬕᭀ ᬪᬯᬬᭀᬕᭀ ᬤᬶᬝ᭄ᬞᬶᬬᭀᬕᭀ ᬅᬯᬶᬚ᭄ᬚᬵᬬᭀᬕᭀ᭞

᭖᭞ ᬘᬢ᭄ᬢᬵᬭᭀ ᬕᬦ᭄ᬣᬵ – ᬅᬪᬶᬚ᭄ᬛᬵᬓᬵᬬᬕᬦ᭄ᬣᭀ, ᬩ᭄ᬬᬵᬧᬵᬤᭀ ᬓᬵᬬᬕᬦ᭄ᬣᭀ, ᬲᬷᬮᬩ᭄ᬩᬢᬧᬭᬵᬫᬵᬲᭀ ᬓᬵᬬᬕᬦ᭄ᬣᭀ, ᬇᬤᬂᬲᬘ᭄ᬘᬵᬪᬶᬦᬶᬯᬾᬲᭀ ᬓᬵᬬᬕᬦ᭄ᬣᭀ᭞

᭗᭞ ᬘᬢ᭄ᬢᬵᬭᭀ ᬉᬧᬵᬤᬵᬦᬵ – ᬓᬵᬫᬸᬧᬵᬤᬵᬦᬂ ᬤᬶᬝ᭄ᬞᬸᬧᬵᬤᬵᬦᬂ ᬲᬷᬮᬩ᭄ᬩᬢᬸᬧᬵᬤᬵᬦᬂ ᬅᬢ᭄ᬢᬯᬵᬤᬸᬧᬵᬤᬵᬦᬂ᭞

᭘᭞ ᬙ ᬦᬷᬯᬭᬡᬵᬦᬶ – ᬓᬵᬫᬘ᭄ᬙᬦ᭄ᬤᬦᬷᬯᬭᬡᬂ ᬩ᭄ᬬᬵᬧᬵᬤᬦᬷᬯᬭᬡᬂ ᬣᬶᬦᬫᬶᬤ᭄ᬥᬦᬷᬯᬭᬡᬂ ᬉᬤ᭄ᬥᬘ᭄ᬘᬓᬸᬓ᭄ᬓᬸᬘ᭄ᬘᬦᬷᬯᬭᬡᬂ ᬯᬶᬘᬶᬓᬶᬘ᭄ᬙᬵᬦᬷᬯᬭᬡᬂ ᬅᬯᬶᬚ᭄ᬚᬵᬦᬷᬯᬭᬡᬂ᭞

᭙᭞ ᬲᬢ᭄ᬢ ᬅᬦᬸᬲᬬᬵ – ᬓᬵᬫᬭᬵᬕᬵᬦᬸᬲᬬᭀ ᬪᬯᬭᬵᬕᬵᬦᬸᬲᬬᭀ ᬧᬝᬶᬖᬵᬦᬸᬲᬬᭀ ᬫᬵᬦᬵᬦᬸᬲᬬᭀ ᬤᬶᬝ᭄ᬞᬵᬦᬸᬲᬬᭀ ᬯᬶᬘᬶᬓᬶᬘ᭄ᬙᬵᬦᬸᬲᬬᭀ ᬅᬯᬶᬚ᭄ᬚᬵᬦᬸᬲᬬᭀ᭞

᭑᭐᭞ ᬤᬲ ᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬵᬦᬶ – ᬓᬵᬫᬭᬵᬕᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬂ ᬭᬹᬧᬭᬵᬕᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬂ ᬅᬭᬹᬧᬭᬵᬕᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬂ ᬧᬝᬶᬖᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬂ ᬫᬵᬦᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬂ ᬤᬶᬝ᭄ᬞᬶᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬂ ᬲᬷᬮᬩ᭄ᬩᬢᬧᬭᬵᬫᬵᬲᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬂ ᬯᬶᬘᬶᬓᬶᬘ᭄ᬙᬵᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬂ ᬉᬤ᭄ᬥᬘ᭄ᬘᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬂ ᬅᬯᬶᬚ᭄ᬚᬵᬲᬂᬬᭀᬚᬦᬂ ᬲᬸᬢ᭄ᬢᬦ᭄ᬢᬾ᭞

១១. អបរានិបិ ទស សំយោជនានិ – កាមរាគសំយោជនំ រូបរាគសំយោជនំ បដិឃសំយោជនំ មានសំយោជនំ ទិដ្ឋិសំយោជនំ សីលព្វតបរាមាសសំយោជនំ វិចិកិច្ឆាសំយោជនំ ឥស្សាសំយោជនំ មច្ឆរិយសំយោជនំ អវិជ្ជាសំយោជនំ អភិធម្មេ (វិភ. ៩៦៩).

១២. ទស កិលេសា – លោភោ ទោសោ មោហោ មានោ ទិដ្ឋិ វិចិកិច្ឆា ថិនំ ឧទ្ធច្ចំ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ.

១៣. អាសវាទីសុ បនេត្ថ កាមភវនាមេន តព្វត្ថុកា តណ្ហា អធិប្បេតា, សីលព្វតបរាមាសោ ឥទំសច្ចាភិនិវេសោ អត្តវាទុបាទានោ ច តថាបវត្តំ ទិដ្ឋិគតមេវ បវុច្ចតិ.

១៤. អាសវោឃា ច យោគា ច,

តយោ គន្ថា ច វត្ថុតោ;

ឧបាទានា ទុវេ វុត្តា,

អដ្ឋ នីវរណា សិយុំ.

ឆឡេវានុសយា ហោន្តិ, នវ សំយោជនា មតា;

កិលេសា ទស វុត្តោយំ, នវធា បាបសង្គហោ.

មិស្សកសង្គហោ

១៥. មិស្សកសង្គហេ ឆ ហេតូ – លោភោ ទោសោ មោហោ អលោភោ អទោសោ អមោហោ.

១៦. សត្ត ឈានង្គានិ – វិតក្កោ វិចារោ បីតិ ឯកគ្គតា សោមនស្សំ ទោមនស្សំ ឧបេក្ខា.

១៧. ទ្វាទស មគ្គង្គានិ – សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាយាមោ មិច្ឆាសមាធិ.

១ប៉៎ ឆាខីសតិន្ទ្រិយានិ – ចក្ខុន្ទ្រិយំ សោតិន្ទ្រិយំ ឈានិន្ទ្រិយំ ឌីចិហ្វិន្ទ្រិយំ កាយិន្ទ្រិយំ ឥត្ថិន្ទ្រិយំ បុរិសិន្ទ្រិយំ ឌីចិតិន្ទ្រិយំ យនិន្ទ្រិយំ ឬខិន្ទ្រិយំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ សោយនស្សិន្ទ្រិយំ ទោយនស្សិន្ទ្រិយំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ ចីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សយាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ អញ្ញិន្ទ្រិយំ អញ្ញាតាចិន្ទ្រិយំ៎

១ដ៏៎ នច ឆលានិ – សទ្ធាឆលំ ចីរិយឆលំ សតិឆលំ សយាធិឆលំ បញ្ញាឆលំ ហិរិឆលំ ឱត្តប្បឆលំ អហិរិកឆលំ អនោត្តប្បឆលំ៎

൭០៎ ចត្តារោ អធិបតី – ឆន្ទាធិបតិ ចីរិយាធិបតិ ចិត្តាធិបតិ ចីយំសាធិបតិ៎

൭១៎ ចត្តារោ អាហារា – កឆឡីការោ អាហារោ, ផស្សោ ទុតិយោ, យនោសញ្ចេតនា តតិយា, ចិញ្ញាណំ ចតុត្ថំ៎

൭൭៎ ឥន្ទ្រិយេសុ បនេត្ថ សោតាបត្តិយគ្គញាណំ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយំ៎

൭៣៎ អរហត្តផលញាណំ អញ្ញាតាចិន្ទ្រិយំ៎

൭៤៎ យជ្ឈេ ឆញាណានិ អញ្ញិន្ទ្រិយានីតិ បចុច្ចន្តិ៎

൭៥៎ ឌីចិតិន្ទ្រិយញ្ច ទ្ធបារូបចសេន ទុចិធំ ហោតិ៎

൭៦៎ បញ្ចចិញ្ញាណេសុ ឈានង្គានិ, អចីរិយេសុ ឆលានិ, អហេតុកេសុ យគ្គង្គានិ ន លព្ភន្តិ៎

൭ស៏៎ តថា ចិចិកិច្ឆាចិត្តេ ឯកគ្គតា យគ្គិន្ទ្រិយឆលភាចំ ន គច្ឆតិ៎

൭ប៉៎ ទ្វិហេតុកតិហេតុកជចនេស្វេច យថាសម្ភចំ អធិបតិ ឯកោច លព្ភតីតិ៎

൭ដ៏៎ ឆ ហេតុ បញ្ច ឈានង្គា, យគ្គង្គា នច ចត្ថុតោ៎

សោឡសិន្ទ្រិយធម្មា ច, ឆលធម្មា នចេរិតា៎

ចត្តារោធិបតិ ចុត្តា, តថាហារាតិ សត្តធា;

ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᩈᨾᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᩮᩣ, ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩥᩔᨠᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ᪨

ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ

᪑᪐᪨ ᨻᩮᩣᨵᩥᨸᨠ᩠ᨡᩥᨿᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᨠᩣᨿᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩮᨴᨶᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨

᪑᪑᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨵᩣᨶᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨸᩣᨸᨠᩣᨶᩴ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ, ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨸᩣᨸᨠᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ ᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ, ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿ ᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ, ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨽᩣᩅᩣᨿ ᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ᪨

᪑᪒᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩣ – ᨨᨶ᩠ᨴᩥᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩮᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩥᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩥᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩮᩣ ᩅᩦᨾᩴᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨸᩣᨴᩮᩣ᪨

᪑᪓᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ – ᩈᨴ᩠ᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩈᨲᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨

᪑᪔᪨ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨻᩃᩣᨶᩥ – ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨻᩃᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᨻᩃᩴ ᩈᨲᩥᨻᩃᩴ ᩈᨾᩣᨵᩥᨻᩃᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨻᩃᩴ᪨

᪑᪕᪨ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩣ – ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨧᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᨸᩦᨲᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩮᩣ᪨

᪑᪖᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ – ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩋᩣᨩᩦᩅᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩥ᪨

᪑᪗᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥ ᩑᨠᩣ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨

᪑᪘᪨ ᨲᨳᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨵᩣᨶᩣᨲᩥ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ᪨

᪑᪙᪨ ᨨᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨧ, ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᨸᩦᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨧ ᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ, ᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ ᩅᩥᩁᨲᩥᨲ᩠ᨲᨿᩴ᪨

សប្ខាសតិ សយាឆឹតិ, ន្ទដ្ឋសេសេត សកាចសេតា;

សត្តតិសប្បកេកេត, សត្តឆា ពត្ខ សក្កេហា៎

១០៎ សក្កប្បបស្សទ្ធិ ច បឹត្យេបក្លា,

លេត្កា ច ចិត្តំ ចិទតិត្តយញ្ឋា;

តេចពឲាតា ចិទិឃំ តចដ្ខ,

សតឹ សយាឆឹ ចត្យ បញ្ឋា បញ្ញា;

សន្ធា ក្ឲាត្យត្តយសត្តតិស-

ឆខ្ញាតេយសោ បចេទា ចិកាសេកា៎

១៨៎ សេត្តា សេលីក្យត្តសេទ សេហាត្តិ, ត ចា សក្កប្បបឹតិសេយា៎

សេលីកិសេយបិ យធាសេយាក៌, លន្តិស្ទ្ធិបចត្តិឃំ៎

សត្តសក្កេហា

១៩៎សត្តសក្កេហ បញ្ចក្ខន្ធា – ន្ទបក្ខន្ធោ សេចទតាក្ខន្ធោ សញ្ញាក្ខន្ធោ សង្ខារក្ខន្ធោ ចិញ្ញាណក្ខន្ធោ៎

១៩៎ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា – ន្ទបុបាទានក្ខន្ធោ សេចទតុបាទានក្ខន្ធោ សញ្ញុបាទានក្ខន្ធោ សង្ខារុបាទានក្ខន្ធោ ចិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធោ៎

១១៎ ទ្វាទសាយតនានិ – ចក្ខាយតនំ សោតាយតនំ ឃានាយតនំ ជិច្ហាយតនំ កាយាយតនំ មនាយតនំ ន្ទបាយតនំ សទ្ទាយតនំ គន្ធាយតនំ រសាយតនំ ផោដ្ឋព្ពាយតនំ ធម្មាយតនំ៎

៣៥. អដ្ឋារស ធាតុយោ – ចក្ខុធាតុ សោតធាតុ ឃានធាតុ ជិវ្ហាធាតុ កាយធាតុ រូបធាតុ សទ្ទធាតុ គន្ធធាតុ រសធាតុ ផោដ្ឋព្ពធាតុ ចក្ខុវិញ្ញាណធាតុ សោតវិញ្ញាណធាតុ ឃានវិញ្ញាណធាតុ ជិវ្ហាវិញ្ញាណធាតុ កាយវិញ្ញាណធាតុ មនោធាតុ ធម្មធាតុ មនោវិញ្ញាណធាតុ។

៣៦. ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ – ទុក្ខំ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខសមុទយោ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធោ អរិយសច្ចំ, ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា អរិយសច្ចំ។

៣៧. ឯត្ថ បន ចេតសិកសុខុមរូបនិព្ពានវសេន ឯកូនសត្តតិ ធម្មា ធម្មាយតនធម្មធាតូតិ សង្ខំ គច្ឆន្តិ។

៣៨. មនាយតនមេវ សត្តវិញ្ញាណធាតុវសេន ភិជ្ជតិ។

៣៩. រូបញ្ច វេទនា សញ្ញា, សេសចេតសិកា តថា។

វិញ្ញាណមិតិ បញ្ចេតេ, បញ្ចក្ខន្ធាតិ ភាសិតា។

៤០. បញ្ចុបាទានក្ខន្ធាតិ , តថា តេភូមកា មតា។

ភេទាភាវេន និព្ពានំ, ខន្ធសង្គហនិស្សដំ។

៤១. ទ្វារាលម្ពណភេទេន, ភវន្តាយតនានិ ច។

ទ្វារាលម្ពតទុប្បន្ន-បរិយាយេន ធាតុយោ។

៤២. ទុក្ខំ តេភូមកំ វដ្ដំ, តណ្ហា សមុទយោ ភវេ។

និរោធោ នាម និព្ពានំ, មគ្គោ លោកុត្តរោ មតោ។

៤៣. មគ្គយុត្តា ផលា ចេវ, ចតុសច្ចវិនិស្សដា។

ឋតិ បញ្ញាប្យេកេគេត, បច្ចេត្តា សត្ថាសង្គហៅ

ឋតិ អភិឈយ្យត្ថសង្គហេ សយ្យច្ចឃសង្គហចិកាកោ តាយ

សត្តយោ បរិច្ឆេទៅ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪈᪨ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ

᪁᪨ ᨿᩮᩈᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ, ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨿᨳᩣ᪨

ᨲᩴ ᩅᩥᨽᩣᨣᨾᩥᩉᩮᨴᩣᨶᩥ, ᨸᩅᨠ᩠ᨡᩣᨾᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ᪨

᪂᪨ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᨿᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶᨿᩮᩣ ᨧᩮᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

᪃᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨻ᩠ᨽᩣᩅᨽᩣᩅᩦᨽᩣᩅᩣᨠᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣᨸᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᨿᩮᩣ, ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶᨿᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᩣᩉᨧ᩠ᨧᨸᨧ᩠ᨧᨿᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥᨾᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩏᨽᨿᩴ ᨸᨶ ᩅᩮᩣᨾᩥᩔᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨸᨬ᩠ᨧᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ᪨

ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᨿᩮᩣ

᪄᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩴ, ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᩊᩣᨿᨲᨶᩴ, ᩈᩊᩣᨿᨲᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨹᩔᩮᩣ, ᨹᩔᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ, ᩅᩮᨴᨶᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᩴ, ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨽᩅᩮᩣ , ᨽᩅᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨩᩣᨲᩥ, ᨩᩣᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩈᩮᩣᨠᨸᩁᩥᨴᩮᩅᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩩᨸᩣᨿᩣᩈᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩔ ᨠᩮᩅᩃᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᨿᩮᩣ᪨

᪅᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨿᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩅᩦᩈᨲᩣᨠᩣᩁᩣ ᨲᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨧᨲᩩᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩣ ᨲᩦᨱᩥ ᩅᨭ᩠ᨭᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨾᩪᩃᩣᨶᩥ ᨧ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ᪨

᪆᪨ ᨠᨳᩴ? ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩋᨲᩦᨲᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ, ᨩᩣᨲᩥᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ, ᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᨲᨿᩮᩣ ᩋᨴ᩠ᨵᩣ᪨

᪇᪨ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾᩁᩪᨸᩴ ᩈᩊᩣᨿᨲᨶᩴ ᨹᩔᩮᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᩴ ᨽᩅᩮᩣ ᨩᩣᨲᩥ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ᪨

᪈᪨ ᩈᩮᩣᨠᩣᨴᩥᩅᨧᨶᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᨹᩃᨶᩥᨴᩔᨶᩴ᪨

᪉᪨ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨲᨱ᩠ᩉᩩᨸᩣᨴᩣᨶᨽᩅᩣᨸᩥ ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩩᨸᩣᨴᩣᨶᨽᩅᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨧ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᨩᩣᨲᩥᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨧ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩥᨹᩃᨸᨬ᩠ᨧᨠᨾᩮᩅ ᨣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ –

១០។ អតីតេ ហេតវោ បញ្ច, ឥទានិ ផលបញ្ចកំ។

ឥទានិ ហេតវោ បញ្ច, អាយតិំ ផលបញ្ចកន្តិ;

វីសតាការា តិសន្ធិ, ចតុសង្ខេបា ច ភវន្តិ។

១១។ អវិជ្ជាតណ្ហុបាទានា ច កិលេសវដ្ដំ, កម្មភវសង្ខាតោ ភវេកទេសោ សង្ខារា ច កម្មវដ្ដំ, ឧបបត្តិភវសង្ខាតោ ភវេកទេសោ អវសេសា ច វិបាកវដ្ដន្តិ តីណិ វដ្ដានិ។

១២។ អវិជ្ជាតណ្ហាវសេន ទ្វេ មូលានិ ច វេទិតព្វានិ។

១៣។ តេសមេវ ច មូលានំ, និរោធេន និរុជ្ឈតិ។

ជរាមរណមុច្ឆាយ, បីឡិតានមភិណ្ហសោ;

អាសវានំ សមុប្បាទា, អវិជ្ជា ច បវត្តតិ។

វដ្ដមពន្ធមិច្ចេវំ, តេភូមកមនាទិកំ;

បដិច្ចសមុប្បាទោតិ, បដ្ឋបេសិ មហាមុនិ។

បដ្ឋាននយោ

១៤។ ហេតុបច្ចយោ អារម្មណបច្ចយោ អធិបតិបច្ចយោ អនន្តរបច្ចយោ សមនន្តរបច្ចយោ សហជាតបច្ចយោ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ និស្សយបច្ចយោ ឧបនិស្សយបច្ចយោ បុរេជាតបច្ចយោ បច្ឆាជាតបច្ចយោ អាសេវនបច្ចយោ កម្មបច្ចយោ វិបាកបច្ចយោ អាហារបច្ចយោ ឥន្ទ្រិយបច្ចយោ ឈានបច្ចយោ មគ្គបច្ចយោ សម្បយុត្តបច្ចយោ វិប្បយុត្តបច្ចយោ អត្ថិបច្ចយោ នត្ថិបច្ចយោ វិគតបច្ចយោ អវិគតបច្ចយោតិ អយមេត្ថ បដ្ឋាននយោ។

໑໓. ຉຘາ ນາມໍ ຕຸ ນາມສ຺ສ, ປຎ຺ຈຘາ ນາມຣູປິນໍ.

ເອກຘາ ປຸນ ຣູປສ຺ສ, ຣູປໍ ນາມສ຺ສ ເອກຘາ.

ປຎ຺ຎຕ຺ຕິນາມຣູປານິ, ນາມສ຺ສ ທຸວິຘາ ທ຺ວຍໍ;

ທ຺ວຍສ຺ສ ນວຘາ ເຈຕິ, ຉພ຺ພິຘາ ປຈ຺ຈຍາ ກຖໍ.

໑໔. ອນນ຺ຕຣນິຣຸທ຺ຘາ ຈິຕ຺ຕເຈຕສິກາ ຘມ຺ມາ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນານໍ ຈິຕ຺ຕເຈຕສິການໍ ຘມ຺ມານໍ ອນນ຺ຕຣສມນນ຺ຕຣນຕ຺ຖິວິຄຕວເສນ, ປຸຣິມານິ ຊວນານິ ປຈ຺ຉິມານໍ ຊວນານໍ ອາເສວນວເສນ, ສຫຊາຕາ ຈິຕ຺ຕເຈຕສິກາ ຘມ຺ມາ ອຎ຺ຎມຎ຺ຎໍ ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕວເສນາຕິ ຈ ຉຘາ ນາມໍ ນາມສ຺ສ ປຈ຺ຈໂຍ ໂຫຕິ.

໑໕. ເຫຕຸຌານງ຺ຄມຄ຺ຄງ຺ຄານິ ສຫຊາຕານໍ ນາມຣູປານໍ ເຫຕາທິວເສນ, ສຫຊາຕາ ເຈຕນາ ສຫຊາຕານໍ ນາມຣູປານໍ, ນານາກ຺ຂຓິກາ ເຈຕນາ ກມ຺ມາຠິນິພ຺ພຕ຺ຕານໍ ນາມຣູປານໍ ກມ຺ມວເສນ, ວິປາກກ຺ຂນ຺ຘາ ອຎ຺ຎມຎ຺ຎໍ ສຫຊາຕານໍ ຣູປານໍ ວິປາກວເສນາຕິ ຈ ປຎ຺ຈຘາ ນາມໍ ນາມຣູປານໍ ປຈ຺ຈໂຍ ໂຫຕິ.

໑໖. ປຈ຺ຉາຊາຕາ ຈິຕ຺ຕເຈຕສິກາ ຘມ຺ມາ ປຸເຣຊາຕສ຺ສ ອິມສ຺ສ ກາຍສ຺ສ ປຈ຺ຉາຊາຕວເສນາຕິ ເອກຘາວ ນາມໍ ຣູປສ຺ສ ປຈ຺ຈໂຍ ໂຫຕິ.

໑໗. ຉ ວຕ຺ຖູນິ ປວຕ຺ຕິຍໍ ສຕ຺ຕນ຺ນໍ ວິຎ຺ຎາຓຘາຕູນໍ ປຎ຺ຈາຣມ຺ມຓານິ ຈ ປຎ຺ຈວິຎ຺ຎາຓວີຖິຍາ ປຸເຣຊາຕວເສນາຕິ ເອກຘາວ ຣູປໍ ນາມສ຺ສ ປຈ຺ຈໂຍ ໂຫຕິ.

໒໐. ອາຣມ຺ມຓວເສນ ອຸປນິສ຺ສຍວເສນ ເຈຕິ ຈ ທຸວິຘາ ປຎ຺ຎຕ຺ຕິນາມຣູປານິ ນາມສ຺ເສວ ປຈ຺ຈຍາ ໂຫນ຺ຕິ.

໒໑. ຕຕ຺ຖ ຣູປາທິວເສນ ຉພ຺ພິຘໍ ໂຫຕິ ອາຣມ຺ມຓໍ.

໒໒. ອຸປນິສ຺ສໂຍ ປນ ຕິວິໂຘ ໂຫຕິ – ອາຣມ຺ມຓູປນິສ຺ສໂຍ ອນນ຺ຕຣູປນິສ຺ສໂຍ ປກຕູປນິສ຺ສໂຍ ເຈຕິ.

໒໓. ຕຕ຺ຖ ອາຣມ຺ມຓເມວ ຄຣຸກຕໍ ອາຣມ຺ມຓູປນິສ຺ສໂຍ.

១៣។ អនន្តរនិរុទ្ធា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា អនន្តរូបនិស្សយោ។

១៤។ រាគាទយោ បន ធម្មា សទ្ធាទយោ ច សុខំ ទុក្ខំ បុគ្គលោ ភោជនំ ឧតុសេនាសនញ្ច យថារហំ អជ្ឈត្តញ្ច ពហិទ្ធា ច កុសលាទិធម្មានំ, កម្មំ វិបាកានន្តិ ច ពហុធា ហោតិ បកតូបនិស្សយោ។

១៥។ អធិបតិសហជាតអញ្ញមញ្ញនិស្សយអាហារិន្ទ្រិយវិប្បយុត្តអត្ថិអវិគតវសេនេតិ យថារហំ នវធា នាមរូបានិ នាមរូបានំ បច្ចយា ភវន្តិ។

១៦។ តត្ថ គរុកតមារម្មណំ អារម្មណាធិបតិវសេន នាមានំ, សហជាតាធិបតិ ចតុព្វិធោបិ សហជាតវសេន សហជាតានំ នាមរូបានន្តិ ច ទុវិធោ ហោតិ អធិបតិបច្ចយោ។

១៧។ ចិត្តចេតសិកា ធម្មា អញ្ញមញ្ញំ សហជាតរូបានញ្ច, មហាភូតា អញ្ញមញ្ញំ ឧបាទារូបានញ្ច, បដិសន្ធិក្ខណេ វត្ថុវិបាកា អញ្ញមញ្ញន្តិ ច តិវិធោ ហោតិ សហជាតបច្ចយោ។

១៨។ ចិត្តចេតសិកា ធម្មា អញ្ញមញ្ញំ, មហាភូតា អញ្ញមញ្ញំ, បដិសន្ធិក្ខណេ វត្ថុវិបាកា អញ្ញមញ្ញន្តិ ច តិវិធោ ហោតិ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ។

១៩។ ចិត្តចេតសិកា ធម្មា អញ្ញមញ្ញំ សហជាតរូបានញ្ច, មហាភូតា អញ្ញមញ្ញំ ឧបាទារូបានញ្ច, ឆ វត្ថូនិ សត្តន្នំ វិញ្ញាណធាតូនន្តិ ច តិវិធោ ហោតិ និស្សយបច្ចយោ។

២០។ កពឡីការោ អាហារោ ឥមស្ស កាយស្ស, អរូបិនោ អាហារា សហជាតានំ នាមរូបានន្តិ ច ទុវិធោ ហោតិ អាហារបច្ចយោ។

២១។ បញ្ច បសាទា បញ្ចន្នំ វិញ្ញាណានំ, រូបជីវិតិន្ទ្រិយំ ឧបាទិន្នរូបានំ, អរូបិនោ ឥន្ទ្រិយា សហជាតានំ នាមរូបានន្តិ ច តិវិធោ ហោតិ ឥន្ទ្រិយបច្ចយោ។

២២។ ឱក្កន្តិក្ខណេ វត្ថុ វិបាកានំ, ចិត្តចេតសិកា ធម្មា សហជាតរូបានំ សហជាតវសេន, បច្ឆាជាតា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតវសេន ឆ វត្ថូនិ បវត្តិយំ សត្តន្នំ វិញ្ញាណធាតូនំ បុរេជាតវសេនេតិ ច តិវិធោ ហោតិ វិប្បយុត្តបច្ចយោ។

២៣។ សហជាតំ បុរេជាតំ, បច្ឆាជាតញ្ច សព្វថា។

កពឡីការោ អាហារោ, រូបជីវិតិន្ទ្រិយន្តិ –

បញ្ចវិធោ ហោតិ អត្ថិបច្ចយោ អវិគតបច្ចយោ ច។

១៥។ អារម្មណូបនិស្សយកម្មត្ថិបច្ចយេសុ ច សព្វេបិ បច្ចយា សមោធានំ គច្ឆន្តិ។

១៦។ សហជាតរូបន្តិ បនេត្ថ សព្វត្ថាបិ បវត្តេ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ, បដិសន្ធិយំ កដត្តារូបានញ្ច វសេន ទុវិធំ ហោតីតិ វេទិតព្វំ។

១៧។ ឥតិ តេកាលិកា ធម្មា, កាលមុត្តា ច សម្ភវា។

អជ្ឈត្តញ្ច ពហិទ្ធា ច, សង្ខតាសង្ខតា តថា;

បញ្ញត្តិនាមរូបានំ, វសេន តិវិធា ឋិតា;

បច្ចយា នាម បដ្ឋានេ, ចតុវីសតិ សព្វថា។

១៨។ តត្ថ រូបធម្មា រូបក្ខន្ធោច, ចិត្តចេតសិកសង្ខាតា ចត្តារោ អរូបិនោ ខន្ធា, និព្វានញ្ចេតិ បញ្ចវិធម្បិ អរូបន្តិ ច នាមន្តិ ច បវុច្ចតិ។

បញ្ញត្តិភេទោ

១៩។ តតោ អវសេសា បញ្ញត្តិ បន បញ្ញាបិយត្តា បញ្ញត្តិ, បញ្ញាបនតោ បញ្ញត្តីតិ ច ទុវិធា ហោតិ។

២០។ កថំ? តំតំភូតវិបរិណាមាការមុបាទាយ តថា តថា បញ្ញត្តា ភូមិបព្វតាទិកា, សម្ភារសន្និវេសាការមុបាទាយ គេហរថសកដាទិកា, ខន្ធបញ្ចកមុបាទាយ បុរិសបុគ្គលាទិកា, ចន្ទាវត្តនាទិកមុបាទាយ ទិសាកាលាទិកា, អសម្ផុដ្ឋាការមុបាទាយ កូបគុហាទិកា, តំតំភូតនិមិត្តំ ភាវនាវិសេសញ្ច ឧបាទាយ កសិណនិមិត្តាទិកា ចេតិ ឯវមាទិប្បភេទា បន បរមត្ថតោ អវិជ្ជមានាបិ អត្ថច្ឆាយាការេន ចិត្តុប្បាទានមារម្មណភូតា តំ តំ ឧបាទាយ ឧបនិធាយ ការណំ កត្វា តថា តថា បរិកប្បិយមានា សង្ខាយតិ សមញ្ញាយតិ វោហរីយតិ បញ្ញាបីយតីតិ បញ្ញត្តីតិ បវុច្ចតិ។ អយំ បញ្ញត្តិ បញ្ញាបិយត្តា បញ្ញត្តិ នាម។

३៨៶ បញ្ញាបតេតា បញ្ញត្តិ បត តាយតាយកយ្ទាឌិតាេយត បរិឌីបិតា, សា ចិន្ថយាតបញ្ញត្តិ អចិន្ថយាតបញ្ញត្តិ, ចិន្ថយាេតត អចិន្ថយាតបញ្ញត្តិ, អចិន្ថយាេតត ចិន្ថយាតបញ្ញត្តិ , ចិន្ថយាេតត ចិន្ថយាតបញ្ញត្តិ, អចិន្ថយាេតត អចិន្ថយាតបញ្ញត្តិ េចតិ ឈព្ពិធា េហាតិ៶

३ៗ៶ តត្ថ យធា បត បរេយត្តេតា ចិន្ថយាត់ រូបេចឥតាឌិ ឲតាឃ បញ្ញាេបត្តិ, តធាឃំ ចិន្ថយាតបញ្ញត្តិ៶ យធា បត បរេយត្តេតា អចិន្ថយាត់ ក្ខយិបព្ពតាឌិ ឲតាឃ បញ្ញាេបត្តិ, តធាឃំ អចិន្ថយាតបញ្ញត្តីតិ បច្ចុតិ៶ ្វកិត្តុ បត េចាយិស្សាកចេសត េសសា យធាក្កយំ ឈព្ទអកិេញ្ញា, ព្ពត្តិសេន្ថា, ចក្ខុចិញ្ញាណំ, ទាឌបុេត្តាតិ ច េចឌិតព្ពា៶

३ៗ៶ ចឌីេឈាសាតុសាេទត, េសាតចិញ្ញាណឌីធិយា៶

បចត្តាតត្តរូបព្ភត្ត-យេតាក្ខាេស្ស េកាចទា៶

អត្ថា យស្សាតុសាេទត, ចិញ្ញាយត្តិ តេតា បទំ;

សាឃំ បញ្ញត្តិ ចិេញ្ញាយ្យា, េលាកេសេក្កតនិម្មិតា៶

ព្ពតិ អកិធម្មត្ថសង្កេហ បច្ចយសង្កហចិភាេកា តាយ

អដ្ឋេមា បរិេច្ឆេធា៶

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៩. កម្មដ្ឋានបរិច្ឆេទោ

១. សមថវិបស្សនានំ, ភាវនានមិតោ បរំ។

កម្មដ្ឋានំ បវក្ខាមិ, ទុវិធម្បិ យថាក្កមំ។

សមថកម្មដ្ឋានំ

២. តត្ថ សមថសង្គហេ តាវ ទស កសិណានិ, ទស អសុភា, ទស អនុស្សតិយោ, ចតស្សោ អប្បមញ្ញាយោ, ឯកា សញ្ញា, ឯកំ វវត្ថានំ, ចត្តារោ អារុប្បា ចេតិ សត្តវិធេន សមថកម្មដ្ឋានសង្គហោ។

ចរិតភេទោ

៣. រាគចរិតា ទោសចរិតា មោហចរិតា សទ្ធាចរិតា ពុទ្ធិចរិតា វិតក្កចរិតា ចេតិ ឆព្ពិធេន ចរិតសង្គហោ។

ភាវនាភេទោ

៤. បរិកម្មភាវនា ឧបចារភាវនា អប្បនាភាវនា ចេតិ តិស្សោ ភាវនា។

និមិត្តភេទោ

៥. បរិកម្មនិមិត្តំ ឧគ្គហនិមិត្តំ បដិភាគនិមិត្តញ្ចេតិ តីណិ និមិត្តានិ ច វេទិតព្ពានិ។

៦. កថំ? បថវីកសិណំ អាបោកសិណំ តេជោកសិណំ វាយោកសិណំ នីលកសិណំ បីតកសិណំ លោហិតកសិណំ ឱទាតកសិណំ អាកាសកសិណំ អាលោកកសិណញ្ចេតិ ឥមានិ ទស កសិណានិ នាម។

៧. ឧទ្ធុមាតកំ វិនីលកំ វិបុព្ពកំ វិច្ឆិទ្ទកំ វិក្ខាយិតកំ វិក្ខិត្តកំ ហតវិក្ខិត្តកំ លោហិតកំ បុឡវកំ អដ្ឋិកញ្ចេតិ ឥមេ ទស អសុភា នាម។

៨។ ពុទ្ធានុស្សតិ ធម្មានុស្សតិ សង្ឃានុស្សតិ សីលានុស្សតិ ចាគានុស្សតិ ទេវតានុស្សតិ ឧបសមានុស្សតិ មរណានុស្សតិ កាយគតាសតិ អានាបានស្សតិ ចេតិ ទស អនុស្សតិយោ នាម។

៩។ មេត្តា ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខា ចេតិ ចតស្សោ អប្បមញ្ញាយោ នាម, ព្រហ្មវិហារោតិ ច បវុច្ចតិ។

១០។ អាហារេបដិក្កូលសញ្ញា ឯកា សញ្ញា នាម។

១១។ ចតុធាតុវវត្ថានំ ឯកំ វវត្ថានំ នាម។

១២។ អាកាសានញ្ចាយតនាទយោ ចត្តារោ អារុប្បា នាមាតិ សព្វថាបិ សមថនិទ្ទេស ចត្តាលីស កម្មដ្ឋានានិ ភវន្តិ។

សប្បាយភេទោ

១៣។ ចរិតាសុ បន ទស អសុភា កាយគតាសតិសង្ខាតា កោដ្ឋាសភាវនា ច រាគចរិតស្ស សប្បាយា។

១៤។ ចតស្សោ អប្បមញ្ញាយោ នីលាទីនិ ច ចត្តារិ កសិណានិ ទោសចរិតស្ស។

១៥។ អានាបានំ មោហចរិតស្ស វិតក្កចរិតស្ស ច,

១៦។ ពុទ្ធានុស្សតិអាទយោ ឆ សទ្ធាចរិតស្ស។

១៧។ មរណោបសមសញ្ញាវវត្ថានានិ ពុទ្ធិចរិតស្ស។

១៨។ សេសានិ បន សព្វានិបិ កម្មដ្ឋានានិ សព្វេសម្បិ សប្បាយានិ, តត្ថាបិ កសិណេសុ បុថុលំ មោហចរិតស្ស, ខុទ្ទកំ វិតក្កចរិតស្សេវាតិ។

អយមេត្ថ សប្បាយភេទោ។

ភាវនាភេទោ

᪑᪙᪨ ᨽᩣᩅᨶᩣᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᨶᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩮᩅ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩮᩈᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᨴᩈᩈᩩ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩏᨸᨧᩣᩁᨽᩣᩅᨶᩣᩅ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣ᪨

᪒᪐᪨ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᩈᨾᨲᩥᩴᩈᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

᪒᪑᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᨴᩈ ᨠᩈᩥᨱᩣᨶᩥ ᩋᩣᨶᩣᨸᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩣᨶᩥ᪨

᪒᪒᪨ ᨴᩈ ᩋᩈᩩᨽᩣ ᨠᩣᨿᨣᨲᩣᩈᨲᩥ ᨧ ᨸᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩣ᪨

᪒᪓᪨ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᨲᨿᩮᩣ ᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩣ᪨

᪒᪔᪨ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩣᨲᩥ ᨨᨻ᩠ᨻᩦᩈᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩣᨶᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ᪨

᪒᪕᪨ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩣ ᩋᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨫᩣᨶᩥᨠᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨽᩣᩅᨶᩣᨽᩮᨴᩮᩣ᪨

ᨣᩮᩣᨧᩁᨽᩮᨴᩮᩣ

᪒᪖᪨ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩮᩅ᪨

᪒᪗᪨ ᨸᨭᩥᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨶ ᨠᩈᩥᨱᩣᩈᩩᨽᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩋᩣᨶᩣᨸᩣᨶᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᨸᨭᩥᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨾᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸᨧᩣᩁᩈᨾᩣᨵᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᩈᨾᩣᨵᩥ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪒᪘᪨ ᨠᨳᩴ? ᩋᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᩥᨠᩔ ᩉᩥ ᨸᨳᩅᩦᨾᨱ᩠ᨯᩃᩣᨴᩦᩈᩩ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩔ ᨲᨾᩣᩃᨾ᩠ᨻᨶᩴ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩈᩣ ᨧ ᨽᩣᩅᨶᩣ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᨶᩣ ᨶᩣᨾ᪨

᪒᪙᪨ ᨿᨴᩣ ᨸᨶ ᨲᩴ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨾᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩔᩮᩅ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩔ ᩋᩣᨸᩣᨳᨾᩣᨣᨲᩴ, ᨲᨴᩣ ᨲᨾᩮᩅᩣᩃᨾ᩠ᨻᨶᩴ ᩏᨣ᩠ᨣᩉᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ, ᩈᩣ ᨧ ᨽᩣᩅᨶᩣ ᩈᨾᩣᨵᩥᨿᨲᩥ᪨

១០។ តថា សមាហិតស្ស បនេតស្ស តតោ បរំ តស្មិំ ឧគ្គហនិមិត្តេ បរិកម្មសមាធិនា ភាវនមនុយុញ្ជន្តស្ស យទា តប្បដិភាគំ វត្ថុធម្មវិមុច្ចិតំ បញ្ញត្តិសង្ខាតំ ភាវនាមយមារម្មណំ ចិត្តេ សន្និសន្នំ សមប្បិតំ ហោតិ, តទា តំ បដិភាគនិមិត្តំ សមុប្បន្នន្តិ បវុច្ចតិ។

១១។ តតោ បដ្ឋាយ បរិពន្ធវិប្បហីនា កាមាវចរសមាធិសង្ខាតា ឧបចារភាវនា និប្ផន្នា នាម ហោតិ។

១២។ តតោ បរំ តមេវ បដិភាគនិមិត្តំ ឧបចារសមាធិនា សមាសេវន្តស្ស រូបាវចរបឋមជ្ឈានមប្បេតិ។

១៣។ តតោ បរំ តមេវ បឋមជ្ឈានំ អាវជ្ជនំ សមាបជ្ជនំ អធិដ្ឋានំ វុដ្ឋានំ បច្ចវេក្ខណា ចេតិ ឥមាហិ បញ្ចហិ វសិតាហិ វសីភូតំ កត្វា វិតក្កាទិកមោឡារិកង្គំ បហានាយ វិចារាទិសុខុមង្គុប្បត្តិយា បទហតោ យថាក្កមំ ទុតិយជ្ឈានាទយោ យថារហមប្បេន្តិ។

១៤។ ឥច្ចេវំ បថវីកសិណាទីសុ ទ្វាវីសតិកម្មដ្ឋានេសុ បដិភាគនិមិត្តមុបលព្ភតិ។

១៥។ អវសេសេសុ បន អប្បមញ្ញា សត្តបញ្ញត្តិយំ បវត្តន្តិ។

១៦។ អាកាសវជ្ជិតកសិណេសុ បន យំ កិញ្ចិ កសិណំ ឧគ្ឃាដេត្វា លទ្ធមាកាសំ អនន្តវសេន បរិកម្មំ ករោន្តស្ស បឋមារុប្បមប្បេតិ។

១៧។ តមេវ បឋមារុប្បវិញ្ញាណំ អនន្តវសេន បរិកម្មំ ករោន្តស្ស ទុតិយារុប្បមប្បេតិ។

១៨។ តមេវ បឋមារុប្បវិញ្ញាណាភាវំ បន “នត្ថិ កិញ្ចី”តិ បរិកម្មំ ករោន្តស្ស តតិយារុប្បមប្បេតិ។

១៩។ តតិយារុប្បំ “សន្តមេតំ, បណីតមេត”ន្តិ បរិកម្មំ ករោន្តស្ស ចតុត្ថារុប្បមប្បេតិ។

២០។ អវសេសេសុ ច ទសសុ កម្មដ្ឋានេសុ ពុទ្ធគុណាទិកមារម្មណមារព្ភ បរិកម្មំ កត្វា តស្មិំ និមិត្តេ សាធុកមុគ្គហិតេ តត្ថេវ បរិកម្មញ្ច សមាធិយតិ, ឧបចារោ ច សម្បជ្ជតិ។

២១។ អភិញ្ញាវសេន បវត្តមានំ បន រូបាវចរបញ្ចមជ្ឈានំ អភិញ្ញាបាទកបញ្ចមជ្ឈានា វុដ្ឋហិត្វា អធិដ្ឋេយ្យាទិកមាវជ្ជិត្វា បរិកម្មំ ករោន្តស្ស រូបាទីសុ អារម្មណេសុ យថារហមប្បេតិ។

២២។ អភិញ្ញា ច នាម –

ញាឌ្ឌិចិធំ ជិព្ទាមេរាចំ, បវថិត្តចិឌាតតា;

បុរេព្ទាតិចាយាត្យឃ្សូតិ, ជិព្ទាចក្លូតិ បញ្ចាឆា៓

អឃមេយត្ន ពោធនកេកា៓

តិជ្ជិមេហា ច យយឆពយ្យូដ្ឋាតតមេឃា៓

ចិបឃ្សួតាពយ្យូដ្ឋាតំ

ចិឃុទ្ធិកេកា

3ဂ្ဂ៓ ចិបឃ្សួតាពយ្យូដ្ឋានេត បត ឃឹលចិឃុទ្ធិ ចិត្តចិឃុទ្ធិ ជិជ្ជិចិឃុទ្ធិ ពង្ខាចិតរលចិឃុទ្ធិ យក្កាយក្កញាណងឃ្សួតចិឃុទ្ធិ បដិបទាញាណងឃ្សួតចិឃុទ្ធិ ញាណងឃ្សួតចិឃុទ្ធិ ចេតិ យត្តចិមេឆត ចិឃុទ្ធិយង្កហោ៓

33៓ អតិច្ចលក្ខណំ ទុក្ខលក្ខណំ អតត្តលក្ខណញ្ចេតិ តីណិ លក្ខណាតិ៓

3ङ៓ អតិច្ចាត្យបឃ្សួតា ទុក្ខាត្យបឃ្សួតា អតត្តាត្យបឃ្សួតា ចេតិ តិស្សោ អត្យបឃ្សួតា៓

3៩៓ យម្មយតញាណំ ឧទយព្វយញាណំ កង្កញាណំ កយញាណំ អាឌីតចញាណំ តិព្វិទាញាណំ មុញ្ចិតុពយ្យតាញាណំ បដិយង្ខាញាណំ យង្ខារុបេក្ខាញាណំ អត្យលោមញាណញ្ចេតិ ឥស ចិបឃ្សួតាញាណាតិ៓

3លិ៓ យុញ្ញាតោ ចិមោក្ខោ, អតិមិត្តោ ចិមោក្ខោ, អប្បណិហិតោ ចិមោក្ខោ ចេតិ តមោ ចិមោក្ខា៓

3ប៓ យុញ្ញាតាត្យបឃ្សួតា អតិមិត្តាត្យបឃ្សួតា អប្បណិហិតាត្យបឃ្សួតា ចេតិ តីណិ ចិមោក្ខមុខាតិ ច ចេទិតព្វាតិ៓

3ង៓ ពថំ ? បាតិមោក្ខយំចរឃីលំ ញាត្រ្លិយយំចរឃីលំ អាឌីចបារិឃុទ្ធិឃីលំ បច្ចយយត្តិឃ្សិតឃីលញ្ចេតិ ចតុបារិឃុទ្ធិឃីលំ ឃីលចិឃុទ្ធិ តាម៓

໖໐. ອຸປຈາຣສມາຘິ ອປ຺ປນາສມາຘິ ເຈຕິ ທຸວິໂຘປິ ສມາຘິ ຈິຕ຺ຕວິສຸທ຺ຘິ ນາມ.

໖໑. ລກ຺ຂຓຣສປຈ຺ຈຸປຏ຺ຐານປທຏ຺ຐານວເສນ ນາມຣູປ ປຣິຄ຺ຄໂຫ ທິຏ຺ຐິວິສຸທ຺ຘິ ນາມ.

໖໒. ເຕສເມວ ຈ ນາມຣູປານໍ ປຈ຺ຈຍປຣິຄ຺ຄໂຫ ກງ຺ຂາວິຕຣຓວິສຸທ຺ຘິ ນາມ.

໖໓. ຕໂຕ ປຣໍ ປນ ຕຖາປຣິຄ຺ຄຫິເຕສຸ ສປ຺ປຈ຺ຈເຍສຸ ເຕຠູມກສງ຺ຂາເຣສຸ ອຕີຕາທິເຠທຠິນ຺ເນສຸ ຂນ຺ຘາທິນຍມາຣພ຺ຠ ກລາປວເສນ ສງ຺ຂິປິຕ຺ວາ “ອນິຈ຺ຈໍ ຂຍຏ຺ເຐນ, ທຸກ຺ຂໍ ຠຍຏ຺ເຐນ, ອນຕ຺ຕາ ອສາຣກຏ຺ເຐນາ”ຕິ ອທ຺ຘານວເສນ ສນ຺ຕຕິວເສນ ຂຓວເສນ ວາ ສມ຺ມສນຎາເຓນ ລກ຺ຂຓຕ຺ຕຍໍ ສມ຺ມສນ຺ຕສ຺ສ ເຕສ຺ເວວ ປຈ຺ຈຍວເສນ ຂຓວເສນ ຈ ອຸທຍພ຺ພຍຎາເຓນ ອຸທຍພ຺ພຍໍ ສມນຸປສ຺ສນ຺ຕສ຺ສ ຈ –

“ໂອຠາໂສ ປີຕິ ປສ຺ສທ຺ຘິ, ອຘິໂມກ຺ໂຂ ຈ ປຄ຺ໂຄຫ;

ສຸຂໍ ຎາຓມຸປຏ຺ຐານມຸເປກ຺ຂາ ຈ ນິກນ຺ຕິ ເຈ”ຕິ –

ໂອຠາສາທິວິປສ຺ສນຸປກ຺ກິເລສປຣິປນ຺ຖປຣິຄ຺ຄຫວເສນ ມຄ຺ຄາມຄ຺ຄລກ຺ຂຓວວຕ຺ຖານໍ ມຄ຺ຄາມຄ຺ຄຎາຓທສ຺ສນວິສຸທ຺ຘິ ນາມ.

໖໔. ຕຖາ ປຣິປນ຺ຖວິມຸຕ຺ຕສ຺ສ ປນ ຕສ຺ສ ອຸທຍພ຺ພຍຎາຓໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ຍາ ວານຸໂລມາ ຕິລກ຺ຂຓໍ ວິປສ຺ສນາປຣມ຺ປຣາຍ ປຏິປຊ຺ຊນ຺ຕສ຺ສ ນວ ວິປສ຺ສນາຎາຓານິ ປຏິປທາຎາຓທສ຺ສນວິສຸທ຺ຘິ ນາມ.

໖໕. ຕເສ຺ສວໍ ປຏິປຊ຺ຊນ຺ຕສ຺ສ ປນ ວິປສ຺ສນາປຣິປາກມາຄມ຺ມ “ອິທານິ ອປ຺ປນາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສຕີ”ຕິ ຠວງ຺ຄໍ ໂວຈ຺ຉິນ຺ທິຕ຺ວາ ອຸປ຺ປນ຺ນມໂນທ຺ວາຣາວຊ຺ຊນານນ຺ຕຣໍ ທ຺ເວ ຕີຓິ ວິປສ຺ສນາຈິຕ຺ຕານິ ຍໍ ກິຎ຺ຈິ ອນິຈ຺ຈາທິລກ຺ຂຓມາຣພ຺ຠ ປຣິກມ຺ໂມປຈາຣານຸໂລມນາເມນ ປວຕ຺ຕນ຺ຕິ.

໖໖. ຍາ ສິຂາປ຺ປຕ຺ຕາ, ສາ ສານຸໂລມາ ສງ຺ຂາຣຸເປກ຺ຂາ ວຸຏ຺ຐານຄາມິນິວິປສ຺ສນາຕິ ຈ ປວຸຈ຺ຈຕິ.

໖໗. ຕໂຕ ປຣໍ ໂຄຕ຺ຣຠຸຈິຕ຺ຕໍ ນິພ຺ພານມາລມ຺ພິຕ຺ວາ ປຸຖຸຊ຺ຊນໂຄຕ຺ຕມຠິຠວນ຺ຕໍ, ອຣິຍໂຄຕ຺ຕມຠິສມ຺ໂຠນ຺ຕາ ປວຕ຺ຕຕິ.

໖໘. ຕສ຺ສານນ຺ຕຣເມວ ມຄ຺ໂຄ ທຸກ຺ຂສຈ຺ຈໍ ປຣິຊານນ຺ໂຕ, ສມຸທຍສຈ຺ຈໍ ປຊຫນ຺ໂຕ, ນິໂຣຘສຈ຺ຈໍ ສຈ຺ຉິກໂຣນ຺ໂຕ, ມຄ຺ຄສຈ຺ຈໍ ຠາວນາວເສນ ອປ຺ປນາວີຖິໂມຕຣຕິ.

៨៩។ តតោ បរំ ទ្វេ តីណិ ផលចិត្តានិ បវត្តិត្វា ភវង្គបាតោវ ហោតិ, បុន ភវង្គំ វោច្ឆិន្ទិត្វា បច្ចវេក្ខណញាណានិ បវត្តន្តិ។

៩០។ មគ្គំ ផលញ្ច និព្វានំ, បច្ចវេក្ខតិ បណ្ឌិតោ។

ហីនេ កិលេសេ សេសេ ច, បច្ចវេក្ខតិ វា ន វា។

ឆព្វិសុទ្ធិក្កមេនេវំ, ភាវេតព្វោ ចតុព្វិធោ;

ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ, នាម មគ្គោ បវុច្ចតិ។

អយមេត្ថ វិសុទ្ធិភេទោ។

វិមោក្ខភេទោ

៩១។ តត្ថ អនត្តានុបស្សនា អត្តាភិនិវេសំ មុញ្ចន្តី សុញ្ញតានុបស្សនា នាម វិមោក្ខមុខំ ហោតិ។

៩២។ អនិច្ចានុបស្សនា វិបល្លាសនិមិត្តំ មុញ្ចន្តី អនិមិត្តានុបស្សនា នាម។

៩៣។ ទុក្ខានុបស្សនា តណ្ហាបណិធិំ មុញ្ចន្តី អប្បណិហិតានុបស្សនា នាម។

៩៤។ តស្មា យទិ វុដ្ឋានគាមិនីវិបស្សនា អនត្តតោ វិបស្សតិ, សុញ្ញតោ វិមោក្ខោ នាម ហោតិ មគ្គោ។

៩៥។ យទិ អនិច្ចតោ វិបស្សតិ, អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ នាម។

៩៦។ យទិ ទុក្ខតោ វិបស្សតិ, អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ នាមាតិ ច មគ្គោ វិបស្សនាគមនវសេន តីណិ នាមានិ លភតិ, តថា ផលញ្ច មគ្គាគមនវសេន មគ្គវីថិយំ។

៩៧។ ផលសមាបត្តិវីថិយំ បន យថាវុត្តនយេន វិបស្សន្តានំ យថាសកផលមុប្បជ្ជមានម្បិ វិបស្សនាគមនវសេនេវ សុញ្ញតាទិវិមោក្ខោតិ ច បវុច្ចតិ, អារម្មណវសេន បន សរសវសេន ច នាមត្តយំ សព្វត្ថ សព្វេសម្បិ សមមេវ ច។

ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨽᩮᨴᩮᩣ᪨

ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᨽᩮᨴᩮᩣ

᪙᪘᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨷᨶ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨷᩉᩣᨶᩮᨶ ᨷᩉᩦᨶᩣᨷᩣᨿᨣᨾᨶᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᨷᩁᨾᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪙᪙᪨ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᩣᨶᩴ ᨲᨶᩩᨠᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩦ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨠᩥᨴᩮᩅ ᩍᨾᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ᪨

᪑᪐᪐᪨ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩣᨶᨾᨶᩅᩈᩮᩈᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᩮᨶ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩦ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨶᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪑᪐᪑᪨ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨽᩣᩅᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩅᩈᩮᩈᨠᩥᩃᩮᩈᨷ᩠ᨷᩉᩣᨶᩮᨶ ᩋᩁᩉᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨣ᩠ᨣᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᨽᩮᨴᩮᩣ᪨

ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩮᩣ

᪑᪐᪒᪨ ᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩅᩦᨳᩥᨿᩴ ᨷᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨷᩥ ᨿᨳᩣᩈᨠᨹᩃᩅᩈᩮᨶ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩣᩅ᪨

᪑᪐᪓᪨ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᨷᨶ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩦᨶᨬ᩠ᨧᩮᩅ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᨷᨮᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣᨴᩥᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᨲᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ ᩅᩥᨷᩔᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᩣᩅ ᩋᩣᨠᩥᨬ᩠ᨧᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨷᩁᩴ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿᩣᨴᩥᨠᩴ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩮᩅᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᨶᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᩔ ᨴ᩠ᩅᩥᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨶᩣᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᨷᩁᨲᩮᩣ ᩅᩮᩣᨧ᩠ᨨᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨾᩣᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪑᪐᪔᪨ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨠᩣᩃᩮ ᨷᨶ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨶᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨹᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᩅᩣᩁᨾᩮᩅ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨷᩣᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨲᩮᩣ ᨷᩁᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᨬᩣᨱᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨

ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩮᩣ᪨

តិដ្ឋិទោ ឆ ចិបស្សតាពយ្ឌ្ឋាតតយោ៍

ហ្កយ្យោងតំ

លិទ៍ ភាទេចពត្ថុំ បតិច្ឆេចំ, ភាចតាក្ខយយុត្តយំ៍

បដិបត្តិរយស្សាគំ, បត្តយត្តេត យាយតេពិ៍

ត្ថពិ អកិឆយុត្តយក្កូទេហ ពយ្ឌ្ឋាតយក្កូហចិភាទេកា តាយ

តចយោ បទិច្ឆេទោ៍

តិកយតំ

(៣) ចាទិត្តូយោកិពចិយាលក្យូលិឯយេត ,

យត្ថាកិចុឌ្ឍបទិសុឌ្ឍក្យុណោងយេត;

តយ្យចូរ្យឃត បលិឆាឃ បទាត្យពយ្យំ,

ឃំ បត្តិពំ បពរលំ បទិតិដ្ឋិពំ ពំ៍

(៧) បុទេញ្ញាត ទេពត ចិបុទេលត ព្យ យ្វាលទេយាយំ;

ឆញ្ញាឆិចាយយុឌិទោឌិពយាឃ្យពត្តំ;

បញ្ញាចគាពក្យុលទេយាកិពលឌ្ឌិកិក្វ,

យញ្ញាត្ត្យ បុញ្ញាចិភទេចាឯឃយក្កូលិឃ៍

ឥតិ អនុរុទ្ធាចរិយេន រចិតំ

អភិធម្មត្ថសង្គហំ នាម បករណំ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

អភិធម្មត្ថវិភាវិនីដីកា

គន្ថារម្ភកថា

(ក) វិសុទ្ធករុណាញាណំ , ពុទ្ធំ សម្ពុទ្ធបូជិតំ;

ធម្មំ សទ្ធម្មសម្ភូតំ, នត្វា សង្ឃំ និរង្គណំ។

(ខ) សារិបុត្តំ មហាថេរំ, បរិយត្តិវិសារទំ;

វន្ទិត្វា សិរសា ធីរំ, គរុំ គារវភាជនំ។

(គ) វណ្ណយិស្សំ សមាសេន, អភិធម្មត្ថសង្គហំ;

អាភិធម្មិកភិក្ខូនំ, បរំ បីតិវិវឌ្ឍនំ។

(ឃ) បោរាណេហិ អនេកាបិ, កតា យា បន វណ្ណនា;

ន តាហិ សក្កា សព្វត្ថ, អត្ថោ វិញ្ញាតវេ ឥធ។

(ង) តស្មា លីនបទានេត្ថ, សាធិប្បាយមហាបយំ;

ចិការចេន្តោ នយានេត, ទេសិស្សាមិ ចណ្ណកត្ថិ៍

កន្តោរប្ដុកឆាចណ្ណតា

១៍ បទេយចិចិត្តតឃនយន្តាកពំ នកនយឃនយឃត្តទកហតចិក្កាហណនយត្ថំ ឃុចិយលចិបុលបញ្ញារេចឃ្យត្តិឃឌតតំ បកទេណមិឥយារកនេត្តាឃយាចទិនេឃា បចុយំ តាច ទេតតត្តឃបណាយាកិនេឈ្យ ពទេណប្យការបកទេណាកិឆាតបនេឃាឌតាតិ ឥនេស្សាត្យំ “នយ្យានយួត្ត”ត្ប្យាឥយាហ៍

ឲត្ថ ហិ “នយ្យានយួត្ត...ទេប... អកិចាឥឃា”តិ ទ្ពុយិតា ទេតតត្តឃបណានេយា ចុទេត្តា, អកិឆយ្យត្តនយួហ”ត្តិ ឲនេតត អកិនេឈ្យពទេណប្យការបកទេណាកិឆាតាតិ អកិឆយ្យត្តាតំ ទ្ពុឆ នយួនេហតត្តកាចឥស្សនេតត នេតនំ ទ្ពុយិតា នយុឥនេតត បឌិបិទេតត្តកាចឌឹបតនេតា, ឲកត្ត នយួឃ្យាកឆតាការឌឹបតនេតា, អត្តាត្យកតនយញ្ញាបទិឌឹបតនេតា ច៍ បនេឃាឌតំ បត នយួហបនេឥត នាយត្តិឃនេតា ឥស្សិតនេយច អកិឆយ្យត្តាតំ ឲកត្ត នយួនេហ នតិ តត្យក្កហបទិប្ប្ឋាឥចនេនត នេតនំ នទ្វុបិចនេពាឆស្ស, តយ្ហលិកាឃ ច ឥដ្ឋឆយ្យិកនយ្យាឃិកត្តនិដ្ឋិឃា អតាឃានេនត នំនិញ្ញុតនេតា៍

តត្ថ ទេតតត្តឃបណាយប្យនេឃាឌតំ តាច ពាហុឆា បបនេញ្ញាត្តិ អាចទិឃា, ចិនេនននេតា បត អត្តទាឃតិចាទេណំ បច្ចានឹនត្តិ៍ តឆា ហិ ចុត្តំ នយួហការេទហិ “តស្សាត្យកានេចត ហតត្តទានេឃា”តិ (បិទា៍ អដ្ឋ៍ ១៍កន្តោរប្ដុកឆា)៍ ទេតតត្តឃបណានេយា ហិ អត្តនេតា បណាយកិទិឃាកិតិប្យាឥកា ក្យុនលនេចតតា, នា ច ចត្តុនេតឃ្យចត្តុកាតំ នេឲត្តញ្ញានឃនយ្យគាហិ ឥដ្ឋឆយ្យនេចឥតឹឃក្ខុតា ឃឆាលឌ្ឋនយ្យត្តិតិយិត្តកស្ស កយ្យុស្ស អត្យុពាលប្យគាតចនេនត តតិ្ថញ្ញត្តិតចិបិកនត្តតិឃា អត្តទាឃកទាតិ ប្តូបបឹត្យអទ៏កាបនេឆ្នឥកកយ្យាតិ បឌិពាហិត្វា តត្ថិគាតាតំ ឃឆាឆិនេប្យតនិដ្ឋិចិពាត្ឋកាតំ នេទាកាឥអត្តទាឃាតយប្យចត្តិ៍ នានេឆតិ៍ តស្សា បកទេណារួនេ ទេតតត្តឃបណាយកទេណំ ឃឆារដ្ឋបកទេណស្ស អតត្តទានេឃត បទិនយាបតត្តនេញ្ញាច នេនាត្យតញ្ញា ចត្តុតាប្យញ្ញាក្កឃាឃ បឌិបត្តិឃា អតត្តទានេឃត ក្ដុក្កហណឆាទេណាឥនំនិញ្ញុតត្តនេញ្ញា៍ អកិនេឈ្យកឆតំ បត ចិឥតាកិនេឈ្យនេស្សច កន្តុស្ស ចិញ្ញាហិ ក្ដុក្កហណាឥចនេនត បឌិបឌ្ឋិតត្តកាចនេតា៍ ពទេណប្យការប្យនេឃាឌតនត្ដុស្សតាតិ ច នេនាត្យឌតនយុស្សាហឌតតត្ថំ៍ អកិឆាតកឆតំ បត នេចាហាទេនុពត្តត្តិ អឃនេយត្ត នយុគាឃនេត្តា៍ អឃំ បត អចឃចនេត្តា – ននដ្ឋយ្យកាត្យត្តយំ អត្យុលំ នយ្យានយួត្តំ អកិចាឥឃ អកិឆយ្យត្តនយួហំ កានិស្សត្តិ នយួនេត្ឋា៍

តត្ថ នយ្យា នាយញ្ញា នត្តឆនេយ្យ អកិនយួនេត្ឋាតិ នយ្យា នយួនេត្ឋា, កកចា៍ នេនា ហិ នញ្ញតានញ្ញតនេកឥំ នកលយ្យិ ឆយ្យឌាតំ ឃាឆាចនទេនលក្ខណបឌិនេចឆចនេនត នយ្យា នឃំ ចិចិនេតាបចិតបិទេយិតានយុ្ក្ខនេតត នឃយុ្ក្ខការនេណត នាយំ ត្យុញ្ញិអញ្ញានិ៍ ឃឆាហ “នឃំ អកិញ្ញាឃ កយ្យត្តុនេឃ្យ”ត្តិ (យហាច៍ ១១; ឃ៍ តិ៍ ១៍៣ប័វ័; ៣៍៦៣១; ឆ៍ ប៍ ៦វ័៦), អឆ ចា ត្យុឆឆាត្យស្ស ឌាកទេណចិកនតនេត្តនុបិ បចត្តតនេតា នយ្យា នាយញ្ញា បឌិត្យនេត្ឋា អតញ្ញាបឌិនេពាឆិនេតា ហុត្វា នឃនេយច នចានតនយ្យាហតិដ្ឋាឃ អត្តុតំ ចិកនេតា, ឥតកទេកិទេណនយាកនេយត បទេយទ្យុចិទនិទិនេនាកក្កប្យត្តិឃា ចិកនិតយិច បត្យុំ អក្កយក្កញ្ញាណនយាកនេយត

អបរិមិតគុណគណាលង្កតសព្ពញ្ញុតញ្ញាណប្បត្តិយា សម្មា សយមេវ វិកសិតោ វិកាសមនុប្បត្តោ ពុទ្ធោ។ យថាវុត្តវចនត្ថយោគតោបិ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ភគវតិ សមញ្ញាវសេន បវត្តត្តា "អតុល"ន្តិ ឥមិនា វិសេសេតិ។ តុលិយ សម្មិតោ តុល្យោ, សោយេវ តុលោ យការលោបវសេន។ អថ វា សម្មិតត្ថេ អការបច្ចយវសេន តុលិយ សម្មិតោ តុលោ, ន តុលោ អតុលោ, សីលាទីហិ គុណេហិ កេនចិ អសទិសោ, នត្ថិ ឯតស្ស វា តុលោ សទិសោតិ អតុលោ សទេវកេ លោកេ អគ្គបុគ្គលភាវតោ។ យថាហ "យាវតា, ភិក្ខវេ, សត្តា អបទា វា ទ្វិបទា វា ចតុប្បទា វា...បេ... តថាគតោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតី"តិអាទិ (អ។ និ។ ៤.៣៤; ៥.៣២; ឥតិវុ។ ៩០)។

ឯត្តាវតា ច ហេតុផលសត្តូបការសម្បទាវសេន តីហាការេហិ ភគវតោ ថោមនា កតា ហោតិ។ តត្ថ ហេតុសម្បទា នាម មហាករុណាសមាយោគោ ពោធិសម្ភារសម្ភរណញ្ច។ ផលសម្បទា បន ញាណបហានអានុភាវរូបកាយសម្បទាវសេន ចតុព្ពិធា។ តត្ថ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណបទដ្ឋានំ មគ្គញាណំ, តម្មូលកានិ ច ទសពលាទិញាណានិ ញាណសម្បទា។ សវាសនសកលសំកិលេសានមច្ចន្តមនុប្បាទធម្មតាបាទនំ បហានសម្បទា។ យថិច្ឆិតនិប្ផាទនេ អាធិបច្ចំ អានុភាវសម្បទា។ សកលលោកនយនាភិសេកភូតា បន លក្ខណានុព្យញ្ជនប្បដិមណ្ឌិតា អត្តភាវសម្បត្តិ រូបកាយសម្បទា នាម។ សត្តូបការោ បន អាសយបយោគវសេន ទុវិធោ។ តត្ថ ទេវទត្តាទីសុ វិរោធិសត្តេសុបិ និច្ចំ ហិតជ្ឈាសយតា, អបរិបាកគតិន្ទ្រិយានំ ឥន្ទ្រិយបរិបាកកាលាគមនញ្ច អាសយោ នាម។ តទញ្ញសត្តានំ បន លាភសក្ការាទិនិរបេក្ខចិត្តស្ស យានត្តយមុខេន សទ្ធម្មទេសនា បយោគោ នាម។

តត្ថ បុរិមា ទ្វេ ផលសម្បទា "សម្មាសម្ពុទ្ធ"ន្តិ ឥមិនា ទស្សិតា, ឥតរា បន ទ្វេ, តថា សត្តូបការសម្បទា ច "អតុល"ន្តិ ឯតេន, តទុបាយភូតា បន ហេតុសម្បទា ទ្វីហិបិ សាមត្ថិយតោ ទស្សិតា តថាវិធហេតុព្យតិរេកេន តទុភយសម្បត្តីនមសម្ភវតោ, អហេតុកត្តេ ច សព្ពត្ថ តាសំ សម្ភវប្បសង្គតោ។

តេវំ តិវិធាវត្ថាសង្គហិតថោមនាបុព្ពង្គមំ ពុទ្ធរតនំ វន្ទិត្វា ឥទានិ សេសរតនានម្បិ បណាមមាករោន្តោ អាហ "សសទ្ធម្មគណុត្តម"ន្តិ។ គុណីភូតានម្បិ ហិ ធម្មសង្ឃានំ អភិវាទេតព្ពភាវោ សហយោគេន វិញ្ញាយតិ យថា "សបុត្តទារោ អាគតោតិ បុត្តទារស្សាបិ អាគមន"ន្តិ។

តត្ថ អត្តានំ ធារេន្តេ ចតូសុ អបាយេសុ, វដ្ដទុក្ខេសុ ច អបតមានេ កត្វា ធារេតីតិ ធម្មោ, ចតុមគ្គផលនិព្ពានវសេន នវវិធោ, បរិយត្តិយា សហ ទសវិធោ វា ធម្មោ។ ធារណញ្ច បនេតស្ស អបាយាទិនិព្ពត្តកកិលេសវិទ្ធំសនំ, តំ អរិយមគ្គស្ស កិលេសសមុច្ឆេទកភាវតោ, និព្ពានស្ស ច អារម្មណភាវេន តស្ស តទត្ថសិទ្ធិហេតុតាយ និប្បរិយាយតោ លព្ភតិ, ផលស្ស បន កិលេសានំ បដិប្បស្សទ្ធិប្បហានវសេន មគ្គានុកូលប្បវត្តិតោ, បរិយត្តិយា ច តទធិគមហេតុតាយាតិ ឧភិន្នម្បិ បរិយាយតោតិ ទដ្ឋព្ពំ។ សតំ សប្បុរិសានំ អរិយបុគ្គលានំ, សន្តោ វា សំវិជ្ជមានោ ន តិត្ថិយបរិកប្បិតោ អត្តា វិយ បរមត្ថតោ អវិជ្ជមានោ, សន្តោ វា បសត្ថោ ស្វាក្ខាតតាទិគុណយោគតោ ន ពាហិរកសង្ឃោ វិយ ឧក្កដ្ឋតិដ្ឋិតោ សង្ឃោតិ សង្ឃោ, គណោ ច សោ អដ្ឋន្នំ អរិយបុគ្គលានំ

សម្មោហការណតោ វុត្តនយោ ច សុប្បដិបត្តានិក្យាលបិនេសនយោគតោ, កលាត់, កនេលសុ ចា នេចយត្ថុស្សានិ សម្មោហសុ វុត្តនយោ

យថាវុត្តក្យាលចនេសតាតិ កល្យត្តនយោ, សហ សទ្ធមេ្មត, កល្យត្តនេត ចាតិ សសទ្ធម្មកល្យត្តនយោ, តំ សសទ្ធម្មកល្យត្តយំ។

អភិចានិយាតិ ចិនេសនតោ ចត្តិត្វា, កយលិកក្យលិចារានិចិននេហត សក្កច្ចំ អាតនេត កាយចនិឹយនោត្វាននេហិ ចត្តិត្វាត្យនេត្វា។ កាសិស្សត្តិ ពនេឆស្សាយិ។ តិត្ថាត្តិតបនេយត្វការេចត អភិ ចិសិដ្ឋា ឆយ្យា ឲត្វាតិអានិតា អភិឆនេយ្យា, ឆយ្យសក្កឹអានិសត្តបពនេលំ អភិឆយ្យបិដពំ, តត្វ វុត្តា អត្វា អភិឆយ្យត្វា, នេត សក្កឃ្យត្តិ ឲត្វ, ឲនេតតាតិ ចា អភិឆយ្យត្វសក្កហំ។

បនេយត្វឆយ្យចណ្ណតា

១។ ឲចំ តាច យថាឆិនេប្យតប្យនេយាឌតតិយិត្តំ នេតតត្តយបលាយានិកំ ចិឆាយ ព្លកាតិ នេយសំ អភិឆយ្យត្វាត់ សក្កហលចនេសត ព្លាត់ បពនេលំ បដ្ឋបឹយតិ, នេត តាច សនេប្លបនេតា វុត្តិសនេត្តា អាហ “តត្វ វុត្តា”ត្យានិ។ តត្វ តស្មិំ អភិឆនេយ្យ សត្ថាចា ក្យសលិនិចនេសត, លត្តានិចនេសត ច វុត្តា អភិឆយ្យត្វា បនេយត្វនេតា សយ្យតិ ឆនេបត្វា តិត្ថាត្តិតបនេយត្វចនេសត ចិត្តំ ចិត្តាលាក្លនេត្ត, នេចតសិកំ នេចឆតានិក្លត្តត្តយំ, ទ្វុបំ ក្សាត្យបិកាយនេកឆកិនេត្វា ទ្វុបក្លនេត្ត, តិត្ថាត់ យក្កចលិតយានេយ្យលាក្សនេតា អសនេត្តតឆនេយ្យាតិ ឲចំ ចត្យឆា ចត្យហាកានេហិ ជិតាតិ នេយាឌតា។ តត្វ បននេយា វុត្តនេយា អចិបឹនេតា អនេត្វា, បនេយស្ស ចា វុត្តយស្ស នោកាលស្ស អនេត្វា នេកាចនេរាតិ បនេយនេត្វា។

ចិនេត្តតីតិ ចិត្តំ, អានេយ្យលំ ចិឌាតាតីតិ អនេត្វា។ យថាហ “ចិសយចិឌាតតលក្ខលំ ចិត្ត”ត្តិ (ឆ។ ស។ អដ្ឋ។ ១ ឆយ្យនេឆសចានេចស្សបច្ចាយពនេរាសិចណ្ណតា)។ សតិបិ ហិ តិស្សយសយតត្តនានិបច្ចនេយត ចិតា អានេយ្យនេលាត ចិត្តយ្យប្បជ្ជតីតិ តស្ស តំលក្ខលតា វុត្តា, ឲនេតត តិនានេយ្យលចានិយតំ បដិក្លិត្តំ នេហាតិ។ ចិនេត្តត្តិ ចា ឲនេតត ពនេលាក្សនេតត សយ្យឃុត្តឆយ្យាតិ ចិត្តំ។ អឆ ចា ចិត្តតយត្តំ ចិត្តំ។ យថាបច្ចយំ ហិ បចត្តិយត្តនេយច យតិត់ សកាចឆនេយ្យា តាយ។ ឲចច្បា ពត្វា សនេត្តសយិ បនេយត្វឆយ្យាត់ កាចសាឆតនេយច តិប្បទិយាយនេតា លក្ខតិ, ពត្យពនេលចនេសត បត តិត្ថចត់ បទិយាយពថាតិ ដ្ឋត្ថា។ សពសពកិច្ចសុ ហិ ឆយ្យាត់ អត្តប្បឆាតតាសយានេរាបនេតត ពត្យការេចា ច, តឆត្យក្សលការេចត សហឌាតឆយ្យសម្មោហ ពត្យកាចសយានេរាបនេតត បដិបិនេឆតត្ថឆយ្យស្ស ពនេលត្តច្ចា បទិយាយនេតាច លក្ខតិ, តថាតិឆស្សត់ បត ឆយ្យសកាចចិតិយ្យត្តស្ស ពត្តានិនេតា អកាចបទិឌឹបតត្វត្តិ នេចតិតត្ថា។ ចិចិត្តពនេលានិនេតាបិ ចិត្តសដ្ឋត្វំ បបនេច្ចាត្តិ។ អយំ បនេតត្វ សក្កនេហា –

“ចិចិត្តករណា ចិត្តំ, អត្តនោ ចិត្តតាយ ចា;

ចិតំ កយ្យកិលេសេហិ, ចិតំ តាយតិ ចា តថា;

ចិនោតិ អត្តសន្តាត់, ចិចិត្តារយ្យលត្តិ ចា”តិ។

ចេតសិ ភវំ តទាយត្តវុត្តិតាយាតិ ចេតសិកំ ន ហិ តំ ចិត្តេន វិនា អារម្មណគ្គហណសមត្ថំ អសតិ ចិត្តេ សព្វេន សព្វំ អនុប្បជ្ជនតោ, ចិត្តំ បន កេនចិ ចេតសិកេន វិនាបិ អារម្មណេ បវត្តតីតិ តំ ចេតសិកមេវ ចិត្តាយត្តវុត្តិកំ តាយំ តេនាហ ភគវា "មនោបុព្វង្គមា ធម្មា"តិ (ធ៓ ប៓ ១-២), ឯតេន ឃុលាឌិតំ អចេតនត្តមិច្ចាទិកាយោ វិប្បដិបត្តិយោបិ បដិក្ខិត្តា ហោន្តិ ចេតសិ និយុត្តំ វា ចេតសិកំ

រុប្បតីតិ រូបំ, សីតុណ្ហាទិវិរោធិបច្ចយេហិ វិការមាបជ្ជតិ, អាបាទីយតីតិ វា អត្ថោ តេនាហ ភគវា "សីតេនបិ រុប្បតិ, ឧណ្ហេនបិ រុប្បតី"តិអាទិ (សំ៓ និ៓ ៣.៧៩), រុប្បនញ្ចេត្ថ សីតាទិវិរោធិបច្ចយសមវាយេ វិសទិសុប្បត្តិយេវ យទិ ឯវំ អរូបធម្មានម្បិ រូបវោហារោ អាបជ្ជតីតិ? នាបជ្ជតិ សីតាទិគ្គហណសាមត្ថិយតោ វិភូតតរស្សេវ រុប្បនស្សាធិប្បេតត្តា ឥតរថា ហិ "រុប្បតី"តិ អវិសេសវចនេនេវ បរិយត្តត្តា កិំ សីតាទិគ្គហណេន, តំ បន សីតាទីនំ ផុដ្ឋស្ស រុប្បនំ វិភូតតរំ, តស្មា តទេវ ឥធាធិប្បេតន្តិ ញាបនត្ថំ សីតាទិគ្គហណំ កតំ យទិ ឯវំ កថំ ព្រហ្មលោកេ រូបវោហារោ, ន ហិ តត្ថ ឧបឃាតកា សីតាទយោ អត្ថីតិ? កិញ្ចាបិ ឧបឃាតកា នត្ថិ, អនុគ្គាហកា បន អត្ថិ, តស្មា តំវសេនេត្ថ រុប្បនំ សម្ភវតីតិ, អថ វា តំសភាវានតិវត្តនតោ តត្ថ រូបវោហារោតិ អលមតិប្បបញ្ចេន

ភវាភវំ វិនននតោ សំសិព្វនតោ វានសញ្ញិតាយ តណ្ហាយ និក្ខន្តំ, និព្វាតិ វា ឯតេន រាគគ្គិអាទិកោតិ និព្វានំ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១។ ចិត្តបរិច្ឆេទវណ្ណនា

ភូមិភេទចិត្តវណ្ណនា

២។ ឥទានិ យស្មា វិភាគវន្តានំ សភាវវិភាវនំ វិភាគេន វិនា ន ហោតិ, តស្មា យថុទ្ទិដ្ឋានំ អភិធម្មត្ថានំ ឧទ្ទេសក្កមេន វិភាគំ ទស្សេតុំ ចិត្តំ តាវ ភូមិជាតិសម្បយោគាទិវសេន វិភជិត្វា និទ្ទិសិតុមារភន្តោ អាហ “តត្ថ ចិត្តំ តាវា”ត្យាទិ។ តាវ-សទ្ទោ បឋមន្តិ ឯតស្សេត្ថ។ យថុទ្ទិដ្ឋេសុ ចតូសុ អភិធម្មត្ថេសុ បឋមំ ចិត្តំ និទ្ទិសីយតីតិ អយមេត្ថត្ថោ។ ចត្តារោ វិធា បការា អស្សាតិ ចតុព្ពិធំ។ យស្មា បនេតេ ចតុព្ភូមិកា ធម្មា អនុបុព្ពបណីតា, តស្មា ហីនុក្កដ្ឋុក្កដ្ឋតរតមានុក្កមេន តេសំ និទ្ទេសោ កតោ។ តត្ថ កាមេតីតិ កាមោ, កាមតណ្ហា, សា ឯត្ថ អវចរតិ អារម្មណករណវសេនាតិ កាមាវចរំ។ កាមីយតីតិ វា កាមោ, ឯកាទសវិធោ កាមភវោ, តស្មិំ យេភុយ្យេន អវចរតីតិ កាមាវចរំ។ យេភុយ្យេន ចរណស្ស ហិ អធិប្បេតត្តា រូបារូបភវេសុ បវត្តស្សាបិ ឥមស្ស កាមាវចរភាវោ ឧបបន្នោ ហោតិ។ កាមភវោយេវ វា កាមោ ឯត្ថ អវចរតីតិ កាមាវចរោ, តត្ថ បវត្តម្បិ ចិត្តំ និស្សិតេ និស្សយវោហារេន កាមាវចរំ “យដ្ឋា ឧក្កដ្ឋំ ករោន្តី”ត្យាទីសុ វិយាតិ អលមតិវិសារណិយា កថាយ។ ហោតិ ចេត្ថ –

“កាមោវចរតីត្យេត្ថ, កាមេវចរតីតិ វា;

ឋានូបចារតោ វាបិ, តំ កាមាវចរំ មត”ន្តិ។

រូបារូបាវចរេសុបិ ឯសេវ នយោ យថារហំ ទដ្ឋព្ពោ។ ឧបាទានក្ខន្ធសង្ខាតលោកតោ ឧត្តរតិ អនាសវភាវេនាតិ លោកុត្តរំ, មគ្គចិត្តំ។ ផលចិត្តំ បន តតោ ឧត្តិណ្ណន្តិ លោកុត្តរំ។ ឧភយម្បិ វា សហ និព្ពានេន លោកតោ ឧត្តរំ អធិកំ យថាវុត្តគុណវសេនាតិ លោកុត្តរំ។

ភូមិភេទចិត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អកុសលចិត្តវណ្ណនា

៣។ ឥមេសុ បន ចតូសុ ចិត្តេសុ កាមាវចរចិត្តស្ស កុសលាកុសលវិបាកកិរិយភេទេន ចតុព្ពិធភាវេបិ បាបាហេតុកវជ្ជានំ ឯកូនសដ្ឋិយា, ឯកនវុតិយា វា ចិត្តានំ សោភននាមេន វោហារករណត្ថំ “បាបាហេតុកមុត្តានិ ‘សោភនានី’តិ វុច្ចរេ”តិ ឯវំ វក្ខមាននយស្ស អនុរូបតោ បាបាហេតុកេយេវ បឋមំ ទស្សេន្តោ, តេសុ ច ភវេសុ គហិតបដិសន្ធិកស្ស សត្តស្ស អាទិតោ វីថិចិត្តវសេន លោភសហគតចិត្តុប្បាទានមេវ សម្ភវតោ តេយេវ បឋមំ ទស្សេត្វា តទន្តរំ ទ្វិហេតុកភាវសាមញ្ញេន ទោមនស្សសហគតេ, តទន្តរំ

ឲកាទេហតុកោ ច ននេយ្យតំ "នោយតស្សសហកាត"ត្យាឌិតា លោកមុល តាច ចេចនាតាឌិដ្ឋិសប្លារេកេនេត អដ្ឋនា ចិកឌិត្វា ននេយ្យតិ៍

តត្វ ឃុត្ដទំ យនេតា, តំ ចា ឲតស្ស អត្ថិតិ ឃុយនេតា, ឌិត្តំ, តំសយដ្ឋិបុក្កលោ ចា, តស្ស ការចោ តស្ស៊ិ អកិឆាតពុឌ្ឍិតំ បចត្តិទេហតុតាឃាតិ នោយតស្សំ, យាតសិកឃុលចេចនាតាឃេតំ អឆិចចតំ, ទេតត សហកាតំ ឲក្យុប្យាគាឌិចសេត សំសដ្ឋំ, ទេតត សហ ឲក្យុប្យាគាឌិកាចំ កាតត្តិ ចា នោយតស្សសហកាតំ៍ យិន្ឋា បស្សតីតិ ឌិដ្ឋិ៍ សាយឡាចចតស្សបិ ហិ អត្វប្យាកទោលាឌិតា ចិសេសចិសឃតា ទោហាតីតិ ត្ថាឆ យិន្ឋាគស្សតនេយច "ឌិដ្ឋិ"តិ ចុច្ចតិ៍ ឌិដ្ឋិឃេច ឌិដ្ឋិកាតំ "សប្លារកាតំ ឆាយកាត"ត្យាឌីសុ ចិឃ កាត-សទ្ទស្ស តត្ថាចចុត្តិត្វា៍ ក្ខាសដ្ឋិឃា ចា ឌិដ្ឋិសុ កាតំ អទេត្វាកាតំ, ឌិដ្ឋិឃា ចា កាយតយត្តំ ត ឲត្វ កាត្តទេត្វា អត្វាឌិកោ ទោកាឌិ អត្ថិតិ ឌិដ្ឋិកាតំ, "ត្ថាគយេច សត្តំ ទោយាឈយត្ថា"ត្តិ បចទេត្វា អត្តត្តតិឃាឌិអកិតិចេចសោ, ទេតត សយំ ឲក្យុប្យាគាឌីហិ បកាទេហិ ឃុត្តត្តិ ឌិដ្ឋិកាតសយ្យឃុត្តំ៍ សប្លទោតិ ឌិត្តំ តិក្ខកាចសប្លាតយល្លតចិសេសេត សទេឌ្ឋតិ, សប្លទិឃតិ ចា តំ ឲទេតត ឃឆាចុត្តតនេឃត សឌ្ឋិឃតីតិ សប្លារទោ, តត្វ តត្វ កិច្ចេ សំសីឝយាតស្ស ឌិត្តស្ស អតុពលប្យគាតចសេត អត្តនោ ចា បទេទំ ចា បចត្តបុត្តប្យយោគោ, នោ បត អត្តនោ បុត្តកាកប្យចទេត្វ ឌិត្តសត្តាគេត ចេច បទេសត្តាគេត ច បចត្តតីតិ តត្តិត្តិតោ ឌិត្តស្ស តិក្ខកាចសប្លាទោតា ចិសេសោចិឆ សប្លារទោ, នោ ឃស្ស តត្ថិ តំ អសប្លាទំ , តេឝេច អសប្លាទិកំ៍ សប្លារេត សហិតំ សសប្លាទិកំ៍ តឆា ច ចឝត្តិ –

"បុត្តប្យយោកាសម្មុទោតា, ចិសេសោ ឌិត្តសម្មុឌិ;

សប្លារទោ តំចេសេតត្វ, ទោហាត្យាសប្លាទិកាឌិតា"តិ៍

អឆ ចា "សសប្លាទិកំ អសប្លាទិក"ត្តិ ចេចំ ទោកចលំ សប្លារស្ស កាចាកាចំ សត្តាឃ ចុត្តំ, ត តស្ស សហប្យចត្តិសត្តាចាកាចទោតាតិ កិត្តសត្តាតប្យចត្តិទោតាបិ សប្លារស្ស ត្ថាឝយត្តិតាឃ តំចេសេត តិត្តាត្តំ ឌិត្តំ សប្លារទោ អស្ស អត្ថិតិ សសប្លាទិកំ "សទោលិយទោកា សបក្ខទោកា"ត្យាឌីសុ ចិឃ សហ-សទ្ទស្ស ចិឌ្ឋយាតត្វបទិឌីបតទោតា៍ តត្ថិបទិតំ បត តឝកាចទោតា ចុត្តតនេឃត អសប្លាទិកំ៍ ឌិដ្ឋិកទេតត ចិប្យឃុត្តំ ចិសំសដ្ឋត្តិ ឌិដ្ឋិកាតចិប្យឃុត្តំ៍ ដ្ឋបបត្តិទោតា ឃុត្តិទោតា ត្ថាក្ខតិ អតុកចតិ ចេឝឃយាតាបិ យឌ្ឍត្តាកាទេសល្ហិតិឃាតិ ដ្ឋបេក្ខា៍ ឃុលទុក្ខាតំ ចា ដ្ឋបេតា ឃុត្តា អចិទុទ្ធា ត្ថាក្ខា អតុកចតត្តិ ដ្ឋបេក្ខា៍ ឃុលទុក្ខាចិទេទាឆិតាឃ ទេហសា ទេតសំ អតត្តុទយ្យិ បចត្តតិ៍ ដ្ឋបេក្ខាសហកាតត្តិ ត្ថាឌំ ចុត្តតឃនេយច៍

កស្មា បទេតត្វ អទេត្តាសុបិ ឲស្សាឌីសុ សយ្យឃុត្តឆយេសុ ចិឌ្ឋយាទេតសុ នោយតស្សសហកាតាឌិកាទេចាច ចុទេត្វាតិ? នោយតស្សាឌីតនេយច អសាឆាទោលាកាចទោតា៍ ឲស្សាគយោ ហិ ទោកចិ សត្តចិត្តសាឆាទោលា, ទោកចិ ក្យសលិឌិសាឆាទោលា, យោហាគយោ ច សត្តាក្យសលសាឆាទោលាតិ ត ទេតហិ សក្កា ឌិត្តំ ចិសេសេតុំ, នោយតស្សាគយោ បត កត្វចិ ចិទេត្វ ទោហាត្តិ, កត្វចិ ត ទោហាត្តីតិ បិកាទេឌិច តំចេសេត ឌិត្តស្ស ចិសេសោ៍ កស្មា បទេតទោ កត្វចិ ទោហាត្តិ, កត្វចិ ត ទោហាត្តីតិ? កាទោលស្ស សត្តិហិតាសត្តិហិតកាចទោតា៍ កិំ បត ទេតសំ កាទោលាត្តិ? ចុច្ចទោតសកាចទោតា, បទិកប្យទោតា ចា ហិ ត្ថាដ្ឋារេយ្យលំ, នោយតស្សបដិសត្តិកាតា, អកម្មិទេសកាចតា ច ត្ថាឆ នោយតស្សស្ស កាទោលំ, ត្ថាដ្ឋយឌ្ឍត្តារេយ្យលំ, ដ្ឋបេក្ខាបដិសត្តិកាតា, កម្មិទេសកាចតា ច ដ្ឋបេក្ខាឃ, ឌិដ្ឋិចិបត្តុបុក្កលសេចតា, សស្សតុទេច្ឆេគាសឃតា ច ឌិដ្ឋិឃា,

ពលេទិចាកុកោងតាឥយោ បត បច្ចយា អសង្ខារិកកាចស្សាតិ៉ តស្ថា អត្តតោ អត្ថុបការលាចរេសត តេសំ ឱប្បជ្ជតតោ កត្វចិ ចិតេ្តរយេច សម្ពុចោតិ សក្កា ឲតេហិ ចិត្តស្ស ចិរេសសោ បដ្ឋារបេត្តុំ៉ ឲចង្កា កត្វា តេសំ សតិបិ សេវាហរេហតុកការេច សេរិកសហកតការចាច តិកយតេ ចុតេ្តា៉

ត្ថរេយសំ បត អដ្ឋេត្ថយ្បិ អឃយុប្បត្តិក្កសេវា ចេជិតេង្ខា៉ ឃតា ហិ “តត្ថិ ការេយុ អាឌីតចោ”ត្យាឌិតា តរេយត យិទ្ឋាឌិដ្ឋិ បុរេក្ខត្វា ហដ្ឋតុដ្ឋោ ការេយ ចា បរិភុញ្ជតិ, ឌិដ្ឋិមង្គលិឌីតិ ចា សារេតោ បច្ចេតិ សកាចតិរេក្ខតេច អត្ថុស្សាហិតេតត ចិរេត្តត, តតា បឋមំ អកុសលចិត្តមុប្បជ្ជតិ៉ ឃតា បត មេតេ្តត សមុស្សាហិតេតត ចិរេត្តត, តតា ទុតិយំ៉ ឃតា បត យិទ្ឋាឌិដ្ឋិ អបុរេក្ខត្វា កេចលំ ហដ្ឋតុដ្ឋោ មេថុតំ ចា សេចតិ, បរេសម្បត្តិ ចា អភិជ្ឈាយតិ, បរេកណ្ឌំ ចា ហរតិ សកាចតិរេក្ខតេច អត្ថុស្សាហិតេតត ចិរេត្តត, តតា តតិយំ៉ ឃតា បត មេតេ្តត សមុស្សាហិតេតត ចិរេត្តត, តតា ចតុត្ថំ៉ ឃតា បត កាមាតំ ចា អសម្បត្តិ អាកម្ម, អញ្ញេសំ ចា សោមតស្សរេហតុតំ អភាចេត ចតុស្សុបិ ចិកប្បេសុ សោមតស្សរហិតា រេហាត្តិ, តតា សេសាតិ ចត្តារិ ឱបេក្ខាសហកតាតិ ឱប្បជ្ជត្តិតិ៉ អដ្ឋបីតិ បិ-សង្គោ សមុល្លិតេត្វា, តេត ចក្ខុមាតតរេយត អកុសលកម្មបថេសុ តេសំ លក្ខមាតកម្មបថាត្ថុបតោ បចត្តិកេឝំ កាលទេសសត្តាតារម្មណាឌិកេទេត អតេកាចិធតយ្បិ សក្កល្បាតិ៉

៥៉ ឧទ្ធ មតោ, តំ ចា ឲតស្សាតិ ទុម្មតោ, តស្ស ភាចោ ទោមតស្សំ, មាតសិកទុក្ខរេចទតាយេតំ អធិចចតំ, តេត សហកតត្តិ ទោមតស្សសហកតំ៉ អារម្មណេ បដិហញ្ញតីតិ បដិឃោ, ទោសោ៉ ចណ្ឌិក្កសកាចតាយ ហេស អារម្មណំ បដិហតតេ្តា ចិយ បចត្តតិ៉ ទោមតស្សសហកតស្ស ចេទតាចេសត អតេទេបិ អសាធារណធម្មចេសត ចិត្តស្ស ឱបលក្ខណត្ថំ ទោមតស្សក្កហណំ, បដិឃសម្បយុត្តភាចោ បត ឱភិន្តំ ឲកត្តសហចារិតា ទស្សតត្ថំ ចុតេ្តាតិ ទដ្ឋព្វំ៉ ទោមតស្សចេទតាត្ត អតិដ្ឋារម្មណាតុភចតលក្ខណោ ចេទតាក្ខន្ធបរិយាបេន្នោ ឲកោ ធម្មោ, បដិឃោ ចណ្ឌិក្កសភាចោ សង្ខារក្ខន្ធបរិយាបេន្នោ ឲកោ ធម្មោតិ អយមេតេសំ ចិរេសសោ៉ ឲត្ថ ច យំ កិញ្ចិ អតិដ្ឋារម្មណំ, តចចិធអាឃាតចត្ថូតិ ច ទោមតស្សស្ស ការណំ, បដិឃស្ស ការណញ្ញាតិ ទដ្ឋព្វំ៉ ទ្វិន្នំ បត តេសំ ចិត្តាតំ បាណាតិបាតាឌីសុ តិក្ខមន្ទប្បចត្តិការេល ឱប្បត្តិ ចេជិតេង្ខា៉ ឲត្ថាបិ តិកយតេ បិ-សង្គស្ស អតេ្ថោ ចុត្តតយាត្ថុសារេត ទដ្ឋេតេ្ខា៉

៩៉ សភាចំ ចិចិតតេ្តា តាយ កិច្ឆតិ កិលមតីតិ ចិចិកិច្ឆា៉ អថ ចា ចិកិច្ឆិតុំ ទុក្ករតាយ ចិកតា ចិកិច្ឆា ធាលប្បដិការោ ត្ថមិស្សាតិ ចិចិកិច្ឆា, តាយ សម្បយុត្តំ ចិចិកិច្ឆាសម្បយុត្តំ៉ ឱទ្ធតស្ស ភាចោ ឱទ្ធច្ចំ៉ ឱទ្ធច្ចស្ស សព្ពាកុសលសាធារណភាចេបិ ត្ថេធ សម្បយុត្តធម្មេសុ បធាតំ ហុត្វា បចត្តតីតិ ត្ថេទរេមច តេត ចិរេសរេត្វា ចុត្តំ៉ ឲចង្កា កត្វា ធម្មដ្ឋេសបិញ្ញត្ថមំ សេសាកុសរេលសុ ឱទ្ធច្ចំ មេចាបតកាចរេសត ចុត្តំ, ត្ថេធ បត “ឱទ្ធច្ចំ ឱប្បជ្ជតី”តិ សត្ថុបរេតច ទេសិតំ៉ រេហាត្តិ ចេត្ថ –

“សង្ខាកុសលយុត្តម្បិ, ឱទ្ធច្ចំ អត្តមាតរេស;

ពលចំ ត្ថតិ តំរេយច, ចុត្តមុទ្ធច្ចរេយាកតោ៉

“ទោតេច ហិ មុតិទេ្កត, ទេឃចាបតកតាឃទេតា;

ចត្វា ទេវទេវស្ម ទុទេត្វច, តំ វន្ទុទេបត ទេឌសិត”ត្តិ៍

ព្ទុយាតិ បត ទេ្វ ចិត្តាតិ ម្វលត្តូរចិរហទេតា អតិវម្ហុឡ្ហហតាឃ, វំវប្បតចិក្លិបតចទេវត បចត្តូចិចិកិច្ឆ្ហាវយាទេឃាទេកាត ចទ្ធាលតាឃ ច វគ្គត្វាបិ រឌ្ឋតទូស្សុតរហិតាតិ ខ្ទេបក្លាវហកតាទេតច បចត្តត្តិ, តទេតាទេឃច ច វកាចតិក្លូតាឃ ខ្ទេស្សុរោហតគ្គតាឃ អកាចទេតា វក្លារទេកទេគាបិ ទេតវំ តត្វិ៍ ទេហាត្តិ ទេចត្វ –

“ម្ហុឡ្ហហត្វា ទេចច វំវប្ប-ចិទេក្លបិ ទេចកទេហត្យក៌;

ទេវាទេបក្លិ វគ្គគា ទេតា ច, កិត្តុ វក្លារទេកទេតា៍

“ត ហិ តវ្ស វកាទេចត, តិក្លូត្យស្សាហតឹឃតា;

អត្វិ វំវប្បយាតវ្ស, ចិក្លិបត្តវ្ស វគ្គគា”តិ៍

ទេយាទេហត មុយ្ហត្តិ អតិវទេឃត មុយ្ហត្តិ ម្វលត្តូរចិរហទេតាតិ ទេយាម្វហាតិ៍

លិ៍ ព្ទុទេ្វចត្វារិ ឃចាទុត្តាត៌ ខ្វាទេវាកុ្យវលចិត្តាត៌ តិកយត៌ តត្វ ព្ទុតិ-វទេ្កា ចចតចចតឹឃវឃុគាឃតិឌស្សុតទេ្វា៍ ទុចំ-វទេ្កា ចចតចចតឹឃបចិបិចិវត្កុស្សុតទេ្វា៍ តិបិតវឃុគាទេឃា ចា ទុវ ចចតចចតឹឃតិកយតារម្ហុឌ៍ ព្ទុទេ្វចំ ឃចាទុត្តតទេឃត វគ្គចាបិ ទេវាយតវ្ស្សុបក្លាឌិ្ឋីវឃ្យទេឃាកាឌិតា បចិឈវឃ្យទេឃាកាឌិតា ចិចិកិច្ឆ្ហាទេឃាទេកតាតិ វទេ្ទាតាបិ វឃ្យទេឃាកាឌិអាកាទេរត ខ្វាទេវ អកុ្យវលចិត្តាតិ វឃត្តាតិ បវិតិដ្ឋិតាតិ, វក្កទេហត្វា ចា អត្តាតិ កហិតាតិ, ទុត្តាតឹត្យទេ្វា៍ តត្វ កុ្យវលបចិបក្លាតិ អកុ្យវលិតិ មិត្តប្បចិបទេក្លា អមិទេត្តា ចិឃ, បចិបក្លការទេចា ច កុ្យវលិកុ្យវលិត៌ ឃចាក្កម៌ បហាឃកបហាតគ្គការទេចត ទេចឌិតទេគ្គា៍

ប៉៍អដ្ឋធាត្យាឌិ វក្កហកាចា៍ ទេលិទេកា ច ទេវា វុប្បតិដ្ឋិតកាចវាឌទេតត ម្វលវឌិវត្តា ម្វលទ្ឋា, ក៌ ទុទេតវត្តិ ទេលិកម្វលិតិ ចិត្តាតិ ទេចឌតាឌិទេកឌទេតា អដ្ឋធា វិឃំ៍ តចា ទេគាវម្វលិតិ វក្លារទេកឌទេតា ខ្វិធា៍ ទេយាហម្វលិតិ វុទេ្ទា ទេយាទេហាទេឃច ម្វលទេមទេតាវត្តិ ទេយាហម្វលវក្លាតាតិ វឃ្យទេឃាកទេកឌទេតា ទេ្វ ចាតិ អកុ្យវលិ ខ្វាទេវ វិឃុត្តុទេ្វា៍

អកុ្យវលចិត្តចណ្ណគា តិដ្ឋិតា៍

អហេតុកចិត្តវណ្ណនា

៩. ឯវំ មូលភេទតោ តិវិធម្បិ អកុសលំ សម្បយោគាទិភេទតោ ទ្វាទសធា វិភជិត្វា ឥទានិ អហេតុកចិត្តានិ វិភជន្តោ តេសំ អកុសលវិបាកាទិភេទេន តិវិធការេបិ អកុសលានន្តរំ អកុសលវិបាកមេវ ចក្ខាទិនិស្សយសម្បដិច្ឆនាទិកិច្ចភេទេន សត្តធា វិភជិតុំ "ឧបេក្ខាសហគតំ ចក្ខុវិញ្ញាណ"ន្តិអាទិមាហ. តត្ថ ចក្ខតិ វិញ្ញាណាធិដ្ឋិតំ ហុត្វា សមវិសមំ អាចិក្ខន្តំ វិយ ហោតីតិ ចក្ខុ. អថ វា ចក្ខតិ រូបំ អស្សាទេន្តំ វិយ ហោតីតិ ចក្ខុ. ចក្ខតីតិ ហិ អយំ សទ្ទោ "មធុំ ចក្ខតិ, ព្យញ្ជនំ ចក្ខតី"តិអាទីសុ វិយ អស្សាទនត្ថោ ហោតិ. តេនាហ ភគវា – "ចក្ខុំ ខោ បន, មាគណ្ឌិយ, រូបារាមំ រូបរតំ រូបសម្មុទិត"ន្តិ. យទិ ឯវំ "សោតំ ខោ, មាគណ្ឌិយ, សទ្ទារាមំ សទ្ទរតំ សទ្ទសម្មុទិត"ន្តិអាទិវចនតោ (ម. និ. ២.២០៩) សោតាទីនម្បិ សទ្ទាទិអស្សាទនំ អត្ថីតិ តេសម្បិ ចក្ខុសទ្ទាភិធេយ្យតា អាបជ្ជេយ្យាតិ? នាបជ្ជតិ និរុឡ្ហត្តា, និរុឡ្ហោ ហេស ចក្ខុ-សទ្ទោ ទដ្ឋុកាមតានិទានកម្មជភូតប្បសាទលក្ខណេ ចក្ខុប្បសាទេយេវ យថារវិន្ទាទិសទ្ទា វិយ សរោជវិសេសាទីសុ, ចក្ខុនា សហចរិយា បន ភមុកដ្ឋិបរិច្ឆិន្នោ មំសបិណ្ឌោបិ "ចក្ខុ"តិ វុច្ចតិ. អដ្ឋកថាយំ បន អនេកត្ថត្តា ធាតូនំ ចក្ខតិ-សទ្ទស្ស វិភាវនត្ថតាបិ សម្ភវតីតិ "ចក្ខតិ រូបំ វិភាវេតីតិ ចក្ខូ"តិ (វិសុទ្ធិ. ២.៥១០) វុត្តំ. ចក្ខុស្មិំ វិញ្ញាណំ តន្និស្សិតត្តាតិ ចក្ខុវិញ្ញាណំ. តថា ហេតំ "ចក្ខុសន្និស្សិតរូបវិជាននលក្ខណ"ន្តិ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៤២១; វិសុទ្ធិ. ២.៤៥៤) វុត្តំ.

ឯវំ សោតវិញ្ញាណាទីសុបិ យថារហំ ទដ្ឋព្ពំ. "តថា"តិ ឥមិនា ឧបេក្ខាសហគតភាវំ អតិទិសតិ. វិញ្ញាណាធិដ្ឋិតំ ហុត្វា សុណាតីតិ សោតំ. ឃាយតិ គន្ធោបាទានំ ករោតីតិ ឃានំ. ជីវិតនិមិត្តត្តា រសោ ជីវិតំ, តំ អវ្ហាយតិ តស្មិំ និន្នតាយាតិ ជិវ្ហា និរុត្តិនយេន. កុច្ឆិតានំ បាបធម្មានំ អាយោ បវត្តិដ្ឋានន្តិ កាយោ. កាយិន្ទ្រិយញ្ហិ ផោដ្ឋព្ពគ្គហណសភាវត្តា តទស្សាទសម្បយុត្តានំ, តម្មូលកានញ្ច បាបធម្មានំ វិសេសការណត្តា តេសំ បវត្តិដ្ឋានំ វិយ ហោតិ. សសម្ភារកាយោ វា កុច្ឆិតានំ កេសាទីនំ អាយោតិ កាយោ. តំសហចរិតត្តា បន បសាទកាយោបិ តថា វុច្ចតិ. ទុ កុច្ឆិតំ ហុត្វា ខនតិ កាយិកសុខំ, ទុក្ខមន្តិ វា ទុក្ខំ. "ទុក្ករោកាសទានំ ឯតស្សាតិ ទុក្ខ"ន្តិបិ អបរេ. បញ្ចវិញ្ញាណគ្គហិតំ រូបាទិអារម្មណំ សម្បដិច្ឆតិ តទាការប្បវត្តិយាតិ សម្បដិច្ឆនំ. សម្មា តីរេតិ យថាសម្បដិច្ឆិតំ រូបាទិអារម្មណំ វីមំសតីតិ សន្តីរណំ. អញ្ញមញ្ញវិរុទ្ធានំ កុសលាកុសលានំ បាកាតិ វិបាកា, វិបក្កភាវមាបន្នានំ អរូបធម្មានមេតំ អធិវចនំ. ឯវញ្ច កត្វា កុសលាកុសលកម្មសមុដ្ឋានានម្បិ កដត្តារូបានំ នត្ថិ វិបាកវោហារោ. អកុសលស្ស វិបាកចិត្តានិ អកុសលវិបាកចិត្តានិ.

១០. សុខយតិ កាយចិត្តំ, សុដ្ឋុ វា ខនតិ កាយចិត្តាពាធំ, សុខេន ខមិតព្ពន្តិ វា សុខំ. "សុករោកាសទានំ ឯតស្សាតិ សុខ"ន្តិ អបរេ. កស្មា បន យថា អកុសលវិបាកសន្តីរណំ ឯកមេវ វុត្តំ, ឯវមេវ កុសលវិបាកសន្តីរណំ ទ្វិធា វុត្តន្តិ? ឥដ្ឋឥដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណវសេន វេទនាភេទសម្ភវតោ. យទិ ឯវំ តត្ថាបិ អនិដ្ឋអនិដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណវសេន វេទនាភេទេន ភវិតព្ពន្តិ? ភវេយ្យ, យទិ អនិដ្ឋារម្មណេ ឧប្បជ្ជិតព្ពស្សាបិ ទោមនស្សស្ស បដិឃេន វិនា អនុប្បជ្ជនតោ, បដិឃស្ស ច ឯកន្តាកុសលសភាវស្ស អព្យាកតេសុ អសម្ភវតោ. ន ហិ ភិន្នជាតិកោ ធម្មោ ភិន្នជាតិកេសុ ឧបលព្ភតិ, តស្មា អត្តនោ សមានយោគក្ខមស្ស អសម្ភវតោ អកុសលវិបាកេសុ ទោមនស្សំ ន សម្ភវតីតិ តស្ស ឋានេ ឧបេក្ខា វុត្តា. អថ វា យថា កោចិ ពលវតា បោថិយមានោ ទុព្ពលបុរិសោ តស្ស បដិប្បហរិតុំ អសក្កោន្តោ តស្មិំ

ឧបេក្ខាវ ហោតិ, ឯវមេវ អកុសលវិបាកំ បរិច្ឆិន្នាកាសតោ អនិដ្ឋារម្មណេបិ ទោមនស្សុប្បាទោ នត្ថីតិ សត្តិខណំ ឧបេក្ខាសហគតមេវ.

ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនិ បន ចត្តារិ ឧភយវិបាកានិបិ វត្ថារម្មណឃដ្ដនាយ ទុព្ពលភាវតោ អនិដ្ឋេ ឥដ្ឋេបិ ច អារម្មណេ ឧបេក្ខាសហគតានេវ. តេសុ ហិ ចតូសុបិ វត្ថុភូតានិ ចក្ខាទីនិ ឧបាទារូបានេវ, តថា អារម្មណភូតានិបិ រូបាទីនិ, ឧបាទារូបេន ច ឧបាទារូបស្ស សង្ឃដ្ដនំ អតិទុព្ពលំ បិចុបិណ្ឌេន បិចុបិណ្ឌស្ស ផុសនំ វិយ, តស្មា តានិ សព្វទាបិ ឧបេក្ខាសហគតានេវ. កាយវិញ្ញាណស្ស បន ផោដ្ឋព្វសង្ខាតភូតត្តយមេវ អារម្មណន្តិ តំ កាយប្បសាទេ សង្ឃដ្ដិតម្បិ តំ អតិក្កមិត្វា តន្និស្សយេសុ មហាភូតេសុ បដិហញ្ញតិ. ភូតរូបេហិ ច ភូតរូបានំ សង្ឃដ្ដនំ ពលវតរំ អធិករណិមត្ថកេ បិចុបិណ្ឌំ ឋបេត្វា កូដេន បហរណកាលេ កូដស្ស បិចុបិណ្ឌំ អតិក្កមិត្វា អធិករណិគ្គហណំ វិយ, តស្មា វត្ថារម្មណឃដ្ដនាយ ពលវភាវតោ កាយវិញ្ញាណំ អនិដ្ឋេ ទុក្ខសហគតំ, ឥដ្ឋេ សុខសហគតន្តិ. សម្បដិច្ឆនយុគឡំ បន អត្តនា អសមាននិស្សយានំ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនមនន្តរំ ឧប្បជ្ជតីតិ សមាននិស្សយតោ អលទ្ធានន្តរប្បច្ចយតាយ សភាគូបត្ថម្ភរហិតោ វិយ ទុព្ពលោ នាតិពលវំ សព្វទាបិ វិសយរសមនុភវិតុំ ន សក្កោតីតិ សព្វទាបិ ឧបេក្ខាសហគតមេវ. វុត្តវិបរិយាយតោ កុសលវិបាកសន្តីរណំ ឥដ្ឋិដ្ឋមជ្ឈត្តារម្មណេសុ សុខោបេក្ខាសហគតន្តិ. យទិ ឯវំ អាវជ្ជនទ្វយស្ស ឧបេក្ខាសម្បយោគំ កស្មា វុត្តំ, ននុ តម្បិ សមាននិស្សយានន្តរំ បវត្តតីតិ? សច្ចំ, តត្ថ បន បុរិមំ បុរេដ្ឋ កេនចិ អគ្គហិតេមេវ អារម្មណេ ឯកវារមេវ បវត្តតិ, បច្ឆិមម្បិ វិសទិសចិត្តសន្តានបរាវត្តនវសេន ព្យាបារន្តរសាបេក្ខន្តិ ន សព្វទាបិ វិសយរសមនុភវិតុំ សក្កោតិ, តស្មា មជ្ឈត្តវេទនាសម្បយុត្តមេវាតិ. ហោន្តិ ចេត្ថ –

“វត្ថាលម្ពនភាវានំ, ភូតិកានញ្ហិ ឃដ្ដនំ;

ទុព្ពលំ ឥតិ ចក្ខាទិ-ចតុចិត្តមុបេក្ខកំ.

“កាយនិស្សយផោដ្ឋព្វ-ភូតានំ ឃដ្ដនាយ ហិ;

ពលវត្តា ន វិញ្ញាណំ, កាយិកំ មជ្ឈវេទនំ.

“សមាននិស្សយោ យស្មា, នត្ថានន្តរបច្ចយោ;

តស្មា ទុព្ពលភាវេន, សោបេក្ខំ សម្បដិច្ឆន”ន្តិ.

កុសលស្ស វិបាកានិ, សម្បយុត្តហេតុវិរហតោ អហេតុកានិ ចាតិ កុសលវិបាកាហេតុកានិ. និព្ពត្តកហេតុវសេន និប្ផន្នានិបិ

ᩉᩮᨲᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩉᩮᨲᩩᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩴ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ, ᩍᨲᩁᨳᩣ ᨾᩉᩣᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩉᩥ ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨿᨳᩣ ᩍᨴᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨶᩥᨠᩣᨿᨲᩮ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨶ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ? ᨻ᩠ᨿᨽᩥᨧᩣᩁᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᩈᨲᩥ ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮ, ᨻ᩠ᨿᨽᩥᨧᩣᩁᩮ ᨧ ᩅᩥᩈᩮᩈᨶᩴ ᩈᩣᨲ᩠ᨳᨠᩴ ᩈᩥᨿᩣ᪨ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨶᩥ ᨸᨶ ᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩥᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨸᩣᨠᨽᩣᩅᩮᨶ ᨲᨷ᩠ᨷᩥᨵᩩᩁᩮᩉᩥ, ᩋᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩣᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ, ᩈᨿᩴ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᨶᩥᩁᩅᨩ᩠ᨩᩈᨽᩣᩅᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩥᩋᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩅᩥᩁᩮᩣᨵᨲᩮᩣ ᨧ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨴᩤᨧᩥᨸᩥ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᨲᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣᨲᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨽᩣᩅᨻ᩠ᨿᨽᩥᨧᩣᩁᨲᩮᩣ ᨶ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦᨲᩥ᪨

᪑᪑᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨵᩥᨠᩣᩁᩮ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨸᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨽᩮᨴᩮᨶ ᨲᩥᨵᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲ”ᨶ᩠ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩤᩁᩮ ᨥᨭ᩠ᨭᩥᨲᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨽᩮᩣᨣᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩤ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩩᩴ ᩋᨴᨲ᩠ᩅᩤ ᩅᩦᨳᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩣᨿ ᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩤᩁᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨾᨶᩮᩣᨵᩣᨲᩩᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩤᩁᩴ ᩅᩦᨳᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨾᩩᨡᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲᨾᩩᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨸᩤᨳᨾᩣᨣᨲᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲᩥ , ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩤ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩮᨲᩦᨲᩥ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩤᩁᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨴᨬ᩠ᨧ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩤᩁᩮ ᨿᨳᩣᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᩥᨲᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩅᨲ᩠ᨳᨸᩮᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩉᩈᩥᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩦᨲᩥ ᩉᩈᩥᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩴ, ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᩋᨶᩮᩣᩊᩣᩁᩥᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨸᩉᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣᩁᨾᨲ᩠ᨲᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨾᨶᩮᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨵᩣᨲᩩᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪑᪒᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨸᩦᨲᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᨽᩮᨴᩮᨶ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩣᨲᩥ ᨣᨱᨶᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᩣ᪨ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᨴᩔᨶᩴ᪨

ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩈᩮᩣᨽᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪓᪨ ᩑᩅᩴ ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᩣᨠᩩᩈᩃᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾᨲᩥᩴᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩤ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᨻ᩠ᨻᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣᨽᨶᩅᩮᩣᩉᩣᩁᩴ ᨴᩦᨸᩮᨲᩩᩴ “ᨸᩣᨸᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩋᨵᩥᩈᨿᩥᨲᩔ ᩋᨸᩣᨿᩣᨴᩥᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᩣᨸᩮᩉᩥ , ᩉᩮᨲᩩᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩉᩥ ᨧ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲᩩᩅᩦᩈᨲᩥᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨸᨬ᩠ᨧᨲᩥᩴᩈᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᩪᨶᩈᨭ᩠ᨮᩥᨸᩁᩥᨾᩣᨱᩣᨶᩥ, ᩋᨳ ᩅᩤ ᩋᨭ᩠ᨮ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣᨶᩥ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᨿᩮᩣᨣᨽᩮᨴᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᨵᩣ ᨠᨲ᩠ᩅᩤ ᩑᨠᨶᩅᩩᨲᩥᨸᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣᨽᨶᨣᩩᨱᩣᩅᩉᨶᨲᩮᩣ, ᩋᩃᩮᩣᨽᩣᨴᩥᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩉᩮᨲᩩᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨧ ᩈᩮᩣᨽᨶᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᩁᩮ ᨠᨳᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᩮᩣᨽᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪔᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣᨽᨶᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᨶᩮᩅ ᨸᨮᨾᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩤ ᨲᩮᩈᩩᨸᩥ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨠᩩᩈᩃᩴ, ᨲᨲᩮᩣ

តត្ថាបិ ឯកំ, តទេកក្ខន្ធិយបរិយាបន្នំ កិរិយចិត្តទ្វយំ បវត្តំ ចេតនាកាមាវចរទេសនា អដ្ឋន្នំ ទេសនំ "សោមនស្សសហគត"ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ទានាទិ យថាវុត្តំ បដិវិជ្ឈន្តីតិ កាមាវចរំ។ សេសំ វុត្តនយេន។ ឥដ្ឋ ច ពលវសទ្ធាយ ទស្សនសម្បត្តិយា បច្ចយបដិគ្គាហកានំ សម្បត្តិយាតិ ឥច្ចេវមាទីហិ ការណេហិ សោមនស្សសហគតតា, បញ្ញាសំវត្តនិកកម្មតោ, អព្យាបជ្ជលោកូបបត្តិតោ, ឥន្ទ្រិយបរិបាកតោ, កិលេសទូរីភាវតោ ច ញាណសម្បយុត្តតា, តត្ថាបិ ឧបេក្ខាសហគតតា ចេវ ញាណវិប្បយុត្តតា ច, អាចរិយសព្យាយានុវសេន កាយចិត្តានំ កល្លភាវតោ, បុព្ពេ ទានាទីសុ កតបរិចយតាទីហិ ច អសង្ខារិកតា, តព្ពិបរិយាយេន សសង្ខារិកតា ច វេទិតព្ពា។

តត្ថ យទា បន ទេយ្យធម្មបដិគ្គាហកាទិសម្បត្តិំ, អញ្ញំ វា សោមនស្សហេតុំ អាគម្ម ហដ្ឋបហដ្ឋោ "អត្ថិ ទិន្ន"ន្តិអាទិនយប្បវត្តំ សម្មាទិដ្ឋិំ បុរក្ខត្វា អសំសីទន្តោ អនុស្សាហិតោ បរេហិ ទានាទីនិ បុញ្ញានិ ករោតិ, តទាស្ស ចិត្តំ សោមនស្សសហគតំ ញាណសម្បយុត្តំ អសង្ខារិកំ ហោតិ។ យទា បន វុត្តនយេនេវ ហដ្ឋតុដ្ឋោ សម្មាទិដ្ឋិំ បុរក្ខត្វាបិ អមុត្តចាគតាទិវសេន សំសីទមានោ វា បរេហិ វា ឧស្សាហិតោ ករោតិ, តទាស្ស តទេវ ចិត្តំ សសង្ខារិកំ ហោតិ។ យទា បន ញាតិជនស្ស បដិបត្តិទស្សនេន ជាតបរិចយា ពាលទារកា ភិក្ខូ ទិស្វា សោមនស្សជាតា សហសា កិញ្ចិទេវ ហត្ថគតំ ទេន្តិ វា វន្ទន្តិ វា, តទា តេសំ តតិយំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ យទា បន "ទេថ, វន្ទថា"តិ ញាតីហិ ឧស្សាហិតា ឯវំ បដិបជ្ជន្តិ, តទា ចតុត្ថំ ចិត្តំ ឧប្បជ្ជតិ។ យទា បន ទេយ្យធម្មបដិគ្គាហកាទីនំ អសម្បត្តិំ, អញ្ញេសំ វា សោមនស្សហេតូនំ អភាវំ អាគម្ម ចតូសុបិ វិកប្បេសុ សោមនស្សរហិតា ហោន្តិ, តទា សេសានិ ចត្តារិ ឧបេក្ខាសហគតានិ ឧប្បជ្ជន្តីតិ។ អដ្ឋវិធម្បិ បិ-សទ្ទេន ទសបុញ្ញកិរិយាទិវសេន អនេកវិធំ វេទិតព្ពន្តិ។ តថា ហិ វទន្តិ –

"កម្មេន បុញ្ញវត្ថូហិ, គោចរាធិបតីហិ ច;

កម្មហីនាទិតោ ចេវ, គណេយ្យ ភេទកោវិទោ"តិ។

ឯតានិ ហិ អដ្ឋ ចិត្តានិ ទសបុញ្ញកិរិយវត្ថុភេទេន បវត្តនតោ បច្ចេកំ ទស ទសាតិ កត្វា អសីតិ ចិត្តានិ ហោន្តិ, តានិ ច ឆសុ អារម្មណេសុ បវត្តនតោ បច្ចេកំ ឆគុណិតានិ សាសីតិកានិ ចត្តារិ សតានិ ហោន្តិ, អធិបតិភេទេន បន ញាណវិប្បយុត្តានំ ចត្តាលីសាធិកទ្វិសតបរិមាណានំ ឆន្ទវីរិយាធិបតិវសេន យោជនាការតោ តានិ តិណ្ណំ អធិបតីនំ វសេន ទិគុណិតានិ ឆសាធិកានិ សត្តសតានិ, តថា ញាណសម្បយុត្តានិ ច ចតុន្នំ អធិបតីនំ វសេន ចតុគ្គុណិតានិ សសដ្ឋិកានិ នវ សតានីតិ ឯវំ អធិបតិវសេន សហស្សំ សាសីតិកានិ ច ឆ សតានិ ហោន្តិ, តានិ កាយវចីមនោកម្មហីនុក្កដ្ឋមជ្ឈិមភេទេន តិគុណិតានិ ចត្តាលីសាធិកានិ បញ្ច សហស្សានិ ហោន្តិ, តានិ ច ហីនតាទីហិ បវត្តិតភេទតោ តិគុណិតានិ វីសាធិកបន្នរសសហស្សានិ ហោន្តិ។ ឯវំ បន វុត្តំ អាចរិយព្រហ្មទត្តត្ថេរេន –

"សត្តរស សហស្សានិ, ទ្វេ សតានិ អសីតិ ច;

កាមាវចរបុញ្ញានិ, កថន្តិ ចិន្តិតេ”តិ។

តំ អធិបតិភេទេន គហិតបរិហានិ អគ្គហេត្វា ហេតុបតិភេទេន វុត្តន្តិ ទដ្ឋព្វំ, ការណភេទាទិភេទេន បន តេសំ ភេទោ អប្បយោជនោ។

កុច្ឆិតេ (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ១) បាបធម្មេ សលយន្តិ កម្បេន្តិ ចិទ្ធំសេន្តិ អបនេន្តីតិ វា កុសលានិ។ អថ វា កុច្ឆិតាការេន សយន្តានេ សយនតោ បវត្តនតោ កុសសញ្ញិតេ បាបធម្មេ លុនន្តិ ឆិន្ទន្តីតិ កុសលានិ។ អថ វា កុច្ឆិតេ បាបធម្មេ សានតោ តនុករណតោ ញាណសានករណតោ វា កុសសញ្ញិតេន ញាណេន, សទ្ធាទិធម្មជាតេន វា លាតព្វានិ សហជាតូបនិស្សយការេន យថារហំ បវត្តេតព្វានីតិ កុសលានិ, តានេវ យថាវុត្តេន កាមាវចរានិ កុសលចិត្តានិ វាតិ កាមាវចរកុសលចិត្តានិ។

១៩។ យថា បនេតានិ បុញ្ញកិរិយវត្ថូនិ, កម្មទ្វារវសេន, កម្មវសេន, អធិបតិវសេន ច បវត្តន្តិ, តេសំ វិបាកានិ នានាវិធវសេន អប្បវត្តនតោ, វិញ្ញត្តិសមុដ្ឋាបកាភាវតោ, អវិបាកសភាវតោ, លទ្ធាគិតិ បុនប្បុនំ អប្បវត្តិតោ ច, តស្មា តំវសេន បរិហារេត្វា យថារហំ គហេតព្វានិ។ ញាណាទិភេទេន បន យថាវុត្តានិ ចិត្តានិ យោនិសោមនសិការាទិវសេន យថារហំ សោមនស្សសហគតានិ។ បដិសន្ធិវសេន បវត្តិយំ កម្មស្ស ពលវាពលវការណតោ, តទារម្មណប្បវត្តិយំ ចេតសិកានំ ភេទតោ, កិរិយានិ តទាទិ កម្មានុរូបតោ ច ញាណសម្បយុត្តានិ, ញាណវិប្បយុត្តានិ ច ហោន្តិ។ យថា បនេតានិ ចិត្តានិ សម្បយោគភេទា យថារហំ បវត្តេតិ កម្មានិបច្ចយេហិ ឧប្បជ្ជមានានិ សប្បាយាសប្បាយវសេន អសង្ខារិកសសង្ខារិកានិ។

១៧។ កិរិយចិត្តានម្បិ កុសលេ វុត្តនយេន យថារហំ សោមនស្សសហគតាទិតា វេទិតព្ពា។

១៦។ សហេតុកកាមាវចរកុសលវិបាកកិរិយចិត្តានីតិ ចតុវីសតិ សហេតុកក្ខណំ វិបាកកិរិយានម្បិ វិសេសនំ កុសលស្ស ចតុវីសតិ សហេតុកត្តា។ ហោតិ ហិ យថាលាភយោជនា, “សង្ខារកខន្ធម្បិ ឧប្បន្នម្បិ ធម្មត្តម្បិ ចិត្តម្បិ”ត្យាទីសុ (ធ។ ស។ ១។១៥៨) វិយ សង្ខារកខន្ធស្ស ធម្មការយោគតោ ឧប្បន្នភាវប្បត្តិយ ធម្មកិរិយា យោជនីយាតិ។

១៨។ សហេតុកាមាវចរបុញ្ញាវិបាកកិរិយា វេទនាញាណសង្ខារភេទេន បច្ចេកំ វេទនាភេទតោ ទុវិធត្តា, ញាណភេទតោ ចតុព្វិធត្តា, សង្ខារភេទតោ អដ្ឋវិធត្តា ច សម្បិណ្ឌេត្វា ចតុវីសតិ ហោន្តីតិ យោជនា។ តត្ថ ច វេទនាភេទោ តាវ យុត្តោ តាសំ ភិន្នសភាវត្តា។ ញាណសង្ខារភេទោ បន កថន្តិ? ញាណសង្ខារានំ ភាវាភាវវសេនបិ ភេទោ ញាណសង្ខារវសេនេវ យថា ចក្ខុវសេន សុខីភេទោ ទុក្ខីភេទោតិ, តស្មា ញាណសង្ខារវសេន ភេទោ ញាណសង្ខារភេទោតិ ន ចោទេតព្វំ អវិរោធោតិ។

១៧។ ឯកាទិ សព្វានិបិ កាមាវចរចិត្តានិ សម្បិណ្ឌេត្វា ទស្សេតុំ “កាមេ តេវីសា”ត្យាទិ វុត្តំ។ កាមេ ភវេ សត្ត អកុសលវិបាកានិ,

សហេតុកាហេតុកានិ សោឡស កុសលវិបាកានីតិ ឯវំ តេវីសតិ វិបាកានិ ទ្វាទស អកុសលានិ, អដ្ឋ កុសលានីតិ បុញ្ញាបុញ្ញានិ វីសតិ អហេតុកា តិស្សោ សហេតុកា អដ្ឋាតិ ឯកាទស កិរិយា ចាតិ សព្ពថាបិ កុសលាកុសលវិបាកកិរិយានំ អន្តោគធភេទេន ចតុបញ្ញាសេវ កាលទេសសន្តានាទិភេទេន អនេកវិធភាវេបីត្យេត្វា។

កាមាវចរសោភនចិត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

រូបាវចរចិត្តវណ្ណនា

១៧។ ឥទានិ តទនន្តរុទ្ទិដ្ឋស្ស រូបាវចរស្ស និទ្ទេសក្កមោ អនុប្បត្តោតិ តស្ស ឈានង្គយោគភេទេន បញ្ចធា វិភាគំ ទស្សេតុំ “វិតក្ក... បេ... សហិត”ត្យាទិមាហ។ វិតក្កោ ច វិចារោ ច បីតិ ច សុខញ្ច ឯកគ្គតា ចាតិ ឥមេហិ សហិតំ វិតក្កវិចារបីតិសុខេកគ្គតាសហិតំ។ តត្ថ អារម្មណំ វិតក្កេតិ សម្បយុត្តធម្មេ អភិនិរោបេតីតិ វិតក្កោ, សោ សហជាតានំ អារម្មណាភិនិរោបនលក្ខណោ, យថា ហិ កោចិ គាមវាសី បុរិសោ រាជវល្លភំ សម្ពន្ធិំ មិត្តំ វា និស្សាយ រាជគេហំ អនុបវិសតិ, ឯវំ វិតក្កំ និស្សាយ ចិត្តំ អារម្មណំ អារោហតិ។ យទិ ឯវំ កថំ អវិតក្កំ ចិត្តំ អារម្មណំ អារោហតីតិ? តម្បិ វិតក្កពលេនេវ អភិនិរោហតិ។ យថា ហិ សោ បុរិសោ បរិចយេន តេន វិនាបិ និរាសង្កោ រាជគេហំ បវិសតិ, ឯវំ បរិចយេន វិតក្កេន វិនាបិ អវិតក្កំ ចិត្តំ អារម្មណំ អភិនិរោហតិ។ បរិចយោតិ ចេត្ថ សវិតក្កចិត្តស្ស សន្តានេ អភិណ្ហប្បវត្តិវសេន និព្ពត្តា ចិត្តភាវនា។ អបិ ចេត្ថ បញ្ចវិញ្ញាណានិ អវិតក្កានិបិ វត្ថារម្មណសង្ឃដ្ដនពលេន, ទុតិយជ្ឈានាទីនិ ច ហេដ្ឋិមភាវនាពលេន អភិរោហន្តិ។

អារម្មណេ តេន ចិត្តំ វិចរតីតិ វិចារោ។ សោ អារម្មណានុមជ្ជនលក្ខណោ។ តថា ហេស “អនុសន្ធានតា”តិ (ធ។ ស។ ៨) និទ្ទិដ្ឋោ។ ឯត្ថ ច វិចារតោ ឱឡារិកដ្ឋេន, តស្សេវ បុព្ពង្គមដ្ឋេន ច ឃណ្ដាភិឃាតោ វិយ ចេតសោ បឋមាភិនិបាតោ វិតក្កោ, អនុរវោ វិយ អនុសញ្ចរណំ វិចារោ។ វិប្ផារវា ចេត្ថ វិតក្កោ ចិត្តស្ស បរិប្ផន្ទនភូតោ, អាកាសេ ឧប្បតិតុកាមស្ស សកុណស្ស បក្ខវិក្ខេបោ វិយ, បទុមាភិមុខបាតោ វិយ ច គន្ធានុពន្ធចេតសោ ភមរស្ស, សន្តវុត្តិ វិចារោ ចិត្តស្ស នាតិបរិប្ផន្ទនភូតោ, អាកាសេ ឧប្បតិតស្ស សកុណស្ស បក្ខប្បសារណំ វិយ, បទុមស្ស ឧបរិភាគេ បរិព្ភមនំ វិយ ច បទុមាភិមុខបតិតស្ស ភមរស្ស។

បីណយតិ កាយចិត្តំ តប្បេតិ, វឌ្ឍេតីតិ វា បីតិ, សា សម្បិយាយនលក្ខណា, អារម្មណំ កល្លតោ គហណលក្ខណាតិ វុត្តំ ហោតិ, សម្បយុត្តធម្មេ សុខយតីតិ សុខំ, តំ ឥដ្ឋានុភវនលក្ខណំ សុភោជនរសស្សាទកោ រាជា វិយ។ តត្ថ អារម្មណប្បដិលាភេ បីតិយា វិសេសោ បាកដោ កន្តារខិន្នស្ស វនន្តោទកទស្សនេ វិយ, យថាលទ្ធស្ស អនុភវនេ សុខស្ស វិសេសោ បាកដោ យថាទិដ្ឋោទកស្ស បិវនាទីសុ វិយាតិ។ នានារម្មណវិក្ខេបាភាវេន ឯកំ អារម្មណំ អគ្គំ ឥមស្សាតិ ឯកគ្គំ, ចិត្តំ, តស្ស ភាវោ ឯកគ្គតា, សមាធិ។ សោ អវិក្ខេបលក្ខណោ។ តស្ស ហិ វសេន សម្បយុត្តំ ចិត្តំ អវិក្ខិត្តំ ហោតិ។

បឋមញ្ច ទេសនាក្កមតោ ចេវ ឧប្បត្តិក្កមតោ ច អាទិភូតត្តា តំ ឈានញ្ច អារម្មណូបនិជ្ឈានតោ, បច្ចនីកឈាបនតោ វាតិ បឋមជ្ឈានំ, វិតក្កាទិបញ្ចកំ ឈានង្គសមុទាយេ ឯវ ហិ ឈានវោហារោ នេមិអាទិអង្គសមុទាយេ រថវោហារោ វិយ, តថា ហិ វុត្តំ វិភង្គេ “ឈានន្តិ វិតក្កោ វិចារោ បីតិ សុខំ ចិត្តស្សេកគ្គតា”តិ (វិភ° ៥៦៩). បឋមជ្ឈានេន សម្បយុត្តំ កុសលចិត្តំ បឋមជ្ឈានកុសលចិត្តំ.

កស្មា បន អញ្ញេសុ ផស្សាទីសុ សម្បយុត្តធម្មេសុ វិជ្ជមានេសុ ឥមានេវ បញ្ច ឈានង្គានិ វុត្តានីតិ? វុច្ចតេ – ឧបនិជ្ឈានកិច្ចវន្តតាយ, កាមច្ឆន្ទាទីនំ ឧជុបដិបក្ខភាវតោ ច. វិតក្កោ ហិ អារម្មណេ ចិត្តំ អភិនិរោបេតិ. វិចារោ អនុប្បពន្ធតិ, បីតិ ចស្ស បីណនំ, សុខញ្ច ឧបព្រូហនំ ករោតិ, អថ នំ សសម្បយុត្តធម្មំ ឯតេហិ អភិនិរោបនានុប្បពន្ធនបីណនុបព្រូហនេហិ អនុគ្គហិតា ឯកគ្គតា សមាធានកិច្ចេន អត្តានំ អនុវត្តាបេន្តី ឯកត្តារម្មណេ សមំ, សម្មា ច អាធិយតិ. ឥន្ទ្រិយសមតាវសេន សមំ បដិបក្ខទូរីភាវេន លីនុទ្ធច្ចាភាវេន សម្មា ច ឋបេតីតិ ឯវមេតេសំ ឧបនិជ្ឈានកិច្ចំ អាវេណិកំ. កាមច្ឆន្ទាទិបដិបក្ខភាវេ បន សមាធិ កាមច្ឆន្ទស្ស បដិបក្ខោ រាគប្បណិធិយា ឧជុបច្ចនីកភាវតោ. កាមច្ឆន្ទវសេន ហិ នានារម្មណេហិ បលោភិតស្ស បរិព្ភមន្តស្ស ចិត្តស្ស សមាធានំ ឯកគ្គតាយ ហោតិ. បីតិ ព្យាបាទស្ស បាមោជ្ជភាវតោ. វិតក្កោ ថិនមិទ្ធស្ស យោនិសោ សង្កប្បនវសេន សវិប្ផារប្បវត្តិតោ. សុខំ អវូបសមានុតាបសភាវស្ស ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចស្ស វូបសន្តសីតលសភាវត្តា. វិចារោ វិចិកិច្ឆាយ អារម្មណេ អនុមជ្ជនវសេន បញ្ញាបដិរូបសភាវត្តា. ឥតិ ឧបនិជ្ឈានកិច្ចវន្តតាយ, កាមច្ឆន្ទាទីនំ ឧជុបដិបក្ខភាវតោ ច ឥមានេវ បញ្ច ឈានង្គានិ វុត្តានីតិ. យថាហ –

“ឧបនិជ្ឈានកិច្ចត្តា, កាមាទិបដិបក្ខតោ;

សន្តេសុបិ ច អញ្ញេសុ, បញ្ចេវ ឈានសញ្ញិតា”តិ.

ឧបេក្ខា បនេត្ថ សន្តវុត្តិភាវតោ សុខេ អន្តោគធាតិ ទដ្ឋព្ពា. តេនាហ –

“ឧបេក្ខា សន្តវុត្តិត្តា, សុខមិច្ចេវ ភាសិតា”តិ (វិភ° អដ្ឋ° ៦១១; វិសុទ្ធិ° ១°៩៣៣);

បហានង្គាទិវសេន បនស្ស វិសេសោ ឧបរិ អាវិ ភវិស្សតិ, តថា អរូបាវចរលោកុត្តរេសុបិ លក្ខណាទិវិសេសោ. អថេត្ថ កាមាវចរកុសលេសុ វិយ សង្ខារភេទោ កស្មា ន គហិតោ. យជ្ជបិ ហិ កេវលំ សមថានុយោគវសេន បដិលទ្ធំ សសង្ខារិកំ, មគ្គាធិគមវសេន បដិលទ្ធំ អសង្ខារិកន្តិ សក្កា វត្តុំ? នយិទមេវំ មគ្គាធិគមវសេនប្បត្តស្សាបិ អបរភាគេ បរិកម្មវសេនេវ ឧប្បជ្ជនតោ, តស្មា សព្ពស្សាបិ ឈានស្ស បរិកម្មសង្ខាតបុព្ពាភិសង្ខារេន វិនា កេវលំ អធិការវសេន អនុប្បជ្ជនតោ “អសង្ខារិក”ន្តិបិ, អធិការេន ច វិនា កេវលំ បរិកម្មាភិសង្ខារេនេវ អនុប្បជ្ជនតោ “សសង្ខារិក”ន្តិបិ ន សក្កា វត្តុំ. អថ វា បុព្ពាភិសង្ខារវសេនេវ ឧប្បជ្ជមានស្ស ន កទាចិ អសង្ខារិកភាវោ សម្ភវតីតិ “អសង្ខារិក”ន្តិ ច ព្យភិចារាភាវតោ “សសង្ខារិក”ន្តិ ច ន វុត្តន្តិ.

បិ-សទ្ទេន ចេត្ថ ចតុក្កបញ្ចកនយវសេន សុទ្ធិកនវកោ, តញ្ច

ទុក្ខប្បដិបទាទន្ធាភិញ្ញាទុក្ខប្បដិបទាខិប្បាភិញ្ញាសុខប្បដិបទាទន្ធាភិញ្ញាសុខប្បដិបទាខិប្បាភិញ្ញាវសេន បដិបទាចតុក្កេន យោជេត្វា ទេសិតត្តា ចត្តារោ នវកា, បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ, បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណំ, អប្បមាណំ បរិត្តារម្មណំ, អប្បមាណំ អប្បមាណារម្មណន្តិ អារម្មណចតុក្កេន យោជិតត្តា ចត្តារោ នវកា, "ទុក្ខប្បដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ បរិត្តំ បរិត្តារម្មណំ, ទុក្ខប្បដិបទំ ទន្ធាភិញ្ញំ បរិត្តំ អប្បមាណារម្មណ"ន្តិអាទិនា អារម្មណប្បដិបទាមិស្សកនយវសេន សោឡស នវកាតិ បញ្ចវីសតិ នវកាតិ ឯវមាទិភេទំ សង្គណ្ហាតិ។

១១។ ឈានវិសេសេន និព្ពត្តិតវិបាកោ ឯកន្តតោ តំតំឈានសទិសោវាតិ វិបាកំ ឈានសទិសមេវ វិភត្តំ។ ឥមមេវ ហិ អត្ថំ ទីបេតុំ ភគវតា វិបាកនិទ្ទេសេបិ កុសលំ ឧទ្ទិសិត្វាវ តទនន្តរំ មហគ្គតលោកុត្តរវិបាកា វិភត្តា។

១២។ រូបាវចរមានសំ ឈានភេទេន បញ្ចហិ ចតូហិ តីហិ ទ្វីហិ បុន ទ្វីហិ ឈានង្គេហិ សម្បយោគភេទេន បញ្ចធា បញ្ចង្គិកំ ចតុរង្គិកំ តិវង្គិកំ ទុវង្គិកំ បុន ទុវង្គិកន្តិ បញ្ចវិធំ ហោតិ អវិសេសេន, បុន តំ បុញ្ញបាកកិរិយាភិ បច្ចេកំ បញ្ចាត្តំ បញ្ចាត្តំ ភេទា បញ្ចទសធា ភវេត្យត្វោ។

រូបាវចរចិត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អរូបាវចរចិត្តវណ្ណនា

១៣។ ឥទានិ អរូបាវចរំ អារម្មណភេទេន ចតុធា វិភជិត្វា ទស្សេន្តោ អាហ "អាកាសានញ្ចាយតនា"តិអាទិ។ តត្ថ ឧប្បាទាទិអន្តរហិតតាយ នាស្ស អន្តោតិ អនន្តំ, អាកាសញ្ច តំ អនន្តញ្ចាតិ អាកាសានន្តំ, កសិណុគ្ឃាដិមាកាសោ។ "អនន្តាកាស"ន្តិ ច វត្តព្ពេ "អគ្យាហិតោ"ត្យាទីសុ វិយ វិសេសនស្ស បរនិបាតវសេន "អាកាសានន្ត"ន្តិ វុត្តំ។ អាកាសានន្តមេវ អាកាសានញ្ចំ សកត្ថេ ភាវបច្ចយវសេន។ អាកាសានញ្ចមេវ អាយតនំ សម្បយុត្តធម្មស្ស ឈានស្ស អធិដ្ឋានដ្ឋេន ទេវានំ ទេវាយតនំ វិយាតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ។ តស្មិំ អប្បនាប្បត្តំ បឋមារុប្បជ្ឈានម្បិ ឥធ "អាកាសានញ្ចាយតន"ន្តិ វុត្តំ យថា បថវីកសិណារម្មណំ ឈានំ "បថវីកសិណ"ន្តិ។ អថ វា អាកាសានញ្ចំ អាយតនំ អស្សាតិ អាកាសានញ្ចាយតនំ, ឈានំ, តេន សម្បយុត្តំ កុសលចិត្តំ អាកាសានញ្ចាយតនកុសលចិត្តំ។

វិញ្ញាណមេវ អនន្តំ វិញ្ញាណានន្តំ, បឋមារុប្បវិញ្ញាណំ។ តញ្ហិ ឧប្បាទាទិអន្តវន្តម្បិ អនន្តាកាសេ បវត្តនតោ អន្តានំ អារព្ភ បវត្តាយ ភាវនាយ ឧប្បាទាទិអន្តំ អគ្គហេត្វា អនន្តតោ ផរណវសេន បវត្តនតោ ច "អនន្ត"ន្តិ វុច្ចតិ។ វិញ្ញាណានន្តមេវ វិញ្ញាណញ្ចំ អាការស្ស រស្សត្តំ, ន-ការស្ស លោបញ្ច កត្វា។ ទុតិយារុប្បវិញ្ញាណេន វា អញ្ចិតព្ពំ បាបុណិតព្ពន្តិ វិញ្ញាណញ្ចំ, តទេវ អាយតនំ

ទុតិយារុប្បស្ស អធិដ្ឋានត្តាតិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ។ សេសំ បុរិមសមំ។

តស្ស បឋមារុប្បស្ស កិញ្ចនំ អប្បមត្តកំ អន្តមសោ ភង្គមត្តម្បិ អវសិដ្ឋំ នត្ថីតិ អកិញ្ចនំ, តស្ស ភាវោ អាកិញ្ចញ្ញំ, បឋមារុប្បវិញ្ញាណាភាវោ។ តទេវ អាយតនន្ត្យាទិ បុរិមនយេន។

ឱឡារិកាយ សញ្ញាយ អភាវតោ, សុខុមាយ ច សញ្ញាយ អត្ថិតាយ នេវស្ស សសម្បយុត្តធម្មស្ស សញ្ញា អត្ថិ, នាបិ អសញ្ញា អវិជ្ជមានសញ្ញាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញំ, ចតុត្ថារុប្បជ្ឈានំ ឥទំ ពទ្ធា បន "នេវសញ្ញានាសញ្ញ"ន្តិ វុត្តំ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញមេវ អាយតនំ មនាយតនធម្មាយតនបរិយាបន្នត្តាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ។ អថ វា សញ្ញាវ វិបស្សនាយ គោចរភាវំ គន្ត្វា និព្វេទជនកសង្ខាតស្ស បដុសញ្ញាកិច្ចស្ស អករណតោ នេវសញ្ញា ច ឧណ្ហោទកេ តេជោធាតុ វិយ សង្ខារាវសេសសុខុមភាវេន វិជ្ជមានត្តា ន អសញ្ញាតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញា, សា ឯវ អាយតនំ ទ្វយស្ស សសម្បយុត្តធម្មស្ស ឈានស្ស និស្សយាទិភាវតោតិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ។ សញ្ញាវសេន ចេត្ថ ធាតូបលក្ខណំ និទស្សនមត្តំ។ វេទនាទយោបិ ហិ តស្មិំ ឯវាតិ នេវវេទនានាវេទនាទិកា ហោន្តីតិ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនេន សម្បយុត្តំ កុសលចិត្តំ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនកុសលចិត្តំ។ បិ-សន្តេត ចេត្ថ អារម្មណប្បដិបាទីនិស្សិតកថាវិនិច្ឆយោ វិសុទ្ធិមគ្គតោ គហេតព្វោ (ធ។ ស។ ២៦៥-២៦៨), អញ្ញម្បិ ច បកិណ្ណកំ អាគតដ្ឋានេ គហេតព្វំ សល្លក្ខេតព្វន្តិ។

១០។ អារុប្បានំ អតិក្កមិតព្វានំ, កសិណាកាសវិញ្ញាណនត្ថិភាវសង្ខាតានំ អាលម្ពិតព្វានញ្ច អារម្មណានំ វសេន ចតុព្វិធត្តា បនេតេ អារុប្បានំ ចតុព្វិធត្តំ ហោតិ។ តត្ថាយមេវ ក្កមោ បញ្ចង្គជ្ឈានិកស្ស កសិណនិមិត្តំ អតិក្កមិត្វា តទុបដ្ឋានំ លទ្ធំ អាកាសានញ្ចាយតនំ អតិក្កមិត្វា តត្ថ បវត្តំ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ អតិក្កមិត្វា តស្ស នត្ថិភាវសង្ខាតំ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ អតិក្កមិត្វា តត្ថ បវត្តំ តតិយារុប្បវិញ្ញាណញ្ចាយតនំ បវត្តតិ, ន បន រូបាវចរានំ វិយ បុរិមបុរិមអង្គាតិក្កមវសេន បុរិមបុរិមស្សាបិ អារុប្បានំ ភេទោតិ។ តេនាហុ អាចរិយា –

“អារម្មណាតិក្កមតោ, ចតស្សោបិ ភវន្តិមា;

អង្គាតិក្កមមេតាសំ, ន ឥច្ឆន្តិ វិភាវិនោ”តិ; (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ២៦៨);

អរូបាវចរចិត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សោភនចិត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪗᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨠᩩᩈᩃᩴ ᨧᨲᩩᨾᨣ᩠ᨣᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨹᩃᨬ᩠ᨧ ᨲᨴᨶᩩᩁᩪᨷᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨧᨲᩩᨵᩣ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᩅᨶᨲᩮᩣ ᩏᨷᨣᨾᨶᨲᩮᩣ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᨶᩥᨶ᩠ᨶᨲᩣᨿ ᩈᩮᩣᨲᩈᨴᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ “ᩈᩮᩣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩋᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨲᩔ ᩋᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨷᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᨶᩴ ᨷᨮᨾᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨾᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣ-ᩏᨷᩈᨣ᩠ᨣᩔ ᩋᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ᪨ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨲᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨲ᩠ᨳᩥᨠᩮᩉᩥ ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩦᨿᨲᩥ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨾᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩈᩮᩣᨲᩔ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨷᨩ᩠ᨩᨶᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ, ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ, ᨲᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᩈᨠᩥᩴ ᩑᨠᩅᩣᩁᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᩍᨾᩴ ᨾᨶᩩᩔᩃᩮᩣᨠᩴ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩦ, ᩍᨵ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨵ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩦ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩦ, ᩍᨵ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩦ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨵ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩦ, ᩍᨵ ᨷᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨵ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩦᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᩈᩩ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩦᩈᩩ ᨷᨬ᩠ᨧᨾᨠᩮᩣ ᩍᨵᩣᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩮᩣ ᩉᩥ ᩍᨲᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶ ᩈᨠᩥᩴ ᩍᨵ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ᪨ ᨲᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ᪨ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦᨶᩮᩣ ᨲᨴᩣᨣᨾᨶᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ ᨹᩃᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩅ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩦ ᨶᩣᨾ, ᨲᩔ ᨷᨶ ᨠᩣᩁᨱᨽᩪᨲᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᨾᩩᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨲᩁᩣᩅᨧ᩠ᨨᩮᨴᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᨹᩃᩮᨶ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ “ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩈᩮᨶ ᩍᨾᩴ ᨠᩣᨾᨵᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩦ, ᨲᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨣ᩠ᨣᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨿ᩠ᨿᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᩪᨩᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩴ ᩋᩁᩉᨲᩦᨲᩥ ᩋᩁᩉᩣ, ᩋᨳ ᩅᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᩋᩁᨿᩮᩣ, ᩈᩴᩈᩣᩁᨧᨠ᩠ᨠᩔ ᩅᩣ ᩋᩁᩣ ᨠᩥᩃᩮᩈᩣ ᩉᨲᩣ ᩋᨶᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᩁᩉᩣ, ᨷᩣᨷᨠᩁᨱᩮ ᩁᩉᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᩋᩁᩉᩣ, ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨠᩮᩣ ᩋᩁᩥᨿᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ, ᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᨹᩃᩔᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩔ ᩋᩣᨣᨾᨶᨽᩪᨲᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨷᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩑᨠᩮᨠᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨶᨿᩈᩉᩔᩅᩈᩮᨶ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨧᨲᩩᩈᩉᩔᩮᨠᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ (ᩅᩥᨽ᪨ ᪑᪐᪙; ᩅᩥᨽ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑᪐᪙-᪑᪗᪓) ᩋᩣᨣᨲᩴ ᩈᨭ᩠ᨮᩥᩈᩉᩔᩮᨠᩴ ᨶᨿᩴ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᨵᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᩁᩣᨿᩴ ᨶᨿᩈᩉᩔᨾᨲ᩠ᨲᨷᩁᩥᨴᩦᨷᨶᩣ, ᨠᨳᩴ? ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨲᩣᩅ ᨫᩣᨶᨶᩣᨾᩮᨶ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨽᩮᨴᩴ ᩋᨶᩣᨾᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨱᩥᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨷᩩᨶ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩮᨶ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨧᨲᩩᨵᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨫᩣᨶᨶᩣᨾᩮᨶ ᨴᩈᨵᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾ᩠ᨾᨷ᩠ᨷᨵᩣᨶᩥᨴ᩠ᨵᩥᨷᩣᨴᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᨻᩃᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᨦ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩈᨾᨳᨵᨾ᩠ᨾᨡᨶ᩠ᨵᩣᨿᨲᨶᨵᩣᨲᩩᩋᩣᩉᩣᩁᨹᩔᩅᩮᨴᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨧᩮᨲᨶᩣᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶᩣᨾᩮᩉᩥᨷᩥ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨴᩈᨴᩈᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᨳᩣ ᨲᨳᩣ ᨬ᩠ᨬᩩᨲᨠᩣᨶᩴ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥᨠᩴ ᩅᩈᩮᨶ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨫᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨴᩈᨾᨣ᩠ᨣᩣᨴᩦᨶᩴ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᩅᩈᩮᨶ ᨴᩈ ᨴᩈᩣᨲᩥ ᩅᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨶᨿᩈᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨷᩩᨶ ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᩋᨵᩥᨷᨲᩦᩉᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᨧᨲᩩᨵᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨵᩥᨷᨲᩦᩉᩥ ᩋᨾᩥᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨶᨿᩈᨲᩣᨶᩥ, ᨾᩥᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨶᨿᩈᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᨶᨿᩈᩉᩔᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᩣᨴᩦᩈᩩᨷᩥ᪨

១១។ សោតាបត្តិយា លទ្ធំ, សោតាបត្តិស្ស វា ផលចិត្តំ វិបាកភូតំ ចិត្តំ សោតាបត្តិផលចិត្តំ។ អរហត្តញ្ច តំ ផលចិត្តញ្ចាតិ អរហត្តផលចិត្តំ។

១២។ ចតុមគ្គប្បភេទេនាតិ ឧត្តរិយានំ អបិចបិចចតុត្ថភេទេន ភិន្នាយតនីយតាយ សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាសីលព្វតបរាមាសានំ និរវសេសប្បហានំ កាមរាគព្យាបាទានំ តនុភាវាបាទនំ តេសំយេវ និរវសេសប្បហានំ រូបារូបរាគមានុទ្ធច្ចាវិជ្ជានំ អនវសេសប្បហានន្តិ ឯវំ និយោជនប្បហានវសេន ចតុព្ពិធានំ សោតាបត្តិមគ្គាទីនំ អដ្ឋង្គិកមគ្គានំ សម្បយោគភេទេន ចតុមគ្គសង្ខាតំ លោកុត្តរកុសលំ ចតុធា ហោតិ, វិបាកំ បន តស្សេវ កុសលស្ស ផលត្តា តទនុរូបតោ តថា ចតុធាតិ ឯវំ អត្តតោ អត្តនោ វុត្តនិតរាការេន អត្តតោ សង្ខាតំ លោកុត្តរំ ចិត្តំ អដ្ឋធា ហោតីតិ យោជនា។

កិរិយាភាវស្ស បន អសម្ភវតោ ឈានសចិវតា ន វុត្តា។ កស្មា បន តស្ស អសម្ភវោតិ? មគ្គស្ស ឯកចិត្តក្ខណិកត្តា។ យទិ ហិ មគ្គចិត្តំ បុនប្បុនំ ឧប្បជ្ជេយ្យ, តទុប្បត្តិយា កិរិយភាវោ សក្កា វត្តុំ។ តំ បន កិលេសសមុច្ឆេទកវសេនេវ ឧបលក្ខិតព្ពតោ ឯកចារប្បវត្តនេន ន តេន អសនិសម្បាតេន វិយ តរុអាទីនំ សមូលវិទ្ធំសនស្ស តំតំកិលេសានំ អច្ចន្តំ អប្បវត្តិយា សាធិតត្តា បុន ឧប្បជ្ជមានេបិ កាតព្ពាភាវតោ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារត្ថាយ ផលសមាបត្តិយា ឯវ និព្ពានារម្មណវសេន បវត្តនតោ ន កទាចិ សេក្ខានំ អសេក្ខានំ វា ឧប្បជ្ជតិ។ តស្មា តត្ថ សព្វថាបិ លោកុត្តរកិរិយចិត្តន្តិ។

លោកុត្តរចិត្តវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ចិត្តគណនសង្គហវណ្ណនា

១៣។ “ឈានសាកុសលំតេច”ត្យាទិ យថាវុត្តានំ ចតុភូមិកចិត្តានំ គណនសង្គហោ។

១៤។ ឯវំ ជាតិភេទេន សង្គហំ ទស្សេត្វា បុន ភូមិភេទេន ទស្សេតុំ “ចតុបញ្ញាសធា កាមេ”ត្យាទិ វុត្តំ។ កាមេ ភវេ ចិត្តានិ ចតុបញ្ញាសធា ឦរយេ, រូបេ ភវេ បណ្ណរស ឦរយេ, អារុប្បេ ភវេ ទ្វាទស ឦរយេ, អនុត្តរេ បន ភវវិនេ ធម្មសមុទាយេ ចិត្តានិ អដ្ឋធា ឦរយេ, កថេយ្យាត្យត្ថោ។ ឯត្ថ ច កាមតណ្ហាទិវិសយភាវេន កាមាទិបរិយាបន្នានិ ចិត្តានិ សកសកភូមិតោ អញ្ញត្ថ បវត្តមានានិបិ កាមាទីសុ ចិត្តានីតិ វុត្តានិ, យថា មនុស្សិត្ថិយា កុច្ឆិម្ហិ និព្ពត្តោបិ តិរច្ឆានគតោ តិរច្ឆានយោនិបរិយាបន្នត្តា តិរច្ឆានេស្វេវ សង្គយ្ហតិ។ កិញ្ចិ អបរិយាបន្នានិ នវវិធលោកុត្តរធម្មសមូហភវសង្ខាតានិ “រុក្ខេ សាខា”ត្យាទីសុ វិយ អនុត្តរេ ចិត្តានីតិ វុត្តានិ។ អថ វា “កាមេ, រូបេ”តិ ច វុត្តរបទលោបនិទ្ទេសោ។ អរូបេ ភវាតិ អារុប្បានិ។ តត្ថ ឯតេសុ វុត្តានិ ចិត្តានិ អនុត្តរានីតិ ឧបយោគពហុវចនភេទេន កាមេ កាមាវចរានិ ចិត្តានិ ចតុបញ្ញាសធា ឦរយេ, រូបេ រូបាវចរានិ ចិត្តានិ បណ្ណរស ឦរយេ, អារុប្បេ អារុប្បានិ ចិត្តានិ ទ្វាទស ឦរយេ។ អនុត្តរេ លោកុត្តរានិ ចិត្តានិ អដ្ឋធា ឦរយេតិ ឯវមេត្ថ សម្ពន្ធោ វេទិតព្ពោ។

ឲ្យសិ៍ ប្ចាត្វំ ឃឆាចុះត្តូត ឌាតិរេកេងកិត្ថចត្យក្ខុយិពចិត្តរេកេងចរេសេត ឲព្វតតចុតិប្យេកេង៉ ពត្វា យាតសំ ចិត្តំ ចិចក្កុលា ចិរេសេរេសត អត្វចក្កុលាសកាចា បណ្ឌិតា ចិកេឌត្តិ៍ អឆ ចា ឲពចឹសសតំ ឲព្យត្តរចឹសាឆិព៌ សតំ ចិកេឌត្តិ៍

ចិត្តពលាតសក្កហចណ្ហតា តិដ្ឋិតា៍

ចិត្វារពលាតចណ្ហតា

ឲ្យប័៍ ឍសាតក្កចរេសត បផេយត្លាតសឌិសត្តា បផេយត្លាតញ្ចា តំ រេសាតាបត្តិយក្កចិត្តរញ្ចាតិ បផេយត្លាតរេសាតាបត្តិយក្កចិត្តំ៍ បរិងពត្លាតសយ្ចសិតត្លាតបុក្កលត្លាសរេឃសុបិ, ហិ អត្លាតរចរេសត តំតំឍសាតសឌិសត្តា ចិតក្កាឌិអក្កបិត្យការេចត ចត្វារេរាបិ យក្កា បផេយត្លាតាឌិរេចាហាទំ លកត្វា បរេច្ចពំ បញ្ចាឆា ចិកេឌត្តិ៍ រេតតាហ "ឍសាតក្ករេឃាពរេករេឌតា"ត្យាឌិ, តត្វ បផេយត្លាតាឌឹសុ ឃំ ឃំ ឍសាតំ សយាបឌ្ជិត្វា តរេតា តរេតា ចុដ្ឋាឃ សក្ការរេ សយ្ចសត្តស្ស ចុដ្ឋាតកាយិតិចិបស្សតា បចត្តា, តំ បិឌពត្លាតំ ចុដ្ឋាតកាយិតិចិបស្សតាឃ បឌដ្ឋាតកាចរេតា៍ ឃំ ឃំ ឍសាតំ សយ្ចសត្តស្ស សា បចត្តា, តំ សយ្ចសិតត្លាតំ៍ "អរេហា ចត រេយ បផេយត្លាតសឌិរេសា យរេក្កា បញ្ចក្កិរេពា, ក្ខតិឃត្លាតាឌឹសុ ចា អត្លាតរសឌិរេសា ចត្យរក្កាឌិរេករេឌា យរេក្កា ករេចឃ្យា"តិ ឲចំ រេឃាពាចចរស្ស ដ្ឋប្យត្ថត្លាសរេឃា បុក្កលត្លាសរេឃា តាយ៍

តត្វ រេឃត បផេយត្លាតាឌឹសុ អត្លាតទំ ឍសាតំ សយាបឌ្ជិត្វា តរេតា ចុដ្ឋាឃ បកិណ្ហកសក្ការរេ សយ្ចសិត្វា យរេក្កា ដ្ឋប្យាឌិរេតា រេហាតិ, តស្ស រេសា យរេក្កា បផេយត្លាតាឌឹសុ តំតំបិឌពត្លាតសឌិរេសា រេហាតិ៍ សរេច បត ចិបស្សតាបិឌពំ កិញ្ចិ ឍសាតំ តត្វិ, រេពចលំ បផេយត្លាតាឌឹសុ អត្លាតទំ ឍសាតំ សយ្ចសិត្វា យរេក្កា ដ្ឋប្យាឌិរេតា រេហាតិ, តស្ស រេសា សយ្ចសិតត្លាតសឌិរេសា រេហាតិ៍ ឃឌា បត ឃំ កិញ្ចិ ឍសាតំ សយាបឌ្ជិត្វា តរេតា ចុដ្ឋាឃ អត្លាតទំ សយ្ចសិត្វា យរេក្កា ដ្ឋប្យាឌិរេតា រេហាតិ, តឌា បុក្កលត្លាសឃចរេសត ត្វិសុ អត្លាតរសឌិរេសា រេហាតិ៍ សរេច បត បុក្កលស្ស តឆាចិរេឆា អត្លាសរេឃា តត្វិ, រេហដ្ឋិយរេហដ្ឋិយត្លាតរេតា ចុដ្ឋាឃ ដ្ឋបទ្ទុបរិឍសាតឆរេយ្ច សយ្ចសិត្វា ដ្ឋប្យាឌិតយរេក្កា បិឌពត្លាតំ អតរេបក្កិត្វា សយ្ចសិតត្លាតសឌិរេសា រេហាតិ៍ ដ្ឋបទ្ទុបរិឍសាតរេតា បត ចុដ្ឋាឃ រេហដ្ឋិយរេហដ្ឋិយត្លាតឆរេយ្ច សយ្ចសិត្វា ដ្ឋប្យាឌិតយរេក្កា សយ្ចសិតត្លាតំ អតរេបក្កិត្វា បិឌពត្លាតសឌិរេសា រេហាតិ៍ រេហដ្ឋិយរេហដ្ឋិយត្លាតរេតា ហិ ដ្ឋបទ្ទុបរិឍសាតំ ពាលចតរត្តិ៍ រេចឌតាតិឃរេយា បត សព្ពត្វាបិ ចុដ្ឋាតកាយិតិចិបស្សតាតិឃរេយត រេហាតិ៍ តឆា សុក្កចិបស្សពស្ស សពលត្លាតក្កតិឃរេយា៍ តស្ស ហិ បិឌពត្លាតាឌឹតំ អការេចត រេតសំ ចរេសត តិឃយាកាចរេតា ចិបស្សតាតិឃរេយត បញ្ចក្កិរេពាច យរេក្កា រេហាតីតិ៍ អបិច សយាបត្តិលិកិរេតាបិ ឍសាតំ បិឌពំ អពត្វា បកិណ្ហកសក្ការរេ សយ្ចសិត្វា ដ្ឋប្យាឌិតយរេក្កាបិ ចិបស្សតាតិឃរេយរេតច បញ្ចក្កិរេពាច រេហាតីតិ អឃរេយត្វ អដ្ឋពឆាឌិរេតា ដ្ឋឌ្ឍរេជា ចិតិត្ថឃសារេទា៍ រេឆរេចាឌស្សតាឌិចសប្យចរេត្តា បត បបរេញ្ចា អដ្ឋពឆាឌឹសុ ចុត្តតរេឃត រេចឌិតរេត្តា៍ ឃឆា រេចត្វ, ឲចំ សព្ពត្វាបិ ចិត្វារតរេឃា តត្វ តត្វ ចុត្តតរេឃត ពរេហតរេត្តា៍ ពត្វកឹទុពឌតាក្កហត្វំ បរេតត្វ សរេត្តបពឆា អឆិរេប្យតា៍

៣១. យថា រូបាវចរំ ចិត្តំ បឋមាទិបញ្ចវិធជ្ឈានភេទេន គយ្ហតិ "បឋមជ្ឈាន"ន្ត្យាទិនា វុច្ចតិ , តថា អនុត្តរម្បិ ចិត្តំ "បឋមជ្ឈានសោតាបត្តិមគ្គចិត្ត"ន្ត្យាទិនា គយ្ហតិ. អារុប្បញ្ចាបិ ឧបេក្ខេកគ្គតាយោគេន អង្គសមតាយ បញ្ចមជ្ឈានេន គយ្ហតិ, បញ្ចមជ្ឈានវោហារំ លភតីត្យត្ថោ. អថ វា រូបាវចរំ ចិត្តំ អនុត្តរញ្ច បឋមាទិជ្ឈានភេទេ "បឋមជ្ឈានកុសលចិត្តំ, បឋមជ្ឈានសោតាបត្តិមគ្គចិត្ត"ន្ត្យាទិនា យថា គយ្ហតិ, តថា អារុប្បញ្ចាបិ បញ្ចមេ ឈានេ គយ្ហតីតិ យោជនា. អាចរិយស្សាបិ ហិ អយមេវ យោជនា អធិប្បេតាតិ ទិស្សតិ នាមរូបបរិច្ឆេទេ ឧជុកមេវ តថា វុត្តត្តា. វុត្តញ្ហិ តត្ថ –

"រូបាវចរចិត្តានិ, គយ្ហន្តានុត្តរានិ ច;

បឋមាទិជ្ឈានភេទេ, អារុប្បញ្ចាបិ បញ្ចមេ"តិ. (នាម. បរិ. ១៣);

តស្មាតិ យស្មា រូបាវចរំ វិយ អនុត្តរម្បិ បឋមាទិជ្ឈានភេទេ គយ្ហតិ, អារុប្បញ្ចាបិ បញ្ចមេ គយ្ហតិ, យស្មា ច ឈានង្គយោគភេទេន ឯកេកំ បញ្ចធា កត្វា អនុត្តរំ ចិត្តំ ចត្តាលីសវិធន្តិ វុច្ចតិ, រូបាវចរលោកុត្តរានិ វិយ ច បឋមាទិជ្ឈានភេទេ, តថា អារុប្បញ្ចាបិ បញ្ចមេ គយ្ហតិ, តស្មា បឋមាទិកមេកេកំ ឈានំ លោកិយំ តិវិធំ, លោកុត្តរំ អដ្ឋវិធន្តិ ឯកាទសវិធំ. អន្តេ ច ឈានំ តេវីសតិវិធំ តិវិធរូបាវចរទ្វាទសវិធអរូបាវចរអដ្ឋលោកុត្តរវសេនាត្យត្ថោ.

៣២. បិតកជ្ឈានាទិវសេន គណនវុឌ្ឍិំ កុសលវិបាកេស្វេវ សម្ភវតីតិ តេសមេវ គណនំ ឯកវីសសតគណនាយ អង្គភាវេន ទស្សេត្វា អាហ "សត្តតិំសា"ត្យាទិ.

ឥតិ អភិធម្មត្ថវិភាវិនិយា នាម អភិធម្មត្ថសង្គហវណ្ណនាយ

ចិត្តបរិច្ឆេទវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪒᪨ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᩣᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᩪᨾᩥᨩᩣᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨫᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾᨣ᩠ᨣᨽᩮᨴᩮᨶ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩅᩥᨽᩣᨣᩔ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨲᩣᩅ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᨶ᩠ᨴᩔᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᨴᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩈᨾᩣᨶᩣᨠᩩᩈᩃᩈᩮᩣᨽᨶᩅᩈᩮᨶ ᨲᩦᩉᩥ ᩁᩣᩈᩦᩉᩥ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩮ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩥᨲ᩠ᩅᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩮᩣᩊᩈᩉᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩴ, ᨲᩮᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩅᩥᨵᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᨬ᩠ᨧ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩑᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᨧ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᨧ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᨧ ᨿᩮᩈᩴ ᨲᩮ ᩑᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ᪨ ᩑᨠᩴ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᨱᨬ᩠ᨧ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨧ ᨿᩮᩈᩴ ᨲᩮ ᩑᨠᩣᩃᨾ᩠ᨻᨱᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣ᪨ ᩑᩅᩴ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩉᩥ ᨧᩮᨲᩮᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨵᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨿᨲᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ, ᩋᨶᩥᨿᨲᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᨧ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣ ᨾᨲᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨴᩥ ᩑᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨧᩮᨲᩮᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣ, ᨲᨴᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨶᩴ ᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩮᨲᩮᩣᨿᩩᨲ᩠ᨲᨲᩣ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩑᨠᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᪨ ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩮᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨴ᩠ᩅᨿᩔ ᨸᩈᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨶᩥᩅᩣᩁᩮᨲᩩᩴ, ᨲᨳᩣ “ᩑᨠᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩅᩣ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ”ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨠᨸ᩠ᨸᩮᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᩩᩁᩮᨲᩁᨾᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨽᨦ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩮ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨾᩣᨶᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩣᩃᨾ᩠ᨻᨱᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ᪨ ᨿᩮ ᩑᩅᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨲᩮ ᨶᩥᨿᨾᨲᩮᩣ ᩑᨠᩅᨲ᩠ᨳᩩᨿᩮᩅᩣᨲᩥ ᨴᩔᨶᨲ᩠ᨳᩴ ᩑᨠᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᨣ᩠ᨣᩉᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩃᨾᨲᩥᨸ᩠ᨸᨸᨬ᩠ᨧᩮᨶ᪨

ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩋᨬ᩠ᨬᩈᨾᩣᨶᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪒᪨ ᨠᨳᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩁᩪᨸᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩣᨠᩣᩁᩣᨴᩥᩴ ᨠᨳᩮᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨹᩩᩈᨲᩦᨲᩥ ᨹᩔᩮᩣ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪑ ᨹᩔᨸᨬ᩠ᨧᨾᨠᩁᩣᩈᩥᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ), ᩈ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᨹᩩᩈᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ᪨ ᩋᨿᨬ᩠ᩉᩥ ᩋᩁᩪᨸᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨸᩥ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨹᩩᩈᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩈᩣ ᨧᩔ ᨹᩩᩈᨶᩣᨠᩣᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨾ᩠ᨻᩥᩃᨡᩣᨴᨠᩣᨴᩥᩴ ᨸᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᩁᩔ ᨡᩮᩊᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨴᩥ ᩅᩥᨿ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩅᩮᨴᨿᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᨶᩣ, ᩈᩣ ᩅᩮᨴᨿᩥᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩁᩈᩣᨶᩩᨽᩅᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩮᩈᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩑᨠᨴᩮᩈᨾᩮᩅ ᩁᩈᩴ ᩋᨶᩩᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᨠᩴᩈᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩍᩔᩁᩅᨲᩣᨿ ᩅᩮᨴᨶᩣᩅ ᩋᨶᩩᨽᩅᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩮᩈᩣ “ᩈᩩᨽᩮᩣᨩᨶᩁᩈᩣᨶᩩᨽᩅᨠᩁᩣᨩᩣ ᩅᩥᨿᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᩩᨡᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨸᨶᩔᩣ ᨽᩮᨴᩴ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ᪨ ᨶᩦᩃᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ, ᩈᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ᪨ ᩈᩣ ᩉᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᨴᩣᩁᩩᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩅᨯ᩠ᨰᨠᩥᩋᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨱᨠᩁᨱᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᨶᩔ ᨠᩣᩁᨱᨽᩪᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᩁᩥᨠᩣᨿ ᨲᩣᩅᩮᨲᩴ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨶ ᨠᨳᩴ? ᩈᩣᨸᩥ ᨸᩩᨶ ᩋᨸᩁᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᨶᩔ ᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩁᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨶ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ᪨

ចេតេតិ អត្តនា សម្បយុត្តធម្មេ អារម្មណេ អភិសន្ទហតិ, សង្ខតាភិសង្ខរណេ វា ព្យាបារមាបជ្ជតីតិ ចេតនា។ តថា ហិ អយមេវ អភិសង្ខរណេ បធានត្តា វិភង្គេ សុត្តន្តភាជនីយេ សង្ខារក្ខន្ធំ វិភជន្តេន “សង្ខតមភិសង្ខរោន្តីតិ សង្ខារា”តិ (សំ· និ· ៣·៧៩) វត្វា “ចក្ខុសម្ផស្សជា ចេតនា”ត្យាទិនា (វិភ· ២១) និទ្ទិដ្ឋា។ សា ចេតយិតលក្ខណា, ជេដ្ឋសិស្សមហាវឌ្ឍកិអាទយោ វិយ សកិច្ចបរកិច្ចសាធិកាតិ ទដ្ឋព្វា។ ឯកគ្គតាវិតក្កវិចារបីតីនំ សរូបវិភាវនំ ហេដ្ឋា អាគតមេវ។

ជីវន្តិ តេន សម្បយុត្តធម្មាតិ ជីវិតំ, តទេវ សហជាតានុបាលនេ អាធិបច្ចយោគេន ឥន្ទ្រិយន្តិ ជីវិតិន្ទ្រិយំ, តំ អនុបាលនលក្ខណំ ឧប្បលាទីនិ អនុបាលកំ ឧទកំ វិយ។ ករណំ ការោ, មនស្មិំ ការោ មនសិការោ, សោ ចេតសោ អារម្មណេ សមន្នាហារលក្ខណោ។ វិតក្កោ ហិ សហជាតធម្មានំ អារម្មណេ អភិនិរោបនសភាវត្តា តេ តត្ថ បក្ខិបន្តោ វិយ ហោតិ, ចេតនា អត្តនា អារម្មណគ្គហណេន យថារុឡហេ ធម្មេបិ តត្ថ តត្ថ និយោជេន្តី ពលនាយកោ វិយ ហោតិ, មនសិការោ តេ អារម្មណាភិមុខំ បយោជនតោ អាជានីយានំ បយោជកសារថិ វិយាតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ ធម្មានញ្ញាតំ តំ យាថាវសរសលក្ខណំ សភាវតោ បដិវិជ្ឈិត្វា ភគវតា តេ តេ ធម្មា វិភត្តាតិ ភគវតិ សទ្ធាយ “ឥទំ វិសេសា ពុទេ ធម្មា”តិ ញាណេប្យត្វា ឧគ្គហណបរិបុច្ឆាទិវសេន តេសំ សភាវសមធិគមាយ យោគោ ករណីយោ, ន បន តត្ថ តត្ថ វិប្បដិបជ្ជន្តេហិ សម្មោហោ អាបជ្ជិតព្វោតិ អយមេត្ថ អាចរិយានំ អនុសាសនី។ សព្ពេសម្បិ ឯកូននវុតិចិត្តានំ សាធារណា និយមតោ តេសុ ឧប្បជ្ជនតោតិ សព្ពចិត្តសាធារណា នាម។

៣។ អធិមុច្ចតិ អធិមោក្ខោ, សោ សន្និដ្ឋានលក្ខណោ, អារម្មណេ និច្ចលភាវេន ឥន្ទខីលោ វិយ ទដ្ឋព្វោ។ វីរានំ ភាវោ, កម្មំ, វិធិនា ឦរយិតព្វំ បវត្តេតព្វន្តិ វា វីរិយំ, ឧស្សាហោ, សោ សហជាតានំ ឧបត្ថម្ភនលក្ខណោ។ វីរិយវសេន ហិ តេសំ ឱលីនវុត្តិតា ន ហោតិ។ ឯវញ្ច កត្វា ពលស្ស វិតក្កាទីហិ វិសេសោ សុបាកដោ ហោតិ។ ឆន្ទនំ ឆន្ទោ, អារម្មណេន អត្ថិកតា, សោ កត្តុកាមតាលក្ខណោ។ តថា ហេស “អារម្មណគ្គហណេ ចេតសោ ហត្ថប្បសារណំ វិយា”តិ (ធ· ស· អដ្ឋ· ១ យេវាបនកវណ្ណនា) វុច្ចតិ។ ទានវត្ថុវិស្សជ្ជនវសេន បវត្តកាលេបិ ចេស វិស្សជ្ជិតព្វេន តេន អត្ថិកោវ ខិបិតព្វុសុគ្គហណេ អត្ថិកោ ឥស្សាសោ វិយ។ សោភនេសុ តទិតរេសុ ច បការេន កិណ្ណា វិប្បកិណ្ណាតិ បកិណ្ណកា។

៤។ សោភនាបេក្ខាយ ឥតរេ, ឥតរាបេក្ខាយ សោភនា ច អញ្ញេ នាម, តេសំ សមានា ន ឧច្ចនីចសទ្ទាទយោ វិយ អកុសលាទិសភាវាយេវាតិ អញ្ញសមានា។

អញ្ញសមានចេតសិកវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អកុសលចេតសិកវណ្ណនា

ᩍ᪨ ᨡᩩᩅᩥ ᨲᩣᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᨧᩥᨲ᩠ᨲᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩅᩈᩮᨶ, ᨸᨠᩥᨱ᩠ᨱᨠᩅᩈᩮᨶ ᨧ ᩈᩮᩣᨽᨶᩮᨲᩁᩈᨽᩣᩅᩮ ᨲᩮᩁᩈ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨽᩣᨣᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᩋᨠᩩᩈᩃᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨸᨮᨾᩴ, ᨲᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᨽᨶᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨧ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩣ ᨸᨶ ᩋᩣᩅᩮᨱᩥᨠᩈᨾ᩠ᨽᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨶ ᨲᩮ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨾᩩᨿ᩠ᩉᨲᩦᨲᩥ ᨾᩮᩣᩉᩮᩣ, ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᩈᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᨽᩣᩅᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨣ᩠ᨣᩉᨱᩅᩈᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᩉᩮᩈ ᨲᩔ ᨿᨳᩣᩈᨽᩣᩅᨸ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨶ ᩉᩥᩁᩦᨿᨲᩥ ᨶ ᩃᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩮᩣ, ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨾᩪᩉᩮᩣ ᩅᩣ᪨ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠ᩠ᨠᩴ, ᨲᨴᩮᩅ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩴ᪨ ᨶ ᩒᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᩪᨳᨲᩮᩣ ᨣᩣᨾᩈᩪᨠᩁᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨠᩣᨿᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩋᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᩉᩥᩁᩥᨠᩴ, ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨲᩮᩣ ᩈᩃᨽᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩣᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉᩩ ᨸᩮᩣᩁᩣᨱᩣ –

“ᨩᩥᨣᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨶᩣᩉᩥᩁᩥᨠᩮᩣ, ᨸᩣᨸᩣ ᨣᩪᨳᩣᩅ ᩈᩪᨠᩁᩮᩣ;

ᨶ ᨽᩣᨿᨲᩥ ᩋᨶᩮᩣᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩦ, ᩈᩃᨽᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨸᩣᩅᨠᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩏᨴ᩠ᨵᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨧ᩠ᨧᩴ, ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩅᩪᨸᩈᨾᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᨸᩣᩈᩣᨱᩣᨽᩥᨥᩣᨲᩈᨾᩩᨴ᩠ᨵᨲᨽᩈ᩠ᨾᩴ ᩅᩥᨿ᪨ ᩃᩩᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨾᨠ᩠ᨠᨭᩣᩃᩮᨸᩮᩣ ᩅᩥᨿ᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᩃᨾ᩠ᨻᩥᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩣᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩃᩮᨸᩮᩣ, ᩃᩮᩣᨽᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨽᩥᨣᩥᨩ᩠ᨫᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲᩮᩈᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ “ᩍᨴᨾᩮᩅ ᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᨾᩮᩣᨥᨾᨬ᩠ᨬ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ᪨ ᨬᩣᨱᩴ ᩉᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨿᨳᩣᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᨿᨳᩣᩈᨽᩣᩅᩴ ᩅᩥᨩᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨿᩣᨳᩣᩅᨲᩮᩣ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲᩮᩈᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ “ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩦ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥᨶᩣ ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩦᨲᩥ ᨾᩣᨶᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩏᨱ᩠ᨱᨲᩥᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩮᩈ “ᨠᩮᨲᩩᨠᨾ᩠ᨿᨲᩣᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪃᪀᪀) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨴᩩᩔᨲᩦᨲᩥ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨧᨱ᩠ᨯᩥᨠ᩠ᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨸᩉᨭᩣᩈᩦᩅᩥᩈᩮᩣ ᩅᩥᨿ, ᩍᩔᨲᩦᨲᩥ ᩍᩔᩣ, ᩈᩣ ᨸᩁᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨡᩦᨿᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ᪨ ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ, “ᨾᩣ ᩍᨴᩴ ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᩴ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᨾᨿ᩠ᩉᨾᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩪ”ᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨾᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ, ᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨣᩪᩉᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨ ᨠᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩩᨠᨲᩴ᪨ ᨠᨲᩣᨠᨲᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩴ᪨ ᩋᨠᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩉᩥ ᨠᩩᨠᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᩣᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ “ᨿᩴ ᨾᨿᩣ ᩋᨠᨲᩴ᪨ ᨲᩴ ᨠᩩᨠᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨵ ᨸᨶ ᨠᨲᩣᨠᨲᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᨠᩩᨠᨲᩴ, ᨲᩔ ᨽᩣᩅᩮᩣ ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨧ᩠ᨧᩴ, ᨲᩴ ᨠᨲᩣᨠᨲᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩈᩩᨧᩁᩥᨲᩣᨶᩩᩈᩮᩣᨧᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ᪨ ᨳᩥᨶᨶᩴ ᨳᩥᨶᩴ, ᩋᨶᩩᩔᩣᩉᨶᩣᩅᩈᩴᩈᩦᨴᨶᩅᩈᩮᨶ ᩈᩴᩉᨲᨽᩣᩅᩮᩣ᪨ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᨶᩴ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ, ᩅᩥᨣᨲᩈᩣᨾᨲ᩠ᨳᩥᨿᨲᩣ, ᩋᩈᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨥᩣᨲᩮᩣ ᨧᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨳᩥᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ ᩅᩮᨴᨶᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᨿᩔᩣᨲᩥ ᩋᨿᨾᩮᨲᩮᩈᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨸᩣᩊᩥᨿᩴ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪁᪁᪆᪂-᪁᪁᪆᪃) “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᨳᩥᨶᩴ? ᨿᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨠᩃ᩠ᩃᨲᩣ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩴ? ᨿᩣ ᨠᩣᨿᩔ ᩋᨠᩃ᩠ᩃᨲᩣ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᩣᩊᩥᨿᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ “ᨠᩣᨿᩔᩣ”ᨲᩥ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩁᩪᨸᨠᩣᨿᩔᩣᨸᩥ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨬᨲᩣ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩔ ᩁᩪᨸᨽᩣᩅᩮᩣᨸᩥ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ? ᨶᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩉᩥ ᩋᨶᩮᨠᨠᩣᩁᨱᩅᩈᩮᨶᩮᩅᩔ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩅᩣᨴᩥᨾᨲᨸ᩠ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨲ᩠ᨳᩴ ᨲᩮᨶ ᩅᩣᨴᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ ᨻᩉᩩᨵᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ –

“ᨠᩮᨧᩥ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩁᩪᨸᨶ᩠ᨲᩥ, ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩮᩅᩴ ᨶ ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ;

ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩈᩩ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨠᩣᨾᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᨿ᪨

“បហាតេន្តស្ស អក្ខាត-នេយតំ តីចទេឈាស្ស ហិ;

រូបត្តា ភ បហាតន្តា-យក្ខាតំ ចស្សភាឌិភា៑

“‘ភ ត្យ៉ំ ត្រីក្លនេច រូបំ, បឌេហឆា’តិ បរិឌេតា;

បនេហឃ្យកាចនេលនេសាបិ, ឃត្វ រូបស្ស ឌិស្សតិ៑

“តត្វ តន្តឹសឃដ្ឋ-ទាកហាតិ បកាសិតា;

ចុត្តជៀតត្វ នេឃា លភ្គ-ទាកនេក្លបើតិអាឌិក៑

“រូបិរូបេស្ស យិនេន្តស្ស, អរូបំ តត្វ នេឌសិតំ;

ន្តាតិ នេច ភត្តិ តំ តត្វ, អចិនេសនេសភ បរិឌេតា៑

“សក្កា ហិ អត្យាត្យំ ឃំ, យិន្តិ រូបត្តិ ចិត្តិតំ;

តយ្យិ តីចទលាំ យិន្ត-កាចនេតា ន្តាតនិ ចិឃ៑

“សយ្យនេឃាកាកិឆាភា ច, ភ តំ រូបត្តិ តិដ្ឋនេឃា;

អរូបឹភជៀលន្តាតំ, សយ្យនេឃានេកា បច្ចតិ៑

“តឆារុនេប្យ សយ្យប្យត្តិ, បរិឌេតា ភត្តិ រូបតា;

តិដ្ឋា លឹណាសចាភត្តា, កាឃនេកលន្តានេតា សិឃា”តិ៑

អក្យុសលចេតសិកចល្លុតា និដ្ឋិតា៉

សោភនចេតសិកចល្លុតា

៩៉ សទ្ធហតីតិ សទ្ធា, ត្យទ្ធាឌឹស្យុ បសាទោ, សា សម្យយុត្តធម្មាត់ បសាទតលក្ខណា ដ្ធកប្យសាទកមណិ ចិយ៉ សខណ៌ សតិ, អសម្មោសា, សា សម្យយុត្តធម្មាត់ សារណលក្ខណា៉ ហិរិយតិ កាយគុច្ចរិតាឌីហិ ជិក្យុច្ឆតីតិ ហិរិ, សា បាបតោ ជិក្យុច្ឆតលក្ខណា៉ ឱត្តប្យតីតិ ឱត្តប្យំ, តំ បាបតោ ដ្ធត្តាសលក្ខណំ៉ អត្តគារវចចសេន បាបតោ ជិក្យុច្ឆតតោ ក្យុលចធូ ចិយ ហិរិ, បរគារវចចសេន បាបតោ ដ្ធត្តាសតតោ ចេសិយា ចិយ ឱត្តប្យំ៉ លោកស្យជិបក្ខោ អលោភោ, ទោសា អារម្មណេ ចិត្តស្ស អលគ្គតាលក្ខណោ មុត្តភិក្ខុ ចិយ៉ ទោសស្យជិបក្ខោ អទោសោ, សោ អចណ្ឌិក្កលក្ខណោ អត្យក្យលមិត្តោ ចិយ៉ តេស្យុ ធម្មេស្យុ មជ្ឈត្ថតា តត្រមជ្ឈត្ថតា, សា ចិត្តចេតសិកាត់ អជ្ឈុបេក្ខនលក្ខណា សមប្យចត្តាត់ អស្សាត់ អជ្ឈុបេក្ខកោ សារថិ ចិយ៉

កាយស្ស បស្សមុក្ខ កាយបស្សទ្ធិ៉ ចិត្តស្ស បស្សមុក្ខ ចិត្តបស្សទ្ធិ៉ ដ្ធភោបិ តេ កាយចិត្តទរថច្ចបសមលក្ខណា៉ កាយស្ស លហុភាវោ កាយលហុតា៉ តថា ចិត្តលហុតា៉ តា កាយចិត្តគរុភាវច្ចបសមលក្ខណា៉ កាយស្ស មុទុភាវោ កាយមុទុតា៉ តថា ចិត្តមុទុតា៉ តា កាយចិត្តថទ្ធភាវច្ចបសមលក្ខណា៉ កម្មេ សាធុ កម្មញ្ញំ, តស្ស ភាវោ កម្មញ្ញតា, កាយស្ស កម្មញ្ញតា កាយកម្មញ្ញតា៉ តថា ចិត្តកម្មញ្ញតា៉ តា កាយចិត្តអកម្មញ្ញភាវច្ចបសមលក្ខណា៉ បគុណស្ស ភាវោ បាគុញ្ញំ, តទេវ បាគុញ្ញតា, កាយស្ស បាគុញ្ញតា កាយបាគុញ្ញតា៉ តថា ចិត្តបាគុញ្ញតា៉ តា កាយចិត្តាត់ គេលញ្ញច្ចបសមលក្ខណា៉ កាយស្ស ដ្ធជុកភាវោ កាយុជុកតា៉ តថា ចិត្តុជុកតា៉ តា កាយចិត្តាត់ អជ្ជវលក្ខណា៉ យថាក្កមំ បនេតា កាយចិត្តាត់ សារម្ភាឌិករឆាត្យវក្ខោកបជិបក្ខបច្ចយសមុដ្ឋានតា, កាវោយាតិ ចេត្ឋ ចេតនាឌិក្ខន្ធត្តយស្ស គហណំ៉ យស្មា ចេតេ ទ្វេ ទ្វេ ធម្មាច ឲកតោ ហុត្វា យថាសកំ បជិបក្ខធម្មេ ហនន្តិ, តស្មា ទ្វេធេច ឧចិឆតា ឧត្តា, ន សមានិអាឌីស្យុ៉ អបិច ចិត្តបស្សទ្ធិអាឌីហិ ចិត្តស្សេច បស្សទ្ធាឌិភាវោ ហោតិ, កាយបស្សទ្ធិអាឌីហិ បន រូបកាយស្សាបិ តំសមុដ្ឋានបណីតរូបផរណចសេនាតិ តទត្ថសន្ទស្សនត្ថញ្ចេត្ថ ឧចិឆតា ឧត្តា៉ សោភនានំ សព្វេសម្បិ សាធារណា តិយោមេ តេរស្យុ ដ្ធប្បជ្ជនតោតិ សោភនសាធារណា៉

ល៍៉ សម្មា ចទន្តិ ឲតាយាតិ សម្មាចាចា, ចចីគុច្ចរិតចិរតិ៉ សា ចត្យុព្វិធា មុសាចាទា ចេរមណិ, បិស្យុណចាចា ចេរមណិ, ផរុសចាចា ចេរមណិ, សម្យប្យលាបា ចេរមណីតិ៉ កម្មមេច កម្មន្តោ ស្យុត្តន្តចនន្តាទយោ ចិយ៉ សម្មា បចត្តោ កម្មន្តោ សម្មាកម្មន្តោ, កាយគុច្ចរិតចិរតិ៉ សា តិចិធា បាណាតិបាតា ចេរមណិ, អទិន្នាទានា ចេរមណិ, កាមេសុមិច្ឆាចារា ចេរមណីតិ៉ សម្មា អាឌីចន្តិ ឲតោតាតិ សម្មាអាឌីចោ, មិច្ឆាឌីចចិរតិ៉ សោ បន អាឌីចហេត្យុកកាយចចីគុច្ចរិតតោ ចិរមណចសេន សត្តចិធោ, ក្យុហតលបនាឌិមិច្ឆាឌីចចិរមណចសេន ពហុចិធោ ចា៉ តិចិធាបិ បនេតា បច្ចេកំ សម្យត្តសមាទានសម្យច្ឆេទចិរតិចសេន តិចិធា ចិរតិយោ តាម យថាចុត្តគុច្ចរិតេហិ ចិរមណតោ៉

᪘᪨ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨸᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᨲᩥ ᩈᩣᨵᩪᨶᩴ ᩉᨴᨿᨡᩮᨴᩴ ᨩᨶᩮᨲᩥ, ᨠᩥᩁᨲᩥ ᩅᩣ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ ᨸᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨠᩥᨱᩣᨲᩥ ᩅᩣ ᨲᩴ ᩉᩥᩴᩈᨲᩥ, ᨠᩥᩁᩦᨿᨲᩥ ᩅᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩈᩩ ᨸᩈᩣᩁᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᨠᩁᩩᨱᩣ, ᩈᩣ ᨸᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨸᨶᨿᨶᨠᩣᨾᨲᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ᪨ ᨲᩣᨿ ᩉᩥ ᨸᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨸᨶᩦᨿᨲᩥ ᩅᩣ, ᨿᩣ ᩅᩣ, ᨲᨴᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨾᩮᩣᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲᩣᨿᩣᨲᩥ ᨾᩩᨴᩥᨲᩣ, ᩈᩣ ᨸᩁᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩋᨶᩩᨾᩮᩣᨴᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩈᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩣ, ᨲᩣ ᩑᩅ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ "ᨧᨲᩔᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨬ᩠ᨬᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨴ᩠ᩅᩮᨿᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ? ᩋᨴᩮᩣᩈᨲᨲ᩠ᩁᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨲᩣᩉᩥ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩩᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨣᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩋᨴᩮᩣᩈᩮᩣᨿᩮᩅ ᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩉᩥᨲᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩅᩈᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᨲ᩠ᩁᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿᩮᩅ ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨭᩥᨥᩣᨶᩩᨶᨿᩅᩪᨸᩈᨾᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉᩩ ᨸᩮᩣᩁᩣᨱᩣ –

"ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨶ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩥ, ᨲᨲ᩠ᩁᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨧ;

ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᨣᩉᩥᨲᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ ᩏᨽᩮᩣ"ᨲᩥ᪨ (ᩋᨽᩥᨵ᪨ ᪑᪐);

ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᩅᨻᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ, ᩈᩣ ᩑᩅ ᨿᨳᩣᩈᨽᩣᩅᩣᩅᨻᩮᩣᨵᨶᩮ ᩋᩣᨵᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨬᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩴ᪨ ᩋᨳ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨸᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᨠᩥᩴ ᨶᩣᨶᩣᨠᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ? ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᨲᩣᩅ ᨶᩦᩃᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨸ᩠ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩣᨵᩮᨲᩥ, ᩏᩔᨠ᩠ᨠᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩣᨸᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᨶ ᨲᩥᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨻᩣᩃᨣᩣᨾᩥᨠᩉᩮᩁᨬ᩠ᨬᩥᨠᩣᨶᩴ ᨠᩉᩣᨸᨱᩣᩅᨻᩮᩣᨵᨶᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨴᩔᨶᩴ᪨ ᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᨠᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᨱᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶᨠᩣᩃᩮ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨻ᩠ᨻᩮᩣᩉᩣᩁᩥᨠᩴ, ᩈᩮᩈᨠᩣᩃᩮ ᨻᩃᩅᩴ᪨ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨶ ᩏᨽᩮᩣᨸᩥ ᨲᨴᨶᩩᨣᨲᩥᨠᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨸᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨

᪙᪨ "ᨲᩮᩁᩈᨬ᩠ᨬᩈᨾᩣᨶᩣ"ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᩁᩣᩈᩦᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ᪨

ᩈᩮᩣᨽᨶᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪑᪐᪨ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩈᩉ ᩋᩅᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᩅᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ᪨ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᩈᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ "ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ, ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨾᩪᩉᩮᩣ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ"ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᪨ ᩈᨾᩣᩉᩣᩁᨴ᩠ᩅᨶ᩠ᨴᩮᨸᩥ ᩉᩥ ᨸᩩᩃ᩠ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩅᩥᨴᩪ ᩍᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᩅᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩩ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩍᨲᩮᩣ ᨸᩁᩴ ᨿᨳᩣᨿᩮᩣᨣᩴ ᨸᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨

ᩋᨬ᩠ᨬᩈᨾᩣᨶᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩈᨾ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

១៣៓ សការេចត អចិតក្កត្តា ឱ្ឋបញ្ចាចិន្នាណាតិ ចន្ទិតាតិ ឲេតហិ, េតហិ ចា ឲតាតិ ចន្ទិតាតិតិ ឱ្ឋបញ្ចាចិន្នាណាចន្ទិតាតិ, ចត្យចត្តាលិស កាយាចចេទចិត្តាតិ៓ េតសុ េចច ឲកាគសសុ បផយញ្ញាតចិេត្តសុ ច ចិតេក្កា ឌាឃតិ េសសាត់ កាចតាគេលត អចិតក្កត្តាតិ អធិប្បាេយា៓

១៤៓េតសុ េចច បញ្ចាបញ្ញាសចិតក្កចិេត្តសុ, ឲកាគសសុ ក្សតិឃញ្ញាតចិេត្តសុ ចាតិ ឈសដ្ឋិចិេត្តសុ ចិចាេទា ឌាឃតិ៓

១៥៓ ឱ្ឋបញ្ចាចិន្នាេណហិ, ចិចិកិច្ឆាសហាេតត ចាតិ ឲកាគសហិ ចន្ទិេតសុ អដ្ឋសត្តតិចិេត្តសុ អធិេយាេក្លា ឌាឃតិ៓

១៦៓ បញ្ចក្ខាទាចន្ទេតត, ឱ្ឋបញ្ចាចិន្នាេណហិ, សយ្យដិច្ឆតក្ខេឃត, សត្តិទេលាត្តេឃត ចាតិ េសាឮអសហិ ចន្ទិេតសុ េតសត្តតិឃា ចិេត្តសុ ចិទិឈំ ឌាឃតិ៓

១៧៓ េគាយតស្សសហាេតហិក្ខិហិ , ក្ខេបក្លាសហាេតហិ បញ្ចបញ្ញាសចិេត្តហិ, កាឃចិន្នាណក្ខេឃត, ឲកាគសហិ ចត្យញ្ញាេតហិ ចាតិ សត្តតិចិេត្តហិ ចន្ទិេតសុ ឲកបញ្ញាសចិេត្តសុ បីតិ ឌាឃតិ៓

១៨៓ អេហត្យេកហិ អដ្ឋាទសហិ, េយាឮេហហិ ក្ខិហិ ចាតិ ចីសតិឃា ចិេត្តហិ ចន្ទិេតសុ ឲក្សតសត្តតិចិេត្តសុ ឈេន្ទា ឌាឃតិ៓

១៩៓េត បតាតិ បកិណ្ណកចិចន្ទិតា ចំសេហកតា ច៓ ឃចាក្កយត្តិ ចិតក្កាឌិឈបកិណ្ណកចន្ទិតចំសហិតកយាត្ថុបេតា៓ “ឈសដ្ឋិ បញ្ចាបញ្ញាសា”ត្យាឌិ ឲកចីសសតកាណតចេសត, ឲក្សតតក្សតិកាណតចេសត ច ឃចាេទហំ េឃាេឌតព្វា៓

អញ្ញសមាតេចតសិកសយ្យេយាកតឃចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៓

អក្យសលេចតសិកសយ្យេយាកតឃចណ្ណតា

២០៓ “សព្វាក្យសលសាធារណា”តិ ចត្វា តេជច សយេត្វា្ហំ “សេព្វាសុបិ”ត្យាឌិ ក្សត្តំ៓ េឃា ហិ េកាចិ បិណាតិបិតាឌីសុ បដិបត្តិ, េសា សេព្វាបិ េយាេហត តត្វ អតាឌីតចឃយ្យាចី អភិទិេកត តេតា អចិក្កច្ឆេត្តា, អេតាត្តបេយ្យត អេតាត្តប្យេត្តា, ឧទ្ធេច្ចត អច្ចុបសេត្តា ច េហាតិ, តស្មា េត សព្វាក្យសេលសុ ឧបលព្ភន្តិ៓

២១៓េលាភសហាតចិេត្តេស្វចាតិ ឲច-ការេទា អធិការេត្វាឃបិ េហាតីតិ “ដិដ្ឋិសហាតចិេត្តសុ”តិអាឌីសុបិ អចធាេណាំ ឌដ្ឋព្វំ៓ សព្វាឃាឌីសុ ហិ អភិនិចិសត្តស្ស តត្វ បយាឃតសប្ពចេតា ដិដ្ឋិ េលាភសហាតចិេត្តេស្វច លព្ភតិ៓ យាេតាបិ អហំយាតចេសត បចត្តតេតា

ទិដ្ឋិសទិសោច បវត្តតីតិ ទិដ្ឋិយា សហ ឯកចិត្តុប្បាទេន បវត្តតិ កេសរសីហោ វិយ អបរេន តទាវិនេន សហ ឯកក្យហាយំ, ន ចាបិ ទោសមូលិកេសុ ឧប្បជ្ជតិ អត្តសិនេហសត្តិស្សយការេន ឯកត្តលោកបរិច្ចាគត្តាតិ សោ ទិដ្ឋិវិប្បយុត្តេស្វេវ លព្ភតិ។

១៣៖ តថា បរសម្បត្តិំ ឧស្សូយន្តស្ស, អត្តសម្បត្តិយា ច បរេហិ សាធារណភាវំ អនិច្ឆន្តស្ស, កតាកតទុច្ចរិតសុចរិតេ អនុសោចន្តស្ស ច តត្ថ តត្ថ បដិហតតាវសេនេវ បវត្តនតោ ឥស្សាមច្ឆរិយកុក្កុច្ចានិ បដិឃចិត្តេស្វេវ។

១៤៖ អកម្មញ្ញតាបកតិកស្ស តថា សភាវតិក្ខេសុ អសង្ខារិកេសុ បវត្តនាយោគតោ ថិនមិទ្ធំ សសង្ខារិកេស្វេវ លព្ភតិ។

១៥៖ សព្វាបុញ្ញេស្វេវ ចត្តារោ ចេតសិកា គតា, លោភមូលេយេវ យថាសម្ភវំ តយោ គតា, ទោសមូលេស្វេវ ទ្វីសុ ចត្តារោ គតា, តថា សសង្ខារេយេវ ទ្វយន្តិ យោជនា។ វិចិកិច្ឆា វិចិកិច្ឆាចិត្តេ ចាតិ ច-សទ្ទោ អវធារណោ។ វិចិកិច្ឆា វិចិកិច្ឆាចិត្តេយេវាតិ សម្ពន្ធោ។

អកុសលចេតសិកសម្បយោគវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

សោភនចេតសិកសម្បយោគវណ្ណនា

១៦៖ លោកុត្តរចិត្តេសុ បរិកម្មញ្ញតាទិវសេន ពកាទិ សម្មាសង្កប្បាទិរហោ សិយា, ន បន វិរតីនំ អភាវោ យក្ខស្ស កាយទុច្ចរិតាទីនំ សមុច្ឆេទវសេន, ផលស្ស ច តទនុកូលវសេន បវត្តនតោតិ វុត្តំ “វិរតិយោ បនា”ត្យាទិ។ សព្វទាបីតិ សព្វេហិបិ តំតំទុច្ចរិតទុរាជីវានំ វិសយតាវសប្បវត្តេហិ អាការេហិ។ ន ហិ ឯតាសំ លោកិយេសុ វិយ លោកុត្តរេសុបិ ទុរាចារាទីនំ វិសុំ វិសុំ បហានវសេន បវត្តិ ហោតិ សព្វេសមេវ ទុច្ចរិតទុរាជីវានំ ឯតេន ឯតេន បវេកេន កេវលំ សព្វេសោ, កេវលំ អបាយគមនីយានំ បហានវសេន ឯកក្ខណេ សម្បត្តិតោ។ តត្ថ វាយមេត្វា “ឯកតោវា”តិ វុត្តំ និយតាវ និយតាតិ? តំ ន, តិស្សន្នំ ឯកតោវាចុត្តិបរិនិប្ផន្នមេវាតិ ចតុត្ថិំ ទុច្ចរិតានីនំ បដិបក្ខាការប្បវត្តិយា អនីបិតត្តា។ កេចិ បន ព្ហូយត្វំ អសល្លក្ខេត្វាន “‘សព្វទាបី’តិ ព្ហូនំ អតិរិត្ត”ន្តិ វទន្តិ, តត្ថ ឯតាសំ អញ្ញាណវសេន ការណំ “និយតា”តិ ព្ហូយិតាបិ លោកិយេសុ វិយ កទាចិ សម្ភវំ និវារេតិ។ តថា ហេតា លោកិយេសុ វេចាបនកវសេន ទេសិតា, ព្ហូឆ បន សុទ្ធបនតោ។ កាមាវចរកុសលេស្វេវាតិ អវធារណេន កាមាវចរវិបាកកិរិយេសុ មហគ្គតេសុ ច សម្ភវំ និវារេតិ។ តថា ទេវ ឧបរិ វក្ខតិ។ កទាចីតិ ទុរាចារាទិឯកេកទុច្ចរិតេហិ បដិវិរមណការេ។ កទាចិ ឧប្បជ្ជន្តាបិ ន ឯកតោ ឧប្បជ្ជន្តិ វីតិក្កមិតព្ពវត្ថុសង្ខាតានំ អត្តនោ អារម្មណានំ សម្ភារបក្ខត្តាតិ វុត្តំ “វិសុំ វិសុ”ន្តិ។

១៧៖ អប្បមាណប្បត្តានំ អប្បមញ្ញានំ ន កទាចិ សោមនស្សរហិតា បវត្តិ អត្ថីតិ “បញ្ច...បេ... ចិត្តេសុ វា”តិ វុត្តំ។ វិនីវរណានិ តាយ មហគ្គតានិ, មហន្តេហិ វា ឈានេហិ គតានិ បត្តានីតិ មហគ្គតានិ។ តានិ ហុត្វាតិ កិន្នារម្មណត្តា អត្តនោ អារម្មណាក្ខតានំ

ទុក្ខិតសុខិតសត្តានំ អាបាថគមនភាវបេក្ខតាយ ចិន្តំ ចិន្តំ ហុត្វា ឧប្បាតិ ពួលេសុ កាយាយតនក្ខុលចិត្តេសុ, កាមាវចរចិត្តាភាវតោការេល អប្បមាណចិត្តេតា បុព្វេ បរិចយចរេន រូបក្ខាវចរកចិត្តេហិបិ បរិកម្មំ ហោតិ, យថា តំ បច្ចាលក្ខិ សព្ពាយត្តស្ស កម្មាទិ អញ្ញាចិហិតស្សបិ សញ្ញាយតំ, យថា ច បច្ចាចិបស្សតាយ សព្វាទេ សម្ពុត្តស្ស កម្មាទិ បរិចយពលេន ពោរាលចិប្បយុត្តចិត្តេហិបិ សម្ពុតត្តិ រូបក្ខាវចរកាយាយតនេសុ កាមាវចរចិត្តានំ អសម្ពុចចាទោ កោចិចាទោ កតោ៑ អប្បមាណចិត្តំ បត តានំ ឧកត្តតោ សោយតស្សវចរតោវច សម្ពុចោ ជនេន្តោ កិត្តាទិកស្ស ចិយ កិត្តចេតស្សបិ អានេសចតបច្ចយាភាចតោ៑

១១៑ ពលោ សោឡអសចិត្តស្សតិ សម្ពាចាចាទលោ ពលោ ឆម្ពា អដ្ឋលោកុត្តរកាយាយតនក្ខុលចនេន សោឡអសចិត្តេសុ ជាយត្តិ៑

១២៑ ឧចំ តិយតាតិយតសប្បយោគចនេន ចុទ្ទេសុ អតិយតឆម្ពេ ឧកតោ ទស្សេត្វា សេសានំ តិយតកាចំ ឌីបេតុំ "ព្ពស្សាយនេទ្ធា"ត្យាទិ ចុត្តំ៑ ព្ពស្សាយនេទ្ធក្ខុក្កច្ចចិទតិការុលាទលោ តាតា កម្មាទិ ជាយត្តិ, យាទតា ច កម្មាទិ "សេឃ្យោហម្ពិ"ត្យាទិចសប្បចត្តិយំ ជាយតិ៑ ចិតមិទ្ធំ តថា កម្មាទិ អកម្មញ្ញតាចសប្បចត្តិយំ សហ អញ្ញមញ្ញា អចិប្បយោគិចនេន ជាយតីតិ ឈោឌតា៑ អឆ ចា យាទតា ចាតិ ឧត្ត ច-សន្ទិ "សហា"តិ ឧត្តាបិ ឈោទេត្វា ចិតមិទ្ធំ តថា កម្មាទិ សហ ច សសព្វារិកបជិលេ, ជិដ្ឋិកតចិប្បយុត្តសសព្វារិកេសុ ច ព្ពស្សាយនទ្ធិយក្ខុក្កច្ចេហិ, យាទេតត ច សទ្ធិំ, កម្មាទិ តទិតទសសព្វារិកចិត្តសប្បយោគការេល, តំសប្បយោគការេលបិ ចា តាតា ច ជាយតីតិ ឈោឌតា ជដ្ឋា៑ អបទេ បត អាចរិយា "យាទតា ច ចិតមិទ្ធញ្ច តថា កម្មាទិ តាតា កម្មាទិ សហ ច ជាយតី"តិ ឧត្តកមេច ឈោទេសុំ៑

១៣៑ សេសាតិ យថាចុត្តេហិ ឧកាទសហិ អតិយតេហិ ព្ពតទេ ឧកចត្តាលីស៑ កោចិ បត "យថាចុត្តេហិ អតិយតយេចាបតកេហិ សេសា តិយតយេចាបតកា"តិ ចទេណ្ឌត្តិ, តំ តេសំ មតិមត្តំ, ព្ពឆ យេចាបតកភាវេត កោសច្ចិ អត្ថដ្ឋត្វា៑ កោចលទេញ្ញ តិយតាតិយតចនេន ចិត្តប្បាទេសុ យថារហំ លក្ខយាតចេតសិកមត្តសង្គ្រហំ អាចរិយេត កតំ, ត យេចាបតកភាវេត កោចិ រូហ្វជីតិ៑

ឧចំ តាច "ឆប្បាឌីសុ អយំ ឆម្ពា ឧត្តកោសុ ចិត្តេសុ រូបលក្ខតី"តិ ចិត្តបរិច្ឆេទចនេន សប្បយោគំ ទស្សេត្វា ព្ពទានិ "ព្ពយម្ពិ ចិត្តប្បាទេ ឧត្តកា ចេតសិកា"តិ ចេតសិករាសិបរិច្ឆេទចនេន សង្គហំ ទស្សេតុំ "សង្គហញ្ញា"ត្យាទិ ចុត្តំ៑

សោភតចេតសិកសប្បយោគតយចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

សប្បយោគតយចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

សង្គហតយចណ្ណតា

១៤៑ "ឆត្តិំសា"ត្យាទិ តត្ត តត្ត យថារហំ លក្ខយាតកឆម្ពចនេន គលាតសង្គហោ៑

២៦។ បឋមជ្ឈានេ និយុត្តានិ ចិត្តានិ, តំ វា ឯតេសំ អត្ថីតិ បឋមជ្ឈានិកចិត្តានិ។ អប្បមញ្ញានំ សត្តារម្មណត្តា, លោកុត្តរានញ្ច និព្ពានារម្មណត្តា វុត្តំ “អប្បមញ្ញាវជ្ជិតា”តិ។ “តថា”តិ ឥមិនា អញ្ញសមានា, អប្បមញ្ញាវជ្ជិតា សោភណចេតសិកា ច សង្គហំ គច្ឆន្តីតិ អាកឌ្ឍតិ។ ឧបេក្ខាសហគតាតិ វិតក្កវិចារបីតិសុខវជ្ជា សុខដ្ឋានំ បវិដ្ឋាបេក្ខាយ សហគតា។ បញ្ចកជ្ឈានវសេនាតិ វិតក្កវិចារេ វិសុំ វិសុំ អតិក្កមិត្វា ភាវេន្តស្ស នាតិតិក្ខញាណស្ស វសេន ទេសិតស្ស ឈានបញ្ចកស្ស វសេន។ តេ បន ឯកតោ អតិក្កមិត្វា ភាវេន្តស្ស តិក្ខញាណស្ស វសេន ទេសិតចតុក្កជ្ឈានវសេន ទុតិយជ្ឈានិកេសុ វិតក្កវិចារវជ្ជិតានំ សម្ភវតោ ចតុត្ថា ឯវ សង្គហោ ហោតីតិ អធិប្បាយោ។

២៧។ តេត្តិំសវិធំ ចតុត្ថបញ្ចមជ្ឈានចិត្តេសុ។

មហគ្គតចិត្តសង្គហនយវណ្ណនា

២៨។ តីសូតិ កុសលវិបាកកិរិយវសេន តិវិធេសុ សីលវិសុទ្ធិវសេន សុវិសោធិតកាយវចីបយោគស្ស កេវលំ ចិត្តសមាធានមត្តេន មហគ្គតជ្ឈានានិ បវត្តន្តិ, ន បន កាយវចីកម្មានិ វិសោធនវសេន, នាបិ ទុច្ចរិតទុរាជីវានំ សមុច្ឆិន្នបដិប្បស្សម្ភនវសេនាតិ វុត្តំ “វិរតិវជ្ជិតា”តិ។ បច្ចេកមេវាតិ វិសុំ វិសុមេវ។ បន្នរសសូតិ រូបាវចរវសេន តីសុ, អារុប្បវសេន ទ្វាទសសូតិ បន្នរសសុ។ អប្បមញ្ញាយោ ន លព្ភន្តីតិ ឯត្ថ ការណំ វុត្តមេវ។

មហគ្គតចិត្តសង្គហនយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

កាមាវចរសោភណចិត្តសង្គហនយវណ្ណនា

៣០។ បច្ចេកមេវាតិ ឯកេកមេវ។ អប្បមញ្ញានំ ហិ សត្តារម្មណត្តា, វិរតីនញ្ច វីតិក្កមិតព្ពវត្ថុវិសយត្តា នត្ថិ តាសំ ឯកចិត្តុប្បាទេ សម្ភវោតិ លោកិយវិរតីនំ ឯកន្តកុសលសភាវត្តា នត្ថិ អព្យាកតេសុ សម្ភវោតិ វុត្តំ “វិរតិវជ្ជិតា”តិ។ តេនាហ “បញ្ច សិក្ខាបទា កុសលាយេវា”តិ (វិភ។ ៧១៥)។ វុត្តវិរតិអាទយោ បន “សិយា កុសលា, សិយា អព្យាកតា”តិ វចនតោ ផលស្ស បន មគ្គបដិពិម្ពភូតត្តា, ទុច្ចរិតទុរាជីវានំ បដិប្បស្សម្ភនតោ ច ន លោកុត្តរវិរតីនំ ឯកន្តកុសលតា យុត្តាតិ តាសំ តត្ថ អគ្គហណំ។ កាមាវចរវិបាកានម្បិ ឯកន្តបរិត្តារម្មណត្តា, អប្បមញ្ញានញ្ច សត្តារម្មណត្តា, វិរតីនម្បិ ឯកន្តកុសលត្តា វុត្តំ “អប្បមញ្ញាវិរតិវជ្ជិតា”តិ។

តត្រ ច បញ្ញត្តាធិអារម្មណម្បិ កាមាវចរកុសលំ ហោតីតិ តស្ស វិបាកេនាបិ កុសលសទិសារម្មណេន ភវិតព្ពំ យថា តំ

យហក្កតលេវិក្ដត្តរចិបិរកហឺតិ? តឃិតេយចំ, កាយតញ្ញាឆឺតស្ស ឞលក្ខតត្តា៍ ឃឆា ហិ ឥាសិឃា បុរេត្តា យាតទា ឮ្ពដ្ឋិតំ កាតំ អសេក្កាតេត្តា សាយិកេតេច ឮ្ពដ្ឋិតិដ្ឋិតំ កេទាតិ, ឲចំ កាយតញ្ញាឃត្តតាឃ ឥាសិសឌិសស្ស កាយាចចទកប្ជស្ស ចិបិកក្ខតំ ចិត្តំ តោត ពហិតារប្ជាំ អក្កុេហត្វា កាយតញ្ញារប្ជាលេយច ពញ្ញាតីតិ៍ ក្ខាកសឆាតិ ក្សលចិបិកកិរិឃកេកេស្ស បេច្ចកំ ចត្តារោ ចត្តារោ ក្ខាតិ កត្វា តីស្ស ក្ខាកសឆា៍

៣៧៍ ឮ្ពកាតិ ឮ្ពេយស្ស បឈយញ្ញ្សាតិកាឌឹហិ ក្ខតិឃញ្ញ្សាតិកាឌិតំ កេកកទឆេយ្ជ កេស្សតំ “អត្តូទេ ចសាតឆយ្ជា”ព្យាគិ ចុត្តំ៍ អត្តូទេ ចិទេត្ត ចិតក្កចិចារបឹតិស្សលចេសត ចសាតឆយ្ជា ចិសេសកា កេកកា៍ យញ្ញ្ស្យ យហក្កុេត អប្បយញ្ញា, ចសាតឆយ្ជា ច៍ បរិទេត្តស្ស កាយាចចទេស្ស ចិទតឹ, ចាលាលឞឹតឹ ច អប្បយញ្ញា ច ចិសេសកា, តត្ថ ចិទតឹ ក្សលេលហិ ចិបិកកិរិឃាតំ ចិសេសកា, អប្បយញ្ញា ក្សលកិរិឃេហិ ចិបិកាតំ, ចាលាលឞឹតឹ បត តីស្ស បឈយឃុកព្យអាឌឹហិ ក្ខតិឃឃុកព្យអាឌិតត្តិ កេក្ខត្តំ៍

កាយាចចទេសាកតចិត្តសក្កហតឃចណ្ឌតា តិក្ខិតា៍

អក្សលចិត្តសក្កហតឃចណ្ឌតា

៣៣៍ ក្ខតិឃេ អសក្ខារិកេតិ ឌិក្ខិចិប្បយុត្តេ អសក្ខារិកេ លេវិកយាតេត តេឆច អញ្ញាសយាតា, អក្សលសាឆារណា ច ឲក្សតចឹសតិ ឆយ្ជាតិ សម្ពុទ្ធា៍

៣៤៍ តតិឃេតិ ក្ខុបក្កាសហកតឌិក្ខិ សប្បយុត្តេ អសក្ខារិកេ៍

៣៥៍ ចតុត្ថេតិ ឌិក្ខិចិប្បយុត្តេ អសក្ខារិកេ៍

៣៦៍ ឮ្ពស្សាយឆ្ពិឃក្សក្ខាតិ បតេត្ថ បេច្ចកេយច ឃោះឌតញ្ញាតិ កិត្តារប្ជលត្តាឃេចាតិ អឆិប្បាឃោ៍

៣៧៍ អឆិយោគ្គស្ស តិច្ឆយាការប្បចត្តិតោ ឃេញ្ញហកសកាចេ ចិចិកិច្ឆាចិត្តេ សម្ពុចា តតិ្តតិ “អឆិយោគ្គចិទហិតា”តិ ចុត្តំ៍

៣៨៍ ឲក្សតចឹសតិ បឈយក្ខតិឃអសក្ខារិកេស្ស, អដ្ឋារស តតិឃចតុត្ថអសក្ខារិកេស្ស, ចឹស បញ្ចមេ អសក្ខារិកេ, ឲកចឹស បឈយក្ខតិឃសសក្ខារិកេស្ស, ចឹសតិ តតិឃចតុត្ថសសក្ខារិកេស្ស, ក្ខាចឹស បញ្ចមេ សសក្ខារិកេ, បត្តរស យោយ្ជហក្ខេឃតិ ឲចំ អក្សលេ សត្តឆា ឋិតាតិ ឃោះគតា៍

៨៥។ សាធារណាតិ អកុសលេហិ សព្ពេហេវ សាធារណភូតា ចត្តារោ សមាតា ច ឆន្ទបីតិអធិមោក្ខវជ្ជិតា អញ្ញសមានា អបរេ ទសាតិ

ឯតេ ចុទ្ទស ធម្មា សព្ពាកុសលយោគិនោតិ វុច្ចន្តីតិ យោជនា។

អកុសលចិត្តសង្គហនយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អហេតុកចិត្តសង្គហនយវណ្ណនា

៨៦។ “តថា”តិ ឥមិនា អញ្ញសមានេ បច្ចាមសតិ។

៨៧។ មនោវិញ្ញាណធាតុយា វិយ វិសិដ្ឋមននកិច្ចាយោគតោ មនមត្តា ធាតូតិ មនោធាតុ។ អហេតុកបដិសន្ធិយុគឡន្តិ

ឧបេក្ខាសន្តីរណទ្វយំ។

៨៨។ ទ្វារេសុ ហសនចិត្តំ, ឧកាសេសុ ចោទ្ទិត្តសុខសន្តីរណេសុ, ឆសុ មនោធាតុត្តិកាហេតុកបដិសន្ធិយុគឡវោដ្ឋព្ពនេសុ, សត្ត

ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណេស្វតិ អដ្ឋារសាហេតុកេសុ ចិត្តុប្បាទេសុ សង្គហោ ចតុព្ពិធោ ហោតីតិ យោជនា។

៨៩។ ពោត្តិំសវិធសង្គហោតិ អត្ថតោ បញ្ច, តថា មហគ្គតេ, កាមាវចរសោភណេ ទ្វាទស, អកុសលេ សត្ត, អហេតុកេ ចត្តារោតិ

ពោត្តិំសវិធសង្គហោ។

៩០។ ឥត្ថំ មនសា ចិត្តាវិយុត្តានំ ចេតសិកានំ ចិត្តបរិច្ឆេទវសេន ចុត្តំ សម្បយោគញ្ច ចេតសិកានំ ចិត្តបរិច្ឆេទវសេន ចុត្តំ

សង្គហញ្ច ញត្វា មនសា យោនិសោ ចិន្តេត្វា យំ មោភំ វិភាវេយ “សព្ពចិត្តសាធារណា តាវ សត្ត ឯកូនននុតិចិត្តេសុ ឧប្បជ្ជន្តិ បកិណ្ណកេសុ ចិតក្កា បញ្ចបញ្ញាសចិត្តេសុ ឧប្បជ្ជន្តិ បញ្ចបញ្ញាសចិត្តេ”ត្យាទិនា នយេន យថា វុត្តាតិ អត្ថោ។

អហេតុកចិត្តសង្គហនយវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

ឥតិ អភិធម្មត្ថវិភាវិនិយា នាម អភិធម្មត្ថសង្គហវណ្ណនាយ

ចេតសិកបរិច្ឆេទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៦. បកិណ្ណកបរិច្ឆេទវណ្ណនា

១. ឮទានិ យថាវុត្តានំ ចិត្តចេតសិកានំ វេទនាទិវិភាគតោ, ចំចំវេទនាទិភេទភិន្នចិត្តុប្បាទវិភាគតោ ច បកិណ្ណកសង្គហំ ទស្សេតុំ "សម្បយុត្តា យថាយោគ"ន្ត្យាទិ អារទ្ធំ. យថាយោគំ សម្បយុត្តា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា សភាវតោ អត្តតោ អត្តតោ សភាវវសេន ឲក្ខនតុតិបិធម្បិ ចិត្តំ អារម្មណវិជានតសភាវសាមញ្ញេន ឲកវិធំ, សព្ពចិត្តសាធារណោ ផស្សោ ផុសនសភាវេន ឲកវិធោត្យាទិនា តេបញ្ញាស ហោន្តិ.

២. ឮទានិ តេសំ ធម្មានំ យថារហំ វេទនា...បេ... ចតុទ្ទេតា សង្គហោ នាម វេទនាសង្គហាទិនាមកោ បកិណ្ណកសង្គហោ ចិត្តុប្បាទវសេន ចំចំវេទនាទិភេទភិន្នចិត្តុប្បាទានំ វសេន ន ពត្វ៌ចិ ចំចិវិហេន តីយតោ ឧបតីយតេ, អាហរីយតីត្យត្ថោ.

វេទនាសង្គហវណ្ណនា

៣.តត្ថាតិ តេសុ ឈសុ សង្គហេសុ. សុខាទិវេទនានំ, ចំសហគតចិត្តុប្បាទភេទញ្ញ ចិភាគវសេន សង្គហោ វេទនាសង្គហោ. ទុក្ខតោ, សុខតោ ច អញ្ញា អទុក្ខមសុខាយ-ការោភយវសេន. តត្ថ ច "វេទ្ធយា, ភិក្ខវេ, វេទនា សុខា ទុក្ខា"តិ (សំ. និ. ៤.២៤៧) ចចនតោ ទេ្វ ឲច វេទនាតិ? សច្ចំ, ចំ បន អនវជ្ជបក្ខិកំ អទុក្ខមសុខំ សុខវេទនាយំ, សាវជ្ជបក្ខិកញ្ច ទុក្ខវេទនាយំ សង្គហេត្វា វុត្តំ. យម្បិ ពត្វ៌ចិ សុត្តេ "យំ កិញ្ចិ វេទយិតមិទមេត្ថ ទុក្ខស្មា"តិ (សំ. និ. ៤.២៥៩) ចចនំ, ចំ សង្ខារទុក្ខតាយ សព្ពវេទនានំ ទុក្ខសភាវត្តា វុត្តំ. យថាហ – "សង្ខារានិច្ចតំ, អានន្ទ, ឃយា សន្ធាយ ភាសិតំ សង្ខារវិបរិណាមតញ្ច យំ កិញ្ចិវេទយិតមិទមេត្ថ ទុក្ខស្មា"តិ (សំ. និ. ៤.២៥៩; ឮតិវុ. អដ្ឋ. ៥២). តស្មា តិវេទ្ធាវយេច វេទនាតិ ទដ្ឋព្ពា. តេនាហ ភគវា – "តិស្សោ ឮមា, ភិក្ខវេ, វេទនា សុខា ទុក្ខា អទុក្ខមសុខា ចា"តិ (ឮតិវុ. ៥២-៥៣; សំ. និ. ៤.២៤៩-២៥០). ឲចំ តិវិធាបិ បនេតា ឮន្ទ្រិយភេទភាយំ "សុខិន្ទ្រិយំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយំ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយ"ន្តិ (វិភ. ២១៩) បញ្ចធា ភេទិតាតិ ចំចវេទនាបេទ្ធ ចិភាគំ ទស្សេតុំ "សុខំ ទុក្ខ"ន្ត្យាទិ វុត្តំ.
កាយិកយាតសិកសាតាសាតភេទតោ ហិ សុខំ ទុក្ខញ្ច បភេទ្ធំ ន្ទេ្វធា ចិភជិត្វា "សុខិន្ទ្រិយំ សោមនស្សិន្ទ្រិយំ ទុក្ខិន្ទ្រិយំ ទោមនស្សិន្ទ្រិយ"ន្តិ (វិភ. ២១៩) ភេទិតា, ឧបេក្ខា បន ភេទាភាវតោ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយន្តិ ឲកធាច. យថា ហិ សុខទុក្ខានិ អញ្ញថា កាយស្ស អនុគ្គហូបឃាតញ្ច ករោន្តិ, អញ្ញថា យនសោ, នេចំ ឧបេក្ខា, តស្មា សា ឲកធាច ភេទិតា, តេនាហុ បោរាណា –

"កាយិកំ យាតសំ ទុក្ខំ, សុខទេ្វាបេក្ខវេទនា;

ឲកំ យាតសវេទេតិ, បញ្ចធិន្ទ្រិយភេទតោ"តិ. (សា. សា. ស៊ី៣);

តត្ថ ឮ្ដេ្ដបោ្ដ្ដាតុកចតលក្ខណំ ឃុណ៌ អតិ្ដេបោ្ដ្ដាតុកចតលក្ខណំ ទុក្ខំ សកាចទេតា, បទិកប្បទេតា ចា ឮ្ដ្ដាតុកចតលក្ខណំ ទេសាយតស្សំ តឆា អតិ្ដាតុកចតលក្ខណំ ទេឆាយតស្សំ យជ្ឈត្តាតុកចតលក្ខណា ឧទេបក្ខា

ទ៝ចតុចត្តាលិស បទេច្ឆកំ ទេលិកិឃទេលិកុត្តទេកទេឆត ឲកាឆសចិឆត្តា

លិ៝ទេសសាតិតិ ឃុលទុក្ខទេសាយតស្សទេឆាយតស្សសហកទេតហិ អចទេសសាតិ អកុសលទេតា ឲ, អទេហតុកទេតា ទុក្ខស, កាយាចទទេសាកតទេតា ទ្វាឆស, បញ្ចាយជ្ឈាតិកាតិ ទេតឌិសាតិ សន្តាតិបិ បញ្ចាបញ្ញាស

ទេចឆតាសក្កហចណ្ណតា តិដ្ឋិតា

ទេហតុសក្កហចណ្ណតា

១០ ទេលិកាឌិទេហតុំ ចិកាកចទេសត, តំសម្បយុត្តចទេសត ច សក្កទេហា ទេហតុសក្កទេហា ទេហតទេចា តាយ លក្ខិសា កចត្តិតិ សម្ពទ្ធោ ទេហតុការទេចា បត ទេតសំ សម្បយុត្តាតំ ឃុប្បតិដ្ឋិតកាចសាឆតសង្ខាទេតា យូលការទេចា លទ្ធទេហតុបច្ចយា ហិ ឆម្មា ចិទុឡ្ហយូលា ចិយ បាឌបា ថិទា ទេហាត្តិ, ត អទេហតុកា ចិយ ឌលតទេល ទេសចាលសឌិសា ឲចញ្ចា កត្វា ឲទេត យូលសឌិសតាឃ "យូលិតិ"តិ ច ចុច្ចត្តិ អបទេ បត "កុសលិឌិតំ កុសលិឌិកាចសាឆតំ ទេហតុការទេចា"តិ ចឆត្តិ, ឲចំ សតិ ទេហតុំ អត្តទេតា កុសលិឌិកាចសាឆទេតា អទេញ្ញា ទេហតុ យក្កិតទេព្វា សិយា អច ទេសសសម្បយុត្តទេហតុបឌិតាទេគ្គា ទេតសំ កុសលិឌិការទេចា, ឲចម្បិ ទេយាឃុហចិត្តសម្បយុត្តស្ស ទេហតុទេតា អកុសលការទេចា អប្បឌិតាទេគ្គា សិយា អឆ តស្ស សកាចទេតា អកុសលការទេចាបិ សិយា, ឲចំ សតិ ទេសសទេហតុតម្បិ សកាចទេតាច កុសលិឌិការទេចាតិ ទេតសំ ចិយ សម្បយុត្តឆម្មាតម្បិ ទេសា ទេហតុបឌិតាទេគ្គា ត សិយា ឃឌិ ច ទេហតុបឌិតាទេគ្គា កុសលិឌិការទេចា, តឆា អទេហតុកាតំ អព្យាកតការទេចា ត សិយាតិ អលយតិតិប្បិឡ្ហអទេតត កុសលិឌិការទេចា បត កុសលិកុសលិតំ ទេឃាតិទេសាអទេឃាតិទេសាយតសិការប្បឌិតាទេគ្គា ឃឆាហ –
"ទេឃាតិទេសា, ភិក្ខុទេច, យតសិកទេទាទេតា អនុប្បន្នា ទេចច កុសលា ឆម្មា ឧប្បជ្ជត្តិ, ឧប្បន្នា ច កុសលា ឆម្មា អភិចឌ្ឍត្តី"ត្យាឌិ (អ˙ តិ˙ ១˙៩សិ), អព្យាកតាតំ បត អព្យាកតការទេចា តិទត្សុឃសត្តាតប្បឌិតាទេគ្គា កម្មប្បឌិតាទេគ្គា អចិបាកកាចប្បឌិតាទេគ្គា ចាតិ ឌដ្ឋព្វំ

១៩ ព្ពងាតិ ទេហតុំ ឌាតិទេកឌំ ឌទេស្សតុំ "ទេលិទេកា ទេឆាទេសា ចា"ត្យាឌិ ទុត្តំ

ទេហតុសក្កហចណ្ណតា តិដ្ឋិតា

កិច្ចសក្កហចណ្ណតា

១៥. បដិសន្ធាទីនំ កិច្ចានំ វិភាគវសេន, តំកិច្ចវន្តតាយ បរិច្ឆេទវសេន សង្គហោ កិច្ចសង្គហោ. ភវតោ ភវស្ស បដិសន្ធានំ បដិសន្ធិកិច្ចំ. អវិច្ឆេទប្បវត្តិហេតុភាវេន ភវស្ស អង្គភាវោ ភវង្គកិច្ចំ. អាវជ្ជនកិច្ចាទីនិ ហេដ្ឋា វុត្តវចនត្ថានុសារេន យថារហំ វេទិតព្ពានិ. អារម្មណេ តំតំកិច្ចសាធនវសេន អនេកក្ខត្តុំ, ឯកក្ខត្តុំ វា ជវមានស្ស វិយ បវត្តិ ជវនកិច្ចំ. តំតំជវនគ្គហិតារម្មណស្ស អារម្មណករណំ តទារម្មណកិច្ចំ. និព្វត្តភវតោ បរិគឡនំ ចុតិកិច្ចំ.

១៨. ឥមានិ បន កិច្ចានិ ឋានវសេន បាកដានិ ហោន្តីតិ តំ ទានិ បភេទតោ ទស្សេតុំ “បដិសន្ធិ”ត្យាទិ វុត្តំ, តត្ថ បដិសន្ធិយា ឋានំ បដិសន្ធិដ្ឋានំ. កាមំ បដិសន្ធិវិនិមុត្តំ ឋានំ នាម នត្ថិ, សុខគ្គហណត្ថំ បន “សិលាបុត្តកស្ស សរីរ”ន្តិអាទីសុ វិយ អភេទេបិ ភេទបរិកប្បនាតិ ទដ្ឋព្ពំ. ឯវំ សេសេសុបិ. ទស្សនាទីនំ បញ្ចន្នំ វិញ្ញាណានំ ឋានំ បញ្ចវិញ្ញាណដ្ឋានំ. អាទិ-សទ្ទេន សម្បដិច្ឆនដ្ឋានាទីនំ សង្គហោ.

តត្ថ ចុតិភវង្គានំ អន្តរា បដិសន្ធិដ្ឋានំ. បដិសន្ធិអាវជ្ជនានំ, ជវនាវជ្ជនានំ, តទារម្មណាវជ្ជនានំ, វោដ្ឋព្ពនាវជ្ជនានំ, កទាចិ ជវនចុតីនំ, តទារម្មណចុតីនញ្ច អន្តរា ភវង្គដ្ឋានំ. ភវង្គបញ្ចវិញ្ញាណានំ, ភវង្គជវនានញ្ច អន្តរា អាវជ្ជនដ្ឋានំ. បញ្ចទ្វារាវជ្ជនសម្បដិច្ឆនានមន្តរា បញ្ចវិញ្ញាណដ្ឋានំ. បញ្ចវិញ្ញាណសន្តីរណានមន្តរា សម្បដិច្ឆនដ្ឋានំ. សម្បដិច្ឆនវោដ្ឋព្ពនានមន្តរា សន្តីរណដ្ឋានំ. សន្តីរណជវនានំ, សន្តីរណភវង្គានញ្ច អន្តរា វោដ្ឋព្ពនដ្ឋានំ. វោដ្ឋព្ពនតទារម្មណានំ, វោដ្ឋព្ពនភវង្គានំ, វោដ្ឋព្ពនចុតីនំ, មនោទ្វារាវជ្ជនតទារម្មណានំ, មនោទ្វារាវជ្ជនភវង្គានំ, មនោទ្វារាវជ្ជនចុតីនញ្ច អន្តរា ជវនដ្ឋានំ. ជវនភវង្គានំ, ជវនចុតីនញ្ច អន្តរា តទារម្មណដ្ឋានំ. ជវនបដិសន្ធីនំ, តទារម្មណបដិសន្ធីនំ, ភវង្គបដិសន្ធីនំ ច អន្តរា ចុតិដ្ឋានំ នាម.

២០. ទ្វេ ឧបេក្ខាសហគតសន្តីរណានីតិ សុខសន្តីរណស្ស បដិសន្ធិវសប្បវត្តិអភាវតោតិ អធិប្បាយោ. ឯវញ្ហិ វុត្តំ បដ្ឋានេ “ឧបេក្ខាសហគតំ ធម្មំ បដិច្ច ឧបេក្ខាសហគតោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ន ហេតុបច្ចយា”តិ (បដ្ឋា. ៣.១៣.១៤៨) ឯវមាគតស្ស ឧបេក្ខាសហគតបទស្ស វិភង្គេ “អហេតុកំ ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា, ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ឯកោ ខន្ធោ, អហេតុកបដិសន្ធិក្ខណេ ឧបេក្ខាសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា, ទ្វេ ខន្ធេ បដិច្ច ឯកោ ខន្ធោ”តិ (បដ្ឋា. ៣.១៣.១៤៨) ឯវំ បវត្តិបដិសន្ធិវសេន បដិច្ចនយោ វុត្តោ, បីតិសហគតសុខសហគតបទវិភង្គេ បន “អហេតុកំ បីតិសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា...បេ... ទ្វេ ខន្ធា. អហេតុកំ សុខសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច ទ្វេ ខន្ធា ...បេ... ឯកោ ខន្ធោ”តិ (បដ្ឋា. ៣.១៣.១៣៣, ១៩៤) បវត្តិវសេនេវ វុត្តោ, ន បន “អហេតុកបដិសន្ធិក្ខណេ”ត្យាទិនា បដិសន្ធិវសេន, តស្មា យថាធម្មសាសនេ អវចនម្បិ អភាវមេវ ទីបេតីតិ ន តស្ស បដិសន្ធិវសេន បវត្តិ អត្ថិ. យត្ថ បន លព្ភមានស្សាបិ កស្សចិ អវចនំ, តត្ថ ការណំ ឧបរិ អាវិ ភវិស្សតិ.

២៣. មនោទ្វារាវជ្ជនស្ស បរិត្តារម្មណេ ទ្វត្តិក្ខត្តុំ បវត្តមានស្សាបិ នត្ថិ ជវនកិច្ចំ តស្ស អារម្មណរសានុភវនាភាវតោតិ វុត្តំ “អាវជ្ជនទ្វយវជ្ជិតានី”តិ. ឯវញ្ហិ វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ “ជវនដ្ឋានេ ឋត្វា”តិ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៣៨៥ វិបាកុទ្ធារកថា). ឥតរថា “ជវនំ ហុត្វា”តិ វត្តព្ពំ សិយា. កុសលាកុសលផលកិរិយចិត្តានីតិ ឯកវីសតិ លោកិយលោកុត្តរកុសលានិ, ទ្វាទស អកុសលានិ, ចត្តារិ លោកុត្តរផលចិត្តានិ, អដ្ឋារស តេភូមកកិរិយចិត្តានិ. ឯកចិត្តក្ខណិកម្បិ ហិ លោកុត្តរមគ្គាទិកំ តំសភាវវន្តតាយ ជវនកិច្ចំ នាម, យថា

ᩑᨠᨠᩮᨠᩣᨶᩮᨠᩅᩥᩈᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩈᨠᩃᩅᩥᩈᨿᩣᩅᨣᩣᩉᨶᩈᩣᨾᨲ᩠ᨳᩥᨿᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᨶ ᨠᨴᩣᨧᩥ ᨲᩴᨶᩣᨾᩴ ᩅᩥᨩᩉᨲᩦᨲᩥ᪨

᪑᪖᪨ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨽᩮᨴᩮᨶ ᨧᩩᨴ᩠ᨴᩈᨵᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᩈᨠᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨴᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᨽᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨸᩥᨱ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩥᨲᩴ “ᨴᩈᨵᩣ ᨮᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪑᪗᪨ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣ ᨶᩣᨾᨠᩥᨧ᩠ᨧᨽᩮᨴᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ ᨶᩣᨾᩣᨶᩥ, ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨽᩮᨴᩮᨶ, ᩋᨳ ᩅᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᨴᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨲᨻ᩠ᨽᩣᩅᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨽᩮᨴᩮᨶ ᨧᩩᨴ᩠ᨴᩈ, ᨮᩣᨶᨽᩮᨴᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩥᨿᩮᩅ ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨽᩮᨴᩮᨶ ᨴᩈᨵᩣ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᨠᨠᩥᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨧᨲᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᩥᨧ᩠ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᨭ᩠ᨮᩥ, ᨲᨳᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨧ ᨶᩅ ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨧ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨

ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩈᨦ᩠ᨣᩉᨶᨿᩮᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ᪨

ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩈᨦ᩠ᨣᩉᨶᨿᩮᩣ

᪑᪘᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩴ, ᨴ᩠ᩅᩣᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩈᨦ᩠ᨣᩉᩮᩣ᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨶᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨾᩩᨡᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩥ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨶᩥ᪨

᪑᪙᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨸᩈᩣᨴᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩮᩅ᪨

᪑᪖᪨ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩁᨾᨶ᩠ᨲᩥ, ᩁᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᩁᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᩮᩣᩁᩣᨱᩣ –

“ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᨿᨲᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ;

᪑᪘᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩴ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᩅᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᨶᩴ, ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨧ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨠᩥᩁᩥᨿᩣᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᩪᨶᨲᩥᩴᩈ, ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ ᨧ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩮᩅᩣᨲᩥ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈ᪨ ᨿᨳᩣᩁᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨴᩥᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨿᩮᩣᨣ᩠ᨿᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨸᩦᨲᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣᨴᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶᨸᩥ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨸᩥ ᨧᨲᩩᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨸᩥ ᨲᩴᨲᩴᨴ᩠ᩅᩣᩁᩥᨠᩅᩈᩮᨶ ᨮᩥᨲᩣᨶᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨸᩣᨠᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩥᨠᩣᨶᩥ ᨨᨲ᩠ᨲᩥᩴᩈᩅᩥᨵᩣᨶᩥ ᩈᩮᩣᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨠ᩠ᨡᩥᨸᩮᨶ ᨧᨲᩩᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᨸᩥ ᨲᩮᩈᩴ᪨

៣១។ ចក្ខាទិទ្វារេសុ អប្បវត្តនតោ, មនោទ្វារសង្ខាតភវង្គតោ អារម្មណន្តរគ្គហណវសេន អប្បវត្តិតោ ច បដិសន្ធាទិវសេន បវត្តានិ ឯកូនវីសតិ ទ្វារវិមុត្តានិ។

៣២។ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណានិ សកសកទ្វារេ, ឆព្ពីសតិ មហគ្គតលោកុត្តរជវនានិ មនោទ្វារេយេវ ឧប្បជ្ជនតោ ឆត្តិំស ចិត្តានិ យថារហំ សកសកទ្វារានុរូបំ ឯកទ្វារិកចិត្តានិ។

៣៣។ បញ្ចទ្វារេសុ សន្តីរណតទារម្មណវសេន, មនោទ្វារេ ច តទារម្មណវសេន បវត្តនតោ ឆទ្វារិកានិ ចេវ បដិសន្ធាទិវសប្បវត្តិយា ទ្វារវិមុត្តានិ ច។

៣៤។ បញ្ចទ្វារិកានិ ច ឆទ្វារិកានិ ច បញ្ចឆទ្វារិកានិ។ ឆទ្វារិកានិ ច តានិ កទាចិ ទ្វារវិមុត្តានិ ចាតិ ឆទ្វារិកវិមុត្តានិ។ អថ វា ឆទ្វារិកានិ ច ឆទ្វារិកវិមុត្តានិ ចាតិ ឆទ្វារិកវិមុត្តានីតិ ឯកសេសសរូបេកសេសោ ទដ្ឋព្វោ។

ទ្វារសង្គហវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

អាលម្ពណសង្គហវណ្ណនា

៣៥។ អារម្មណានិ សរូបតោ, វិភាគតោ, តំវិសយចិត្តតោ ច សង្គហោ អាលម្ពណសង្គហោ។ វណ្ណវិការំ អាបជ្ជមានំ រូបយតិ ហទយង្គតភាវំ បកាសេតីតិ រូបំ, តទេវ ទុព្ពលបុរិសេន ទណ្ឌាទិ វិយ ចិត្តចេតសិកេហិ អាលម្ពីយតិ, តានិ វា អាគន្ត្វា ឯត្ថ រមន្តីតិ អារម្មណន្តិ រូបារម្មណំ។ សទ្ទីយតីតិ សទ្ទោ, សោយេវ អារម្មណន្តិ សទ្ទារម្មណំ។ គន្ធយតិ អត្តនោ វត្ថុំ សូចេតិ “ឥទមេត្ថ អត្ថី”តិ បេសុញ្ញំ ករោន្តំ វិយ ហោតីតិ គន្ធោ, សោយេវ អារម្មណំ គន្ធារម្មណំ។ រសន្តិ តំ សត្តា អស្សាទេន្តីតិ រសោ, សោយេវ អារម្មណំ រសារម្មណំ។ ផុសីយតីតិ ផោដ្ឋព្វំ, តទេវ អារម្មណំ ផោដ្ឋព្វារម្មណំ។ ធម្មោយេវ អារម្មណំ ធម្មារម្មណំ។

៣៦។ តត្ថាតិ តេសុ រូបាទិអារម្មណេសុ, រូបមេវាតិ វណ្ណាយតនសង្ខាតំ រូបមេវ។ សទ្ទាទយោតិ សទ្ទាយតនាទិសង្ខាតា សទ្ទាទយោ, អាបោធាតុវជ្ជិតភូតត្តយសង្ខាតំ ផោដ្ឋព្វាយតនញ្ច។

៤០។ បញ្ចារម្មណបសាទានិ ឋបេត្វា សេសានិ សោឡស សុខុមរូបានិ។

៤១។ បញ្ញត្តិ ចត្តយាតិ។

᪃᪁᪨ ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᨾ᩠ᨸᩦᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ᪨ ᩅᩥᨠᩣᩁᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨲᩦᨲᩣᨴᩥᨠᩣᩃᩅᩈᩮᨶ ᨶᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ, ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨧ ᨠᩣᩃᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨿᨳᩣᩁᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨩᩅᨶᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᩮᩈᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣᨴᩥᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᩁᩪᨸᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨩᩅᨶᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᩉᩈᩥᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩴ ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩥᨠᩣᩃᩥᨠᩴ, ᨠᩣᩃᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩉᩈᩥᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩔ ᨲᩥᨠᩣᩃᩥᨠᨾᩮᩅ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥᩔ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩴ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ᪨ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩣᨴᩥᩅᩈᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨶ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨩᩅᨶᩔ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩥᨠᩣᩃᩥᨠᩴ, ᨠᩣᩃᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨽᩣᨣᩮᩣ ᨸᨶᩮᨲ᩠ᨳ ᨶᩅᨾᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮ ᩋᩣᩅᩥ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ᪨ ᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᨠᩣᩃᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨲᩦᨲᨬ᩠ᨧ ᨿᨳᩣᩁᩉᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

᪃᪂᪨ ᨴ᩠ᩅᩣᩁ...ᨸᩮ... ᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩴ ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨶ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩔ ᩅᩥᨿ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅ ᨣᩮᩣᨧᩁᨽᩣᩅᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩥᨠᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ, ᨶᩣᨸᩥ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩥᨠᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨲᩥᨠᩣᩃᩥᨠᩅᩈᩮᨶ, ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨠᩣᩃᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩤ, ᨶᩣᨸᩥ ᨾᩁᨱᩣᩈᨶ᩠ᨶᨲᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᨽᩅᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᩣᨠᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣᩉᩣᩁᩅᩥᨶᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨿᨳᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᩴ...ᨸᩮ... ᩈᨾ᩠ᨾᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᨳᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩴᨲᩴᨽᩅᩥᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨽᩅᨦ᩠ᨣᨧᩩᨲᩦᨶᩴ ᨲᩴᨲᩴᨴ᩠ᩅᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩣᨶᩩᩁᩪᨸᨲᩮᩣ᪨ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᨲᩣᩅ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᨸᨬ᩠ᨧᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨨᨴ᩠ᩅᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨾᨲᩦᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣ ᨣᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨲᩦᨲᨾᩮᩅ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅ ᩋᨲᩦᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨣᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᨶᩴ ᨿᨳᩣᩈᨾ᩠ᨽᩅᩴ ᨨᨴ᩠ᩅᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨾᨲᩦᨲᨬ᩠ᨧ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨣᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨲᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩦᩈᩩ ᨸᨶ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩣᨶᩴ, ᨸᨮᨾᨲᨲᩥᨿᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩪᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᩣᨶᩴ ᩋᨲᩦᨲᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩣᨶᩴ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩪᨲᩴ, ᩋᨲᩦᨲᩴ ᩅᩤ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨲᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨨᨴ᩠ᩅᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩣᩉᩩᩃ᩠ᩃᩮᨶ ᩋᨲᩦᨲᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᨽᩅᩮ ᨾᩁᨱᩣᩈᨶ᩠ᨶᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨨᨴ᩠ᩅᩣᩁᩥᨠᨩᩅᨶᩮᩉᩥ ᨣᩉᩥᨲᩴ᪨ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩦᨽᩅᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩥᩈᨿᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩣᨲᩦᨲᨽᩅᩮ ᨶ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨶ ᨣᩉᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨲᨴᩮᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᨣ᩠ᨣᩉᨱᩮᨶ ᨻ᩠ᨿᨽᩥᨧᩣᩁᩥᨲᩴ᪨ ᨠᩮᩅᩃᨬ᩠ᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨻᩃᩮᨶ ᨲᩮᩈᩴ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨠᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩈᩴᨡᩮᨸᩮ ᩋᩈᨬ᩠ᨬᩦᨽᩅᨲᩮᩣ ᨧᩩᨲᩔ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩤ –

“ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᨠᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨿᨾᩮᩣᨠᩣᩈᩴ ᩃᨽᩮ ᨲᨲᩮᩣ;

ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᩤ ᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨲᩮᨶᩮᩅ, ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨸᩥᨲᨣᩮᩣᨧᩁᩮ”ᨲᩥ᪨ (ᩈ᪨ ᩈ᪨ ᪁᪇᪁) –

ᨠᩮᩅᩃᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨻᩃᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨣᩮᩣᨧᩁᩔ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨲᩁᨳᩣ ᩉᩥ ᨩᩅᨶᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩔᨸᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᨻᩃᩮᨶ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨸᩥᨿᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᩮᨶᩮᩅᩣ”ᨲᩥ ᩈᩣᩅᨵᩣᩁᨱᩅᨧᨶᩔ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩣ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ᪨ ᨶ ᨧ ᨲᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨶ

ᨩᩅᨶᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩦᨲᩥ? ᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ, ᨣᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᨾᩁᨱᨠᩣᩃᩮᨿᩮᩅ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨠᩩᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᨽᩅᩮ ᨣᩉᨱᩈᨾ᩠ᨽᩅᩮᩣ. ᩋᨸᩥᨧᩮᨲ᩠ᨳ ᨾᩁᨱᩣᩈᨶ᩠ᨶᨸᩅᨲ᩠ᨲᨩᩅᨶᩮᩉᩥ ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ “ᨨᨴ᩠ᩅᩣᩁᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸ᩠ᨸᩥᨿᩮᨶ ᩋᨽᩥᨠᩣᩁᩮ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᨾᩁᨱᩣᩈᨶ᩠ᨶᩈᨲ᩠ᨲᩔ, ᨿᨳᩮᩣᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᨣᩮᩣᨧᩁᩴ;

ᨨᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᨲᨾᩣᩁᨻ᩠ᨽ, ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᩮ”ᨲᩥ. (ᨸᩁᨾ. ᩅᩥ. ᪔᪕);

“ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶ”ᨶ᩠ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥᨶᩣ ᩋᨶᩣᨣᨲᩔ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨣᩮᩣᨧᩁᨽᩣᩅᩴ ᨶᩥᩅᩣᩁᩮᨲᩥ. ᨶ ᩉᩥ ᨲᩴ ᩋᨲᩦᨲᨠᨾ᩠ᨾᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩅᩥᨿ ᩋᨶᩩᨽᩪᨲᩴ, ᨶᩣᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨣᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩅᩥᨿ ᩋᩣᨸᩣᨳᨣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ, ᨠᨾ᩠ᨾᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᨶᩴ ᩈᩁᩪᨸᩴ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ.

᪇᪃᪃. ᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮᩈᩩ. ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩩ ᩑᨠᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᩑᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ.

᪇᪃᪄. ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᨠᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾᩮᨲᩔᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᨸᨬ᩠ᨧᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ.

᪇᪃᪅. ᩈᩮᩈᩣᨶᩦᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩮᨸᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶᩮᩉᩥ ᩋᩅᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᩑᨠᩣᨴᩈ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨶᩥ. ᩈᨻ᩠ᨻᨳᩣᨸᩥ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨶᨸᩥ ᨨᨴ᩠ᩅᩣᩁᩥᨠᨨᨴ᩠ᩅᩣᩁᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᨨᩊᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨸᩥ ᩑᨠᨲ᩠ᨲᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᨽᩣᩅᨨᩊᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨣᩮᩣᨧᩁᩣᨶᩥ. ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩅᩥᨸᩣᨠᩣᨶᩥ ᨲᩣᩅ ᩈᨲ᩠ᨲᩁᩈᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᨸᨬ᩠ᨧᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ, ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨨᩊᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈ᩠ᨾᩣᨲᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨿᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ.

ᩉᩈᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᩈᩣᨴᩈᩣᩁᩩᨸ᩠ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᩩᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᩁᩪᨸᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ, ᨽᨱ᩠ᨯᨽᩣᨩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨾᩉᩣᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ “ᩑᩅᩁᩪᨸᩥ ᩃᩮᩣᩃᩩᨸ᩠ᨸᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨾᩮ ᨸᩉᩦᨶᩣ”ᨲᩥ ᨲᩩᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ, ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧᩮᨲᩥᨿᨸᩪᨩᨶᨠᩣᩃᩮ ᨲᩩᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᨣᨶ᩠ᨵᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ, ᩁᩈᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩥᨱ᩠ᨯᨸᩣᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦᩉᩥ ᨽᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶᨠᩣᩃᩮ ᨲᩩᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᩁᩈᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ, ᩋᩣᨽᩥᩈᨾᩣᨧᩣᩁᩥᨠᩅᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨸᩪᩁᨱᨠᩣᩃᩮ ᨲᩩᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᨬᩣᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᨣᩉᩥᨲᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨲᩩᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨨᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ.

᪇᪃᪆. ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᩣᨠᩩᩈᩃᩋᨭ᩠ᨮᨬᩣᨱᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨩᩅᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩦᩈᨲᩥ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨩᨬ᩠ᨬᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨶᩅᩅᩥᨵᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᩣᨶᩥ, ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᩋᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᨧᩮᩅᩣ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ. ᩍᨾᩮᩈᩩ ᩉᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨲᩮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨣᨲᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩁᩣᨾᩈᨶᩋᩔᩣᨴᨶᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨶᨠᩣᩃᩮ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ, ᨲᩮᨶᩮᩅᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩦᩈᨲᩥ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ. ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨸ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣᨸᩥ ᨲᩮᨿᩮᩅ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩋᩔᩣᨴᨶᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ, ᨸᨭᩥᨥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨴᩩᩔᨶᩅᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩣᩁᩅᩈᩮᨶ, ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩉᨣᨲᩮᩣ

อนิฏฺฐงฺคมนวเสน, อุทฺธจฺจสหคโต วิกฺขิปนวเสน, อวูปสมวเสน จ ปวตฺติยํ ปริตฺตมหคฺคตปณฺณตฺตารมฺมณา, กุสลโต จตฺตาโร, กิริยโต จตฺตาโรติ อฏฺฐ ญาณวิปฺปยุตฺตจิตฺตุปฺปาทา เสกฺขปุถุชฺชนขีณาสวานํ อสกฺกจฺจทานปจฺจเวกฺขณธมฺมสฺสวนาทีสุ ปริตฺตธมฺเม อารพฺภ ปวตฺติกาเล กามาวจรารมฺมณา, อติปคุณชฺฌานปจฺจเวกฺขณกาเล มหคฺคตารมฺมณา, กสิณนิมิตฺตาทีสุ ปริกมฺมาทิกาเล ปณฺณตฺตารมฺมณาติ ทฏฺฐพฺพา.

๘๘. อรหตฺตมคฺคผลวชฺชิตสพฺพารมฺมณาติ เสกฺขปุถุชฺชนสนฺตาเนสฺเวว ปวตฺตนโต. เสกฺขาปิ หิ ฐเปตฺวา โลกิยจิตฺตํ อรหโต มคฺคผลสงฺขาตํ ปาฏิปุคฺคลิกจิตฺตํ ชานิตุํ น สกฺโกนฺติ อนธิคตตฺตา, ตถา ปุถุชฺชนาทโยปิ โสตาปนฺนาทีนํ, เสกฺขานํ ปน อตฺตโน อตฺตโน มคฺคผลปจฺจเวกฺขเณสุ ปรสนฺตานคตมคฺคผลารมฺมณาย อภิญฺญาย ปริกมฺมกาเล, อภิญฺญาจิตฺเตเนว มคฺคผลานิ ปริจฺฉินฺทนกาเล จ อตฺตโน อตฺตโน สมานานํ, เหฏฺฐิมานญฺจ มคฺคผลธมฺเม อารพฺภ กุสลชวนานํ ปวตฺติ อตฺถีติ อรหตฺตมคฺคผลสฺเสว ปฏิกฺเขโป กโต. กามาวจรมหคฺคตปณฺณตฺติกิตฺตนาติ ปน เสกฺขปุถุชฺชนานํ
สกฺกจฺจทานปจฺจเวกฺขณธมฺมสฺสวนสมฺมสนกสิณปริกมฺมาทีสุ ตํตทารมฺมณิกาภิญฺญานํ ปริกมฺมกาเล, โคตฺรภุโวทานกาเล, ทิพฺพจกฺขาทีหิ รูปวิชานนาทิกาเล จ กุสลชวนานํ โคจรภาวํ คจฺฉนฺติ.

๘๙. สพฺพาปิ สพฺพารมฺมณาตีติ กามาวจรมหคฺคตสพฺพโลกุตฺตรปณฺณตฺติวเสน สพฺพาปิ สพฺพารมฺมณานิ, น ปน อกุสลาทโย วิย สปฺปเภทสพฺพารมฺมณานีติ ทฏฺฐพฺพา. กิริยชวนาภิญฺญาสพฺพญฺญุตญฺญาณาทิวเสน ปวตฺติยํ, โวฏฺฐนสฺส จ ตํตํปุเรจาริกวเสน ปวตฺติยํ น จ กิญฺจิ อโคจรํ นาม อตฺถิ.

๙๐. ปฐมตติยารุปฺปารมฺมณตฺตา อารุปฺเปสุ ทุติยจตุตฺถานิ มหคฺคตารมฺมณานิ.

๙๑. เสสานิ...เป... ปณฺณตฺตารมฺมณานีติ ปนฺนรส รูปาวจรานิ, ปฐมตติยารุปฺปานิ จาติ เอกวีสติ กสิณาทิปณฺณตฺตีสุ ปวตฺตนโต ปณฺณตฺตารมฺมณานิ.

๙๒. เตวีสติกามาวจรวิปากปญฺจทฺวาราวชฺชนหสนวเสน ปญฺจวีสติ จิตฺตานิ ปริตฺตสฺมึเยว กามาวจรารมฺมเณ เอว ปวตฺตนฺติ. กามาวจรโต มหคฺคตาทโย รูปิตาย มนฺทาภาวตาย ปริสมตฺโต อตฺถํ ลพฺภติ วิยาติ ปริตฺตํ "๒๕ จิตฺตานิ มหคฺคเตเยวา"ติ สพฺพตฺถ สาธารณโตเยว ทฏฺฐพฺพา.

อารมฺมณสงฺคหวณฺณนา นิฏฺฐิตา.

วตฺถุสงฺคหวณฺณนา

៩៣៉ ចត្វុចិភាការតោ , តត្ថត្វុកចិត្តបរិច្ឆេទចនេន ច សង្គហោ ចតុសង្គហោ៉ ចរន្តិ ឲតោវុ ចិត្តចេតសិកា តត្ថិស្សុយត្តាតិ ចតុត្ថិ៉

៩៤៉ តាតិ កាយលោកេ សន្ថានិបិ លព្ភត្តិ បរិបុណ្ណិត្រិយស្ស តទេត្វច ក្ខបលព្ភតោ៉ បិ-សន្ធេត បត អត្តពានិទាឌិចនេត គេសទ្ធោ អសម្មុច ឌីនេបតិ៉

៩៩៉ ឈាតាឌិត្តយំ តត្ថិ ព្រាហ្មាត់ កាយចិរាកកាចតាចនេត កន្ទ្ធរសបោដ្ឋន្តោវុ ចិរត្តតាយ តត្ថិសយប្បសានេសុបិ ចិរាកសកាចតោ៉ ព្យន្ធេស្សតឆម្ពុស្សចតាឌិអត្ថំ បត ចក្កុសោតោវុ អចិរត្តកាចតោ ចក្ខាឌិទ្វយំ តត្ថ ក្ខបលព្ភតិ៉

៩៧៉ អរូបលោកេ សន្ថានិបិ ឲ ចត្វុតិ ត សំចិជ្ជត្តិ អរូបិតំ រូបចិរាកកាចតាពលេត តត្ថ សន្ថេត សន្ថាំ រូបប្បចត្តិយា អកាចតោ៉

៩៨៉ បញ្ចចិញ្ញាណានេច តិស្សត្តិតិឌ្ឋិចដ្ឋេត ឆាត្យោយាតិ បញ្ចចិញ្ញាណឆាត្យោយា៉

៩៩៉ យតតយត្តា ឆាត្យ យតោឆាត្យ៉

៧០៉ យតោយេច ចិសិដ្ឋចិឌាតតកិច្ចយោកេតោ ចិញ្ញាណំ តិស្សត្តិតិឌ្ឋិចដ្ឋេត ឆាត្យ ចាតិ យតោចិញ្ញាណឆាត្យ៉ យតសា ចិញ្ញាណឆាត្យតិ ចា យតោចិញ្ញាណឆាត្យ៉ សា ហិ យតតោយេច អតត្តុរបច្ចយតោ សម្ភយតសោយេច អតត្តុរបច្ចយក្ខតាតិ យតសា សម្ពន្តិតិ ហោតិ៉ សត្តិរលត្តយស្ស, អដ្ឋយហាចិបិកាត់, បដិឈន្ធយស្ស, បឆយយក្កស្ស, ហសិត្យប្បាទស្ស, បត្តរសរូបិចឆទាតញ្ញ ចនេត បចត្តា យឆាចុត្តយតោឆាត្យបញ្ចចិញ្ញាណឆាត្យហិ អចនេសសា យតោចិញ្ញាណឆាត្យ សន្តាតា ច តិំស ឆម្មា ត គេចលំ យតោឆាត្យយេច, តឆា ហទយំ តិស្សាយេច បចត្តត្តិតិ សម្ពន្ធោ៉

សត្តិរលយហាចិបិកាតិ ហិ ឲកាទស ក្វារាកាចតោ, កិច្ចាកាចតោ ច អារុបេ្យ ត ក្ខប្បជ្ជន្តិ៉ បដិឈស្ស អតិចរលាចត្វស្ស អកាចតោ តំសហកតំ ចិត្តទ្វយំ រូបលោកេបិ តត្ថិ, បគេច អារុបេ្យ៉ បឆយយក្កោបិ បរតោឈោសបច្ចយាកាទេច សាចកាត់ អត្យប្បជ្ជតតោ, ព្យន្ធបច្ចេកព្យន្ធាតញ្ញ យត្យស្សលោកតោ អញ្ញត្ថ អតិទ្ធាត្តតតោ, ហសតចិត្តញ្ញ កាយាកាចតោ, រូបិចឆរាតិ អរូបិតំ រូបចិរាកកាចតាចនេត តតាវម្ពលោវុ ឈាតេតវុបិ ចិរត្តកាចតោ អរូបកទេច ត ក្ខប្បជ្ជន្តិតិ សន្ថានិបិ ឲតាតិ តេតត្តិស ចិត្តាតិ ហទយំ តិស្សាយេច បចត្តត្តិ៉

៧១៉ បញ្ចរូបិចឆរក្យសលតោ អចនេសសាតិ ក្វាទស លោកិយក្យសលាតិ, បដិឈន្ធយតោ អចនេសសាតិ ទស អក្យសលាតិ, បញ្ចក្វារាចជ្ជតហសតរូបិចឆរកិរិយេហិ អចនេសសាតិ តេរស កិរិយចិត្តាតិ, បឆយយក្កតោ អចនេសសាតិ សត្ត អត្យត្តរាតិ ចាតិ ទ្ទេយសំ

ចរេសត ឆ្វេចត្តាលឹសចិឆា យេតាចិន្ត្តាលាឆាត្យសន្លាតា ឆយ្ខា បន្លោចាកាេរកចចរេសត ហឥឋំ តិស្សាយ ចា, ចត្យេចាកាេរកចចរេសត អតិស្សាយចា បចត្តត្តិៈ

លិ៌ខៈកាេយ កេច លចត្ខ៌ តិស្សិតា សត្ត ចិន្ត្តាលាឆាត្យេយា, ទ្វេប កេច ពិចត្ខ៌ តិស្សិតា ឈាតចិន្ត្តាលាឌិត្តយចឌ្ជិតា ចត្យត្តិឆា ចិន្ត្តាលាឆាត្យេយា, អាទ្យេប្យ កេច អតិស្សិតា ៤កា យេតាចិន្ត្តាលាឆាត្យ យតាតិ េយាឌតាៈ

លិ៌៖ កាយាចចទចិបិកបន្លោន្វេរាចឌ្ជតបឌិឈន្វយហសតចរេសត សត្តចិំសតិ កាយាចចរាតិ, បគ្ករស ទ្វាបិចចរាតិ, បឆយេក្កោតិ េពចត្តាលឹស តិស្សាេយច ឌាយេរ, តេតាេយច អចេសសា អាទ្យប្យចិបិកចឌ្ជិតា ឆ្វេចត្តាលឹស តិស្សាយ ច អតិស្សាយ ច ឌាយេរ, បិកាទ្យប្យា ចត្តាេរា អតិស្សិតាេយចាតិ សន្តេន្លាៈ

ចត្ខសក្កហចណ្ណតា តិឌ្ឌិតាៈ

ត្តាតិ អកិឆយ្ខត្វចិកាចិតិយា តាយ អកិឆយ្ខត្វសក្កហចណ្ណតាយ

បកិណ្ណកបរិឆ្វេឌចណ្ណតា តិឌ្ឌិតាៈ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໓. ວີຖິປຣິເຈ຺ຉທວຓ຺ຓນາ

໑. ອິເຈ຺ຈວໍ ຍຖາວຸຕ຺ຕນເຍນ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທານໍ ວຸຕ຺ຕິໍ ລທ຺ຘານໍ ອຸຕ຺ຕຣໍ ເວທນາສງ຺ຄຫາທິວິຠາຄໂຕ ອຸຕ຺ຕມໍ ປເຠທສງ຺ຄຫໍ ກຕ຺ວາ ປຸນ ກາມາວຈຣາທີນໍ ຕິຓ຺ຓໍ ຠູມີນໍ, ທ຺ວິເຫຕຸກາທິປຸຄ຺ຄລານຎ຺ຈ ເຠເທນ ລພ຺ຠໍ “ອາທີ ວຸຕ຺ຕເກຫິ ປທໍ, ອາທິສ຺ສ ອນ຺ຕໍ ວຸຕ຺ຕການິ ຈິຕ຺ຕານີ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ ປຸພ຺ພາປຣຈິເຕ຺ຕຫິ ນິຍາມິຕໍ ປຏິສນ຺ຘິປວຕ຺ຕີສຸ ຈິຕ຺ຕຸປ຺ປາທານໍ ປວຕ຺ຕິສງ຺ຄຫໍ ນາມ ຕຕ຺ຖາຍກໍ ສງ຺ຄຫໍ ຍຖາສມ຺ຠວໂຕ ສມາເສນ ປວກ຺ຂາມີຕິ ໂຍຊນາ.

໒. ວຕ຺ຖຸທ຺ວາຣາຣມ຺ມຓສງ຺ຄຫາ ເຫຏ຺ຐາ ກຖິຕາປິ ປຣິປຸຓ຺ຓໍ ກຕ຺ວາ ປວຕ຺ຕິສງ຺ຄຫໍ ທເສ຺ສຕຸໍ ປຸນ ກຖິຕາ.

໒. ວິສຍານິ ທ຺ວາເຣສຸ, ວິສເຍສຸ ຈ ຈິຕ຺ຕານໍ ປວຕ຺ຕິ ວິສຍປ຺ປວຕ຺ຕິ.

໓. ຕຕ຺ຖາຕິ ເຕສຸ ຉສຸ ຉເກ຺ກສຸ.

ວີຖິຉກ຺ກວຓ຺ຓນາ

໔. “ຈກ຺ຂຸທ຺ວາເຣ ປວຕ຺ຕາ ວີຖິ ຈິຕ຺ຕປຣມ຺ປຣາ ຈກ຺ຂຸທ຺ວາຣວີຖີ”ຕ຺ຍາທິນາ ທ຺ວາຣວເສນ, “ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓສມ຺ພນ຺ຘິນີ ວີຖິ ເຕນ ສຫ ເອກາຣມ຺ມຓເອກທ຺ວາຣິກຕາຍ ສຫຈຣຓຠາວໂຕ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓວີຖີ”ຕ຺ຍາທິນາ ວິຎ຺ຎາຓວເສນ ຈ ວີຖິໍ ນາມ ໂຍຊນາ ກາຕພ຺ພາຕິ ທເສ຺ສຕຸໍ “ຈກ຺ຂຸທ຺ວາຣວີຖີ”ຕ຺ຍາທິ ວຸຕ຺ຕໍ.

ວີຖິຉກ຺ກວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ວີຖິເຠທວຓ຺ຓນາ

໕. “ອຕິມຫນ຺ຕ”ນ຺ຕ຺ຍາທີສຸ ເອກຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຕີຕໍ ຫຸຕ຺ວາ ອາປາຖາຄຕໍ ໂສຬສຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຍຸກໍ ອຕິມຫນ຺ຕໍ ນາມ. ທ຺ວິຕິຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຕີຕໍ ຫຸຕ຺ວາ ປນ຺ນຣສຈຸທ຺ທສຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຍຸກໍ ມຫນ຺ຕໍ ນາມ. ຈຕຸຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ຍາວ ນວຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຕີຕໍ ຫຸຕ຺ວາ ເຕຣສຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ຍາວ ອຏ຺ຐຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຍຸກໍ ປຣິຕ຺ຕໍ ນາມ. ທສຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ຍາວ ປນ຺ນຣສຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຕີຕໍ ຫຸຕ຺ວາ ສຕ຺ຕຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓໂຕ ປຏ຺ຐາຍ ຍາວ ທ຺ວິຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຍຸກໍ ອຕິປຣິຕ຺ຕໍ ນາມ. ເອວຎ຺ຈ ກຕ຺ວາ ວກ຺ຂຕິ “ເອກຈິຕ຺ຕກ຺ຂຓາຕີຕານີ”ຕ຺ຍາທິ. ວິຠູຕໍ ປາກຏໍ. ອວິຠູຕໍ ອປາກຏໍ.

ວີຖິເຠທວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

បុច្ឆាវិធិវណ្ណនា

សំគច្ឆន្តិ កេន បការេន អតិយហត្ថាទិភេទេន ចិសយបច្ចត្តាតត្តិ បុច្ឆិតា ចិត្តក្ខណភេទេន តំ បការេយត្យ “ឧប្បាទដ្ឋិតី”ត្យាទិ អារទ្ធំ ឧប្បន្នំ ឧប្បាទោ, អត្តបដិលាភោ. ភង្គានំ ភង្គោ, សព្ពបឋមានោ. ឧប្បន្នំ ចេតសិកក្ខណិយុឧប្បជ្ជតិ ឋិតិ នាម. កេចិ បន ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណំ បដិសេធេន្តិ. អយមេត្ថ អធិប្បាយោ – ចិត្តយមកេ (វិភ. មូលដី. ១០ បកិណ្ណកកថាវណ្ណនា; យម. ១.ចិត្តយមក.បាឡិ, ១០១) “ឧប្បន្នំ ឧប្បជ្ជមាន”ន្តិ បុច្ឆាយ វិសជ្ជនេ “ភង្គក្ខណេ ឧប្បន្នំ, នោ ច ឧប្បជ្ជមានំ, ឧប្បាទក្ខណេ ឧប្បន្នញ្ចេវ ឧប្បជ្ជមានញ្ចា”ត្យាទិនា (យម. ១.ចិត្តយមក.បាឡិ, ១០១) ភង្គុប្បាទាវ វុត្តា, ន ឋិតិក្ខណោ. យទិ ច ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណោបិ អត្ថិ, “ឋិតិក្ខណេ ភង្គក្ខណេ ចា”តិ វត្តព្ពំ សិយា. អថ យំ “ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ, វយោ បញ្ញាយតិ, ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតី”តិ (អ. និ. ៣.៤៧) សុត្តន្តបាឡិយំ ឋិតិក្ខណោ អត្ថី”តិ, តត្រាបិ ឯកស្សេវ ធម្មស្ស អញ្ញថត្តស្ស អនុប្បន្នតោ, បញ្ញាណបនតោ ច បពន្ធឋិតិយេវ អធិប្បេតា, ន ច ខណឋិតិ, ន ច អភិធម្មេ លក្ខណត្តយស្ស អវចនេ ការណំ អត្ថិ, តស្មា យថាធម្មសាសនេ អវចនម្បិ អភាវេនេវ ទីបេតីតិ. តត្ថ វុច្ចតេ យថេវ ហិ ឯកធម្មាធារភាវេបិ ឧប្បាទភង្គានំ អញ្ញោ ឧប្បាទក្ខណោ, អញ្ញោ ភង្គក្ខណោតិ ឧប្បាទាវត្ថាយ ភិន្នា ភង្គាវត្ថា ឥច្ឆិតា. ឥច្ឆិតព្ពា ហិ “អញ្ញោ ឯវ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ, អញ្ញោ និរុជ្ឈតី”តិ អាបជ្ជេយ្យ, ឯវមេវ ឧប្បាទភង្គាវត្ថាហិ ភិន្នា ភង្គាភិមុខាវត្ថាបិ ឥច្ឆិតព្ពា, សា ឋិតិ នាម. បឋមធម្មស្ស ចេនេវមុប្បាទានន្តរំ ភវង្គស្ស វិយ ន ហោតិ អភិធម្មេ វុត្តាបិ ហិ ការិ នេនេវមុប្បាទានន្តរំ បវត្តតិ, យថា រូបស្ស ឧប្បាទោ ឧបចយោ សន្តតីតិ ទ្វិធា ភិន្ទិត្វា ទេសិតោ, វុត្តញ្ច “តីណិមានិ, ភិក្ខវេ, សង្ខតស្ស សង្ខតលក្ខណានិ. កតមានិ តីណិ? ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ, វយោ បញ្ញាយតិ, ឋិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតី”តិ ឯវំ សង្ខតសច្ចេ លក្ខណស្សតត្ថ ឧប្បាទាទីនំ វុត្តត្តា ន សក្កា បធានស្ស បញ្ញត្តិវចនស្ស អសង្ខតស្ស ឋិតិ តត្ថ វុត្តាតិ វិញ្ញាតុំ ឧបសគ្គស្ស ច ធាតុសទ្ទេនេវ បវត្តនតោ “បញ្ញាយតី”តិ ឯតស្ស វិញ្ញាយតីតិ អត្ថោ. តស្មា ន ឯត្តាវតា ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណោ បដិក្ខិត្តោ យុត្តោតិ សុវុត្តមេតំ “ឧប្បាទឋិតិភង្គវសេន តយោ តយោ” ចិត្តស្ស “ឧប្បាទឋិតិភង្គវសេន ខណត្តយំ ឯកចិត្តក្ខណំ នាម”. ខណា ខណា”តិ (វិភ. អដ្ឋ. ១៩ បកិណ្ណកកថា).

ជ. អញ្ញំ លហុបរិណាមំ, ញាណំ ករុបរិណាមំ កាយកាលេហតាទ្ធកាលស្ស តំតំលក្ខណេន ឧប្បជ្ជនតោតិ អាហ “តាតិ”ត្យាទិ. តាតិតិ តាទិសានិ សត្តរសក្ខ ចិត្តានំ លក្ខានិ ចិយ លក្ខានិ សត្តរសចិត្តក្ខណានិ, តានិ ចិត្តក្ខណានិ សត្តរសាតិ ចា សព្ពទ្ធា ចិត្តំ ចិត្តំ បន ឯកបញ្ញាស ចិត្តក្ខណានិ ហោន្តិ ឧបឥមុត្តិ ចិញ្ញាតិលក្ខណឧបចយ្យាតិ ឧបឥមុត្តិ ចិញ្ញាតិជ្ជាយតិយា ឯកចិត្តក្ខណាយុក ទេសា ហិ តំ ចិត្តានុបរិវត្តិធម្មស្ស វុត្តំ លក្ខណឧបស្ស ច ជាតិ ចេច អតិក្កន្តា ច ចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណេហិ សហាតាយុកា, ជរតា បន ឯកូនបញ្ញាសចិត្តក្ខណាយុកា ឯវញ្ហិ ពត្វា វុត្តំ អដ្ឋកថាយម្បិ “ឯកេកស្ស ឧប្បាទឋិតិភង្គចិនេន តយោ តយោ ខណា”តិ –

“តំ សត្តរសចិត្តាយុ, ចិតា ចិញ្ញាត្តិលក្ខណ”ន្តិ (ស. ស. ៩០);

កេចិ (វិភ. មូលដី. ១០) បន “បដិច្ចសមុប្បាទដ្ឋកថាយំ ‘ឯត្តាវតា ឯកាទស ចិត្តក្ខណា អតីតា ហោន្តិ, អថាវសេសបញ្ចចិត្តក្ខណាយុកេ’តិ (វិសុទ្ធិ. ១.៤១៣; វិភ. អដ្ឋ. ១១៧) វចនតោ សោឡសមចិត្តក្ខណានិ រូបធម្មានមាយុ. ឧប្បជ្ជមានមេវ ហិ រូបំ ភវង្គចលនស្ស បច្ចយោ ហោតី”តិ វទន្តិ, តយិទមសារំ “បដិសន្ធិចិត្តេន សហុប្បន្នំ កម្មជរូបំ តតោ បដ្ឋាយ សត្តរសមេន សទ្ធិំ និរុជ្ឈតិ, បដិសន្ធិចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណេ ឧប្បន្នំ អដ្ឋារសមស្ស ឧប្បាទក្ខណេ និរុជ្ឈតី”តិអាទិនា (វិភ. អដ្ឋ. ១៩ បកិណ្ណកកថា) អដ្ឋកថាយមេវ សត្តរសចិត្តក្ខណាយុស្ស អាគតត្តា. យត្ថ បន សោឡសមចិត្តក្ខណានេវ បញ្ញាយន្តិ, តត្ថ ចិត្តប្បវត្តិយា បច្ចយភាវយោគ្យក្ខណវសេន នយោ នីតោ. ហេដ្ឋិមកោដិយា ហិ ឯកចិត្តក្ខណម្បិ អតិក្កន្តស្សេវ រូបស្ស អាបាថាគមនសាមត្ថិយន្តិ អលមតិវិត្ថារេន.

១០. ឯកចិត្តស្ស ខណំ វិយ ខណំ ឯកចិត្តក្ខណំ, តំ អតីតំ ឯតេសំ, ឯតានិ វា តំ អតីតានីតិ ឯកចិត្តក្ខណាតីតានិ. អាបាថមាគច្ឆន្តីតិ រូបសទ្ទារម្មណានិ សកសកដ្ឋានេ ឋត្វាវ គោចរភាវំ គច្ឆន្តីតិ អនេកាការរូបំ អនេកកលាបគតានិ អាបាថំ អាគច្ឆន្តិ, សេសានិ បន ឃានាទិនិស្សយេសុ អល្លីនានេវ វិញ្ញាណុប្បត្តិការណានីតិ ឯកេកកលាបគតានិបិ. ឯកេកកលាបគតាបិ ហិ បសាទា វិញ្ញាណស្ស អាធារភាវំ គច្ឆន្តិ, តេ បន ភវង្គចលនស្ស អនន្តរបច្ចយភូតេន ភវង្គេន សទ្ធិំ ឧប្បន្នា. “អាវជ្ជនេន សទ្ធិំ ឧប្បន្នា”តិ អបរេ.

ទ្វិក្ខត្តុំ ភវង្គេ ចលិតេតិ វិសទិសវិញ្ញាណុប្បត្តិហេតុភាវសង្ខាតភវង្គចលនវសេន បុរិមគ្គហិតារម្មណម្ហិយេវ ទ្វិក្ខត្តុំ ភវង្គេ បវត្តេ. បញ្ចសុ ហិ បសាទេសុ យោគ្យទេសាវត្ថានវសេន អារម្មណេ ឃដ្ដិតេ បសាទឃដ្ដនានុភាវេន ភវង្គសន្តតិ វោច្ឆិជ្ជមានា សហសា អនោច្ឆិជ្ជិត្វា យថា វេគេន ធាវន្តោ ឋាតុកាមោបិ បុរិសោ ឯកទ្វិបទវារេ អតិក្កមិត្វាវ តិដ្ឋតិ, ឯវំ ទ្វិក្ខត្តុំ ឧប្បជ្ជិត្វាវ ឆិជ្ជតិ. តត្ថ បឋមចិត្តំ ភវង្គសន្តតិំ ចាលេន្តំ វិយ ឧប្បជ្ជតីតិ ភវង្គចលនំ, ទុតិយំ តស្ស ឆិជ្ជនាការេន ឧប្បជ្ជនតោ ភវង្គុបច្ឆេទោតិ វោហរន្តិ. ឥទំ បន អវិសេសេន វុត្តំ “ទ្វិក្ខត្តុំ ភវង្គេ ចលិតេ”តិ.

តត្ថ ច រូបាទិនា បសាទេ ឃដ្ដិតេ តន្និស្សិតស្សេវ ចលនំ យុត្តំ, កថំ បន ហទយវត្ថុនិស្សិតស្ស ភវង្គស្សាតិ? សន្តតិវសេន ឯកាពទ្ធត្តា. យថា ហិ ភេរិយា ឯកស្មិំ តលេ ឋិតសក្ខរាយ មក្ខិកាយ និសិន្នាយ អបរស្មិំ តលេ ទណ្ឌកេន បហដេ អនុក្កមេន ភេរិចម្មវរត្តាទីនំ ចលនេន សក្ខរាយ ចលិតាយ មក្ខិកាយ ឧប្បតិត្វា គមនំ ហោតិ, ឯវមេវ រូបាទិកា បសាទេ ឃដ្ដិតេ តន្និស្សយេសុ មហាភូតេសុ ចលិតេសុ អនុក្កមេន តំសម្ពន្ធានំ សេសរូបានម្បិ ចលនេន ហទយវត្ថុម្បិ ចលិតេ តន្និស្សិតស្ស ភវង្គស្ស ចលនាការេន បវត្តិ ហោតិ. វុត្តញ្ហិ –

“ឃដ្ដិតេ អញ្ញវត្ថុម្ហិ,អញ្ញនិស្សិតកម្បនំ;

ឯកាពទ្ធេន ហោតីតិ, មក្ខិកោបមយា វទេ”តិ. (ស. ស. ១៧៩);

កចក្កុរេសាតត្តិ កចក្កុប្បចាឋំ អាចជ្ជត្តិតិ “កិំ តារេយត”ត្តិ ចជត្តិ ចិឃ អាវេកាក៌ ក្យុរយាត៌ បស្សត្តិតិ បច្ចូលេតា រេបល្លត្តិ៍ តត្យ ច “ចក្លុតា ទ្ធបំ ឌិស្វា”តិ (ឌី៍ តិ៍ ១៍១១២; អ៍ តិ៍ ១៍៤១; ចិក៍ ៦៧១) ចចតេតា ចក្លុត្រិឃរេបច ឥស្សតកិច្ចំ សារេឥតិ, ត ចិញ្ញាណត្តិ? តឃិឥរេបចំ, ទ្ធបស្ស អត្ថការេចត ទ្ធបឥស្សរេត អសបេតត្តកាចរេតា៍ ឃតឹ ច តំ ទ្ធបំ បស្សតិ, តថា សតិ អញ្ញាចិញ្ញាណសបក្កិតោបិ ទ្ធបឥស្សតប្បសត្កោ សិឃា៍ ឃតឹ ឲចំ ចិញ្ញាណស្ស តំ កិច្ចំ សារេធតិ, ចិញ្ញាណស្ស អប្បដិពន្ធត្តា អត្តទិតទ្ធបស្សបិ ឥស្សតំ សិឃា៍ រេហាត្យ អត្តទិតស្សបិ ឥស្សតំ, ឃស្ស ចលិកាឌិតិទេរាហិតស្ស អាលោកបដិពន្ធោ តត្ថិ, ឃស្ស បត ក្យុដ្ដាឌិអត្តទិតស្ស អលោកបដិពន្ធោ អត្ថិ៍ តត្ថ បច្ចឃាកាចរេតា ចិញ្ញាណំ ត្យុប្បជ្ជតីតិ ត តស្ស ចក្លុចិញ្ញាណេតត គហណំ រេហាតិ៍ “ចក្លុតា”តិ បរេតត្ថ រេតត ទ្វារេត ករណភូរេតតាតិ អធិប្បារេយា៍ អថ ចា តិស្សិតកិរិយា តិស្សឃប្បដិពន្ធា ទុត្តា ឃថា “យញ្ចា ថ្កក្កុដិ ករទាត្តិ”តិ៍

សប្បដិច្ឆត្តិតិ តរេបច ទ្ធបំ បដិក្កណ្ហត្តិ ចិឃ៍ សត្តីរឃយាតត្តិ តរេបច ទ្ធបំ ចីមំសត្តិ ចិឃ៍ ចចត្ថរេបត្តតិ តរេបច ទ្ធបំ ឋ្កដ្ឋ សល្លរេល្ហត្តិ ចិឃ៍ រេឃាតិសោយតសិការាឌិចរេសត លរេទ្ធ បច្ចរេឃា ឲរេតតាតិ លទ្ធបច្ចយំ៍ ឃំ កិញ្ចិ ឌចតត្តិ សប្បត្ថេ៍ ឋ្ឋាយរេលាសត្តការេលស្ម ច លប្បញ្ចាបិ ឌចតាតិ បចត្តត្តិតិ អាហ “រេឃក្យរេឃ្យតា”តិ៍ ឌចតាត្យពត្ថាតិតិ បដិរេសាតកាយិតាចំ តឌីរេសារេតា ចិឃ កិញ្ចិ កាលំ ឌចតំ អត្យាតាតិ៍ តស្ស ឌចតស្ស អារម្មណំ អារម្មណរេបរេតសត្តិ តឌារម្មណាតិ “(ពាហុស្សរេទា”ត្យាឌីស្ម ចិឃ បរេឡ្លបឥលោបចរេសត, តឌារម្មណាតិ ច តាតិ បិកាតិ ចាតិ តឌារម្មណបិកាតិ៍ ឃថារេហត្តិ អារម្មណឌចតសត្តាត្យទ្ធបំ៍ តថា បចត្តិ បត សឃរេបច បការសឃិស្សតិ, កចក្កុបិរេតាតិ ចីចិចិត្តចរេសត អប្បចត្តិត្វា ចិត្តស្ស កចក្កុបិរេតា ចិឃ, កចក្កុចរេសត ថ្កប្បត្តីតិ ទុត្តំ រេហាតិ៍ ឲត្ត ច ចីចិចិត្តប្បចត្តិយា ស្ម៉ាក្កុហណត្ថំ អរេប្ពាបយាឌិកំ អាហរត្តិ, តត្រិតំ អរេប្ពាបយាយត្តំ (ឆ៍ ស៍ អដ្ឋ៍ ៦៨៥ ចិបិាក្យទ្ធារកថា) – ឲរេកា កិរ បុរិរេសា ចលិតប្បទុក្កប្បរេល សសិសំ បិទុបិត្វា តិទ្ធាឃរេត្តា អាសរេត្ន បតិតស្ស ឲកស្ស អប្ពចលស្ស សរេទ្ទត បពុទ្ធិត្វា សីសរេតា ចត្ថំ អបរេតត្វា ចក្លុ ថ្កម្មីលេត្វា ឌិស្វា ច តំ ករេហត្វា យដ្ឋិត្វា ថ្កបសិដ្ឋិត្វា បក្កកាចំ ពាត្វា បរិក្យុដ្ឋិត្វា ឃុលកាតំ សហ រេសរេយត្រា អជ្ឈោហរិត្វា បុត តរេត្ថច តិទ្ធាឃតិ៍ តត្ថ បុរិសស្ស តិទ្ធាឃតការេលា ចិឃ កចក្កុការេលា, ចលស្ស បតិតការេលា ចិឃ អារម្មណស្ស បសាឥឃដ្ឋតការេលា, តស្ស សរេទ្ទត បពុទ្ធការេលា ចិឃ អាចជ្ជតការេលា, ថ្កម្មីលេត្វា ឌ្ឋរេលាកិតការេលា ចិឃ ចក្លុចិញ្ញាណប្បចត្តិការេលា, គហិតការេលា ចិឃ សប្បដិច្ឆតការេលា, យដ្ឋតការេលា ចិឃ សត្តីរណការេលា, ថ្កបសិដ្ឋតការេលា ចិឃ រេចាដ្ឋព្ពតការេលា, បរិរេភាកការេលា ចិឃ ឌចតការេលា, ឃុលកាតំ សហ រេសរេយត្រា អជ្ឈោហរណការេលា ចិឃ តឌារម្មណការេលា, បុត តិទ្ធាឃតការេលា ចិឃ បុត កចក្កុការេលា៍

ពុទ្ធាយ ច ថ្កបយាឃ កិំ ឌីបិតំ រេហាតិ? អារម្មណស្ស បសាឥឃដ្ឋតរេបច កិច្ចំ, អាចជ្ជតស្ស ចិសឃាក្យុឌតរេបច, ចក្លុចិញ្ញាណស្ស ឥស្សតបត្តរេបច, សប្បដិច្ឆតាឌីតញ្ចំ បដិក្កណ្ហតាឌិបត្តរេបច , ឌចតរេស្សច បត អារម្មណរសាត្យកចតំ, តឌារម្មណស្ស ច រេតត អត្យក្យតរេស្សច អត្យកចតត្តិ ឲចំ កិច្ចចរេសត ឥម្មាតំ អញ្ញាមញ្ញំ អសំកិណ្ណតា ឌីបិតា រេហាតិ៍ ឲចំ បចត្តយាតំ បត ចិត្តំ “អាចជ្ជតំ តាម ហុត្វា កចក្កុាតត្តទំ រេហាតិ, តំ ឥស្សតាឌីស្ម អញ្ញាតទំ ហុត្វា អាចជ្ជតាតត្តទ”ត្យាឌិតា តិយុជ្ជរេក ការេក អសតិបិ ថ្កត្យពីឌតិឃាយាឌិ (ឆ៍ ស៍ អដ្ឋ៍ ៦៨៥ ចិបិាក្យទ្ធារកថា) ចិឃ ចិត្តតិឃាយចរេសរេតច បចត្តតីតិ រេចឌិតព្ពំ៍

១០៍ ឲត្តាចតា សត្តរេស ចិត្តក្កុណាតិ បរិបុរេត្តីតិ សប្ពរេទ្ធ៍

១៧ អប្បហោត្វាតីតកត្តិ អប្បហោត្វា ហុត្វា អតីតំ តត្ថិ តទារម្មណុប្បាទោតិ ទុទ្ធសចិត្តក្ខណាយុកោ តាច អារម្មណស្ស តិទ្ធត្តាច

តទារម្មណំ នុប្បជ្ជតិ ត ហិ ឲកចិធិយំ កោរុចិ បច្ចុប្បត្តារម្មណាស្ស កាតិចិ អតីតារម្មណាតិ ហោត្តិ បត្ថុរសចិត្តក្ខណាយុកោរុបិ

ឌចនុប្បត្តិតោ បទ់ ឲកយេច ចិត្តក្ខណំ អចសិដ្ឋត្តិ ទ្វិក្ខត្តុំ តទារម្មណុប្បត្តិយា អប្បហោតកកាចតោ តត្ថិ ទុតិយតទារម្មណស្ស ឧប្បត្តីតិ

បចយម្បិ នុប្បជ្ជតិ ទ្វិក្ខត្តុំយេច ហិ តទារម្មណុប្បត្តិ បាឡិយំ តិយមិតា ចិត្តប្បចត្តិកាណតាយំ សង្គហាចរុ "តទារម្មណាតិ ទ្វេ"តិ (ចិក អដ្ឋ ១៧លិ) ទ្វិត្តយេច ចិត្តចារាតំ អាកាតត្វា ឃំ បត បរេមត្ថចិតិច្ឆយេ ចុត្តំ –

"សកិំ ទ្វេ ចា តទាលម្ពំ, សកិយាចជ្ជតាទយោ"តិ (បរម ចិ ១១៩), តំ យត្ថិប្បការណាមតានុរាទេត ចុត្តត្តិ ដដ្ឋព្វំ យស្មា បត យត្ថិប្បការណាតំ ចារោ ហេដ្ឋា ចុត្តបាឡិយា អរំសត្តតោ សមេ្មាហចិតោទតិយំ (ចិក អដ្ឋ ១៧លិ) បដិក្ខិត្តោច, តស្មា អាចរិយេតបិ អត្ថតា អតធិប្បេតត្តាយេច ឰាឆ ខេច តាយត្នុបបរិច្ឆេទ ច សកិំ តទារម្មណុប្បត្តិ ត ចុត្តា

១៧ ទោដ្ឋព្វុប្បាទោតា បទ់ លចិត្តក្ខណាចសិដ្ឋាយុកម្បិ អារម្មណំ អប្បាយុកកាទេត បរិច្ឆេទ្ធលត្វា ឌចនុប្បត្តិយា បច្ចយោ ត ហោតិ ឌចតម្បិ ឧប្បជ្ជមាតំ តិយមេត សត្តចិត្តក្ខណាយុកោយេច ឧប្បជ្ជតីតិ អធិប្បាយោតាហ "ឌចតម្បិ អនុប្បជ្ជិត្វា"តិ ហេតុម្បិ ឰាយំ ត្វាបច្ចយោ, ឌចតស្សបិ អនុប្បត្តិយាតិ អទេត្វា ឰាតទចា ហិ អបរកាលកិរិយាយ សមាតកត្តុកតា ត លព្ភតីតិ ទ្វតិក្ខត្តុំ ទ្វិក្ខត្តុំ ចា តិក្ខត្តុំ ចា កោចិ បត "តិក្ខត្តុ"ន្តិ ឰាឆំ ចចតសិលិដ្ឋតាយត្តប្បយោឌត"ន្តិ ចទត្តិ, តំ បត តោសំ អកិតិចេចេយត្តំ ត ហិ "ទ្វិក្ខត្តុំ ទោដ្ឋព្វតយេច បរិចត្តតី"តិ ចុត្តេបិ ចចតស្ស អសិលិដ្ឋការចា អត្ថិ, ត ច តិក្ខត្តុំ បចត្តិយា ឰាឆកំ កិញ្ចិ ចចតំ អដ្ឋកថាឌីសុ អត្ថិ ឲចត្វា កាត្វា តត្ថ តត្ថ សីហឡអរំចណ្ណតាកាទាបិ "ទ្វិក្ខត្តុំ ចា តិក្ខត្តុំ ចា"ឰាទេច ចណ្ណេត្តិ ទោដ្ឋព្វតយេច បរិចត្តតីតិ ទោដ្ឋព្វតយេច បុតប្បុតំ ឧប្បជ្ជតិ តំ បត អប្បត្វា អត្តរា ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីសុ ឌត្វា ចិត្តប្បចត្តិយា តិចត្តតំ តត្ថិ

អាតត្ថាចរិយា បតេត្ថ (ឆ ស យុលដី ឞដ័ប័ ចិបិល្ងារកចាចណ្ណតា) "អាចជ្ជតា ក្បសលកុសលតំ លត្ខាតំ អតត្តរបច្ចយេត បច្ចយា"តិ (បដ្ឋា ១.១.១០លិ) អាចជ្ជតាយ ក្បសលកុសលាតំ អតត្តរបច្ចយកាចស្ស ចុត្តត្តា ទោដ្ឋព្វតាចជ្ជតាតត្ថ អត្ថត្តរាកាចតោ សតិ ឧប្បត្តិយំ ទោដ្ឋព្វតំ កាយាចចរក្បសលកុសលកិរិយឌចតាតំ ឲកត្តតោ អតត្តរបច្ចយកាចតេតច បចទេត្តព្វំ, តោ អញ្ញាចាតិ ឫង្ខាកាលាឌីសុ យត្ថិក្ខុតចេកាតាយ ឌចតបារិប្ឋុរិយា បរិត្តារម្មណំ តិយមិតព្ពំ, ត ទោដ្ឋព្វតស្ស ទ្វតិក្ខត្តុំ បចត្តិយាតិ ឌីរបតិ កិញ្ចាបិ ឲចំ ឌីរបតិ, តិហេតុកចិបិកាតិ បត អតត្តរបច្ចយកាចេត ចុត្តាតេចំ ឆីណាសចាតំ ទុតិចសេត បចត្តាតិ ត កស្សចិ អតត្តរបច្ចយកាចំ កច្ឆត្តីតិ តាតិ ចិយ ទោដ្ឋព្វតម្បិ បច្ចយទោកល្លតោ ក្បសលកុសលឌីតំ អតត្តរបច្ចយោ ត ហោតីតិ ត ត សក្កា ចត្តុំ, តស្មា អដ្ឋកថាសុ អាកាតតយេតេចត្ថ បរិត្តារម្មណំ តិយមិតត្តិ

១៨ តត្ថិចិធិចិត្តប្បាទោ ឧបរិមកោដិយា សត្តចិត្តក្ខណាយុកស្សបិ ទ្វតិក្ខត្តុំ ទោដ្ឋព្វុប្បត្តិយា អប្បហោតកកាចតោ ចីធិចិត្តាតំ ឧប្បាទោ តត្ថិ, កចក្កបិរោតាច ហោតីតិ អធិប្បាយោ កចក្កចលតយេចាតិ អចធារណផលំ ទេស្សេត្តុំ "តត្ថិ ចីធិចិត្តប្បាទោ"តិ ចុត្តំ

អបរេ បត “តត្ថិ កចក្ខុបរេច្ឆេកោ”តិ អចឆារលាឋល់ ឝរេស្សត្តិ, តំ បត ឌឹឆិចិត្តប្បាកោកាចចចរេតរេតច សិទ្ធំ៉ សតិ ហិ ឌឹឆិចិត្តប្បារេឝ កចក្ខុំ ក្ខុបច្ឆិជ្ជតិ៉ កចក្ខុបរេច្ឆេឝតារេយត បត រេហក្ខាបិ ចិស្សំ អច្ចត្តត្តា ខ្ពាឆ អចិរេសរេសត ចុត្តំ៉

១៣៉ សត្ថារេសា ឌឹឆិចិត្តប្បត្តិឃា អកោចរេតា បច្ឆិយចាររេរាចិឆរេយាឈចារចរេសត ចុរេត្តា, អត្ថាត្ត (ឆ៉ ស៉ អដ្ឋ៉ ៣៨ប័ ចិបិក្ខាររកឆា) បត ក្ខុតិឃតតិឃចារាបិ តកោរេយ្យុលាឌចរេតហិ សុត្ថាតា “រេយាឈចារា”តិ ចុត្តា៉ អារេយុលាក្ខុតាតិ ចិសឃក្ខុតា, បច្ចឃក្ខុតា ច៉ បច្ចរេឃាបិ ហិ “អារេយ្យុលា”ត្តិ ចុច្ចតិ “ត លច្ឆតិ យាររេរា ឌួតារេ, ត លច្ឆតិ យាររេរា អារេយ្យុលា”ត្យាឌីសុ (ឌី៉ តិ៉ ១៣៉ប័០) ចិឃ៉ រេតរេតរេចត្ត រេយាឈចារស្សបិ អារេយុលាក្ខុតា ចិសឃប្បចត្តីតិ សិទ្ធំ៉ អតិបរិត្តារេយុលាតិប្បរេយាឈចារបត្ថាបតស្ស បច្ចរេឃា រេហាតិ៉ ខ្ពាតរឆា ហិ កចក្ខុចលតស្ស សកសករេកាចររេរឃច បចត្តតរេតា បច្ឆិយចារស្ស អតិបរិត្តារេយុរេលា បចត្តិ តត្តិតិ “ចត្តិ ចារាត់ អារេយុលាក្ខុតា”តិ ចចត់ ក្ខុរុបបិឝត់ សិឃាតិ៉

១៤៉ បច្ចាក្ខាររេរ ឃឆារហំ តំតំក្ខារាត្តុរូបំ, តំតំបច្ចឃាត្តុរូបំ, តំតំអារេយ្យុលាឌីអត្តុរូបច្ចា ក្ខុប្បជ្ជយាតាតិ ឌឹឆិចិត្តាតិ អាចជ្ជតឝស្សតាឌីសប្បឌិច្ឆតសត្តិរលារេចាដ្ឋត្តាតឌចតតកោរេយុលាចរេសត អចិរេសរេតា សរេត្តច រេហាត្តិ៉ ចិត្តប្បាកោ ចិត្តាត់ ចិស្សំ ចិស្សំ ក្ខុប្បត្តិចរេសត ក្ខុប្បជ្ជយាតចិត្តាតិរេឃច ចា ចត្តក្ខុស អាចជ្ជតាឌីបច្ចាកសត្តាឌចតតកោរេយុលាក្ខុឃចរេសត៉ ចិត្តារា បត ចត្តបត្ថាស សរេត្តាសរេយច កាយាចចរាត់ ឃឆាសយុក្តិ តត្ត ក្ខុប្បជ្ជតរេតា,

ឲត្តាតិ ចិសឃប្បចត្តិសក្ខុរេហ៉

បច្ចាក្ខារឌឹឆិចល្ហតា តិដ្ឋិតា៉

យរេតាក្ខារឌឹឆិ

បរិត្តាឌចតចារចល្ហតា

១៥៉ យរេតាក្ខារិកចិត្តាត់ អតីតាតាកាតយ្យិ អារេយុលំ រេហាតីតិ រេតរេសំ អតិយហត្តាឌីចរេសត ចិសឃចចត្តាត់ កាតុំ ត សក្កាតិ ចិក្ខុតាចិក្ខុតចរេសរេតរេចតំ តិឃរេយតុំ “ឃឌិ ចិក្ខុតយារេយុលា”ត្យាឌិ ចុត្តំ៉

១៦៉ឲត្តាតិ យរេតាក្ខាររេរ៉ ឲកចត្តាលិស បច្ចាក្ខាររេចលិកាត់ ក្ខុបច្ចាចិត្ថាលាយរេតាឆាត្តត្តឃចរេសត រេតរេសចិត្តាត់ តត្ត អប្បចត្តតរេតា៉

បរិត្តាឌចតចារចល្ហតា តិដ្ឋិតា៉

អប្បតាដចតចារចណ្ណតា

១០៍ ចិក្ខតាចិក្ខតរករដា តត្ថ អារម្ភលាឃ្ស ចិក្ខតការលេឃេច អប្បតាឃម្គចរតា៍

១៧៍ ពត្ថ ហិ លេត្តឹឃតិយហក្កតលេវិក្យត្តរដចរតេឃ្ ឃំ កិត្ថិ ដចតំ អប្បតាឌីឌីរេយាតរតីតិ ឃត្ថរត្តា៍
បរិករេម្ចាបចារាត្សេលិយកោ(ពក្ខតារេយត ឃឆាក្កយំ ក្កប្បន្ថិត្តា តិរ្យេក្ខតិ រឃោដតា៍ បឋេយចិត្តពិញ្ញអប្បតាឃ បរិករេម្ចត្តា
បដិឃន្ថារកក្ខតត្តា បរិករម៉្ច៍ ក្យតិឃំ ឃឹបចារិត្តា ក្កបចារំ តាច្ចាឃរត្នាបិ ហិ តាតិក្ខរប្បចត្តិ ឃឹបចារី តាយ រហាតិ, អប្បតំ ក្ករបច្ច
ចរតីតិ ចា ក្កបចារំ ពតិឃំ ប្យត្ថការេក បរិករម្ចាតំ, ក្កបរិអប្បតាឃ ច អត្យក្កុលត្តា អត្យេលិយំ ចត្យត្ថំ បរិត្តកោត្តឃ្ស, ប្យឆ្ចដរកោត្តឃ្ស ច
អកិកចតរតា, យហក្កតកោត្តឃ្ស, រលិក្យត្តរកោត្តឃ្ស ច កាចតរតា ចដ្ឋតរតា កោ(ពក្ខ, ខ្មាយាតិ ចត្តារិ តាយាតិ ចត្យក្លត្តំ បចត្តិឃំ
អតចរឃឃរតា លត្តក្តិ, តិក្លត្តំ បចត្តិឃំ បត ក្កបចារាត្សេលិយកោ(ពក្ខតារេយតេច លត្តក្តិ៍ អដ្ឋកចាឃំ (ចិឃ្ចិ៍ ៧៍ប័០៣) បត ប្យរិយាតំ
តិល្តិ , ខ្ចិត្ត ចា អចិរឃរឃតបិ បរិករម្ចាឌិតាយំ ក្យត្តំ, ចត្យក្លត្តំ, តិក្លត្តរេយច ចា បត្ចាយំ, ចត្យត្ថំ ចា ក្កប្បន្ថិតត្តអប្បតាត្យ្ខបរតាតិ
អធិប្បាយឃា៍ បរិករម្ចាឌិតាយាតំ អតចរឃឃរតា លត្តយាតចារឥស្សតត្ថំ “ចត្យក្លត្ត”ត្តិ អារឌិរតា ក្យត្តំ, កលតបដិបិដិចរឃត បត “បត្ចាយំ
ចា”តិ ឌ្ឋឃារត ក្យត្តា៍

ឃឆារហត្តិ លិប្បាកិញ្ញាឥត្ថាកិញ្ញាត្យ្ខបំ៍ លិប្បាកិញ្ញាឃ្ស ហិ តិក្លត្តំ បចត្តកាយាចចរដចតាតត្តទំ ចត្យត្ថំ អប្បតាចិត្តប្យប្បជ្ជតិ៍ ឥត្ថាកិញ្ញាឃ្ស
ចត្យក្លត្តំ បចត្តដចតាតត្តទំ បត្ចាយំ អប្បតា ក្កប្បជ្ជតិ, ឃម្ហា បត អលត្ថរឃចតំ អត្យេលិយំ កោ(ពក្ខំ ក្កប្បារឥត្យំ ត ឃរក្កាតិ,
លត្ថរឃចតយ្យិ ច លេដ្ឋិ ឃត្តយំ កចក្កឃ្ស អារឃត្តការេចត បបិតារឃត្តប្យរិរឃា ចិឃ អប្បតាចរឃត បតិដ្ឋាត្យំ ត ឃរក្កាតិ, តម្ហា ចត្យត្ថរតា
ឌ្ឋទំ, បត្ចាយរតា បទំ ចា អប្បតា ត រហាតីតិ ឥដ្ឋត្តា៍ ឃឆាកិតិហារចរឃតាតិ
ក្យបិក្យបរលិក្យត្តរយក្កឋលិត្យ្ខបឃយធចិបឃ្សតាកាចតាចិត្តាកិតិហរលាត្យ្ខបរតា, អប្បតាឃ ចិចិ អប្បតាចិចិ៍ “តរតា បទំ
កចក្កបិរតាច រហាតី”តិ ឲត្តរករឃេច ក្យរត្ត ចត្យត្ថំ, បត្ចាយំ ចា ឌ្ឋតិល្តអប្បតារតា បទំ កចក្កបិរតាច រហាតិ, ត យក្កាតត្តទំ ឋលចិត្តំ,
ឃយាបត្តិចិចិឃត្ចា ឍរាតឋលចិត្តាតិ ប្យតប្បតត្តិ កលោឃ្យត្តិ ប្យត “អប្បតាចឃារត”តិ ក្យត្តា៍ តិកាឃត្តរិឃា កិរ រលិកិឃប្បតាឃ្
បឋេយកប្បតារតា បទំ ឃត្តយដចតប្យរលាត្ថំ ខ្ចតិក្លត្តំ កាយាចចរដចតាតយ្យិ បចត្តិ ចរល្តិតិ រតឃំ យតិតិរឃឆតត្ថំ “កចក្កបិរតាចា”តិ
ឃាចឆារលាំ ក្យត្តា៍

១៧៍ពត្ថាតិ រតឃ្ អដ្ឋកាលាឃយ្យឃ្យត្តកាយាចចរដចរតឃ្, រតឃ្ ច លេត្តឹឃតិយហក្កតលេវិក្យត្តរដចរតឃ្៍ ពត្ថាតិ ចា តម្ហិ
អប្បតាចាររ៍ រឃាយតឃ្សឃហកពដចតាតត្តរត្តិ រឃាយតឃ្សឃហកពាតំ ចត្យត្តំ ក្យឃលកិរិឃដចតាតំ អតត្តទំ៍ រឃាយតឃ្សឃហកពាចាតិ
ចត្យក្កក្ខាតឃ្ស, ឃ្យក្លចិបឃ្សកាឌិតំ យក្កឋលឃ្ស ច ចរឃត រឃាយតឃ្សឃហកពាច, ត បត ក្កបក្លាឃហកពា កិត្តរចឥតាតំ អត្ថាយត្ថា
អាឃរចតបច្ចឃកាចឃ្ស អត្យដ្ឋដត្តា៍ បិដិកក្លិតត្តាតិ បឃំឃិតត្តា, ខ្មត្តិតត្តាតិ ក្យត្តំ រហាតិ៍ ពត្ថាបីតិ តម្ហិ ឲករចឥតដចតចាររបិ៍

ᨠᩩᩈᩃᨩᩅᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣᩣᨾᩥᨶᩥᩈᨾ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩩᩈᩃᨩᩅᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨠᩩᩈᩃᨩᩅᨶᨾᩮᩅᩣᨲᩥ, ᨶ ᨠᩥᩁᩥᨿᨩᩅᨶᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ᩺ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩴ ᨹᩃᨲ᩠ᨲᨿᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩅᩦᨳᩥᨿᨲ᩠ᨳᨶᩥᨿᨾᩮᩣ᩺

᪁᪁᩺ ᩈᩩᨡᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᨷᨴᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩣᨠᨠᩥᩁᩥᨿᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩅᩩᨸ᩠ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨱᨩᩅᨶᩅᩮᩈᨶᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩣ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩩᩈᩃᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᨷᨴᩴ ᨲᩮᨧᩮᩅ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᨲᩣᨶᩥ ᨲ᩠ᩅᩣᨣᨾ, ᩈᩩᨴ᩠ᨵᨠᩕᩥᨿᨲᩮᩣ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᨷᨴᩴ ᨠᩥᩁᩥᨿᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩅᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨧ ᩅᩮᩈᨶ ᩋᨭ᩠ᨮ, ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩣ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨲ᩠ᨲᨿᨲᩮᩣ ᨷᨴᩴ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨠᩥᩁᩥᨿᨷᨬ᩠ᨧᨠᩔ, ᩋᨠᩩᩈᩃᩔ ᨧ ᩅᩮᩈᨶ ᨨ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᩺

᪁᪂᩺ ᨨᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩦᨳᩥᩈᨦ᩠ᨣᩉᨶᨿᩮᩣ᩺

ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨩᩅᨶᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᩺

ᨿᨳᩣᩅᩣᩁᩅᩦᨳᩥᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᩺

ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨩᩅᨶᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᩺

ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶᩥᨿᨾᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪁᪃᩺ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨷᩦᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᨿᨳᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩᨷᩥ᩺

᪁᪄᩺ ᩍᨭ᩠ᨮᩮᨲᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩮᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ᩺ ᩋᨲᩥᩍᨭ᩠ᨮᩮᨴ᩠ᩅᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᨸᩥ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᩺ ᨠᩩᩈᩃᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᨲᩦᩁᨱᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩦᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨲ᩠ᨳ᩺ ᩍᨭ᩠ᨮᩮᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᩦᩁᨱᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩣᨶᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥ "ᩋᨲᩥᩍᨭ᩠ᨮᩮ ᨷᨶ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᩣᨶᩮᩅᩣ"ᨲᩥ᩺ ᩅᩥᨷᩣᨠᩔ ᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩮᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱ ᨾᩩᨡᩮᨶᩮᩅ ᩅᩥᨿ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨶᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨷᨠᩮᩣᨸᩮᩣ ᨣᩉᨱᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾᩮᩅ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᨷᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᩅᩥᨷᩃ᩠ᩃᩣᩈᩮᩈᩩ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩈᩩ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨲᩥᩍᨭ᩠ᨮᩮᨷᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩮᨾᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩣᨠᩣᩁᩮᨶ, ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮᨷᩥ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨠᩣᩁᩮᨶᩮᩅ ᨣᩉᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩺ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᩔᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩋᨲᩥᩍᨭ᩠ᨮᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩᨷᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩥᩅᩥᨵᩣᨶᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ, ᨣᩩᨳᩈᩪᨠᩁᩣᨴᩦᨶᩴ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨠᩪᩃᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩴ, ᩈᩩᨶᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨷᩮᨠ᩠ᨡᩣᩈᩉᨣᨲᩴ, ᩈᩩᩁᩥᨿᨷᨭᩥᩈᨦ᩠ᨡᩣᨶᨾ᩠ᨷᨷᨶ᩠ᨶᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᩅᩥᨷᩣᨠᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᩅᨲ᩠ᨳᩩᨠᩣᨶᩮᩅ᩺ ᩋᨷᩥᨧ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᩩᨿᩮᨶᩣᨿᨿᩣᨶᩣᨶᩴ ᩈᩩᨶᨡᩣᨴᩦᨶᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩴ ᨷᨶ ᩋᨲᩥᩍᨭ᩠ᨮᩣᨴᩦᩈᩩ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᩈᩉᨣᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩉᩮᨲᩩ ᨠᨳᩥᨲᨾᩮᩅ᩺

ឲ្យសិ៍ ពត្ថាបឹតិ ពភារយុលោហ្វបិ៍ ឧសាយតស្សឋហកពកិរិយឌចតាចសារេតិ ឋរេហត្យការេហត្យកហុលឋហកពកិរិយបញ្ចាកាចសារេត៍ ៧ិហាឋចាត៌ ខិត្តខិបល្លាសាភារេចត កិរិយឌចតាតិបិ យឆារយុលាយេច បចត្តត្ថិតិ ចុត្តុំ "ឧសាយតស្សឋហកពកិរិយឌចតាចសារេត"ត្យាឌិ៍ ឧកខិ បត អាចរិយា "បដ្ឋារេត (ឆ៍ ឋ៍ ឫលឌី៍ ៣៥៤ ខិបិក្យន្ទារកឆាចល្ហូតា) 'ក្យឋលិក្យឋលេ តិកុវេទ្ធ ខិបិរេកា ពភារយុលាតា ឧបៀឌ្ឍិតី'តិ (បដ្ឋា៍ ៦៍១៍៥៤) ក្យឋលិក្យឋលិតេយចាតត្តុទ៌ ពភារយុលា៌ ចុត្តត្តិ តត្តិ កិរិយឌចតាតត្តុទ៌ ពភារយុលាប្យារេភា"តិ ចភត្តិ៍ ពត្ត ចុង្ខេព –
ឃឌី អញ្ញកពាតត្តុរយ្ងិ ពភារយុលា៌ ចុរេង្ខឃ្យ៍ បរិត្តារយុលោ ឧចាដ្ឋត្តាតាតត្តុរយ្ងិ ពស្ស បចត្តិ៍ យឧញ្ញាឃ្យត្តិ កិរិយឌចតាតត្តុទ៌ ពភារយុលា៌ ត ចុត្តុំ, ត បត អលត្ថកតពា៍ លត្ថុយាតស្សបិ ហិ ឧកតខិ អឆិប្បារេឃត កត្តុខិ អចចត៌ ខិស្សតិ, ឃឆា ពំ ឆយុឋក្កេហ លត្ថុយាតយ្ងិ ហភឃចត្ត៝ ឧភឋតារកភបរិហារេត្តិ ត ចុត្តត្តិ៍

ឲ្យប៍ ឧភាយតស្ស...ឧប... ៥េបក្លាឋហកពារេតច កចត្តិ, ត ឧសាយតស្សឋហកពាតិ អញ្ញាយញ្ញា ខិកុវទ្ធឋកាចត្តា៍ ឧពារេតច ហិ បដ្ឋារេត ឧភាយតស្សាតត្តុទ៌ ឧសាយតស្ស៌, ពភតត្តុរេញ្ញ ឧភាយតស្ស៌ អត្តុទ្ធធ៌ ពឆា ហិ "ហុលាឃ ឧចភតាឃ ឋយ្យឃុរេត្តា ឆយុា ហុលាឃ ឧចភតាឃ ឋយ្យឃុត្តស្ស ឆយុស្ស អតត្តុរបង្ខេឃត បង្ខឃោ"ត្យាឌិតា (បដ្ឋា៍ ១៍៦៍៣៥) ហុលភ្យុល្លខចភតាឃ ឋយ្យឃុត្តា ឆយុា អត្តុរេតា អត្តុរេតា ឋយាតខចភតាឋយ្យឃុត្តាត៌ អភ្យុល្លយហុលខចភតាឃ ឋយ្យឃុត្តកាតញ្ញ អតត្តុរបង្ខឃករេចត ខ្ចិហុ ខ្ចិហុ ចារេរហុ ចុត្តា, អភ្យុល្លយហុលខចភតាឃ ឋយ្យឃុត្តកា បត ឋយាតខចភតាឋយ្យឃុត្តាត៌, ខ្ចពរេចភតាខ្ចឃឋយ្យឃុត្តាតញ្ញ ឆយុាត៌ អតត្តុរបង្ខឃករេចត ពឹហុ ចារេរហ្មុតិ ឲ្យច៌ ខចភតាត្តិរេក ឋរេត្តច អតត្តុរបង្ខឃចារា ចុត្តា៍ ឃឌី ច ឧភាយតស្សាតត្តុទ៌ ឧសាយតស្ស៌, ឧសាយតស្សាតត្តុទ៌ ចា ឧភាយតស្ស៌ ៥េបរេខ្ចឃ្យ, ហុលភ្យុល្លខចភតាឋយ្យឃុត្តាតយ្ងិ អញ្ញាយញ្ញា អតត្តុរបង្ខឃចរេឋត ខេ្ឋ ចារេ ចរេឈ្ឆុតា តច ចារា ចត្តញ្ញា ឋិឃំ, ត បរេតច៌ ចុត្តា៍ ពហ្វា ត ឧពាឋំ ពភតត្តុទ៌ ៥េបត្តិ អត្តិ៍ ៧ត្ត ច "ឧសាយតស្សឋហកពកិរិយឌចតាចសារេត"ត្យាឌិតា អឃយ្ងិ តិឃយេា អត្ថញ្ញារេពា –

"បរិត្តក្យឋលិខភាឋ-បិបឋាពក្រិយាឌចា ;

បញ្ចារេស្វកំ ពភាលឌ្ឋិ, ហុលិរេពហុ ឃឆារេហំ៍

"បិបិកាយហុកា ឧចច, ឧសារេបក្លា ច ក្រិយាឌចា;

ឧសារេបរេក្លហុ ពភាលឌ្ឋិ, លរេស្វកាយតុរុបរេពា"តិ៍

អឃតិក្រាឌចរេតត ពភារយុលាតិឃយេា អញ្ញកិចារី៍ "ឆាកាលឋយ្យឃុត្តឌចតរេពា ឆាកាលឋយ្យឃុត្តពភារយុលា"ត្យាឌិតឃប្បចរេត្តា បត អតេកត្តិកា៍ ឧឃកុឃ្យេត ហិ អក្យឋលឌចរេតហុ បរិខិពស្ស កភាខិ ក្យឋលឌចរេតហុ ឌខិរេពហុ, ក្យឋលឌចរេតហុ ចា បរិខិពស្ស កភាខិ អក្យឋលឌចរេតហុ ឌខិរេពហុ អក្យឋលិតត្តុទ៌ បចត្តបរិចរេឃត ពិរេហត្យកឌចតរេពាបិ បទ៌ អរេហត្យកពភារយុលា៌ ឧហាតិ, ពឆា ក្យឋលិតត្តុទ៌ បចត្តបរិចរេឃត អក្យឋលឌចតរេពា បទ៌ ពិរេហត្យកពភារយុលាយ្ងិ, បឌីឋត្ថិតិត្ថត្តកកយុរេពា បត អញ្ញាកេឃុត ពភារយុលាប្បចត្តិឃំ

ວຕ຺ຕພ຺ພາເຍວ ນຕ຺ຖິ. ຕຖາ ຈ ວຸຕ຺ຕໍ ປຏ຺ຐາເນ “ອເຫຕຸເກ ຂນ຺ເທ ອນິຈ຺ຈໂຕ ທຸກ຺ຂໂຕ ອນຕ຺ຕໂຕ ວິປສ຺ສຕິ, ກຸສລາກຸສເລ ນິຣຸທ຺ເທ ອເຫຕຸໂກ ວິປາໂກ ຕທາຣມ຺ມຓຕາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ກຸສລາກຸສເລ ນິຣຸທ຺ເທ ສເຫຕຸໂກ ວິປາໂກ ຕທາຣມ຺ມຓຕາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ (ປຏ຺ຐາ. ໑.໓.໔໘).

ຕສ຺ມາຕິ ຍສ຺ມາ ໂທມນສ຺ສຊວນາວສາເນ ອຸເປກ຺ຂາສຫຄຕາເນວ ໂຫນ຺ຕິ. ຕສ຺ມາ ໂທມນສ຺ສສຫຄຕຊວນາວສາເນ ອຸເປກ຺ຂາສຫຄຕສນ຺ຕີຣໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ສມ຺ພນ຺ໂທ. ‘ໂທມນສ຺ສປຏິສນ຺ທິກສ຺ສາ’ຕິ ພຸຍິນາວ ກວຏ຺ຏປິຕາກາເຣວາ ຫີປິໂຕນ ໂຫຕິ ໂທມນສ຺ສານນ຺ຕຣໍ ໂສມນສ຺ສາກາເຣນາຕິ ຕໍ ອວຕ຺ວາ ຕທາຣມ຺ມຓາກາເຣເນວ ປຣິວຕ຺ເຕຕ຺ວາ ອາຫ “ຍທິ ຕທາຣມ຺ມຓສມ຺ພໂວ ນຕ຺ຖີ”ຕິ. ໂສມນສ຺ສປຏິສນ຺ທິກສ຺ສ ທິຕ຺ຖິຍາທິນາ ພຸທ຺ທາທິອິຕ຺ຖາຣມ຺ມເຓປິ ປຏິຫຕຈິຕ຺ຕສ຺ສ ໂທມນສ຺ສຊວເນ ຊວິເຕ ວຸຕ຺ຕນເຍນ ໂສມນສ຺ສຕທາຣມ຺ມຓສ຺ສ ອິຕ຺ຖາຣມ຺ມເຓ ຈ ອຸເປກ຺ຂາສຫຄຕຕທາຣມ຺ມຓສ຺ສ ອນຸປ຺ປຊ຺ຊນໂຕ, ເກນຈິ ວາ ອສຫ຺ຍເນນ ປຣິຫີນເສາຄິເນຍ຺ຍານ ອາຣຸຄ຺ຄ “ປຏິຕເທເຍ຺ຍາ ເຍ ນເຍ຺ຍາ”ຕິ ວິປ຺ປຏິສາຣີ ຊເນນ຺ຕສ຺ສ ໂທມນສ຺ສຊວເນ ສຕິ ອກາມາວຈຣາຣມ຺ມເຓ ຕທາຣມ຺ມຓາກາເຣ ຍທິ ຕທາຣມ຺ມຓສ຺ສ ອຸປ຺ປຕ຺ຕິສມ຺ພໂວ ນຕ຺ຖີຕິ ອທິປ຺ປາໂຍ.

ປຣິຈິຕປຸພ຺ພນ຺ຕິ ປຸພ຺ເພ ປຣິຈິຕໍ, ຕສ຺ມິໍ ກເຣ ເຍຄຸເຍ຺ຍຕ ຄຫິຕປຸພ຺ພໍ. ອຸເປກ຺ຂາສຫຄຕສນ຺ຕີຣໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ ນິຣາວຊ຺ຊນປິ. ຍຖາ ຕໍ ນິໂຣທາ ວຸຏ຺ຐຫນ຺ຕສ຺ສ ຜລຈິຕ຺ຕນ຺ຕິ ອທິປ຺ປາໂຍ. ຍຖາຫ –

“ນິຣາວຊ຺ຊໍ ກຖໍ ຈິຕ຺ຕໍ, ໂຫຕິ ເນຕທາຣມ຺ມຓໍ;

ນິຍໂມ ນ ວິນາວຊ຺ຊໍ, ນິໂຣທາ ຜລທສ຺ສນາ”ຕິ.

ເກນ ປນ ກິເຣນ ວຸທໍ ຈິຕ຺ຕໍ ປວຕ຺ຕີຕິ? ຕທາຣມ຺ມຓກິເຣນ ຕາວ ນ ປວຕ຺ຕຕິ ຊວນາຣມ຺ມຓສ຺ສ ອຄ຺ຄຫຓໂຕ, ນາປິ ສນ຺ຕີຣຓກິເຣນ ຍຖາວຸປ຺ປຏິຈ຺ຈສ຺ສ ສນ຺ຕີຣຓນເຍນ ອປ຺ປວຕ຺ຕນໂຕ, ປຏິສນ຺ທິຈຸຕີສຸ ວຕ຺ຕພ຺ພເມວ ນຕ຺ຖິ, ປາຣິເສສໂຕ ປນ ພວງ຺ຄສ຺ສ ອຄ຺ຄຫຓໂຕ ພວງ຺ຄກິເຣນາຕິ ຍຸຕ຺ຕໍ ສິຍາ. ອາຈຣິຍທມ຺ມປາລຕ຺ເຖເຣນປິ (ທີ. ສ. ອນຸຏີ. ໓໔໘ ວິປາກຸທ຺ທາຣກຖາວຓ຺ຓນາ) ຫິ ອຍເມວ ທສ຺ສິໂຕ. ໂຍ ປນ ປຏິສນ຺ທິພວງ຺ຄານໍ ທຍ຺ຍໂຕ, ອາຣມ຺ມຓໂຕ ຈ ສມານຕໍ ວທຕິ, ຕໍ ໂຍຍຸນ຺ໂຕຕິ ຕຂຸຕ຺ຕໍ. ນ ຫິ ພວງ຺ຄເຍ ຣາຕໍ ວທ຺ຸຈາ ປຏິສນ຺ທິພວງ຺ຄານໍ ວິສທິສຕາ ອຕ຺ຖິ. ຕເຍນທ຺ທິຕ຺ຕາຕິ ຕໍ ອຕ຺ໂຖ ອນຕ຺ຖໍ ອຍ຺ຍວຫິຕໍ ກຕ຺ວາ, ຕທນທ຺ທຣນ຺ເຕ຺ຍາ.

໑໔. ກາມາວຈເຣ...ເປ... ພລວນ຺ຕີຕິ ເອຕ຺ຖ ກາມາວຈຣຊວນາວສາເນເຍວ ຕທາຣມ຺ມຓໍ ພລວນ຺ຕີ ກາມຕຓ຺ຫານິທານກມ຺ມນິພ຺ພຕ຺ຕຕາ. ນ ຫິ ຕໍ ກາມຕຓ຺ຫາເຫຕຸເກນ ກມ຺ມຸນາ ຊນິຕໍ ອຕໍສກາວສ຺ສ ຣູປາຣູປາວຈຣໂລກຸຕ຺ຕຣຊວນສ຺ສ ອນນ຺ຕຣໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ກິກາຣຓາ? ອຊນກຕ຺ຕາ, ຊນກສມານຕ຺ຕາກາເຣນ ຈ. ຍຖາ ຫິ ເຄຫໂຕ ພຫິ ນິກ຺ຂມິຕຸກາໂມ ພາລໂກ ຊນກໍ, ຕໍສທິສໍ ວາ ອງ຺ຄຸລິໍ ຄເຫຕ຺ວາ ນິກ຺ຂມຕິ, ນາຍໍ ຣາຊປຸຣິສາທິໍ, ເອວໍ ກມ຺ມວິສເຍນ ອຍ຺ຍຕ຺ຖ ປວຕ຺ຕຍານ຺ຕໍ ຕທາຣມ຺ມຓໍ ຊນກໍ ກາມາວຈຣກຸສລາກຸສລໍ, ຕໍສທິສໍ ວາ ກາມາວຈຣກິຣິຍຊວນໍ ອນຸພນ຺ທຕິ, ນ ປນ ຕສ຺ສ ວິສທິສານິ ມຫຄ຺ຄຕໂລກຸຕ຺ຕຣຊວນານີ. ຕຖາ ກາມາວຈຣສຕ຺ຕານເຍວ ຕທາຣມ຺ມຓໍ ພລວນ຺ຕີ, ນ ພ຺ຣຫ຺ມານໍ

ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᨶᩥᩔᨿᩔ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨻᩦᨩᩔᩣᨠᩣᨧᩮᨲᨶᩣ᪨ ᨲᨳᩣ ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨽᩪᨲᩮᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ᪨ ᨶ ᩍᨲᩁᩮᩈᩩ ᩋᨸᩁᩥᨧᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᨻᩣᩃᨠᩮᩣ ᨩᨶᨠᩴ, ᨲᩴᩈᨶᩥᩴ ᨧ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮᩣᨸᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥᩋᨸᩁᩥᨧᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩋᨶᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨿᩩᩁᨠ᩠ᨠᩃᩣᨶᩥᨿᩥᨿᩣ ᨸᩁᩥᨧᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶᩮᩅ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᩣᨴᩥᩋᨸᩁᩥᨧᩥᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᨲᩥ᪨ ᩋᨸᩥᨧ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᨩᨶᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩑᨲᩴ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈ᩠ᩅᩮᩅ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩉᩥ᪨ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᨲ᩠ᨳ –

“ᨩᨶᨠᩴ ᨲᩴᩈᨿᩣᨶᩥ ᨧᩣ, ᨩᨶᨶᩥᩴ ᩋᨶᩩᨻᨶ᩠ᨵᨲᩥ;

ᨶ ᨲᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨲᨴᩣᩃᨿᩴ, ᨻᩣᩃᨠᩣᩁᨠᩃᩦᩃᨿᩣ᪨

“ᨻᩦᨩᩔᩣᨠᩣᨧᩮᨲᨶᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ, ᨻᩕᩪᩉᩥᨲᩣᨶᩥᨿᩥ ᨻᩦᨩᩔ ᩉᩥ;

ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᨲᩮᩣ ᨻᩦᨩᩴ, ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᩈᨬ᩠ᨬᩥᨲᩴ᪨

“ᨮᩣᨶᩮ ᨸᩁᩥᨧᩥᨲᩮᨿᩮᩅ, ᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨻᩣᩃᨠᩮᩣ ᩅᩥᨿ;

ᩋᨶᩩᨿᩣᨲᩦᨲᩥ ᨶᩣᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ, ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩈᩮᨶ ᨧᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧ “ᨠᩣᨾᩣᩅᨧᩁᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨻᩦᨩᩣᨠᩣᨧᩮᨲᨶᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᨧ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩦᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨠᩣᩁᨱᨲᩣ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ? ᨶᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨻᩦᨩᨻ᩠ᨿᨸᨴᩮᩈᩣᨷ᩠ᨿᨠᩣᨧᩮᨲᨶᩣ, ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩅᩦᨳᩥᨽᩮᨴᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᨾᨲᩮᩣ ᨧ᪨

ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶᩥᨿᨾᨠᨳᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨩᩅᨶᨶᩥᨿᨾᨠᨳᩣ

᪑᪑᪨ ᨾᨶ᩠ᨴᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩁᨱᩣᩈᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩮ ᨧᨲᩩᨵᩣᨲᩩᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨲᩣᨿ ᨾᨶ᩠ᨴᩦᨽᩪᨲᩅᩮᨣᨲᩣ ᨾᨶ᩠ᨴᩴ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨿᩴ᪨ ᨾᩁᨱᨠᩣᩃᩣᨴᩦᩈᩪᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᨾᩩᨧ᩠ᨨᩣᨠᩣᩃᩴ ᩈᨦ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨

᪑᪒᪨ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ...ᨸᩮ... ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨿᨾᨠᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᨠᩣᩃᩣᨴᩦᩈᩩ ᩏᨴᨠᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩋᨣ᩠ᨣᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᩣᨴᩥᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨫᩣᨶᨦ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩔ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩅᩈᩥᨲᩣᨿ ᨾᨲ᩠ᨳᨠᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨲᨸ᩠ᨸᩁᩮᩣᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ

ឃនាចន្តិតឈាតក្ការឃ្ខលាតិ ចត្តារិ, បញ្ចា បច្ចចេក្ខលាឌចតចិត្តាតិ បចត្តត្ថិតិ ចឥត្តិ (ចិឃ្វ័ទ្ធិ៍ ១៉លិប័) អដ្ឋកនាចរិយា៍
“ភកចទោតា”តិ ច ឰាជំ តិឥឃ្សតយត្តំ អនេញ្ញាឃបិ ឆយ្ខឃេតាបតិអាឌីតំ ៦ចទ្វេប អច្ចាឃិកការេល អបរិបុណ្ណឌចតាតំ បចត្តតទោតា៍ ពនា ច
ច្ចតំ អដ្ឋកនាឃំ “អឃញ្ចា យត្តកបត្តា ចឃិតា ភកចទោតា ឃយកបិឌិហារិឃការេល អនេញ្ញាឃំ ចា ៦ចទ្វេប ការេល”តិ (ចិឃ្វ័ទ្ធិ៍ ១៉លិប័)៍
“ចត្តារិ បញ្ចា ចា”តិ ច បទេតំ តិក្ខិត្រ្កឹយបុទិត្រ្កឹយចទេឃត កទេហតត្ថត្តិ អាចរិឃឆយ្ខបិលទេត្ថទេត (ចិឃ្វ័ទ្ធិ៍ យហា៍ ១៉លិប័) ច្ចតំ, តឃ្ខា
ភកចទោតា ចត្តារិ, អនេញ្ញាឃំ បញ្ចាបឹតិ ឃុត្តំ ចិឃ ទិឃ្សតិ៍

១១៍ អាឌឹកយ្ខិកឃ្សាតិ អាឌឹទោតា កពទោឃាកកយ្ខឃ្ស៍ បឆយំ តិត្ថត្តា អបុតា បឆយកបុតា៍ អកិញ្ញាឌចតាតយ្បិ “បឆយកបុតាឃា”តិ
អឆិការោ ឃិឃាតិ អាហ “ឃត្ថាបឹ”តិ, បឆយុប្បត្តិការេល, ចិណ្ណចឃិការេល ច បញ្ចាកិញ្ញាឌចតាតិ ៦កចាទេយច ឌចត្តិ៍ត្យេត្វា៍

១១៍ យក្កទេឃច ក្ខបុជ្ជតទោតា យក្កបុងា៍ ឃនាទហត្តិ បញ្ចាយំ ចា ចតុត្តំ ចា ក្ខបុត្តយក្កាត្ថទ្វបំ៍ ឃត្តឌចតបទេយត្តា ហិ ៦កាចជ្ជតឌិធិឃា
ចតុត្តំ ក្ខបុត្តយក្កទោតា បទំ តិតិ ចលចិត្តាតិ, បញ្ចាយំ ក្ខបុត្តយក្កទោតា បទំ ចេ្ខ ចា ទេហាត្តិ៍

១១៩៍ តិទោឆឃយាបត្តិការេលតិ តិទោឆឃ្ស បុត្តកាទេក៍ ចតុត្ថារុបុឌចតត្តិ កុឃលកិរិឃាតំ អញ្ញាតរំ ទេតចឃញ្ញាតាឃញ្ញាឃតតឌចតំ៍
អតាកាយិលិណាឃចាទេឃច តិទោឆឃយាបត្តិ ឃយាបជ្ជត្តិ, ត ឃោតាបត្តឃកឆាឃិទោតិ ច្ចតំ “អតាកាយិចលំ ចា អទេហត្តចលំ ចា”តិ៍
ចិកត្តិចិបល្លាឃោ ទេចត្ត ឌដ្ឋោ “អតាកាយិចលេ ចា អទេហត្តចលេ ចា”តិ៍ ទេតតាហ “តិទ្ធេ”តិ៍ ឃនាទហត្តិ តំតំបុក្កលិត្ថទ្វបំ៍

១១ប័៍ ឃត្ថាត្វាបិ ឃយាបត្តិចិធិឃត្តិ ឃកលិឃបិ ឈាតឃយាបត្តិចិធិឃំ, ចលឃយាបត្តិចិធិឃញ្ចា៍

១១៨៍ បរិត្តាតិ ឌចតាតិ ឃត្តក្ខត្តំ យតាតិ ក្ខក្លិឃទេកាឌិឃា៍ យក្កាកិញ្ញា បត ឃកិ ៦កចាទេយច យតា៍ អចទេឃឃាតិ អកិញ្ញាយក្កចន្តិតាតិ
យហក្កតលិកុត្តរឌចតាតិ ពហុតិបិ លព្ភត្តិ ឃយាបត្តិចិធិឃំ អទេហារត្តយ្បិ បចត្តតទោតា៍ អបិ-ឃទេ្ខត លិកិឃញ្ញាតាតិ បឆយកបុតាឃំ,
អត្ថិយចលត្ថឃញ្ចា តិទោឆាតត្ថារំ ៦កចារំ, ចលចិត្តាតិ យក្កាតត្ថារំ ត្ថតិក្ខត្តយ្បីតិ ឃយ្បិទេណ្ណតិ៍

ឌចតតិឃយចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

បុក្កលទេភឆចណ្ណតា

៣០៍ ឰឆាតិ ត្វហេតុការេហតុកាបិឃិការេហតុកតិទេហតុកចទេឃត ចតុត្ថិឆាតំ បុត្តជ្ជតាតំ, យក្កដ្ឋចលដ្ឋចទេឃត អដ្ឋចិឆាតំ អរិឃាតត្តិ
ត្ថាឆឃត្ថំ បុក្កលិតំ ក្ខបុជ្ជតកចិធិចិត្តបរិទេច្ឆឆឃ្សតត្តំ បឆយំ តាច ទេតឃំ ចន្តិតត្ថចិត្តាតិ ឆទេឃ្សតុយាហ
“ត្វហេតុកាតយហេតុកាតញ្ចា”ត្យាឌិ៍ បឌិឃត្តិចិញ្ញាលាឃហកតារេលិការេឆាឃចទេឃត ទេ្ខ ហេតុ ឰទេយឃត្តិ ត្ថិហេតុកា៍ តាឌិឃាតំ ហេតុតំ

ᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩣ᪨ ᨿ-ᨠᩣᩁᩮᩣ ᨸᨴᩈᨶ᩠ᨵᩥᨠᩁᩮᩣ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨸᩤᨠᩣᩅᩁᨱᩈᨻ᩠ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣᩉᩮᨲᩩᨠᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩉᩥ “ᩅᩥᨸᩤᨠᩣᩅᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᨩᩅᨶᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪓᪑᪨ “ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᩴ (ᨸᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᪒᪨᪑᪨᪑᪐᪒) ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩔ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨧᨶᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩣᨶᩣᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩥ, ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᩴ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨾᩪᩃᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨸᨶ ᨬ᩠ᨬᩋᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨲᨳᩣ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨶᩥ ᨧᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨩᩮᩣᨲᩥᨸᩤᩃᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᨶ ᨸᨶ “ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨽᩅᨦ᩠ᨣ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨽᩣᩅᩅᨧᨶᩔ ᨸᩁᩥᩉᩣᩁᩅᩈᩮᨶ “ᩈᩮᩣ ᩑᩅ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨿᩮᩣ ᨲᩔ ᨠᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᨸᩁᩥᩉᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᨧᨶᩴ ᩅᩥᨿ ᨮᩥᨲᩴ᪨ ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶᩮᩅ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩅᩥᨶᩥᨧ᩠ᨨᨿᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ –

“ᨬᩣᨱᨸᩤᨠᩣ ᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᨬ᩠ᨬᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᩪᩃᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣ”ᨲᩥ; (ᨸᩁᨾ᪨ ᩅᩥ᪨ ᪒᪕᪑);

ᩋᨸᩁᩮ ᨸᨶ “ᨿᨳᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᩴ ᩈᩉᩮᨲᩩᨠᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨶᩴ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨾ᩠ᨸᩦ”ᨲᩥ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᨿᨳᩣᨶᩩᩁᩮᩣᨵᩮᨶ ᨧ ᨻ᩠ᩃᩣᨵᩣᨸᩥ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩤᨠᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩮᨸᩥ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩮᨿᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩣᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨶ ᨸᨾᩣᨱᨸᩤᨮᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩣᨵᩣᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᨬᩣᨱᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨽᩣᩅᩮ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᨾᩮᩅ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᩔ ᨴᩔᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᩅᩦᨾᩴᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩋᩉᩮᨲᩩᨠᩣᨸᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᨧᩮᩅ “ᩈᩩᨣᨲᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨶᩩᨬ᩠ᨬᩣᨲᨴ᩠ᩅᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩅᩥᨸᩤᨠᩣᨶᩴ ᨲᨴᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᩔᨶᨸᨴᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᨿᩴ ᨸᨶᩣ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ᪨

᪓᪒᪨ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩈᩪᨲᩥ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩈᩉᨣᨲᩣᨲᩣᩁᩃᩥᨠᩣᩁᩮᨠᩣᩈᩣᩁᩮᨿᩣᩉᩮᩈᨶ ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨠᩮᩈᩩ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮᩈᩩ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩈᩩ᪨

᪓᪓᪨ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ…ᨸᩮ… ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩋᨸᩁᩥᨸᩪᩁᨠᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᨶᩈᩦᩃᨲᩣᨿ “ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣ”ᨲᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᩣᨶᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩦᨶᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᨸᨮᨾᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶᩮᩅ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨶᩴ ᨸᩉᩦᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩴᩈᩉᨣᨲᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨧᩮᩅ ᨧ-ᩈᨴ᩠ᨴᩮᨶ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᩥᨲᩣᨶᩥ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᩅᩮᨱᩥᨠᩣᨶᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨧ ᨶ ᩃᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ᪨

᪓᪔᪨ ᨸᨭᩥᨥᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨧᩮᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᩈᩉᨣᨲᨠᩥᩁᩥᨿᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨧ᪨

᪓᪕᪨ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁ…ᨸᩮ… ᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨶᩴ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩥᨠᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨶ᩠ᨲᩁᩮᩈᩩ ᩋᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ, ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩉᩮᨭ᩠ᨮᩥᨾᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩋᨶᨵᩥᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᩏᨸᩁᩪᨸᩁᩥᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨾᩪᩃᨠᩥᩃᩮᩈᨲᩥᩁᩮᩣᨵᩮᨶ ᨸᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩮᩉᩥ ᩅᩥᨿ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣᨶᩴ ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨶ᩠ᨲᩁᨽᩣᩅᩪᨸᨣᨾᨶᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸ᩠ᨸᩔᨴ᩠ᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᨸᩥ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨩᩅᨶᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᩈᨠᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᩣᨶᨾᩮᩅ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ឌប័៑ ឰកាតិ តេឞំ តេឞំ ប្ុក្គលិតំ យថាបជ្កិ្លត្តឌចកាតិ ចឌ្ឍេត្វា បរិទិសេយ្យតោ លទ្ធ្ធ្ធយាកឌចកាតិ ឞយ្យុិត្ល្វា ឌេរ្ស្សត្វាំ
“អេឞក្ល្វាត”ត្វាឌិ ចុត្តំ៑ តិចិឌឆ្លាយ បរិប្ុកោរិកាចតោ អេឞក្ល្វាតំ ល៊ីឈោឞចាតំ តេត្តិឞចិឆក្ុលលិក្ុលលស្ស, តេជ្គិយ្ឞលត្តយស្ស,
ឌិឌិយុត្តាត្ដ្លា តចយហក្គតចិបិកាតំ ចេឞត បញ្ចត្តាលិ៍ឞចឌ្ឍិតាតិ េឞឞាតិ
តេឌិ៍ឞតិកអាយាចឆេរចិបិកឌិ៍ឞតិកិរិយអរហត្តឞលចេឞត ចត្ុចត្តាលិ៍ឞ ឌិឌិចិត្តាតិ ឞយុត្ធា យថាលិកំ កាយកេច ឌិតាតំ ចេឞត
ក្ខិ៍េឞ៑

េឞក្ល្វាតំ អច្ឆេរឞកិរិយឌចកឌ្ឌ៍ិចិកិឆ្វាឞហកតបញ្ចាកអក្ុឞលយហក្គតចិបិកចេឞត តេត្តិ៍ឞ ចឌ្ឍេត្វា
តេឌិ៍ឞតិកាយាចឆេរចិបិកអាចឌ្ឍកក្វ្ធយឲ្យាកឌិ៍ឞតិក្ុលឞត្តាក្ុលលេជ្គិយ្ឞលត្តយចេឞត ឈប្យញ្ញាឞ ឌិឌិចិត្តាតិ យថាឞុត្តំ ក្ខិ៍េឞ
អចិេឞឞតោ៑ ចិេឞឞតោ បត េឞាតាបត្កុឞកឌាកាយិ៍តំ ឲ្យាកបញ្ញាឞ, អតាកាយិ៍តំ ឲ្យាត្កបញ្ញាឞ, អចេឞឞាតំ ចត្ុត្តំ ប្ុឆ្ងត្ថាតំ
អច្ឆេរឞកិរិយឌចកឞត្តេលិក្ុត្តេរយហក្គតចិបិកចេឞត បញ្ចាតិ៍ឞ ចឌ្ឍេត្វា អចេឞឞាតិ
កាយាចឆេរចិបិកអាចឌ្ឍកក្វ្ធយេលិកិយក្ុលលិក្ុលលចេឞត ចត្ុបញ្ញាឞ ឌិឌិចិត្តាតិ យថាឞុត្តតោ ក្ខិ៍េឞ អចិេឞឞតោ៑ ចិេឞឞតោ
បត តិេហត្ុកាតំ ចត្ុបញ្ញាេឞច លទ្ធត្តិ, ក្ថិេហត្ុកាេហត្ុកាតំ ឌាកាឈឞយ្យុឃុត្តចិបិកអប្បតាឌចកចឌ្ឍិតាតិ ឲ្យាកចត្តាលិ៍ឞ, អាបិយិកាតំ
តាេតច ក្ថិេហត្ុកចិបិកចឌ្ឍិតាតិ ឞត្តតិ៍ឞ ឌិឌិចិត្តាតិ៍តិ ឌង្ឃ្ឍត្ថា៑

ប្ុក្គលិតំ ចេឞត ចិត្តប្បចត្តិេកឌោ ប្ុក្គលេកឌោ៑

ប្ុក្គលេកឌចណ្ណុតា តិដ្ឋិតា៑

ក្វ្ធិចិកាកចណ្ណុតា

ឌង៑ឞត្តាតិបិ ឌិឌិចិត្តាតិ ក្ខបលទ្ធត្តិ ឈត្ថ ក្ខារាតំ, ឞឞេត្តឞញ្ចា ប្ុក្គលិតំ តត្វ ឞយុត្ធតោ៑ យថារហត្តិ តំតំកចាត្វ្ធប៉ំ, តំតំប្ុក្គលិត្វ្ធបញ្ចា៑

ឃ៌ា៑ ឥ្យាឌិតា ឈាតចិញ្ញាណាឌ៊ិតយ្យិ បជ្ធេក្លូបិ េហស្សាតិ៍តិ ក្វ្ធបិចឆេរក្វ្ធិយំ បជ្ធឈឌចកតឌារយ្យុណាេតច បជ្កិ្លត្តាតិ៑ ឞត្តត្វាបិ៍តិ
កាយកេច, ក្វ្ធបកេច, អក្វ្ធបកេច ច៑

ឃ៌ះ៑កាយកេច យថារហំ ឌិឌិយុត្តចឌ្ឍាតិ អឞិ៍តិ ឌិឌិចិត្តាតិ, ក្វ្ធបកេច បជ្ធឈក្វ្ធយអច្ឆ តឌារយ្យុណឈាតាឌិចិញ្ញាណាឈក្កិឌិឌិយុត្តកចេឞត
បញ្ចាឌិ៍ឞតិ ចឌ្ឍេត្វា េឞឞាតិ អាចឌ្ឍកក្វ្ធយតចអេហត្ុកចិបិកេតាបញ្ញាឞឌចកចេឞត ចត្ុឞង្គិ, អក្វ្ធេប កេច
តេឌិ៍ឞតិកាយាចឆេរចិបិកបឆេយក្ុបញ្ចាឌឞក្វ្ធបិចឆេរបជ្ធឈក្វ្ធយអាក្វ្ធប្បចិបិកកិរិយេតាឌាត្ុហឞតចេឞត ឞត្តចត្តាលិ៍ឞ ចឌ្ឍេត្វា

សេសានិ លព្ភន្តីតិ បរិត្តជវនអដ្ឋអារុប្បជវនសត្តលោកុត្តរជវនមនោទ្វារាវជ្ជនវសេន ទ្វេចត្តាលីស ចិត្តានិ លព្ភរេ ឧបលព្ភន្តិ។

កេចិ បន “រូបភវេ អនិដ្ឋារម្មណាភាវតោ ឥធាគតានមេវ ព្រហ្មានំ អកុសលវិបាកសម្ភវោតិ តានិ បរិហារេត្វា បញ្ចបរិត្តវិបាកេហិ សទ្ធឹ រូបភវេ សដ្ឋិមេវ វីថិចិត្តានី”តិ វទន្តិ។ ឥធ បន តត្ថ ឋត្វាបិ ឥមំ លោកំ បស្សន្តានំ អនិដ្ឋារម្មណស្ស អសម្ភវោ ន សក្កា វត្តុំ តេហិ សទ្ធឹមេវ តត្ថ ចតុសដ្ឋិ វុត្តានិ។ ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ ធម្មានុសារហិំ “យថា ព្រហ្មានោ កាមាវចរំ អនិដ្ឋារម្មណំ អាលម្ពន្តិ, តថា តំ សុគតិយម្បិ អកុសលវិបាកចក្ខុសោតវិញ្ញាណមនោធាតុសន្តីរណានំ ឧប្បត្តិ សម្ភវតី”តិ។

ភូមិវសេន វិភាគោ ភូមិវិភាគោ។

ភូមិវិភាគវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

៣៣។ យថាសម្ភវន្តិ តំតំទ្វារេសុ, តំតំភវេសុ វា សម្ភវានុរូបតោ។ យាវតាយុកន្តិ បដិសន្ធិតោ បរំ ភវនិកន្តិវសេន បវត្តមនោទ្វារិកចិត្តវីថិតោ បដ្ឋាយ ចុតិចិត្តាវសានំ , តតោ បុព្វេ បវត្តភវង្គាវសានំ វា អព្ភោច្ឆិន្នា អសតិ និរោធសមាបត្តិយន្តិ អធិប្បាយោ។

ឥតិ អភិធម្មត្ថវិភាវិនិយា នាម អភិធម្មត្ថសង្គហវណ្ណនាយ

វីថិបរិច្ឆេទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៥. វីថិមុត្តបរិច្ឆេទវណ្ណនា

១. ឯត្តាវតា វីថិសង្គហំ ទស្សេត្វា ឥទានិ វីថិមុត្តសង្គហំ ទស្សេតុមារភន្តោ អាហ “វីថិចិត្តវសេនេវ”ន្ត្យាទិ។ ឯវំ យថាវុត្តនយេន វីថិចិត្តវសេន បវត្តិយំ បដិសន្ធិតោ អបរភាគេ ចុតិបរិយោសានំ បវត្តិសង្គហោ នាម សង្គហោ ឦរិតោ, ឥទានិ តទនន្តរំ សន្ធិយំ បដិសន្ធិកាលេ, តទាសន្នាយ តំគហណេនេវ គហិតចុតិកាលេ ច បវត្តិសង្គហោ វុច្ចតីតិ យោជនា។

ភូមិចតុក្កវណ្ណនា

២. បុញ្ញសម្មតា អយា យេភុយ្យេន អបគតោតិ អបាយោ, សោយេវ ភូមិ ភវន្តិ ឯត្ថ សត្តាតិ អបាយភូមិ។ អនេកវិធសម្បត្តិអធិដ្ឋានតាយ សោភនា គន្តព្វតោ ឧបបជ្ជិតព្វតោ គតីតិ សុគតិ, កាមតណ្ហាសហចរិតា សុគតិ កាមសុគតិ, សាយេវ ភូមីតិ កាមសុគតិភូមិ។ ឯវំ សេសេសុបិ។

៣. អយតោ សុខតោ និគ្គតោតិ និរយោ។ តិរោ អញ្ចិតាតិ តិរច្ឆានា, តេសំ យោនិ តិរច្ឆានយោនិ។ យន្តិ តាយ សត្តា អមិស្សិតាបិ សមានជាតិតាយ មិស្សិតា វិយ ហោន្តីតិ យោនិ។ សា បន អត្ថតោ ខន្ធានំ បវត្តិវិសេសោ។ បកដ្ឋេន សុខតោ ឥតា គតាតិ បេតា, និជ្ឈាមតណ្ហិកាទិភេទានំ បេតានំ វិសយោ បេត្តិវិសយោ។ ឯត្ថ បន តិរច្ឆានយោនិបេត្តិវិសយគ្គហណេន ខន្ធានំយេវ គហណំ តេសំ តាទិសស្ស បរិច្ឆិន្នោកាសស្ស អភាវតោ។ យត្ថ វា តេ អរញ្ញបព្ពតបាទាទិកេ និពទ្ធវាសំ វសន្តិ, តាទិសស្ស ឋានស្ស វសេន ឱកាសោបិ គហេតព្ពោ។ ន សុរន្តិ ឥស្សរិយកីឡាទីហិ ន ទិព្ពន្តីតិ អសុរា, បេតាសុរា។ ឥតរេ បន ន សុរា សុរប្បដិបក្ខាតិ អសុរា, ឥធ ច បេតាសុរានមេវ គហណំ ឥតរេសំ តាវតិំសេសុ គហណស្ស ឥច្ឆិតត្តា។ តថា ហិ វុត្តំ អាចរិយេន –

“តាវតិំសេសុ ទេវេសុ, វេបចិត្តាសុរា គតា”តិ; (នាម॰ បរិ॰ ៣២៦);

៤. សតិសូរភាវព្រហ្មចរិយយោគ្យតាទិគុណេហិ ឧក្កដ្ឋមនតាយ មនសោ ឧស្សន្នត្តា មនុស្សា។ តថា ហិ បរមសតិនេបក្កាទិប្បត្តា ពុទ្ធាទយោបិ មនុស្សភូតាយេវ។ ជម្ពុទីបវាសិនោ ចេត្ថ និប្បរិយាយតោ មនុស្សា។ តេហិ បន សមានរូបាទិតាយ សទ្ធិំ បរិត្តទីបវាសីហិ ឥតរមហាទីបវាសិនោបិ “មនុស្សា”តិ វុច្ចន្តិ។ លោកិយា បន “មនុនោ អាទិខត្តិយស្ស អបច្ចំ បុត្តាតិ មនុស្សា”តិ វទន្តិ។ មនុស្សានំ និវាសភូតា ភូមិ ឥធ មនុស្សា។ ឯវំ សេសេសុបិ។

ចតូសុ មហារាជេសុ ភត្តិ ឯតេសំ, ចតុន្នំ វា មហារាជានំ និវាសដ្ឋានភូតេ ចាតុមហារាជេ ភវាតិ ចាតុមហារាជិកា។ មឃេន មាណវេន សទ្ធិំ តេត្តិំស សហបុញ្ញការិនោ ឯត្ថ និព្ពត្តាតិ តំសហចរិតដ្ឋានំ តេត្តិំសំ, តទេវ តាវតិំសំ, តំនិវាសោ ឯតេសន្តិ តាវតិំសាតិ

ธดตฺติ˙ ยถา ปต "ฆหสฺสํ ธาตุยหาราชิกาตํ ฆหสฺสํ ตาธติํฆาต"ตฺติ (อ˙ ติ˙ ๑˙ป๑) ธธตเตา เฆฆธกฺกธาฃุฆุปิ ฌกายาธธรเธธเลิกา อตฺติ, ตสฺา ตายยตฺตเยธ ดุตํ ตสฺส เธธเลิกสฺสาติ กเหตฺตฺฎา˙ ดฺกฺกเตา ฆาตา อปฆาตาติ ฆายา˙ อตฺตเตา ฆิริฆยฺตฺติฆา ตุฆํ ปีติํ ฎตา กตาติ ตุฆิตา˙ ติยฺาเต รติ ดุเตาฆตฺติ ติยฺาตรติเตา˙ ปรติยฺิเตาฆุ เกาเกาฆุ อตฺตเตา ธฆํ ธเตฺตฺติติ ปรติยฺิตธฆธตฺติเตา˙

ลิ˙ ยหาตฺรหฺมาตํ ปริธาริกตฺตา เตาฆํ ปริฆติ กธาติ ตฺรหฺมปาริฆชฺชา˙ เตาฆํ ปุเราหิตฎฺฐาเต ฐิตตฺตา ตฺรหฺมปุเราหิตา˙ เตาหิ เตาหิ ฌฆาตาฌีหิ ฦุฌชิเฆเฆหิ ตฺราหิตา ปริรุฑฺฒาติ ตฺรหฺมาเตา, ธณฺณธตฺตตาฆ เธธ ฌีฆายุกตาฌีหิ ธ ตฺรหฺมปาริฆชฺชาฌีหิ ยหตฺตา ตฺรหฺมาเตาติ ยหาตฺรหฺมาเตา˙ ตเฆาเปเต ปฌีตรตตปกาธกาฆิตฆยาตตลธาฆิเตา˙

ปั˙ ฐปริเยหิ ปริตฺตา อาภา ดุเตาฆตฺติ ปริตฺตาภา˙ อปฺปยาฌา อาภา ดุเตาฆตฺติ อปฺปยาฌาภา˙ ธลิหเกเตา ชิฏฺฐ ชิฆ ฎเตา ธิเตา ธ อาภา ฆรติ ติสฺสรติ ดุเตาฆํ ฆปฺปีติกฏฺฐาตติฎฺฐตฺตกฺกฺฑฆตฺตาตตฺตาติ อาภสฺสรา˙ ธณฺฑีปิกาฆ ธา อฏฺฐิ ชิฆ ดุเตาฆํ ฆรีรเตา อาภา ฌิชฺฌิตฺวา ฌิชฺฌิตฺวา ปตตฺติ ชิฆ ฆรติ ติสฺสรตีติ อาภสฺสรา˙ ฆธาดุตฺตาฆ ธา ปภาฆ อาภาฆตฆีลิติ อาภสฺสรา˙ ดุเตาปิ ตเฆา ปฌีตรตตปกาธกาฆิเตาตตลธาฆิเตา˙

ฮ˙ ฆุภาติ ดุกกฺฌฺตา อธลิ ฆรีราภา รุจฺฉติ, ฆา ฐปริตฺรเหฺมหิ ปริตฺตา ดุเตาฆตฺติ ปริตฺตฆุภา˙ อปฺปยาฌา ฆุภา ดุเตาฆตฺติ อปฺปยาฌฆุภา˙ ปภาฆยุธฆฆฏฺฐาเตาหิ ฆุเภหิ กิณฺณา อากิณฺณาติ ฆุภกิณฺหา˙ "ฆุภากิณฺณา"ติ ธ ธตฺตเพฺพ อา-ฆทฺทสฺส รสฺสตฺตํ, อตฺติยฌ-การสฺส ธ ห-การํ กตฺวา "ฆุภกิณฺหา"ติ รุตฺตํ˙ ดุเตาปิ ปฌีตรตตปกาธกาฆิเตาตตลธาฆิเตา˙

๑๐˙ ฌฆาตปฺปกาธติฎฺฐตฺตํ ชิปุลํ ผลเยเตาฆตฺติ เธหปฺผลา˙ ฆฏฺฐาชิราคกาธตาติฎฺฐตฺตุปฆตฺตตียตฺตตฺตา ตตฺติ ฆฏฺฐา, ตํยุเฌต รุตฺตาธเฆฆา อรุปกฺกฺฑฺตา ธ ดุเตาฆตฺติ อฆฏฺฐา˙ เตาเฆธ ฆตฺตาติ อฆฏฺฐาฆตฺตา˙ ดุเตาปิ ปฌีตรตตปกาธกาฆิเตาตตลธาฆิเตา˙ ฆุทฺธาตํ อตากายิอรหตฺตาตเยธ อาธาฆาติ ฆุทฺธาธาฆา˙ อตุตฆปชีฌากาธเตา ธา ฆุเทฺธา อาธาเฆา ดุเตาฆตฺติ ฆุทฺธาธาฆา, เตาฆํ ติธาฆกฺขยิปิ ฆุทฺธาธาฆา˙

๑๑˙ ฎเยฆุ ปต ปฌยตลธาฆิเตา อปฺปเกต กาเลต อตฺตเตา ฐาตํ ต ชิฆหตฺติติ อชิหา˙ ดฺติฆตลธาฆิเตา ต เกาตธิ ตปฺปตฺติติ อตปฺปา˙ ตติฆตลธาฆิเตา ปรยฆุตฺตรฺรุปตฺตา ฆุเฌต ชิสฺสตฺติติ ฆุฆสฺสา˙ ธตุตฺตตลธาฆิเตา ฆุปริฆุทฺธฆสฺสตตฺตา ฆุเฌต ปสฺสตฺติติ ฆุฆสฺสิเตา˙ ปฎฺฐยตลธาฆิเตา ปต ฐกฺกฏฺฐ ฆยฺตฺติกตฺตา ตตฺติ ดุเตาฆํ กติฏฺฐภาเธาติ อกติฏฺฐา˙

๑๒˙ อากาฆาตฎฺฐายตเต ปธตฺตา ปฌยารุปฺปชิปากกฺขตธตุกฺกฑฺตา ดุธ, เตาหิ ปริฎฺฐิตฏฺฐกาเฆา ธา อากาฆาตฎฺฐายตตกฺขยิ˙ ดุธํ เฆเฆฆุปิ˙

១២។ បុថុជ្ជនា, សោតាបន្នា ច សកទាគាមិនោ ចាបិ បុគ្គលា សុទ្ធាវាសេសុ សព្ពថា ន លព្ភន្តីតិ សម្ពន្ធោ។ បុថុជ្ជនាទីនញ្ច បដិក្ខេបេន អនាគាមិអរហន្តានមេវ តត្ថ លាភោ វុត្តោ ហោតិ។

១៣។ សេសដ្ឋានេសូតិ សុទ្ធាវាសអបាយអសញ្ញិវជ្ជិតេសុ សេសដ្ឋានេសុ អរិយា, អនរិយាបិ ច លព្ភន្តិ។

ភូមិចតុក្កវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បដិសន្ធិចតុក្កវណ្ណនា

១៩។ ឧប្បត្តិក្ខណេតិ បដិសន្ធិក្ខណេ។

១៤។ ជាតិយា អន្ធា ជច្ចន្ធា។ កិញ្ចាបិ ជាតិក្ខណេ អណ្ឌជជលាពុជា សព្ពេបិ អចក្ខុកាវ, តថាបិ ចក្ខាទិឧប្បជ្ជនារហកាលេបិ ចក្ខុប្បត្តិវិពន្ធកកម្មប្បដិពាហិតសាមត្ថិយេន ជិន្នបដិសន្ធិកា, ឃាតនេនបិ វា កេនចិ អនុប្បន្នចក្ខុកា សត្តា ជច្ចន្ធា នាម។ អបរេ បន “ជច្ចន្ធាតិ បសូតិយំយេវ អន្ធា, យាវជីវំ អន្ធា ហុត្វា និក្ខន្តាតិ អត្ថោ, តេន ទុហេតុកាហេតុកានំ យាវជីវំ ចក្ខុស្ស អវិបជ្ជនំ សិទ្ធ”ន្តិ វទន្តិ។ ជច្ចន្ធាទីនន្តិ ឯត្ថ អាទិគ្គហណេន ជច្ចពធិរជច្ចមូគជច្ចជឡជច្ចុម្មត្តកបណ្ឌកឧភតោព្យញ្ជនកនបុំសកលម្ពរាទីនំ សង្គហោ។ អបរេ បន “ទុហេតុកស្ស អហេតុកបដិសន្ធិកា អវិកលិន្ទ្រិយា ហុត្វា ចោរា វិវាទលាបកតិកា ហោន្តិ, តាទិសានម្បិ អាទិសទ្ទេន សង្គហោ”តិ វទន្តិ។ ភុម្មេវ សិតា និស្សិតា តគ្គតិកត្តាតិ ភុម្មស្សិតា។ សុខសមុស្សយតោ វិនិបាតាតិ វិនិបាតិកា។

១៥។ សព្ពត្ថាបិ កាមសុគតិយន្តិ ទេវមនុស្សេសុ សព្ពត្ថាបិ កាមសុគតិយំ។

២១។ តេសូតិ យថាវុត្តបដិសន្ធិយុត្តេសុ បុគ្គលេសុ, អបាយាទីសុ វា។ អាយុប្បមាណគណនាយ និយមោ នត្ថិ កេសញ្ចិ ចិរាយុកត្តា, កេសញ្ចិ ចិរតរាយុកត្តា ច។ តថា ចាហ –

“អាបាយិកមនុស្សាយុ-

បរិច្ឆេទោ ន វិជ្ជតិ;

តថា ហិ កាលេ យន្តាតា,

យក្ខា កេចិ ចិរាយុកោ"តិ –

អបាយេសុ ហិ កម្មមេវ បមាណំ, តត្ថ និព្ពត្តានំ យាវ កម្មំ ន ខីយតិ តាវ ចវនាភាវតោ, តថា ភុម្មទេវានំ។ តេសុបិ ហិ និព្ពត្តា កេចិ សត្តាហាទិកាលំ តិដ្ឋន្តិ, កេចិ កប្បមត្តម្បិ, តថា មនុស្សានម្បិ កទាចិ តេសម្បិ អសង្ខ្យេយ្យាយុកត្តា កទាចិ ទសវស្សាយុកត្តា "យោ ចិរំ ជីវតិ, សោ វស្សសតំ ជីវតិ, អប្បំ វា ភិយ្យោ (ទី. និ. ២.៧; សំ. និ. ១.១៤៥; អ. និ. ៧.៧៤), ទុតិយំ វស្សសតំ ន បាបុណាតី"តិ ឥទំ បន អជ្ជតនកាលិកេ សន្ធាយ វុត្តំ។

១២. ទិព្ពានិ បញ្ចវស្សសតានីតិ មនុស្សានំ បណ្ណាស វស្សានិ ឯកទិនំ, តទនុរូបេន មាសសំវច្ឆរេន បរិច្ឆិន្ទិត្វា ទិព្ពប្បមាណានិ បញ្ចវស្សសតានិ អាយុប្បមាណំ ហោតិ។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

"យានិ បណ្ណាស វស្សានិ, មនុស្សានំ ទិនោ តហិំ;

តិំសរត្តិទិវោ មាសោ, មាសា ទ្វាទស សំវច្ឆរំ;

តេន សំវច្ឆរេនាយុ, ទិព្ពំ បញ្ចសតំ មត"ន្តិ។

មនុស្សគណនាយាតិ មនុស្សានំ វស្សគណនាយ។ តេន ចតុគ្គុណន្តិ ចាតុមហារាជិកានំ បណ្ណាសមានុស្សកវស្សបរិមិតំ ទិវសំ, ទិព្ពានិ ច បញ្ចវស្សសតានិ ទិគុណំ កត្វា ទិព្ពវស្សសហស្សានិ តាវតិំសានំ សម្បជ្ជតីតិ ឯវំ ទិវសសំវច្ឆរទិគុណវសេន ចតុគ្គុណំ, តំ បន ទិព្ពគណនាយ វស្សសហស្សំ, មនុស្សគណនាយ សដ្ឋិវស្សសតសហស្សាធិកតិកោដិប្បមាណំ ហោតិ។ តេន ចតុគ្គុណំ យាមានន្តិ តាវតិំសានមាយុប្បមាណតោ វុត្តនយេន ចតុគ្គុណំ, ទិព្ពគណនាយ ទ្វិវស្សសហស្សំ, មនុស្សគណនាយ ចត្តាលីសវស្សសតសហស្សាធិកា ចុទ្ទស វស្សកោដិយោ ហោន្តិ។ តេន ចតុគ្គុណំ តុសិតានន្តិ ទិព្ពានិ ចត្តារិ វស្សសហស្សានិ, មនុស្សគណនាយ សដ្ឋិវស្សសតសហស្សាធិកា សត្តបណ្ណាស វស្សកោដិយោ។ តេន ចតុគ្គុណំ និម្មានរតីនន្តិ ទិព្ពានិ អដ្ឋវស្សសហស្សានិ, មនុស្សគណនាយ ទ្វេ វស្សកោដិសតានិ ចត្តាលីសវស្សសតសហស្សាធិកា តិំស វស្សកោដិយោ ច។ តេន ចតុគ្គុណំ បរនិម្មិតវសវត្តីនន្តិ ទិព្ពានិ សោឡស វស្សសហស្សានិ។

១៣. មនុស្សគណនំ បន សយមេវ គណេន្តោ អាហ "នវសតញ្ចា"ត្យាទិ។ វស្សានំ សម្ពន្ធិ នវសតំ ឯកវីស កោដិយោ, តថា សដ្ឋិ ច វស្សសតសហស្សានិ វសវត្តីសុ អាយុប្បមាណន្តិ សម្ពន្ធោ។

១៤. ទុតិយញ្ញាតក្ខមិយន្តិ ចតុក្កនយវសេន វុត្តំ។ តតោ បរំ បវត្តិយំ, ចវនកាលេ ច តថារូបេន កចដ្ឋុតិវសេន បវត្តិត្វា និរុជ្ឈតីតិ

ເຍາຊນາ.

໑໘. ເຕສູຕິ ຕາຫິ ຄຫິຕປຏິສນ຺ຘິເກສຸ ພ຺ຣເຫ຺ມສຸ. ກປ຺ປສ຺ສາຕິ ອສເງ຺ຂຍ຺ຍກປ຺ປສ຺ສ. ນ ຫິ ພ຺ຣຫ຺ມປາຣິສຊ຺ຊາທີນໍ ຕິຓ຺ຓໍ ມຫາກປ຺ປວເສນ ອາຍຸປຣິເຈ຺ຉເທາ ສມ຺ຠວຕິ ເອກກເປ຺ປປິ ເຕສໍ ອວິນາສາຠາເວນ ປຣິປຸຓ຺ຓກເປ຺ປ ອສມ຺ຠວເຕາ. ຕຖາ ເຫສ (ວິສຸທ຺ຘິ. ໑.໓໐໘) ເລາເກາ ສຕ຺ຕວາເຣສຸ ອຄ຺ຄິນາ ວິນສ຺ສຕິ, ອຏ຺ຐເມ ວາເຣ ອຸທເກນ, ປຸນ ສຕ຺ຕວາເຣສຸ ອຄ຺ຄິນາ, ອຏ຺ຐເມ ວາເຣ ອຸທເກນາຕິ ເອວໍ ອຏ຺ຐສຸ ອຏ຺ຐເກສຸ ປຣິປຸເຓ຺ຓສຸ ປຈ຺ຉິເມ ວາເຣ ວາເຕນ ວິນສ຺ສຕິ. ຕຕ຺ຖ ປຐມຊ຺ຌານຕລໍ ອຸປາທາຍ ອຄ຺ຄິນາ, ທຸຕິຍຊ຺ຌານຕລໍ ອຸປາທາຍ ອຸທເກນ, ຈຕຸຕ຺ຖຊ຺ຌານຕລໍ ອຸປາທາຍ ວາເຕນ ວິນສ຺ສຕີຕິ. ວຸຕ຺ຕມ຺ປິ ເຈຕໍ –

“ສຕ຺ຕ ສຕ຺ຕຄ຺ຄິກາ ວາຣາ, ອຏ຺ຐເມ ອຏ຺ຐເມ ທກາ;

ຈຕຸສຏ຺ຐິ ຍທາ ປຸຓ຺ຓາ, ເອເກາ ວາຍຸວເຣາ ສິຍາ.

“ອຄ຺ຄິນາຠສ຺ສຣາ ເຫຏ຺ຐາ, ອາເປນ ສຸຠກິຓ຺ຫເຕາ;

ເວຫປ຺ຜລເຕາ ວາເຕນ, ເອວໍ ເລາເກາ ວິນສ຺ສຕີ”ຕິ. –

ຕສ຺ມາ ຕິຓ຺ຓມ຺ປິ ປຐມຊ຺ຌານຕລານໍ ເອກກເປ຺ປປິ ອວິນາສາຠາວເຕາ ສກລກເປ຺ປ ເຕສໍ ສມ຺ຠເວາ ນຕ຺ຖີຕິ ອສເງ຺ຂຍ຺ຍກປ຺ປວເສນ ເຕສໍ ອາຍຸປຣິເຈ຺ຉເທາ ທຏ຺ຐເພ຺ພາ. ທຸຕິຍຊ຺ຌານາທິຕລເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ປນ ປຣິປຸຓ຺ຓສ຺ສ ມຫາກປ຺ປສ຺ສ ວເສນ, ນ ອສເງ຺ຂຍ຺ຍກປ຺ປວເສນ. ອສເງ຺ຂຍ຺ຍກເປ຺ປາຕິ ຈ ເຍາຊນາຍາມວິຕ຺ຖາຣເຕາ ເສຕສາສປຣາສິເຕາ ວສ຺ສສຕວສ຺ສສຕຈ຺ຈເຍນ ເອເກກພີຊສ຺ສ ຫຣເຓນ ສາສປຣາສິເຕາ ປຣິກ຺ຂເຍປິ ອກ຺ຂຍສຠາວສ຺ສ ມຫາກປ຺ປສ຺ສ ຈຕຸຕ຺ຖຠາເຄາ. ເສາ ປນ ສຕ຺ຖເຣາຄທຸພ຺ຠິກ຺ຂານໍ ອຎ຺ຎຕຣສໍວເຏ຺ຏນ ພຫູສຸ ວິນາສມຸປຄເຕສຸ ອວສິຏ຺ຐສຕ຺ຕສນ຺ຕານປ຺ປວຕ຺ຕກຸສລກມ຺ມານຸຠາເວນ ທສວສ຺ສເຕາ ປຏ຺ຐາຍ ອນຸກ຺ກເມນ ອສເງ຺ຂຍ຺ຍາຍຸກປ຺ປມາເຓສຸ ສເຕ຺ຕສຸ ປຸນ ອສທ຺ຘມ຺ມສມາທານວເສນ ກເມນ ປຣິຫາຍິຕ຺ວາ ທສວສ຺ສາຍຸເກສຸ ຊາເຕສຸ ເຣາຄາທີນໍ ອຎ຺ຎຕຣສໍວເຏ຺ຏນ ສຕ຺ຕານໍ ວິນາສປ຺ປຕ຺ຕິຍາວ “ອຍເມເກາ ອນ຺ຕຣກເປ຺ປາ”ຕິ ເອວໍ ປຣິຈ຺ຉິນ຺ນສ຺ສ ອນ຺ຕຣກປ຺ປສ຺ສ ວເສນ ຈຕຸສຏ຺ຐິອນ຺ຕຣກປ຺ປປ຺ປມາເຓາ ເຫາຕິ, “ວີສຕິອນ຺ຕຣກປ຺ປປ຺ປມາເຓາ”ຕິ ຈ ວທນ຺ຕິ.

໓໓. ອາກາສານຎ຺ຈາຍຕນໍ ອຸປຄນ຺ຕ຺ວາຕິ ອາກາສານຎ຺ຈາຍຕນູປຄາ.

໓໘. ເອກເມວາຕິ ຠູມິເຕາ, ຊາຕິເຕາ, ສມ຺ປຍຸຕ຺ຕທ຺ຘມ຺ມເຕາ, ສງ຺ຂາຣເຕາ ຈ ສມານເມວ. ເອກຊາຕິຍນ຺ຕິ ເອກສ຺ມິໍ ກເຈ.

ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩣ᪨

ᨠᨾ᩠ᨾᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪃᪀᪨ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨧᨲᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᨧᨲᩩᩉᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨩᨶᨠ”ᨶ᩠ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ, ᨩᨶᨿᨲᩦᨲᩥ ᨩᨶᨠᩴ᪨ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᩴ᪨ ᩏᨸᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩦᩊᩮᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸᨸᩦᩊᨠᩴ᪨ ᩏᨸᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨥᩣᨲᩮᨲᩦᨲᩥ ᩏᨸᨥᩣᨲᨠᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨸᩅᨲ᩠ᨲᩦᩈᩩ ᩅᩥᨸᩣᨠᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᩁᩪᨸᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨧᩮᨲᨶᩣ ᨩᨶᨠᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᨿᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩁᩔ ᨧᩥᩁᨲᩁᩅᩥᨸᩣᨠᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ, ᩅᩥᨸᩣᨠᩔᩮᩅ ᩅᩤ ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᨽᩪᨲᩔ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᩏᨸᨻ᩠ᨿᩪᩉᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨧ ᨩᨶᨠᩈᩣᨾᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᨧᩥᩁᨲᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩏᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨠᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩁᨩᨶᩥᨲᩅᩥᨸᩣᨠᩔ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨵᩣᨲᩩᩈᨾᨲᩣᨴᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨻᩣᨵᨶᩮᨶ ᨧᩥᩁᨲᩁᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨶᩥᨻᨶ᩠ᨵᨠᩴ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩏᨸᨸᩦᩊᨠᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᩔ ᨸᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨩᨶᨠᩈᩣᨾᨲ᩠ᨳᩥᨿᩴ ᩏᨸᩉᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨧ᩠ᨨᩮᨴᨠᨸᨧ᩠ᨧᨿᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᩮᨶ ᨲᩔ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨿᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩏᨸᨥᩣᨲᨠᩴ ᨶᩣᨾ᪨

ᨩᨶᨠᩮᩣᨸᨥᩣᨲᨠᩣᨶᨬ᩠ᩉᩥᩋᨿᩴ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ – ᨩᨶᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩁᩔ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᩋᨶᩩᨸᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨩᨶᩮᨲᩥ, ᩏᨸᨥᩣᨲᨠᩴ ᩏᨸᨧ᩠ᨨᩮᨴᨶᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨲᩣᩅ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᩈᩩ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᪨ ᪂᪨᪆᪈᪇; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪂᪨᪂᪨᪂᪃) ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨ ᩋᨸᩁᩮ ᨸᨶ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ “ᩏᨸᨸᩦᩊᨠᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨵᩣᨲ᩠ᩅᩣᨴᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣᨸᩈᩴᩉᩣᩁᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩁᩔ ᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨶ᩠ᨲᩁᩣ ᩅᩥᨻᩣᨵᨲᩥ᪨ ᩏᨸᨥᩣᨲᨠᩴ ᨸᨶ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᩏᨸᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᩒᨠᩣᩈᩴ ᨴᩮᨲᩥ, ᨶ ᨸᨶ ᩈᨿᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠᩴ᪨ ᩑᩅᨬ᩠ᩉᩥ ᨩᨶᨠᨲᩮᩣ ᩍᨾᩔ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩈᩩᨸᩣᨠᨭᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨩᨶᨶᩪᨸᨲ᩠ᨳᨾ᩠ᨽᨶᩪᨸᨸᩦᩊᨶᩪᨸᨧ᩠ᨨᩮᨴᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᩅᩈᩮᨶ᪨

᪃᪁᪨ ᨣᩁᩩᨠᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩉᩣᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩴ, ᨾᩉᩣᨶᩩᨽᩣᩅᨬ᩠ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᩥᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ᪨ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩁᨱᨠᩣᩃᩮ ᩋᨶᩩᩔᩁᩥᨲᩴ, ᨲᨴᩣ ᨠᨲᨬ᩠ᨧ᪨ ᩋᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩥᨱ᩠ᩉᩈᩮᩣ ᨠᨲᩴ , ᩑᨠᩅᩣᩁᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ ᩅᩤ ᩋᨽᩥᨱ᩠ᩉᩈᩮᩣ ᩈᨾᩣᩈᩮᩅᩥᨲᩴ᪨ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨣᩁᩩᨠᩣᨴᩦᩉᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲᨾᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣᨿᩮᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨠᨾ᩠ᨾᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᩅᩤ ᩉᩮᩣᨲᩩ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᩅᩤ, ᨣᩁᩩᨠᩣᨣᩁᩩᨠᩮᩈᩩ ᨿᩴ ᨣᩁᩩᨠᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᨾᩣᨲᩩᨥᩤᨲᨠᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ , ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮ ᨾᩉᨣ᩠ᨣᨲᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩤ, ᨲᨴᩮᩅ ᨸᨮᨾᩴ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩈᨲᩥᨸᩥ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᩮ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨴᨠᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᨲ᩠ᨳᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩉᩮᩣᨥᩮᩣ ᩅᩥᨿ᪨ ᨲᨳᩤ ᩉᩥ ᨲᩴ “ᨣᩁᩩᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩈᨲᩥ ᨴᩪᩁᩣᩈᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨿᩴ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨾᩁᨱᨠᩣᩃᩮ ᩋᨶᩩᩔᩁᩥᨲᩴ, ᨲᨴᩮᩅ ᨸᨮᨾᩴ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨠᩣᩃᩮ ᨠᨲᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩈᨲᩥ ᩋᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᩣᨶᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᩮᩈᩩ ᨧ ᨿᩴ ᩋᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩈᩩᩈᩦᩃ᩠ᨿᩴ ᩅᩤ, ᨴᩩᩔᩦᩃ᩠ᨿᩴ ᩅᩤ, ᨲᨴᩮᩅ ᨸᨮᨾᩴ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨸᨶ ᩃᨴ᩠ᨵᩣᩈᩮᩅᨶᩴ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣᨶᩴ ᩋᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᨲᩦᨲᩥ ᨣᩁᩩᨠᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨸᨮᨾᩴ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᨣᩁᩩᨠᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩈᨲᩥ ᩋᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᩈᨲᩥ ᨠᨭᨲ᩠ᨲᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨸᩣᨠᨴᩣᨶᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮᨶᩣ”ᨲᩥ, ᩅᩥᨸᩣᨠᨴᩣᨶᩣᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶᩣᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅᨲᩣᩁᩣᨴᩦᩈᩩ ᨸᨶ ᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨲᩮᩣ ᩋᩣᨧᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᨻᩃᩴ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

យថា បន គោគណបរិបុណ្ណស្ស វជស្ស ទ្វារេ វិវដេ អបរភាគេ ទម្មគវពលវគវេសុ សន្តេសុបិ យោ វជទ្វារស្ស អាសន្នោ ហោតិ, អន្តមសោ ទុព្ពលជរគ្គវោបិ, សោយេវ បឋមតរំ និក្ខមតិ, ឯវំ គរុកតោ អញ្ញេសុ កុសលាកុសលេសុ សន្តេសុបិ មរណកាលស្ស អាសន្នត្តា អាសន្នមេវ បឋមំ វិបាកំ ទេតីតិ ឥធ តំ បឋមំ វុត្តំ។

៣៦។ ទិដ្ឋធម្មោ បច្ចក្ខភូតោ បច្ចុប្បន្នោ អត្តភាវោ, តត្ថ វេទិតព្ពំ វិបាកានុភវនវសេនាតិ ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ។ ទិដ្ឋធម្មតោ អនន្តរំ ឧបបជ្ជិត្វា វេទិតព្ពំ ឧបបជ្ជវេទនីយំ។ អបរេ អបរេ ទិដ្ឋធម្មតោ អញ្ញស្មិំ យត្ថ កត្ថចិ អត្តភាវេ វេទិតព្ពំ កម្មំ អបរាបរិយវេទនីយំ។ អហោសិ ឯវ កម្មំ , ន តស្ស វិបាកោ អហោសិ, អត្ថិ, ភវិស្សតិ ចាតិ ឯវំ វត្តព្ពកម្មំ អហោសិកម្មំ។

តត្ថ បដិបក្ខេហិ អនភិភូតតាយ, បច្ចយវិសេសេន បដិលទ្ធវិសេសតាយ ច ពលវភាវប្បត្តា តាទិសស្ស បុព្ពាភិសង្ខារស្ស វសេន សាតិសយា ហុត្វា តស្មិំយេវ អត្តភាវេ ផលទាយិនី បឋមជវនចេតនា ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ នាម។ សា ហិ វុត្តប្បការេន ពលវជវនសន្តានេ គុណវិសេសយុត្តេសុ ឧបការានុបការវសប្បវត្តិយា, អាសេវនាលាភេន អប្បវិបាកតាយ ច ឥតរទ្វយំ វិយ បវត្តសន្តានុបរោបេក្ខ, ឱកាសលាភាបេក្ខា កម្មំ ន ហោតីតិ ឥធេវ បុប្ផមត្តំ វិយ បវត្តិវិបាកមត្តំ អហេតុកផលំ ទេតិ។ អត្ថសាធិកា បន សត្តមជវនចេតនា សន្និដ្ឋាបកចេតនាភូតា វុត្តនយេន បដិលទ្ធវិសេសា អនន្តរត្តភាវេ វិបាកទាយិនី ឧបបជ្ជវេទនីយំ នាម។ សា ច បដិសន្ធិំ ទត្វាវ បវត្តិវិបាកំ ទេតិ។ បដិសន្ធិយា បន អទិន្នាយ បវត្តិវិបាកំ ទេតីតិ នត្ថិ។ ឥតិ អនន្តរោបបជ្ជវេទនីយស្ស ឱកាសោ។ បដិសន្ធិយា បន ទិន្នាយ ជាតិសតេបិ បវត្តិវិបាកំ ទេតីតិ អាចរិយា។ យថាវុត្តការណវិរហតោ ទិដ្ឋធម្មវេទនីយាទិភាវំ អសម្បត្តា អាទិបរិយោសានចេតនានំ មជ្ឈេ បវត្តា បញ្ច ចេតនា វិបាកទានសភាវស្ស អនុបច្ឆិន្នត្តា យទា កទាចិ ឱកាសលាភេ សតិ បដិសន្ធិបវត្តីសុ វិបាកំ អភិនិប្ផាទេន្តី អបរាបរិយវេទនីយំ នាម។ សកសកកាលាតីតំ បន បុរិមកម្មទ្វយំ, តតិយម្បិ ច សំសារប្បវត្តិយា វោច្ឆិន្នាយ អហោសិកម្មំ នាម។

បាកកាលវសេនាតិ បច្ចុប្បន្នេ, តទនន្តរេ, យទា កទាចីតិ ឯវំ បុរិមានំ តិណ្ណំ យថាបរិច្ឆិន្នកាលវសេន, ឥតរស្ស តំកាលិកាភាវវសេន ច។ អហោសិកម្មស្ស ហិ កាលាតិក្កមតោវ តំ វោហារោ។

៣៧។ បាកឋានវសេនាតិ បដិសន្ធិយា វិបច្ចនភូមិវសេន។

៣៨។ ឥទានិ អកុសលាទិកម្មានំ កាយកម្មទ្វារាទិវសេន បវត្តិំ, តំតិទេក្ខសមុទេន ច តេសំ បាណាតិបាតាទិវសេន ទសវិធាទិភេទញ្ច ទស្សេតុំ “តត្ថ អកុសល”ន្ត្យាទិ អារទ្ធំ។ កាយទ្វារេ បវត្តំ កម្មំ កាយកម្មំ។ ឯវំ វចីកម្មាទីនិ។

៣៩។ បាណស្ស សណិកំ បតិតុំ អទត្វា អតីវ បាតនំ បាណាតិបាតោ។ កាយវាចាហិ អទិន្នស្ស អាទានំ អទិន្នាទានំ។ មេថុនវីតិក្កមសង្ខាតេសុ កាមេសុ មិច្ឆា ចរណំ កាមេសុ មិច្ឆាចារោ។

តត្ថ បរិណោតិ ចោទាហារេតា ឧទេត្តា, បរយេត្តេតា ឌីចិតិត្រ្ហិឃំ។ តស្មិំ បរិណេ បរិណាឧត្ថិតេភា ឌីចិតិត្រ្ហិឃ្យបទេ្ឋឆកប្បយោគឧឃដ្ឋាបិកា ចឆកចេតនា បរិណាតិបរិតោ។ បទកណ្ឌ តឆាឧត្ថិតេភា តឆាឆាឃកប្បយោគឧឃដ្ឋាបិកា ចេឈ្យចេតនា អឌិត្តាឌាត៌។ អឧឌ្ឍូឧេចតចឧេត កាយទ្វារប្បចត្តា អាកត្តព្ពដ្ឋាតឌីតិក្កយចេតនា ការេយឱ្យមិដ្ឋាចាវេរា តាយ។ ឱ្យរាបិតយ្យិ ឲេត្តច ឧក្កឃ្យាតិតិ ចឆត្តិ ឧឧឧព្ពារេតស្ស ការេយឱ្យ មិដ្ឋាចារកាចេតា។ កាយចិន្នាត្តិឧព្ពារេត កាយទ្វារេតិ ការេឃត អឌិប្បាយចិន្នាបតេតា, ឧឃព្ឌា ការេឃត ចិនេ្នាឃ្យត្តា កាយចិន្នាត្តិឧព្ពារេត អកិក្កយាឌិឌកកចិត្តឌចាវេឃាឆាត្វាឆិកកលិបឃ្ស ចិការក្ខេត ឧត្តុក្កតាឌិត៌ ឧហការិការណក្ខេត ចោបតកាយកាចេតា, កយ្វាត៌ បចត្តិយុលកាចេតា ច កាយទ្វារឧព្ពារេត កយ្វ្វារេ។

កិច្ចាបិ ហិ ត៌ត៌កយ្វឧហកតចិត្តុប្បាឌេតេច ឧា ចិន្នាត្តិ ឌតឹឃតិ។ តឆាបិ តឃ្សា តឆា បចត្តយាតាឃ ត៌ឧយ្ឋាបកកយ្វស្ស កាយកយ្វាឌិចោហារេរា ហោតីតិ ឧា តឃ្សច បចត្តិយុលកាចេត ចត្ថុ លព្ភតិ។ “កាយទ្វារេ ទុត្តិតោ”តិ ឲត្តកេឃច ទុត្ត “ឃឌិ ឲច៌ កយ្វ្វារចចត្ថាត៌ ត ឧិឃា។ កាយទ្វារេ ហិ បចត្ត ‘កាយកយ្វ’ត្តិ ទុច្ចតិ, កាយកយ្វស្ស ច បចត្តិយុលក្ខត៌ ‘កាយទ្វារ’ត្តិ។ បរិណាតិបរិតាឌិក៌ បត ចាចាឃ អាណារេបត្តុស្ស កាយកយ្វុំ ចឌីទ្វារេបិ បចត្តតីតិ ទ្វារេត កយ្វចចត្ថាត៌ ត ឧិឃា, តឆា ឃុឧាចាឆាឌិ កាយចិការេត កេរាត្តុស្ស ចឌីកយ្វុំ កាយទ្វារេបិ បចត្តតីតិ កេយ្វត ទ្វារចចត្ថាតយ្យិ ត ឧិឃា”តិ អឃំ ចោឆតា បឌ្ឍបេដ្ឋឃ្យាតិ ពាហុល្លវុត្តិយា ចចត្ថាត៌ ឆឃ្សត៌ “ពាហុល្លវុត្តិតោ”តិ ទុត្ត។ កាយកយ្វញ្ហិកាយទ្វារេឃេច ពាហុល៌ បចត្តតិ, អប្ប៌ ចឌីទ្វារេ, តឞ្វា កាយទ្វារេឃេច ពាហុល៌ បចត្តតេតា កាយកយ្វកាចេចា ឧិដ្ឋេ ចតចរកាឌីត៌ ចតចរកាឌិកាចេចា ចិឃ។ តឆា កាយកយ្វេយច ឃេក្ខឃ្យេត កាយទ្វារេ បចត្តតិ, ត ព្ពតរាតិ, តឞ្វា កាយកយ្វស្ស ឃេក្ខឃ្យេត ឲេត្តច បចត្តតេតា កាយកយ្វ្វារកាចេចា ឧិដ្ឋេ ព្រាហ្មណកាយាឌីត៌ ព្រាហ្មណកាយាឌិកាចេចា ចិឃាតិ តត្ថិ កយ្វ្វារចចត្ថាតេ កោឆិ ចិពេន្ទាតិ អឃេយត្វាឆិប្បាឃោ។

រ៉ៃ៩។ ឃុឧាតិ អក្ខត៌ ចត្ថុ, ត៌ តឆ្ឋេតា ចឆត្តិ ឲេតតាតិ ឃុឧាចាឆោ។ បិឧតិ ឧាយក្កិ ឧញ្ញាណេ្ហតិ ចិក្លិបតិ, បិឃកាច៌ ឱ្យញ្ញា កេរាតីតិ ចា បិឱ្យណា។ អត្ថាតយ្យិ បរយ្យិ ផទ្រុំ កេរាតិ, កកេចា ចិឃ ឈេឧយ្យឃ្សាតិ ចា ផទ្រុឧា។ ឧំ ឱ្យល់, ហិតព្ចា ផលតិ ចិឧេតិ ចិតាឧេតីតិ ឧយ្យ៌, អត្ថេភា, បឧេឧព្ចា អត្ថបការេ ឃំ កិច្ចុំ, ត៌ បលបតិ ឲេតតាតិ ឧយ្យប្បលិបេ។

តត្ថ អក្ខត៌ ចត្ថុ ក្ខតេតា បរំ ចិន្នារេបត្វកាយស្ស តឆា ចិន្នាបតប្បយោគឧឃដ្ឋាបិកា ចេតនា ឃុឧាចាឆោ។ ឧោ បរស្ស អត្ថេកឆកេរាច កយ្វបេឆា ហោតិ, ព្ពតេរា កយ្វេយច។ បឧេឧំ ភេឆកាយតាឃ, អត្តប្បិឃកាយតាឃ ចា បឧេកេឆកេរចឌីបយោគឧឃដ្ឋាបិកា ឧំកិលិដ្ឋចេតនា បិឱ្យណចាចា, ឧាបិ ព្ទិឱ្យ ភិតេ្តឱ្យឃេច កយ្វបេឆា។ បរស្ស យយ្វឆ្ឆកេរចឌីបយោគឧឃដ្ឋាបិកា ឲកត្ថផទ្រុឧចេតនា ផទ្រុឧចាចា។ ត ហិ ចិត្តឧណ្ហាឃ ឧតិ ផទ្រុឧចាចា តាយ ហោតិ។ ឱ្យតាហរណាឌិអតត្ថចិន្នាបតប្បយោគឧឃដ្ឋាបិកា ឧំកិលិដ្ឋចេតនា ឧយ្យប្បលិបេ, ឧោ បត បឧេហិ តស្មិំ អភេត្ថ កហិតេឃេច កយ្វបេឆា។ ចឌីចិន្នាត្តិឧព្ពារេត ចឌីទ្វារេតិ ចាចាឃ អឌិប្បាឃំ ចិន្នាបេតិ, ឧឃព្ឌា ចាចាឃ ចិន្នាឃតីតិ ចឌីចិន្នាត្តិឧព្ពារេត ចឌីភេឆកេរប្បយោគឧឃដ្ឋាបកចិត្តឧឃដ្ឋាតបឆចឌីឆាត្វាឆិកកលិបឃ្ស ចិការក្ខេត ចោបតចាចាកាចេតា, កយ្វាត៌ បចត្តិយុលកាចេតា

ច ចឹក្ខារសន្តារេត កយ្ឆក្ខារេ៖ ឰាហុល្លចុត្តិតេតាតិ ឰាងំ ចុត្តកឃរេច៎

៩៤៎ បរសយ្យត្តិ អកិយុ៌ ឈាឃតិ លោកចរេត ចិរេត្តតិតិ អកិន្លា៎ ញ្យាបន្ទតិ ហិតយុ៌ ៩េតតាតិ ញ្យាបរេងា៎ យិត្ថា ចិបរិតេតា បយ្សតិតិ យិត្ថាឌិដ្ឋិ៎

តត្វ "អរេហា ចត ឰាងំ យយ សិឃា"តិ ៩ចំ បរកល្លាកិន្លាឃត់ អកិន្លា, សា បរកល្លស្ស អត្តរេតា តាយតេតច កយុបរេចា រេហាតិ៎ "អរេហា ចតាឃំ សរេត្តា ចិតស្សឃ្យា"តិ ៩ចំ យរេតាបរេតារេសា ញ្យាបរេងា៎ "តត្វិ ឌិត្ត"ត្យាឌិតា តរេឃត ចិបរិតងស្សត់ យិត្ថាឌិដ្ឋិ៎ ៩ត្ថ បត តត្វិកអរេហតុកអកិរិឃឌិដ្ឋិហិរេឃច កយុបចរេករេងា៎ ឰាយេសំ បត អក្កាឌិចចត្វាតចរេត បបរេគ្វា តត្វ តត្វ (ឌី៎ តិ៎ អដ្ឋ៎ ១៍ប័; ឆ៎ ស៎ អដ្ឋ៎ ១ អក្យសលកយុបចកចា; បិរា៎ អដ្ឋ៎ ១៍១លិ១) អាកតតរេឃត ងដ្ឋរេត្ត៎ អញ្ញាថាបិ ចិន្លាត្តិឃាតិ កាឃចឌិចិន្លាត្តិ ចិតាបិ, តំ អសយដ្ឋារបត្វាបិញ្យរេត្វា៎ ចិន្លាត្តិសយដ្ឋាបកចិត្តសយ្យយុត្តា រេចត្វ អកិន្លាងរេឃា រេចតតាបក្លិកាច រេហាត្តិ៎

៩ប៍ ឆោរសយុលេតឌាឃត្តិតិ សហឌាតាឌិបច្ចរេឃត ងោរសន្តាតយុលេត, ឆោរសយុលកចិរេត្តត ចា ឌាឃត្តិ, ត លោកយុលិឌិហិ៎ ហសយាតាបិ ហិ រាឌារេតា ងោរសចិរេត្តតេច បិលាចឆំ អាលារេបត្តិ, តចា ចរុសចាចាញ្យាបរេងរុបិ ឃចារេហំ ងដ្ឋត្តិ៎ យិត្ថាងស្សតស្ស អកិតិចិសិតត្តចត្វស្ស លោកបុត្តាក្លួយរេច អកិតិចិសតរេតា អាហ "យិត្ថាឌិដ្ឋិ ច លោកយុលេតា"តិ៎ សេសាតិ ចត្វារិបិ ន្លិហិ យុលេហិ សយុចត្តិតិ រេឃា តាច អកិយតំ ចត្វិ, អតកិយតំ ចា អត្តចាត្វបរិត្តាលាឌិបរេឃាឌត់ សត្តាឃ ហរតិ, តស្ស អឌិត្តាងាត់ លោកយុលេត រេហាតិ៎ រេចរតិឃ្យាតត្វ ហរត្តស្ស ងោរសយុលេត៎ តិតិបិងកប្បយាលរេតា ងដ្ឋតិក្កហលត្វ បរសត្តកំ ហរត្តាត់ រាត្ថុត់, ទ្រាហុលាតត្វា "សន្តាយិងំ ទ្រាហុលាត់ រាត្ថុហិ ឌិត្ត, រេតរំ បត សន្តាត្វាលការេចត អរេត្តា បរិក្យរុត្តិ, អត្តសត្តករេច ទ្រាហុលា បរិក្យរុត្តិ"ត្យាឌិតិ ចត្វា សកសន្តាឃ ៩ចំ ឃំ កិត្តិ ហរត្តាត់, កយុចលសន្តាបចាឌិតត្វា រេយាហយុលេត៎ ៩ចំ យុសាចាងាឌិរុបិ ឃចារេហំ រេឃារេឌតត្តិ៎

៩១៎ លយុ អារយុលេហរុ តិចិងកយុចរេត ក្ចបុដ្ឋយាតរេ្យតំ តិចិងតិឃរេត ក្ចបុដ្ឋតិតិ អាហ "តចា ងាតសិលកាចតាចរេសតា"តិ៎ ងសងា តិដ្ឋិសិឃយាតាត់ ហិ ន្លិត្តិ, បុត ន្លិត្តិ, តិលាត្វា ឃចាក្កុំ ងាតាឌិរុ តិរេត្វច សក្ករេហា៎ ការរេលំ បតេតត្វ បររេតា ចក្លាឃ៎ លត្យអារយុលេហរុ បត តិចិងកយុក្ខារេរុ ច តេរសំ បចត្តិរេឃាឌតា អដ្ឋកចាឌិរុ (ឆ៎ ស៎ អដ្ឋ៎ ១៩៩-១៩៨) អាកតតរេឃត ករេហតត្វា៎

៩៨៎ ឌិឃតិ ៩េតតាតិ ងាត់, បរិត្ថាករេចតតា៎ ៩ចំ រេសរេសរុបិ៎ សិលតិតិ សិលំ, កាឃចឌិកយុតិ សយាងហតិ, សយុ ងរេបតិញ្យរេត្វា, សិលឃតិ ចា ក្ចបងារេតិតិ សិលំ, ក្ចបងារលំ បតេតត្វ កុសលាត់ អឌិដ្ឋាតការេចា៎ តចា ហិ ចុត្តិ "សិលេ បតិដ្ឋាឃា"ត្យាឌិ (សំ៎ តិ៎ ១៍១១, ១៤១)៎ ការេចតិ កុសលេ ងយុ អាសេចតិ ចេន្លតិ ៩តាឃាតិ កាចតា៎ អបចាឃតិ បុឌាចរេត សាឃិចិ៍ ករេរាតិ ៩េតតាតិ អបចាឃត់៎ តំតំកិច្ចកររេណ ញ្យាចរេស្ស ការេចា រេចឃ្យាចត្វិ៎ អត្តរេតា សន្តាតេត តិន្លត្តា បត្តិ ឌិឃតិ ៩េតតាតិ បត្តិងាត់៎ បត្តិ អត្យរេយាងតិ ៩តាឃាតិ បត្តាត្យរេយាងតា៎ ឆយុំ ឃុលត្តិ ៩េតតាតិ ឆយុស្សចត់៎ ឆយុំ ងេរេសត្តិ ៩តាឃាតិ ឆយុងេរេសតា៎ ឌិដ្ឋិ ឃា ក្ចរុការលំ ឌិដ្ឋិត្យកយុំ៎

តត្ថ សានុសយសន្តានវតោ បរេសំ បូជានុគ្គហកាមតាយ អត្តនោ វិជ្ជមានវត្ថុបរិច្ចាគចេតនា ទានំ នាម, ទានវត្ថុបរិយេសនវសេន, ទិន្នស្ស សោមនស្សចិត្តេន អនុស្សរណវសេន ច បវត្តា បុព្វបច្ឆាភាគចេតនា ឯត្ថេវ សមោធានំ គច្ឆន្តិ។ ឯវំ សេសេសុបិ យថារហំ ទដ្ឋព្វំ។ និច្ចសីលឧបោសថនិយមាទិវសេន បញ្ច, អដ្ឋ, ទស វា សីលានិ សមាទិយន្តស្ស, បរិបូរេន្តស្ស, អសមាទិយិត្វាបិ សម្បត្តកាយវចីទុច្ចរិតតោ វិរមន្តស្ស, បព្ពជន្តស្ស, ឧបសម្បទាមាលកេ សំវរំ សមាទិយន្តស្ស, ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ បរិបូរេន្តស្ស ច បវត្តចេតនា សីលំ នាម។ ចត្តាលីសាយ កម្មដ្ឋានេសុ, ខន្ធាទីសុ ច ភូមីសុ បរិកម្មសម្មសនវសេន បវត្តា អប្បនំ អប្បត្តា គោត្រភុបរិយោសានចេតនា ភាវនា នាម, និរវជ្ជវិជ្ជាទិបរិយាបុណនចេតនាបិ ឯត្ថេវ សមោធានំ គច្ឆតិ។

វយសា, គុណេហិ ច ជេដ្ឋានំ ចីវរាទីសុ បច្ចាសារហិតេន អសំកិលិដ្ឋជ្ឈាសយេន បច្ចុដ្ឋានអាសនាភិនីហារាទិវិធិនា ពហុមានករណចេតនា អបចាយនំ នាម។ តេសំយេវ, គិលានានញ្ច យថាវុត្តជ្ឈាសយេន តំតំកិច្ចករណចេតនា វេយ្យាវច្ចំ នាម។ អត្តនោ សន្តានេ និព្វត្តស្ស បុញ្ញស្ស បរេហិ សាធារណភាវំ បច្ចាសីសនចេតនា បត្តិទានំ នាម។ បរេហិ ទិន្នស្ស, អទិន្នស្សបិ វា បុញ្ញស្ស មច្ឆេរមលវិនិស្សដេន ចិត្តេន អព្ភានុមោទនចេតនា បត្តានុមោទនា នាម។ ឯវមិមំ ធម្មំ សុត្វា តត្ថ វុត្តនយេន បដិបជ្ជន្តោ “លោកិយលោកុត្តរគុណវិសេសស្ស ភាគី ភវិស្សាមិ, ពហុស្សុតោ វា ហុត្វា បរេសំ ធម្មទេសនាទីហិ អនុគ្គណ្ហិស្សាមី”តិ ឯវំ អត្តនោ, បរេសំ វា ហិតផរណមនសិការេន អសំកិលិដ្ឋជ្ឈាសយេន ហិតូបទេសសវនចេតនា ធម្មស្សវនំ នាម, និរវជ្ជវិជ្ជាទិសវនចេតនាបិ ឯត្ថេវ សង្គយ្ហតិ។ លាភសក្ការាទិនិរបេក្ខតាយ យោនិសោ មនសិ ករោតោ ហិតូបទេសចេតនា ធម្មទេសនា នាម, និរវជ្ជវិជ្ជាទិឧបទិសនចេតនាបិ ឯត្ថេវ សង្គហំ គច្ឆតិ។ “អត្ថិ ទិន្ន”ន្តិអាទិនយប្បវត្តសម្មាទស្សនវសេន ទិដ្ឋិយា ឧជុករណំ ទិដ្ឋុជុកម្មំ នាម។

យទិ ឯវំ ញាណវិប្បយុត្តចិត្តុប្បាទស្ស ទិដ្ឋុជុកម្មបុញ្ញកិរិយភាវោ ន លព្ភតីតិ? នោ ន លព្ភតិ បុរិមបច្ឆិមចេតនាវសេន តំតំបុញ្ញកិរិយាស្វេវ សង្គណ្ហនតោ។ កិញ្ចាបិ ហិ ឧជុករណចេតនា ញាណសម្បយុត្តាវ ហោតិ, បុរិមបច្ឆាភាគេ បន ញាណវិប្បយុត្តាបិ សម្ភវតីតិ តស្សាបិ ទិដ្ឋុជុកម្មភាវោ ឧបបជ្ជតីតិ អលមតិប្បបញ្ចេន។

ឥមេសុ បន ទសសុ បត្តិទានានុមោទនា ទានេ សង្គហំ គច្ឆន្តិ តំសភាវត្តា។ ទានម្បិ ហិ ឥស្សាមច្ឆេរានំ បដិបក្ខំ, ឯតេបិ។ តស្មា សមានប្បដិបក្ខតាយ ឯកលក្ខណត្តា តេ ទានមយបុញ្ញកិរិយវត្ថុម្ហិ សង្គយ្ហន្តិ។ អបចាយនវេយ្យាវច្ចានិ សីលមយបុញ្ញេ សង្គយ្ហន្តិ ចារិត្តសីលភាវតោ។ ទេសនាសវនទិដ្ឋុជុកា បន កុសលធម្មាសេវនភាវតោ ភាវនាមយេ សង្គហំ គច្ឆន្តីតិ (ទី។ និ។ ដី។ ៣។៣០៥) អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន វុត្តំ។ អបរេ បន “ទេសេន្តោ, សុណន្តោ ច ទេសនានុសារេន ញាណំ បេសេត្វា លក្ខណានិ បដិវិជ្ឈ បដិវិជ្ឈ ទេសេតិ, សុណាតិ ច, តានិ ច ទេសនាសវនានិ បដិវេធមេវ អាហរន្តីតិ ទេសនាសវនា ភាវនាមយេ សង្គហំ គច្ឆន្តី”តិ វទន្តិ។ ធម្មទានសភាវតោ ទេសនា ទានមយេ សង្គហំ គច្ឆតីតិបិ វត្តុំ វដ្ដតិ។ តថា ហិ វុត្តំ “សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតី”តិ (ធ។ ប។ ៣៥៤)។ តថា ទិដ្ឋុជុកម្មំ សព្វត្ថាបិ សព្វេសំ និយមនលក្ខណត្តា។ ទានាទីសុ ហិ យំ កិញ្ចិ “អត្ថិ ទិន្ន”ន្តិអាទិនយប្បវត្តាយ សម្មាទិដ្ឋិយា វិសោធិតំ មហប្ផលំ ហោតិ មហានិសំសំ, ឯវញ្ច កត្វា ទីឃនិកាយដ្ឋកថាយំ (ទី។ និ។ អដ្ឋ។ ៣។៣០៥; ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ១៥៦-១៥៨ បុញ្ញកិរិយវត្ថាទិកថា) “ទិដ្ឋុជុកម្មំ សព្វេសំ និយមលក្ខណ”ន្តិ វុត្តំ។ ឯវំ ទានសីលភាវនាវសេន តីសុ ឥតរេសំ សង្គណ្ហនតោ សង្ខេបតោ តិវិធមេវ

បុញ្ញកិរិយចត្ថុ ហោតីតិ ដដ្ឋព្វំ, តថា ចេច អាចរិយេត ហេដ្ឋា ឥស្សិតំ៉

៩៧៉ យតោកបុរេច ចិញ្ញាត្តិសមុដ្ឋាបកត្តាការេចត កាយទ្វារាឌីសុ អប្បចត្តតោ៉ តញ្ចា ទ្វុបិចចរក្យសលំ កាចតាយមំ ដាតាឌីចរេសត អប្បចត្តតោ៉ អប្បតាប្បត្តំ បុព្ពកាកប្បចត្តាតំ កាយាចចរកាចតោ៉ ឈាតក្កូតេឌតាតិ បដិបដាឌីតេតោ អតេកចិឆេត្តបិ អក្កាតិក្កុយចរេសត តិព្ពាតព្ពញ្ញាតក្កូតេឌតោ បញ្ចាចិឆំ ហោតិ៉

៩៨៉ អារម្ភណតេឌតាតិ កសិណាក្លុរូបិយាកាសំ, អាកាសចិសយំ យតោ, តឌការេចា, តដាលម្ពំ ចិញ្ញាណត្តិ ចត្តព្វិឆត្តិ ព្ពុរេយសំ ចត្តុក្តំ អារម្ភណាតំ តេតេត៉

៩៩៉ ឲត្តាតិ ព្ពុរេយសុ បិកដ្ឋាតចរេសត ចត្តព្វិឆេសុ កម្មេសុ៉ ដ្ឋដ្ឋូទ្ធហិតត្តិ ដ្ឋដ្ឋូសហកតេចតាតហិតំ ឲកាឌសចិឆំ អក្យសលកម្មំ៉ កិ បតេត្តិ ការណំ អឆិរេយាក្លូចិរេហត សព្វព្វុព្វាលម្បិ ចិឌិកិច្ឆាសហកតំ បដិសត្ថិ អាកឌ្ឋតិ, អឆិរេយាក្លួសម្បយោគេក តតោ ពាលចត្តម្បិ ដ្ឋដ្ឋូសហកតំ តាកឌ្ឋតីតិ ? បដិសត្ថិដាតសការចាកាចតោ៉ ពាលចំ អាកឌ្ឋតិ, ព្ព្វាលំ តាកឌ្ឋតីតិ ហិ អយំ ចិចារណា បដិសត្ថិដាតសការេចសុយេច៉ យស្ស បត បដិសត្ថិដាតសការេចារេយច តត្តិ, ត តស្ស ពាលចការេចា បដិសត្ថិអាកឌ្ឋតេ ការណំ៉

កចំ បតេតំ ចិញ្ញាតព្វំ ដ្ឋដ្ឋូសហកតស្ស បដិសត្ថិដាតសការេចា តត្តីតិ? ឥស្សេតតបហាតព្វេសុ អតាកតត្តា៉ តិចិធា ហិ អក្យសលំ ឥស្សេតត បហាតព្វា, កាចតាយ បហាតព្វា, សិយា ឥស្សេតត បហាតព្វា, សិយា កាចតាយ បហាតព្វាតិ៉ តត្តិ ឌិដ្ឋិសហកតចិឌិកិច្ឆាសហកតចិត្តុប្បាដា ឥស្សេតត បហាតព្វា តាម បឆមំ តិព្ពាតឥស្សតចរេសត "ឥស្សត"ត្តិ លទ្ធតាមេត សោតាបត្តិមេក្កេត បហាតព្វត្តា៉ ដ្ឋដ្ឋូសហកតចិត្តុប្បាដោ កាចតាយ បហាតព្វោ តាម អក្កុយេក្កេត បហាតព្វត្តា៉ ដ្ឋបរិយក្កត្តយម្បិ បឆយមេក្កេត ឌិដ្ឋតិព្ពាតេត កាចតាចរេសត បចត្តតោ "កាចតា"តិ ចុច្ចតិ៉ ឌិដ្ឋិចិប្បយុត្តលោភសស្សសហកតចិត្តុប្បាដា បត សិយា ឥស្សេតត បហាតព្វា, សិយា កាចតាយ បហាតព្វា តេតសំ អបាយតិព្ពាត្តកាចត្តាយ បឆយមេក្កេត, សេសពាហលិពាហលិចត្តាយ ដ្ឋបរិយេក្កេហិ បហីយយាតត្តា៉ តត្តិ សិយា ឥស្សេតត បហាតព្វម្បិ ឥស្សេតត បហាតព្វសាយេញ្ញាត ព្ពុឆ "ឥស្សេតត បហាតព្វា"ត្តិ ចោហរត្តិ៉

យឌិ ច ដ្ឋដ្ឋូសហកតំ បដិសត្ថិ ឌេឌេយ្យ, តដា អក្យសលបដិសត្ថិយា សុកតិយំ អសម្ភចតោ អបិយេស្វេច ឌេឌេយ្យ៉ អបិយកាមតីយញ្ច អចស្សំ ឥស្សេតត បហាតព្វំ សិយា៉ ព្ពុតរេថា អបិយកាមតីយស្ស អប្បហីតត្តា សេក្ខាតំ អបិយុប្បត្តិ អាបជ្ជតិ, ត ច បតេតំ យុត្តំ "ចត្ទហបិយេហិ ច ចិប្បមុត្តោ (ខុ៉ បិ៉ ៩៉១១; សុ៉ តិ៉ ១៦៤), អចិតិបាតឆម្មោ"តិ (បារា៉ ១៧; សំ៉ តិ៉ ៥៉៨៨៧) អាឌីចចតេហិ សហ ចិរុជ្ឈាតោ៉ សតិ ច បតេតស្ស ឥស្សេតត បហាតព្វកាចេ "សិយា ឥស្សេតត បហាតព្វា"តិ ព្ពុយស្ស ចិភេក្កុ ចត្តព្វំ សិយា, ត ច បតេតំ ចុត្តត្តិ៉ អច សិយា "អបិយកាមិតិយោ រាគោ ដោសោ មោហោ តឌេកដ្ឋា ច កិលេសា"តិ ឲចំ ឥស្សេតត បហាតព្វេសុ ចុត្តត្តា ដ្ឋដ្ឋូសហកតេចតាតាយ តត្តិ សក្កោហា សក្កា ចត្តុក្តំ៉ តំ ត, តស្ស ឲកត្តតោ កាចតាយ បហាតព្វការេចត ចុត្តត្តា៉ ចុត្តព្វេញ្ញំ – "កតមេ ឆម្មា កាចតាយ បហាតព្វា? ដ្ឋដ្ឋូសហកតោ ចិត្តុប្បាដោ"តិ (ឆ៉ ស៉ ១៤០៩), តស្មា ឥស្សេតត បហាតព្វេសុ អចចតំ ព្ពុយស្ស

បដិសន្ធិជនកភាវំ សាធេតិ។ តត្ថ ច បដិសម្ភិទាវិភង្គេ –

“យស្មិំ សមយេ អកុសលំ ចិត្តំ ឧប្បន្នំ ហោតិ ឧបេក្ខាសហគតំ ឧទ្ធច្ចសម្បយុត្តំ រូបារម្មណំ វា…បេ… ធម្មារម្មណំ វា, យំ យំ វា បនារព្ភ តស្មិំ សមយេ ផស្សោ ហោតិ…បេ… អវិក្ខេបោ ហោតិ, ឥមេ ធម្មា អកុសលា។ ឥមេសុ ធម្មេសុ ញាណំ ធម្មបដិសម្ភិទា, តេសំ វិបាកេ ញាណំ អត្ថបដិសម្ភិទា”តិ (វិភ។ ៧៣០-៧៣១) –

ឯវំ ឧទ្ធច្ចសហគតចិត្តុប្បាទំ ឧទ្ទិសិត្វា តស្ស វិបាកោបិ ឧទ្ធដោតិ កថមស្ស បដិសន្ធិជនកភាវោ សម្បដិច្ឆិតព្ពោតិ? នាយំ បដិសន្ធិជនកំ សន្ធាយ ឧទ្ធដោ។ អថ ខោ បវត្តិវិបាកំ សន្ធាយ។ បដ្ឋានេ បន –

“សហជាតា ទស្សនេន បហាតព្ពា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ, នានាក្ខណិកា ទស្សនេន បហាតព្ពា ចេតនា វិបាកានំ ខន្ធានំ, កដត្តា ច រូបានំ កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា។ ៣.២.២៥) –

ទស្សនេន បហាតព្ពចេតនាយ ឯវ សហជាតនានាក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវំ ឧទ្ទិសិត្វា “សហជាតា ភាវនាយ បហាតព្ពា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ កម្មបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា។ ៣.២.២៥) ភាវនាយ បហាតព្ពចេតនាយ សហជាតកម្មបច្ចយភាវោវ ឧទ្ធដោ, ន បន នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយភាវោ, ន ច នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយំ វិនា បដិសន្ធិអាកឌ្ឍនំ អត្ថិ , តស្មា នត្ថិ តស្ស សព្ពថាបិ បដិសន្ធិជនកត្តំ។ យំ បនេកេ វទន្តិ “ឧទ្ធច្ចចេតនា ឧភយវិបាកម្បិ ន ទេតិ បដ្ឋានេ នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយស្ស អនុទ្ធដត្តា”តិ, តំ តេសំ មតិមត្តំ បដិសម្ភិទាវិភង្គេ ឧទ្ធច្ចសហគតានម្បិ បវត្តិវិបាកស្ស ឧទ្ធដត្តា, បដ្ឋានេ ច បដិសន្ធិវិបាកភាវមេវ សន្ធាយ នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយស្ស អនុទ្ធដត្តា។ យទិ ហិ បវត្តិវិបាកំ សន្ធាយ នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយោ វុច្ចេយ្យ, តទា បដិសន្ធិវិបាកម្បិស្ស យេញ្ញាយុត្តិ លព្ភមានស្សាបិ បវត្តិវិបាកស្ស វសេន នានាក្ខណិកកម្មបច្ចយោ ន វុត្តោ, តស្មា ន សក្កា តស្ស បវត្តិវិបាកំ និវារេតុំ។ តេនាហ “បវត្តិយំ បនា”ត្យាទិ។ អាចរិយពុទ្ធមិត្តាទយោ បន អត្ថិ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ភាវនាយ បហាតព្ពម្បិ។ អត្ថិ ន ភាវនាយ បហាតព្ពម្បិ, តេសុ ភាវនាយ បហាតព្ពំ សេក្ខសន្តានប្បវត្តំ, ឥតរំ បុថុជ្ជនសន្តានប្បវត្តំ, ផលទានញ្ច បុថុជ្ជនសន្តានប្បវត្តស្សេវ ន ឥតរស្សាតិ ឯវំ ឧទ្ធច្ចសហគតំ ទ្វិធា វិភជិត្វា ឯកស្ស ឧភយវិបាកទានំ, ឯកស្ស សព្ពថាបិ វិបាកាភាវំ វណ្ណេន្តិ។ យោ បនេត្ថ តេសំ វិនិច្ឆយោ, យញ្ច តស្ស និរាករណំ, យញ្ច សព្ពថាបិ វិបាកាភាវវាទីនំ មតបដិក្ខេបនំ ពុធ អយុត្តំ, តំ សព្ពំ បរមត្ថមញ្ជូសាទីសុ, វិសេសតោ ច អភិធម្មត្ថវិកាសិនិយា នាម អភិធម្មាវតារសំវណ្ណនាយំ វុត្តនយេន វេទិតព្ពំ។

សព្ពត្ថាបិ កាមលោកេតិ សុគតិទុគ្គតិវសេន សព្ពស្មិម្បិ កាមលោកេ។ យថារហន្តិ ទ្វារារម្មណានុរូបំ។ អបាយេសុបិ យំ នាគសុបណ្ណាទីនំ មហាសម្បត្តិវិសយំ វិបាកវិញ្ញាណំ, យញ្ច និរយវាសីនំ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរទស្សនាទីសុ ឧប្បជ្ជតិ វិបាកវិញ្ញាណំ , តំ កុសលកម្មស្សេវ ផលំ។ ន ហិ អកុសលស្ស ឥដ្ឋវិបាកោ សម្ភវតិ។ វុត្តញ្ហេតំ “អដ្ឋានមេតំ, ភិក្ខវេ, អនវកាសោ, យំ អកុសលស្ស កម្មស្ស ឥដ្ឋោ កន្តោ វិបាកោ សំវិជ្ជតី”តិ (ម។ និ។ ៣.១៣១; អ។ និ។ ១.៣២៨-៣២៩; វិភ។ ២០៥), តស្មា កុសលកម្មំ អបាយេសុបិ អហេតុកវិបាកានិ ជនេតិ។

អញ្ញាក្ខុមិកស្ស ច កម្មស្ស អញ្ញាក្ខុមិកចិបិលាកាចទោ កាយចិរាកកាចតាយ កាយតហ្យាចិរឃចិញ្ញាហ្យប្បាឝតាឃោកទោ ឲកត្តរជិរចិបិលត្តា ច យហក្កតាត្យត្តាកុរលលិត់ ទ្វបិចចរកខ្មេត អទេហគុកចិបិកុប្បត្តិឃា អកាចទោ ទ្វបលេិកេបិ ឃឆារហ៌ ទ្វបិឌីចិរឃាតិ តាតិ អកិតិប្បារេឝតីតិ ចុត្តំ "រត្តាត្តាបិ កាយលេិកេ"ត្យាឌិ៍

លិ៨៑ ឲចំ បត ចិបច្ចត្តំ កម្មំ សោគ្យអបកក្ខាឃបកអដ្ឋកចរេត តិឝា ចិបច្ចតីតិ ឝស្សាគុំ "តត្ថាបិ"ត្យាឌិ ចុត្តំ៑ តត្ថាបីតិ ឲចំ ចិបច្ចមានេបិ កុរលកម្មេ៑ ក្កញ្ញត្តំ កុរលបរិចារលិកទោ , បត្ថា អានេរចតប្បចត្តិឃា ចា ចិរិដ្ឋិ៍ ឃត្យាកម្មំ អត្តនោ បចត្តិការេល បុរិមបត្ថាកាកប្បចត្តហិ កុរលកម្មហិ បរិចារិតំ, បត្ថា ចា អានេរចតលិកេត រមុទាចិណ្ណំ តំ ក្កញ្ញិ៍ ឃំ បត កទោហការេល អកុរលកម្មហិ បរិចារិតំ, បត្ថា ចា "ក្កញ្ញេ ខេមតំ យឃា"តិ ចិប្បដិរារុប្បាឝតេត បរិកាចិតំ, តំ ឌួយកត្តិ ឝដ្ឋញ្ញ៑

បដិរត្តិត្តិ ឲកខេច បដិរត្ថិ៑ ត ហិ ឲទោត កម្មេត អតេកាសុ ឌាតីសុ បដិរត្តិ ទេហាតិ, បចត្តិចិបិទោកា បត ឌាតិរទោបិ ឌាតិរហេរស្សបិ ទេហាតិ៑ ឃឆាហ "តិរត្ថាតកទោ ទាត់ ឝត្វា រតក្យាហា ឝក្តិហា បិដិកក្ខិតត្ថា"តិ (ម៑ តិ៑ ១៑១លិ៨)៑ ឃស្មា បទេត្ថ ឆាលាំ ឌច្ចត្តាឌិចិបត្តិតិមិត្តស្ស ទោហស្ស, រត្តាកុរលស្សច ចា បដិបក្ខំ, តស្មា តំរម្យយុត្តំ កម្មំ ឌច្ចត្តាឌិចិបត្តិបច្ចំយំ ត ទេហាតីតិ តិទេហតុកំ អតិក្ខញ្ញលម្បិ រមានំ ទ្វេហេតុកបដិរត្ថិខេច អាកឌ្ឍតិ, តាទេហតុកំ៑ ទ្វេហេតុកញ្ញា កម្មំ ឆាលាររម្យយោកាកាចទោ ឆាលាចចុប្បាឝេត អររមត្តំ, ឃឆា តំ អទេលិករម្យយោកាកាចទោ អទេលិកចលុប្បាឝេត អររមត្តំ អកុរលកម្មត្តិ តំ អតិក្កញ្ញម្បិ រមានំ ទ្វេហេតុកខេច បដិរត្ថិ អាកឌ្ឍតិ, ត តិទេហតុកត្តិ ចុត្តំ "តិទេហតុកមោមកំ ទ្វេហេតុកមុក្កញ្ញត្ថា"ត្យាឌិ៑

ឲត្ត មិឃា – ឃឆា បដិរម្ភិទាមកេ្ក "កតិរម្យត្តិឃា ឆាលាររម្យយុត្តេ អដ្ឋត្តំ ទេហតុតំ បច្ចឃា ក្កបបត្តិ ទេហាតី"តិ (បដិ៑ ម៑ ១៑១១១) កុរលស្ស កម្មស្ស ឌចតក្ខលោ តិណ្ណំ, តិកត្តិក្ខលោ ឌិត្តំ, បដិរត្តិក្ខលោ តិណ្ណញ្ញា ទេហតុតំ ចរេត អដ្ឋត្តំ ទេហតុតំ បច្ចឃា ឆាលាររម្យយុត្តបបត្តិ, តឆា "កតិរម្យត្តិឃា ឆាលាចិប្បយុត្តេ លត្តំ ទេហតុតំ បច្ចឃា ក្កបបត្តិ ទេហាតី"តិ (បដិ៑ ម៑ ១៑១១១) ឌចតក្ខលោ ឌិត្តំ, តិកត្តិក្ខលោ ឌិត្តំ, បដិរត្តិក្ខលោ ឌិត្តញ្ញា ទេហតុតំ ចរេត លត្តំ ទេហតុតំ បច្ចឃា ឆាលាចិប្បយុត្តបបត្តិ ចុត្តា, ឲចំ "កតិរម្យត្តិឃា ឆាលាចិប្បយុត្តេ រត្តត្តំ ទេហតុតំ បច្ចឃា ក្កបបត្តិ ទេហាតី"តិ តិទេហតុកកម្មេត ទ្វេហេតុកបដិរត្តិឃា អចុត្តត្តា តត្ថ តិទេហតុកស្ស ទ្វេហេតុកបដិរត្តិអាកឌ្ឍតត្តិ? តឃិឝខេចំ ទ្វេហេតុទោមកកម្មេត អទេហតុកបដិរត្តិឃា ចិឃ តិទេហតុទោមកកម្មេត រាយត្តិឃាត្យបទោ ទ្វេហេតុកបដិរត្តិឃាច ទាតព្ពត្តា, កម្មរទិក្ខលចិបិលាឝស្សាត្ថំ បត យហារឆេទេត រាចរេទោ បិទេឆា កទោ៑ ត្តាតទេឆា "ចត្តត្តំ ទេហតុតំ បច្ចឃា"តិ ចចតាកាចទោ ទ្វេហេតុកកម្មេត អទេហតុក្កបបត្តិឃាបិអកាទេឆា អាបជ្ជតិ, តស្មា ឃឆា ស្វកតិឃំ ឌច្ចត្តាឌិរាឌិចិបត្តិឃា អទេហតុក្កបបត្តិ ចខ្ជេត្វា កតិរម្យត្តិឃា រទេហតុក្កបបត្តិឝស្សតត្តំ ទ្វេហេតុក្កបបត្តិ ឲច ក្កដ្ឋដ៌, ត អទេហតុក្កបបត្តិ, ឲចំ កម្មរទិក្ខលចិបិលាឝស្សតត្តំ តិទេហតុកកម្មេត តិទេហតុក្កបបត្តិ ឲច ក្កដ្ឋដ៌, ត ទ្វេហេតុក្កបបត្តិ, ត បត អលត្ថតទោតិ ឝដ្ឋញ្ញ៑

លិ៩៑ ឲចំ ឲកាឃ ខេតតាឃ សោគ្យអប ចិបិលាតិ ឲទេត្វច ក្ខាឝរកាមកេ្ក អទេហតុកដ្ឋកម្បីតិ បចត្តស្ស តិបិដកទ្ធាអតាកទេត្វចាឝស្ស ចរេត ចិបិលប្បចត្តិ ឝស្សត្វា ត្តាឝាតិ ឲកាឃ ខេតតាឃ ក្ខាឝរ ចិបិលាតិ ឲទេត្វច ឝរកាមកេ្ក អទេហតុកដ្ឋកម្បីតិ អាកតស្ស

េយាទចាឞិចាឞិយហាឆយុទក្លិតេត្វទចាឆឃ្សបិ ចេងត ឆេឃ្សតុំ អងក្លាទំ ងងក្លាទចិបិាកាតី”ត្យាឆិ ចុត្តំ៉ ឃឆា យុេល ចលិេត អាឆាយងតេល យុលតិបិត្តំ ចលតិ, ៩ចំ អងក្លាទក្យុងលឃ្ស អងក្លាទចិបិេកាច េហាតិ, ត ងងក្លាេទាតិ ៩ចំ អាកាយតេតាច ងក្លាេទកេឆាតិ អឃេយត្វាឆិប្បាេឃា៉ ឃថ្ងា បត ចិបិាកឃ្ស ងក្លាេទកេឆា បច្ចឃចេងត ត្ថត្ថិេតា, ត កយុចេងត, តថ្ងា ៩ង េកាឆិចាេឆា កេតា៉

េតងត្តិ េតងំ ៩ចំចាឆឹតំ៉ ឃឆាក្កយត្តិ តិេហតុក្កុដ្ឋាឆឹតំ អត្តក្កេយត៉ ក្វាឆង ចិបិាកាតីតិ តិេហតុក្កុដ្ឋអងក្លាទិកងងក្លាទិកកយុឃ្ស ចេងត ឃឆាក្កយំ ងងក្លាទិកចតុក្កចត្ថិតាតិ, អងក្លាទិកចតុក្កចត្ថិតាតិ ច ក្វាឆង ចិបិាកាតិ, តឆា តិេហតុេកាយកឃ្ស, ទុេហតុក្កុដ្ឋឃ្ស ច កយុឃ្ស ចេងត ទុេហតុកងងក្លាទក្វយចត្ថិតាតិ, ទុេហតុកអងក្លាទក្វយចត្ថិតាតិ ច ឆង ចិបិាកាតិ, ទុេហតុេកាយកឃ្ស ចេងត ទុេហតុកក្វយចត្ថិតាតិ ច អដ្ឋ ចិបិាកាតិ ឃឆាទុត្តឃ្ស “តិេហតុកយុក្កដ្ឋ”ត្យាឆិតា ទុត្តតឃឃ្ស អត្ថងាេទត អត្ថឃ្សេលាត ឃឆាងយ្គចំ តឃ្ស តឃ្ស ងយ្គចាត្ថុបេតា ក្វត្ថិេង៉

លិទំ៉ បទិេតា អត្តំ លហ្លិតំ ចិឃ អប្បាត្តកាចត្តិ បទិត្តំ៉ បកដ្ឋកាចំ តឹតត្តិ បហឹតំ, ក្កតិត្ត យេឡ្យកចំ យត្ថិយំ៉ តត្វ “បដិលទ្ធយត្តំ អតាេងចិតំ បទិត្ត”ត្តិ អចិេងងេតាច អដ្ឋកឆាយំ ចុត្តំ, តឆា “តាតិឃុកាចិតំ អបទិបុណ្ណចឹកាចំ យត្ថិយំ៉ អតិចិឃ ឃុកាចិតំ បត ងត្ថុេងា បទិបុណ្ណចឹកាចំ បហឹត”ត្តិ៉ អាចទិេឃត បេតត្វ បទិត្តយិ ត្រាងកំ លទ្ធាេងចតេយចាឆិេប្បតត្តិ ឌិឃ្សតិ៉ តឆា ហាេតត តាយទ្ធបទិេទ្ធេឆ

_

“ងយាតាេងចេត លេទ្ធ, ចិត្ថយាេត យហត្ថុេល;

អលទ្ធា តាឆិងំ េហតុំ, អភិញ្ញា ត ចិបច្ចតី”តិ៉ (តាយ៉ បទិ៉ ៣លិ៣);

ងយាតក្ខុយិកេតាច អាេងចតលិេកត ពលចកាចេតា យហគ្គតឆយុាតំ ចិបិាកឆាតំ ចត្វា តឆកាចេតា អភិញ្ញាយ អចិបច្ចតំ ចុត្តំ៉ ហឹេតហិ លត្កចិត្តចិទិឃចិយំងាហិ តិត្ថត្តិតំ ចា បទិត្តំ៉ យត្ថិេយហិ លត្កាឆឹហិ យត្ថិយំ៉ បហឹេតហិ បហឹតត្តិ អលយតិប្បបេត្ថាត៉

ប័ង៉បត្ថាយត្ថាតំ កាេចត្វាតិ អភិញ្ញាកាចំ អងយុត្តំ បត្ថាយត្ថាតំ តិចិឆយិ កាេចត្វា៉ អភិញ្ញាកាចប្បត្តឃ្ស បត អចិបិាកកាេចា “អលទ្ធា តាឆិង”ត្យាឆិតា (តាយ៉ បទិ៉ ៣លិ៣) អាចទិេឃត ងាឆិេតា៉ យុលឹកាកាទាឆេឃា បត អត្ថាឆាបិ តំ ងាេឆត្តិ៉ តំ បត ងេត្លបេតា, តត្វ តត្វ ចិត្វាទេតា ច អភិឆយុត្វចិកាងិតិយំ ចុត្តតេឃត ឆដ្ឋត្ថា៉ ងត្ថាចិទាកំ កាេចត្វាតិ “ងត្ថា េទាេកា, ងត្ថា កេហ្លា”ត្យាឆិតា, “ឆឹ ចិត្តំ ឆិត្ថតំ ចិត្ត”ត្យាឆិតា ចា តេឃត អទ្ធបប្បចត្តិឃា អាឆឹតចឆឃ្សេតត តឆកាេច ច បហឹតកាចងត្ថិដ្ឋាេតត ចាេឃាកងិេហ េកាងត្ថិ យេតត បទិត្ថិត្តាកាងកងិេហ ចា កាចតាពេលត េតត បដិលកិតត្ថកាេច អទ្ធបឃ្ស អតិត្ថត្តិងកាចាបិឆតចេងត អទ្ធបចិទាកកាចតំ កាេចត្វា អត្ថាងេត្តឃុ ក្កប្បត្ថត្តិ កយុកិទិឃចាឆិេតា តិត្តិឃា ៩ចាត្យាឆិប្បាេឃា ៉ េត បត េឃត ត្ថទិឃាបេឆត ត្ថឆ យទត្តិ៉ េតេតច តត្វ តិត្ថតត្តឹតិ ឆដ្ឋត្ថា៉

៨៦. អនាគាមិនោ បន សុទ្ធាវាសេសុ ឧប្បជ្ជន្តីតិ អនាគាមិនោយេវ អរិយា បុថុជ្ជនាទិកាលេ, បច្ឆាបិ វា បញ្ចមជ្ឈានំ ពិចិធេយ្យំ ភាវេត្វា សទ្ធាទិន្ទ្រិយវេមត្តតានុក្កមេន បញ្ចសុ សុទ្ធាវាសេសុ ឧប្បជ្ជន្តិ.

៨៧. យថាក្កមំ ភាវេត្វា យថាក្កមំ អារុប្បេសុ ឧប្បជ្ជន្តីតិ យោជនា. យថាក្កមន្តិ ច បឋមារុប្បាទិអនុក្កមេន. សព្ពម្បិ ចេតំ តស្ស តស្សេវ ឈានស្ស អាវេណិកភូមិវសេន វុត្តំ. និកន្តិយា បន សតិ បុថុជ្ជនាទយោ យថាលទ្ធជ្ឈានស្ស ភូមិភូតេសុ សុទ្ធាវាសវជ្ជិតេសុ យត្ថ កត្ថចិ និព្ពត្តន្តិ, តថា កាមភវេបិ កាមាវចរកម្មពលេន ‘ឥជ្ឈតិ, ភិក្ខវេ, សីលវតោ ចេតោបណិធិ វិសុទ្ធត្តា’តិ (អ. និ. ៨.៣៥) ហិ វុត្តំ. អនាគាមិនោ បន កាមរាគស្ស សព្ពសោ បហីនត្តា កាមភវេសុ និកន្តិំ ន ឧប្បាទេន្តីតិ កាមលោកវជ្ជិតេ យថាលទ្ធជ្ឈានភូមិភូតេ យត្ថ កត្ថចិ និព្ពត្តន្តិ. សុទ្ធាវាសេសុ ហិ អនាគាមិនោយេវ និព្ពត្តន្តីតិ និយមោ អត្ថិ, តេ បន អញ្ញត្ថ ន និព្ពត្តន្តីតិ និយមោ នត្ថិ. ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ អាចរិយេន –

“សុទ្ធាវាសេស្វនាគាមិ-បុគ្គលាវោបបជ្ជរេ;

កាមធាតុម្ហិ ជាយន្តិ, អនាគាមិវិវជ្ជិតា”តិ. (បរម. វិ. ៣០៥);

សុក្ខវិបស្សកាបិ បនេតេ មរណកាលេ ឯកន្តេនេវ សមាបត្តិំ និព្ពត្តេន្តិ សមាធិម្ហិ បរិបូរការីភាវតោតិ វទន្តិ. “ទុតិយោបិ បន អរិយា វា អនរិយា វា អដ្ឋសមាបត្តិលាភិនោ ព្រហ្មបារិសជ្ជេសុយេវ និព្ពត្តន្តី”តិ អដ្ឋកថាយំ (វិភ. អដ្ឋ. ៨០៦; អ. និ. អដ្ឋ. ២.២.៣៧; ម. និ. អដ្ឋ. ៣.១៣០) វុត្តំ. អបិចេត្ថ វេហប្ផលអកនិដ្ឋចតុត្ថារុប្បភវានំ សេដ្ឋភាវតោ តត្ថ និព្ពត្តា អរិយា អញ្ញត្ថ នុប្បជ្ជន្តិ, តថា អវសេសេសុ ឧបរូបរិ ព្រហ្មលោកេសុ និព្ពត្តា ហេដ្ឋិមហេដ្ឋិមេសុ. វុត្តញ្ហិ អាចរិយេន –

“វេហប្ផលេ អកនិដ្ឋេ, ភវគ្គេ ច បតិដ្ឋិតា;

ន បុនាញ្ញត្ថ ជាយន្តិ, សព្ពេ អរិយបុគ្គលា;

ព្រហ្មលោកគតា ហេដ្ឋា, អរិយា នោបបជ្ជរេ”តិ. (នាម. បរិ. ៤៥៣-៤៥៥);

ភូមិចតុក្កវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

ចុតិបដិសន្ធិក្កមវណ្ណនា

បិ៤៌“អាឃុក្ខយេតា”ត្យាឌីសុ ឞតិបិ ពយ្ខាត្ញកាខេ ត់ត់កាតីសុ ឃធាបរិដ្ឋិត្តុស្ស អាឃុខេតា បរិក្ខយេត យេរហ៍ អាឃុក្ខឃយេរហ៍៌ ឞតិបិ តត្ត តត្ត បរិដ្ឋិត្តាឃុខេឞខេឞ កតិកាលិឌីបច្ចឃឞាយក្កិឃច្ចា ត់ត់កចឞាឆកស្ស ពយ្ខេតា បរិគ្គិ៤ីតចិបិពត្តា យេរហ៍ ពយ្ខក្ខឃយេរហ៍៌ អាឃុកយ្ខាត់ ឞយពខេយច បរិក្ខិហត្តា យេរហ៍ ក្ខកឃក្ខឃយេរហ៍៌ ឞតិបិ តស្មិ៍ គុចិខេយ បុរិយកចឞិទ្ធស្ស ពស្សថិ ក្ខបខេឆ្ឆឆកពយ្ខេតា ឆខេលត ឞត្តហេរហាឌីហិ ក្ខបក្កខេយហិ ក្ខបដ្ឋិជ្ជយាតឞត្តាតាត់, កុហយហខេត្តសុ ចា ពខេតត ខេពតចិ ក្ខបក្កខេយត អាឃ្ញហិទិតាបខេឆ្ឆឆកពយ្ខតា បឌិឆាហិតឞាយត្តិឃស្ស ពយ្ខស្ស ត់ត់អត្តកាចប្យចត្តខេត អឞយត្តកាចខេតា គុឞិយារកលិត្យរាឌាឌីត់ ចិឃ តឆ្លខេហខេឃច ឆាតាធាចតចខេឞត បចត្តយេរហ៍ ក្ខបខេឆ្ឆឆកយេរហ៍ តាយ៌ ឆ្កត់ បត ខេតរឃិកាត់ ក្ខត្តរក្យុចាឞីត់ ខេពឞត្ថិ ខេឆចាតច្ចា ត ខេហាតិ៌ ខេតតាហុ –

“ក្ខបក្កខេយត ចា ខេពឞត្ថាបខេឆ្ឆឆកពយ្ខតា”តិ៌ (ឞ៌ ឞ៌ ៩១);

យេរហស្ស ក្ខប្យត្តិ បចត្តិ យេរហុប្យត្តិ៌

៤០៌យេរហពាខេលតិ យេរហាឞត្កពាខេល៌ ឃធារេហត្តិ ត់ត់កាតីសុ ក្ខប្យជ្ជតពឞត្តាតុទ្ធបំ, ពត្តចិ បត អត្ញប្យជ្ជយាតស្ស ឈិហាឞចស្ស ឃខេធាប៤ីត់ តាយទុបឆយ្ខាឌីពខេយច គុតិបរិខេឃាឞាតាត់ ខេពាឆរកាចំ កឆ្ឆតិ, ត ពយ្ខពយ្ខតិយិត្តាឆខេឃា៌ ក្ខបលឆ្កបុឆ្ញត្តិ ខេចតិឃឆស្សតាឌីចខេឞត បុខេឆ្កា ក្ខបលឆ្កិ៌ ក្ខបពរហក្ខតត្តិ បុប្យាឌីចខេឞត ក្ខបពរហក្ខត់៌ ក្ខបលកិតឆ្កាត្តិ អត្ញកចិតឆ្កា៌ ក្ខបខេកាកក្ខតត្តិ អឆ្ឆរាចិយាតពប្យទុក្ខតិរឃក្កិអាឌីក់ ក្ខបកុឆ្កិតឆ្កា៌ អឆ្ឆរាចិយាតពប្យទុក្ខយាត្យក្យុឆ្ឆិអាឌីកត់ ហិ ទុបិឃតត់ ឞុកតិតិយិត្តា៌ តិរឃក្កិតិរឃបិលិឌីកត់ គុក្កតិតិយិត្តា៌ កតិឃា តិយិត្តា កតិតិយិត្តា៌

ពយ្ខឆខេលតាតិ បឌិឞត្តិតិឆ្កត្តពស្ស គុឞលិគុឞលពយ្ខស្ស អាត្ញកាខេចត៌ លត្តិ ឆ្ការាតត្តិ ចក្ខយាតតខេឃត ឃធាឞយុតំ លត្តិ ក្ខបបត្តិឆ្ការាត់, ឃឌិ គុឞលពយ្ខំ ចិបច្ចតិ, តឆា បរិឞុទ្ធិ គុឞលចិត្តិ បចត្តតិ, អធ អគុឞលពយ្ខំ, តឆា ក្ខបក្កិលិ៤ីឌ អគុឞលចិត្តត្តិ អាហ “ចិបច្ចយាតព…ខេប… កិលិ៤ីឌ ចា”តិ៌ ខេតតាហ កកចា “តិយិត្តឞ្យាឆកឆិត់ ចា, កិក្កខេច, ចិឆ្កាហ៍ តិ៤ីយាត់ តិ៤ីតិ, អត្ញឆ្យឆ្កាតស្សាឆកឆិត់ ចា, តស្មិ៍ ខេធ ឞយខេឃ ពាលំ ពខេរាតិ, ឆាតខេយត់ ចិឆ្កតិ, ឃំ ឆ្កិត្តិ កតីត់ អឆ្កាតត់ កតិ ក្ខបបខេឆ្កឃ្យ តិរឃំ ចា តិរឆ្ឆាតខេឃាតិ ចា”តិ (ឞំ៌ តិ៌ ៣៌១៦៣)៌ តខេត្តាហត់ ចាតិ តស្មិ៍ ក្ខបបឆ្កិតឆ្កាកខេច ឆ្កហត់ ចិឃ, តខេត្តាហត់ ឧចាតិ ចា បឆខេឆ្ឆខេឆា៌ “ឆាហុខេល្លតា”តិ ឧត្ត អឆិប្យាខេឃា “ខេឃក្ញខេឃ្យត កចត្តខេរ”តិ ឧត្ត ចុត្តតខេឃត ឆ៤ីខេឆ្កា៌ អធ ចា “ឃធារេហ”ត្តិ ឆ្កយិតាច ខេឞា ឞក្កា ឞឆ្កខេហត្យត្តិ “ឆាហុខេល្លតា”តិ ឆ្កយិតា ឞហឞា ឆ្យុឆ្ឆិជ្ជយាតឌីចិតាត់ ឞហិក់ យេរត្តាត់ ចិឃ ត អកិក្ខហខេយចាតិ ឌីបិតត្តិ ចិឆ្កាឃតិ៌ អកិតចពរហចខេឞតាតិ តឆ្លខេហ ពរិឃយាត់ ចិឃ អត្តាត់ អកិតចពរហចខេឞត៌

៤១៌បច្ចាឞត្កយេរហស្សាតិ ឧពចីចិប្យយាហាឃុពចខេឞត, តខេតា ចា កិច្ចិ អឆិកាឃុពចខេឞត ឞយាឞត្កយេរហស្ស៌ ចីចិចិត្តាចឞាខេតតិ តឆារយ្ខហបរិខេឃាឞាតាត់, ឌចតបរិខេឃាឞាតាត់ ចា ចីចិចិត្តាត់ អចឞាខេត៌ តត្ត “ពាយកចខេតា ចចិត្តា តខេត្តច ក្ខប្យជ្ជយាតាត់

ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩣᨶᩥ, ᩈᩮᩈᩣᨶᩥ ᨩᩅᨶᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶᩥᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᨿᨴᩥ ᩑᨠᨩᩅᨶᩅᩦᨳᩥᨲᩮᩣ ᩋᨵᩥᨠᨲᩁᩣᨿᩩᩈᩮᩈᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ, ᨲᨴᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩥ᩺ ᩋᨳ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩣᨿᩩᩈᩮᩈᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ, ᨲᨴᩣ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲᩦᨲᨠᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᩅᩥᩈᨿᩮᨿᩮᩅ᩺ “ᨲᩔᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᨾᩮᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩁᩣᨠᩅᩅᩣᨴᩥᨾᨲᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ᩺

ᨿᨳᩣᩁᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᩁᨱᨠᩣᩃᩔ, ᩅᩥᨸᩣᨠᨴᩣᨶᨠᩣᩃᩔ ᨧ ᩋᨶᩩᩁᩪᨸᩅᩈᩮᨶ᩺ ᩋᨳ ᩅᩣ ᩅᩥᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨶᨠᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩴ ᩋᨶᩩᩈᨿᩅᩈᩮᨶ, ᨩᩅᨶᩈᩉᨩᩣᨲᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᨶᩩᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᩺ ᨶᨶᩩ ᨧ “ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩩᩈᨿᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᨩᩅᨶᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨠᨳᩴ ᩋᨶᩩᩈᨿᩣᨠᩣᩁᩮᩣᨲᩥ? ᨶᩣᨿᩴ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩋᨶᩩᩈᨿᩈᨴᩥᩈᨲᩣᨿ ᨲᩣᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨶᩩᩈᨿᩅᩮᩣᩉᩣᩁᨽᩣᩅᨲᩮᩣ᩺ ᨻᩃᩅᨲᩁᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᩥ ᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨧᩩᨲᩥᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨩᩅᨶᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨸᩮᩣ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ᩺ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨶᩩᩈᨿᨶᨲᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᩈᨿᩮᩣ, ᨲᩮᨶ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩥᨲᩮᨶ᩺ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩩᩈᨿᩮᩣᨸᩥ ᨾᩪᩃᩴ ᨸᨵᩣᨶᩴ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᩮᨠᩁᩪᨸᩴ ᨻᩃᩅᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩩᩈᨿᨾᩪᩃᨠᩮ᩺ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᩉᨩᩣᨲᩅᩥᩈᨿᩣᨴᩥᩅᩥᨾᨴ᩠ᨴᩣᩁᩮᨿᨶ ᨧᩩᨲᩥᩋᩣᩈᨶ᩠ᨶᨩᩅᨶᩈᩉᨩᩣᨲᩮᨶ ᨧ, ᨲᩮᨶ ᨩᨶᩥᨿᨾᩣᨶᩴ᩺ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩉᩥ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨲᩣᨴᩦᨶᩅᩮ ᩅᩥᩈᨿᩮ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨶᩣᨾᩮᨲᩥ, ᩈᩉᨩᩣᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨡᩥᨸᨶ᩠ᨲᩥ, ᨿᨳᩣᩉ –

“ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁ-ᩈᩉᨩᩮᩉᩥ ᩋᨸᩣᨿᩥᨶᩴ;

ᩅᩥᩈᨿᩣᨴᩦᨶᩅᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨶᨾᨶᨠ᩠ᨡᩮᨸᨠᩮᩉᩥ ᨧ᩺

“ᩋᨸ᩠ᨸᩉᩦᨶᩮᩉᩥ ᩈᩮᩈᩣᨶᩴ, ᩃᩣᨽᨲᩴ ᨶᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨧ;

ᨡᩥᨸᨠᩣ ᨸᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᨠᩩᩈᩃᩮ ᨽᩅᨲ᩠ᨲᩉᩣ”ᨲᩥ᩺ (ᩈ᩺ ᩈ᩺ ᪑᪑᪓-᪑᪑᪔);

ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨨᨶ᩠ᨴᩣᨴᩦᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᩁᩥᩅᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩴ, ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᨾᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᨽᩪᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᩉᨩᩣᨲᩣᨶᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᨵᩣᨶᨽᩪᨲᩴ᩺ “ᨾᨶᩮᩣᨸᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ (ᨵ᩺ ᨸ᩺ ᪑-᪒) ᩉᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᩺ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩣᨶᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᩔ, ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᩔ ᨧ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᩑᨠᩣᨻᨴ᩠ᨵᩴ ᩅᩥᨿ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩉᨶᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨾᩮᩅ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨸᨶᩮᨲᩮᩣ ᨣᨲ᩠ᩅᩣ ᨲ᩠ᨿᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᩺ ᨶ ᩉᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨽᩅᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨠᩮᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᨦ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᨶᩣᨸᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᨽᩅᨸᩁᩥᨿᩣᨸᨶ᩠ᨶᩉᩮᨲᩪᩉᩥ ᩅᩥᨶᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨸᨭᩥᨥᩮᩣᩈᨸᨴᩦᨸᨾᩩᨴ᩠ᨴᩣ ᩅᩥᨿᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᩺

᪘᪑᩺ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨿᨲ᩠ᨳᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ᩺ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ ᩋᩣᨸᩣᨳᨣᨲᩮᩈᩩ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨣᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ, ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶᩣᨲ᩠ᨿᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ᩺ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦᨲᩥ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨲᩣᩅ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩣᨶᩴ, ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᨸᨶ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨿᩣᩅ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᩃᨻ᩠ᨽᨲᩥ᩺ ᨲᨴᩣ ᩉᩥ ᨠᩔᨧᩥ ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ ᩋᩣᨸᩣᨳᨾᩣᨣᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩴ ᨣᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ

ឧប្បន្នាយ តទារម្មណបរិយោសានាយ ចិត្តវីថិយា អនន្តរំ ចុតិចិត្តេ ឧប្បន្នេ តទនន្តរំ បញ្ចចិត្តក្ខណាយុកេ អារម្មណេ បវត្តាយ បដិសន្ធិយា ចតុន្នំ ភង្គានំ, បញ្ចទ្វារេ ច ញាតកាទីហិ ឧបដ្ឋាបិតេសុ ទេយ្យធម្មេសុ វណ្ណាទិកេ អារព្ភ យថារហំ បវត្តាយ ចិត្តវីថិយា ចុតិចិត្តស្ស ច អនន្តរំ ឯកចិត្តក្ខណាយុកេ អារម្មណេ បវត្តាយ បដិសន្ធិយា បច្ចុប្បន្នារម្មណេ បវត្តិ ឧបលព្ភតីតិ អយមេត្ថ សង្ខេបោ, វិត្ថារោ បន វិសុទ្ធិមគ្គេ(វិសុទ្ធិ។ ២។៦២០ អាទយោ) វិភង្គដ្ឋកថាយំ (វិភ។ អដ្ឋ។ ២២៧) វា សង្ខារបច្ចយាវិញ្ញាណបទវណ្ណនាយំ វុត្តនយេន ទដ្ឋព្វោ។ ឆទ្វារគ្គហិតន្តិ កម្មនិមិត្តំ ឆទ្វារគ្គហិតំ, គតិនិមិត្តំ ឆដ្ឋទ្វារគ្គហិតន្តិ យថាសម្ភវំ យោជេតព្វំ។ អបរេ បន អវិសេសតោ វណ្ណេន្តិ។ សព្វេសម្បិ តេនេវាធិប្បាយេន ឥទំ វុត្តំ –

“បញ្ចទ្វារេ សិយា សន្ធិ, វិនា កម្មំ តិគោចរេ”តិ; (ស។ ស។ ១៧២);

អដ្ឋកថាយំ (វិសុទ្ធិ។ ២។៦២៣-៦២៤; វិភ។ អដ្ឋ។ ២២៧) បន “គតិនិមិត្តំ មនោទ្វារេ អាបាថមាគច្ឆតី”តិ វុត្តត្តា, តទារម្មណាយ ច បញ្ចទ្វារិកបដិសន្ធិយា អទស្សិតត្តា, មូលដីកាទីសុ ច “កម្មពលេន ឧបដ្ឋាបិតំ វណ្ណាយតនំ សុបិនំ បស្សន្តស្ស វិយ ទិព្វចក្ខុស្ស វិយ ច មនោទ្វារេនេវ គោចរភាវំ គច្ឆតី”តិ (វិសុទ្ធិ។ មហា។ ២។៦២៩) និយមេត្វា វុត្តត្តា តេសំ វចនំ ន សម្បដិច្ឆន្តិ អាចរិយា។ “បច្ចុប្បន្នញ្ច”តិ ឯត្ថ គតិនិមិត្តំ តាវ បច្ចុប្បន្នារម្មណំ យុជ្ជតិ, កម្មនិមិត្តំ បន បដិសន្ធិជនកកម្មស្ស និមិត្តភូតំ អធិប្បេតន្តិ កថំ តស្ស ចុតិអាសន្នជវនេហិ គហិតស្ស បច្ចុប្បន្នភាវោ សម្ភវតិ។ ន ហិ តទេវ អារម្មណុបដ្ឋាបកំ, តទេវ បដិសន្ធិជនកំ ភវេយ្យ ឧបចិតភាវាភាវតោ អនស្សាទិតត្តា ច។ “កតត្តា ឧបចិតត្តា”តិ (ធ។ ស។ ៣២៩) ហិ វចនតោ បុនប្បុនំ លទ្ធាសេវនេន កម្មំ បដិសន្ធិំ អាកឌ្ឍតិ។ បដិសម្ភិទាមគ្គេ (បដិ។ ម។ ១។២២៩) ច និកន្តិក្ខណេ ទ្វិន្នំ ហេតូនំ បច្ចយាបិ សហេតុកបដិសន្ធិយា វុត្តត្តា កតូបចិតម្បិ កម្មំ តណ្ហាយ អស្សាទិតមេវ វិបាកំ អភិនិប្ផាទេតិ, តទា ច បដិសន្ធិយា សមានវីថិយំ វិយ បវត្តមានានិ ចុតិអាសន្នជវនានិ កថំ បុនប្បុនំ លទ្ធាសេវនានិ សិយុំ, កិញ្ច តានិ តទា តណ្ហាយ បរាមដ្ឋានិ។ អបិច បច្ចុប្បន្នំ កម្មនិមិត្តំ ចុតិអាសន្នប្បវត្តានំ បញ្ចទ្វារិកជវនានំ អារម្មណំ ហោតិ។ “បញ្ចទ្វារិកកម្មញ្ច បដិសន្ធិនិមិត្តកំ ន ហោតិ បរិទុព្ពលភាវតោ”តិ អដ្ឋកថាយំ (វិសុទ្ធិ។ ២។៦២០; វិភ។ អដ្ឋ។ ២២៧) វុត្តន្តិ សព្វមេតំ។ ញាតកាទីហិ ឧបដ្ឋាបិតេសុ បន បុប្ផាទីសុ សន្និហិតេសុ ច មរណាសន្នតោ តត្ថ វណ្ណាទិកំ អារព្ភ ចុតិអាសន្នវីថិតោ បុរិមភាគប្បវត្តានំ បដិសន្ធិជនកសមត្ថានំ មនោទ្វារិកជវនានំ អារម្មណភូតេន សហ សមានត្តា តទេកសន្តតិបតិតំ ចុតិអាសន្នជវនគ្គហិតម្បិ បច្ចុប្បន្នំ វណ្ណាទិកំ កម្មនិមិត្តភាវេន វុត្តំ, ឯវញ្ច កត្វា វុត្តំ អាចរិយេន “បញ្ចទ្វារេ ច អាបាថមាគច្ឆន្តំ បច្ចុប្បន្នំ កម្មនិមិត្តំ អាសន្នកតកម្មារម្មណសន្តតិយំ ឧប្បន្នំ, តំសទិសញ្ច ទដ្ឋព្វ”ន្តិ (វិភ។ មូលដី។ ២២៧; វិសុទ្ធិ។ មហា។ ២។៦២៩)។

៥៣។ យថារហន្តិ ចុតិយានន្តរុប្បជ្ជមានានំ បដិសន្ធីនំ អនុរូបតោ។

៥៤។ អារុប្បចុតិយា បរំ ហេដ្ឋិមារុប្បវជ្ជិតា អារុប្បបដិសន្ធិយោ ហោន្តិ ឧបរូបរិអារុប្បានំ ហេដ្ឋិមហេដ្ឋិមកម្មស្ស អនាយូហនតោ, ឧបចារជ្ឈានស្ស បន ពលវភាវតោ តស្ស វិបាកភូតា កាមតិហេតុកា បដិសន្ធិយោ ហោន្តិ។ រូបាវចរចុតិយា បរំ អហេតុករហិតា ឧបចារជ្ឈានានុភាវេន ទ្វិហេតុកតិហេតុកបដិសន្ធិយោ សិយុំ, កាមតិហេតុម្ហា ចុតិតោ បរំ សព្វា ឯវ កាមរូបារូបភវបរិយាបន្នា

ឃឆារហំ អនេហតុកាឌិបដិសន្ធិយោ សិយុំ ឰ្លតរោ ធុហេតុកាហេតុកធុតិតោ បរំ ការេយស្វច កនេចស្ឋ តិហេតុកាឌិបដិសន្ធិយោ សិយុំ

ធុតិបដិសន្ធិក្កមចណ្ណាតា និដ្ឋិតា

៨៨៉ បដិសន្ធិយា តិរោធស្ស អតន្តរតោ បដិសន្ធិតិរោធាតន្តរតោ៉ តរេភច ចិត្តត្តិ តំសចិសតាឃ តទ្ធាហារប្បចត្តត្តា តរេភច ចិត្តំ ឃឆា “តាតិរឃច ឡ្លសធាតិ”តិ៉ អសតិ ចិឆិចិត្តុប្បាទេតិ អត្តរត្តរា ចិឆិចិត្តាតំ ឧប្បាទេ អសតិ, ធុតិចិត្តំ ហុត្វា តិរុជ្ឈតិ តរេភច ចិត្តត្តិ

សម្ពន្ធោ៉

១០៧៉ បរិចត្តត្តា បចត្តត្តិ ឃាច ចដុម្ពុលសមុរច្ឆេទាត្យធិប្បាទឃោ៉

១០៩៉ ឃឆា ព្ទហ កនេចបដិសន្ធិ ឆេច កចក្កត្រា ចិឆិរឃោ ច ធុតិ ច, តឆា បុត កចត្តរេ បដិសន្ធិកចក្កត្តិ ទុចឃាឌិកា អឃំ ចិត្តសត្តតិ បរិចត្តតីតិ រឃាឌតា៉ រពចិ បត ព្ទមស្ទិ បរិរច្ឆេទេ ចិឆិមុត្តសក្កហរស្សច ធស្សិតត្តា បដិសន្ធិកចក្កធុតីតរយច ព្ទធ ពហណំ ឃុត្តត្យាធិប្បាទឃោ “បដិសន្ធិកចក្កចិឆិរឃោ”តិ ព្ទមស្ស បដិសន្ធិកចក្កប្បចាហាតិ អត្ថំ ចភត្តិ, តំ រតសំ មតិមត្តំ បចត្តិសក្កហធស្សតាចសាតេ តត្ត្វ សក្កហិតាតំ សទ្ធាសរមច តិពមតស្ស អធិប្បេតត្តា៉ ទុចត្យាសតិ “បដិសន្ធាឃ បរេតតមគ្គច”ត្តិ ទុត្ត្វ សទ្ធាសរមច ទុត-សរគ្គត បទាមសតំ សុដ្ឋ ឧបបត្តំ រហាតិ៉ ទុតំ ឃឆាធុត្តំ ចដុបចត្តំ អគ្គចំ អតិច្ចំ បរលាកធម្ពំ បដិសន្ធាឃ បច្ចេចក្កិត្វា ព្យុធា បណ្ឌិតា ចិទាឃ ចិទកាលំ សុត្តតា ហុត្វា អត្ថុតំ ធុចំ អចចតធម្ពំ បធំ តិព្ទាតំ អធិកត្តាំ មក្កផលតាទេលាត សន្និពត្វា តតោទេឃច សុដ្ឋ សមុច្ឆិត្តសិតេហពាត្តតា សមំ តិទុបធិរសសតិព្ទាតធាតុំ ទុស្សត្តិ បិបុលិស្សត្តិ៉

ព្ទតិ អភិធម្ពុត្តចិកាចិតិយា តាម អភិធម្ពុត្តសក្កហចណ្ណតាឃ

ចិឆិមុត្តបរិច្ឆេទចណ្ណតា និដ្ឋិតា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៩. រូបបរិច្ឆេទវណ្ណនា

១. ឯវំ តាវ ចិត្តចេតសិកវសេន ទុវិធំ អភិធម្មត្ថំ ទស្សេត្វា ឥទានិ រូបំ, តទនន្តរញ្ច និព្ពានំ ទស្សេតុមារភន្តោ អាហ “ឯត្តាវតា”ត្យាទិ។ សប្បភេទប្បវត្តិកា ឧទ្ទេសនិទ្ទេសបដិនិទ្ទេសវសេន តីហិ បរិច្ឆេទេហិ វុត្តប្បភេទវន្តោ, បវត្តិបដិសន្ធិវសេន ទ្វីហិ បរិច្ឆេទេហិ វុត្តប្បវត្តិវន្តោ ច ចិត្តចេតសិកា ធម្មា ឯត្តាវតា បញ្ចហិ បរិច្ឆេទេហិ វិភត្តា ហិ យស្មា, ឥទានិ យថានុប្បត្តំ រូបំ បវុច្ចតីតិ យោជនា។

២. ឥទានិ យថាបដិញ្ញាតរូបវិភាគត្ថំ មាតិកំ ឋបេន្តោ “សមុទ្ទេសា”ត្យាទិ វុត្តំ។ សង្ខេបតោ ឧទ្ទិសនំ សមុទ្ទេសោ។ ឯកវិធាទិវសេន វិភជនំ វិភាគោ, សមុដ្ឋាតិ ឯតស្មា ផលន្តិ សមុដ្ឋានំ, កលាបយោ រូបឃនកលាបយា។ ចក្ខុទសកាទយោ កលាបា។ បវត្តិក្កមតោ ចេតិ ភវកាលសត្តភេទេន រូបានំ បវត្តិក្កមតោ។

រូបសមុទ្ទេសវណ្ណនា

៣. ឧបាទិន្នានុបាទិន្នសន្តានេសុ សសម្ភារធាតុវសេន មហន្តា ហុត្វា ភូតា បាតុភូតាតិ មហាភូតា (ធ. ស. អដ្ឋ. ៦៥១)។ អថវា អនេកព្ភុតធម្មវិសេសទស្សនេន, អនេកាភូតទស្សនេន វា មហន្តានិ អព្ភុតានិ, អភូតានិ វា ឯតេសូតិ មហាភូតា, មាយាការាទយោ។ តេហិ សមានា សយំ អនីលានិសភាវានេវ នីលាទិឧបាទាយរូបទស្សនាទិតោតិ មហាភូតា។ មនាបវណ្ណសណ្ឋានាទីហិ វា សត្តានំ វញ្ចិកា យក្ខិនិអាទយោ វិយ មនាបិត្ថិបុរិសរូបទស្សនាទិនា សត្តានំ វញ្ចកត្តា មហន្តានិ អភូតានិ ឯតេសូតិ មហាភូតា។ វុត្តម្បិ ចេតំ –

“មហន្តា បាតុភូតាតិ, មហាភូតសមាតិ វា;

វញ្ចកត្តា អភូតេន, ‘មហាភូតា’តិ សម្មតា”តិ។ (អភិធ. ៩២៩);

អថ វា មហន្តបាតុភាវតោ មហន្តានិ ភវន្តិ ឯតេសុ ឧបាទារូបានិ, ភូតានិ ចាតិ មហាភូតានិ។ មហាភូតេ ឧបាទាយ បវត្តំ រូបំ ឧបាទាយរូបំ។ យទិ ឯវំ “ឯកំ មហាភូតំ បដិច្ច តយោ មហាភូតា”ត្យាទិវចនតោ (បដ្ឋា. ១.១.៥៣) ឯកេកមហាភូតា សេសមហាភូតានំ និស្សយា ហោន្តីតិ តេសម្បិ ឧបាទាយរូបតាបសង្គោតិ? នាបជ្ជតេវំ ឧបាទាយេវ បវត្តរូបានំ តំសមញ្ញាសិទ្ធិតោ។ យញ្ហិ មហាភូតេ ឧបាទិយតិ, សយញ្ច អញ្ញេហិ ឧបាទិយតិ។ ន តំ ឧបាទាយរូបំ។ យំ បន ឧបាទិយតេវ, ន កេនចិ ឧបាទិយតិ, តទេវ ឧបាទាយរូបន្តិ នត្ថិ ភូតានំ តន្តាហារប្បសង្គោ។ អបិច ចតុន្នំ មហាភូតានំ ឧបាទាយរូបត្តំ ឧបាទាយរូបលក្ខណន្តិ នត្ថិ តេសំ ឧបាទាយ បវត្តានំ ឧបាទាយរូបតាតិ។

៣៍ បឆតេដ្ឋត បឆឋិ, តទ្របព្ពតាឌឹត៌ បកតិបឆឋិ ចិយ សហឌាតទ្បរិត៌ បតិដ្ឋាតការេចត បក្លាយតិ, ដ្ឋបដ្ឋាតីតិ ទុត្តិ ហោតិ, បឆឋិ ៧ច ឆាត្យ សលក្ខលឆារលាឌិតោ តិស្សត្តតិខ្ចីចតេដ្ឋត សទឹរេសលិចយចឆាត្យសឌិសត្តា ចាតិ បឆឋិឆាត្យ៍ អារេបតិ សហឌាតទ្បរិតិ បត្វទតិ, អាបិយតិ ចា ទ្រូវេហតិ ចឆ្ឋេតីតិ អារេបិ៍ តេតេឌតិ បទិបិតេចតិ, តិសេតិ ចា តិក្ខការេចត សេសក្ខតត្តឃំ ដ្ឋយ្វារេបតីតិ តេតេឌា៍ ចាយតិ ឥេសត្តទ្រប្បត្តិហេត្យការេចត ក្ខតសដ្ឋាត់ បិរេបតីតិ ចារេយា៍ ចតស្សាបិ បេតតា ឃឆាក្កុយំ កឆិតត្តឆចទ៌ត្តាលាត្តាចិត្វគ្គតត្តលក្ខលាតិ ឥដ្ឋព្ពា៍

៤៍ ចក្ខាឌិត៌ ចចតេត្វា តេហដ្ឋា កឆិតោចេ៍ បសាឥទ្បំ តាយ ចត្យត្ត យហាក្ខតាត៌ បសត្តកាចេហេត្យកត្តា៍ ត៌ បត ឃឆាក្កុយំ ឥដ្ឋកាយតាសោត្យកាយតាឈាឃិត្យកាយតាសាឃិត្យកាយតាឲ្យសិត្យកាយតាតិកាតកបូសបដ្ឋាតក្ខតប្បសាឥលក្ខលា៍ តត្វ ចក្ខុ តាច យតេឡ្យ កលាមលុលស្ស ដ្ឋាកាសិទប្បយារលា អភិបូរេត ចិតាត៌ សទឹរសណ្ហាត្យប្បត្តិបឥេស តោលយិច បិក្ខបដលិតិ សត្តក្ខិបដលិតិ ញ្ញារេបត្វា ឆារលាតហាបតយណ្ឌតពីឌតកិច្ចាហិ ចត្យហិ ឆាតីហិ ចិយ ពត្តិយកុយារេរា សត្តារលាពត្តតបទិបិចតសបូឌឹរលាកិច្ចាហិ ចត្យហិ ឆាត្យហិ កត្យបការ៌ ដ្ឋត្យចិត្តាហារេទហិ ដ្ឋបត្វគ្គិយយាត៌ អាឃុតា បទិបិលិយយាត៌ ចណ្ហាឌិហិ បទិចាទិត៌ ឃឆារេយាក៌ ចក្ខុចិញ្ញាលាឌិត៌ ចត្វ្វារការចំ សេឆត្ត បចត្តតិ, ព្គតទ៌ “សសម្ភារចក្ខុ”តិ ចុច្ចតិ៍ ៧ច៌ សោតាឥេយាបិ ឃឆាក្កុយំ សោតពិលត្ភត្តេទ អដ្គុលិចេឆតាការ៌ ដ្ឋបចិតតត្យពល្ពលិយំ, តាសិកត្ភត្តេទ អឌបឥសណ្ហាត៌, ឌិច្ហាយតេឡ្យដ្ឋប្បលឥលក្កសណ្ហាត៌ បេឥសំ អភិញ្ញារេបត្វា បចត្តត្តិ, ព្គតទ៌ បត ឥេបត្វា កបូឌតេឌស្ស បតិដ្ឋាតដ្ឋាត៌ កេសក្កលិយក្កតពក្កស្សុក្ខចបូតិ ច អចេសស៌ សកលសទឹទ៌ ឲទិត្វា បចត្តតិ៍ ៧ច៌ សត្តេបិ ព្គតទេហិ តស្ស សក្កទោ ត ហោតិ កិត្តតិស្សយលក្ខលត្តា៍ ៧កតិស្សយាតិបិ ហិ ទ្បបទេសាឌិតិ លក្ខលេកឥទោ អសំកិណ្ហាតិ កិ៍ បត កិត្តតិស្សយា បសាឥា៍

៥៍ អារេបិឆាត្យយា ស្ទុទ្បុយការេចត ឲ្យសិត្យ៌ អសក្កុលេឃ្យត្តា ចុត្ត “អារេបិឆាត្យ ចិចឌ្ជិត៌ ក្ខតត្តឃសក្ខាត”ត្តិ៍ កិច្ចាបិ ហិ ឹតតា ឲ្យសិត្វា កឃ្យាតិ, សា បត តេតេឌារេយច៍ យតេត្ត ហិ ដ្ឋលាត្ត ឹតត្យត្ថិ ឹតតាសក្ខាតស្ស កស្សចិ ក្យលស្ស អភាចតោ៍ តយិឥ៌ ឹតត្យត្ថិយា អតចដ្ឋិតការេចតោ ចិញ្ញាយតិ បិរាបិទេ ចិយ៍ តឆា ហិ ឈបូកាលេល អាតេប ឥត្វា លាឃំ បចិដ្ឋាត៌ ឹតត្យត្ថិ ហោតិ, តេត្វច ចិទកាល៌ ចិតាត៌ ដ្ឋលាត្យត្ថិ៍ ឃឌិ ច អារេបិឆាត្យ ឹតតា សិយា, ដ្ឋលាការេចត សហ ៧កស្ស៌ កលិេប ដ្ឋបលត្ភេយ្យ, ត ចេច៌ ដ្ឋបលត្ភតិ, តស្មា ចិញ្ញាយតិ “ត អារេបិឆាត្យ ឹតតា”តិ៍ េឃ បត “ឥចតា អារេបិឆាត្យ, សា ច ឲ្យសិត្វា កឃ្យាតិ”តិ ចឥត្តិ, តេ ចត្តព្ពា “ឥចតា តាយ ឲ្យសិត្វា កឃ្យាតីតិ ព្គឥ៌ អាឃបូត្តាត៌ អភិយាតយត្ត សណ្ហារេត ចិយា”តិ៍ ចុត្តេវ្យាត៌ េបិរាលហិ –

“ឥចតាសហទុត្តីតិ, តីលិ ក្ខតាតិ សយ្យុសំ;

ឥចត៌ សយ្យុសាឃីតិ, េលិកោឃយភិយព្ពាតិ៍

“ក្ខតេ ឲ្យសិត្វា សណ្ហាត៌, យតសា កលាមតា ឃឆា;

បច្ចក្ខតោ ឲុសាយីតិ, ចិតេ្ញាឃ្យា ឥចតា ពឆា”តិ˙

កោចររូបំ តាយ បច្ចុចិញ្ញាណចិរយកាចតោ˙ ការចា ឰត្រិ្ឋយាតិ ចរត្តិ ឲត្វាតិ កោចរត្តិ ហិ អារម្មណស្សាតំ តាយំ˙ តំ បរតតំ បច្ចុចិឆយ្យិ យឆាក្កយំ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីតំ កោចរកាចលក្ខណំ, ចក្ខាឌិបដិហតតលក្ខណំ ចា˙

លិ˙ ឰត្វិ្ឋយា ការចា ឰត្វត្តំ (ឆ˙ ឃ˙ អដ្ឋ˙ ៩១១)˙ បុរិសស្ស ការចា បុរិសត្តំ˙ ពត្វ ឰត្វិលិង្គតិយិត្តក្យូត្តាកប្យហេតុកាចលក្ខណំ ឰត្វត្តំ, បុរិសលិង្គាឌិហេតុកាចលក្ខណំ បុរិសត្តំ˙ ពត្វ ឰត្វីតំ អង្គខាតំ ឰត្វិលិង្គ˙ សទាឆិប្យាយា ឰត្វិតិយិត្ត “ឰត្វី”តិ សញ្ញាតតស្ស បច្ចយកាចតោ˙ អចិសឥធាតកយតតិសញ្ញាឌិ ឰត្វិក្យូត្តំ˙ ឰត្វិសណ្ឋាតំ ឰត្វាកប្យា˙ បុរិសលិង្គាឌីតិបិ ចុត្តតយេត ឥដ្ឋញាតិ˙ អដ្ឋកចាយំ បត អញ្ញាចា ឰត្វិលិង្គាឌីតិ ចណ្ឌិតាតិ˙ តំ បត ឲចំ សង្គហេត្វា ចឥត្តិ –

“លិង្គ ហត្វាឌិសណ្ឋាតំ, តិយិត្ត យិហិតាឌិកំ;

ក្យូត្តំ ឃុប្យាឌិតា កិច្ចអា, អាកប្យា កយតាឌិក”ត្តិ˙

កាចរូបំ តាយ កចតិ ឲតេត ឰត្វាឌិអកិឆាតំ, ឰត្ថិ ចាតិ កត្វា˙ តំ បរតតំ កាឃិត្រិ្ឋយំ ចិឃ សកលសរីរំ ឲរិត្វា តិដ្ឋតិ˙

ប័˙ ហឥយរេចឥ យតោឆាតុយតោចិញ្ញាណឆាតុតំ តិស្សាយត្តា ចត្វុ ចាតិ ហឥយចត្វុ˙ ពឆា ហិ តំ ឆាតុទ្វយតិស្សាយកាចលក្ខណំ, ពច្ចុ ហឥយកោសព្ភត្តរេ អឌ្ឍបសតយត្តំ លោហិតំ តិស្សាយ បចត្តតិ˙ រូបកណ្ឌេ អចុត្តស្សាបិ បរតតស្ស អាកយតោ, ឃុត្តិតោ ច អត្តិការចា ឥដ្ឋព្ពោ˙ ពត្វ, តំ រូបំ តិស្សាយ យតោឆាតុ ច យតោចិញ្ញាណឆាតុ ច ចត្តត្តិ “យំ រូបំ យតោឆាតុយា ច យតោចិញ្ញាណឆាតុយា ច តំសយ្យុត្តកាតច្ចា ឆម្មាតំ តិស្សាយបច្ចយេត បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា˙ ១˙១˙ប័) ឲចយាកតំ បដ្ឋាតចចតំ អាកយោ˙ ឃុត្តិ បរតចំ ឥដ្ឋព្ពា –

“តិប្បត្តក្តិកាឆារា, ទេ្វ ឆាតុ កាយរូបិតំ;

រូបិតុចាត្តទុត្តិត្តា, ចក្ខុចិញ្ញាណាឥយោ ចិយ˙

“ចក្ខាឌិតិស្សិតារតតា, តស្សញ្ញាឆារកាចតោ;

តាបិ រូបិឌកេ តេសំ, ឰហិដ្ឋាបិ បចត្តិតោ˙

“ន ចាបិ ជីវិតំ តស្ស, កិច្ចន្តរនិយុត្តិតោ;

ន ច ភាវក្ខយំ តស្មិំ, អសមត្ថោបិ បវត្តិតោ។

“តស្មា តទញ្ញា ចតុ តំ, ក្វតិកត្តិ វិជាតិយំ;

ចត្វាលម្ពក្រកាភត្ត, ទេសនាភេទតោ ខ្លះ;

ឆប្បញ្ញត្តិបិដស្មិំ, ន អក្ខាតំ មហេសិនា”តិ។

៩។ ជីវន្តិ តេនាតិ ជីវិតំ, តទេវ កម្មជរូបបរិបាលនេ អាធិបច្ចយោគតោ ឥន្ទ្រិយន្តិ ជីវិតិន្ទ្រិយំ។ តញ្ច ហោតិ កម្មជរូបបរិបាលនលក្ខណំ។ យថាសកំ ខណមត្តដ្ឋាយីនម្បិ ហិ សហជាតានំ បវត្តិហេតុភាវេនេវ អនុបាលកំ។ ន ហិ តេសំ កម្មំយេវ ឋិតិការណំ ហោតិ អាហារជាទីនំ អាហារាទិ វិយ កម្មស្ស តង្ខណាភាវតោ។ ឥទំ បន សហ បិណ្ឌតក្កិតា អនុពន្ធនិសាបិនីត្ថកាយំ ព្យាបេត្វា បវត្តតិ។

១០។ កពឡីការំ កត្វា អជ្ឈោហរីយតីតិ កពឡីការោ អាហារោ, វត្ថុញ្ច បវត្តកំ កត្វា អាហារំ ឆវិស្សតិ ឧត្តំ។ ជេត្តិយការោ បវត្តិហេតុភូតា បន អក្ខរក្ខាទុសារី រសហរសណ្ឋាតា អជ្ឈោហរិតព្ពាហារសិនេហភូតា ឱជា វុច្ច អាហាររូបំ នាម។ តញ្ច ហោតិ ឱជដ្ឋមករូបាហរណលក្ខណំ, ឱជដ្ឋមករូបាហរណលក្ខណំ វា។

១១។ កក្ខឡអត្ថាទិនា អត្តនោ អត្តនោ សភាវេន រូបលក្ខណេន សភាវរូបំ នាម។ រូប្បនាទីហិ, អនិច្ចតាទីហិ វា លក្ខណេហិ សហិតន្តិ សលក្ខណំ។ បរិច្ឆេទាទិភាវំ វិនា អត្តនោ សភាវេនេវ កម្មាទីហិ បច្ចយេហិ និប្ផន្នត្តា និប្ផន្នរូបំ នាម។ រុប្បនសភាវោ រូបំ, តេន យុត្តម្បិ រូបំ, យថា “អរិសសោ, នីលុប្បល”ន្តិ, ឥមាយំ រូប-សទ្ទោ រុឡ្ហិយា អញ្ញសភាវេបិ បវត្តតីតិ អបរេន រូប-សទ្ទេន វិសេសេត្វា “រូបរូប”ន្តិ វុត្តំ យថា “ទុក្ខទុក្ខ”ន្តិ។ បរិច្ឆេទាទិភាវំ អតិក្កមិត្វា សភាវេនេវ រូបលក្ខណេន លក្ខណត្តយារោបនេន សម្មសិតុំ អរហត្តា សម្មសនរូបំ។

១២។ ន កស្សតីតិ អកាសោ។ អកាសោយេវ អាកាសោ, តិជ្ជីវិនដ្ឋេន ធាតុ វាតិ អាកាសធាតុ។ ចក្ខុសការាទិវសេកកកលាបគតរូបានំ កលាបន្តរេហិ អសំកិណ្ណភាវាបាទនវសេន បរិច្ឆេទកំ, តេហិ វា បរិច្ឆិជ្ជមានំ, តេសំ បរិច្ឆេទមត្តំ វា រូបំ បរិច្ឆេទរូបំ។ តញ្ហិ តំ រូបកលាបំ បរិច្ឆិន្ទន្តំ វិយ ហោតិ។ វិជ្ជមានេបិ ច កលាបន្តរត្តេហិ កលាបន្តរភូតានំ សម្ផុដ្ឋភាវេ តំតំរូបវិវិត្តតា រូបបរិយន្តោ អាកាសោ។ យេសញ្ច សោ បរិច្ឆេទោ, តេហិ សយំ អសម្ផុដ្ឋោយេវ។ អញ្ញថា បរិច្ឆិន្នតា ន សិយា តេសំ រូបានំ ព្យាបីភាវាបត្តិតោ។

អញ្ញាបិតា ហិ អសយ្បុ្ជ្ជតា៌ តោហ កកចា “អសយ្បុ្ជ្ជំ ចត្វហិ យហាក្ខតេហី”តិ (ឆ៌ ឃ៌ ៤១៦លិ)៌

១៦៌ ចលយាតកាឃេត អឆិប្បាយំ ចិន្តាបេតិ, សឃេន្ទា តេត ចិន្តាយតីតិ កាយចិន្តាត្តិ៌ សចិន្តាឈកសទ្ធសន្លាតចាចាយ អឆិប្បាយំ ចិន្តាបេតិ, សឃេន្ទា តាយ ចិន្តាយតីតិ ចឌីចិន្តាត្តិ៌ តត្ថ អកិក្កយាឌឺឌតកចិត្តសយ្ជ្ជាតចាឃោឆាត្យា សហឌាតទ្វបសត្តុ្កតសគ្គារឈចលិតេសុ សហកាឡឹការឈក្ខតោ ចគ្គយាតកាយចគ្គតតំហេត្យកចាឃោឆាត្យចិតិយុត្តោ យហត្តិ បិសាឈំ ក្កិលិបត្តស្ស សន្តិចាឃេត កហឈកាលេ ក្កស្សាហតចិកាទោ ចិឃ ទ្វបកាយស្ស បរិចគ្គតបន្ទ្វយការចេត ក្កបលគ្កយាតោ ចិកាទោ កាយចិន្តាត្តិ៌ សា ហិ ចគ្គយាតកាឃេត អឆិប្បាយំ ចិន្តាបេតិ៌ ត ហិ ចិន្តាត្តិចិការទហិតេសុ ទ្វក្កចលតាឌីសុ “ន្តិតយេស កាទតី”តិ អឆិប្បាយក្កហឈំ ឌិជ្ជត្តិ៌ ហត្ថចលតាឌីសុ ច ចគ្គយាតកាយក្កហឈាតត្តទំ អចិន្តាយយាតត្តទេហិ យតោត្វាឌចតេហិ កឃ្យាតត្តា សឃេន្ទា កាឃេត ចិន្តាយតិ៌

៣៦ បត ចិន្តាត្តិចសេត ហត្ថចលតាឆោឃា ហោត្តីតិ? ចុន្ទតេ – ឲកាចឌ្ឍតចឹចិយំ សត្តសុ ឌចតេសុ សត្តយឌចតសយ្ជ្ជាតចាឃោឆាត្យ ចិន្តាត្តិចិការសហិតាច បឆយឌចតាឌិសយ្ជ្ជាតាហិ ចាឃោឆាត្វហិ លទ្ធ្លាបត្ថុ្កា ឆេសត្តុ្ទប្បត្តិហេត្យកាចេត ចលយតិ ចិត្តឌំ, បុរិយឌចតាឌិសយ្កុតា បត សត្តុ្កតសគ្គារឈយត្តកទា តស្ស ក្កបកាទាយ ហោត្តីតិ៌ យថា ហិ សត្តហិ យុកេហិ អាកឌ្ឌិតត្តិសកដេ សត្តយយុកយុត្តាឃេច កោឈា ហេជ្ជា ឈសុ យុកេសុ យុត្តកោឈេហិ លទ្ធបត្ថុ្កា សកដំ ចាលេត្តិ, បឆយយុកាឌិយុត្តា បត ក្កបត្ថុ្កតសគ្គារឈយត្តយេច សាឆេត្តា តេសំ ក្កបកាទាយ ហោត្តិ, ឲចំសម្បឆយឌំ ឌជ្ជត្តា៌

ឆេសត្តុ្ទប្បត្តិឃេច ចេត្ថ ចលតំ ក្កប្បត្តុឆេសតោ កេសក្កយត្តយឹ ឆយ្ខាតំ សន្ទយតាកាចតោ៌ ន្តាតទថា តេសំ អញ្ញាបិទកតា, ឈលិកតា ច ត សិយា៌ ឆេសត្តុ្ទប្បត្តិហេត្យកាចាតិ ច យថា អត្តតា សហឌទ្វបិតិ ហេជ្ជិយឌចតសយ្ជ្ជិតទ្វបេហិ បតិជ្ជិតជ្ជាតតោ អន្តាត្ថ ក្កប្បជ្ជត្តិ, ឲចំ តេហិ សហ តត្ថ ក្កប្បត្តិឃេចាតិ ឌជ្ជន្តា, ឲត្ថ បត ចិត្តឌេ ចលិតេ តំសន្តត្តេត ន្តាតទយ្បិ ចលតិ តឌីសោតេ បក្កិត្តសុក្កកាយយបិឌ្ឌិ ចិយ៌ តថា ចលយិតុំ អសក្កោត្តិ ឃោបិ បឆយឌចតាឌិសយ្ជ្ជាតចាឃោឆាត្យឃោ ចិន្តាត្តិចិការសហិតាឃេច ឃេត ឌិសាកាកេត អយំ អកិក្កយាឌីតិ បចេត្តត្យកាយោ, តឆកិយុឈកាចចិការសយ្កុចតោ៌ ឲចន្ទា កត្វា យតោត្វាទាចឌ្ឍតស្សបិ ចិន្តាត្តិសយ្ជ្ជាបកត្តំ ចក្កតិ៌ ចឌីកេឆកាទចិត្តសយ្ជ្ជាតបឆចឹឆាត្យា អក្កទ្វប្បត្តិជ្ជាតកាទិ៍តាបិឌិត្តុ្លបេហិ សហ ឈជ្ជតបន្ទ្វយក្ខតោ ឲកោ ចិកាទោ ចឌីចិន្តាត្តិ៌ យំ បតេត្ថ ចត្តន្តា, តំ កាយចិន្តាត្តិយំ ចុត្តតឃេត ឌជ្ជន្តា៌

អយំ បត ចិសេសោ – យថា តត្ថ “ចគ្គយាតកាយក្កហឈាតត្តទ”ត្តិ ចុត្តំ, ឲចមិឆ “សុឃ្យយាតសទ្ធសចតាតត្តទ”ត្តិ ឃោឌេតព្វំ៌ ន្តិឆ ច សត្តុ្កតាឌីតំ អកាចតោ សត្តយឌចតសយ្ជ្ជិតាត្យាឌិតឃោ ត លគ្កតិ៌ ឈជ្ជតេត ហិ សឌ្ឌិឃេច សទ្ធោ ក្កប្បជ្ជតិ៌ ឈជ្ជតន្ទា បឆយឌចតាឌីសុបិ លគ្កតេច៌ ឲត្ថ ច យថា ក្កស្សាបេត្វា ពាឌ្ឌកោឃឹសតាលបណ្ណាឌិទ្វបិតិ ឌិន្វា តឆតត្តទប្បចត្តាយ អចិន្តាយយាតត្តទាយ យតោត្វាទចឹចិយា កោឃឹសាឌីតំ ក្កឆកសហចាទិតប្បកាទំ សន្តាឈំ កហេត្វា ក្កឆកក្កហឈំ ហោតិ, ឲចំ ចិប្បគ្គយាតសយ្កុន្ទាទិយយាតកាយសទ្ធេ កហេត្វា តឆតត្តទប្បចត្តាយ អចិន្តាយយាតត្តទាយ យតោត្វាទចឹចិយា បុរិយសិទ្ធសន្តុ្គបតិស្សយាយ

នានិប្បាយធិការក្កហណំ ហោតីតិ អយំ ទ្វិត្តិ នានារណា ខ្លបយា។

១៣. លហុការចោ លហុតា។ យុក្ុការចោ យុក្ុតា។ កយ្ខ្ញាការចោ កយ្ខ្ញាតា។ យថាក្កយទេ្ចាតា អទេរាកិទេតា ចិយ ទ្វបិតំ អកទុតា ឃុបរិយទ្វិ៍តចយ្ខុស្ស ចិយ អកឆិតតា ឃុឆត្តឃុចណ្ហុស្ស ចិយ នឹទេកិរិយាតំ អត្បុក្ខលការចោតិ ឥដ្ឋតំ្ខា។ អញ្ញាយឆ្ញា អចិឌហត្តស្សបិ ហិ លហុតាឌិត្តឃស្ស ចំចំចិការាឆិកទ្វបេហិ តាតត្តុំ ចុក្ខូតិ, ឥត្ថុតកទេឆាតុទេក្លាកប្បុ៍បក្ខុបក្ខយនយុដ្ឋាទេតា ហិ ទ្វបចិការទេរា លហុតា។ ឆត្តុតកទេឆាតុទេក្លាកប្បុ៍បក្ខុបក្ខយនយុដ្ឋាទេតា យុក្ុតា។ នឹទេកិរិយាតំ អតត្បុក្ខលកាចកទេឆាតុទេក្លាកប្បុ៍បក្ខុបក្ខយនយុដ្ឋាទេតា កយ្ខ្ញាតាតិ។

១៤. ខ្លបចយតំ ខ្លបចទេយា, បឆយចទេយាត្យទេត្វា "ខ្លបញ្ញាត្ត"ត្យាឌឹឃុ ចិយ ខ្លប-នដ្ឋស្ស បឆយត្វទេឌាតតទេតា។ នត្តាទេតា នត្តតិ, បតាទេត្ត្វាត្យទេត្វា។ តត្វ បជិនត្ថិទេតា បដ្ឋាយ ឃាច ចក្លាឌិឥនកាតំ ខ្លប្បត្តិ, ឲត្តត្ត្ចទេរ ទ្វបុប្បាទេគា ខ្លបចទេយា តាយ។ តទេតា បរិ នត្តតិ តាយ។ ឃឆានកំ ឥលាយត្វដ្ឋាឃឹតំ ទ្វបិតំ តិទេរាឆាកិយុឥកាចចទេនត ឌឹរលំ ឌទេរា, នាទេយច ឌទេតា, តិក្ខដុចការចេត ត ឰក្ខំ អត្បុបាត្តឰត្តិ អតិក្ខំ, តស្ស ការចោ អតិក្ខុតា, ទ្វបបរិទេកទេគា។ លក្ខុលាទ្វបំ តាយ ឆយ្ខាតំ ចំចំអចត្វាចទេនត លក្ខុលាទេហត្យុត្តា។

១៥. ឌាតិទ្វបទេយចាតិ បជិនត្ថិទេតា បដ្ឋាយ ទ្វបិតំ ឥទេលា ឥទេលា ខ្លប្បត្តិកាចទេតា ឌាតិនក្លាតំ ទ្វបុប្បត្តិកាទេចត ចត្យនត្តតិទ្វបប្បុ៍តាត្ថុចុត្តិត្វា ទ្វបនយុតក្ខា ឌាតិទ្វបទេយច ខ្លបចយនត្តតិកាទេចត បចុក្ខូតិ បឆយុបរិតិក្ខុតត្វនក្លាតប្បចត្តិអាកាទេកឥទេតា ទេចទេតយ្យចទេនត "ខ្លបចទេយា នត្តតី"តិ (ឆ. ន. ៩៣៦) ចិកឌិត្វា ចុត្តត្តា។ ឲចក្ខា កត្វា តាសំ តិទេដ្ឋទេន អត្វទេតា អទេកឥ ឥទេស្សត្យំ "ទេយា អាយតតាតំ អាចទេយា, ទេនា ទ្វបស្ស ខ្លបចទេយា។ ទេយា ទ្វបស្ស ខ្លបចទេយា, នា ទ្វបស្ស នត្តតី"តិ (ឆ. ន. ៩៣១-៩៣៦) ចុត្តំ។ ឲកាឥនចិឆយ្យឹតិ នភាកនក្កហចទេនត ឲកាឥនប្បការយ្យឹ។

១៦. ចត្តាទេរា ក្វតា, បត្ថា បនាគា, ចត្តាទេរា ចិនយា, ក្បចិទេឆា ការចោ, ហឥយទ្វបយិក្ខុបិ ឰក្ខំ ឌឹចិតាហារទ្វទេបហិ ទ្វ៊ិហិ នហ អដ្ឋារនចិឆំ, តឆា បរិទេច្ឆទេគា ច ក្បចិឆា ចិញ្ញាត្តិ, តិចិទេឆា ចិការទេរា, ចត្យក្ខ្ញាឆំ លក្ខុលាត្តិ ទ្វបិតំ បរិទេច្ឆឥចិការាឌិកាចំ ចិតា ចិឃុំ បក្ខទេយហិ អតិឰាត្តត្តា ឰក្ខទេយ អតិប្បុត្តា ឥន ទេចតិ អដ្ឋឹនតិចិឆំ កទេច។

ទ្វបនយុទេដ្ឋនចណ្ហុតា តិដ្ឋិតា។

ទ្វបចិកាកចណ្ហុតា

១៧. ឰក្ខាតិ យឆាក្ខ្ខ៊ដ្ឋទ្វបិតំ ឲកចិឆាឌិតយឥស្សតត្វំ "នឰ្ខក្ខា បទេតត"ត្យាឌិ ចុត្តំ។ នយុយុត្តស្ស អទេលិកាឌិទេហតុទេតា អកាចា អទេហតុកំ។ ឃឆានកំ បក្ខយចត្តតាយ នប្បក្ខយំ។ អត្តាតំ អារក្ខ បចទេត្តហិ កាយានចាឌឹហិ នហិតត្តា នានចំ។ បក្ខទេយហិ អកិនក្លាតត្តា នក្លាតំ។

ឱបិដាតក្ខន្ធសង្ខារេត លោកេ និយុត្តតាយ លោកិយំ។ កាយតណ្ហាយ អចចទិតត្តា កាយាចចេ។ អរូបផស្សាតំ ចិយ កស្សចិ អារម្មណស្ស អកុសលតោ តស្ស អារម្មណត្តិ អនារម្មណំ។ តនក្កាឌិចសេត បហាតព្ពតាកាចតោ អប្បហាតព្ពំ។ ឰតិ-សន្ធា បការេត្វា, តេត "អព្យាកត"ន្តាឌិកំ សព្ពំ ឲកចិឆតយំ សក្កណ្ហាតិ។

៩។ អញ្ញត្តិកទ្វយំ អត្តកាចសង្ខាតំ អត្តានំ អធិកិច្ច ឱន្ធិស្ស បចត្តត្តា។ កាយំ អញ្ញោបិ ហិ អញ្ញត្តសម្ភូតា អត្ថិ, ទ្វេហិចសេត បត ចក្ខាឌិកំយេច អញ្ញត្តិកំ។ អថ ចា "យឌិ យមំ ន ហោយ, ត្វំ កដ្ឋកលិង្គរូបយោ កចិស្សសី"តិ ចឆត្តា ចិយ អត្តកាចស្ស សាតិសយំ ឱបការត្តា ចក្ខាឌិតេច ចិសេសតោ អញ្ញត្តិកាតិ តាយ។ អត្តសង្ខាតំ ចា ចិត្តំ អធិកិច្ច តស្ស ទ្វារកាចេត បចត្តតីតិ អញ្ញត្តំ, តតេច អញ្ញត្តិកំ។ តតោ ពាហិរត្តត្តា ឰតនំ តេឌីសតិចិធំ ពាហិរទ្វយំ។

១០។ ឰតនំ ពាឌីសតិចិធំ អចត្ថុទ្វយំ។

១១។ អជ្ឈចិឆយិន្ទ្រិយទ្វយំ បញ្ចចិញ្ញាណេសុ លិង្គាឌីសុ សហជរូបបរិបាលតេ ច អាធិបច្ចយោគេតោ។ បសាទរូបស្ស ហិ បញ្ចចិធស្ស ចក្ខុចិញ្ញាណាឌីសុ អាធិបច្ចំ អត្តតោ បវុយត្តាឌិកាចេត តេសម្បិ បវុយត្តាឌិកាចាបិធតតោ។ កាចច្ឆយស្សាបិ ឰត្ថិលិង្គាឌីសុ អាធិបច្ចំ យថាសកំ បច្ចយេហិ ឱប្បជ្ជយាតាតម្បិ តេសំ យេកុឃ្យេត សកាចកសត្តាតេយេច ចំតឆាកាទេត ឱប្បជ្ជតតោ, ត បត ឰត្ថិយបច្ចយកាចតោ។ ឌីចិតស្ស ច កម្មជបរិបាលតេ អាធិបច្ចំ តេសំ យថាសកំ ខណដ្ឋានស្ស ឌីចិតិន្ទ្រិយប្បជិពន្ធត្តា។ សយញ្ច អត្តតា ធបិតកម្មសព្ពន្ធតេច បចត្តតិ តាចិកោ ចិយ។

១២។ ចិសយចិសយិកាចប្បត្តិចសេត ទ្វលត្តា ឱឡារិកទ្វយំ។ តតោតេយេច គហណស្ស សុករត្តា សត្តិកេទ្វយំ។ អាសន្នទ្វយំ តាយ។ យោ សយំ, តិស្សយចសេត ច សម្បត្តានំ, អសម្បត្តាតញ្ច បដិឃុឍកាចោ អញ្ញាមញ្ញាបតនំ, សោ បដិឃោ ចិយាតិ បដិឃោ។ យថា ហិ បដិឃាតេត សតិ ទ្វព្ពលស្ស ចលនំ ហោតិ, ឯចំ អញ្ញាមញ្ញំ បដិឃុឍកាចេ សតិ អរូបសកាចត្តា ទ្វព្ពលស្ស កចក្កស្ស ចលនំ ហោតិ។ បដិឃោ យស្ស អត្ថិ តំ សប្បដិឃំ។ តត្ថ សយំ សម្បត្តិ ខោដ្ឋព្ពស្ស, តិស្សយចសេត សម្បត្តិ ឃាតឌិច្ហាកាយកន្ធសាតំ, ឱកយចាបិ អសម្បត្តិ ចក្ខុសោតរូបសទ្ធាតត្តិ ឌដ្ឋព្ពំ។ ឰតនំ សោឡសចិធំ ឱឡារិកតាឌិសកាចាកាចតោ សុខុមទ្វបិឌិកំ។

១៣។ កម្មតោ ជាតំ អដ្ឋារសចិធំ ឱបាឌិន្នទ្វយំ តណ្ហាឌិដ្ឋីហិ ឱបេតេត កម្មុនា អត្តនោ ផលកាចេត អាឌិន្នត្តា គហិតត្តា។ ឰតនំ អកុសិតក្កុសលោតឆសចិធំ អនុបាឌិន្នទ្វយំ។

១៤។ ឆន្ទព្ពកាចសង្ខាតេត តិឆស្សតេត សហ ចត្តតីតិ សតិឆស្សនំ។ ចក្ខុចិញ្ញាណេកោចឆកាចោ ហិ តិឆស្សនត្តិ ចុច្ចតិ តស្ស ច ទ្វបិយតតោ អតញ្ញាតេត្តបិ អញ្ញោហិ ឆម្មេហិ តំ ចិសេសេតុំ អញ្ញា ចិយ កត្វា ចត្តំ ចដ្ឋតីតិ សហ តិឆស្សតេត សតិឆស្សនត្តិ។ ឆម្មកាចសាយញ្ញេត ហិ ឲកីភូតេសុ ឆម្មេសុ យោ តានត្តកេរោ ចិសេសោ, សោ អញ្ញោ ចិយ កត្វា ឱបចរិតុំ យុត្តោ។ ឲចញ្ហិអត្ថចិសេសាចពោធោ ហោតិ។

᪑᪙᪨ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᩮᩣᨵᩔ ᩅᩈᩮᨶ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩅᩥᩈᨿᨸ᩠ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ᪨ ᩅᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᩣᨶᩥ ᩉᩥ ᩁᩪᨸᩈᨴ᩠ᨴᩮᩉᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ, ᩈᨿᩴ ᩅᩣ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩮᩅ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨠᨱ᩠ᨯᩩᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᨶᩮᨲᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ –

“ᩅᨠ᩠ᨡᩩᩈᩮᩣᨲᩴ ᨸᨶᩮᨲᩮᩈᩩ, ᩉᩮᩣᨲᩣᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᨠᩣᩉᨠᩴ;

ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩉᩮᨲᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨠᩮᩣᨵᩮᩣ᪨

“ᨲᨳᩣ ᩉᩥ ᩁᩪᨸᩈᨴ᩠ᨴᩮᩉᩥ, ᨹᩃᩥᨠᩣᨴᩦᨲᩥᩁᩮᩣᩉᩥᨲᩴ;

ᨿᩉᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᨠᩣᨾᩦᨶᩴ, ᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᨠ᩠ᨡᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩥ᪨

“ᩋᩣᨠᩣᩁᩣᨴᩦᨠᩮᩣᨲᩣ ᨠᩩᨯ᩠ᨯᩥ-ᩅᨸ᩠ᨸᩣᨶᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣᨠᩣᨸᩥ ᩅ;

ᨿᩉᨲ᩠ᨲᩣ ᩅ ᨫᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩴ, ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᩈᩮᩣᨲᩔ ᨠᩮᩣᨵᩮᩣ᪨

“ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᨿᩮᨠᩴ ᨲᩴ, ᨹᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩩᨱ᩠ᨯᩦᨲᩥ ᩅᩮ;

ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩥᨵᩣᨶᩮᨸᩥ, ᨲᩔ ᩈᩮᩣ ᨠᩮᩣᨵᩮᩣ ᨶᩥᨿᩣ᪨

“ᨡᩩᨲ᩠ᨸ᩠ᨸᨻᨶ᩠ᨵᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᩅᩮ, ᨿᩣᨲᩥ ᨷᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩈᨶ᩠ᨵᩥᩈᩥ;

ᨠᨸ᩠ᨸᨴᩥᨲ᩠ᨲᩣᨬᩈᨾ᩠ᨽᩮᩣᨲᩣ, ᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᩅ ᨴᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨

“ᨶ ᨲᩮᨶ ᨠᩮᩣᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨸᩮᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᩮ ᨻᩣᩉᩥ;

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩅ ᩋᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ, ᨸᩥᩅᩮ ᨲᩴᩅᩥᩈᨿᩣᩅ ᨲᩮ᪨

“ᨿᨴᩥ ᩅᩮᨲᩴ ᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨸᩥᨿᩮᩅ ᨠᩩᨱ᩠ᨯᩥ;

អក្ខិចណ្ណំ ពទា មុល់, បទេស្សម្ម ពមុពស្ស ច។

“និសារេណសចចត្វាតិ, សង្គស្ស ត ពទេចម្ម ច;

សិយា ច សទេចដិស្ស, សពណ្ណ សទបិតត”ន្តិ។

ទេពាទទក្កាហិពទ្ធបំ ចិន្នាណាដិដ្ឋិតំ ហុត្វា តំតំទេពាទទក្កហណសភាចត្តា។ ឯតទំ ទេតឹសតិចិដំ អទេពាទទក្កាហិពទ្ធបំ ទេពាទទក្កហណាភាចទេតា។

១៦៧។ ចណ្ណិតទេន្តា ឯដ្ឋទន្តាតិ ចណ្ណោ។ អត្តទេតា ឧភយាភត្ថទំ រូបំ ដទេតឹតិ ឲ្យដា។ អចិតិត្ថទោពរូបំ ពត្វចិបិ អន្នាមន្នាំ ចិតិក្ខន្ទាតស្ស ចិសុំ ចិសុំ បចត្តិយា អភាចទេតា។ រូបទេលាទេព ពន្ធាឌីតំ អភាចចាឌិមតម្បិ ហិ តត្វ តត្វ (ចិភ។ មូលដី។ ១១៧; ចិភ។ អនុដី។ ១១៧) អាចទិទេយហិ បដិក្ខិត្តទេមច។

១៦៨។ ឯទេច្ចត្តិ ឲត្វបិ ឯតិ-សទេគ្គា បពាទទេត្វា, ទេតត ឯទឆ អភាពតម្បិ សត្តំ ទុពតិពាឌិទេភទំ សក្កហ្យាតិ។

រូបចិភាគចណ្ណនា និដ្ឋិតា។

រូបសមុដ្ឋានតយចណ្ណនា

១៦៩។ ពាតិ បត តាតិ ពម្មាឌីតិ, ពតំ, ពត្វ, ពទា ច រូបសមុដ្ឋានាតីតិ អាហ “តត្វា”ត្យាទិ។ បដិសន្ធិមុបាទាយាតិ បដិសន្ធិចិត្តស្ស ឧប្បាទក្ខណំ ឧបាទាយ។ ខណេ ខណេតិ ឯទេពកស្ស ចិត្តស្ស តីសុ តីសុ ខណេសុ, និទន្តទទេមចាតិ អត្ថោ។ អបទេ បត ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណំ (ចិភ។ មូលដី។ ១០ បកិណ្ណកកថាចណ្ណនា), ភង្គក្ខណេ ច រូបុប្បាទំ (ចិភ។ មូលដី។ ១០ បកិណ្ណកកថាចណ្ណនា) បដិទេសទេធន្តិ។ តត្វ កិញ្ចាបិ ឋិតិក្ខណាភាទេច ទេតសំ ឧបបត្តិ ទេចច តត្វ ចត្តព្វា ទេហតុ ពចិតទេមច, ឯឆាបិ បត ភង្គក្ខណេ រូបុប្បាទាភាទេច ឧបបត្តិយា តត្វ ចត្តទេព្វត ច សហ សុត្តក្កហណត្វំ សង្គទេហត្វា ទុប្តតិ –

“ឧប្បន្នុប្បជ្ជមានត្តិ, ចិភទេង្គ ឲចយាឌិតំ;

ភង្គក្ខណស្មិំ ឧប្បត្តំ, ទេតា ច ឧប្បជ្ជមានកំ។

“ឧប្បជ្ជមានមុប្បាទេ, ឧប្បន្នញ្ញាតិអាទិនា;

ភង្គុប្បាទាវ អក្ខាតា, ន ចិត្តស្ស ឋិតិក្ខណោ។

“‘ឧប្បាទោ ច វយោ ចេវ, អញ្ញថត្តំ ឋិតស្ស ច;

បញ្ញាយតី’តិ (អ॰ និ॰ ៣.៤៧) វុត្តត្តា, ឋិតិ អត្ថីតិ ចេ មតំ។

“អញ្ញថត្តស្ស ឯកស្មិំ, ខណេ អនុបលទ្ធិតោ;

បញ្ញាណវចនា ចេវ, បពន្ធដ្ឋិតិ តន្តបិ។

“វុត្តា តស្មា ន ចិត្តស្ស, ឋិតិ ទិស្សតិ បាឡិយំ;

អភិធម្មេ អការេវាបិ, តិរេសធោរេមវ សន្តាធា។

“យទា សមុទយោ យស្ស, ភិន្នញ្ញាតិ តទាស្ស កិំ;

ភង្គុប្បជ្ជតីតេយុត្ត, បទោសាតាតិ និរោធតោ។

“នុបុប្បាទោ ន ភង្គស្មិំ, តស្មា សន្តាបិ បច្ចយា;

ឧប្បាទេនេវ ចិត្តស្ស, នុបហេតុតិ ភេទនំ។

“វុច្ចេត តត្ថ ឯកស្មិំ, ខណេយេវ យថា មតា;

ឧប្បាទាវត្ថេតា ភិន្នា, ភង្គាវត្ថា តទេវ ហិ។

“កក្កស្សាកិយុលាចត្វា, ញត្តិញ្ញត្តា អយំ ឋិតិ;

នយទស្សនតោ ឲសា, វិកប្បេ ន ញ ទេសិតា។

“លក្ខណំ វត្ថុតស្សេវ, ចត្តុរុប្បាទអាទិតំ;

ទេសិតព្វា ន ចត្វាបិ, បចត្តស្ស ឋិតីរិតា។

“រូបសក្កស្ស ឆាត្វានបទេ្វយេច បចត្តិនោ;

បញ្ញាយតីតិ ទេតស្ស, អនេត្វា វិញ្ញាយតេ ញតិ។

“កប្បេ រូបស្ស នុប្បាទោ, ចិត្តជាតំ ចរេន វា;

អារុប្បំ ចាកិសន្ធាយ, កាសិនោ យយកស្ស ហិ។

“សការេចាយំ យឆាលិក-ឈោជនាតិ តនោ នហិ;

ន ចិត្តដ្ឋិតិ កប្បេ ច, ន រូបស្ស អសម្ភវា”តិ។

១០. រូបវិរាគភាវនានិព្ពត្តត្តា ហេតុតោ តព្វិទូរតាយ, អនោកាសតាយ ច អរូបវិបាកា, រូបជនកេ វិសេសបច្ចយេហិ ឈានង្គេហិ សម្បយោគាភាវតោ ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណានិ ចាតិ ក្ខុន្ធ វិត្វាតិ រូបំ ន សមុដ្ឋាបេន្តីតិ វុត្តំ “អារុប្បវិបាកទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណវជ្ជិត”ន្តិ។ បដិសន្ធិចិត្តំ, បន ចុតិចិត្តញ្ច ខណត្តយេបិ កប្បេស្សេវ អនេន្តោកាសត្តា ចិត្តន្តរំ ន ហោតីតិ ន តស្ស វជ្ជនំ កតំ។ កិញ្ចាបិ ន កតំ, បច្ឆាជាតបច្ចយរហិតំ, បន អាហារាទីហិ ច អនុបត្ថម្ភំ ទុព្ពលវត្ថុំ និស្សាយ បវត្តត្តា, អត្តនោ ច អាគន្តុកតាយ កម្មជរូបេហិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបានំ ឋានំ គហេត្វា ឋិតត្តា ច បដិសន្ធិចិត្តំ រូបសមុដ្ឋាបកំ ន ហោតិ។ ចុតិចិត្តំ បន អដ្ឋកថាយំ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៤១៤; វិភ. អដ្ឋ. ១៤ បកិណ្ណកកថា) តាវ “ខីណាសវស្សេវ ចុតិចិត្តំ សមុដ្ឋាបេតិ” ... “សព្វសត្តានំ សត្តុប្បត្តិតាយ លីណាសវស្សេវ ចុតិចិត្តំ រូបំ ន សមុដ្ឋាបេតី”តិ (ធ. ស. មូលដី. ៤១៤) វុត្តំ។ អានន្ទាចរិយាទយោ បន “សព្ពេសម្បិ ចុតិចិត្តំ រូបំ ន សមុដ្ឋាបេតី”តិ វទន្តិ។ វិនិច្ឆយោ បនេសំ សព្វេបតោ មូលដីកាទីសុ, វិត្ថារតោ ច អភិធម្មត្ថវិភាវិនិយំ វុត្តនយេន គហេតព្វោ។ បឋមកប្បុប្បាទកាយាតិ បដិសន្ធិយា អនន្តរនិព្ពត្តបឋមភវង្គតោ បដ្ឋាយ។ ឋាយន្តរេវ សមុដ្ឋាបេតិ, ន បន ឋិតំ, កិញ្ចាបិ វា អនន្តរាទិបច្ចយលាភេន ឧប្បាទក្ខណេយេវ

១១៉ ក្ខិយាយ កាឃិកកិរិយាឃ បចត្តិបចកាចនោតា ក្ខិយាបនេឆា, កយតាឌិ, អត្ថនោតា ពឥចត្ថា ទ្វុបប្យចត្តិ៉ ពយ្បិ សត្ថានេទតិ ឃឆាបចត្តំ ្ហបត្តួយ្កនេតិ៉ ឃឆា ហិ ឌិឆិឌិនេត្តហិ អនេត្ថាកិនេណ្ហ កចនេក្ក បចត្តយានេត អក្ខាតិ ឌ្លឹឥត្តិ, ត ខុចនេយនេតាស្ វ្ហត្តិសចិនេឆស្, ចក្លយានេតស្ ច ឈត្ថឹសតិយា ឌាកនេលចិនេត្តស្ បចត្តយានេតស្៉ ពគា បត អក្ខាតិ ្ហបត្តិ្ឋាតិ ឃឆាបចទ៍ត្តរិយាបចកានេចនេតច បចត្តតិ៉

១៦៉ចិត្តាត្តិយ្បិ សយ្ផ្ចារេបត្តិ, ត ពេចលំ ទ្វុបិរិយាបឆារេតច៉ អចិនេយសចចនេតបិ បនេត្ថ យនេតាក្ខារេបបចត្តារេតច នេចាហ្ថត្តាតឌចតាតិ ចិត្តាត្តិសយ្ផ្ចាបកាតិ, ពឆា ហាសឌតកាតិ ច បគ្គាក្ខារេបប្យចត្តាត់ បរិក្ខត្តាលកាចនេតាតិ ឥហ្ថត្តាំ៉ កាយនេគ្គត្ថ ទ្វុបចិតិយុនេត្តា ក្ខិយាបនេឆា, ចិត្តាត្តិ ចា តត្ថិ, ពឆាបិ ត សគ្គាំ ទ្វុបសយ្ផ្ចាបក់ ចិត្តំ ក្ខិយាបធ្វុបត្តួយ្កក់, ចិត្តាត្តិចិកានេឌតកគ្គា នេហាតិ៉ ឃំ បត ចិត្តំ ចិត្តាត្តិឌតក់, ព់ ខុក់សនេតា ក្ខិយាបធ្វុបត្តួយ្កក់ ក្ខិយាបឆស្ស ចិត្តាត្តិយា សហ អចិតាកាចនេតា៉ ក្ខិយាបធ្វុបត្តួយ្កកគ្គា ទ្វុបឌតកត្តិ ក្ខយស្ស ចិនេយសឥស្សតត្ថំ ទ្វុបនេតា ក្ខិយាបឆចិត្តាត្តីត់ ចិស្ុំ កហល់៉

១៣៉នេតារេសាតិ កុសលនេតា ចត្តារិ, អកុសលនេតា ចត្តារិ, កិរិយនេតា បគ្គាតិ នេតារេស៉ នេតាស្ ហិ បុធុជ្ជតា អហ្ថហិ កុសលាកុសនេលហិ ហសត្តិ, នេសក្លា ឌិហ្ថិសហកតចខ្ញឹនេតហិ, អនេសក្លា បត បគ្គាហិ កិរិយចិនេត្តហិ, ពត្ថាបិ ពុទ្ធា ចត្ុហិ សនេហតុកកិរិយចិនេត្តនេហច ហសត្តិ, ត អនេហតុនេកត "អតីតំសាឌីស្ អប្បដិហតតាណំ បត្វា ក្ខនេយហិ តីហិ ឥនេយ្ហហិ សយត្វាកតស្ស ពុទ្ធស្ស កកចនេតា សត្តំ កាឃកយ្ំ ពាលាបុត្តាឌួយ្ំ ពាលាគុបរិចត្តី"តិ ចចតនេតា (យហាតិ៉ ៩ឆ័; ធ្វួអតិ៉ នេយាឈរាឌយាលចបុច្ឆាតិនេគ្ហស ប៉ើ; បដិ៉ យ៉ ១៣៉)៉ ត ហិ ចិចារេលបគ្គារេហិតស្ស ហសិតុប្បាឥស្ស ពុទ្ធាត់ បចត្តិ ឃុត្តាតិ ចឥត្តិ៉ ហសិតុប្បាឥចិនេត្តត បត បចត្តិឃយាតយ្បិ នេតស់ សិតកនេល់ បុនេត្តាតិចារេសអតាកត់សសត្តគ្គាតគ្គាលាត់ អគុចត្តកត្តា ពាលាគុបរិចត្តិនេឃចាតិ៉ ខុចគ្គា កត្វា អហ្ថកធាយំ (ឆ៉ ស៉ អហ្ថ៉ ៣៩ប័) "នេតស់ ពាលាត់ ចិណ្ហបរិយនេគ្គ ក្ខត់ ចិត្តំ ហាសឃយាត់ ្ហប្បជ្ជតី"តិ ចុត្តំ, ពស្មា ត ពស្ស ពុទ្ធាត់ បចត្តិ សក្កា តិចារេទតុំ៉

១៥៉ បច្ឆាឌាតាឌិបច្ចឃ្វុបត្តួយ្កលិនេកត ឌិតិក្ខនេលាេឃច ្ហតុច្ឆឌាត់ ពលចការេចាតិ ចុត្តំ "នេតនេឌាឆាតុ ឌិតិប្បត្តា"ត្យាឌិ៉

១៧៉ ពត្ថ ហឥទ៍យត្រ្ហិយទ្វុបិតិ តច កយុនេតារេឃច ឌាតត្តា កយុឌារេតច៉ ឃតិ្យាឌាត់, ឌាឃតិ, ឌាឃិស្សតិ ច, ត់ "កយុឌ"ត្តិ ចុច្ចតិ ឃឆា ចុឥត្តិ៉

៣០៉ បច្ចុប្បត្ថបច្ចឃារេបក្លត្តា លហុតាឌិត្តឃំ កយុឌំ ត នេហាតិ, ក្ខតរេឆា សត្តាឥាកាឌីហិ កចិតត្តាត្តិ ចុត្តំ "លហុតាឌិត្តឃំ ្ហតុចិត្តាហារេទហិ សយ្កចាតី"តិ៉

៣១៉ ខុកត្តកយុឌាតិ តច, ចតុនេឌស្ កយុឌាតិ តចាតិ អហ្ថារេស កយុឌាតិ, បគ្គាចិការេទ្វុបសឌ្ហអចិតិត្កចាកទ្វុបអាកាសចនេសត បត្ថារេស

ຈິຕ຺ຕຊານິ, ສທ຺ທາ, ລຫຸຕາທິຕ຺ຕຍໍ, ອວິນິພ຺ເພາຄາກາສຣູປານິ ນວາຕິ ເຕຣສ ອຸຕຸຊານິ, ລຫຸຕາທິຕ຺ຕຍອວິນິພ຺ເພາຄາກາສວເສນ ເອກາທສ ອາຫາຣຊານິ.

໓໓. ເກວລໍ ຊາຍມານາທິຣູປານໍ ຊາຍມານປຣິປຈ຺ຈມານຠິຊ຺ຊມານຣູປານໍ ສຠາວຕ຺ຕາ ສຠາວມຕ຺ຕໍ ວິນາ ອຕ຺ຕເນາ ຊາຕິອາທິລກ຺ຂຓາກາຣເຕາ ລກ຺ຂຓານິ ເກຫິຈິ ປຈ຺ຈເຍຫິ ນ ຊາຍນ຺ຕີຕິ ປກາສິຕໍ. ອຸປ຺ປາທາທິຍຸຕ຺ຕານໍ ວິຍ ຈກ຺ຂາທີນໍ ຊາຕິອາທີນິ ລກ຺ຂຓານິ ວິຊ຺ຊນ຺ຕິ, ນ ເອວໍ ຊາຕິອາທີນໍ. ຍທິ ເຕສມ຺ປິ ຊາຕິອາທີນິ ສິຍຸໍ, ເອວໍ ອນວຕ຺ຖານເມວ ອາປຊ຺ເຊຍ຺ຍ. ຍໍ ປນ "ຣູປາຍຕນໍ...ເປ... ກພຬີກາເຣາ ອາຫາເຣາ. ອິເມ ຘມ຺ມາ ຈິຕ຺ຕສມຸຏ຺ຐານາ"ຕ຺ຍາທີສຸ (ຘ. ສ. ໑໒໐໑) ຊາຕິຍາ ກຸເຕາຈິຊາຕຕ຺ຕໍ ອນຸຎ຺ຎາຕໍ , ຕມ຺ປິ ຣູປຊນກປຈ຺ຈຍານໍ ຣູປຸປ຺ປາທນໍ ປຕິ ອນຸປຣຕພ຺ຍາປາຣານໍ ປຈ຺ຈຍຠາວູປຄມນກ຺ຂເຓ ຊາຍມານຘມ຺ມວິກາຣາກາເຣນ ອຸປລກ຺ຂຍານນໍ ສຕ຺ຕາຍາຕິ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ. ຍມ຺ປິ "ຊາຕິ, ຠິກ຺ຂເວ, ອນິຈ຺ຈາ ສງ຺ຂຕາ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປນ຺ນາ. ຊຣາມຣຓໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ອນິຈ຺ຈໍ ສງ຺ຂຕໍ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປນ຺ນນ຺"ຕິ ວຈນໍ (ສໍ. ນິ. ໒.໒໐), ຕຕ຺ຖາປິ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປນ຺ນານໍ ລກ຺ຂຓາກາຣເຕາຕິ ອຍເມຕ຺ຖາຠິສນ຺ຘິ. ເຕນາຫຸ ເປາຣາຓາ –

"ປິເຘ ກຸເຕາຈິ ຊາຕຕ຺ຕໍ, ຊາຕິຍາ ປຣິຍາຍເຕາ;

ສງ຺ຂຕານໍ ສຠາວຕ຺ຕາ, ຕີສຸ ສງ຺ຂຕເຕາທິຕາ"ຕິ.

ຣູປສມຸຏ຺ຐານນຍວຓ຺ຓນາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

ກລາປເຍາຊນາວຓ຺ຓນາ

໓໗. ຍສ຺ມາ ປເນຕານິ ຣູປານິ ກລາປເຕາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊມານານິປິ ນ ເອເກກໍ ສມຸຏ຺ຐຫນ຺ຕິ, ອຖ ເຂາ ປິຓ຺ຑເຕາວ. ຕສ຺ມາ ປິຓ຺ຑານໍ ຄຓນປຣິເຈ຺ຉທໍ, ສຣູປຎ຺ຈ ທສ຺ເສຕຸໍ "ເອກຸປ຺ປາທາ"ຕ຺ຍາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ສຫວຸຕ຺ຕິເນາຕິ ວິສຸໍ ວິສຸໍ ກລາປຄຕຣູປວເສນ ສຫວຸຕ຺ຕິເນາ, ນ ສພ຺ພກລາປານໍ ອຎ຺ຎມຎ຺ຎໍ ສຫຸປ຺ປຕ຺ຕິວເສນ.

໓໘. ທສ ປຣິມາຓາ ອສ຺ສາຕິ ທສກໍ, ສມຸທາຍສ຺ເສຕໍ ນາມໍ, ຈກ຺ຂຸນາ ອຸປລກ຺ຂິຕໍ, ຕປ຺ປຘານໍ ວາ ທສກໍ ຈກ຺ຂຸທສກໍ. ເອວໍ ເສເສສຸປິ.

໓໙. ວຈີວິຎ຺ຎຕ຺ຕິຄ຺ຄຫເຓນ ສທ຺ເທາປິ ສງ຺ຄຫິເຕາ ເຫາຕິ ຕສ຺ມາ ຕທວິນາຠາວເຕາຕິ ວຸຕ຺ຕໍ "ວຈີວິຎ຺ຎຕ຺ຕິທສກ"ນ຺ຕິ.

໔໐. ກິໍ ປເນເຕ ເອກວີສຕິ ກລາປາ ສພ຺ເພປິ ສພ຺ພຕ຺ຖ ເຫານ຺ຕິ, ອຸທາຫຸ ເກຈິ ກຕ຺ຖຈີຕິ ອາຫ "ຕຕ຺ຖາ"ຕ຺ຍາທິ.

ពលិបយោគតាចណ្ណតា តិដ្ឋិតា។

ទ្បបបចត្តិក្កយចណ្ណតា

៖ៗ៉ ព្ពងាតិ តេសំ សប្ពចចយេត, បចត្តិបដិសន្ធិចយេត, យោតិចយេត ច បចត្តិ ងស្សាតំ “សន្ហាតិបិ បតេតាតិ”ត្យាឌិ ទុត្តំ។ យធាទហត្តិ សកាចពបរិបុណ្ណាយតតាតំ អត្ថទ្បបតោ។

៖ៗ៉ ពយលក្យហទកដ្ឋយលិឌិសំសេងដ្ឋាតេសុ ខាតា សំសេងខា។ ដ្ឋបបិតោ តេសំ អត្តិតិ ឌ្ឍបបិតិកា, ដ្ឋក្កិសកាតិបរិច្ឆេទចយេត ចេតូ ចិសិដ្ឋិបបិតោ ពហិតោ យធា “អកិទ្បបស្ស ពន្ហា ខាតន្ហា”តិ។ សត្ត ងសកាតិ បិត្យកចត្តិ បរិបុណ្ណាយតតកាចេត ដ្ឋបលច្ពុតតោ។ ពងាទិ ត លព្ភត្តិ ខច្ចដ្ឋខច្ចាឌិខដ្ឋាឈាតតប៉ុសពអាឌិពប្បិកាតំ ចយេត។ តត្ថ ឃុកាតិយំ យហាត្យកាចេត ពយុតា តិដ្ឋាគ្គយាតាតំ ឌ្ឍបបិតិកាតំ ឋ្ពត្រឹយចេកល្លាយោកតោ ចក្ខុសោតឈាតាលិកោ សំសេងខាតំ, កាចាលិកោ បជយពប្បិពឌ្ឍបបិតិកាតំ ចយេតបិ។ ទ្យក្កតិយំ បត ចក្ខុសោតកាចាលិកោ ឌ្ហិត្តប្បិ ចយេត, ឈាតាលិកោ សំសេងខាតយេច ចយេត, ត ឌ្ឍបបិតិកាតំ ចយេតាតិ ងដ្ឋត្តិ។ តធា ហិ ឆយុហងយចិកដ្ឋ “កាយឆាត្យា ដ្ឋបបត្តិក្កលោ ពស្សចិ ៦កាងសាយតតាតិ បិត្យកចត្តិ, ពស្សចិ ងស, ពស្សចិ អបទាតិបិ ងស, ពស្សចិ តច, ពស្សចិ សត្តា”តិ (ចិក។ ១០០លិ) ចចតតោ បរិបុណ្ណិត្រឹយស្ស ឌ្ឍបបិតិកស្ស សក្កាយតតចខ្ចិតាតិ ៦កាងសាយតតាតិ ទុត្តាតិ។ អត្ថស្ស ចក្ខុាយតតចខ្ចិតាតិ ងស, តធា ពាឌិទស្ស សោតាយតតចខ្ចិតាតិ, អត្ថពាឌិទស្ស តត្យកយចខ្ចិតាតិ តច, ពព្ពុសេយ្យកស្ស ចក្ខុសោតឈាតឌិច្បាសក្កាយតតចខ្ចិតាតិសត្តាយតតាតិ ទុត្តាតិ។ យឌិ បត អឈាតតោបិ ឌ្ឍបបិតិកោ សិយា, អត្ថពាឌិទាឈាតកាតំ ចយេត តិក្កត្តំ ងស, អត្ថពាឌិទអត្ថាឈាតកពាឌិទាឈាតកាតំ ចយេត តិក្កត្តំ តច, អត្ថពាឌិទាឈាតកស្ស ចយេត ច អដ្ឋ អាយតតាតិ ចត្តន្ហាតិ សិយុំ, ត បតេចំ ទុត្តាតិ។ តស្មា តត្ថិ ឌ្ឍបបិតិកស្ស ឈាតចេកល្លត្តិ។ តធា ច ទុត្តំ យយពដ្ឋពធាយំ “អឈាតតោ ឌ្ឍបបិតិកោ តត្ថិ។ យឌិ កចេយ្យ, ពស្សចិ អដ្ឋាយតតាតីតិ ចងេយ្យា”តិ (យយ។ អដ្ឋ។ អាយតតយយព។ ១ប៉-១១)។

សំសេងខាតំ បត ឈាតាកាចេធា ត សក្កា តិចាទេតំ “កាយឆាត្យា ដ្ឋបបត្តិក្កលោ”ត្យាឌិបិត្យព្ពយា (ចិក។ ១០០លិ) ឌ្ឍបបិតិពយោតិយេច សន្ហាយ, សត្តាយតតក្កហណស្ស ច អន្តោអសំ អសប្ពចតោ ពព្ពុសេយ្យពយេច សន្ហាយ ទុត្តត្តា។ យំ បត “សំសេងខយោតិកា បរិបុណ្ណាយតតកាចេត ឌ្ឍបបិតិពសក្កហំ ពត្ថា ទុត្តា”តិ អដ្ឋពធាចចតំ, តម្បិ បរិបុណ្ណាយតតំយេច សំសេងខាតំ ឌ្ឍបបិតិពោសុ សក្កហចយេត ទុត្តំ។ អបទេ បត យយពោ ឈាតឌិច្បាតំ សហចារិតា ទុត្តាតិ អឌិច្បាស្ស អសប្ពចតោ អឈាតកស្សបិ អកាចយេច ចណ្ណេត្តិ, តត្ថាបិ យធា ចក្ខុសោតាតិ ទ្បបកចេ ឈាតឌិច្បាហិ ចិតា បចត្តត្តិ, ត ៦ចំ ឈាតឌិច្បា អន្ហាយន្ហា ចិតា បចត្តត្តិ ឌ្ហិត្តប្បិ ទ្បបកចេ អត្ថប្បដ្ឋតតោតិ ៦ចំ ចិសុំ ចិសុំ កាយកចេ អប្បចត្តិចយេត ពោតំ សហចារិតា ទុត្តាតិ ត ត សក្កា ចត្តុត្តិ។

៖៖៉ ពព្ពុទ យាត្យព្ពត្ថិយំ ទេត្តិតិ ពព្ពុសេយ្យកា, ពោទយេច ទ្បបិឌិសុ សត្តតាយ សត្តាតិ ពព្ពុសេយ្យពសត្តា។ ៦ទេត អណ្ឌខដលិត្យខា។ តីហិ ងសកាតិ បិត្យកចត្តិ, យាតិ “ពលលទ្បប”ត្តិ ចុច្ចត្តិ, បរិបិណ្ឌិតាតិ ច តាតិ ខាតិដ្ឋណ្ណាយ ៦កស្ស អំសុតោ បសត្តតិលទតេល បក្កិបិត្វា

ឧទ្ធដស្ស ភញ្ជិត្វា អេក្ក ឋិតិប្បត្តមត្តាតិ អច្ឆាតិ វិប្បសន្នាតិ។ កទាចិ ន លព្ភតិ អភាវករណត្តាតិ វសេន។ តតោ បរន្តិ បដិសន្ធិតោ បរំ។ បវត្តិកាលេតិ សត្តមេ សត្តាហេ, ឯកាការមេតេន ឱកាសេន សត្តាហេ វា។ កមេនាតិ ចក្ខុទសកបាតុភាវតោ សត្តាហាតិក្កមេន សោតទសកំ , តតោ សត្តាហាតិក្កមេន ឃានទសកំ, តតោ សត្តាហាតិក្កមេន ជិវ្ហាទសកន្តិ ឯវំ អនុក្កមេន។ អដ្ឋកថាយម្បិ ហិ អយមេវត្ថោ ទស្សិតោវ។

៣៣។ ឋិតិកាលន្តិ បដិសន្ធិចិត្តស្ស ឋិតិកាលំ។ បដិសន្ធិចិត្តសហជាតា ហិ ឧតុ ឋានប្បត្តា តស្ស ឋិតិក្ខណេ សុទ្ធដ្ឋកំ សមុដ្ឋាបេតិ, តទា ឧប្បន្នា កក្ខលេហត្យាទិតា អនុក្កមេន ឧតុ រូបំ ជនេតិ។ ឱជាបថេលាទិបរិនាមាតិ គព្ភសេយ្យកស្ស មាតុ អជ្ឈោហដាហារតោ ឱជាសង្ខាតបរិតិការប្បញ្ចេតោ មុខកាតសេមន្តេតោ ឱជាយ សេហសាសិ អនុសារេន សរីរេ ផរណកាលតោ បដ្ឋាយ។

៣៤។ ទុតិយចិត្តំ ឧបាទាយ ឱតស្សាតិ ទុតិយចិត្តតោ បរំ។ កាមញ្ចុបាទិន្ន ន ឧបាទិន្នំ តទុប្បត្តិយំ មរណាសន្នតោ។ កាមញ្ចុបាទិន្នេន ហិ “មតោ”តិ វុច្ចតិ។ យថាហ –

“អាយុ ឧស្មា ច វិញ្ញាណំ, យទា កាយំ ជហន្តិមំ;

អបវិទ្ធោ តទា សេតិ, និរត្ថំវ កលិង្គរ”ន្តិ។ (សំ· និ· ៣·៩៥ ផេណបិណ្ឌូបមសុត្ត);

បុរេតរន្តិ សត្តរសមស្ស ឧប្បាទក្ខណេ។ តតោបរំ ចិត្តជាហារជរូបញ្ច ទោឡ្ហិជ្ជតីតិ អជីវករសត្តានេ តេហិ ឧប្បត្តិយា អភាវតោ យថាវិញ្ញត្តំ ចិត្តជំ, អាហារជញ្ច តតោ បរំ កិញ្ចិ កាលំ បវត្តិត្វា និរុជ្ឈតិ។ អបរេ បន អាចរិយា “ចិត្តជរូបំ ចុតិចិត្តតោ បុរេតរមេវ ទោឡ្ហិជ្ជតី”តិ វណ្ណេន្តិ។

៣៥។ រូបលោកេ ឃានជិវ្ហាកាយានំ អភាវេ ការណំ វុត្តមេវ។ ភាវទ្វយំ បន ឥតលកាមរាគូបនិស្សយត្តា ព្រហ្មានញ្ច តគភាវតោ តត្ថ ន បវត្តតិ។ អាហារជកលាបានិ វ ន លព្ភន្តិ អជ្ឈោហដាហារាភាវតោ សរីរគតស្សាបិ អាហារស្ស រូបសមុដ្ឋាបនាភាវតោ។ ពាហិរោជា ឧតុ, អាហារជា ឧបនិស្សយំ លភិត្វា ឧតុអាហារា រូបំ សមុដ្ឋាបេន្តិ។ ជីវិតនវកន្តិ កាយាភាវតោ កាយទសកដ្ឋានិយំ ជីវិតនវកំ។

៣៦។ អតិរិច្ចតីតិ សេសព្រហ្មានំ បដិសន្ធិយំ, បវត្តេ ច ឧបលភិតព្ពរូបតោ អវសិដ្ឋំ ហោតិ , យថាការេ បន ព្រហ្មានំ សរីរតិក្ខបិកាវតោ សទ្ទោសម្បិ តិសមុដ្ឋានតំ, ទ្វិសមុដ្ឋានតំ ច សមេវ និរុជ្ឈតិ។

៤១។ រូបសមុ តេចីសតិ ឃានជិវ្ហាកាយភាវវសេន បញ្ចន្នំ អភាវតោ។ កេចិ បន “លហុតាទិត្តយម្បិ តេសុ នត្ថិ ទន្ធត្តករាទិធាតុក្ខោភាភាវតោ”តិ វទន្តិ, តំ អការណំ ន ហិ រូបសមេតាតុក្ខោភប្បភវា តន្តិនោទិលហុប្បវត្តិ តថា សតិ

ឯទេហព្យាកកិរិយធិទេត្តស្ វហ្វតាឌីត អភាចប្បឯក្កទេតា៉ "ឯទេក្ខ ចិកាទេរា"ព្យាឌិ ឯទេត្តឯឃ្យិ ឯាឆារលាចទេឯត ថុត្តា៉

ក្ខបបចត្តិក្កយចល្លកា តិក្ខិតា៉

តិគ្គាតទេកឆចល្លកា

៩៧៉ ៦គ្គាចតា ចិត្តទេចតសិកក្ខបិតិ ចិកាកទេតា តិក្ខិសិត្វា ញ្ចឆាតិ តិគ្គាត់ តិក្ខិឯទេត្តា អាហ "តិគ្គាត់ បតា"ព្យាឌិ៉ "ចព្យយក្កជាទេលាត ឯន្ធិកាតគ្គា"ត្តិ ញ្ចយិតា តិគ្គាតស្ស តំតំអរិយបុក្កលិត់ បច្ចល្លសិទ្ធត់ ឆទេស្សតិ៉ "យក្កថលិតយារប្វលាក្ខត"ត្តិ ញ្ចយិតា កល្យាណបុត្ថុជ្ជតាត់ អត្យាតសិទ្ធត់៉ ឯដ្ឋតឆប្វារប្វលាត្យិ, បត្តាត្តារប្វលំ ចា ជាកលំ កិទេលឯាត់ ឯឃុទេឆ្នឆបដិប្បស្សុន្ធទេត អឯយត្តិ, អត្តិ ច ទេលិទេក កិទេលឯឯឃុទេឆ្នឆាឌិ៉ តស្វា អត្តិ ឯដ្ឋតឯប្វតិឆប្វចិបរិទេតា កិទេលឯាត់ ឯឃុទេឆ្នឆបដិប្បស្សន្ធិករាត់ យក្កថលិត់ អារប្វលាក្ខទេតា តិគ្គាត់ តាយ ៦ទេកា ឆទេប្វាតិ សិទ្ធិ៉ បច្ចល្លាត្យាតសិទ្ធតាឯក្ខស្សទេតត ច អភាចយត្តិ តិគ្គាតត្តិ ចិប្បដិបត្កាត់ ចាឌំ តិទេឯទេឆតីតិ អលយតិប្បបទេគ្គាត៉ ពគ្គាឌិទេកទេឆ ទេតក្ខយកឆទេប្វ ទេហដ្ឋបរិយចទេឯត ចិតតទេតា ឯសិគ្គាតទេតា ចាតឯដ្ឋាតាឃ តឈ្យាឃ តិក្កត្តត្តា ចិឯឃាតិក្កយចទេឯត អតីតត្តា៉

៩៧៉ ឯកាចទេតាតិ អត្តទេតា ឯត្តិលក្ខទេលាត៉ ក្ខបិឌីឃតិ កាយុបិឆាឌីហីតិ ក្ខបិឌិ, បញ្ចាក្កន្ធទេស្សត់ អឆិចចត់, ក្ខបិឌិទេឃច ទេឯទេឯា កិទេលទេឯហីតិ ក្ខបិឌិទេឯទេឯា, ទេតត ឯហ ចត្តតីតិ រិឯាបិឌិទេឯឯា , ឯា ៦ច តិគ្គាតឆាត្យតិ រិឯាបិឌិទេឯឯតិគ្គាតឆាត្យ៉ កាវលាបរិឃារទេឃតាតិ រិឯាបិឌិទេឯឯាឌិចទេឯត បគ្គាបទេត កាវលាក្ខតស្ស ក្ខបិឌិទេឯឯ កាចាកាចស្ស ទេលទេឯត៉

៩៣៉ អារប្វលាទេតា, ឯឃ្យទេឃាកទេតា ច រាកទេឆាឯទេយាទេហហិ ស្យគ្គាតត្តា ស្យគ្គា, ស្យគ្គាទេយច ស្យគ្គាត់, តឆា រាកាឌិតិយិត្តរហិតត្តា អតិយិត្តា៉ រាកាឌិបលិឆិរហិតត្តា អប្បលិហិត់៉ ឯគ្គាឯដ្ឋារទេហិ ចា ស្យគ្គាតត្តា ស្យគ្គាត់៉ ឯគ្គាឯដ្ឋារតិយិត្តាកាចទេតា អតិយិត្តា៉ តឈ្យាបលិឆិឃា អកាចទេតា អប្បលិហិត់៉

៩៤៉ ចចភាកាចទេតា អច្ចត់៉ អត្តស្ស បរិទេឃាឯាតស្ស អតិក្កត្តត្តា អច្ចត្តិ៉ បច្ចទេឃហិ អឯដ្ឋតត្តា អឯដ្ឋត់៉ អត្តទេតា ក្ខត្តរិតស្ស អកាចទេតា, ឯហឆទេប្វត ចត្តគ្គាស្ស ក្ខត្តរស្ស ចា អកាចទេតា អត្យត្តរិ៉ ចាតទេតា តឈ្យាទេតា ឃុត្តត្តា ឯគ្គាទេឯា អបកាតត្តា ចាតឃុត្តា៉ យហទេត្ត ឃីលក្កន្ធាឌិទេក ៦ឯត្តិ កទេចឯត្តីតិ យទេហឯទេឃា៉ "ញ្ចតិ ចិត្ត"ត្យាឌិ លហិ បរិទេឆ្នទេឆហិ ចិកត្តាត់ ចិត្តាឌីត់ តិកាយត់៉

តិគ្គាតទេកឆចល្លកា តិក្ខិតា៉

ញ្ចតិ អកិឆប្វត្តចិកាចិតិឃា តាយ អកិឆប្វត្តឯក្កហចល្លកាឃ

រូបបរិច្ឆេទវណ្ណនា និដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៧. សមុច្ចយបរិច្ឆេទវណ្ណនា

១. សលក្ខណា ចិត្តាទិសលក្ខណា ចិត្តចេតសិកនិប្ផន្នរូបនិព្ពានវសេន ទ្វាសត្តតិបភេទា វត្ថុធម្មា សភាវធម្មា វុត្តា, ឥទានិ តេសំ យថាយោគំ សភាវធម្មានំ ឯកេកសមុច្ចយវសេន យោគាត្ថូបេតា អកុសលសង្គហាទិភេទំ សមុច្ចយំ រាសិំ បវក្ខាមីតិ យោជនា។

២. អកុសលានេវ សភាគធម្មវសេន សង្គហោ អកុសលសង្គហោ។ កុសលាទិវសេន មិស្សកានំ សង្គហោ មិស្សកសង្គហោ, សច្ចាភិសម្ពោធិសង្ខាតស្ស អរិយមគ្គស្ស បក្ខេ ភវាតិ ពោធិបក្ខិយាតិ ធម្មាតិ សតិបដ្ឋានាទិភេទាតិ សភាវធម្មវសេន សង្គហោ ពោធិបក្ខិយសង្គហោ។ ខន្ធាទិវសេន សព្ពេសំ សង្គហោ សព្ពសង្គហោ។

អកុសលសង្គហវណ្ណនា

២. បុព្ពកោដិយា អបញ្ញាយនតោ ចិរបារិវាសិយដ្ឋេន, វណតោ វា វិស្សន្ទមានយូសា វិយ ចក្ខាទិតោ វិសយេសុ វិស្សន្ទនតោ អាសវា។ អថ វា ភវតោ អាភវគ្គំ ធម្មតោ អាគោត្រភុំ សវន្តិ បវត្តន្តីតិ អាសវា។ អវធិអត្ថោ ចេត្ថ អា-ការោ, អវធិ ច មរិយាទាភិវិធិវសេន ទុវិធោ។ តត្ថ “អាបាដលិបុត្តំ វុដ្ឋោ ទេវោ”តិអាទីសុ វិយ កិរិយំ ពហិ កត្វា បវត្តោ មរិយាទោ។ “អាភវគ្គំ សទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ”តិអាទីសុ វិយ កិរិយំ ព្យាបេត្វា បវត្តោ អភិវិធិ។ ឥធ បន អភិវិធិម្ហិ ទដ្ឋព្ពោ។ តថា ហេតេ ឧប្បត្តិដ្ឋានតោ ច ភវគ្គំ, គោត្រភុម្បិ ច អារម្មណតោ បវត្តន្តិ។ វិជ្ជមានេសុ ច អញ្ញេសុ អាភវគ្គំ, អាគោត្រភុញ្ច សវន្តេសុ មានាទីសុ អត្តត្តនិយគ្គហណវសេន អភិព្យាបនតោ មទករណវសេន អាសវសទិសតាយ ច ឯតេស្វេវ អាសវភាវេន និរុឡ្ហោតិ ទដ្ឋព្ពំ។ កាមោយេវ អាសវោ កាមាសវោ, កាមរាគោ។ រូបារូបភវេសុ ឆន្ទរាគោ ភវាសវោ។ ឈាននិកន្តិ សស្សតទិដ្ឋិសហគតោ ច រាគោ ឯតេនេវ សង្គយ្ហតិ។ តត្ថ បឋមោ រូបបត្តិភវេសុ រាគោ, ទុតិយោ ធម្មភវេ, តតិយោ ភវទិដ្ឋិសហគតោ។ ទ្វាសដ្ឋិវិធា ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋាសវោ។ ទុក្ខាទីសុ ចតូសុ សច្ចេសុ, បុព្ពន្តេ, អបរន្តេ, បុព្ពាបរន្តេ, បដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ចាតិ អដ្ឋសុ ឋានេសុ អញ្ញាណំ អវិជ្ជាសវោ។

៣. ឱត្ថរិត្វា ហរណតោ, ឱហននតោ វា ហេដ្ឋា កត្វា ហននតោ ឱសីទាបនតោ “ឱឃោ”តិ វុច្ចតិ ជលប្បវាហោ, ឯតេ ច សត្តេ ឱត្ថរិត្វា ហនន្តា វដ្ដម្ហិ សត្តេ ឱសីទាបេន្តា វិយ ហោន្តីតិ ឱឃសទិសតាយ ឱឃា, អាសវា ឯវ បនេត្ថ យថាវុត្តត្ថេន “ឱឃា”តិ ច វុច្ចន្តិ។

៤. វដ្ដស្មិំ, ភវយន្តកេ វា សត្តេ កម្មវិបាកេន ភវន្តរាទីហិ, ទុក្ខេន វា សត្តេ យោជេន្តីតិ យោគា, ហេដ្ឋា វុត្តធម្មាវ។

៥. នាមកាយេន រូបកាយំ, បច្ចុប្បន្នកាយេន ច អនាគតកាយំ គន្ថេន្តិ ទុប្បមុញ្ចំ វេឋេន្តីតិ កាយគន្ថា។ គោសីលាទិនា សីលេន,

ចនេត, តេកនេយេត ច ឞុទ្ធិតិ ឲុចំ បននេតា អឞកាចនេតា អាយឞតំ បនាយានេឞា “ឰកនេយច ឞចិ្ចំ, នេយាឈយព្ញា”ត្តិ អកិតិចិឞតំ

កញហក្កានេហា ឰគំ ឞច្ចាកិតិនេចនេឞា៑

លិំ៑ យណ្ឌាកំ បត្ថនេកា ចិឃ ក្យឞំ កញហំ អានយុលំ អាឌិឃត្តីតិ ខ្លបិតាតាតិ៑ ការនេយានេយច ខ្លបិតាតំ, ការនេយ ខ្លបិឌិឃតីតិ ចា កាយុបិតាតំ៑

“ឰយិតា នេយ ឞីលចតាឌិតា ឞំឞានឞុទ្ធិ”តិ ឲុចំ ឞីលចតាឌីតំ ពហលំ ឞីលព្ញាត្យបិតាតំ៑ ចតត្តិ ឲុនេតតាតិ ចានេតា, លនេត្តហិ

ញ្យតិទិត្តាញ្យតិទិត្តចនេឞត ឌឹឞតិ បទិកប្បិតឞ្ស អត្តនេតា ចានេតា អត្តចានេតា៑ នេឞានេយច ខ្លបិតាតត្តិ អត្តចាត្យបិតាតំ៑

ប៉ំ៑ ឈាតាឌិចនេឞត ខ្លប្បជ្ជតកក្យឞលចិត្តំ តិនេឞនេឆត្តិ តឆា តឞ្ស ខ្លប្បជ្ជិតំ ត នេឆត្តីតិ តឹចនេណាតិ, បព្ញាចក្ខុនេតា ចា អាចនេណនេដ្ឋត

តឹចនេណា៑ បច្ចាឞុ កាយព្យុនេណាឞុ អឌិយត្តនាកឞច្ចានេតា ការនេយានេយច លត្តតនេដ្ឋត លនេត្ថា ចាតិ កាយត្ថនេត្ថា៑ នេឞានេយច តឹចនេណាត្តិ

កាយត្ថត្តតឹចនេណំ៑ ញ្យាបជ្ជតិ ចិតឞ្សតិ ឲុនេតត ចិត្តត្តិ ញ្យាបិនេតា, “អតត្តំ នេយ អចទឹ”ត្យាឌិតឃប្យចត្តតចចិឆអាឈាតចត្តបឥដ្ឋាតតាឃ

តចចិនេឆា, អដ្ឋាតនេកានេបត ឞហ ឥឞចិនេឆា ចា នេតានេឞា, នេឞានេយច តឹចនេណាត្តិ ញ្យាបិឥតឹចនេណំ៑ មិតយិដ្ឋនេយច តឹចនេណំ មិតយិដ្ឋិតឹចនេណំ៑

តឆា ខ្លួត្ចក្យក្ខតឹចនេណំ៑ កម្ពា បនេតនេត កិត្តឆយ្យា នេត្ថ នេត្ថ ឲុកតឹចនេណកានេចត ចុត្តាតិ? កិច្ចាហានបឌិបក្ខាតំ ឞយាតកាចនេតា៑

មិតយិដ្ឋាតញ្ញាចិត្តឞ្យាឥឞ្ស លឃាបិឥតកិច្ចំ ឞយាតំ, ខ្លួត្ចក្យក្ខាតំ អច្ចុបឞត្តកាចការនេណំ៑ តឆា បុទិយាតំ ខ្ចិត្តំ តត្តិចិឌយ្ពិតា អាហានេទា,

នេហត្យញ្យនេត្តា, បត្ថិយាតំ ឥាតិញ្យឞតាឌិចិតក្កតំ៑ បុទិយាតញ្ញា ខ្ចិត្តំ ឌីទិឃំ បឌិបក្ខក្យតំ, បត្ថិយាតំ ឞយនេចាតិ, នេតតាហ្យ នេបិនាណា –

“កិច្ចាហានទិបក្ខាតំ, ឲុកត្តា ឲុកនេយត្តួ ហិ;

កតយ្យត្ចក្យក្ខចំ, មិតយិដ្ឋញ្ញា តាឌិតា៑

“លិតតាឞត្តតា កិច្ចំ, តត្តិ ឥាតិចិតក្កតំ;

នេហត្យ ឌីទិឃឞយចា, ឰនេយ នេតាឞំ ចិនេទាឌិនេតា”តិ៑

ដ៍៑ អប្យហឹតនេដ្ឋត អត្យ អត្យ ឞត្តានេត នេឞត្តីតិ អត្យឞឃា, អត្យឞ្ឋំ ការណំ លកិត្វា ខ្លប្បជ្ជត្តិញ្យនេត្តា៑ អប្យហឹតា ហិ កិនេលឞា ការណាលិនេក

ឞតិ ខ្លបជ្ជតានេហា ឞត្តានេត អត្យ អត្យ ឞឃិតា ចិឃ នេហាត្តីតិ តឥចត្វា “អត្យឞឃា”តិ ចុច្ចត្តិ៑ នេត បត តិប្បទិឃាឃនេតា អតាកតា

កិនេលឞា, អតីតបច្ចុប្បត្តាបិ តំឞកាចត្តា តឆា ចុច្ចត្តិ៑ ត ហិ កាលនេកនេឆត ឆយ្ពាតំ ឞកាចនេកនេតា អត្តិ, ឃឌិ អប្យហឹតនេដ្ឋត អត្យឞឃា, តត្យ

ឞនេព្ហបិ កិនេលឞា អប្យហឹតា អត្យឞឃា កនេចយ្យុត្តិ? ត យឃំ អប្យហឹតតាឃនេត្តត “អត្យឞឃា”តិ ចតាឃ, អច នេណា អប្យហឹតនេដ្ឋត ឆាយកតា

កិនេលឞា អត្យឞឃាតិ៑ ឆាយកយតញ្ញា អតត្តាឞាឆានេណា កាយនាកាឌិតនេយច អានេចលិនេកា ឞកានចាតិ អលំ ចិចានេតត៑

កាយនានេកានេយច អត្យឞនេយា កាយនាកាត្យឞនេយា៑

១០។ សំយោជេន្តិ ពន្ធន្តីតិ សំយោជនានិ។

១១។ ចិត្តំ កិលិស្សតិ ឧបតប្បតិ, ពាធីយតិ វា ឯតេហីតិ កិលេសា។

១២។ កាមភវនាមេនាតិ កាមភវសង្ខាតាតិ អារម្មណាតិ នាមេន។ តថាបវត្តត្តិ សីលព្វតាទីតិ បរតោ អាមសនាទិវសេន បវត្តំ។

១៣។ អាសវា ច ឱឃា ច យោគា ច គន្ថា ច វត្ថុតោ ធម្មតោ វុត្តនយេន នេយា។ តថា ឧបាទានា ទ្វេ វុត្តា តណ្ហាទិដ្ឋិវសេន។ នីវរណា អដ្ឋ សិយុំ ថីនមិទ្ធុទ្ធច្ចកុក្កុច្ចានិ វិសុំ គហណតោ។ អនុសយា ឆឡេវ ហោន្តិ កាមរាគភវរាគានុសយាតិ ទ្វេ តណ្ហាសភាវេន ឯកតោ គហិតត្តា។ នវ សំយោជនា យថា ឧភយត្ថ វុត្តានំ តណ្ហាសភាវានំ, ទិដ្ឋិសភាវានញ្ច ឯកតោ សង្គហិតត្តា។ កិលេសា បន សុត្តន្តវសេន, អភិធម្មវសេនបិ ទស។ ឥតិ ឯវំ បាបានំ អកុសលានំ សង្គហោ នវធា វុត្តោ។ ឯត្ថ ច –

នវដ្ឋ សង្គហា លោភ-ទិដ្ឋិយោ សត្តសង្គហា;

អវិជ្ជា បដិឃោ បញ្ច-សង្គហោ ចតុសង្គហា;

កង្ខា តិសង្គហា មានុទ្ធច្ចា ថីនំ ទ្វិសង្គហំ។

កុក្កុច្ចមិទ្ធាហិរិកា-នោត្តប្បិស្សា និគ្គហតា;

ឯកសង្គហិតា បាបា, ឋេច្ចំ នវសង្គហា។

អកុសលសង្គហវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

មិស្សកសង្គហវណ្ណនា

១៤។ ហេតូសុ វត្តព្វំ ហេដ្ឋា វុត្តមេវ។

១៥។ អារម្មណំ ឧបគន្ត្វា ចិន្តនសង្ខាតេន ឧបនិជ្ឈាយនដ្ឋេន យថារហំ បច្ចនីកធម្មឈាបនដ្ឋេន ច ឈានានិ ច តានិ អង្គានិ ច សមុទិតានំ

អថយថាការេន អក្ខិយន្តិ ពាយន្តីតិ ឈានង្គានិ។ អថយថចិតិយុត្តស្ស ច សមុទាយស្ស អការេបិ សេតង្គទេពង្គាតេយោ ចិយ ចិសុំ ចិសុំ អង្គការេន ចុច្ចន្តិ ឧកតោ ហុត្វា ឈានការេន។ តេយនស្សព្ទោត្ត អកុសលឈានង្គំ, សេសានិ កុសលាកុសលាព្យាកតឈានង្គានិ។

១៥។ សុកតិទុក្កតីនំ, តិន្នានស្ស ច អភិមុខំ បិបតតោ មគ្គោ, តេនំ បទក្ខតានិ អង្គានិ, មគ្គស្ស ចា អដ្ឋង្គិកស្ស អង្គានិ មគ្គង្គានិ។ សម្មា អចិបរីតតោ បស្សតីតិ សម្មាទិដ្ឋិ។ សា បន “អត្ថិ ទិន្ន”ន្តិអាទិនយេន ទសចិធា, បរិញ្ញាទិកិច្ចនយេន ចតុព្ពិធា ចា។ សម្មា សង្កប្បេន្តិ ឧតេនាតិ សម្មាសង្កប្បោ។ សោ នេក្ខម្មសង្កប្បអព្យាបាទសង្កប្បអចិហិំសាសង្កប្បនយេន តិចិធោ។ សម្មាចាចាតយោ តេហេដ្ឋា ចិការចិតាច។ សម្មា ចាយន្តិ ឧតេនាតិ សម្មាចាយាមោ។ សម្មា សរន្តិ ឧតាយាតិ សម្មាសតិ។ ព្ពាយេនំ បន នេតំ ជូបរិ ចក្ខតិ។ សម្មា សាយទ្ធា អាធិយតិ ឧតេន ចិត្តន្តិ សម្មាសមាធិ, បធមជ្ឈានាទិនយេន បទ្ធាចិធា ឧកក្កតា។ មិច្ឆាទិដ្ឋិអាទយោ ទុក្កតិមគ្គត្តា មគ្គង្គានិ។

១៦។ ឥស្សរាទីសុ ឥក្ខចិន្ទ្រាលាទីហិ, ពេយក្ខេយ្យន តំសហិតសត្តានប្បចត្តិយំ លិង្គាទីហិ, ឌីចនេ ឌីចន្តេហិ កមុឌទ្វបសម្បយុត្តធម្មេហិ, មននេ ឌានេន សម្បយុត្តធម្មេហិ, សុលិតាទិការេន សុលិតាទីហិ សហជាតេហិ, សង្ខតាទីសុ សង្ខតាទិនសប្បចត្តេហិ តេតេហេន, “អនញ្ញាតំ ពាស្សាមី”តិ បចត្តិយំ តទាបនត្តេហិ សហជាតេហិ, អាជានេន អញ្ញាកាចិការេន ច អាជានតាទិនសប្បចត្តេហិ សហជាតេហិ អត្តានំ អនុចត្តាបេន្តា ឌម្មា ឥស្សរដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយានិ នាមាតិ អាហ “ឥក្ខន្ទ្រិយ”ន្តិ។ អដ្ឋកថាយំ (ចិក។ អដ្ឋ។ ១៣៥; ចិសុទ្ធិ ១.៤១៥) បន អបរេបិ ឥន្ទលិង្គដ្ឋាទយោ ឥន្ទ្រិយដ្ឋា ចុត្តា។ ឌីចិតិន្ទ្រិយន្តិ ទ្វបិទ្វបនយេន ទុចិធំ ឌីចិតិន្ទ្រិយំ។ “អនមតគ្គេ សំសារេ អនញ្ញាតំ អមតំ បទំ, ចតុសច្ចធម្មមេច ចា ពាស្សាមី”តិ ឧចមន្នាសយេន បដិបន្នស្ស ឥន្ទ្រិយំ អនញ្ញាតញ្ញាស្សាមីតិន្ទ្រិយំ។ អាជានាតិ បឋមមគ្គេន ទិដ្ឋមរិយាទំ អនតិក្កមិត្វា ជានាតិ ឥន្ទ្រិយដ្ឋាតិ អញ្ញិន្ទ្រិយំ។ អញ្ញាតាចិនោ ចត្តារិ សច្ចានិ បដិចិជ្ឈិត្វា ឋិតស្ស អរហតោ ឥន្ទ្រិយំ អញ្ញាតាចិន្ទ្រិយំ។ ឌម្មសទ្វបចិការនព្ទោត្ត បញ្ញិន្ទ្រិយគ្គហណំ, បុគ្គលជ្ឈាសយកិច្ចចិសេសចិការនត្ថំ អនញ្ញាតញ្ញាស្សាមីតិន្ទ្រិយាទីនំ គហណំ។

១៧ ច សត្តបញ្ញាត្តិយា ចិសេសនិស្សយត្តា អជ្ឈត្តិកាយតនានិ អាទិតោ ចុត្តានិ, ឥតិន្ទ្រិយំ បន អជ្ឈត្តិកាយតនការនសាមញ្ញេន ឧតេត្ថ ចត្តញ្ញាមិ អន្វុបិន្ទ្រិយេហិ សហ ឧកតោ ឥស្សន្តត្ថំ ឌីចិតិន្ទ្រិយានន្តរំ ចុត្តំ, សាយំ បញ្ញាត្តិ ព្ពាយេនំ ចនេន “ឥត្ថី បុរិសោ”តិ ចិការំ កច្ឆតីតិ ឥស្សនត្ថំ តទនន្តរំ ការនត្តយំ, តឃិតេ ជូបិទិន្នឌម្មា ព្ពាយស្ស ចនេន តិដ្ឋន្តីតិ ឥស្សនត្ថំ តតោ បរំ ឌីចិតិន្ទ្រិយំ, សត្តសញ្ញិតោ ឌម្មបុញ្ញោ បពន្ធនេន បចត្តមានោ ព្ពាយាហិ ចេទនាហិ សំកិលិស្សតីតិ ឥស្សនត្ថំ តតោ ចេទនាបទ្ធាកំ, តាហិ បន ចិសុទ្ធិកាមានំ ចេចាទានសម្ភារឥស្សនត្ថំ តតោ សទ្ធាទិបទ្ធាកំ, សម្ភតចេចាទានសម្ភារា ច ព្ពាយេហិ ចិសុជ្ឈន្តីតិ ចិសុទ្ធិប្បត្តា, តិដ្ឋិតកិច្ចា ច ហោន្តីតិ ឥស្សនត្ថំ អនេត្ត តីណិ ចុត្តានិ។ ឧត្តាចតា អធិប្បេតត្ថសិទ្ធីតិ អនញ្ញាសំ អក្កហណន្តិ ព្ពាតេយេតេនំ អនុក្កមេន ចេទិតាយ ការហន្តិ អលមតិប្បបទ្ធោន។

១៨។ អសទ្ធិយមោកាសេឌ្ឋបយានីចាឌ្ឍច្ចអចិជ្ជាអហិរិកអនោត្តប្បសង្ខាតេហិ បដិបក្ខធម្មេហិ អកម្បិយដ្ឋេន, សម្បយុត្តធម្មេសុ ថិរការេន ច សង្ខាទីនិ សត្ត ពលានិ, អហិរិកានោត្តប្បទ្វយំ បន សម្បយុត្តធម្មេសុ ថិរការេននេច។

១៩។ អត្តាធីនប្បចត្តីនំ បតិភូតា ធម្មា អធិបតី។ “ឆន្ទនតោ កិំនាម ន សិជ្ឈតី”ត្យាទិកំ ហិ បុព្ពាភិសង្ខារូបនិស្សយំ លភិត្វា ជូប្បជ្ជមានេ

ចិត្ត ឆន្ទាទយោ ធុរកត្វា សយំ សម្បយុត្តធម្មេ សាធយមានា ហុត្វា បវត្តន្តិ, តេ ច តេសំ វសេន បវត្តន្តិ, តេន តេ អត្តាធីនានំ បតិការេន បវត្តន្តិ. អញ្ញេសំ អធិបតិធម្មានំ អធិបតិភាវនិវារណេន ឥស្សរិយំ អធិបតិតា. សន្តេស្វបិ ឥន្ទ្រិយត្តេសុ កេវលំ ទស្សនាទីសុ ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិ អនុវត្តាបនមត្តំ ឥន្ទ្រិយតាតិ អយំ អធិបតិន្ទ្រិយានំ វិសេសោ.

១៨. ឱជដ្ឋមករូបាទយោ អាហរន្តីតិ អាហារា. កពឡីការាហារោ ហិ ឱជដ្ឋមករូបំ អាហរតិ, ផស្សាហារោ តិស្សោ វេទនា, មនោសញ្ចេតនាហារសង្ខាតំ កុសលាកុសលកម្មំ តីសុ ភវេសុ បដិសន្ធិំ. វិញ្ញាណាហារសង្ខាតំ បដិសន្ធិវិញ្ញាណំ សហជាតនាមរូបមាហរតិ, កិញ្ចាបិ សកសកបច្ចយុប្បន្នេ អាហរន្តា អញ្ញេបិ អត្ថិ, អជ្ឈត្តិកសន្តតិយា បន វិសេសបច្ចយត្តា ឥមេវ ចត្តារោ “អាហារា”តិ វុត្តា.

កពឡីការាហារភក្ខានំ សត្តានំ រូបកាយស្ស កពឡីការាហារោ វិសេសបច្ចយោ, កម្មជនិតស្សបិ តស្ស កពឡីការាហារូបត្ថម្ភនវសេនេវ បវត្តនតោ. តថា ហេវ “ធាតិ វិយ កុមារស្ស, ឧបត្ថម្ភកយន្តំ វិយ គេហស្សា”តិ វុត្តា. ផស្សោបិ សុខាទិវត្ថុភូតំ អារម្មណំ ផុសន្តោយេវ សុខាទិវេទនាបវត្តនេន សត្តានំ ឋិតិយា បច្ចយោ ហោតិ. មនោសញ្ចេតនា កុសលាកុសលកម្មវសេន អាយូហមានាយេវ ភវមូលនិប្ផាទនតោ សត្តានំ ឋិតិយា បច្ចយោ ហោតិ. វិញ្ញាណំ វិជានន្តមេវ នាមរូបប្បវត្តនេន សត្តានំ ឋិតិយា បច្ចយោ ហោតីតិ ឯវមេតេ អជ្ឈត្តសន្តានស្ស វិសេសបច្ចយត្តា “អាហារា”តិ វុត្តា, ផស្សាទីនំ ទុតិយាទិភាវោ ទេសនាក្កមតោ, ន ឧប្បត្តិក្កមតោ.

១៩. បញ្ចវិញ្ញាណានំ វិតក្កវិរហេន អារម្មណេសុ អភិនិបាតមត្តត្តា តេសុ វិជ្ជមានានិបិ ឧបេក្ខាសុខទុក្ខានិ ឧបនិជ្ឈាយនាការស្ស អភាវតោ ឈានង្គភាវេន ន ឧទ្ធដានិ. “វិតក្កបច្ចយិកំ ហិ ឈានង្គ”ន្តិ វុត្តំ. ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណមនោធាតុត្តិកសន្តីរណត្តិកេសុ សោឡសចិត្តេសុ វីរិយាភាវតោ តត្ថ វិជ្ជមានោបិ សមាធិ ពលភាវំ ន គច្ឆតិ. “វីរិយបច្ចយិកំ ពល”ន្តិ ហិ វុត្តំ. តថា អដ្ឋារសាហេតុកេសុ ហេតុវិរហតោ មគ្គង្គានិ ន លព្ភន្តិ. “ហេតុបច្ចយិកំ មគ្គង្គ”ន្តិ (ធ. ស. អដ្ឋ. ៣១៥) ហិ វុត្តន្តិ ឥមមត្ថំ សន្ធាយាហ “ទ្វិបញ្ចវិញ្ញាណេសុ”តិអាទិ. ឈានង្គានិ ន លព្ភន្តីតិ សម្ពន្ធោ.

១៧. អធិមោក្ខវិរហតោ វិចិកិច្ឆាចិត្តេ ឯកគ្គតា ចិត្តដ្ឋិតិមត្តា, ន បន និច្ឆយសមាធិ សមាធិន្ទ្រិយសមាធិពលភាវំ គច្ឆតីតិ អាហ “តថា វិចិកិច្ឆាចិត្តេ”តិអាទិ.

១៥. ទ្វិហេតុកតិហេតុកគ្គហណេន ឯកហេតុកេសុ អធិបតីនំ អភាវំ ទស្សេតិ. ជវនគ្គហណេន លោកិយវិបាកេសុ អធិបតីនំ អសម្ភវំ ទស្សេតិ. ន ហិ តេ ឆន្ទាទីនិ ធុរំ កត្វា បវត្តន្តិ. វីមំសាធិបតិនោ ទ្វិហេតុកជវនេសុ អសម្ភវតោ ចិត្តាធិសង្ខាតរូបតិស្សយស្ស ច សម្ពន្ធរូបតោ លព្ភមានតំ សន្ធាយាហ “យថាសម្ភវ”ន្តិ. ឯកោវ លព្ភតិ, ឥតរថា អធិបតិភាវាយោគតោ, តេនេវ ហិ ភគវតា “ហេតូ ហេតុសម្បយុត្តកានំ ធម្មានំ ហេតុបច្ចយេន បច្ចយោ”តិអាទិនា (បដ្ឋ. ១.១.១) ហេតុបច្ចយនិទ្ទេសេ វិយ “អធិបតី

អធិបតិឞយ្យឃុត្តកាត”ត្ប្យាឌិតា អចត្វា “លត្ថាធិបតិ លត្ថឞយ្យឃុត្តកាត”ត្ប្យាឌិតា (បដ្ឋា៑ ៧៑៧៑៦) ឲ្រេកាធិបតិចឞេតច

អធិបតិបច្ចឃោ ដ្ឋេជី៑

១៥៑ចត្វុតា ឆយ្ចឞេត ហេតុឆយ្ច ៧, ឝោតក្កាគិ បច្ចា ឞោយតឃ្សេកោយតឃ្សុបេក្ខាគ៌ ចេឌគាចឞេត ឲ្រេកា កហិតត្តា, យក្កក្កា តច

យិន្ថាឞក្កប្យចាឃាយឞយាឌិត៌ ចិតក្កចិរីឃចិត្តកក្កតាឞការចេត ឞយ្ចាឞក្កប្យាឌីហិ ឲ្រេកា កហិតត្តា៑ ឆ្កត្ថិឃឆយ្ចា ឞោឡអឞ បច្ចាត្ថិ

ចេឌតិត្ថិឃាត៌ ចេឌតាឞាយត្ថាត, តិណ្ហិ លោកុត្តរិត្ថិឃាត៌ បណ្ណិត្ថិឃឃ្សូ ច ឆាឡាឞាយត្ថាត ឲ្រេកា កហិតត្តា,

ទ្ធបិទ្ធបឌីចិតិត្ថិឃាតច្ចា ចិឞុំ កហិតត្តា, ឆលឆយ្ច បត ឃឆាចុត្តតេឃតច តច ថ្ញុវិតា, អធិបតិឆយ្ច ចត្តារោ ចុត្តា, អាហារា ពឆា

ចត្តារោ ចុត្តាតិ ក្យូឞលីឌីហិ តីហិ ឞយាកិណ្ណោ តតោតេឃច យិឃ្សូកឞក្កហោ ឲ្យចិតាយកោ ឞក្កហោ ឞត្តឆា ចុត្តោ៑ ឲត្ត ច –

បច្ចាឞក្កហិតា បណ្ណា, ចាឃារេយកក្កតា បត;

ចត្យឞក្កហិតា ចិត្តំ, ឞតិ ចេច តិឞក្កហា៑

ឞក្កប្បោ ចេឌតា ឞទ្ធា, ក្យូកឞក្កហិតា យតា;

ឲ្រេកាឞក្កហា ឞេឞា, អដ្ឋចិឞតិ ការិតា៑

យិឃ្សូកឞក្កហចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៑

ឆោធិបក្ខិយឞក្កហចណ្ណតា

១០៑ បដ្ឋាតីតិ បដ្ឋាត៌, អឞុកក្កហណាឌិចឞេត អត្យុបចិឞិត្វា កាឃាឌិអារឃ្ចណោ បចត្តតីត្យេត្វា, ឞតិឃេច បដ្ឋាត៌ ឞតិបដ្ឋាត៌៑ ត៌ បត

កាឃចេឌតាចិត្តឆយ្ចុឞុ អឞុភទុក្ខាតិច្ចាតត្តាការកក្កហណចឞេត, ឞុកឞុលតិច្ចអត្តឞណ្ណាចិបល្លាឞប្បហាតចឞេត ច ចត្យុត្តិឆត្តិ ចុត្តិ

“ចត្តារោ ឞតិបដ្ឋាតា”តិ៑ ក្យូឆ្និតាត៌ កោឞាឌីត៌ អារឃោតិ កាឃោ, ឞរីរំ, អឃ្សូាឞបឃ្សូាឞាត៌ ចា ឞឃូហោ កាឃោ , តឃ្សូ អត្យុបឃ្សូតា

បរិកយ្ចឞេត, ចិបឃ្សូតាចឞេត ច ឞរណំ កាឃាត្យុបឃ្សូតា៑ ទុក្ខទុក្ខចិបរិណាមទុក្ខឞក្ខារទុក្ខតាត៌ ចេឌតាត៌ ចឞេត អត្យុបឃ្សូតា

ចេឌតាត្យុបឃ្សូតា៑ តឆា ឞរាកឃហក្កតាឌិចឞេត ឞយ្យឃោកក្ខិយិកេឌេត កិត្តឃ្សូច ចិត្តឃ្សូ អត្យុបឃ្សូតា ចិត្តាត្យុបឃ្សូតា៑ ឞណ្ណាឞក្ខារាត៌

ឆយ្ចាត៌ កិត្តលក្ខណាតឃេច អត្យុបឃ្សូតា ឆយ្ចាត្យុបឃ្សូតា៑

១១៑ ឞយ្ច បឌហត្តិ ឲ្រេតតាតិ ឞយ្ចប្បឆាត៌, ចាឃារោយា៑ ឞោ ច កិច្ចភេឌេត ចត្យុត្តិឆោតិ អាហ “ចត្តារោ ឞយ្ចប្បឆាតា”ត្យាឌិ៑

អសុភមនសិការកម្មដ្ឋានានុយុញ្ជនាទិវសេន វាយមនំ វាយាមោ. ភិយ្យោភាវាយាតិ អភិវុឌ្ឍិយា.

២២. ឥជ្ឈតិ អធិដ្ឋានាទិកំ ឯតាយាតិ ឥទ្ធិ, ឥទ្ធិវិធញាណំ. ឥទ្ធិយា បាទោ ឥទ្ធិបាទោ, ឆន្ទោយេវ ឥទ្ធិបាទោ ឆន្ទិទ្ធិបាទោ.

២៣. ពុជ្ឈតីតិ ពោធិ, អារទ្ធវិបស្សកតោ បដ្ឋាយ យោគាវចរោ. តាយ វា សោ សតិអាទិកាយ ធម្មសាមគ្គិយា ពុជ្ឈតិ សច្ចានិ បដិវិជ្ឈតិ, កិលេសនិទ្ទាតោ វា វុដ្ឋាតិ, កិលេសសង្កោចាភាវតោ វា មគ្គផលប្បត្តិយា វិកសតិ, សា ធម្មសាមគ្គី ពោធិ, តស្ស ពោធិស្ស, តស្សា វា ពោធិយា អង្គភូតា ការណភូតាតិ ពោជ្ឈង្គា, តេ បន ធម្មវសេន សត្តវិធាតិ អាហ “សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ”ត្យាទិ. សតិយេវ សុន្ទរោ ពោជ្ឈង្គោ, សុន្ទរស្ស វា ពោធិស្ស, សុន្ទរាយ វា ពោធិយា អង្គោតិ សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ. ធម្មេ វិចិនាតីតិ ឧបបរិក្ខតីតិ ធម្មវិចយោ, វិបស្សនាបញ្ញា. ឧបេក្ខាតិ ឥធ តត្រមជ្ឈត្តុបេក្ខា.

៣០. “សត្តធា តត្ថ សង្គហោ”តិ វត្វាន បុន តំ ទស្សេតុំ “សង្កប្បបស្សទ្ធិ ច”ត្យាទិ វុត្តំ. តត្ថ វីរិយំ នវដ្ឋានំ សម្មប្បធានចតុក្កវីរិយិទ្ធិបាទវីរិយិន្ទ្រិយវីរិយពលសម្ពោជ្ឈង្គសម្មាវាយាមវសេន នវកិច្ចត្តា, សតិ អដ្ឋដ្ឋានា សតិបដ្ឋានចតុក្កសតិន្ទ្រិយសតិពលសតិសម្ពោជ្ឈង្គសម្មាសតិវសេន អដ្ឋកិច្ចត្តា. សមាធិ ចតុដ្ឋានោ សមាធិន្ទ្រិយសមាធិពលសមាធិសម្ពោជ្ឈង្គសម្មាសមាធិវសេន ចតុកិច្ចត្តា, បញ្ញា បញ្ចដ្ឋានា វីមំសិទ្ធិបាទបញ្ញិន្ទ្រិយបញ្ញាពលធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គសម្មាទិដ្ឋិវសេន បញ្ចកិច្ចត្តា, សទ្ធា ទ្វិដ្ឋានា សទ្ធិន្ទ្រិយសទ្ធាពលវសេន ទ្វិកិច្ចត្តា. ឯសោ ចុទ្ទសន្នំ ពោធិបក្ខិយភាវេន វិសិដ្ឋានំ សត្តតិំស ធម្មានំ បភេទោ ចុទ្ទសធា វិភាគោ.

៣២. លោកុត្តរេ អដ្ឋវិធេបិ សង្កប្បំ វត្វា សព្វេ ឧប្បជ្ជន្តិ, សង្កប្បបីតិយោ ន ច ឧប្បជ្ជន្តិ, ទុតិយជ្ឈានិកេ សង្កប្បស្ស, ចតុត្ថបញ្ចមជ្ឈានិកេ បីតិយា ច អសម្ភវតោ ន ឧប្បជ្ជន្តិ ច, លោកិយេបិ វិរតិត្តយំ សីលវិសុទ្ធិបច្ចត្តំ យថាយោគំ តំតំកិច្ចស្ស អត្ថសម្ភវតោ កទាចិ កត្ថចិ ឆ សត្ត ឧប្បជ្ជន្តិ, កត្ថចិ ន ច ឧប្បជ្ជន្តិ.

ពោធិបក្ខិយសង្គហវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

សព្វសង្គហវណ្ណនា

៣២. អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នាទិភេទភិន្នា តេ តេ សភាវធម្មា ឯកជ្ឈំ រាសដ្ឋេន ខន្ធា. តេនាហ ភគវា – “តទេកជ្ឈំ អភិសំយូហិត្វា អភិសង្ខិបិត្វា អយំ វុច្ចតិ រូបក្ខន្ធោ”ត្យាទិ (វិភ. ២), តេ បនេតេ ខន្ធា ភាជនភោជនព្យញ្ជនការកភុញ្ជកវិកប្បវសេន បញ្ចេវ វុត្តាតិ អាហ “រូបក្ខន្ធោ”ត្យាទិ. រូបញ្ហិ វេទនានិស្សយត្តា ភាជនដ្ឋានិយំ, វេទនា ភុញ្ជិតព្វត្តា ភោជនដ្ឋានិយា, សញ្ញា វេទនាស្សាទលាភហេតុត្តា ព្យញ្ជនដ្ឋានិយា, សង្ខារា អភិសង្ខរណតោ ការកដ្ឋានិយា, វិញ្ញាណំ ឧបភុញ្ជកត្តា ភុញ្ជកដ្ឋានិយំ.

ឯត្តាវតា ច អធិប្បេតត្ថសិទ្ធីតិ បញ្ចេវ វុត្តា. ទេសនាក្កមេបិ ឋានេន ការណំ យត្ថ វុដ្ឋាតិ, យថា វុដ្ឋាតិ, យេន ច វុដ្ឋាតិ, យោ ច គោចរោ, យោ ច វុដ្ឋិតោ, តេសំ អនុក្កមេន ទេសិតត្តា.

៣២. ឧបាទានានំ គោចរា ខន្ធា ឧបាទានក្ខន្ធា, តេ បន ឧបាទានវិសយភាវេន គហិតា រូបាទយោ បញ្ចាតិ វុត្តំ “រូបុបាទានក្ខន្ធោ”ត្យាទិ. សព្ពសង្គហណត្ថំ ហិ សាសវា, អនាសវាបិ ធម្មា អវិសេសេន “បញ្ចក្ខន្ធា”តិ ទេសិតា. វិបស្សនាភូមិសន្ទស្សនត្ថំ បន សាសវាវ “ឧបាទានក្ខន្ធា”តិ. យថា បនេត្ថ វេទនាទយោ សាសវា, អនាសវា ច, ន ឯវំ រូបំ, ឯកន្តសាសវត្តា. សភាគរាសដ្ឋេន បន តំ ខន្ធេសុ ទេសិតំ, ឧបាទានិយភាវេន, បន រាសដ្ឋេន ច ឧបាទានក្ខន្ធេសូតិ ទដ្ឋព្ពំ.

៣៣. អាយតនន្តិ ឯត្ថ តំតំទ្វារារម្មណា ចិត្តចេតសិកា សេន សេន កិច្ចេន ឃដេន្តិ វាយមន្តិ, អាយភូតេ វា តេ ធម្មេ ឯតានិ តនោន្តិ វិត្ថារេន្តិ, អាយតំ វា សំសារទុក្ខំ នយន្តិ បវត្តេន្តិ, ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ ការណភូតានីតិ វា អាយតនានិ. អបិច លោកេ និវាសអាករសមោសរណសញ្ជាតិដ្ឋានំ “អាយតន”ន្តិ វុច្ចតិ, តស្មា ឯតេបិ តំតំទ្វារិកានំ, តំតទារម្មណានញ្ច ចក្ខុវិញ្ញាណាទីនំ និវាសដ្ឋានតាយ, តេសមេវ អាកិណ្ណភាវេន បវត្តានំ អាករដ្ឋានតាយ, ទ្វារារម្មណតោ សមោសរន្តានំ សមោសរណដ្ឋានតាយ, តត្ថេវ ឧប្បជ្ជន្តានំ សញ្ជាតិដ្ឋានតាយ ច អាយតនានិ. តានិ បន ទ្វារភូតានិ អជ្ឈត្តិកាយតនានិ ឆ, អារម្មណភូតានិ ច ពាហិរាយតនានិ ឆាតិ ទ្វាទសវិធានីតិ អាហ “ចក្ខាយតន”ន្ត្យាទិ. ចក្ខុ ច តំ អាយតនញ្ចាតិ ចក្ខាយតនំ. ឯវំ សេសេសុបិ.

ឯត្ថ អជ្ឈត្តិកាយតនេសុ សនិទស្សនសប្បដិឃារម្មណត្តា ចក្ខាយតនំ វិភូតន្តិ តំ បឋមំ វុត្តំ, តទនន្តរំ អនិទស្សនសប្បដិឃារម្មណានិ ទូរតរានិ, តត្ថាបិ អសម្បត្តគ្គាហកសាមញ្ញេន ចក្ខាយតនានន្តរំ សោតាយតនំ វុត្តំ, ទូរេសុ សីឃតរំ អារម្មណគ្គហណសមត្ថត្តា ឃានាយតនំ បឋមំ វុត្តំ. បុរតោ ឋបិតមត្តស្ស ហិ ភោជនាទិកស្ស គន្ធោ វាតានុសារេន ឃានេ បដិហញ្ញតិ, តទនន្តរំ បន បវេសនវុត្តិសាមញ្ញេន ជិវ្ហាយតនំ វុត្តំ, តតោ សព្ពដ្ឋានិកំ កាយាយតនំ, តតោ បញ្ចន្នម្បិ គោចរគ្គហណសមត្ថំ មនាយតនំ, យថាវុត្តានំ បន អនុក្កមេន តេសំ តេសំ អារម្មណានិ រូបាយតនាទីនិ វុត្តានិ.

៣៤. អត្តនោ សភាវំ ធារេន្តីតិ ធាតុយោ. អថ វា យថាសម្ភវំ អនេកប្បការំ សំសារទុក្ខំ វិទហន្តិ, ភារហារេហិ ភារោ វិយ ច សត្តេហិ ធីយន្តិ ធារិយន្តិ, អវសវត្តនតោ ទុក្ខវិធានមត្តមេវ ចេតា, សត្តេហិ ច សំសារទុក្ខំ អនុវិធីយតិ ឯតាហិ, តថាវិហិតញ្ច ឯតាស្វេវ ធីយតិ ឋបិយតិ, រសសោណិតាទិសរីរាវយវធាតុយោ វិយ, ហរិតាលមនោសិលាទិសេលាវយវធាតុយោ វិយ ច ញេយ្យាវយវភូតាតិ ធាតុយោ. យថាហ –

“វិទហតិ វិធាតព្ពា, ធីយតេ ច វិធីយតេ;

ឯតាយ ធីយតេ ឯត្ថ, ឋិតិ វា ធាតុសម្មតា;

សរីរសេលាវយវ-ធាតុយោ វិយ ធាតុយោ”តិ។

តា បន យថាយតនំ សត្តវិញ្ញាណធាតុវសេន សត្តធា ភិន្ទិត្វា អវសេសេហិ ឯកាទសាយតនេហិ សហ អដ្ឋារសធាតុ ហុត្វាតិ អាហ “ចក្ខុធាតុ”ត្យាទិ។ កយការណំ វុត្តនយេន ទដ្ឋព្ពំ។

១៦។ អរិយករត្តា អរិយានិ, តថ្ឋភាវតោ សច្ចានីតិ អរិយសច្ចានិ។ ញាយានិ ហិ ចត្តារោ បដិបន្នកា, ចត្តារោ ផលដ្ឋេតិ អដ្ឋអរិយបុគ្គលេ សាធេន្តិ អសតិ សច្ចប្បដិវេធេ តេសំ អរិយភាវានុបបត្តិតោ, សតិ ច តស្មិំ ឯកន្តេន តព្ភាវូបបត្តិតោ ច។ ទុក្ខសមុទយនិរោធមគ្គានមេវ បន យថាក្កមំ ពាធកត្តំ បភវត្តំ និស្សរណត្តំ និយ្យានិកត្តំ, នាញ្ញេសំ, ពាធកាទិភាវោ ច ទុក្ខាទីនំ, ន អពាធកាទិភាវោ, តស្មា អញ្ញថាភាវតត្តព្យាបិតាវសង្ខាតេន លក្ខណេន ឯតានិ តច្ឆានិ។ តេនាហុ បោរាណា –

“ពាធនត្តំ ចត្តារោ, លិង្គេត្ត ចតុរោ យតោ;

ឋិតលោចេស ច ចត្តារោ, សាធេន្តារិយបុគ្គលេ។

“អញ្ញត្ថ ពាធកត្តាទិ, ន ហិ ឯតេហិ លព្ភតិ;

នាពាធកត្តមេតេសំ, តច្ឆានេតានិតេនតោ”តិ។

អរិយានំ វា សច្ចានិ តេហិ បដិវិជ្ឈិតព្ពត្តា, អរិយស្ស វា សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សច្ចានិ តេន ទេសិតត្តាតិ អរិយសច្ចានិ។ តានិ បន សំកិលិដ្ឋាសំកិលិដ្ឋផលហេតុវសេន ចតុព្ពិធានីតិ អាហ “ចត្តារិ អរិយសច្ចានី”ត្យាទិ។ តត្ថ កុច្ឆិតត្តា, តុច្ឆត្តា ច ទុក្ខំ។ កម្មាទិបច្ចយសន្និធានេ ទុក្ខុប្បត្តិនិមិត្តតាយ សមុទយោ សមុទេតិ ឯតស្មា ទុក្ខន្តិ កត្វា, ទុក្ខស្ស សមុទយោ ទុក្ខសមុទយោ។ ទុក្ខស្ស អនុប្បាទនិរោធោ ឯត្ថ, ឯតេនាតិ វា ទុក្ខនិរោធោ។ ទុក្ខនិរោធំ គច្ឆតិ, បដិបជ្ជតិ ច តំ ឯតាយាតិ ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទា។

១៧។ ចេតសិកានំ, សោឡសអសុខុមរូបានំ, និព្ពានស្ស ច វសេន ឯកូនសត្តតិ ធម្មា អាយតនេសុ ធម្មាយតនំ, ធាតូសុ ធម្មធាតូតិ ច សង្គហំ គច្ឆន្តិ។

១៨។ សេសចេតសិកាតិ វេទនាសញ្ញាហិ សេសា បញ្ញាស ចេតសិកា។ កស្មា បន វេទនាសញ្ញា វិសុំ គហិតាតិ? វដ្ដទោសេសុ អស្សាទតទុបករណភាវតោ។ តេសុ វដ្ដទោសេសុ ហិ អស្សាទវសប្បវត្តា វេទនា, អសុភេ សុភាទិសញ្ញាវិបល្លាសវសេន ច តស្សា

តគាការប្បចត្តិតិ តក្សបករលក្ខតា សញ្ញា, តស្ថា សំសារស្ស បឆាតហេតុតាយ ៩តា ចិតិក្ខិដ្ឋា ឥឝសិតាតិ៍ ទុត្តឥញ្ញោ អាឆទិឥឃគ –

“ចដ្ឋេឆមុស្ថ អស្សាជំ, តឝស្សាក្សបឥឃចតំ;

ចិតិក្ខ្ជ តិឥឝស្សោតុំ, ឍគ្គ្ឆឃមុគាហដ”ត្តិ៍ (ធាយ៍ បរិ៍ ១៣៨);

៣០៍ តត្រ ច អាយតគធាតូសុ តិដ្ឋាតំ សក្ខហិតំ, ឍឥត្ថសុ កស្ថា គ សក្ខហិតត្តិ អាហ “ឥកឝាកាឥចគា”ត្យាឌិ៍ អតីតាឌិឥកឝកិត្តាគតោ្យ

រាសឥដ្ឋគ ឍត្ថឥចាហារោតិ តិដ្ឋាតំ ឥកឝាកាចឥតា ឍត្ថសក្ខហឥតា តិស្សជំ, ចិតិយុត្តត្តឥត្តា៍

៣១៍ ឍត្ថិ ត្ថារាតំ, ឍត្ថិ អារម្មណាគច្ចា ឥកឥឝគ អាយតតាតិ ត្ថាឝស កចត្តិ, ឍត្ថិ ត្ថារាតំ ឍត្ថិ អារម្មណាតំ តក្សកឃំ តិស្សាឃ ដ្ឋប្បត្ថាតំ

តត្តកាគឥមច ចិញ្ញាណាតំ បរិឃាឥឃគ កឥមគ ធាតុឥឃា អដ្ឋារស កចត្តិ៍

៣២៍ តិឥស្សា ក្សមិឥឃា ត្ថមស្សាតិ តិក្សមំ, តិក្សមំឥឃច ឥតក្សមកំ៍ ចត្តតិ ៩ត្ត កម្មំ, តត្ថិបិឥកា ចាតិ ចដ្ឋំ៍ តណ្ហាតិ កាយតណ្ហាឌិចឥសគ

តិចិឆា, បុគ ឍត្សអារម្មណចឥសគ អដ្ឋារសចិឆា, អតីតាតាកតបច្ចុប្បត្ថចឥសគ ចតុបញ្ញាសចិឆា, អជ្ឈត្តិកពាហិរចឥសគ អដ្ឋសតប្បឥកឝា

តណ្ហា៍ កស្ថា បគ អឥញ្ញាសុបិ ទុក្ខឥហតូសុ សឥត្តសុ តណ្ហាឥឃច សមុទឥឃាតិ ទុត្តាតិ? បឆាគការណត្តា៍ កម្មចិចិត្តតាឥហតុកាឥចគ, ហិ

កម្មសហាឃកាត្សបកមឥគគ ច ទុក្ខចិចិត្តតាការណត្តា តណ្ហា ទុក្ខស្ស ចិឥសសការណត្តិ៍ មឥក្កា ទុក្ខតិឥរាឆកាមិតិបដិបឝាតាឥមគ ទុឥត្តា

មឥក្កា ឥលិក្យត្តឥរា មឥតាតិ មឥក្កាតិ បុគ មក្កក្កហណំ ឥឃាឥឌតព្ពា៍

៣៣៍ មក្កឃុត្តា អដ្ឋក្កិកចិតិយុត្តា ឥសសា មក្កសម្បយុត្តា ចស្សាឥឃា ចលឥព្ទាច សសម្បយុត្តត្តិ ៩ឥត ចតុហិ សច្ចហិ ចិតិស្សជា ចិតិក្កតា

តិប្បរិឃាឃឥតា, បរិឃាឃឥតា បគ អញ្ញាតាចិត្ថ្រឹយតិឥទ្ឋឥសបិ “មក្កដ្ឋំ មក្កបរិឃាបត្ថ”ត្តិ (ឆ៍ ស៍ ៣៣៣) ទុត្តត្តា ចលឆម្មស្ស

សម្មាឌិដ្ឋាឌីតំ មក្កសច្ចេ, ត្ថតឥរសច្ចា មក្កចលសម្បយុត្តាតំ សក្ខារទុក្ខសាមញ្ញាគ ទុក្ខសច្ចេ សក្ខឥហា សក្កា កាតុំ៍ ៩ចតោ្យសតិ

សច្ចឥឝសតាឃបិ សត្ថសក្ខាហិកតា ដ្ឋបបត្ថា ឥហាតិ៍ កស្ថា បឥគឥត ឍត្ថាឝឥឃា ពាហុ ឆម្មា ទុត្តាតិ? កកចតាបិ តឥឆច ឥឝសិតត្តា៍

កកចតាបិ កស្ថា តឆា ឥឝសិតាតិ? តិចិឆសត្តាត្យក្កហស្ស អឆិឥប្បតត្តា៍ តាយទ្សបតក្សកឃសម្មូត្សហចឥសគ ហិ តិក្ខតាកិតិក្ខយុទ្ធិន្ទ្រិឃចឥសគ,

សក្ខិត្តមដ្ឋិមចិត្ថារទុចិចឥសគ ច តិចិឆា សត្តា៍ ឥតសុ តាយសម្មូត្សហាតំ ឍត្ថក្កហណំ តាយស្ស តត្ថ ចតុឆា ចិកត្តត្តា, ទ្សបសម្មូត្សហាតំ

អាយតតក្កហណំ ទ្សបស្ស តត្ថ អឥដ្ឋកាឝសឆា ចិកត្តត្តា, ដ្ឋកឃមុត្សហាតំ ធាតុក្កហណំ ដ្ឋកឥឃសម្បិ តត្ថ ចិត្ថារឥតា ចិកត្តត្តា, តឆា

តិក្ខិន្ទ្រិឃាតំ, សក្ខិត្តទុចិកាតច្ចា ឍត្ថាក្កហណាត្យជិ ឥឃាឥឌតព្ពា៍ តំ បឥគតំ តិចិឆម្បិ បចត្តិតិចត្តិតក្សកឃឥហតុចឥសគ ជិដ្ឋឥមច

ដ្ឋបការាចឋំ៍ ឥគា អញ្ញាឆាតិ សច្ចក្កហណត្តិ ឌដ្ឋព្ពំ៍

សព្ពសក្ខហចណ្ណគា តិដ្ឋិតា៍

ញត្តិ អភិធម្មត្ថវិភាវិនិយា នាម អភិធម្មត្ថសង្គហវណ្ណនាយ

សមុច្ចយបរិច្ឆេទវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

໘. ປຈ຺ຈຍປຣິຈ຺ເຉທວຓ຺ຓນາ

໑. ອິທານິ ຍຖາວຸຕ຺ຕານໍ ຣູປທມ຺ມານໍ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທປຏ຺ຐານນຍວເສນ ປຈ຺ຈເຍ ທສ຺ເສຕຸໍ “ເຍສ”ນ຺ຕ຺ຍາທິ ອາຣທ຺ຘໍ. ເຍສໍ ປຈ຺ຈເຍຫິ ສງ຺ຂຕຕ຺ຕາ ສງ຺ຂຕານໍ ປຈ຺ຈຍຸປ຺ປນ຺ນທມ຺ມານໍ ເຍ ປຈ຺ຈຍທມ຺ມາ ຍຖາ ເຍນາກາເຣນ ປຈ຺ຈຍາ ຐິຕິຍາ, ອຸປ຺ປຕ຺ຕິຍາ ຈ ອຸປກາຣກາ, ຕໍ ວິຠາຄໍ ເຕສໍ ປຈ຺ຈຍຸປ຺ປນ຺ນານໍ, ເຕສໍ ປຈ຺ຈຍານໍ, ຕສ຺ສ ຈ ປຈ຺ຈຍາກາຣສ຺ສ ປເຠທໍ ອິທ ອິມສ຺ມິໍ ສມຸຈ຺ຈຍສງ຺ຄຫານນ຺ຕເຣ ຐາເນ ຍຖາຣຫໍ ຕໍຕໍປຈ຺ຈຍຸປ຺ປນ຺ນທມ຺ເມ ສຕິ ຕໍຕໍປຈ຺ຈຍານໍ ຕໍຕໍປຈ຺ຈຍຠາວາກາຣານຸຣູປໍ ອິທານິ ປວກ຺ຂາມີຕິ ໂຍຊນາ.

໒. ຕຕ຺ຖ ປຈ຺ຈຍສາມຄ຺ຄິໍ ປຏິຈ຺ຈ ສມໍ ຄນ຺ຕ຺ວາ ຜລານໍ ອຸປ຺ປາໂທ ເອຕສ຺ມາຕິ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາໂທ, ປຈ຺ຈຍາກາໂຣ. ນານປ຺ປກາຣານິ ຐານານິ ປຈ຺ຈຍາ ເອຕ຺ຖ ຐປິຕາ ປຏ຺ຐານໍ, ອນນ຺ຕນຍສມນ຺ຕປຏ຺ຐານມຫາປກຣຓໍ, ຕຕ຺ຖ ເທສິຕນໂຍ ປຏ຺ຐານນໂຍ.

໒. ຕຕ຺ຖາຕິ ເຕສຸ ທ຺ວີສຸ ນເຍສຸ. ຕສ຺ສ ປຈ຺ຈຍທມ຺ມສ຺ສ ຠາເວນ ຠວນສີລສ຺ສ ຠາໂວ ຕພ຺ຠາວຠາວີຠາໂວ, ໂສເຍວ ອາກາຣມຕ຺ຕໍ, ເຕນ ອຸປລກ຺ຂິໂຕ ຕພ຺ຠາວຠາວີຠາວາກາຣມຕ຺ໂຕປລກ຺ຂິໂຕ. ເອເຕນ ຕທຠາວາຠາວາກາຣມຕ຺ໂຕປລກ຺ຂິຕຕາປິ ອຕ຺ຖໂຕ ທສ຺ສິຕາ ໂຫຕິ. ອນ຺ວຍພ຺ຍຕິເຣກວເສນ ຫິ ປຈ຺ຈຍລກ຺ຂຓໍ ທສ຺ສິຕໍ. ເຕນາຫ ຠຄວາ – “ອິມສ຺ມິໍ ສຕິ ອິທໍ ໂຫຕິ, ອິມສ຺ສຸປ຺ປາທາ ອິທໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ. ອິມສ຺ມິໍ ອສຕິ ອິທໍ ນ ໂຫຕິ, ອິມສ຺ສ ນິໂຣທາ ອິທໍ ນິຣຸຊ຺ຌຕີ”ຕິ (ມ. ນິ. ໑.໓໐໓, ໓໐໙; ສໍ. ນິ. ໒.໒໑; ອຸທາ. ໑, ໒). ປຏິຈ຺ຈ ຜລໍ ເອຕິ ເອຕສ຺ມາຕິ ປຈ຺ຈໂຍ. ຕິຏ຺ຐຕິ ຜລໍ ເອຕ຺ຖ ຕທາຍຕ຺ຕວຸຕ຺ຕິຕາຍາຕິ ຐິຕິ, ອາຫຈ຺ຈ ວິເສເສຕ຺ວາ ປວຕ຺ຕາ ປຈ຺ຈຍສຕ຺ຕາ ຐິຕິ ອາຫຈ຺ຈປຈ຺ຈຍຏ຺ຐິຕິ. ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທນໂຍ ຫິ ຕພ຺ຠາວຠາວີຠາວາກາຣມຕ຺ຕໍ ອຸປາທາຍ ປວຕ຺ຕຕ຺ຕາ ເຫຕາທິປຈ຺ຈຍນິຍມວິເສສໍ ອນເປກ຺ຂິຕ຺ວາ ອວິເສສໂຕວ ປວຕ຺ຕຕິ, ອຍໍ ປນ ເຫຕາທິຕໍຕໍປຈ຺ຈຍານໍ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ທມ຺ມສ຺ສ ຕໍຕໍປຈ຺ຈຍຠາວນິຍຕ຺ຕິຍາກາຣວິເສສໍ ອຸປາທາຍ ວິເສເສຕ຺ວາ ປວຕ຺ຕາຕິ ອາຫຈ຺ຈປຈ຺ຈຍຏ຺ຐິຕິມາຣພ຺ຠ ປວຸຕ຺ໂຕຕິ. ເຍທິ ປນ “ອາຫຈ຺ຈ ກຓ຺ຐຕາລ຺ວາທີສຸ ປຫຣິຕ຺ວາ ວຸຕ຺ຕາ ຐິຕິ ອາຫຈ຺ຈປຈ຺ຈຍຏ຺ຐິຕີ”ຕິ ວຓ຺ເຓນ຺ຕິ, ຕໍ ປນ ສທ຺ທສຕ຺ເຖສຸ ເຕສໍ ອຈ຺ຈນ຺ຕນິຍຕ຺ຕາຣຫໍ ປກາເສຕິ. ນ ຫິ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທນໂຍ, ອນ຺ເຎ ວາ ເກຈິ ນໂຍ ກຓ຺ຐຕາລ຺ວາທີສຸ ອນາຫຈ຺ຈ ເທເສຕຸໍ ສກ຺ກາຕິ. ເວທິຍຕ຺ຕຕ຺ຕາຕິ ປຏ຺ຐານນເຍປິ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທນເຍເນວ ປກ຺ຂິປິຕ຺ວາ ຫາເຕຸທີກາເຣນ ເທສິຕາປຈ຺ຈຍທມ຺ເມ ຈ ວິເສສ຺ເວຕ຺ວາ ອາຈຣິຍາ ສງ຺ຄຫກາຣານໂຍ ປປນ຺ເຈຕ຺ວາ ວິຕ຺ຖາເຣຕ຺ວາ, ອຍໍ ປນ ວິທິ ວິທີເຍວ ທສ຺ສິຕພ຺ພາປາຐມິປານໂຍ.

ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາທນຍວຓ຺ຓນາ

໓. ນ ວິຊານາຕີຕິ ອວິຊ຺ຊາ, ອວິນ຺ທິຍໍ ວາ ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕາທິໍ ວິນ຺ທຕິ ປຏິລຠຕິ, ວິນ຺ທິຍໍ ວາ ກາຍສຸຈຣິຕາທິໍ ນ ວິນ຺ທຕິ, ເວທິຕພ຺ພໍ ວາ ຈຕຸສຈ຺ຈາທິກໍ ນ ວິທິຕໍ ກໂຣຕິ, ອວິຊ຺ຊມາເນ ວາ ຊວາເປຕິ, ວິຊ຺ຊມາເນ ວາ ນ ຊວາເປຕີຕິ ອວິຊ຺ຊາ, ຈຕູສຸ ອຣິຍສຈ຺ເຈສຸ ປຸພ຺ພນ຺ຕາທີສຸ ຈຕູສຸ ອນ຺ຎາຓສ຺ເສຕໍ ນາມໍ. ອວິຊ຺ຊາ ເອວ ປຈ຺ຈໂຍ ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈໂຍ. ຕໂຕ ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈຍາ ສງ຺ຂຕມຠິສງ຺ຂໂຣນ຺ຕີຕິ ສງ຺ຂາຣາ, ກຸສລາກຸສລກມ຺ມານິ. ເຕ ຕິວິທາ ປຸນ຺ຎາຠິສງ຺ຂາຣາ ອປຸນ຺ຎາຠິສງ຺ຂາຣາ ອາເນນ຺ຊາຠິສງ຺ຂາຣາຕິ. ຕຕ຺ຖ ກາມຣູປາວຈຣາ ເຕຣສ

កុសលចេតនា បុញ្ញាភិសង្ខារោ, ទ្វាទស អកុសលចេតនា អបុញ្ញាភិសង្ខារោ, ចតស្សោ អារុប្បចេតនា អានេញ្ជាភិសង្ខារោតិ ឯវមេតា ឯកូនតិំស ចេតនា សង្ខារា នាម។ បដិសន្ធិវសេន ឯកូនវីសតិវិធំ, បវត្តិវសេន ទ្វត្តិំសវិធំ វិបាកវិញ្ញាណំ វិញ្ញាណំ នាម។ នាមញ្ច រូបញ្ច នាមរូបំ។ តត្ថ នាមំ ឥធ វេទនាទិក្ខន្ធត្តយំ, រូបំ បន ភូតុបាទាយភេទតោ ទុវិធំ កម្មសមុដ្ឋានរូបំ, តទុភយម្បិ ឥធ បដិសន្ធិវិញ្ញាណសហគតន្តិ ទដ្ឋព្វំ។ នាមរូបបច្ចយាតិ ឯត្ថ នាមញ្ច រូបញ្ច នាមរូបញ្ច នាមរូបន្តិ សរូបេកសេសោ វេទិតព្វោ។ ចក្ខាទីនិ ឆ អជ្ឈត្តិកាយតនានិ, ពេសញ្ហិ យថោត រូបិនីតិ ឆ ពាហិរាយតនានិបិ វា អាយតនំ នាម។ ឆ អាយតនានិ ច ឆដ្ឋាយតនញ្ច សឡាយតនំ។ ចក្ខុសម្ផស្សាទិវសេន ឆទ្វារិកោ ផស្សោ ផស្សោ នាម។ សុខទុក្ខុបេក្ខាវសេន តិវិធា វេទនា។

កាមតណ្ហា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហាតិ តិវិធា តណ្ហា។ ឆឡារម្មណាទិវសេន បន អដ្ឋសតប្បភេទា ហោតិ កាមុបាទានាទិវសេន ចត្តារិ ឧបាទានានិ។ ឯត្ថ ច ទុព្ពលា តណ្ហា តណ្ហា នាម, ពលវតី ឧបាទានំ។ អសម្បត្តវិសយបត្ថនា វា តណ្ហា តមសិ ចោរានំ ហត្ថប្បសារណំ វិយ, សម្បត្តវិសយគ្គហណំ ឧបាទានំ ចោរានំ ហត្ថប្បត្តស្ស គហណំ វិយ។ អប្បិច្ឆតាបដិបក្ខា តណ្ហា, សន្តោសបដិបក្ខំ ឧបាទានំ។ បរិយេសនទុក្ខមូលំ តណ្ហា, អារក្ខទុក្ខមូលំ ឧបាទានន្តិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ កម្មភវោ ឧបបត្តិភវោតិ ទុវិធោ ភវោ។ តត្ថ បឋមោ ភវតិ ឯតស្មា ផលន្តិ ភវោ, សោ កាមាវចរកុសលាកុសលាទិវសេន ឯកូនតិំសវិធោ។ ទុតិយោ បន ភវតីតិ ភវោ, សោ កាមភវាទិវសេន នវវិធោ។ ឧបាទានបច្ចយា ភវោតិ ឯត្ថ ឧបបត្តិភវោបិ អធិប្បេតោ។ ភវបច្ចយា ជាតីតិ កម្មភវោវ។ សោ ហិ ជាតិយា បច្ចយោ ហោតិ, ន ឧបបត្តិភវោ។ សោ ហិ បឋមាភិនិព្ពត្តក្ខន្ធសភាវោ ជាតិយេវ, ន ច តទេវ តស្ស ការណំ យុត្តំ។ តេសំ តេសំ សត្តានំ តំតំគតិអាទីសុ អត្តភាវបដិលាភោ ជាតិ។ តថាភិនិព្ពត្តស្ស ច អត្តភាវស្ស បុរាណភាវោ ជរា។ ឯតស្សេវ ឯកភវបរិច្ឆិន្នស្ស បរិយោសានំ មរណំ។ ញាតិព្យសនាទីហិ ផុដ្ឋស្ស ចិត្តសន្តាបោ សោកោ។ តស្សេវ វចីបលាបោ បរិទេវោ។ កាយិកទុក្ខវេទនា ទុក្ខំ។ មានសិកទុក្ខវេទនា ទោមនស្សំ។ ញាតិព្យសនាទីហិ ផុដ្ឋស្ស អធិមត្តចេតោទុក្ខប្បភាវិតោ ភុសោ អាយាសោ ឧបាយាសោ។

ឯត្ថ ច សតិបិ វត្ថារម្មណាទិកេ បច្ចយន្តរេ អវិជ្ជាទិឯកេកបច្ចយគ្គហណំ បធានការណតោ, បាកដការណតោ ចាតិ ទដ្ឋព្វំ។ ឯត្ថ ច អវិជ្ជានុសយិតេយេវ សន្តានេ សង្ខារានំ វិបាកធម្មការេន បវត្តនតោ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សម្ភវន្តិ, វិញ្ញាណញ្ច សង្ខារជនិតំ ហុត្វា ភវន្តរេ បតិដ្ឋាតិ។ ន ហិ ជនកាភាវេ តស្សុប្បត្តិ សិយា, តស្មា សង្ខារបច្ចយា វិញ្ញាណំ។ នាមរូបញ្ច បុព្វង្គមាធិដ្ឋានភូតវិញ្ញាណុបត្ថទ្ធំ បដិសន្ធិបវត្តីសុ បតិដ្ឋហតីតិ វិញ្ញាណបច្ចយា នាមរូបំ, សឡាយតនញ្ច នាមរូបនិស្សយេនេវ ឆព្វិធផស្សស្ស ទ្វារភាវេន យថារហំ បវត្តតិ, នោ អញ្ញថាតិ នាមរូបបច្ចយា សឡាយតនំ។ ផស្សោ ច សឡាយតនសម្ភវេនេវ អារម្មណំ ផុសតិ។ ន ហិ ទ្វារាភាវេ តស្សុប្បត្តិ សិយាតិ សឡាយតនបច្ចយា ផស្សោ។ ឥដ្ឋានិដ្ឋមជ្ឈត្តំ អារម្មណំ ផុសន្តោយេវ វេទនំ វេទយតិ, នោ អញ្ញថាតិ ផស្សបច្ចយា វេទនា។ វេទនីយេសុ ច ធម្មេសុ អស្សាទានុបស្សិនោ វេទនាហេតុកា តណ្ហា សម្ភវតីតិ វេទនាបច្ចយា តណ្ហា។ តណ្ហាសិនេហបិបាសិតាយេវ ច ឧបាទានិយេសុ ធម្មេសុ ឧបាទានា និព្វត្តន្តិ។ តណ្ហាយ ហិ រូបាទីនិ អស្សាទេត្វា អស្សាទេត្វា កាមេសុ បាតព្យតំ អាបជ្ជន្តីតិ តណ្ហា កាមុបាទានស្ស បច្ចយោ។ តថា រូបាភិនន្ទិតោ “នត្ថិ ទិន្នំ”ត្យាទិកា មិច្ឆាទស្សនំ សំសារតោ មុច្ចិតុកាមោ អសុទ្ធិមគ្គេ សុទ្ធិមគ្គបរាមាសំ ខន្ធេសុ អត្តត្តនិយគាហភូតំ អត្តវាទទ្វយញ្ច គណ្ហាតិ, តស្មា ទិដ្ឋុបាទានាទីនម្បិ បច្ចយោតិ តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ។ យថារហំ សម្បយោគានុសយវសេន ឧបាទានបតិដ្ឋិតាយេវ សត្តា កម្មាយូហនាយ សំវត្តន្តីតិ ឧបាទានំ ភវស្ស

បច្ចយោ។ ឧបបត្តិភវសង្ខាតា ច ជាតិ កម្មភវហេតុកា ឯវ ។ ពីជតោ អង្កុរោ វិយ តត្ថ តត្ថ សមុបលព្ភតីតិ កស្មា ជាតិយា បច្ចយោ ភវោ។ សតិ ច ជាតិយា ឯវ ជរាមរណសម្ភវោ។ ន ហិ អជាតានំ ជរាមរណសម្ភវោ ហោតីតិ ជាតិ ជរាមរណានំ បច្ចយោតិ ឯវមេតេសំ តព្ភាវភាវីភាវោ ទដ្ឋព្វោ។

ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតីតិ យថាវុត្តេន បច្ចយបរម្បរវិធិនា, ន បន សត្តសុខាទីហិ ឯតស្ស ឯវំ សង្ខាតស្ស កេវលស្ស សុទ្ធេហិ អសម្មិស្សស្ស, សកលស្ស វា ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ទុក្ខរាសិស្ស ន សុខសុភាទីនំ សមុទយោ និព្ពត្តិ ហោតិ។ ឯត្ថ ញាយម្ហិ បច្ចយសង្គហាទិការោ។

៧។ អតីតំ សរតំ ភវតិ បវត្តតីតិ អទ្ធា, កាលោ។

៨។ អវិជ្ជាសង្ខារា អតីតោ អទ្ធា អតីតភវបរិយាបន្នហេតុភាវេន វុត្តេ អធិប្បេតត្តា, អទ្ធាគ្គហណេន ច អវិជ្ជាទីនំ ធម្មានំ ឯវ ភវាទិ តព្ភាវិយត្តស្ស កស្សចិ កាលស្ស អនុបលព្ភនតោ។ និរុទ្ធានុប្បន្នា ឯវ ហិ ធម្មា អតីតានាគតកាលវសេន ឧប្បាទាទិក្ខណត្តយបរិយាបន្នា ច បច្ចុប្បន្នកាលវសេន វោហរីយន្តិ។ ជាតិជរាមរណំ អនាគតោ អទ្ធា បច្ចុប្បន្នហេតុតោ អនាគតេ និព្ពត្តនតោ។ មជ្ឈេ បច្ចុប្បន្នោ អទ្ធា អតីតហេតុតោ ឥធ និព្ពត្តនកផលសភាវត្តា, អនាគតផលស្ស ឥធ ហេតុសភាវត្តា ច មជ្ឈេ វិញ្ញាណាទីនិ អដ្ឋង្គានិ បច្ចុប្បន្នោ អទ្ធា។

៩។ តត្ថ សោកបរិទេវាទយោបិ អង្គភាវេន វុត្តាតិ អាហ “សោកាទិវចនន្ត្យាទិ”។ សោកាទិវចនំ ជាតិយា និស្សន្ទស្ស អនុព្ពផលវត្តស្ស និទស្សនំ, ន បន វិសុំ អង្គទស្សនត្ថំ។

១០។ តណ្ហុបាទានភវាបិ គហិតា ហោន្តីតិ កិលេសភាវសាមញ្ញតោ អវិជ្ជាគ្គហណេន តណ្ហុបាទានានិ, កម្មភាវសាមញ្ញតោ សង្ខារគ្គហណេន កម្មភវោ គហិតោ។ តថា តណ្ហុបាទានភវគ្គហណេន ច អវិជ្ជាសង្ខារា គហិតាតិ សម្ពន្ធោ។ ឯវញ្ចាបិ វុត្តមេវ ហោតិ គហណេន ហោតិ សង្គហោ ឥដ្ឋព្វោ, វិញ្ញាណនាមរូបសឡាយតនផស្សវេទនានំ ជាតិជរាភង្គោ ជាតិជរាមរណន្តិ ច វុត្តាតិ អាហ “ជាតិជរាមរណគ្គហណេនា”ត្យាទិ។

១១។ អតីតេ ហេតវោ បញ្ចាតិ សរូបតោ វុត្តានិ ទ្វេ អវិជ្ជាសង្ខារានិ, សង្គហវសេន គហិតានិ តីណិ តណ្ហុបាទានភវានិ ចាតិ ឥមេ បញ្ច ធម្មា អតីតភវេ និព្ពត្តា អតីតភវេ ហេតវោ បញ្ច, ឥទានិ ផលបញ្ចកន្តិ អតីតហេតុបច្ចយា ឥធ បច្ចុប្បន្នេ និព្ពត្តំ វិញ្ញាណាទិផលបញ្ចកំ។ ឥទានិ ហេតវោ បញ្ចាតិ សរូបតោ វុត្តានិ តណ្ហុបាទានានិ តីណិ, សង្គហតោ លទ្ធានិ អវិជ្ជាសង្ខារានិ ទ្វេ ចាតិ បច្ចុប្បន្នេ អាយតិំ ផលស្ស បច្ចយា ឥទានិ ហេតវោ បញ្ច។ អាយតិំ ផលបញ្ចកន្តិ ជាតិជរាមរណគ្គហណេន វុត្តំ បច្ចុប្បន្នហេតុបច្ចយា អនាគតេ និព្ពត្តនកវិញ្ញាណាទិផលបញ្ចកន្តិ ឯវំ វីសតិ អតីតាទីសុ តត្ថ តត្ថ អាកិរីយន្តីតិ អាការា។

អតីតហេតុំ, ឥទានិ ផលបញ្ចកស្ស ច អន្តរា ឯកោ សន្ធិ, ឥទានិ ផលបញ្ចកស្ស, ឥទានិ ហេតុបញ្ចកស្ស អន្តរា ឯកោ, ឥទានិ ហេតុំ, អាយតិំ ផលស្ស ច អន្តរា ឯកោតិ ឯវំ តិសន្ធិ។ វុត្តញ្ហេតំ – “សង្ខារវិញ្ញាណានមន្តរា ឯកោ, វេទនាតណ្ហានមន្តរា ឯកោ, ភវជាតីនមន្តរា ឯកោ សន្ធី”តិ។ ឯត្ថ ហិ ហេតុតោ ផលស្ស អវិច្ឆេទប្បវត្តិភាវតោ ហេតុផលសម្ពន្ធតោ បឋមោ សន្ធិ, តថា តតិយោ, ទុតិយោ បន ផលតោ ហេតុនោ អវិច្ឆេទប្បវត្តិភាវតោ ផលហេតុសម្ពន្ធតោ។ ផលភូតោបិ ហិ ធម្មោ អញ្ញស្ស ហេតុភាវកស្ស ធម្មស្ស បច្ចយោតិ។ សន្ធិបីយន្តិ ឯត្ថ អវិជ្ជាទយោ, វិញ្ញាណាទយោ ចាតិ សង្ខេបេបិ, អតីតហេតុ, ឯតរហិ វិបាកោ, ឯតរហិ ហេតុ អាយតិំ វិបាកោតិ ចត្តារោ សង្ខេបាតិ ចតុសង្ខេបា។

១០។ កម្មភវសង្ខាតោ ភវេកទេសោតិ ឯត្ថ អាយតិំ បដិសន្ធិយា បច្ចយចេតនា ភវោ នាម, បុរិមកម្មភវស្មិំ ឥធ បដិសន្ធិយា បច្ចយចេតនា សង្ខារាតិ វេទិតព្វា។ អភេទេន ចាតិ វិញ្ញាណាទិបញ្ចកជាតិជរាមរណភេទេន សព្វេសំ បច្ចុប្បន្នផលភេទេន វុត្តត្តា។ ឧបបត្តិភវសង្ខាតោ ភវេកទេសោតិ បន អនាគតបរិយាបន្នា វេទិតព្វា។ ភវ-សទ្ទេន កម្មភវស្សបិ វុច្ចមានត្តា ភវេកទេស-សទ្ទោ វុត្តោ។

១១។ បុព្ពន្តស្ស អវិជ្ជា មូលំ, អបរន្តស្ស តណ្ហា មូលន្តិ អាហ អវិជ្ជាតណ្ហាវសេន ទ្វេ មូលានី”តិ។

១២។ តេសំយេវ អវិជ្ជាតណ្ហាសង្ខាតានំ វដ្ដមូលានំ និរោធេន អនុប្បាទធម្មតាបត្តិយា សព្វប្បការេន និរុទ្ធាយ អប្បវត្តិយា វដ្ដំ និរុជ្ឈតិ។ អភិណ្ហសោ អភិក្ខណំ ឧប្បាទវសេន សង្ខាតាយ មុច្ឆាយ ពហុលីកតានំ សត្តានំ សោកាទិសមប្បិតានំ កាយវចាទិអាវចានំ សមុប្បាទតោ បន អវិជ្ជា ច វុត្តាតិ។ “អាសវសមុទយា អវិជ្ជាសមុទយោ”តិ (ម. និ. ១.១០៣) ហិ វុត្តំ។ ឯតេន អវិជ្ជាយបិ បច្ចយោ ទស្សិតោ ហោតិ, ឯត្តាវតា បដិច្ចសមុប្បាទចក្កំ អនាទិ សិយាតិ។ ឯតេនេវ វុត្តនយេន អាទិ អវិជ្ជំ អនាទិកំ អាទិរហិតំ តិភូមកបរិយាបន្នត្តា តេភូមកំ កិលេសកម្មវិបាកចក្កវសេន តិវដ្ដំ បដិច្ចសមុប្បាទោតិ បដ្ឋបេសិ បញ្ញាបេសិ មហាមុនិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ។

បដិច្ចសមុប្បាទកថាវណ្ណនា និដ្ឋិតា។

បដ្ឋានកថាវណ្ណនា

១៣។ ឯវំ បដិច្ចសមុប្បាទនយំ វិភាវេត្វា ទស្សេត្វា ឥទានិ បដ្ឋាននយំ ទស្សេតុំ “ហេតុបច្ចយោ”ត្យាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ហិនោតីតិ បតិដ្ឋាតិ ឯតេនាតិ ហេតុ, អនេកត្ថត្តា ធាតុសទ្ទានំ ហិ-សទ្ទោ ឯត្ថ បតិដ្ឋានត្ថោតិ ទដ្ឋព្វោ។ ហិនោតីតិ វា ឯតេន កម្មនិទានភូតេន ឧទ្ធំ ឧជុំ អភិហរិត្វេន មូលេន វិយ បាទបោ តប្បច្ចយំ ផលំ គច្ឆតិ បវត្តតីតិ វុត្តំ វិរុឡ្ហិំ អាបជ្ជតីតិ ហេតុ។ ហេតុ ច សោ បច្ចយោ ចាតិ ហេតុបច្ចយោ។ ហេតុ ហុត្វា បច្ចយោ, ហេតុភាវេន បច្ចយោតិ វុត្តំ ហោតិ។ មូលដ្ឋេន ហេតុ, ឧបការដ្ឋេន បច្ចយោតិ សង្ខេបតោ

មូលដ្ឋេន ឧបការកោ ធម្មោ ហេតុបច្ចយោ។ យោ បន បវត្តេ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ, បដិសន្ធិយំ កម្មសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ ឧភយត្ថ សម្បយុត្តានំ នាមធម្មានញ្ច រុក្ខស្ស មូលានិ វិយ សុប្បតិដ្ឋិតភាវសាធនសង្ខាតមូលដ្ឋេន ឧបការកា ល ធម្មាតិ វេទិតព្វា។

អាលម្ពិយតិ ទុព្វលេន វិយ ទណ្ឌាទិកំ ចិត្តចេតសិកេហិ គយ្ហតីតិ អារម្មណំ។ ចិត្តចេតសិកា ហិ យំ យំ ធម្មំ អារព្ភ បវត្តន្តិ, តេ តេ ធម្មា តេសំ តេសំ ធម្មានំ អារម្មណបច្ចយោ នាម។ ន ហិ សោ ធម្មោ អត្ថិ, យោ ចិត្តចេតសិកានំ អារម្មណបច្ចយតំ ន គច្ឆេយ្យ។ អត្តាធីនប្បវត្តីនំ បតិភូតោ បច្ចយោ អធិបតិបច្ចយោ។

ន វិជ្ជតិ បច្ចយុប្បន្នេន សហ អន្តរំ ឯតស្ស បច្ចយស្សាតិ អនន្តរបច្ចយោ។ សណ្ឋានាភាវេន សុដ្ឋុ អនន្តរបច្ចយោ សមនន្តរបច្ចយោ។ អត្តនោ អត្តនោ អនន្តរំ អនុរូបចិត្តុប្បាទនសមត្ថា បុរិមបុរិមនិរុទ្ធា ធម្មា “អនន្តរបច្ចយោ”, “សមនន្តរបច្ចយោ”តិ ច វុច្ចតិ។ ព្យញ្ជនមត្តតោវ ហិ តេសំ វិសេសោ។ អត្ថតោ បន ឧភយម្បិ សមនន្តរនិរុទ្ធស្សេវាធិវចនំ។ ន ហិ តេសំ អត្ថតោ ភេទោ ឧបលព្ភតិ។ យំ បន កេចិ វទន្តិ “អត្ថានន្តរតាយ អនន្តរបច្ចយោ, កាលានន្តរតាយ សមនន្តរបច្ចយោ”តិ, តំ “និរោធា វុដ្ឋហន្តស្ស នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ផលសមាបត្តិយា សមនន្តរបច្ចយេន បច្ចយោ”ត្យាទីហិ (បដ្ឋា. ១.១.៤១៨) វិរុជ្ឈតិ។ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ហិ សត្តាហាទិកាលំ និរុទ្ធំ ផលសមាបត្តិយា សមនន្តរបច្ចយោ, តស្មា អភិនិវេសំ អកត្វា ព្យញ្ជនមត្តតោវេត្ថ នានាករណំ បច្ចេតព្វំ, ន អត្ថតោ។ បុព្វធម្មនិរោធស្ស ហិ បច្ឆាជាតធម្មុប្បាទនស្ស ច អន្តរាភាវេន ឧប្បាទនសមត្ថតាយ និរោធោ អនន្តរបច្ចយតា, “ឥទមិតោ ឧទ្ធំ, ឥទំ ហេដ្ឋា, ឥទំ សមន្តតោ”តិ អត្ថតោ ឯកត្តំ ឧបគតោ វិយ សុដ្ឋុ អនន្តរភាវេន ឧប្បាទេតុំ សមត្ថំ ហុត្វា និរោធោ សមនន្តរបច្ចយតាតិ ឯវំ ព្យញ្ជនមត្តតោវ ភេទោ។ និរោធបច្ចយស្សាបិ ហិ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស អសញ្ញុប្បត្តិយា បុរិមស្ស ច ចុតិចិត្តស្ស កាលន្តរេបិ ឧប្បជ្ជន្តានំ ផលបដិសន្ធីនំ អន្តរា សមានជាតិយេន អរូបធម្មេន ព្យវធានាភាវតោ ភិន្នជាតិកានញ្ច រូបធម្មានំ ព្យវធានករណេ អសមត្ថតាយ និរន្តរុប្បាទនេ ឯកត្តំ ឧបគតោ វិយ ឧប្បាទនេ ច សមត្ថតា អត្ថីតិ តេសម្បិ អនន្តរសមនន្តរបច្ចយតា លព្ភតិ, តស្មា ធម្មតោ អវិសេសេបិ តថា តថា ពុជ្ឈនកានំ វេនេយ្យានំ វសេន ឧបសគ្គវិសេសមត្តតោវ ភេទោ បច្ចេតព្វោតិ។

អត្តនោ អនុប្បត្តិយា សហុប្បន្នានម្បិ អនុប្បត្តិតោ បកាសស្ស បទីបោ វិយ សហុប្បន្នានំ សហុប្បាទនភាវេន បច្ចយោ សហជាតបច្ចយោ, អរូបិនោ ចតុក្ខន្ធា, ចត្តារោ មហាភូតា, បដិសន្ធិក្ខណេ វត្ថុវិបាកា ច ធម្មា។

អញ្ញមញ្ញំ ឧបត្ថម្ភយមានំ តិទណ្ឌំ វិយ អត្តនោ ឧបការកធម្មានំ ឧបត្ថម្ភកភាវេន បច្ចយោ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ។ អញ្ញមញ្ញតាវសេនេវ ច ឧបការកតា អញ្ញមញ្ញបច្ចយតា, ន សហជាតមត្តេនាតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ តថា ហិ សហជាតបច្ចយភាវេច កោចិ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ ន ហោតិ ចិត្តជរូបានំ សហជាតបច្ចយភូតោ នាមស្ស ឧបាទារូបានំ សហជាតបច្ចយភូតានំ មហាភូតានញ្ច អញ្ញមញ្ញបច្ចយភាវស្ស អនុទ្ធដត្តា។ យទិ ហិ សហជាតភាវេនេវ អត្តនោ ឧបការកានំ ឧបការកតា អញ្ញមញ្ញបច្ចយតា សិយា, តទា សហជាតអញ្ញមញ្ញបច្ចយេហិ សមានេហិ ភវិតព្វន្តិ។

ចិត្តកាយស្ស បនេវ ចិយ សហជាតតាយរូបានំ និស្សយភូតា ចតុក្ខន្ធា, តរុបដ្ឋតានិតំ បច្ឆិ ចិយ អាឆារលោតោវេយច សហជាតរូបសត្តចិញ្ញាណឆាតូនំ យឆាក្កមំ និស្សយា ភូតរូបំ, ចក្ខុ ធាតិ ពួយេ និស្សយបច្ចយោ តាយ និស្សីយតិ និស្សិតរេកហីតិ កត្វា, ពលចការេចត និស្សយោ បច្ចយោ រូបនិស្សយបច្ចយោ រូប-សន្តស្ស អតិសយយោគតកត្តា, តស្ស បត ភេគំ ចក្ខុតិ៍

ល ចតុត្ថិ, ល អារម្មណាតិ ធាតិ ពួយេ បច្ចយុប្បន្នេតា បឆេំ រូប្បន្ទិត្វា បចត្តយាតការេចត រូបការេកា បុរេជាតបច្ចយោ៍ បច្ឆាជាតបច្ចយេ អសតិ សត្តានដ្ឋិតិហេតុកាចំ អាកច្ឆត្តស្ស កាយស្ស រូបត្ថម្ភការេចត រូបការេកា បច្ឆាជាតា ចិត្តចេតសិកា ឆម្មា បច្ឆាជាតបច្ចយោ៍ សោ កិច្ចរូបិតកសរិរានំ អាហារាសា ចេតនា ចិយ ឌដ្ឋេព្វា៍

បុរិមបុរិមបរិចិតាកេន្ទ្វា ចិយ រូត្តនីរាត្តរកន្ធស្ស កុសលិឌិការេចត អត្តសឌិសស្ស បក្ខពលចកាចចិសិដ្ឋអត្តសយាតជាតិយតាកាហណំ អាសេចតំ, តេត បច្ចយា សជាតិយឆម្មានំ សជាតិយឆម្មាច អាសេចតបច្ចយោ៍ កិត្តជាតិកា ហិ កិត្តជាតិកេហិ អាសេចតបក្ខណោត បក្ខពលចកាចចិសិដ្ឋំ កុសលិឌិកាចសន្ទាតំ អត្តនោ កតិ៍ កាហារបតុំ ត សក្កោត្តិ, ត ច សយំ តតោ កណ្ហាត្តិ, តេ បត អតន្តរាតីតានិ លោកិយកុសលាកុសលានិ ចេច អតាចន្នតកិរិយឌចតានិ ធាតិ ឌដ្ឋព្វា៍ ចិត្តប្បយោគសន្ទាតកិរិយាការេចត សហជាតានំ តាតាក្ខលិកានំ ចិបាកានំ, កដត្តារូបិតញ្ច រូបការិកា ចេតនា កម្មបច្ចយោ៍

អត្តនោ តិរុស្សាហសន្តការេចត សហជាតតាយរូបានំ តិរុស្សាហសន្តការចាយ រូបការេកា ចិបាកចិត្តចេតសិកា ចិបាកបច្ចយោ៍ តេ ហិ បយោគេត អសាធេតព្វតាយ កម្មស្ស កដត្តា តិប្បជ្ជមាតមត្តតោ តិរុស្សាហសន្តកាចា ហោត្តិ, ត កិលេសច្ចូបសមសន្តកាចា៍ តធា សន្តកាចតោវេយច ហិ កចក្កាឌយោ ភុត្តិទ្ធោញ្ញាឃ្យា៍ អកិតិបិតសម្បដិច្ឆតសត្តិរណមត្តា បត ចិបាកា ភុត្តិទ្ធោញ្ញាឃ្យាច៍ ឌចតប្បចត្តិឃាច តេសំ រូបិឌិក្កហិតតា ចិញ្ញាយតិ៍

រូបារូបានំ រូបត្ថម្ភកេត្តត រូបការេកា ចត្តារោ អាហារា អាហារបច្ចយោ៍ សតិបិ ហិ ជនកការេច រូបត្ថម្ភកត្តេមេច អាហារស្ស បធាតកិច្ចំ៍ ជនយត្តោបិ អាហារោ អចិច្ឆេឌចសេត រូបត្ថម្ភេត្តោ ច ជតេតីតិ រូបត្ថម្ភកការេចា ច អាហារការេចា៍ តេសុ តេសុ កិច្ចេសុ បច្ចយុប្បន្នឆម្មេហិ អត្តានំ អនុចត្តាបតសន្ទាតាឌិបតិយដ្ឋេត បច្ចយោ ឥន្ទ្រិយបច្ចយោ៍

អារម្មណូបតិជ្ឈាតលក្ខណូបតិជ្ឈាតចសេត រូបកត្វា អារម្មណតិជ្ឈាតកា ចិតក្កាឌយោ ឈាតបច្ចយោ៍ សុកតិតោ បុញ្ញតោ, ទុក្កហិតោ បិបតោ ចា តិឃ្យាតដ្ឋេត រូបការេកា សម្មាឌិដ្ឋាឌយោ មគ្គបច្ចយោ៍

បរេមត្តតោ កិត្តាបិ ឲកីភាចកតា ចិយ ឲកុប្បាឌាឌិកាចសន្ទាតសម្បយោគលក្ខណោត រូបការេកា តាយឆម្មា ច សម្បយុត្តបច្ចយោ៍ អញ្ញាមញ្ញាសម្ពន្ធតាយ យុត្តាបិ សមាតា ចិប្បយុត្តការេចត ចិសំសដ្ឋតាយ តាតត្តុបកាមេតត រូបការេកា ចត្ថុចិត្តចេតសិកា

បច្ចុប្បន្នសភាវសង្ខាតេន អត្ថិភាវេន តាទិសស្សេវ ធម្មស្ស ឧបត្ថម្ភកត្តេន ឧបការកា “សហជាតំ បុរេជាត”ន្ត្យាទិនា ចង្ខ្យានធម្មា អត្ថិបច្ចយោ។ សតិបិ ហិ ជនកត្តេ ឋិតិយំយេវ សាតិសយោ អត្ថិបច្ចយានំ ព្យាបារោតិ ឧបត្ថម្ភកតាវ តេសំ គហិតា។ ឯកស្មិំ វស្សាទិសមុដ្ឋានេ បវត្តមានេ ទុតិយស្ស អភាវតោ អត្តនោ ឋិតិយា ឧបការំ អលភន្តានំ អនន្តរុប្បជ្ជមានកចិត្តចេតសិកានំ ឱកាសទានវសេន ឧបការកា អនន្តរនិរុទ្ធា ចិត្តចេតសិកា នត្ថិបច្ចយោ។

អត្ថតោ សភាវវិគមេន អប្បវត្តមានានំ វិគតភាវេន ឧបការកាយេវ ធម្មា វិគតបច្ចយោ។ និរោធានុបគមនវសេន ឧបការកា អត្ថិបច្ចយា ច អវិគតបច្ចយោ។ សសភាវតាមត្តេន ឧបការកតា អត្ថិបច្ចយតា, និរោធានុបគមនវសេន ឧបការកតា អវិគតបច្ចយតាតិ បច្ចយតាវិសេសោ តេសំ ធម្មាវិសេសេបិ ទដ្ឋព្វោ។ ធម្មានញ្ហិ សមត្ថតាវិសេសំ សព្វាការេន ញាត្វា ភគវតា ចតុវីសតិ បច្ចយា ទេសិតាតិ ភគវតិ សទ្ធាយ “ឯវំ វិសេសា ឯតេ ធម្មា”តិ សុតមយញាណំ ឧប្បាទេត្វា ចិន្តាភាវនាមយញាណេហិ តទភិសមយាយ យោគោ ករណីយោ។ អវិសេសេបិ ហិ ធម្មសាមគ្គិយស្ស តថា តថា វិនេតព្ពបុគ្គលិកំ វសេន ហេដ្ឋា វុត្តាបិ បច្ចយា បុន បការន្តរេន វុច្ចតិ អហេតុកទុកំ វត្វាបិ ហេតុវិប្បយុត្តទុកំ វិយាតិ ទដ្ឋព្វំ។

១៥។ នាមំ ចតុក្ខន្ធសង្ខាតំ នាមំ តាទិសស្សេវ នាមស្ស ឆធា ឆហាការេហិ បច្ចយោ ហោតិ, តថេវ នាមរូបីនំ សមុទិតានំ បញ្ចធា បច្ចយោ ហោតិ, រូបស្ស បុន រូបីកាយេកស្ស ឯកធា បច្ចយោ ហោតិ, រូបញ្ច នាមស្ស ឯកធា បច្ចយោ, បញ្ញត្តិនាមរូបានិ នាមស្ស ទុវិធា ទុវិប្បការា បច្ចយា ហោន្តិ, ទ្វយំ បន នាមរូបទ្វយំ សមុទិតំ ទ្វយស្ស តាទិសស្សេវ នាមរូបទ្វយស្ស នវធា បច្ចយោ ហោតិ ឯវំ បច្ចយា ឆព្វិធា ឋិតា។

១៩។ វិបាកញ្ញាណំ កម្មវសេន វិបាកភាវប្បត្តំ កម្មវេគក្ខិត្តបតិតំ វិយ ហុត្វា បវត្តមានំ អត្តនោ សភាវំ គហេត្វា បរិភាវេត្វា នេវ អញ្ញំ បវត្តេតិ, ន ច បុរិមវិបាកានុភាវំ គហេត្វា ឧប្បជ្ជតិ។ “ន មគ្គបច្ចយា អាសេវនេ ឯក”ន្តិ (បដ្ឋា។ ១។១។៧៧១) វចនតោ ច អហេតុកកិរិយមនោធាតុយា ហសិតុប្បាទស្សេវ អាសេវនតាវុទ្ធរណេន អាវជ្ជនទ្វយំ អាសេវនបច្ចយោ ន ហោតិ, តស្មា ជវនានេវ អាសេវនបច្ចយភាវំ គច្ឆន្តីតិ អាហ “បុរិមានិ ជវនានី”ត្យាទិ។ អវិសេសវចនេនបេត្ថ លោកិយកុសលាកុសលកិរិយាជវនានេវ ទដ្ឋព្វានិ លោកុត្តរជវនានំ អាសេវនភាវស្ស អនុទ្ធដត្តា។

ឥទញ្ច កត្វា វុត្តំ បដ្ឋានដ្ឋកថាយំ (បដ្ឋា។ អដ្ឋ។ ១។១៧) “លោកុត្តរា បន អាសេវនបច្ចយា នាម នត្ថី”តិ។ តត្ថ ហិ កុសលំ ភិន្នជាតិកស្ស បុរេចរត្តា ន តេន អាសេវនគុណំ គណ្ហាបេតិ, ផលចិត្តានិ ច ជវនវសេន ឧប្បជ្ជមានានិបិ វិបាកញ្ញាណតោ វុត្តនយេន អាសេវនំ ន គណ្ហន្តិ, ន ច អញ្ញំ គាហាបេន្តិ។ យម្បិ “អាសេវនវិនិមុត្តំ ជវនំ នត្ថី”តិ អាចរិយធម្មបាលត្ថេរេន វុត្តំ, តម្បិ យេភុយ្យវសេន វុត្តន្តិ វិញ្ញាយតិ។ ឥតរថា អាចរិយស្ស អសមបេក្ខិតាភិធានកត្តុប្បសង្គោ សិយា។ មគ្គោ បន គោត្រភុតោ អាសេវនំ

ន លព្ភតីតិ តត្ថ កុសលាកុសលេន នានាជាតិតាយ អនធិប្បេតត្តា។ តថា ហិ វុត្តំ បដ្ឋានេ “គោត្រភុ មគ្គស្ស អាសេវនបច្ចយេន បច្ចយោ, វោទានំ មគ្គស្ស អាសេវនបច្ចយេន បច្ចយោ”តិ (បដ្ឋា. ១.១.៣១៩)។ ឯកុប្បាទាទិចតុព្ពិធសម្បយោគលក្ខណាភាវតោ សហុប្បន្នានម្បិ រូបធម្មានំ សម្បយុត្តបច្ចយតា នត្ថីតិ វុត្តំ “ចិត្តចេតសិកា ធម្មា អញ្ញមញ្ញ”ន្តិ។

១៤. ហេតុឈានង្គមគ្គង្គានិ សហជាតានំ នាមរូបានន្តិ តយោបេតេ បដិសន្ធិយំ កម្មសមុដ្ឋានានំ, បវត្តិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានានញ្ច រូបានំ, ឧភយត្ថ សហជាតានំ នាមានញ្ច ហេតាទិបច្ចយេន បច្ចយា ហោន្តិ។ “សហជាតរូបន្តិ ហិ សព្ពត្ថ បដិសន្ធិយំ កម្មសមុដ្ឋានានំ, បវត្តិយំ ចិត្តសមុដ្ឋានាន”ន្តិ វុច្ចតិ។ សហជាតា ចេតនាតិ អត្ថមេសា ចក្ខុវិញ្ញាណាទីហិបិ សហជាតចេតនា។ សហជាតានំ នាមរូបានន្តិ វត្វាបិ ចេតនា នាមានំ, បដិសន្ធិសហគតា ចេតនា កម្មសមុដ្ឋានរូបានំ, បវត្តិយំ រូបសមុដ្ឋាបកចិត្តសហគតា ចេតនា ចិត្តសមុដ្ឋានរូបានញ្ច។ នានាក្ខណិកាចេតនាតិ វិបាកក្ខណតោ នានាក្ខណេ អតីតភវាទីសុ និព្ពត្តា កុសលាកុសលចេតនា។ នាមរូបានន្តិ ឧភយត្ថាបិ នាមរូបានំ។ វិបាកក្ខន្ធាតិ បដិសន្ធិវិញ្ញាណាទិកា វិបាកា អរូបក្ខន្ធា។ កម្មសមុដ្ឋានម្បិ ហិ រូបំ វិបាកោតិ ន វុច្ចតិ អរូបធម្មាការេន, សារម្មណាការេន ច កម្មសរិក្ខេសុ អរូបធម្មេស្វេវ វិបាក-សទ្ទស្ស និរុឡ្ហត្តា។

១៥. បុរេជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្សាតិ បច្ចយធម្មតោ បុរេ ឧប្បន្នស្ស ឥមស្ស រូបកាយស្ស។ កិំ បន បច្ចយុប្បន្នស្ស បុរេ និព្ពត្តិយំ បច្ឆាជាតស្ស បច្ចយតាតិ? ននុ វុត្តំ “បច្ឆាជាតបច្ចយេ អសតិ សន្តានដ្ឋិតិហេតុកភាវំ អាគច្ឆន្តស្សា”តិ, តស្មា សន្តានប្បវត្តស្ស ហេតុភាវូបត្ថម្ភេន កាយស្ស ឧបករោតិ ន កោចិ វិរោធោ។

១៦. បដិសន្ធិយំ ចក្ខាទិវត្ថូនំ អសម្ភវតោ, សតិ ច សម្ភវេ តំតំវិញ្ញាណានំ បច្ចយភាវានុបគមនតោ, ហទយវត្ថុនោ ច បដិសន្ធិវិញ្ញាណេន សហុប្បន្នស្ស បុរេជាតតាភាវតោ វុត្តំ “វត្ថុ បវត្តិយ”ន្តិ “បញ្ចារម្មណានិ បញ្ចវិញ្ញាណវីថិយា”តិ ច ឥទំ អារម្មណបុរេជាតនិទ្ទេសេ អាគតំ សន្ធាយ វុត្តំ។ បញ្ហាវារេ បន “សេក្ខា វា បុថុជ្ជនា វា ចក្ខុំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ វិបស្សន្តី”ត្យាទិនា (បដ្ឋា. ១.១.៣១៣) អវិសេសេន បច្ចុប្បន្នចក្ខាទីនម្បិ គហិតត្តា ធម្មារម្មណម្បិ អារម្មណបុរេជាតំ មនោវិញ្ញាណវីថិយា លព្ភតិ។ អត្ថតោ ហេតំ សិទ្ធំ, យំ បច្ចុប្បន្នធម្មារម្មណំ គហេត្វា មនោទ្វារិកវីថិ បវត្តតិ, តំ តស្ស អារម្មណបុរេជាតំ ហោតីតិ។

១៧. បកតិយា ឯវ បច្ចយន្តររហិតេន អត្តនោ សភាវេនេវ ឧបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ។ អារម្មណានន្តរេហិ អសម្មិស្សោ បុថគេវ កោចិ ឧបនិស្សយោតិ វុត្តំ ហោតិ។ អថ វា បកតោ ឧបនិស្សយោ បកតូបនិស្សយោ។ បកតោតិ ចេត្ថ ប-ការោ ឧបសគ្គោ, សោ អត្តនោ ផលស្ស ឧប្បាទនសមត្ថភាវេន សន្តានេ និប្ផាទិតភាវំ, អាសេវិតភាវញ្ច ទីបេតិ, តស្មា អត្តនោ សន្តានេ និប្ផន្នា រាគាទិ, សទ្ធាទិ, ឧបសេវិតោ វា ឧតុភោជនាទិ បកតូបនិស្សយោ។ តថា ចេវ និទ្ទិសតិ។

១៨. គរុកតន្តិ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខិតំ។ តថា ហិ “ទានំ ទត្វា សីលំ សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា តំ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខតី”ត្យាទិនា

(បដ្ឋា។ ១។១។៣១៧) ទានសីលុបោសថកម្មបុព្វេកតសុចិណ្ណជ្ឈានគោត្រភុវោទានមគ្គាទីនិ គរុំ កត្វា បច្ចវេក្ខណវសេន អស្ស និទ្ទេសោ បវត្តោ។

៧៣។ “បុរិមា បុរិមា កុសលា ខន្ធា បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ កុសលានំ ខន្ធានំ ឧបនិស្សយបច្ចយេន បច្ចយោ”ត្យាទិនា (បដ្ឋា។ ១។១។៣៧៧) នយេន អនន្តរបច្ចយេន សទ្ធឹ នានត្តំ អកត្វា អនន្តរូបនិស្សយស្ស អាគតត្តា វុត្តំ “អនន្តរនិរុទ្ធា”ត្យាទិ។ ឯវំ សន្តេបិ អត្ថតោ អនន្តរំ អនុរូបចិត្តុប្បាទនវសេន អនន្តរបច្ចយោ, ពលវការណវសេន អនន្តរូបនិស្សយបច្ចយោតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។

៧៤។ យថារហំ អជ្ឈត្តញ្ច ពហិទ្ធា ច រាគាទយោ...បេ... សេនាសនញ្ចាតិ យោជនា។ រាគាទយោ ហិ អជ្ឈត្តំ និប្ផាទិតា, បុគ្គលាទយោ ពហិទ្ធា សេវិតា។ តថា ហិ វុត្តំ អាចរិយេន –

“រាគសទ្ធាទយោ ធម្មា, អជ្ឈត្តមនុវាសិតា;

សត្តសង្ខារធម្មា ច, ពហិទ្ធោបនិសេវិតា”តិ។ (នាម។ បរិ។ ៦៧៥);

អថ វា អជ្ឈត្តញ្ច ពហិទ្ធា ច កុសលាទិធម្មានន្តិ យថាធិគតវសេនេវ យោជនា។ អត្តនោ ហិ រាគាទយោ ច អត្តនោ កុសលាទិធម្មានំ កល្យាណមិត្តស្ស សទ្ធាទិកេ និស្សាយ កុសលំ ករោន្តានំ បរេសញ្ច និស្សយា ហោន្តិ។

តត្ថ កាយរាគាទយោ និស្សាយ កាយវាចាទីសុ និព្ពត្តត្តំ, រាគាទិនុបនយត្វា ទានសីលុបោសថជ្ឈានាភិញ្ញាវិបស្សនាមគ្គភាវនា, រាគាទិហេតុកា ច ឧបរូបរិរាគាទយោ ហោន្តីតិ យថារហំ ទដ្ឋព្វំ។ យំ យញ្ហិ និស្សាយ យស្ស យស្ស សម្ភវោ, តំ តំ តស្ស តស្ស បកតូបនិស្សយោ ហោតិ។ បច្ចយមហាបទេសោ ហេស, យទិទំ “ឧបនិស្សយបច្ចយោ”តិ វុត្តំ។ តថា ចាហ “ពហុធា ហោតិ បកតូបនិស្សយោ”តិ។ សទ្ធាទយោតិ សីលសុតចាគបញ្ញា។ អត្តនោ សទ្ធាទិកញ្ហុបនិស្សាយ អត្តនោ ទានសីលាទយោ, តថា កល្យាណមិត្តានំ សទ្ធាទយោ ឧបនិស្សាយ បរេសញ្ច ទានសីលាទយោ ហោន្តីតិ បិកេដយតំ។ សុខំ ទុក្ខន្តិ កាយិកំ សុខំ ទុក្ខំ។ បុគ្គលោតិ កល្យាណមិត្តាទិបុគ្គលោ។ ភោជនន្តិ សប្បាយាទិភោជនំ, ឧតុបិ តាទិសោវ។

៧៥។ “អធិបតិ...បេ... បច្ចយា ហោន្តី”តិ សង្ខេបេន វុត្តមត្ថំ វិត្ថារេតុំ “តត្ថ គរុកតមារម្មណ”ន្ត្យាទិ វុត្តំ។ គរុកតមារម្មណន្តិ បច្ចវេក្ខណអស្សាទាទិនា គរុកតំ អារម្មណំ។ តញ្ហិ ឈានមគ្គផលវិបស្សនានិព្ពានាទិភេទំ បច្ចវេក្ខណអស្សាទាទិមគ្គផលាទិធម្មេ អត្តាធីនេ ករោតីតិ អារម្មណាធិបតិ នាម។ គរុកាតព្ពតាមត្តេន អារម្មណាធិបតិ។ គរុកតោបិ ពលវការណដ្ឋេន អារម្មណូបនិស្សយោតិ អយមេតេសំ វិសេសោ។ សហជាតា...បេ... នាមរូបានន្តិ ឆន្ទចិត្តវីរិយវីមំសានំ, វសេន ចតុព្ពិធាបិ សហជាតាធិបតិ យថារហំ សហជាតនាមរូបានំ បវត្តិយំ យេវ សហជាតាធិបតិវសេន បច្ចយោ។

១៧។ រូបក្ខន្ធស្ស អរូបក្ខន្ធេ បតិ សហជាតបច្ចយតា បដិសន្ធិយំ វត្ថុវសេន វុត្តាតិ អាហ “វត្ថុវិបាកា អញ្ញមញ្ញ”ន្តិ –

១៨។ យស្មា បន អញ្ញមញ្ញុបត្ថម្ភនវសេនេវ អញ្ញមញ្ញបច្ចយតា, ន សហជាតមត្តេនាតិ បវត្តិយំ រូបំ នាមានំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយោ ន ហោតិ, តស្មា វុត្តំ “ចិត្តចេតសិកា ធម្មា អញ្ញមញ្ញ”ន្តិ។ តថា ឧបាទារូបានិ ច ភូតរូបានំ អញ្ញមញ្ញបច្ចយា ន ហោន្តីតិ វុត្តំ “មហាភូតា អញ្ញមញ្ញ”ន្តិ។

១៩។ តត្ថ ច “អរូបិនោ អាហារា សហជាតានំ នាមរូបាន”ន្តិ វុត្តំ, ឯវញ្ច សតិ អសញ្ញីនំ សហជាតាហារស្ស អសម្ភវតោ “សព្ពេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកា”តិ កស្មិំ នីយតីតិ? វុច្ចតេ – យេនាសន្នុត្តាហារសម្បយុត្តស្ស កម្មស្ស, តំសហគតានម្បិ វា សេសាហារានំ កម្មូបនិស្សយបច្ចយេហិ បច្ចយត្តបរិយាយំ គហេត្វា សព្ពសត្តានំ អាហារដ្ឋិតិកតា វុត្តា, ន អាហារបច្ចយភាវេនាតិ។

២០។ “បញ្ច បសាទា”តិអាទីសុ តត្ថ ឥត្ថិន្ទ្រិយបុរិសិន្ទ្រិយានិ ន គហិតានីតិ? សច្ចំ ន គហិតានិ។ យទិបិ តេសំ លិង្គាទីហិ អនុវត្តនីយតា អត្ថិ, សា បន ន បច្ចយភាវេន។ យថា ហិ ជីវិតាហារា យេសំ បច្ចយា ហោន្តិ, តេសំ អនុបាលកា ឧបត្ថម្ភកា អត្ថិ, អវិគតបច្ចយភូតា ច ហោន្តិ, ន ឯវំ ឥត្ថិបុរិសភាវា លិង្គាទីនំ កេនចិ ឧបការេន ឧបការា ហោន្តិ។ កេវលំ បន យថាសកេហេវ កម្មាទិបច្ចយេហិ បវត្តមានានំ លិង្គាទីនំ យថា ឥត្ថាទិគ្គហណស្ស បច្ចយភាវោ ហោតិ, តថា អញ្ញាតាការេន តំ-សហិតសន្តានេ អប្បវត្តិតោ លិង្គាទីហិ អនុវត្តនីយតា, ឥន្ទ្រិយតា ច តេសំ វុច្ចតិ, តស្មា ន តេសំ ឥន្ទ្រិយបច្ចយភាវោ វុត្តោ។

២១។ យេសំ នាមានំ វត្ថូនិ អព្ភន្តរតោ និក្ខមន្តានំ វិយ បវត្តានំ, យេសញ្ច រូបានំ នាមនិស្សយេនេវ ឧប្បជ្ជមានានំ សម្បយោគាកង្ខា ហោតិ, តេសមេវ វិប្បយុត្តបច្ចយតា។ រូបានំ បន រូបេហិ សាកង្ខា នត្ថិ។ វត្ថុនិស្សយេនេវ ជាយន្តានំ វិសយភាវមត្តំ អារម្មណន្តិ តេនាបិ តេសំ សម្បយោគាកង្ខា នត្ថីតិ យេសំ សម្បយោគាកង្ខា អត្ថិ, តេសមេវ វិប្បយុត្តបច្ចយតាបិ វុត្តាតិ អាហ “ឱក្កន្តិក្ខណេ វត្ថុ”តិអាទិ។

២២។ សព្ពថា សព្ពាការេន យថារហំ នាមវសេន វុត្តំ តិវិធំ សហជាតំ, ទុវិធំ បុរេជាតំ, ឯកវិធំ បច្ឆាជាតញ្ច បច្ចយជាតំ, អាហារេសុ កពឡីការោ អាហារោ, រូបជីវិតិន្ទ្រិយន្តិ អយំ បញ្ចវិធោបិ អត្ថិបច្ចយោ, អវិគតបច្ចយោ ច ហោតិ។ បច្ចុប្បន្នភាវេន អត្ថិភាវេន តាទិសស្សេវ ធម្មស្ស ឧបត្ថម្ភកត្តា អត្ថិភាវាភាវេន អនុបការកានមេវ អត្ថិភាវេន ឧបការកតា អត្ថិបច្ចយភាវោតិ នត្ថិ និព្ពានស្ស សព្ពថា ភាវតោ អត្ថិបច្ចយតា, អវិគតបច្ចយតា ច។ ឧប្បាទាទិយុត្តានំ វា អត្ថិភាវាបការកតាវិសេសោ, វិគតភាវាបការកតាវិសេសោ ច ឧបការកភាវោ អត្ថិបច្ចយតាទិកាតិ ន តស្ស តប្បច្ចយត្តប្បសង្គោ។ រូបជីវិតិន្ទ្រិយស្សេត្ថ ជនកំ វិយ ឋិតិក្ខណេវ ឧបការកត្តា សហជាតបច្ចយេសុ ន គយ្ហតីតិ វិសុំ វុត្តំ។

ឲ្យ៣៖ ព្ទកាតិ សព្ទេបិ បច្ចយា សព្ទេបរោតាបិ ចត្វារោឃចាតិ ឥទស្ស្យតុំ “អារម្មណ...បេ... គណ្ហាតី”តិ វុត្តំ៖ ត ហិ សោ ពោធិ បច្ចយោ អត្ថិ, យោ ចិត្តចេតសិកានំ អារម្មណកាចំ ត គណ្ហេយ្យ, សកសកបច្ចយុប្បន្នស្ស ច ឧបត្ថម្ភកាចំ ត គណ្ហតិ, កម្មហេតុកត្វា ច លោកប្បចត្តិយា ផលហេតុបធានចសេត សព្ទេបិ កម្មសកាចំ ភាតិចត្តត្តិ, ទោ ច បរយត្ថតោ លោកសម្មុតិចសេត ច ចិន្តយាភាឃេចាតិ សព្ទេបិ ចត្វារុ សរយាឆាតំ គណ្ហតិ៖

ឲ្យ៩៖ ព្ទកាតិ ឃំ វុត្តំ តត្ថ តត្ថ “សហជាតរូប”ន្តិ, តំ សព្ទំ ត អចិសេសតោ ឥដ្ឋព្ទន្តិ ឥទស្ស្យតុំ “សហជាតរូប”ន្ត្យាទិ វុត្តំ៖ បដិសន្ធិយម្បិ ចិត្តសមុដ្ឋានរូបិកាចតោ បចត្តិឃំ កម្មសមុដ្ឋានាតញ្ច ចិត្តចេតសិកេហិ សហុប្បត្តិតិឃយាកាចតោ សហជាតរូបន្តិ សព្ទត្ថាបិ បចត្តេ ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបានំ, បដិសន្ធិឃំ កដត្តារូបសង្ខាតកម្មជរូបានញ្ច ចសេត ទុចិធំ ហោតិ៖ កម្មស្ស កតត្តា តិព្ទត្តយាតាតិ រូបានិ កដត្តារូបានិ៖

ឲ្យលិ៍៖ ព្ទតិ ឲចំ វុត្តតយេត សម្ពុធា ឃធាសម្ពុធំ ទោកាលិកា អតត្តុរសយតត្តុរអារេសចតតត្តិចិកាតចសេត បច្ចាត្តំ អតីតកាលិកានំ, កម្មបច្ចយស្ស អតីតចត្តយាតចសេត ឌ្វិកាលិកស្ស, អារម្មណអធិបតិឧបតិស្សយបច្ចយានំ តិកាលិកានំ , ព្ទតទេវំ បត្តុរសត្តុំ បច្ចុប្បន្នកាលិកានញ្ច ចសេត កាលត្តយចទេត្វា, តិព្ទាតបញ្ញត្តិចសេត កាលចិមុត្តា ច, ចក្ខាទិរាកាទិសង្ខាទិចសេត អជ្ឈត្តិកា ច, ប្បក្ករិលិព្ទរកោដតាទិចសេត ពទោតា ពាហិន្ទា ច, បច្ចយុប្បន្នភារេចត សង្ខតា ច, កធា តប្បដិបក្ខភារេចត អសង្ខតា ច ឆម្មា បញ្ញត្តិតាយរូបានំ ចសេត សព្ទេបតោ ពិចិធា ឋិតា សព្ទធា បដ្ឋានេត អតត្តុតយសយត្តបដ្ឋានេត បករណេ ចត្វចិសតិសង្ខាតា បច្ចយា តាយាតិ ឃោដតា៖

ឲ្យប័៖ តត្ថាតិ ទោត្វុ បញ្ញត្តិតាយរូបេត្វុ៖

បដ្ឋានតយចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៖

បញ្ញត្តិភេទចណ្ណតា

ឲ្យដ៍៖ ចចតិឃចាចកភេទា ទុចិធា បញ្ញត្តីតិ វុត្តំ “បញ្ញាបិយត្តា”ត្យាទិ៖ បញ្ញាបិយត្តាតិ ទោត ទោត បការេត ញាបេតព្ទត្តា, ព្ទយិតា រូបាទិឆម្មានំ សម្មុហសន្តានាទិអចត្ថាចិសេសាទិភេទា សម្មុតិសច្ចភូតា ឧបាទាបញ្ញត្តិសង្ខាតា អត្ថបញ្ញត្តិ វុត្តា៖ សា ហិ តាយបញ្ញត្តិយា បញ្ញាបីយតិ៖ បញ្ញាបនតោតិ បការេហិ អត្ថបញ្ញត្តិយា ញាបនតោ៖ ព្ទយិតា ហិ បញ្ញាបេតីតិ “បញ្ញត្តី”តិ លទ្ធតាយានំ អត្ថានំ អភិធានសង្ខាតា តាយបញ្ញត្តិ វុត្តា៖

៣០៖ ក្វុតបរិណាយាការេយ្យបិឌាឃាតិ បឆចាទិកានំ យហាក្វុតានំ បតាត្តចសេត បចត្តយាតានំ បត្តុដសង្គហតាទិអាការេត បរិណាយាការេ

បរិណតាការសន្តានំ អាការេន ឧបាទាយ និស្សយំ កត្វា។ តថា តថាតិ ភូម្យាទិវសេន។ ភូមិបព្វតាទិកាតិ ភូមិបព្វតរុក្ខាទិកា សន្តានបញ្ញត្តិ។ សម្ភារសន្និវេសាការន្តិ ទារុមត្តិកាតន្តាទីនំ សម្ភារានំ ឧបករណានំ សន្និវេសាការេ រចនាទិវិសិដ្ឋំ តំតំសណ្ឋានាទិអាការំ។ រថសកដាទិកាតិ រថសកដគាមឃដបដាទិកា សមូហបញ្ញត្តិ។ ចន្ទាវដ្ដនាទិកន្តិ ចន្ទិមសូរិយនក្ខត្តានំ សិនេរុំ បទក្ខិណវសេន ឧទយាទិអាវដ្ដនាការំ។ ទិសាកាលាទិកាតិ បុរត្ថិមទិសាទិកា ទិសាបញ្ញត្តិ, បុព្វណ្ហាទិកា កាលបញ្ញត្តិ, មាសោតុសំវច្ឆរាទិកា តំតំនាមវិសិដ្ឋា មាសាទិបញ្ញត្តិ ច។ អសម្ផុដ្ឋាការន្តិ តំតំរូបកលាបេហិ អសម្ផុដ្ឋំ សុសិរាទិអាការំ។ កូបគុហាទិកា តិ កូបគុហាឆិទ្ទាទិកា អាកាសបញ្ញត្តិ។ តំតំភូតនិមិត្តន្តិ បថវីកសិណាទិតំតំភូតនិមិត្តំ។ ភាវនាវិសេសន្តិ បរិកម្មាទិភេទំ ភាវនាយ បត្តវិសេសំ។ កសិណនិមិត្តាទិកាតិ កសិណាសុភនិមិត្តាទិភេទា យោគីនំ ឧបដ្ឋិតា ឧគ្គហបដិភាគាទិភេទា និមិត្តបញ្ញត្តិ។ ឯវមាទិប្បភេទាតិ កសិណុគ្ឃាដិមាកាសនិរោធកសិណាទិភេទា ច។ អត្ថច្ឆាយាការេនាតិ បរមត្ថធម្មស្ស ឆាយាការេន បដិភាគាការេន។

៣០។ នាមនាមកម្មាទិនាមេនាតិ នាមំ នាមកម្មំ នាមធេយ្យំ និរុត្តិ ព្យញ្ជនំ អភិលាបោតិ ឯតេហិ ឆហិ នាមេហិ។ តត្ថ អត្ថេសុ នមតីតិ នាមំ។ តំ អត្ថាភិមុខំ នមនវសេន វុច្ចតិ, សាមញ្ញគុណកិរិយាទិនិមិត្តវសេន ឋបិតត្តា នាមកម្មំ។ នាមមេវ នាមកម្មំ។ តថា នាមធេយ្យំ។ អក្ខរេហិ អត្ថំ នីហរិត្វា វុត្តិ កថនំ និរុត្តិ, អត្ថំ ព្យញ្ជយតីតិ ព្យញ្ជនំ, អភិលបតីតិ អភិលាបោ, សង្កេតអក្ខរសន្និវេសក្កមោ។ សា បនាយំ នាមបញ្ញត្តិ វិជ្ជមានអវិជ្ជមានតទុភយសំយោគវសេន ឆព្វិធា ហោតីតិ ទស្សេតុំ “វិជ្ជមានបញ្ញត្តី”ត្យាទិ វុត្តំ, ឯតាយ បញ្ញាបេតីតិ “រូបវេទនា”ត្យាទិកា បកាសេន្តី។

៣១។ ឧភិន្នន្តិ វិជ្ជមានាវិជ្ជមានានំ ទ្វិន្នំ។ បញ្ចាភិញ្ញា, អាសវក្ខយញាណន្តិ ឆ អភិញ្ញា អស្សាតិ ឆឡភិញ្ញោ។ ឯត្ថ ច អភិញ្ញានំ វិជ្ជមានត្តា, តព្យបទិសិតោ បុគ្គលស្ស អវិជ្ជមានត្តា ច អយំ វិជ្ជមានេន អវិជ្ជមានបញ្ញត្តិ នាម។ តថា ឥត្ថិយា អវិជ្ជមានត្តា, សទ្ទស្ស ច វិជ្ជមានត្តា ឥត្ថិសទ្ទោតិ អវិជ្ជមានេន វិជ្ជមានបញ្ញត្តិ។ បសាទចក្ខុនោ, តន្និស្សិតវិញ្ញាណស្ស ច វិជ្ជមានត្តា ចក្ខុវិញ្ញាណន្តិ វិជ្ជមានេន វិជ្ជមានបញ្ញត្តិ។ រញ្ញោ ច បុត្តស្ស ច សម្មុតិសច្ចភូតត្តា រាជបុត្តោតិ អវិជ្ជមានេន អវិជ្ជមានបញ្ញត្តិ។

៣២។ វចីឃោសានុសារេនាតិ ភូមិបព្វតរូបវេទនាទិវចីឃោសស្ស អនុសារេន អនុគមនេន អនុស្សរណេន អារម្មណករណេន បវត្តាយ សោតវិញ្ញាណវីថិយា បវត្តិតោ អនន្តរំ ឧប្បន្នស្ស មនោទ្វារស្ស នាមគ្គហណាការប្បវត្តស្ស មនោទ្វារិកវិញ្ញាណសន្តានស្ស “បថវីតិសទ្ទស្ស អត្ថស្ស នាម”ន្តិ បុព្វេវ គហិតសង្កេតោបនិស្សយស្ស គោចរា អារម្មណភូតា តតោ នាមគ្គហណតោ បរំ យស្សា សម្មុតិបរមត្ថវិសយាយ នាមបញ្ញត្តិយា អនុសារេន អត្ថា សម្មុតិបរមត្ថភេទា វិញ្ញាយន្តិ, សាយំ ភូមិបព្វតរូបវេទនាទិកា បញ្ញាបេតព្វត្ថបញ្ញាបិកា លោកសង្កេតេន និម្មិតា លោកវោហារេន សិទ្ធា, មនោទ្វារគ្គហិតា អក្ខរាវលិភូតា បញ្ញត្តិ វិញ្ញេយ្យា បញ្ញាបនតោ បញ្ញត្តិសង្ខាតា នាមបញ្ញត្តីតិ វិញ្ញេយ្យា។

ឯត្ថ ច សោតវិញ្ញាណវីថិយា អនន្តរភាវិំ មនោទ្វារិកវីថិម្បិ សោតវិញ្ញាណវីថិគ្គហណេនេវ សង្គហេត្វា “សោតវិញ្ញាណវីថិយា”តិ វុត្តំ។ ឃដាទិសទ្ទេ ឯកេកំ សទ្ទំ អារព្ភ បច្ចុប្បន្នាតីតារម្មណវសេន ទ្វេ ទ្វេ ជវនវារា, តតិយា គហិតនាមបញ្ញត្តិភូតំ

អក្ខរាចលិយារត្ថ ឲកោតិ ឲចំ ឃោតចិញ្ញាណឋិឋិឃា អភត្តរាឃ អតិតឃក្ខារយុណាឃ ឌចភឋិឋិឃា អភត្តរ៌ ភាយបញ្ញាត្តិឃា ពហណំ,

តេតា បរ៌ អត្តាចពោឆោតិ អាចរិឃា៍

បញ្ញាត្តិភេទចណ្ណភា ភិដ្ឋិតា៍

ញតិ អកិឆយុត្តចិកាចិភិឃា ភាយ អកិឆយុត្តសក្កហចណ្ណភាឃ

បច្ចឃបរិច្ឆេទចណ្ណភា ភិដ្ឋិតា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៩. កម្មដ្ឋានបរិច្ឆេទវណ្ណនា

១. ឥតោ បច្ចយនិទ្ទេសតោ បរំ នីវរណានំ សមនេន សមថសង្ខាតានំ, អនិច្ចាទិវិវិធាការតោ ទស្សនេន វិបស្សនាសង្ខាតានញ្ច ទ្វិន្នំ ភាវនានំ ទុវិធម្បិ កម្មដ្ឋានំ ទុវិធភាវនាកម្មស្ស បវត្តិដ្ឋានតាយ កម្មដ្ឋានភូតមារម្មណំ ឧត្តរុត្តរយោគកម្មស្ស បទដ្ឋានតាយ កម្មដ្ឋានភូតំ ភាវនាវិធិញ្ច យថាក្កមំ សមថវិបស្សនាក្កមេន បវក្ខាមីតិ យោជនា.

សមថកម្មដ្ឋានំ

ចរិតភេទវណ្ណនា

២. រាគោ ច ចរិតា បកតីតិ រាគចរិតា. ឯវំ ទោសចរិតាទយោបិ. ចរិតសង្គហោតិ មូលចរិតវសេន បុគ្គលសង្គហោ, សំសគ្គវសេន បន តេសដ្ឋិ ចរិតា ហោន្តិ. វុត្តញ្ហិ –

“រាគាទិកេ តិកេ សត្ត, សត្ត សទ្ធាទិកេ តិកេ;

ឯកទ្វិតិកមូលម្ហិ, មិស្សតោ សត្តសត្តក”ន្តិ.

ឯត្ថ ហិ រាគចរិតា ទោសចរិតា មោហចរិតា រាគទោសចរិតា រាគមោហចរិតា ទោសមោហចរិតា រាគទោសមោហចរិតាតិ ឯវំ រាគាទិកេ តិកេ សត្តកមេកំ. តថា សទ្ធាចរិតា ពុទ្ធិចរិតា វិតក្កចរិតា សទ្ធាពុទ្ធិចរិតា សទ្ធាពុទ្ធិវិតក្កចរិតា ពុទ្ធិវិតក្កចរិតា សទ្ធាពុទ្ធិវិតក្កចរិតាតិ សទ្ធាទិកេបិ តិកេ ឯកន្តិ ឯវំ ទ្វេ តិកេ អមិស្សេត្វា ចុទ្ទស ចរិតា ហោន្តិ. រាគាទិតិកេ បន ឯកទ្វិតិកមូលវសេន សទ្ធាទិតិកេន សហ យោជិតេ រាគសទ្ធាចរិតា រាគពុទ្ធិចរិតា រាគវិតក្កចរិតា រាគសទ្ធាពុទ្ធិចរិតា រាគសទ្ធាវិតក្កចរិតា រាគពុទ្ធិវិតក្កចរិតា រាគសទ្ធាពុទ្ធិវិតក្កចរិតាតិ រាគមូលនយេ ឯកំ សត្តកំ, តថា “ទោសសទ្ធាចរិតា ទោសពុទ្ធិចរិតា ទោសវិតក្កចរិតា”ត្យាទិនា ទោសមូលនយេបិ ឯកំ, “មោហសទ្ធាចរិតា”ត្យាទិនា មោហមូលនយេបិ ឯកន្តិ ឯវំ ឯកមូលនយេ សត្តកត្តយំ ហោតិ. យថា ចេត្ថ, ឯវំ ទ្វិមូលកនយេបិ “រាគទោសសទ្ធាចរិតា រាគទោសពុទ្ធិចរិតា រាគទោសវិតក្កចរិតា”ត្យាទិនា សត្តកត្តយំ. តិមូលកនយេ បន “រាគទោសមោហសទ្ធាចរិតា”ត្យាទិនា ឯកំ សត្តកន្តិ ឯវំ មិស្សតោ សត្តសត្តកវសេន ឯកូនបញ្ញាស ចរិតា ហោន្តិ. ឥតិ ឥមា ឯកូនបញ្ញាស, បុរិមា ច ចុទ្ទសាតិ តេសដ្ឋិ ចរិតា ភវន្តិ. កេចិ បន ទិដ្ឋិយា សទ្ធិំ “ចតុសដ្ឋី”តិ វទន្តិ.

ចរិតភេទវណ្ណនា និដ្ឋិតា.

កាចតារកេងចណ្ណកា

៣៎ កាចតាឃ បជិ សន្លារកាយុក្ខតា, អាឌិកាយុក្ខតា ចា បុន្តាកាកាចតា បរិកាយុកាចតា តាយ៎ តឹចរលាចិក្កយុគរេតា បដ្ឋាឃ រកោ៣ក្ខបរិរឃោសាតា ពាយាចចរកាចតា ក្ខុបចាវកាចតា តាយ៎ អប្បតាឃ សយឹបចារិត្តា កាយ្យបចារាឌរឃោ ចិឃ៎ យហក្កតកាចប្បត្តា អប្បតាកាចតា តាយ អប្បតាសន្លាតចិតក្កបយុឥត្តា ៎ សយ្យឃុត្តឆរយុហិ អារយុរលា អរប្បរត្តា ចិឃ បចត្តតីតិ ចិតរក្កា អប្បតា៎ តឆា ហិ រសា "អប្បតា ញប្បតា"តិ (ឆ៎ ស៎ លិ) តិដ្ឋិរដ្ឋា៎ តប្បយុឥតាចរសត បត សរន្តាបិ យហក្កតាត្តុរសាតឆយ្យា "អប្បតា"តិ ចុច្ចន្តិ៎

កាចតារកេងចណ្ណកា និដ្ឋិតា៎

តិយិត្តរកេងចណ្ណកា

៥៎ បរិកាយុស្ស តិយិត្ត អារយុលត្តាតិ បរិកាយុតិយិត្ត, ពសិលាយល្លូលិឌិ៎ តរេឆច ចក្កុតា ឌិដ្ឋិ ចិឃ យតសា ក្ខក្ករហតន្តា តិយិត្ត, ក្ខក្កលាក្ខុស្ស ចា តិយិត្តត្តិ ក្ខក្កហតិយិត្ត៎ តប្បជិកាក៎ ចណ្ណាឌិកសិលារគាយសរហិត៎ តិយិត្ត ក្ខុបចារប្បតាត៎ អារយុលត្តាតិ បជិកាកតិយិត្ត៎

៩៎ បឆចឹរឃេច ពសិលិ ឲការរងរស អដ្ឋត្វា អតក្តុស្ស ឋរិតន្តាតាឃ សកលរដ្ឋាតាតិ បឆចឹកសិលិ, ពសិលាយល្លូលិ៎ បជិកាកតិយិត្ត, តគារយុលច្ចា ឥសាត៎ 'បឆចឹកសិល'ត្តិ ចុច្ចតិ៎ តឆា អាររបិកសិលាឌិស្សុបិ៎ តត្វ បឆចាឌីតិ ចត្តារិ ក្ខុតកសិលាតិ៎ តឹលិឌីតិ ចត្តារិ ចណ្ណកសិលាតិ, បរិច្ឆិន្នាការរសា អាកាសកសិលិ, ចន្ត្ថាឌិអាររលិរកា អាររលិកកសិលត្តិ ឌដ្ឋិន្តា៎

លិ៎ ក្ខុន្ធិ គុយាត៎ ឃុត៎ លចសរិរ៎ ក្ខុន្ធុយាត៎, តរេឆច ពុច្ឆិតរដ្ឋិកាគុយាតក៎ ឲច៎ សរសរស្សុបិ៎ រសតរត្តាឌិតា ចិយិស្សិត៎ រឃក្ខរឃ្យត តឹលចណ្ណ លចសរិរ៎ ចិតឹលក៎ ចិរសរសរតា តឹលកត្តិ កត្វា៎ ចិស្សចត្តបុន្តាក៎ ចិបុន្តាក៎ យរន្តាច្ចិឆា លិត្ត ចិច្ឆិន្នក៎ រសាលាសិក្កាលិឌីហិ ចិចិឆាការរត លាឃិត៎ ចិក្លាឃិតក៎ រសាលាសិក្កាលិឌីហិ ចិចិរឆតាការរត លល្លិត្វា តត្វ តត្វ លិត្ត ចិក្លិត្តក៎ កាកបគាឌិអាការរត សរត្វត ហតិត្វា ចិចិឆ៎ លិត្ត ហតចិក្លិត្តក៎ រលិហិតបល្លុរលាក៎ រលិហិតក៎ កិយិក្ខលបល្លុរលាក៎ បុឡអចក៎ អត្ថុយរសា ឲកាយ្យិ អដ្ឋិ អដ្ឋិក៎

ប៎ អត្ត អត្ត សរលិ អត្តស្សតិ, អរហតាឌិញ្ញូត្តាលារយុលា អត្តស្សតិ ញូត្តាត្តស្សតិ៎ ស្វាក្ខាតតាឌិឆយុក្កលារយុលា អត្តស្សតិ ឆយុាត្តស្សតិ៎ សុប្បជិបន្នតាឌិសំឃក្កលារយុលា អត្តស្សតិ សំឃាត្តស្សតិ៎ អឥល្លូតាឌិតា សុបរិសុទ្ធស្ស អត្តរតា សីលក្កលស្ស អត្តស្សរលិ សីលិត្តស្សតិ៎ ចិកតយលយរច្ឆរតាឌិចរសត អត្តរតា ចាកាត្តស្សរលិ ចាកាត្តស្សតិ៎ "រឃហិ សទ្ធាឌីហិ សយន្នាកតា ររចា ររចត្ត កតា, តាឌិសា ក្កលា យឃិ សត្ថិ"តិ ឲច៎ ររចតា សក្ខិដ្ឋារត ឆរបត្វា អត្តរតា សទ្ធាឌិក្កលាត្តស្សរលិ ររចតាត្តស្សតិ៎ សន្តាក្លក្កបសយក្ខតស្ស តិន្តាតស្ស ក្កលាត្តស្សរលិ ក្ខុបសយាត្តស្សតិ៎ ឌិចិតិត្ថិយុបរច្ឆគក្ខតស្ស យរលាស្ស អត្តស្សរលិ យរលាត្តស្សតិ៎ រកាសាឌិកាឃរកាដ្ឋាររស កតា បចត្តា សតិ

ກາຍຄຕາສຕິ. ອານຈ຺ຈ ອປານຈ຺ຈ ອານາປານັ, ອສ຺ສາສປສ຺ສາສາ, ຕທາຣມ຺ມນາ ສຕິ ອານາປານສ຺ສຕິ.

໙. ມິຊ຺ຊຕິ ສິນິຍ຺ຫຕີຕິ ເມຕ຺ຕາ, ມິເຕ຺ຕສຸ ພວາຕິ ວາ ເມຕ຺ຕາ, ສາ ສຕ຺ຕານັ ຫິຕສຸຂູປສັຫຣນລກ຺ຂນາ. ປເຣສັ ທຸກ຺ຂາປນຍນກາມຕາລກ຺ຂນາ ກຣຸນາ. ປຣສມ຺ປຕ຺ຕິປເມາທນລກ຺ຂນາ ມຸທິຕາ. ສຸຂາທິເສຸ ມັຊ຺ຊຕ຺ຕາກາຣປ຺ປວຕ຺ຕິລກ຺ຂນາ ອຸເປກ຺ຂາ. ອປ຺ປມານສຕ຺ຕາຣມ຺ມນຕ຺ຕາ ອປ຺ປມັຍ຺ຍາ. ອຸຕ຺ຕມວິຫາຣພາເວນ, ອຸຕ຺ຕມານັ ວາ ວິຫາຣພາເວນ ພ຺ຣຫ຺ມວິຫາເຣາ.

໑໐. ກພລີກາຣາຫາເຣ ປຕິກູລຍາກາຣປຣິຄ຺ຄຫວເສນ ອຸປ຺ປນ຺ນາ ສັຍ຺ຍາ ອາຫາເຣ ປຕິກູລສັຍ຺ຍາ.

໑໑. ປຖວີທາຕຸອາທີນັ ຈຕຸນ຺ນັ ທາຕູນັ ສລກ຺ຂນເຕາ ເຣາກາທີສະສມ຺ພາຣາທີເຕາ ຈ ວວຕ຺ຖານັ ຈຕຸທາຕຸວວຕ຺ຖານັ.

໑໒. ອຣູເປ ອາຣມ຺ມເນ ປວຕ຺ຕາ ອາຣຸປ຺ປາ.

ກັມ຺ມັຕ຺ຖານສງ຺ຄໂຫ ນິຕ຺ຖິໂຕ.

ສປ຺ປາຍເພທນຍໂຍ

໑໓. ຣາຄາທີ ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ຈຣິຕາຫຸກູລກັມ຺ມັຕ຺ຖານັ ທສ຺ເສຕຸ “ຈຣິຕາສຸ ປນາ”ຕ຺ຍາທິມາຫ. ຣາໂຄ ຈ ຈຣິຕັ ປກຕິ ເອຕສ຺ສາຕິ ຣາຄຈຣິໂຕ, ຣາຄພາຫຸໂລ ປຸຄ຺ຄໂລ, ຣາຄສ຺ສ ອຸສ຺ສນ຺ນຕາຍາຕິ ອັຕ຺ໂຖ. ອສຸພກັມ຺ມັຕ຺ຖານັ ຕສ຺ສ ສປ຺ປາຍັ ອາການຕິ ເມາຫຈຣິຕສ຺ສ, ວິຕກ຺ກຈຣິຕສ຺ສ ຈ ສປ຺ປາຍັ ພຸທ຺ຘິວິສຍກາເລ ເມາຫປ຺ປຕິປກ຺ຂຕ຺ຕາ, ວິຕກ຺ກສຸປ຺ປາລນສ຺ສ ກາຣນຕ຺ຕາ ຈ. ຉ ພຸທ຺ຘານຸສ຺ສຕິອາທເຍາ ສທ຺ທາຈຣິຕສ຺ສ ສປ຺ປາຍາ ສທ຺ທາຍຸທ຺ຘິເຫຕຸກາເລາຕາ.

໑໔. ມຣເນາປສມສັຍ຺ຍາຈຕຸທ຺ຘາຕາ ພຸທ຺ຘິຈຣິຕສ຺ສ ສປ຺ປາຍາຕິ ຄມ຺ພີຣກາເລາຕາ ພຸທ຺ຘິຍາ ເອຈ ວິສຍຕ຺ຕາ.

໑໕. ເສສານີຕິ ຈຕຸສຸ ກສິເຓສຸ ອາກາສກສິເຓາຣູປັ ຈຕຸກ຺ກໂຈເຕ ນສ຺ສິຕາຕິ. ຕຕ຺ຖາປີຕິ ເຕສຸ ນເສສຸ ກປ຺ປາເນສຸ. ປຸຖຸລັ ເມາຫຈຣິຕສ຺ສ ສປ຺ປາຍັ ສມ຺ພາເທ ສງ຺ກາເຍ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ກິເລມ຺ປາເຍາສາຍຕ຺ຕາຍ ສມ຺ມຸຍ຺ຫເຕາ. ຂຸທ຺ທັ ວິຕກ຺ກຈຣິຕສ຺ສ ສປ຺ປາຍັ ມຫນ຺ຕາເຣາມນສ຺ສ ວິຕກ຺ກສງ຺ກາເຣາປ຺ປາຍຕ຺ຕາ. ອຸທ຺ທິປ຺ປາຍຕ຺ຖິເກາ ເອເຕ ອຕິສປ຺ປາຍຕາຍ ເອຕັ ວຸຕ຺ຕັ. ຣາຄາທີນັ ປນ ອວິກ຺ຂມ຺ພິກາ, ສທ຺ທາທີນັ ວາ ອນຸປກາຣິກາ ກສິນາທິກາຈນາ ນາມ ນຕ຺ຖິ.

ສປ຺ປາຍເພທນຍໂຍ ນິຕ຺ຖິໂຕ.

កាចតាទេកទចណ្ណតា

១៨៖ សន្តោតូបឹតិ ចត្តាលិសកយុដ្ឋានេតសុបិ តត្ថិ អប្បតា, ញុទ្ធក្កុលាឌីត៌ បទេយតូកាចទេតា, អទេតកចិឆត្តា, ឲុកស្សបិ កយ៉ុំទកាចទេតា ច៖ ញុទ្ធាត្សុតិអាឌីសុ ឥសសុ កយុដ្ឋានេតសុ អប្បតាចទេសត សយាឌិស្ស បតិដ្ឋាត៌ អសក្កុទេលាឃ្យត្តា អប្បតាកាចំ អប្បត្តា សយាឌិ ក្ខបឆាទកាទេចត បតិដ្ឋាតិ៖ ទេលិក្កត្តទសយាឌិ, បត ត្យុតិឃចត្យត្តាទុប្បសយាឌិ ច សកាចឥទេខុបិ កាចតាចិទេសសចទេសត អប្បត៌ បិបុលាតិ៖ ចិសុទ្ធិកាចតាត្ក្កុយចទេសត ហិ ទេលិក្កត្តទេរា អប្បត៌ បិបុលាតិ៖ អាទេយុលាសយតិក្កុយកាចតាចទេសត អាទុប្បសយាឌិ៖ អប្បតាប្បត្តទេស្សច ហិ ចត្យត្ញ្ញាតសយាឌិទេតា អាទេយុលាសយតិក្កុយតយត្ត ទេហាតិ៖

១៧៖ បញ្ញាបិ ឥសាតាតិ ឲុទេតាសយត្ថិ, តត្ថ តិឃុត្តាតឹតិ ចា បញ្ញាកញ្ញាតិកាតិ៖

១៧៖ អសុកកាចតាឃ បដិក្កុលិទេយុលាត្តា ចល្ហទេសាតាឃ តឌិឃា អទិត្តពាទេលត តាចា ចិឃ ចិតក្កពាទេលទេតច តត្ថ ធិត្ថ បចត្តតឹតិ អសុកកយុដ្ឋានេត អចិតក្កញ្ញាតាសយុចទេតា “បឥយញ្ញាតិកា”តិ ត្យុត្តា៖

១៧៖ ទេយត្តាកទុលាយុឌិតាត៌ ទេគាយតស្សសហាកតញ្ញាបិឥចិហិំសាតកិទតឹត៌ បហាឃកត្តា ទេគាយតស្សប្បដិបទេក្លត ទេសាយតទេស្សទេតច សហាកតតា ឃុត្តាតិ “ទេយត្តាឥទេឃា តទេឃា ចត្យក្កញ្ញាតិកា”តិ ត្យុត្តា៖

១៣៖ “សទេត្តា សត្តា សុលិតា ទេហាត្តុ, ត្យក្លា យុច្ចត្តុ, លទ្ធសុលសយត្តិទេតា យា ចិកច្ឆត្តុ”តិ ទេយត្តាឌិចសប្បចត្តញ្ញាបិទត្តឃំ បហាឃ កយុស្សកតាឥស្សទេតត សទេត្តសុ យញ្ញត្តាកាទប្បចត្តកាចតាតិត្តត្តាឃ តត្រយញ្ញត្តុទេបក្លាឃ ពាលចតទត្តា ក្ខទេបក្លាត្រាហុចិហាទស្ស សុលសហាកតាសយុចទេតា “ក្ខទេបក្លា បញ្ញាយញ្ញាតិកា”តិ ត្យុត្តា៖

កាចតាទេកទចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៖

ទេកាចទទេកទចណ្ណតា

១៩៖ ឃឆាទហត្ថិ តំតំអាទេយុលាត្ស្នុបទេតា៖ កស្សចិ អាទេយុលាស្ស អបទិញ្ញត្តតាឃ “បទិឃាទេឃតា”តិ ត្យុត្តា៖

១៧៖ កសិលាសុកទេកាដ្ឋាសាតាបិតស្សតឹទេស្ចច ហិ បទិញ្ញត្តតិយិត្តសយុទេចាតិ៖

១ប៉ បឆចីយណ្ឌលិងីស្ តិមិត្តំ ស្កុលហត្ថស្សាតិ អាឌិយិញ្ញាច ចត្យុបរិស្ទ្ធិសិលំ ចិនេសារឆត្វា ឌសចិឆំ បលិនៅឆំ ស្តបន្ធិត្តិត្វា បិឃកាស្កាចតីឃាឌិក្យលាលសយត្ថាកពំ កល្យាណមិត្តំ ស្តបសង្កមិត្វា អត្តនោ ចរិឃាត្ត្កល់ កម្មដ្ឋានំ កហេត្វា អដ្ឋារសចិឆំ អតត្ថ្តបចិហានំ បហាឃ បញ្ចក្ខសយត្ថាកទេព អត្ថ្តបចិហានេន ចិហទត្តស្ស នោសតលហទលាឌិល្យក្កុបលិនៅស្វបឆ្លន់ កត្វា កសិលាយណ្ហលិងីតិ ប្ទនេតា កត្វា អាតាបិតកោដ្ឋាឃាឌីស្ ចិត្តំ ឌេបត្វា តិសីឌិត្វា "បឆចី បឆចី"ត្យាឌិតា ពំពំកាចតាត្ត្កុយេត បឆចីកសិលាឌីស្ ពំពគារយូលាស្ តិមិត្តំ ស្កុលហត្ថស្ស អឃយេត្ត សទេ្ទបិ ចិត្វានេតា បត កាចតា ចិស្ទ្ធិយក្កុតោ (ចិស្ទ្ធិ ១៉៤ អាឌេឃា) កហេតត្ថា ស្វចិឆយិ ហិ កាចតាចិឆាតំ ព្កុឆ អាចរិយេត អតិសទេ្ទបទោ ស្វត្តំ, តឌត្តឌស្សតត្តុព្វា ចិត្វានតយ អាហរិយយាតេ អតិប្បបទេ្វា សិឃាតិ យឃយិ ពំ ត ចិត្វានស្សាយ ឃឌា បត ពំ តិមិត្តំ ចិនេត្តត សយុក្កហិពត្តិ ខុចំ បចត្វាត្ស្បុត្តកាចតាចនេត ឃឌា ពំ បរិកម្មតិមិត្តំ ចិនេត្តត សយ្ទា ស្កុហិពំ ហោតិ យតោឌ្វានស្ស អាបិចយាកពត្តិ ចក្កិ តិមិឌីលត្វា, អញ្ញាត្វ កត្វា ចា យតសិ កនោត្តស្ស កសិលាយណ្ហលសឌីសយេច ហុត្វា យតោឌ្វាទិកឌចតាតំ អាបិចំ អាកពំ ហោតិ

១ង៍ សយាឌិឃតីតិ ចិនេសសោតា ចិនេត្តកក្កុតាបត្តិឃា សយាហិតា ហោតិ

១០ ចិត្តសយាឆាតចនេសត ប្កុនេលិបិ សយាហិនោតានេឃចាតិ ស្វត្តំ "តចា សយាហិតស្សា"តិ តប្បដិភាកត្តិ ស្កុហតិមិត្តសឌីសំ, តនោតានេឃច ហិ ពំ "បដិភាកតិមិត្ត"ត្តិ ស្វច្ចតិ ពំ បត ស្កុហតិមិត្តនោតា អតិបរិស្ទ្ធំ ហោតិ ចត្វុឆយូចិយុទ្ធិពត្តិ បនេយត្វឆយូនោតា ចិយុត្តំ, ចត្វុឆយូនោតា ចា កសិលាយណ្ហលកតកសិលានោសនោតា ចិតិយុត្តំ កាចតាឃ តិព្វាតត្តា កាចតាយឃំ សយប្បិតត្តិ ស្វដ្ឋ អប្បិតំ

១ឧ តនោតា បដ្ឋាឃាតិ បដិភាកតិមិត្តប្បត្តិនោតា បដ្ឋាឃ

១ឲ បញ្ចស្ ឈាតនេដ្ឋស្ ខុនោកការយូលោ ស្តប្បត្តាចដ្ឋតាតត្តនំ ចត្យបញ្ចដចតកពិបឃកចក្កនោតា បទំ អកត្វា អបរាបទំ ឈាតក្កាចដ្ឋតសយត្វតា អាចដ្ឋតចសិតា តាយ សយាបដ្ឋិត្យកាយតាតត្តនំ កពិបឃកចក្កនោតា បទំ អកត្វា ស្តប្បត្តាចដ្ឋតាតត្តនំ សយាបដ្ឋិត្យំ សយត្វតា សយាបដ្ឋតចសិតា តាយ នេសត្យ ចិឃ សីឈនេសាតាឃ តឌីឃា ឰលំ កចក្កនេចកំ ស្តបន្ធិត្តិត្វា ឃចាបរិន្ធិត្តកាលំ ឈាតំ ឌេបត្យំ សយត្វតា កចក្កបិតនោតា នេក្កលនេឃាក្យតា អឌ្ឋិដ្ឋាតចសិតា តាយ ឃចា បរិន្ធិត្តកាលំ អតតិក្កមិត្វា ឈាតនោតា ស្វដ្ឋាតសយត្វតា ស្វដ្ឋាតចសិតា តាយ អច ចា ឃចាបរិន្ធិត្តកាលនោតា ស្តឌ្ឋិ កត្វំ អឌត្វា ឌេបតសយត្វតា អឌ្ឋិដ្ឋាតចសិតា តាយ ឃចាបរិន្ធិត្តកាលនោតា អនេ្វា អស្វដ្ឋហិត្វា ឃចាកាលចនេសតេច ស្វដ្ឋាតសយត្វតា ស្វដ្ឋាតចសិតា តាយាតិ អលយតិប្បបទេ្វាត បច្ចនេចក្កលាចសិតា បត អាចដ្ឋតចសិតាឃ ខុច សិទ្ធា អាចដ្ឋតាតត្តនឌចតានេតច ហិ បច្ចនេចក្កលាឌចតាតិ តាយ ចិតក្កាឌិឆ្ឆមអារិកក្កំ បហាតាឃាតិ ស្វតិឃញ្ញាតាឌីហិ ចិតក្កាឌិឆ្ឆមអារិកក្កាតំ ឈាតក្កលោ អត្ថប្បាឌាឃ បឌេហនោតាតិ បរិកម្មំ កនោត្តស្ស តស្ស បត ស្តបចារកាចតា តិប្បត្តា តាយ ហោតិ ចិតក្កាឌីស្ តិកត្តិចិក្កយតនោតា បដ្ឋាឃាតិ ឌដ្ឋត្ថ ឃចារហត្តិ ពំពំឈាតិកកសិលាឌិអារយូលាត្ត្បំ

១៩ អាកាសកសិលស្ស ស្កូនេដត្យំ អសក្កុនោឃល្យត្តា ស្វត្តំ "អាកាសចដ្ឋិនោតស្វ"តិ កសិលត្តិ កសិលបដិភាកតិមិត្តំ ស្កូនេដត្វាតិ

ᩋᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩅᩈᩮᨶ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᩥᨲ᩠ᩅᩣ᩺ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩅᩈᩮᨶ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ “ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᩴ, ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨠᩣᩈᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ, ᨶ ᨸᨶ ᨠᩮᩅᩃᩴ “ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᨶ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᩑᩅᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨧᩣᨿᨲᨶᩮᨸᩥ᩺ “ᩋᨶᨶ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩅᨲ᩠ᩅᩣᨸᩥ “ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᩺ ᪑᩺᪒᪗᪙), ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᩺ ᪑᩺᪒᪘᪑) ᨾᨶᩈᩥ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ᩺

᪒᪙᩺ “ᩈᨶ᩠ᨲᨾᩮᨲᩴ, ᨸᨱᩦᨲᨾᩮᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ ᩋᨽᩣᩅᨾᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣᨿ “ᩑᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ, ᩑᨲᩴ ᨸᨱᩦᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩣᩅᩮᨶ᩠ᨲᩔ᩺

᪓᪐᩺ ᩋᩅᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᨠᩈᩥᨱᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩉ ᩋᨸ᩠ᨸᨶᩣᩅᩉᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᨲᩮᩣ ᩋᩅᩈᩮᩈᩮᩈᩩ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩩᩔᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩋᨭ᩠ᨮᩈᩩ , ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩅᩅᨲ᩠ᨳᩣᨶᩮᩈᩩ ᨧᩣᨲᩥ ᨴᩈᩈᩩ ᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩈᩩ᩺ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ “ᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᩍᨲᩥᨸᩥ ᩋᩁᩉᩴ, ᩍᨲᩥᨸᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥᨶᩣ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᩺ ᪑᩺᪑᪒᪓) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩅᩥᨵᩣᨶᩮᨶ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ᩺ ᩈᩣᨵᩩᨠᨾᩩᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩮᨲᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨴᩥᨣᩩᨱᨶᩥᨶ᩠ᨶᨸᩮᩣᨱᨸᨻ᩠ᨽᩣᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᨲᩣᩅᩈᩮᨶ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨣᩉᩥᨲᩮ᩺ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨧ ᩈᨾᩣᨵᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᨶᩣ ᩈᨾᩣᩉᩥᨲᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᨩ᩠ᨩᨲᩥ᩺ ᩏᨸᨧᩣᩁᩮᩣ ᨧ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦᨲᩥ ᨶᩦᩅᩁᨱᩣᨶᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᨸᨧᩣᩁᩈᨾᩣᨵᩥ ᨧ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᩺

᪓᪑᩺ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨽᩥᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᨩᩣᨶᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᩣᨴᩥᨸᨬ᩠ᨧᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩴ, ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᩣᨴᨠᨸᨬ᩠ᨧᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᨠᩈᩥᨱᩣᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧᩩᨴ᩠ᨴᩈᩉᩣᨠᩣᩁᩮᩉᩥ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᩺ ᪒᩺᪒᪙᪓) ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨴᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩥᨶᩦᩉᩣᩁᨠ᩠ᨡᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨸᩮᨠ᩠ᨡᩮᨠᨣ᩠ᨣᨲᩣᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᩁᩪᨸᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩁᩪᨸᩣᩅᨧᩁᨸᨬ᩠ᨧᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᨸᩣᨴᨠᩴ ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨽᩪᨲᩴ ᨸᨳᩅᩣᨴᩥᨠᩈᩥᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᨾᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ, ᨲᩴ ᩈᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ᩺ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿᩣᨴᩥᨠᨾᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣᨲᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᨬᩣᨱᩔ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩃᩮ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩥᨠᩩᨻ᩠ᨻᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨲᩣᨴᩥᨠᩴ ᨠᩮᩣᨾᩣᩁᩁᩪᨸᩣᨴᩥᨠᩴ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᩔ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩃᩮ ᨳᩪᩃᩈᩩᨡᩩᨾᨽᩮᨴᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ, ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩁᩥᨿᨬᩣᨱᩔ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᨠᩣᩃᩮ ᨸᩁᩔ ᩉᨴᨿᨣᨲᩅᨱ᩠ᨱᨴᩔᨶᩮᨶ ᩈᩁᩣᨣᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩣᨶᩩᩔᨲᩥᨬᩣᨱᩔ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᨿᩮ ᨸᩩᩁᩥᨾᨽᩅᩮᩈᩩ ᨧᩩᨲᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ, ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩩᩔ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩈᨾᨿᩮ ᩌᩃᩮᩣᨠᨹᩁᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣᨲᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ᩺

ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔᩣᨲᩥ “ᩈᨲᩴ ᩉᩮᩣᨾᩥ, ᩈᩉᩔᩴ ᩉᩮᩣᨾᩦ”ᨲ᩠ᨿᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩔ᩺ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᩈᩪᨲᩥ ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨾᩅᩥᩈᨿᨽᩪᨲᩮᩈᩩ ᩁᩪᨸᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩈᨴ᩠ᨴᨸᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩩᨲ᩠ᨳᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᨽᩮᨴᩮᩈᩩ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮᩈᩩ᩺ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩉᩥ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᩅᩥᨵᨬᩣᨱᩔ ᨲᩣᩅ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ, ᨠᩣᨿᩮᩣ, ᩁᩪᨸᩣᨴᩥᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩁᩪᨸᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᪃ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣᨶᩥ᩺ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩣᨴᨠᨩ᩠ᨫᩣᨶᩴ ᩋᨲᩦᨲᨾᩮᩅ, ᨠᩣᨿᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᩍᨲᩁᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨾᨶᩣᨣᨲᩴ ᩅᩣ᩺ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣᨲᩔ ᨸᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣᨿᩮᩅ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ᩺ ᨸᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨩᩣᨶᨶᩣᨿ ᨸᨶ ᩋᨲᩦᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨴᩥᩅᩈᩮᩈᩩ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨴᩥᩅᩈᩮᩈᩩ ᨧ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᩈᩩ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨲᩥᨠᩣᩃᩥᨠᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᨾᩉᩣᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨧᩁᩥᨿᩣ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᩺ ᪒᩺᪓᪑᪙; ᨵ᩺ ᩈ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪑᪓᪒᪓)᩺

ᩈᨦ᩠ᨣᩉᨠᩣᩁᩣ ᨸᨶ “ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨸᩥ ᩃᨴ᩠ᨵᩣ”ᨲᩥ (ᨵ᩺ ᩈ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪑᪓᪒᪓) ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᨳᩴ ᨸᨶᩔᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ, ᨶᨶᩩ ᨧ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩣᨿ ᨣᩉᩥᨲᨾᩮᩅ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᩣᨿ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᩩᨴ᩠ᨵᩣᨿ ᨲᩴᩈᨾᨠᩣᩃᨾᩮᩅ ᨸᩁᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᨠᩣᩃᩅᩈᩮᨶ ᩑᨠᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ, ᨾᨣ᩠ᨣᨹᩃᩅᩦᨳᩥᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳ ᩋᩣᩅᨩ᩠ᨩᨶᨩᩅᨶᩣᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᨳᨧᩥ ᨶᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᨶ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩮᨲᩣᨲᩥ? ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ (ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥ᩺ ᪒᩺᪓᪑᪙; ᨵ᩺ ᩈ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪑᪓᪒᪓) ᨲᩣᩅ ᩈᨶ᩠ᨲᨲᩥᩋᨴ᩠ᨵᩣᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩣ᩺ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ (ᨵ᩺

ឞ៓ ម្ទលឌី៓ ១៩៦៧ ឧទាព ចិឞឌិឞំ) បត កឈតិ “បិឝពក្ឡាគឧតា ចុក្ខាឃ បក្ខុប្បត្តាឌិចិកាក៌ អពក្វា ឧពចលំ ‘ព្ថយឞ្ឞ ចិត្តំ ឌាគាយិ’ឧក្ខច

បរិកយ៉ុ កក្វា បុគបិ បិឝពក្ឡាគំ ឞយាបឌ្ជុក្វា ចុក្ខាឃ អចិឧឞឧឞឧគច ចិត្តំ អាចឧឌ្ជុក្វា តិណ្ហំ, ចតុន្តំ ចា បរិកយុាគំ អគត្តទំ

ឧចឧតាបរិឃឆាឧណាគ បឧឞ្ឞ ចិត្តំ បឌិចិឌ្ឈាតិ ទ្ធបំ ចិឃ ឌិត្ថចក្កុតា៓ បឆ្ថា កាយាចចទចិឧត្តគ ឞទាកាឌិចចត្តាគយ្បិ កឧទាតិ

តីលិឌិចចត្តាគំ ចិឃ៓ តាគិ ច ឞត្ថាគិ អភិឫឹក្វតចិត្តាទយុណាឧគច, អតិឧក្ខ ច ផាឧគ គាគាទយុណតាឧឌាឧឞា គត្តិ

អភិត្តាការប្បចត្តិឧតា”តិ៓ បុឧត្ថគិចាឞាគុឞ្ឞតិឆាណាឞ្ឞ បុឧត្ថ គិចុតួក្កត្តា, ឈត្តប្បឌិពឌ្ឋាគិ ច គាយឧកាត្តាគិ, គិត្ថាគត្ថា អាទយុណំ

ឧហាតិ, ឌិត្ថចក្កុឞ្ឞ បគ ទ្ធបឧយច បក្ខុប្បត្តិ អឃឧយឧតឞំ អាទយុណចិកាឧកា៓ ឃឆាទហយឧប្បតីតិ តំតំបរិកយុាគុទ្ធបឧតា អឧប្បតិ៓

៣៧៓ ព្ថឌាតិ អាទយុណាគំ ឧកឧឌគ អភិត្ឋាឧកឌំ ឌឧឞ្ឞតុំ “ព្ថឌ្ធិចិឆា”ត្បាឌិយាហ៓ អឆិក្ខាគាឌិ ព្ថឌ្ធិបុឧកឌា ឲតិឞ្បាតិ ព្ថឌ្ធិចិឆា៓ ឌិត្ថាគំ

ឧឞាតឞឌិឞតាឃ, ឌិត្ថចិហាទឞត្តិឞ្បិតតាឃ ច ឌិត្ថត្ថា តំ ឧឞាតត្ថាតិ ឌិត្ថឧឞាតំ៓ បឧទឞំ ចិត្តំ ចិត្ឋាឃតិ ឲតាឃាតិ

បទចិត្តចិឌាគគា៓ អត្តឧគា ឞត្តាឧគ គិចុតួចឧឞគ ឧចច ឧកាចទគិចាឞចឧឞគ ច បុឧត្ថ អតីតកឧចឞុ ឈត្តាឌីគំ អគុឞ្ឞទណំ

បុឧត្ថគិចាឞាគុឞ្ឞតិ៓ ចុត្តគឧឃគ ឌិត្ថត្ថា តំ ចក្កុ ចាតិ ឌិត្ថចក្កុ៓ ‘ចុត្ធបបិតឆាណា’ត្តិ បគ ឌិត្ថចក្កុឧយច ចុក្ខតិ៓

ឃឆាកយុបកឆាណអគាកតំឞឆាណាគិបិ ឌិត្ថចក្កុចឧឞឧគច ព្ថឌ្ឍត្តិ៓ គ ហិ ឧតឞំ ចិឞុំ បរិកយ៉ុ អត្តិ៓ តត្ត អគាកតំឞឆាណាឞ្ឞ តាច

អគាកឧត ឞត្តឌិចឞឧតា បទំ បចត្តគកំ ចិត្តឧចតឞិកំ ចុតិឃឌិចឞឧតា បក្ខាឃ បចត្តគកត្ថា ឃំ កិត្ថំ អាទយុណំ ឧហាតិ៓ តឌិត្បាឞចិឞឧឃ

ឞត្ថត្បាតត្ថាណាកតិកត្តិ៓ ឃឆា កយុបកឆាណាឞ្ឞ បគ កុឞលិកុឞលឞក្ខាតា ឧចតគា, ចត្តាឧទាបិ ចា ឈត្តា អាទយុណត្តិ ឌក្ខត្ថា៓

ឧកាចទចឧឞគ ឧកឧឌា ឧកាចទឧកឧឌា៓

ឧកាចទឧកឌចណ្ហគា គិក្ខិតា៓

ឞយចកយុក្ខាគចណ្ហគា គិក្ខិតា៓

ចិបឞ្ឞគាកយុក្ខាគំ

ចិឞុឌ្ធិឧកឌចណ្ហគា

៣៩៓ អតិក្ខាឌិចឧឞគ ចិចិឆាកាឧទគ បឞ្ឞតីតិ ចិបឞ្ឞគា, អតិក្ខាគុបឞ្ឞគាឌិកា ភាចគាបត្ថា៓ តឞ្ឞា កយុក្ខាគំ, ឞាឧឃច ចា កយុក្ខាគត្តិ

ចិបឞ្ឞគាកយុក្ខាគំ៓ តស្មិំ ចិបឞ្ឞគាកយុក្ខាឧគ ឞត្តចិឧឆគ ចិឞុឌ្ធិឞក្កឧហាតិ ឞត្ថឧត្ថា៓

៤០៓ អតិក្ខតាឧឃច លក្ខណំ លក្ខិតត្ថា, លក្ខីឃតិ អឧគគាតិ ចា អតិក្ខលក្ខណំ៓ ក្ខឧឃចឃបឌិបីឥអគឞក្ខាតក្ខុក្ខការឧចា ច លក្ខណត្តិ

ទុក្ខលក្ខណំ។ បរបរិកប្បិតស្ស អត្តនោ អភាវោ អនត្តតា, តេនេវ លក្ខណន្តិ អនត្តលក្ខណំ។

៣៦។ តិណ្ណំ លក្ខណានំ អនុ អនុ បស្សនា អនិច្ចានុបស្សនាទិកា។

៣៧។ ខន្ធាទីនំ កលាបតោ សម្មសនវសេនបវត្តំ ញាណំ សម្មសនញាណំ។ ឧប្បាទភង្គានុបស្សនាវសេនបវត្តញាណំ ឧទយព្ពយញាណំ។ ឧទយំ មុញ្ចិត្វា វយេ បវត្តំ ញាណំ ភង្គញាណំ។ សង្ខារានំ ភយតោ អនុបស្សនាវសេន បវត្តំ ញាណំ ភយញាណំ, ទិដ្ឋភយានំ អាទីនវតោ បេក្ខណវសេន បវត្តំ ញាណំ អាទីនវញាណំ, ទិដ្ឋាទីនវេសុ និព្ពិន្ទនវសេនបវត្តំ ញាណំ និព្ពិទាញាណំ។ និព្ពិន្ទិត្វា សង្ខារេហិ មុញ្ចិតុកម្យតាវសេន បវត្តំ ញាណំ មុញ្ចិតុកម្យតាញាណំ។ មុញ្ចនស្ស ឧបាយសម្បាទនត្ថំ បុន សង្ខារានំ បរិគ្គហវសេនបវត្តំ ញាណំ បដិសង្ខាញាណំ។ បដិសង្ខាតធម្មេសុ ភយនន្ទិវិវជ្ជនវសេន អជ្ឈុបេក្ខិត្វា បវត្តំ ញាណំ សង្ខារុបេក្ខាញាណំ។ បុរិមានំ នវន្នំ កិច្ចនិប្ផត្តិយា, ឧបរិ ច សត្តតិំសាយ ពោធិបក្ខិយធម្មានំ អនុកូលំ ញាណំ អនុលោមញាណំ។

៣៨។ អត្តសុញ្ញតាយ សុញ្ញតោ។ សំយោជនាទីហិ វិមុត្តត្តេន វិមោក្ខោ។ និច្ចនិមិត្តាទីនំ អភាវតោ អនិមិត្តោ។ បណិហិតស្ស តណ្ហាបណិធិស្ស អភាវតោ អប្បណិហិតោ។

៣៩។ យោ នំ បាតិ, តំ មោចេតិ អបាយាទីហិ ទុក្ខេហីតិ បាតិមោក្ខំ, តេនេវ កាយទុច្ចរិតាទីហិ សំវរណតោ សំវរោ, សមាចារគោចរណេន សីលត្តាតិ បាតិមោក្ខសំវរសីលំ។ មនច្ឆដ្ឋានំ ឥន្ទ្រិយានំ រូបាទីសុ សំវរណវសេន បវត្តំ សីលំ ឥន្ទ្រិយសំវរសីលំ។ មិច្ឆាជីវ វិវជ្ជនេន អាជីវស្ស បរិសុទ្ធិវសេនបវត្តំ អាជីវបារិសុទ្ធិសីលំ។ បច្ចយេ សន្និស្សិតំ តេសំ ឥទមត្ថិកតាយ បច្ចវេក្ខណសីលំ បច្ចយសន្និស្សិតសីលំ។ ចតុព្ពិធម្បិ ចេតនាសំវរបរិយេដ្ឋិបច្ចវេក្ខណវសេន, បរិសុទ្ធត្តា ច ចតុបារិសុទ្ធិសីលំ នាម។

៤០។ ចិត្តវិសុទ្ធិ នាម ចិត្តស្ស វិនីវរណភាវាបាទកវសេន វិសោធនតោ, ចិត្តសីសេន និទ្ទិដ្ឋត្តា, វិសុទ្ធត្តា វាតិ វា កត្វា។

៤១។ “ធម្មានំ សាមញ្ញសភាវោ លក្ខណំ, កិច្ចសម្បត្តិយោ រសោ, ឧបដ្ឋានាការោ, ផលញ្ច បច្ចុបដ្ឋាន”ន្តិ ឯវំ វុត្តានិ លក្ខណាទីនិ “ផុសនលក្ខណោ ផស្សោ, កក្ខឡលក្ខណា បថវី”ត្យាទិនា វិត្ថារតោ, “នមនលក្ខណំ នាមំ, រុប្បនលក្ខណំ រូប”ន្ត្យាទិនា សង្ខេបតោ ច បរិគ្គហោ បច្ចត្តលក្ខណាទិវសេន បរិច្ឆិជ្ជ គហណំ ទុក្ខសច្ចវវត្ថានំ ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិ នាម “នាមរូបតោ អត្តា នត្ថី”តិ ទស្សនតោ ទិដ្ឋិ ច អត្តទិដ្ឋិមលវិសោធនតោ វិសុទ្ធិ វាតិ កត្វា។

៤២។ បច្ចយបរិគ្គហោតិ នាមស្ស រូបស្ស បដិសន្ធិយំ តាវ អវិជ្ជាតណ្ហុបាទានកម្មហេតុវសេន និព្ពត្តតិ។ បវត្តិយញ្ច រូបំ កម្មចិត្តោតុអាហារបច្ចយវសេន, នាមស្ស ចក្ខុរូបាទិនិស្សយារម្មណាទិបច្ចយវសេន, វិសេសតោ ច យោនិសោមនសិការាទិចតុចក្កសម្បត្តិយា កុសលំ, តព្វិបរិយាយេន អកុសលំ, កុសលាកុសលវសេន វិបាកោ ភវង្គាទិវសេន អាវជ្ជនំ,

លិលាឞចឞត្តាតចរេឞត កិរិយខចតំ, អាចខ្ញូតញ្ញា ប្បជ្ឈូតីតិ ឲចំ ឞាឆារណាឞាឆារណាចរេឞត ពីឞុ អដ្ឋាឞុ តាយទ្វបប្បចត្តិយា បច្ចក្ខាឌិឞិន្ទ្រស្ស កឡាឌិបច្ចយស្ស បរិក្កហត្រំ ឞមុងយឞច្ចស្ស ចចត្ថាតំ កញ្ញាចិតរលាចិឞុន្តិ តាយ "អរហាឞិ ត្យ រលា អហយតីតយន្លាត"ត្យាឌិកាឈ (ឃ˙ តិ˙ ១˙១ប័; ឞំ˙ តិ˙ ១˙១០) រឞាឡ្យអឞចិឆាឈ, "ឞត្តទិកញ្ញូតី"ត្យាឌិកាឈ (ឆ˙ ឞ˙ ១១១១; ចិក˙ ៥១ទ័) អដ្ឋចិឆាឈ ច កញ្ញាឈ ចិតរលារតា អតិក្កយតរតា កញ្ញាចិតរលា, អរហត្យកចិឞយរហត្យឌិដ្ឋិយលចិរឞាឆតរតា ចិឞុន្តិ ចាតិ កត្ថា˙

ទ័ត្ថ˙តរតា បច្ចយបរិក្កហរតា បរំ តឆាបរិក្កហិរតាឞុ បច្ចត្តលក្ខណាឌិចចត្ថាតចរេឞត, បច្ចយចចត្ថាតចរេឞត ច បរិក្កហិរតាឞុ រលិក្យត្តទចខ្ញូឞុ តិក្ខុយិបរិយាបរត្តេឞុ តាយទ្វបរឞុ អតីតាឌិរភេតិរត្តេឞុ លត្ខាឌិតយយារត្ត បច្ចក្ខត្តលក្ខ្វាទលក្យអារមូណាលក្ខ្វារប្បចត្តឆមូឌិចរេឞត អាកាតំ លត្ខាឌិតយំ អារត្ត កលិបចរេឞត បិណ្ឌចរេឞត ឞក្ខិបិត្វា យំ អតីរត ខាតំ ទ្វបំ, តំ អតីរតច តិទ្ធន្ធ˙ យំ អតាករត តាចិ ទ្វបំ, តម្បិ តរត្តច តិទ្ធន្ធិស្សតី˙ យំ បច្ចុប្បត្តំ, តំ អតាកាតំ អប្បត្វា ឲរត្តច តិទ្ធន្តិ, តឆា អញ្ញញាតហិន្ទ្រឞុលុបខ្លាត្យអារិកហិតបលិតទ្វបិតរយា˙ តឞ្វា "អតិច្ចំ អត្តាឌិចរេឞត ត ខ្លច្ចំ អត្យបាកត្តត្តំ លយរដ្ឋត លយករយតរតា, ទុក្ខំ ករយរដ្ឋត ករយករត្តា, អតត្តា អឞារករដ្ឋត អត្តឞារាឌិអភាវចតា"តិ ច "ចក្ខុ អតិច្ចំ...រប... យរតា˙ ទ្វបំ...រប... ឆមូា˙ ចក្ខុចិញ្ញាណំ... រប... យរតាចិញ្ញាណំ អតិច្ចំ ទុក្ខំ អតត្តា"ត្យាឌិតា (បជិ˙ យ˙ ១˙១ប័) អតីតាឌិអដ្ឋាចរេឞត, អតីតាឌិឞត្តាតចរេឞត, អតីតាឌិលលាចរេឞត ច ឞមូឞតឆារលាត ហត្វាអភាវិចាតឃន្តាឈបជិបិត្យអតអចឞចត្តតាការឞក្ខាតលក្ខណាត្តយឞមូឞតចឞប្បចរត្តត កលិបឞមូឞតឆារលាត លក្ខណាត្តយំ ឞមូឞត្តស្ស បរិយខ្ញូត្តស្ស˙

ឞមូឞតឆារលា បត ប្បរត្តេ បុត រតរឞ្វច ឞក្ខាររឞុ "អចិជ្ជាឞមុងយា ទ្វបឞមុងរយា, តណ្ហាកមូអាហារឞមុងយា ទ្វបឞមុងរយា, តឆា អចិជ្ជាតិររាឆា ទ្វបតិររាឆា, តណ្ហាកមូអាហារតិររាឆា ទ្វបតិររាឆា"តិ (បជិ˙ យ˙ ១˙ទ័០) ឲចំ ទ្វបក្ខរត្ត រចឌតាឞញ្ញាឞក្ខារក្ខរត្តេឞុបិ អាហារំ អបរតត្វា "ចស្សឞមុងយា ចស្សតិររាឆា"តិ ច ឲចំ ចស្សំ បក្ខិបិត្វា, ចិញ្ញាណក្ខរត្ត "តាយទ្វបឞមុងយា តាយទ្វបតិររាឆា"តិ តាយទ្វបំ បក្ខិបិត្វា បច្ចយឞមុងយចរេឞត, បច្ចយតិររាឆចរេឞត ច, បច្ចរយ អតាយឞិត្វា បច្ចុប្បត្តក្ខរត្តេឞុ តិព្វត្តិលក្ខណយត្តស្ស, ចិបរិណាយលក្ខណយត្តស្ស ច ឌស្សរតត លលាចរេឞត ចាតិ ឲរកកស្មិំ លរត្ត បច្ចយចរេឞត ចត្យឆា, លលាចរេឞត ឲកឆា ចាតិ បញ្ចឆា ប្បឌយំ, បញ្ចឆា ចយត្តិ ឌឞឌទិឞារឃន្តាឈឌស្សតចរេឞត ឞយបញ្ញាឞាការរទហិ ប្បឌយន្តាយឆារលាត ប្បឌយន្តាយំ ឞយត្យបឞ្សត្តស្ស អារន្ទចិបស្សកស្ស រយាកិរតា ចិបស្សតាចិត្តឞយដ្ឋារតា ឞទិររតា តិច្ឆរលាកអាររលិកឞក្ខារតា ខ្លុករឞា, ចិបស្សតាចិត្តឞហខាតា លុក្ខិកាឌិបញ្ចចិឆា (ឆ˙ ឞ˙ អដ្ឋ˙ ១ ឆមូឞ្វដ្ឋឞចារ ឞរាតក្ខុរាឞិចណ្ណតា) បីតិ, តឆា កាយចិត្តឆរឆច្ចុបឞយលក្ខណា កាយចិត្តចរេឞត ទុចិឆា បស្សន្តិ, ឆាលចឞន្តិត្រិយឞក្ខារតា អឆិរយាក្ខា, ឞមូប្បឆាតកិច្ចឞាឆរកា ចិរិយឞខ្ញាញ្ញាឞក្ខារតា បក្កហា, អតិបលិតំ ឞុខំ, ខ្លុត្តចិឞ្សដ្ឋចឌិរឞឌិឞំ ពិលក្ខណចិបស្សតាទុតំ ញាណំ, ឞតិបដ្ឋាតទុតា ចិរកតាឌិអត្យស្សរណាឞយត្ថ ប្បដ្ឋាតឞក្ខាតា ឞតិ, ឞយប្បចត្តចិបស្សតាឞហខាតា ប្បរបក្ខាឞខ្ញាញ្ញាទុតា តត្រយជ្ឈត្តុបក្ខា, យរតាឌ្វាររ អាចជ្ជតុបក្ខា ចាតិ ទុចិឆាបិ ប្បរបក្ខា, ខ្លុការឞាឌិឞុ ប្បរត្តេឞុ "ត ចត រយ ខ្លុរតា បុរត្ត ឲចទ្វបរិ ខ្លុការឞា ប្បរត្តបុរត្តា"ត្យាឌិតា (ចិឞុន្តិ˙ ១˙លិ១១) តរយត តត្ថ អាលយំ កុទ្ធយាតា ឞុលុបតណ្ហា ទ្វបតិកត្តិចាតិ ខ្លុការឞាឌិឞុ ឌឞឞុ ចិបស្សត្យបក្កិលេឞេឞុ ប្បរត្តេឞុ "ត ចត រយ ខ្លុរតា បុរត្ត ឲចទ្វបរិ ខ្លុការឞាឆរយា ប្បរត្តបុត្តា អដ្ឋា យក្កប្បរត្តាឞ្វិ, ចលប្បរត្តាឞ្វិ"តិ (ចិឞុន្តិ˙ ១˙លិ១១) អក្កហេត្វា "ខ្លុរយ ខ្លុការឞាឆរយា

តណ្យាឌិដ្ឋិយាតចត្តួតាឃ ត យេក្កា, អឆ េឍា ចិបឃ្សត្យបក្កិលេឃា ៩ច, តត្តិតិយុត្តំ បត ចិចិបចិបត្ថ ចិបឃ្សតាឆាណំ យេក្កា”តិ ៩ចិ

យក្កាយក្កលក្ខណស្ស ចចត្តុាត់ តិច្ឆឃត់ យក្កាយក្កស្ស ឌាតតេតា, ៩ស្សតេតា, អយេក្ក យក្កឃត្តាឃ ចិឃេាឆតេតា ច

យក្កាយក្កឆាណ៩ស្សតចិឃុទ្ធិ តាយៈ

៝៍ៈ ឃាចាត្យលិយាតិ ឃាច ឃច្ចាត្យលិយឆាណាៈ តច ចិបឃ្សតាឆាណាតិតិ (ចិឃុទ្ធិៈ ១ៈលិ១លិ អាឆេឃា) ៧ត្ថាត់ ន្ទឃេច្ចា ចឃច្ចា

ឌាតតក់ ន្ទឃេត្តឃឆាណំ, ន្ទឃំ ឃុច្ចិត្វា កក្កយត្តាត្យបក្កក់ កក្កឆាណំ, កក្កចេឃត ន្ទបដ្ឋិតាត់ ឃីហាឌិត់ ចិឃ កាឃិតត្តាកាទាត្យបក្កក់

កឃឆាណំ, តឆាត្យបក្កិតាត់ អាឌិត្តឈេឃ្ស ចិឃ អាឌិតចាកាទាត្យបក្កក់ អាឌិតចឆាណំ, ឌិដ្ឋាឌិតេចឃុ តិត្តិត្តតចេឃត បចត្តំ

តិត្តិឌាឆាណំ, ឌាលិឌិតេតា យច្ឆាឌិកា ចិឃ េតហិ េតក្សយកឆេយូហិ ឃុច្ចិត្យកាយតាចេឃត បចត្តំ ឃុច្ចិត្យកឃ្យតាឆាណំ,

ឃុច្ចត្យបិឃឃយ្យាឌតត្តំ ឌិដ្ឋាឌិតេចឃុបិ ឃយុទ្ធឃក្យហិ ចិឃ បុតប្យត់ ឃយូឃតចឃប្បត្តំ បដិឃក្កាត្យបឃ្សតាឆាណំ, ចត្តកទិេឃា បុទិេឃា ចិឃ

ឌិដ្ឋាឌិតេចឃុ េតឃុ ឃក្ខាេទឃុ ន្ទេបក្ខតាកាទប្បចត្តំ ឃក្ខាទ្យេបក្ខាឆាណំ, អតិច្ចាឌិលក្ខណចិបឃ្សតាឃ េហដ្ឋា បចត្តាត់ អដ្ឋត្តំ

ចិបឃ្សតាឆាណាត់, ន្ទទ្ធិ យក្កក្កេណ អឆិកត្តត្តាត់ ឃត្តតឹឃេតាឌិបក្កិឃឆយូាតច្ចា អត្យលិយេតា យក្កចិចិឃំ េកា៣ក្យេតា បុទ្ធេត្ថា បចត្តំ

ឃច្ចាត្យលិយិកឆាណឃក្ខាត់ តចយំ អត្យលិយឆាណត្តិ ត្តយាតិ តច ឆាណាតិ ឆាណ៩ស្សតចិឃុទ្ធិឃា បដិបឌាកាចេតា

តិលក្ខណឌាតតេដ្ឋត, បច្ចក្ខេតា ៩ស្សតេដ្ឋត, បដិបក្ខេតា ចិឃុទ្ធត្តា ច បដិបឌាឆាណ៩ស្សតចិឃុទ្ធិ តាយៈ

៝៍ៈ ចិបឃ្សតាឃ បទិបិេកា ចិបឃ្សតាបទិបិេកា, ឃក្ខាទ្យេបក្ខាឆាណំៈ តំ អាកយូ បដិច្ចៈ ត្តឌាតិ អប្បតាន្ទប្បឌ្ជិស្សតឹតិ “ត្តឌាតិ

អប្បតាឃក្ខាេតា េលិក្យត្តទេយក្កា ន្ទប្បឌ្ជិស្សតឹ”តិ ចត្តត្តាក្កេណៈ ឃំ កិច្ចិតិ ឃក្ខាទ្យេបក្ខាឃ កហិេតឃុ តឹឃុ ៩ក់ ឃំ កិច្ចិៈ

៝៩ៈ ចិបឃ្សតាឃ យត្តកប្បត្តិឃា ឃិលាប្បត្តាៈ អត្យលិយឆាណឃហិតតាឃ ឃាត្យលិយាៈ ឃា ៩ច ឃក្ខាេទឃុ ន្ទឌាឃិតត្តា ឃក្ខាទ្យេបក្ខាៈ

ឃឆាត្យុបំ អបិឃាឌិេតា, ឃក្ខាទតិយិត្តេតា ច ចុដ្ឋហតេតា ចុដ្ឋាតឃក្ខាត់ យក្កិ កច្ឆឹតិ ចុដ្ឋាតកាយិតិៈ

៝លិៈ អកិឃយូកាត្តត្តិ បិបុណត្តិៈ

៝ប័ៈ បទិឌាតេត្តាតិ “៩ត្តក់ ទុក្ខិ, ត ត្តេតា ន្ទាតាឆិក”ត្តិ បទិច្ឆិឌ្ឈ ឌាតេត្តាៈ ឃច្ឆិកេទាេត្តាតិ អាទយូណកេណចេឃត បច្ចក្ខិ កេទាេត្តាៈ

យក្កឃច្ចិ កាចតាចេឃតាតិ យក្កឃច្ចឃក្ខាតស្ស ឃយ្យឃុត្តយក្កឃក្ខាតស្ស ចត្យត្តួឃច្ចស្ស ឃហឌាតាឌិបច្ចេឃា ហុត្វា ចឌ្ឍតចេឃតៈ ៩កេឃ្សច

ឆាណស្ស ចត្យកិច្ចឃាឆត់ បឌិបិឌិត់ ចដិឌាហាឌិចត្យកិច្ចឌស្សតេតា, “េឃា, កិក្ខេច, ទុក្ខិ បឃ្សតឹ”ត្យាឌិ (ឃំៈ តិៈ ៝ៈ១១០០; ចិឃុទ្ធិៈ ១ៈ

ប័១៥) អាកយេតា ច ឃយ្យដិច្ឆិតត្តាៈ

៝៥ៈ េទ្ធ តឹលិ ចលចិត្តាតិ បចត្តិត្វាតិ យក្កប្បត្តិឃា អត្យុបេតា េទ្ធ ចា តឹលិ ចា ចលចិត្តាតិ អបតិតក្កិយិ្បឆាេត ន្ទណ្យត្តាតិត្តាបតត្តួាឃ

ឈេដហិ អកិឃិច្ចាយាតយុឌក់ ចិឃ ឃយុច្ឆិត្តកិលេឃបិ ឃត្តាេត ៩ទឆបដិប្បឃ្សយ្យកាតិ ហុត្វា បចត្តិត្វា, េតឃំ បចត្តិឃាតិ ទុត្តំ េហាតិៈ

បច្ចវេក្ខណញាណានីតិ មគ្គផលាទិវិសយានិ កាមាវចរញាណានិ, យានិ សន្ធាយ “វិមុត្តស្មិំ វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតី”តិ (មហាវ· ២៣) វុត្តំ·

៩០· ឋានានិ បច្ចវេក្ខណាយ ភូមិំ ទស្សេតុំ “មគ្គំ ផលញ្ចា”ត្យាទិ វុត្តំ· តត្ថ “ឥមិនា វតាហំ មគ្គេន អាគតោ”តិ មគ្គំ បច្ចវេក្ខតិ· តតោ “អយំ នាម មេ អានិសំសោ លទ្ធោ”តិ តស្ស ផលំ, តតោ “អយំ នាម មេ ធម្មោ អារម្មណតោ បដិវិទ្ធោ”តិ និព្ពានញ្ច បច្ឆតោ បច្ចវេក្ខតិ· តតោ “ឥមេ នាម មេ កិលេសា បហីនា”តិ បហីនេ កិលេសេ, “ឥមេ នាម មេ អវសិដ្ឋា”តិ អវសិដ្ឋកិលេសេ បច្ចវេក្ខតិ វា, ន វា· កោចិ សេក្ខោ បច្ចវេក្ខតិ, កោចិ ន បច្ចវេក្ខតិ· តត្ថ ការណាទេវត្យធិប្បាយេយា· តថា ហិ មហានាមោ សក្កោ “កោ សុ នាម មេ ធម្មោ អជ្ឈត្តំ អប្បហីនោ”តិ (ម· និ· ១·១៧៥; វិសុទ្ធិ· ២·៨១៣) អប្បហីនេ កិលេសេ បុច្ឆិ· អរហតោ បន អវសិដ្ឋកិលេសបច្ចវេក្ខណំ នត្ថិ សព្ពកិលេសានំ បហីនត្តា, តស្មា តិណ្ណំ សេក្ខានំ បន្នរស អរហតោ ចត្តារីតិ ឯកូនវីសតិ បច្ចវេក្ខណញាណានីតិ វេទិតព្ពានិ·

ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិកថាទីតិ (វិសុទ្ធិ· ២·៩៩១ អាទយោ) សីលចិត្តវិសុទ្ធីនំ វសេន មូលភូតានំ ទ្វិន្នំ, ទិដ្ឋិវិសុទ្ធិអាទីនំ វសេន សរីរភូតានំ ចតុន្នំ ឯតាសំ ឆន្នំ វិសុទ្ធីនំ ពលេន ចតុន្នំ សច្ចានំ ញាតតា, បច្ចក្ខករណតោ, កិលេសមលេហិ វិសុទ្ធត្តា ច ញាណទស្សនវិសុទ្ធិ នាម·

ឧត្តាតិ វិបស្សនាកម្មដ្ឋានេ·

វិមុត្តិភេទវណ្ណនា និដ្ឋិតា·

វិមោក្ខភេទវណ្ណនា

៩១· តត្ថ តស្មិំ និទ្ទេសេ· សង្ខារេសុ “យោ អត្តាភិនិវេសោ កម្មស្ស ការកោ ផលស្ស ច វេទកោ វសោ មេ អត្តា”តិ ឯវំ អភិនិវេសោ ទឡ្ហគ្គាហោ, តំ មុញ្ចន្តី “អនត្តា”តិ បវត្តា អនុបស្សនាតិ អត្តាភិនិវេសាការានុបស្សនតោ សុញ្ញតានុបស្សនា នាម វិមោក្ខមុខំ បដិបក្ខតោ វិមុត្តិវសេន វិមោក្ខសង្ខាតស្ស លោកុត្តរមគ្គស្ស ទ្វារំ ហោតិ·

៩២· សង្ខារេសុ “អនិច្ច”ន្តិ បវត្តា អនុបស្សនា អនិច្ចេ “និច្ច”ន្តិ (អ· និ· ៤·៤៩; បដិ· ម· ១·២៣៦; វិភ· ៨៤៣) បវត្តំ សញ្ញាចិត្តទិដ្ឋិវិបល្លាសសង្ខាតំ វិបល្លាសនិមិត្តំ មុញ្ចន្តី បជហន្តី វិបល្លាសនិមិត្តានុបស្សនតោ អនិមិត្តានុបស្សនា នាម វិមោក្ខមុខំ ហោតីតិ សម្ពន្ធោ·

៩៣· “ទុក្ខ”ន្តិ បវត្តានុបស្សនា សង្ខារេសុ “ឥទំ មម, ឥទំ សុខ”ន្ត្យាទិនា នយេន បវត្តំ កាមតណ្ហាបណិធិំ តណ្ហាបណិធិំ តណ្ហាបត្ថនំ មុញ្ចន្តី ទុក្ខាការទស្សនេន បរិច្ចជន្តី បណិធិវិហិតាការានុបស្សនតោ អប្បណិហិតានុបស្សនា នាម·

᪆᪅· ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩑᨲᩣᩈᩴ ᨲᩥᩔᨶ᩠ᨶᩴ ᩑᨲᩣᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᨶᩣᨾᩣᨶᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨿᨴᩥ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣᩤᨾᩥᨶᩦᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨲᩥ· ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶ ᩃᨴ᩠ᨵᨶᩣᨾᨲ᩠ᨲᩣ·

᪆᪆· ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶ· ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩑᨲᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨹᩃᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨾᨣ᩠ᨣᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᩣᨣᨾᨶᩴ ᨶᩣᨾ·

᪆᪇· ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶᩣᨲᩥ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨸᩔᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ· ᨿᨳᩣᩈᨠᩴ ᨹᩃᨾᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨾ᩠ᩉᩦᨲᩥ ᨿᨳᩣᩃᨴ᩠ᨵᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨹᩃᨽᩪᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨹᩃᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᨾ᩠ᩉᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩣᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶ ᩋᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨣᨾᨶᩅᩈᩮᨶᩮᩅ ᨲᩦᨱᩥ ᨶᩣᨾᩣᨶᩥ ᩃᨽᨲᩥ ᨹᩃᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩮ ᨲᨴᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᨽᩣᩅᩣᨿᩮᩣᨣᨲᩮᩣ· ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨸᨱᩥᨵᩥᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩋᨸ᩠ᨸᨱᩥᩉᩥᨲᨶᩣᨾᨠᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩔ ᩅᩈᩮᨶ· ᩈᩁᩈᩅᩈᩮᨶᩣᨲᩥ ᩁᩣᨣᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᩁᩪᨸᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨸᨱᩥᨵᩥᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨣᩩᨱᩅᩈᩮᨶ· ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩅᩦᨳᩥᨿᩴ, ᨹᩃᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᩅᩦᨳᩥᨿᨬ᩠ᨧ· ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᨾ᩠ᨸᩦᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ, ᨹᩃᩔᨸᩥ·

ᩅᩥᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᨽᩮᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ·

ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨽᩮᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

᪆᪈· ᩈᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩣᩁᩮ ᨠᩣᨾᨽᩅᩮᩈᩩ ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᨸᩁᨾᩴ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᨸᩁᨾᩮᩣ ᨶ ᨸᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩴ ᨽᩅᩴ ᩋᩣᨴᩥᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ· ᨿᨳᩣᩉ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᨶ ᨲᩮ ᨽᩅᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨾᩣᨴᩥᨿᨶ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ (ᨡᩩ· ᨸᩣ· ᪆·᪉; ᩈᩩ· ᨶᩥ· ᪂᪃᪂; ᨠᨳᩣ· ᪂᪈᪃)· ᩁᩪᨸᩣᩁᩪᨸᨽᩅᩮᩈᩩ ᨸᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩅᩣᩁᨲᩮᩣ ᨸᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ·

᪆᪉· ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᨾᩮᩣᩉᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩮᩣᩉᨣ᩠ᨣᩉᨱᩴ ᩁᩣᨣᨴᩮᩣᩈᩮᨠᨭ᩠ᨮᨾᩮᩣᩉᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ·

᪇᪀· ᨡᩦᨱᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩈᩅᩣ ᩑᨲᩔᩣᨲᩥ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩮᩣ· ᨠᩥᩃᩮᩈᩣᩁᩦᨶᩴ ᩉᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨿ᩠ᨿᩣ·

ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨽᩮᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ·

ᩈᨾᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ

លិ៍ឲ្យៈ បន្ថោបយ្បីតិ ចត្ថូយ្បិ អទិយបុក្កលិត៌ៈ

លិ៍ឲ្យៈ ចិត្តចេតសិកាត៌ អប្បចត្តិបន្លាតប្ស តិទេរាឆប្ស បយាបត្តិ តិទេរាឆបយាបត្តិ, ចិរេដ្ឋច ឆរេ្ម ចិត្តតិទេរាឆ៌ បត្ថា ចិហទេលា៌ៈ អតាកាយឺតន្ទាតិ កាយទ្វបកចដ្ឋាត៌ អដ្ឋ បយាបត្តិលិកឹតរេច អតាកាយឺត៌, តឆា លឹលាយចាតន្ទាៈ តត្វាតិ តិទេរាឆបយាបត្តិឃ៌ៈ ឃាច អាកិន្ទាន្ទាយតត៌ កន្ត្វាតិ ៩ច៌ បយឆចិបប្សតាត៌ ឃុកតន្ត្ថកាចាបិឥតចរេត ឃាច អាកិន្ទាន្ទាយតត៌, តាច កន្ត្វាៈ អឆិរេដ្ឋ ឃ្យាឌិកត្តិ កាឃបឌិពាន្ថិ ផេបត្វា ចិយ្ទុំ ចិយ្ទុំ ផបិតឌឹចទាឌិបទិក្លាទេកេហាឌឹត៌ អក្កិអាឌិតា អចិតាយតាឆិដ្ឋាត៌, ឃ៌ឈបឌិយាតតបត្វ្មបក្កោយតាត៌ បុទេតទ៌ ចុដ្ឋាត៌, បត្តាហត្កត្តទេ អាឃុបន្លាទេប្បចត្តិឌ្រលិកតត្តិ ចត្ថ្តីឆ៌ អឆិដ្ឋាតាឌិកំ បុន្ថាកិន្ទិ៍ កត្វាៈ

បយាបត្តិកេឆចល្ហតា តិដ្ឋិតាៈ

ចិបប្សតាកយ្ដ្ឋាតចល្ហតា តិដ្ឋិតាៈ

ដ្ឋូឃ្យាឌតចល្ហតា

លិ៍ទ៌ៈ បឌិបត្តិទេបប្សាឆត្តិ ឍសាតបុលថលបុលាឌិកេឆ៌ បយឆចិបប្សតាបឌិបត្តិទេបប្សាឆ៌ៈ

ក្តុតិ អកិឆយ្ទត្វចិកាចិតិឃា តាយ អកិឆយ្ទត្វបក្កហចល្ហតាឃ

កយ្ដ្ឋាតបទិឆ្នូឆចល្ហតា តិដ្ឋិតាៈ

តិកាយតចល្ហតា

(ក) ចាទិទេត្តត ក្យលិចាទេទត ឃេសាកិទេត ចិសាលក្យលេ ដ្ឋូឆឃា តិន្ថាត្តិ ឃប្ស, ទេតត, កយ្មាឌិចិបឃាឃ បន្ថាឃ អកិចុទេន្ថា បទិបុទេន្ថា ច ឆាតឃឹលិឌិក្យលាត៌ ដ្ឋូឆឃា ឃប្ស, ទេតត, តយ្យចយ្យឃត តយ្យតាយកេត, បទាត្យកយ្យិ បាបទេត បុលាតទេលាបទិបិចតលក្លូលា៌ បទាត្យក្កហ៌, បលិឆាឃ បទេត្តត្វា ឃ៌ បកទេលា៌ បត្តិត៌ អកិឃាចិត៌, ត៌ ៩ត្តាចតា បទិតិដ្ឋិតត្តិ ឃោឌតាៈ

(ខ) ទេតត បកទេលាប្យបុទេតត ចិបុទេលត បុទេន្ថាត បន្ថាចឆាទេតត អទិឃយក្កបន្ថាបទិបុទេន្ថត ឃឹលិឌិក្យលាត ឃេសាកិតាៈ តទេតាឃេច លន្ថិទេតា កិក្លូ, ឆន្ថាត៌ អឆិចាយក្ស៌ត, ដ្ឋូឌិទេតាឌិត៌ អចុត្តប្យបិន្ថិ, ម្ភុលឃោយ៌ តាយ ចិហាទ៌, បុន្ថាចិកចប្ស ដ្ឋូឃបន្លាតាឃ យក្កលត្វាឃ អាឃុកត្តិ យន្ថាត្យ, តត្វ តិចាឃិទេតា កិក្លូ ថ្វាឌិឃា ទេហាត្តត្យឆិប្យាឃោៈ

តិកបតចណ្ណតា តិដ្ឋិតា៍

តិដ្ឋិតា ចាឃំ អកិឈយុត្តចិកាចិតិ តាយ៍

អកិឈយុត្តឃក្កហដិកា៍

តិកបតកឆា

១៍ ទរយុ ឫលត្តិតកទរ តកទាឈិទារេឌ,

ទដ្ឋា បទក្កយក្យេឌត យហាក្យេឌត;

កាទាបិរេត ចឃតិ រេឌតចរេត ចិហារេទ;

រឃា ទយុហយុឃចទ្វបចតាកិទារយ៍

២៍ ឃយ្យត្តឃឹលឥយឃំឃយរេតាឃិរេតហិ,

ឃយុាតិរេតា ចឃិកររណហិ ក្យណាករេទហិ;

បរេត្តា យុតិត្តុចចតាឌិឃ្យ រេតកកត្ត-

ឌារេតឃ្យ ចាចទិឃតំ យហិតំ ចិទ្វហិ៍

៣៍ រោាណាត្យកាចយិហ ឃឃ្ស ច ឃ្វចឃត្តិ,

ឃំចណ្ណតា ច ចិតឃដ្ឋកឆាឌិកាតំ;

សារត្ថទីបនិយា យស្សត្ថសារ-

សត្ថិបេតត សុខតំ បរិវោសយត្ថី។

៣។ តស្សាត្ថកម្មបចលយ្ទិយ សារីបុត្ត-

ថេរស្ស ធាមកតសារកុលាករស្ស;

យោ នេកកត្ថវិសយំ បដុតំ អលត្ថំ,

តស្សេវ ញាណវិកថា វិករេចកវេទតុ។

៥។ សោហវេមតស្ស និសុទ្ធ-ចាឃាមស្សាត្ថកាចវេតា។

អទ្ធាសារនធាឃាថោ, ហេស្សំ វេមត្តឃ្យុសត្ថុនោ។

៤។ ខោតឃត្តិ តធា តស្ស, សារនំ សុទ្ធយានស៑។

បស្សេឃ្យំ សក្កុនវិយ្យញ្ញា, កវុំ មេ សារីនមុក្ខិ។

៦។ ខិនេហិ ធម្មិរនេហិ, ខិកាយំ និដ្ឋិតា ឃធា។

តធា កល្យាណសង្កប្បា, សិឈំ និដ្ឋត្ថុ បាលិហិនត្តិ។

ញាតិ កដត្តសារីបុត្តមហាធេរស្ស សិស្សេន រចិតា

អភិធម្មត្ថវិភាវិនី នាម

អភិធម្មត្ថសង្គហដីកា និដ្ឋិតា។